Pr. David Pestroiu
- Doctor în teologie -

ORTODOXIA ÎN FAŢA PROZELITISMULUI „MARTORILOR LUI IEHOVA"

Cu binecuvântarea Prea Fericitului Părinte **Teoctist,**
Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

Cu o prefață de ***Pr. Prof. Dr. Nicolae D. Necula***
și o postfață de ***Pr. Prof. Dr. Nicolae Achimescu***

Editura Insei Print
- 2005 –

Copyright ©, 2005, Editura INSEI PRINT
Toate drepturile asupra acestei ediții sunt rezervate editurii.

Adresa: Editura INSEI PRINT
Bd. Regina Elisabeta 25, Sector 5,
Bucureşti, România

Tehnoredactor: Ing. Narcis Răzvan Popescu
Coperta: arh. Ecaterina Moghioroş
Tipar executat la Imprimeria TIPOCAV Bucureşti

Bun de tipar: 20.07.2005
ISBN: 973-85970-6-4

CUPRINS

CUPRINS 3

PREFAȚĂ 6

CUVÂNT ÎNAINTE 8

ABREVIERI 10

INTRODUCERE 11

1. MISIUNEA BISERICII ORTODOXE CONFRUNTATĂ CU PROZELITISMUL SECTAR ÎN VREMEA NOASTRĂ 11

2. ORIGINEA MIȘCĂRILOR ADVENTE 13

PARTEA I
„MARTORII LUI IEHOVA"
UN NOU CEREMONIAL SINCRETIST DE INFLUENȚĂ MOZAICĂ 16

CAPITOLUL 1
ACTIVITATEA PROZELITISTĂ A ORGANIZAȚIEI „MARTORII LUI IEHOVA" 17

1. APARIȚIA, ORGANIZAREA ȘI RĂSPÂNDIREA „MARTORILOR LUI IEHOVA" 17

1.1. DIZIDENȚĂ ADVENTIST-REFORMISTĂ 17

1.2. APARIȚIA SECTEI ÎN S.U.A. 18

1.3. STABILITATE ȘI CONTESTAȚII 19

1.4. RAMIFICAȚII INTERNAȚIONALE 21

1.5. PRIMELE COMUNITĂȚI EUROPENE 23

1.6. PĂTRUNDEREA ȘI ORGANIZAREA „MARTORILOR LUI IEHOVA" ÎN ROMÂNIA 24

2. METODE ȘI MIJLOACE SPECIFICE PROZELITISMULUI IEHOVIST 27

2.1 VIOLENȚA PROZELITISMULUI: COORDONATE DEFINITORII 27

2.2. ASPECTE IMPORTANTE ALE DERULĂRII PROZELITISMULUI IEHOVIST 31

2.2.1. MUNCA ORGANIZATĂ, „DE TEREN": PERSONALUL ȘI TACTICILE FOLOSITE 31

2.2.2. PUBLICITATEA, PREMISĂ A ACTIVITĂȚILOR PROZELITISTE: PLIANTE, PUBLICAȚII. REVISTE. CĂRȚI 39

2.2.3. SISTEMUL EDUCAȚIONAL CA MIJLOC PROPAGANDISTIC 42

2.2.4. CONGRESE ȘI ÎNTRUNIRI IEHOVISTE FORME SFIDĂTOARE DE PROPAGANDĂ SECTARĂ 46

2.2.5. MANIFESTĂRI ANTISOCIALE ASOCIATE ACȚIUNILOR PROZELITISTE IEHOVISTE 50

2.3. ÎNCURAJAREA PROZELITISMULUI 51

2.3.1. PROPAGANDA STRĂINĂ 51

2.3.2. IDEOLOGII ANTICREȘTINE ȘI ANTIBISERICEȘTI 53

2.3.3. „FRĂȚII" MONDIALE 55

2.3.4. PROZELITISMUL „PRAGMATIC" 55

2.3.5. PROZELITISMUL MALADIV 59

CAPITOLUL 2
EREZII VECHI, RENĂSCUTE ÎN SECTA IEHOVĂ 60

1. ÎNVĂȚĂTURA ANTITRINITARĂ DESPRE DUMNEZEU: EREZIA ARIANISTĂ SUB O NOUĂ ÎNFĂȚIȘARE 60

1.1. „NUMELE SFÂNT" – IEHOVA 62

1.2. NEGAREA DUMNEZEIRII FIULUI ȘI DUHULUI SFÂNT 68

1.3. SUBORDINAȚIONISMUL – SOLUȚIA ERETICĂ A ANTITRINITARISMULUI IEHOVIST 75

1.4. NEGAREA PREACINSTIRII MAICII DOMNULUI, A CINSTIRII ÎNGERILOR, SFINȚILOR, A SFINTEI CRUCI, SFINTELOR ICOANE ȘI SFINȚITELOR MOAȘTE ICONOCLASM REÎNVIAT PE FILIERA NEOPROTESTANTĂ 83

2. COSMOLOGIA IEHOVISTĂ DUPĂ NOUA ERMINEUTICĂ A „STUDENȚILOR ÎN BIBLIE” ... 90
2.1. LUMEA SPIRITUALĂ ... 90
2.2. LUMEA MATERIALĂ ... 94
3. ANTROPOLOGIA IEHOVISTĂ SAU DEPERSONALIZAREA OMULUI ... 99
3.1. STRUCTURA FIINȚEI UMANE ... 99
3.2. SCOPUL VIEȚII – PERSPECTIVE ESHATOLOGICE ... 106
4. INFLUENȚE MOZAICE ȘI ERORI NEOPROTESTANTE ÎN CONCEPȚIA IEHOVĂ ... 108
4.1. „REGATUL LUI IEHOVA” CA ORGANIZAȚIE RELIGIOASĂ ... 110
4.2. ASPECTE CULTICE LA „MARTORII LUI IEHOVA” ... 114
4.3. NEGAREA SFINTELOR TAINE ȘI A IERURGIILOR CREȘTINE CU MENȚINEREA UNOR ASPECTE CEREMONIALE MOȘTENITE PE FILIERA APUSEANĂ ... 118
4.3.1. BOTEZUL ... 118
4.3.2. SPOVEDANIA ... 120
4.3.3. EUHARISTIA ... 121
4.3.4. CUNUNIA ... 124
4.3.5. PREOȚIA ... 125
4.3.6. MASLUL ... 128
4.3.7. MIRUNGEREA ... 128
4.3.8. ÎNMORMÂNTAREA ... 128
5. „ESHATONUL” IEHOVIST ÎN CONTEXTUL MIȘCĂRILOR ADVENTE, MILENISTE, CONTEMPORANE ... 129
5.1. MILENARISMUL – EREZIE A PRIMELOR VEACURI PROMOVATĂ ASTĂZI DE „MARTORI” ... 131
5.2. ARMAGHEDONUL ȘI PARADISUL PĂMÂNTESC – UN VIITOR APROPIAT „SUMBRU” PENTRU UMANITATE, DAR STRĂLUCITOR PENTRU ADEPȚII SECTEI ... 132
6. CALCULE SPECIFICE „APOCALIPSULUI” „MARTORILOR” ... 153
6.1. PARUSIA DOMNULUI SAU IVIREA ZORILOR „MILENIULUI” ... 153
6.2. ÎNCERCĂRI NEIZBUTITE DE AFLARE A DATEI PARUSIEI PRIN CALCULE BIBLICE ... 156
7. CONTRAFACEREA SFINTEI SCRIPTURI ȘI TĂGĂDUIREA SFINTEI TRADIȚII DE CĂTRE „MARTORII LUI IEHOVA” ... 162
7.1. TRADUCEREA „ADAPTATĂ”, „A LUMII NOI” (N.W.T) – O BATJOCURĂ LA ADRESA TEXTULUI SACRU ... 163
7.2. REVISTELE IEHOVISTE – PRETINS CONTINUATOARE ALE SCRIPTURII ȘI „INSPIRATE” ... 166
7.3. COMENTARII IEHOVE LA PENTATEUH ȘI CĂRȚILE PROFEȚILOR ... 168
7.4. NOUL TESTAMENT ÎN PROPAGANDA IEHOVĂ ... 174
7.5. DENIGRAREA SFINȚILOR PĂRINȚI ȘI TEOLOGILOR ÎN PUBLICAȚIILE IEHOVISTE ... 177
7.6. SĂRBĂTORILE – ȚINTE ALE CONTESTĂRILOR IEHOVISTE ... 180

PARTEA A II-A
PROZELITISMUL ANTISOCIAL AL „MARTORILOR LUI IEHOVA” ȘI MISIUNEA CREȘTINĂ A BISERICII ... 184

CAPITOLUL 3
TULBURĂRI SOCIALE ȘI MANIFESTĂRI ANTISTATALE GENERATE DE MIȘCAREA IEHOVISTĂ ... 185
1. IZOLAREA SOCIALĂ A MARTORILOR - CAUZE ȘI FORME DE MANIFESTARE - ... 185
1.1. SINGURA FORMĂ DE GRUPARE ACCEPTATĂ – SECTA ÎN SINE ... 188
1.2. REZERVE ȘI ATITUDINI ANTISOCIALE FAȚĂ DE GRUPURI ȘCOLARE, ECHIPE SPORTIVE, MIJLOACE DE DIVERTISMENT ETC. ... 191
2. OCOLIREA ȘTIINȚEI MEDICALE ȘI PRETINSA „FUNDAMENTARE BIBLICĂ” IEHOVĂ A ACESTEIA ... 195
2.1. RESPINGEREA TRANSFUZIILOR SANGVINE ... 195
2.2. ALTE SITUAȚII DE REFUZ AL ACTULUI MEDICAL ... 203
2.3. ERORI DE CONDUITĂ MORALĂ ȘI MEDICALĂ PROPAGATE DE „MARTORI” ... 204
3. ACȚIUNI CONCRETE DE TĂGĂDUIRE A FIINȚEI NEAMULUI, DE OPOZIȚIE FAȚĂ DE INSTITUȚIILE CENTRALE ȘI LOCALE ALE SOCIETĂȚII ... 205

1.1 *LIPSA DE PATRIOTISM: DESCONSIDERAREA DRAPELULUI ŞI IMNULUI NAŢIONAL* *206*
1.2 *REFUZUL SATISFACERII STAGIULUI MILITAR* *207*
1.3 *AŞA ZISA „NEUTRALITATE" IEHOVISTĂ MASCĂ A NESUPUNERII FAŢĂ DE CONDUCERILE STATALE* *209*
1.4 *DISCREDITAREA INTENŢIONATĂ A ORGANISMELOR INTERNAŢIONALE: O.N.U., F.A.O., O.M.S. etc.* *213*
4. DIZIDENŢE IEHOVISTE **216**
CAPITOLUL 4
ATITUDINEA BISERICII NAŢIONALE ORTODOXE ROMÂNE FAŢĂ DE MANIFESTĂRILE PROZELITISTE IEHOVISTE **219**
1. ATITUDINEA IERARHIEI **219**
2. ACŢIUNI ALE CREDINCIOŞILOR **222**
3. COMBATEREA INFILTRĂRILOR PROZELITISTE IEHOVISTE PE PLAN LOCAL, DE CĂTRE PAROHII, BISERICI, CAPELE, MĂNĂSTIRI, SCHITURI **228**
CAPITOLUL 5
ATITUDINI, LUĂRI DE POZIŢII ŞI MANIFESTĂRI SPECIFICE CREŞTINISMULUI APUSEAN FAŢĂ DE PROZELITISMUL IEHOVIST **232**
1. ÎN BISERICA ROMANO-CATOLICĂ: **232**
1.1 *VIRULENŢA ANTIPAPALĂ IEHOVISTĂ ŞI CONTESTAREA EI* *232*
1.2 *ALTE ACŢIUNI ÎMPOTRIVA CATOLICISMULUI DESFĂŞURATE DE „MARTORI" ŞI COMBATEREA LOR* *233*
2. ÎN BISERICILE PROTESTANTE **240**
2.1 *TRADUCEREA TENDENŢIOASĂ A BIBLIEI IEHOVISTE (N.W.T.) ŞI „BIBLIILE" PROTESTANTE (TRADUCERI CONVENABILE)* *240*
2.2 *PUNCTE DE VEDERE, COMENTARII TEOLOGICE ŞI ACŢIUNI SPECIFICE DE COMBATERE A PROZELITISMULUI IEHOVIST ÎN LUMEA PROTESTANTĂ* *241*
3. ÎN CADRUL CULTELOR NEOPROTESTANTE: **244**
3.1 *REACTIVAREA PRACTICILOR MOZAICE ASPECT COMUN NEOPROTESTANTISMULUI ŞI IEHOVISMULUI* *244*
3.2 *DELIMITĂRI, OPINII ŞI PĂRERI TEOLOGICE CONTRARE SECTEI IEHOVE, VENITE DIN LUMEA NEOPROTESTANTĂ* *245*
4. CONTESTAREA PROZELITISMULUI IEHOVIST ÎN MEDIUL UNIVERSITAR, ŞTIINŢIFIC, ACADEMIC **249**
CONCLUZII **250**
1. „MARTORII LUI IEHOVA" – O NOUĂ ORGANIZAŢIE AMENINŢĂTOARE LA ADRESA BISERICII ŞI A LUMII **250**
2. PERICOLUL PROPAGANDEI IEHOVISTE ÎN ROMÂNIA **252**
3. CUNOAŞTEREA DOCTRINEI „MARTORILOR" DE CĂTRE PREOŢII ORTODOCŞI ROMÂNI, MISIONARII ŞI DASCĂLII DE RELIGIE – NECESITATE ACTUALĂ **254**
4. FERIREA CREDINCIOŞILOR, A TINERETULUI ÎN SPECIAL, DE PERICOLUL SOCIAL-RELIGIOS AL VIOLENŢEI SECTARE IEHOVISTE **257**
BIBLIOGRAFIE AUXILIARĂ **260**
A. EDIŢII ALE SFINTEI SCRIPTURI **260**
a) ediţii integrale *260*
b) ediţii fragmentare *260*
B OPERE ALE SFINŢILOR PĂRINŢI ŞI SCRIITORI BISERICEŞTI; SCRIERI PATRISTICE ŞI PATROLOGICE **261**
C CONCORDANŢE, OPERE EXEGETICE, DICŢIONARE ŞI LUCRĂRI DE TEOLOGIE BIBLICĂ **262**
D LUCRĂRI DE TEOLOGIE SISTEMATICĂ: DOGMATICE, MORALE, APOLOGETICE ŞI DE ISTORIA ŞI FILOSOFIA RELIGIILOR **263**

E LUCRĂRI DE TEOLOGIE PRACTICĂ, MISIUNE ŞI PASTORALĂ 26
F LUCRĂRI DE SECTOLOGIE, ÎNDRUMĂRI MISIONARE ŞI ECUMENISM 26
G LITERATURA DE SPECIALITATE ANTI-IEHOVISTĂ 27
H PUBLICAŢII IEHOVISTE EDITATE DE WATCH TOWER BIBLE AND TRACT SOCIETY OF PENNSYLVANIA 27
I AUXILIARE NECESARE 27
J VARIA 27

POSTFAŢĂ 27

PREFAȚĂ

Una dintre cele mai mari probleme cu care se confruntă astăzi Biserica noastră, implicit societatea românească, în general, o constituie prozelitismul sectar, care profită mai ales de libertatea de exprimare dobândită după evenimentele din decembrie 1989. În panoplia sectară, îngrijorător de diversificată în ultima vreme, un loc aparte, din ce în ce mai vizibil, îl ocupă mișcarea ostentativ autointitulată „Martorii lui Iehova", prin recrutarea progresivă și zeloasă de adepți, în cele mai multe cazuri în detrimentul Bisericii Ortodoxe Române. Atât la nivel local, parohial, cât și la nivel sinodal, central, preoții și ierarhii noștri au transmis oficialităților politice un număr însemnat de semnale de alarmă cu privire la nocivitatea prozelitismului „martorilor", soldându-se adesea contracararea unor manifestări de propagandă agresivă. Cea mai cunoscută intervenție, în acest sens, a fost interzicerea „Congresului general" pe care „martorii" îl programaseră la București, pentru iulie 1996, congres care viza să demonstreze capacitatea lor de a mobiliza un număr uriaș de adepți și simpatizanți. Îngrijorător și alarmant rămâne, însă, faptul că „Martorii lui Iehova" au reușit să obțină decizii care le conferă calitatea de „cult recunoscut legal", prin două hotărâri judecătorești cel puțin ciudate, dacă nu suspecte de-a dreptul: una de la Judecătoria Sectorului 1, din 9 aprilie 1998, și alta a „Curții Supreme de Justiție", din 7 martie 2000, decizii prin care se solicită Secretariatului de Stat pentru Culte includerea în lista cultelor oficiale din România, ignorându-se, voit sau nu, caracterul antisocial și chiar antistatal al acestei mișcări.

Iată de ce, tema propusă de părintele David Pestroiu în cuprinsul acestei lucrări este de mare importanță, am zice – de dureroasă actualitate, pentru cunoașterea istoricului și activității acestei secte, spre a desprinde, apoi, căile cele mai eficiente de contracarare, în vederea apărării Bisericii Ortodoxe Române de influența ei efectiv nocivă.

Lucrarea de față, bine structurată, alcătuită minuțios, cu totală conștiință misionară, a fost elaborată și susținută ca teză de doctorat în Teologie, pentru specializarea *Misiologie și Ecumenism,* sub îndrumarea științifică a regretatului părinte profesor Petre I. David, precum și a binecunoscutului, care am preluat îndrumarea lucrării pentru redactarea finală, având în vedere că în cuprinsul ei sunt tratate și probleme care țin de sfera Teologiei Liturgice și Pastorale.

Această lucrare de doctorat, așa cum se prezintă în formă și conținut, confirmă buna impresie pe care autorul ei a lăsat-o în timp în școlile și

locurile de muncă prin care a trecut sau în care activează în prezent: absolvent al Seminarului Teologic Ortodox din Bucureşti, - cu media 9,70; absolvent al Facultăţii de Teologie din Bucureşti – media 9,83; absolvent al cursurilor de Master – media 9,80; admis la doctorat cu media 10 şi declarat doctor în teologie cu calificativul *Foarte bine,* absolvent cu media 9,60 al examenului de titularizare pentru învăţământul religios; preot şi profesor apreciat la Seminarul Teologic Ortodox „Nifon Mitropolitul" din Bucureşti.

Se cuvine să consacrăm, în final, un gând de recunoştinţă regretatului nostru coleg, părintele profesor, de vrednică pomenire, Petre I. David, trecut prematur în veşnicie, pentru osteneala exemplară depusă ca îndrumător principal la alcătuirea acestei lucrări, rugându-ne Domnului pentru binemeritata sa odihnă.

Pr. Prof. Dr. Nicolae D. NECULA
Decanul Facultăţii de Teologie Ortodoxă
a Universităţii din Bucureşti
Patriarhul Justinian

CUVÂNT ÎNAINTE

Tema abordată în cuprinsul lucrării de față este de strictă actualitate. Revirimentul grupărilor eterodoxe după 1989 în România e o realitate tristă, cu cauze multiple. Analiza acestui fenomen şi oferirea unor soluții viabile de limitare a consecințelor lui a fost şi este o preocupare constantă a catedrei de Misiologie şi Ecumenism de la Facultatea de Teologie a Universității din Bucureşti.

A fost ideea regretatului Diac. Prof. Dr. Petre I. David ca dinamica tuturor acestor mişcări să fie studiată atent şi riguros, pentru cunoaşterea fenomenologiei sectare şi afirmarea unui răspuns coerent al Ortodoxiei în fața atacurilor prozelitiste. O cerință deja celebră a distinsului nostru dascăl era lucrarea „cu materialul clientului", adică cercetarea temeinică, direct de la sursă. Cultul religios „Martorii lui Iehova" este cunoscut ca o organizație ce răspândeşte cu obstinație materiale de propagandă diverse, prin care nu se urmăreşte simpla reclamă asupra propriilor ideologii, ci atacarea sistematică a Bisericilor tradiționale. Am primit sarcina de a parcurge acest volum (impresionant) de publicații şi, în urma unei minuțioase cercetări, am definitivat capitolele şi paragrafele lucrării de față.

Dintru început, este necesară o precizare: statutul de cult creştin atribuit „Martorilor lui Iehova" recent de către statul român este o eroare gravă, cu consecințe imprevizibile. Pseudo-ecclesiologia iehovistă (este de preferat această expresie pentru o grupare a cărei atitudine anti-ecclesială este evidentă) este centrată pe credința într-un Dumnezeu unipersonal, cu insistența promovării numelui său – Iehova. Însă orice tip de ecclesiologie creştină Îl are în centru pe Hristos – Fiul lui Dumnezeu Întrupat pentru mântuirea lumii, *Capul Bisericii (Efeseni 5,23)*. „Martorii lui Iehova", deşi se consideră „cult creştin", L-au scos pe Hristos în afara Bisericii, întrucât Îl consideră a fi un simplu om sau, cel mult, un înger întrupat; în plus, sunt lipsiți de modelul trinitar de iubire. Comunitatea „martorilor" nu este, deci, o instituție teandrică, ci o grupare de interese exclusiv pământeşti. De aici, derivă majoritatea învățăturilor lor specifice: paradisul teluric, promovarea conceptului de „regat al lui Iehova", aşa-zisa „neutralitate" – sub a cărei mască se ascunde negarea oricărei forme de conducere şi organizare statală, națională sau mondială, la nivel macro- şi microsocial.

Întrucât „Martorii lui Iehova" îşi promovează cu insistenţă ideile la adăpostul libertăţii, constatăm în România de azi o familiarizare a creştinilor ortodocşi cu multe aspecte ale doctrinei iehoviste, generând numeroase întrebări, la care teologii sunt siliţi adesea să răspundă. Sperăm ca lucrarea de faţă să fie tuturor un ghid util în afirmarea învăţăturii Bisericii noastre, reuşindu-se la timp stoparea oricărei forme de exod a credincioşilor noştri spre ideologiile eterodoxe. De asemenea, avem datoria de a contracara atacurile nedrepte la adresa noastră, motiv pentru care am căutat identificarea a cât mai multe obiecţii sectare, venite din partea iehoviştilor, formulând răspunsurile cuvenite, argumentate scripturistic, patristic, logic şi teologic.

Totodată, lansăm un semnal de alarmă autorităţilor române, care au oferit cu prea multă larghețe suportul legal pentru desfăşurarea prozelitismului iehovist, în condiţiile în care multe state ale Europei şi ale lumii tratează acest subiect cu multă circumspecţie şi maximă seriozitate.

În final, aduc mulţumiri dascălilor mei din Seminar şi Facultatea de Teologie şi, mai cu seamă, îndrumătorilor direcţi de la doctorat: regretatul Diac. Prof. Dr. Petre I. David, purtat veşnic în amintirea şi rugăciunea noastră, precum şi Părintele Prof. Dr. Nicolae D. Necula, Decanul Facultăţii de Teologie a Universităţii din Bucureşti, care m-a primit cu dragoste pentru finalizarea şi susţinerea acestei lucrări, ca teză de doctorat în teologie, cu titlul: *Prozelitismul iehovist şi atitudinea Bisericilor creştine din vremea noastră.* Volumul de faţă apare cu acordul membrilor comisiei ştiinţifice în vederea publicării, în urma operării unor recomandări pertinente din partea acestora, pentru care ţin să le mulţumesc, şi pe această cale.

Autorul

ABREVIERI

A.Z.S. = Cultul Adventist de Ziua a Şaptea
B.O.R. = Biserica Ortodoxă Română
B.R.C. = Biserica Romano-Catolică
B.O. = Biblia, ediţie ortodoxă
E.I.B.M.B.O.R. =Editura Institutului Biblic şi de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române
N.T.G.L. =Novum Testamentum Graece et Latine
N.W.T. = Biblia, ediţia iehovistă, traducere contrafăcută
T.O.B. =Traduction Œcumenique de la Bible
W.T. = Societatea „Watch Tower" a „Martorilor lui Iehova", cu sediul central în Statele Unite ale Americii
p. = pagina (pagini)

INTRODUCERE

1. Misiunea Bisericii Ortodoxe confruntată cu prozelitismul sectar în vremea noastră

Organizația religioasă a „Martorilor lui Iehova" este deja în atenția lumii întregi prin maniera agresivă de a-şi face publicitate şi prin zelul de a-şi racola noi prozeliți. Misionari bine instruiți, folosindu-se de cele mai moderne tactici, îi atrag cu uşurință pe cei naivi, momindu-i cu tot ceea ce au nevoie sau ceea ce le lipseşte pentru a fi fericiți. Chiar dacă aderarea la această grupare presupune ruperea legăturilor cu lumea înconjurătoare, considerată satanică, pierderea identității sociale şi naționale sau chiar o formă brutală de respingere a descoperirilor ştiințifice sau medicale, pretins justificată biblic, pare motivantă perspectiva salvării din cataclismele Apocalipsei, intens mediatizată de "martori". De aceea, nu ne mirăm de amploarea fenomenelor prozelitiste iehoviste şi de succesul acestora – în fond, Însuşi Mântuitorul Hristos ne avertizează că se vor ivi profeți mincinoşi care *vor înşela pe mulți (Matei, 24,11)*. Ne uimeşte, însă, pasivitatea cu care activitatea antisocială şi antinațională a acestei secte este privită de către autoritățile statale din multe țări ale lumii, sub paravanul aşa-numitelor „drepturi ale omului". În alte state, însă, s-a luat deja decizia corectă de scoatere în afara legii a grupării iehoviste.

În România, țară cu populație majoritar ortodoxă, statutul "Martorilor lui Iehova" este definit juridic sub forma unei organizații înființată în virtutea dreptului de liberă asociere garantat de Constituție, dobândind recent şi recunoaşterea în rândul cultelor religioase. Cunoscute fiind activitățile prozelitiste ostile națiunii române şi periculoase pentru societate desfăşurate de secta iehovistă, aceasta a fost interzisă prin lege aproape pe întreg parcursul existenței ei pe pământ românesc. De altfel, „martorii" nu ezită să se declare victime ale tuturor regimurilor politice, trecute sau actuale.

În vremea noastră, în numele libertății greşit înțelese, ne confruntăm cu un fenomen ce încearcă să submineze ființa națională, strâns legată de religia ortodoxă a poporului român, încă de la constituirea sa în istorie: prozelitismul sectar. O mulțime de misionari – vindecători, teologi, lideri spirituali, „guru", „inițiați", predicatori şi conducători de mişcări religioase s-au perindat prin țară în căutare de adepți, aruncând şi diverse momeli – de cele mai multe ori, de ordin material. Unii dintre semenii noştri au căzut

pradă tentațiilor „Mamonei", însă au fost deziluzionați repede, văzând că în spatele a ceea ce se pretindea a fi religios stătea, de fapt, un imperiu financiar lipsit de scrupule. Naivii au rămas atrași și acum, asemenea unor copii care au descoperit o jucărie nouă. Însă ce ne îngrijorează pe noi, din perspectivă ortodoxă, este sfâșierea „Cămășii lui Hristos", adică a Bisericii, prin depărtarea fiilor ei, atrași de mirajele trucurilor prozelitiste. Aceștia, chiar dacă realizează mai târziu greșeala făcută, nu se mai întorc cu pocăință și smerenie, deși ar fi primiți cu bucurie și cu iertare, ci se autoizolează în mândria de a rămâne areligioși.

O consecință directă a acțiunilor prozelitiste desfășurate de sectele din țara noastră este slăbirea conștiinței naționale, strâns legată – istoricește – de Biserica neamului. De la o vreme, observăm că patriotismul a devenit un slogan banal (asta și din cauza demagogiei clasei politice, firește), drapelul național este un obiect ca oricare altul, imnul de stat și-a bagatelizat importanța (de câtă vreme nu așteptăm, oare, dorita „deșteptare" a românului nostru?). Toate acestea nu fac, practic, decât să favorizeze acțiunea prozelitistă a sectelor și grupărilor anarhice, multe dintre ele dirijate precis din afara granițelor țării, cu scopul declarat de a submina interesul românesc. Crearea unor „patrii" cerești sau pământești, altele decât Patria străbună, bazate pe promisiuni nerealiste afișate în chip demagogic, concomitent cu sărăcirea tot mai vizibilă a nivelului de trai al omului obișnuit, duc la un succes prozelitist garantat. „Regatul pământesc al lui Iehova", despre care vom face referire adeseori în lucrarea de față, este o piesă de rezistență a arsenalului demagogic iehovist: „Tu poți trăi pentru totdeauna un paradis pe pământ" este chiar titlul unei cărți editată de „martori" și distribuită pe întreg mapamondul. Perspectiva unei lumi paradisiace experiată încă din viața pământească îi determină pe adepții sectei să denunțe apartenența de neam și țară, promovând așa-zisul lor concept de „autonomie" – în fapt, nesupunere și ostilitate față de orice conducere pământească (în afară de mai-marii lor, firește). Ei nu fac, practic, decât să se alinieze fenomenului mai amplu al globalizării promovat de clasa politică și socială contemporană, cu efecte atât de nocive pe plan spiritual: spălarea creierelor, mutilarea conștiințelor, falsificarea istoriei, secularizarea religiei.

Dintre multele definiții date prozelitismului de către diverși teologi sau sociologi am ales-o pe cea mai simplă și, totodată, cea mai cuprinzătoare: furtul de adepți (de credincioși) de către o grupare religioasă, afiliați inițial la altă grupare similară. Majoritatea celor implicați în acțiuni prozelitiste neagă cu vehemență acest lucru, pretinzând că aplică îndemnul Mântuitorului: *mergând, învățați toate neamurile...(Matei 28,19).* Unii și-au permis chiar să schimbe acest verset printr-o traducere forțată: „Mergând, faceți ucenici (prozeliți)..."[1],

[1] De pildă, Martorii lui Iehova, în *N.W.T.*

asumându-şi, prin aceasta, dificila sarcină a creării şi argumentării unei aşa-zise sinonimii între termenii „misiune" şi „prozelitism". Oricâte argumente ar aduce susţinătorii acestei teze, realitatea este alta: misiune au făcut şi Mântuitorul şi Sfinţii Apostoli şi urmaşii lor – membri ai ierarhiei sacramentale, până astăzi, dar aceştia nu au căutat cu orice preţ racolarea de adepţi, ci propovăduirea Evangheliei, urmând ca, dacă învăţătura lor ar fi *de la Dumnezeu (Fapte 5,39)*, să sporească de la sine. Prozelitismul sectar de astăzi, însă, nu mai respectă regulile misiunii. Este şi normal ca, fără asistenţa Duhului Sfânt, noii „misionari" să depăşească normele bunului simţ biblic şi apostolic şi să agaseze pur şi simplu pe toată lumea prin mijloacele de publicitate apărute în epoca modernă. Misionarismul biblic nu are nevoie de reclamă: prezenţa harică face ca interlocutorii să-şi dorească ei înşişi să cunoască învăţătura cea adevărată. Apostolii şi misionarii creştini n-au alergat niciodată să facă prozeliţi, nu i-au căutat pe aceştia prin case şi nu şi-au făcut publicitate, ci au predicat simplu, firesc, cât se poate de natural, fără preţiozităţi sau încercări de convertire forţată, fără fobii şi viziuni apocaliptice proiectate în timpurile prezente din dorinţa de a-l înfricoşa pe interlocutor, ci plini de căldura şi blândeţea Duhului...

Un alt aspect deloc de neglijat al muncii prozelitiste sectante este interesul material. La fel ca toate grupările similare, şi iehoviştii pretind susţinere financiară din partea adepţilor lor. Propaganda bine organizată cere timp şi bani, aşa încât acţiunile manageriale se ramifică atât în direcţia racolării şi instruirii profesioniştilor în arta manipulării, cât şi în domeniul business-ului în sine, vizând rularea cu folos a capitalului financiar, implicând un profit şi o prosperitate materială pe măsură.

„Martorii lui Iehova" nu se consideră creştini şi se exclud din aşa-numita „creştinătate", despre care afirmă în mod eronat că „a fost fondată cu circa 300 de ani după moartea lui Isus"[2]. Cunoaştem, însă, că numele de „creştini" a fost folosit pentru prima dată de către membrii Bisericii antiohiene, la scurtă vreme după Cincizecime (prima jumătate a secolului I).

2. ORIGINEA MIŞCĂRILOR ADVENTE

Grupările sectare din epoca modernă şi contemporană, apărute în număr tot mai mare pe întreg pământul, nu urmăresc decât atragerea de adepţi, din calcule politice, financiare şi din ce în ce mai puţin din considerente religioase. Scopul existenţei lor este, adeseori, mascat sub forma pietistă a promovării unei deveniri spirituale atât de căutată de omul modern, dar, în realitate, ascunde interese materiale variate. Astăzi avem de-a face cu o

[2] W.T., *Martorii lui Iehova. Care sunt convingerile lor?*, 1993, p. 3

adevărată „invazie" a sectelor[3], care încearcă să-şi impună ideologiile şi practicile, vânzând iluzii şi înşelând „pe mulţi", după cum suntem avertizaţi de Însuşi Domnul Hristos *(Matei, 24,24)*. Dacă ne vom concentra atenţia asupra Bisericii Creştine şi vom cerceta originea sectarismului contemporan şi a mişcărilor advente ca părţi integrante ale acestuia, ca şi amploarea cuprinsă de fărâmiţarea religioasă în societatea timpurilor noastre, nu putem trece cu vederea mai multe cauze principale:

1. **Traducerile eronate ale Sfintei Scripturi**, cu mistificarea gravă a unor sensuri semantice, urmărind discreditarea religiei adevărate şi propunerea de noi valenţe ideologice, dezbrăcate de sensul mistic şi contestate sub aspectul adevăratei exegeze, însă „gustate" din plin de omul modern, secularizat. Vechiul Testament, bunăoară, îşi pierde din rolul său de *pedagog către Hristos (Galateni 3,24)* şi devine, pentru majoritatea sectelor contemporane, un fel de „pedagog" către Eshaton, fiind o sursă predilectă de inspiraţie pentru tot felul de „calcule" advente. La rândul său, Noul Testament îşi schimbă sensul central hristic şi evanghelic, propunând o nouă „veste bună": apropiata (şi „calculata") Parusie şi celelalte evenimente majore ce o vor însoţi: Armaghedonul, Judecata, presupusul „mileniu" etc.
2. **Exegeza umbrită de interese prozelitiste**, falsificând adevărul şi propunând o nouă învăţătură, lipsită de farul călăuzitor al Sfintei Tradiţii. Toţi liderii sectari se consideră teologi de valoare, dar interpretează textul sacru după bunul lor plac, fără să respecte o minimă deontologie ermineutică. Unii, nemulţumiţi că Scriptura nu le oferă sursa de inspiraţie pentru inovaţiile lor doctrinare, se grăbesc să considere drept „sacre" şi „inspirate" cărţi apocrife, documente şi scrieri omeneşti sau chiar propriile lor elucubraţii.[4]
3. **Propunerea unui nou tip de cultură, secularizată**. Involuţia simţului estetic este, din păcate, o realitate a vremii noastre. Multe dintre valorile culturale au fost înlocuite, treptat, de kitsch şi imoralitate şi au fost impregnate de ateism. Macularea ideii de „frumos" şi pervertirea simţămintelor umane, uneori până la trepte degradante, sunt tot atâtea imbolduri pentru ca sectele să propună noi coordonate spaţiale şi temporale ale vieţii, în convenienţă cu ideologiile lor eronate.

---

[3] Acesta este şi titlul unei lucrări de referinţă în sectologie, având-l ca autor pe Diac. Prof. Dr. Petre I. David (3 volume: 1. *De la erezii vechi la secte religioase ale timpului nostru*, Editura Crist-I, Bucureşti, 1997, 511 p.; 2.*„Proorocii" timpului, dascăli mincinoşi, antihriştii „evanghelizatori"*, Editura Europolis, Constanţa, 1999, 391 p.; 3.*De la tălmăciri şi interpretări personale la traduceri biblice „controversate"*, Ed. Europolis, Constanţa, 2000, 350 p.)

[4] De pildă, „Sfinţii ultimelor zile", care adaugă la Scriptură „al treilea Testament" – „Cartea lui Mormon" sau „Martorii lui Iehova", care completează Scriptura prin revistele bilunare „Turnul de veghere" şi „Treziţi-vă!"

4. **Afecţiunile psihice**. S-a dovedit că paranoia unor conducători de secte şi grupări religioase (pretinşi „Mesia", „guru", „iniţiaţi", „pastori" şi „predicatori", „studenţi în Biblie" etc.) se află în tandem cu naivitatea, starea de depresie, confuzie spirituală sau schizofrenie a adepţilor lor. Sensibilitatea umană este degradată spre forme extreme: psihoza cataclismelor finale, frica de moarte, disperarea în faţa unui viitor „apocaliptic" îi determină pe mulţi dezechilibraţi să treacă la secte. Unii dintre ei se izolează de societate, iar alţii cad pradă ultimelor „ameninţări" venite în urma „profeţiilor" de peste hotare, unele fiind făcute în urma exagerării sau necunoaşterii fenomenelor naturale (eclipse, căderi de meteoriţi, comete, cutremure, inundaţii). Poluarea şi „efectul de seră", prin influenţa exercitată asupra anotimpurilor, accentuează deruta celor inculţi sau înclinaţi spre calcule advente.
5. **Întoarcerea în trecut**. Atât în cinematografie, cât şi în informatică s-a realizat, prin efecte speciale, reconstituirea fidelă a unor vremuri de mult apuse, incluzând, firește, şi practicile religioase. Interesul public a fost enorm. Sectele nu puteau să nu speculeze acest lucru: şi-au „pigmentat" ceremoniile cu tot felul de manifestări mozaice, greco-romane, egiptene sau din religiile orientale. Mulţi naivi, exhibiţionişti şi excentrici au fost atraşi de idei precum: refacerea paradisului edenic sau retrăirea timpurilor mesianice şi apostolice etc. În unele cazuri, s-a mers de la promiscuitate şi imoralitate până la sinucidere în masă.
6. **Arghirofilia**. Deşi se adresează spiritului, sectele nu neglijează nici „cele trecătoare". Câştigurile financiare sunt, de fapt, un scop în sine în lumea sectară. Averile nenumărate sunt destinate „investiţiilor", adică susţinerii cu ajutoare materiale a muncii prozelitiste, urmând ca şi câştigurile ulterioare să fie pe măsură... Conducătorii religioşi sectari nu contenesc să-i ponegrească pe papă şi pe Întâistătătorii Bisericii Ortodoxe, dar „uită" de proprietăţile uriaşe pe care ei înşişi le deţin. Lor li se adresează, de fapt, Mântuitorul: *Povăţuitori orbi, care strecuraţi ţânţarul şi înghiţiţi cămila...(Matei 23,24).*
7. **Lipsa de activitate pastoral-misionară, slaba pregătire teologică şi necunoaşterea fenomenului sectar de către unii slujitori bisericeşti.** În acest mod se creează terenul propice pentru agresiunile prozelitiste sectare. Acolo unde preotul nu-şi face datoria de păstor sau, mai grav, comite el însuşi fapte imorale, devenind un exemplu negativ, sectele se dezvoltă, inevitabil. În plus, incultura teologică a unor slujitori ai altarelor face ca, adeseori, în confruntările cu sectarii, să câştige erezia în faţa dogmei, minciuna în faţa adevărului. Lipsa studiului permanent, a lecturii biblice şi patristice, indiferenţa faţă de prezenţa sectară în câmpul pastoral-misionar atribuit fac din unii preoţi prăzi uşoare şi sigure în faţa predicatorilor eterodocşi.

PARTEA I
„MARTORII LUI IEHOVA”
UN NOU CEREMONIAL SINCRETIST DE INFLUENȚĂ MOZAICĂ

Capitolul 1
ACTIVITATEA PROZELITISTĂ A ORGANIZAȚIEI „MARTORII LUI IEHOVA"

1. APARIȚIA, ORGANIZAREA ȘI RĂSPÂNDIREA „MARTORILOR LUI IEHOVA"

1.1. DIZIDENȚĂ ADVENTIST-REFORMISTĂ

Gruparea sectară a „Martorilor lui Iehova" a apărut pe pământ american, în secolul al XIX-lea, ca o dizidență desprinsă pe linie neoprotestantă din Cultul Adventist de ziua a șaptea. Dacă vom încerca să alcătuim arborele genealogic al organizației iehoviste, va trebui să mergem pe firul istoriei până la Reforma lutherană, adevărată poartă de intrare a sectarismului modern și contemporan. Desființarea ierarhiei sacramentale a fost premisa necesară și suficientă pentru ca modurile de organizare a vieții creștine să cunoască ramificații multiple. Lumea de azi este împânzită de congregații, confesiuni, culte și secte izvorâte din protestantism, în marea lor majoritate.

În ordine cronologică, o primă apariție cristalizată a unei forme de grupare neoprotestantă a fost cultul baptist. Dintre adepții ei, Müller și Snow au pus apoi bazele adventismului, calculând data Parusiei și fixând milenarismul drept criteriu temporal eshatologic. Calculele privind data celei de-a doua veniri a Domnului au eșuat, însă, lamentabil (1843-1844) și secta adventistă s-a aflat într-o stare critică, adepții bulversați risipindu-se în fracțiuni multiple. Cea care a readus speranța în tabăra adventă, prin noi calcule mileniste, dar și prin reîntoarcerea vizibilă la practicile mozaice ancestrale a fost „profetesa" Hellen White, fondatoarea sectei adventist-reformiste. Deși multe din prezicerile ei s-au dovedit a fi ridicole, ea are meritul de a fi ridicat moralul zdruncinat al adepților adventi, dezamăgiți de eșecul profetic müller-snow-ist.

Scrierile adventist-reformistei H. White au rămas extrem de populare pentru adventiștii de toate spițele. Și astăzi, tiraje impresionante continuă să fie tipărite, chiar cu sprijinul Cultului Adventist de ziua a șaptea. Din mirajul acestor cugetări va lua însă, naștere, una dintre cele mai active mișcări sectare la nivel mondial: „Martorii lui Iehova".

Oprindu-ne puțin asupra genezei grupării despre care ne ocupăm în lucrarea de față, constatăm cu surprindere diferențe majore între perioada acelor începuturi și zilele noastre. Inițiatorul mișcării, Charles Taze Russell (1852-1916), a avut drept scop declarat inițierea unui riguros studiu al Scripturii, de aceea adepții săi numindu-se la început „studenți în Biblie".

Născut într-o familie de presbiterieni din Pittsburgh, Pennsylvania, „din vechi seminții mozaice"[5], moștenite, se pare, pe filieră germană sau irlandeză, Russell s-a alăturat inițial cu frenezie adepților adventului, fiind fascinat de calculele profetice ale sfârșitului lumii și de ipoteticul „mileniu". Nu l-au mulțumit, însă, restricțiile impuse de capii grupării adventiste (interzicerea consumului anumitor alimente, respectarea strictă a Sabatului, codurile morale rigide), precum și fixarea unor consecințe punitive în cazul neîndeplinirii lor: iadul și muncile veșnice. Astfel, a ajuns să fie repede etichetat drept „disident în cadrul mișcării adventiștilor de ziua a șaptea"[6]. Starea materială bună i-a permis să călătorească în toată lumea, inclusiv în Palestina. Aici și-a demonstrat pasiunea față de istoria biblică, mai cu seamă cea a Vechiului Testament, și a cercetat personal Locurile Sfinte, înfiripându-și deja în minte o nouă doctrină, axată, la început, pe dorința de a-i convinge pe „frații" adventiști de netemeinicia credinței în iad, de visul unui mileniu pământesc de fericire pentru „cei aleși" și, bineînțeles, de noi și noi calcule ale Parusiei...

1.2. APARIȚIA SECTEI ÎN S.U.A.

Întors în S.U.A., Russell și-a atras câțiva adepți adventiști împreună cu care a început „studiile" „în Scripturi". Scopul declarat al acestei acțiuni a lor era descoperirea datei de început a „mileniului". Întemeierea grupului de „studenți" este considerată piatra de temelie a sectei iehoviste (1872). Primele calcule „precise" nu întârzie să apară: Russell publică broșura *Scopul și modul venirii a doua a Domnului în Anul 1874.*

Evident că evenimentul prezis nu a avut loc, dar strategia adventist-reformistă a Hellenei White a dat roade încă o dată: Russell, inspirat de „vizionara" sa predecesoare, declară că nu s-a înșelat deloc: venirea Domnului a avut loc, dar în chip spiritual. Au continuat serii de preziceri bazate pe calcule din ce în ce mai năstrușnice, combinând în chip bizar date scripturistice diverse, dar de o mare complexitate, pentru a da „studiilor" importanța cuvenită. Mulți naivi au căzut pradă tentației de a se înrola în rândul calculatorilor „mileniului". Scoasă de sub ochiul protector autoritar al Tradiției, Scriptura a devenit, pentru russelliști, terenul propice pentru interpretări proprii, unele extrem de deplasate, depășind ereziile primelor veacuri creștine. Fiecare exprimare numerică găsită în Biblie a fost întoarsă pe toate părțile, pentru a i se găsi eventualele conotații profetice sau pentru a o plasa în cadrul unui lanț de operații matematice desfășurate după o

[5] P.I.David, *Invazia sectelor*, vol. I, p.216

[6] Șerban Constantinescu, *Năzbâtii teologice sau Falsa mărturie a așa-zișilor martori ai lui Iehova*, Gute Botschaft Verlag, Dillenburg, 1990, p.12.

logică ad-hoc, stabilită în urma unor „viziuni" şi prevestiri delirante. În 1884, Russell lansează conceptul de „Armaghedon", ca război al sfârşitului lumii, din care vor fi salvaţi numai „studenţii adevăraţi" ai Bibliei.

În data de 1 iulie 1879, apare primul număr al revistei *Turnul de veghere.* Pentru legiferarea mişcării, Russell înfiinţează, în 1884, *Zion's Watch Tower Tract Society (Societatea de Broşuri Religioase Turnul de veghere al Sionului).* Din declaraţiile fondatorului, spicuim: Societatea „nu depindea de durata de viaţă a vreunui individ", căci „preşedintele...trebuia să fie ales în fiecare an"[7]. În realitate, toţi preşedinţii iehovişti vor conduce autoritar până la moarte.

Originea prozelitismului iehovist este considerată de specialişti ideea lui Russell de a solicita, în mass-media, la mica publicitate: „căutăm 1000 de propagandişti"[8].

1.3. STABILITATE ŞI CONTESTAŢII

După 1874 au urmat: 1875, 1878, 1914, 1925, 1948, 1975, 2000 – ani în care s-a sperat zadarnic că va veni sfârşitul acestei lumi şi va începe regatul pământesc milenist. Au fost tot atâtea eşecuri profetice, dar şi tot atâtea relansări virulente spre noi şi noi calcule fanteziste, mascând totodată erorile prin afirmarea unor veniri ale Domnului „în duh", „pe nori" sau „în ceruri". De la regat „ceresc" până la regat „pământesc" nu mai e decât un pas, aşa că profeţiile întemeiate pe calcule trebuie să continue. Cărţile Sfintei Scripturi devin, aşadar, sursa de inspiraţie predilectă pentru astfel de predicţii. În egală măsură însă, sunt speculate cu insistenţă toate evenimentele politice şi economice, precum şi cataclismele naturale din întreaga lume. Tuturor acestora li se dă, invariabil, o conotaţie profetică biblică, în special apocaliptică. În 1886, Russell publică *Planul divin al epocilor.*

La scurtă vreme, asistăm la un act nedemn de un lider spiritual: Russell şi-a abandonat soţia, Maria Frances, pentru că aceasta, în 1897, „a rupt legăturile cu Societatea"[9]. În urma divorţului, pronunţat în 1912, el nu vrea să-i plătească nici măcar pensie alimentară, deşi aceasta îi fusese foarte devotată, ajutându-l din plin la compunerea materialelor prozelitiste.

În 1909, sediul mondial al grupării se mută la Brooklyn, New York, unde continuă să fie şi astăzi. Titulatura Societăţii se simplifică, ajungând acum să se identifice cu oficiosul ei arhicunoscut: *Watch Tower.*

---

[7] W.T., *Martorii lui Iehova – îndeplinind în unitate voinţa lui Dumnezeu pe întregul pământ,* 1987, p. 9

[8] Radu Antim, *Societatea „Martorii lui Iehova" în contextul fenomenului sectar,* în colecţia: *Nebunia lumii de azi,* Editura Arhidiecezana, Cluj-Napoca, 1996, p. 27

[9] W.T., *Turnul de veghere,* 1 octombrie 1991, p. 12

Odată cu trecerea timpului, Russell, numit şi „Pastorul" continuă să elaboreze elemente doctrinare definitorii pentru mişcarea iehovistă: scenariul filmului *Fotograma creației* (1912) şi operele *Compendiu istoric* (4 volume) şi *Studii în Scripturi* (7 volume). Contemporanii săi nu le-au apreciat ca atare, însă masele de creduli erau impresionate: numai filmul mai-sus amintit era vizionat zilnic de 35.000 de oameni. După ani de contestări şi dispute interne, în condițiile stării de ilegalitate decretată de statul american față de sectă şi liderii ei, Russell moare în 1916, cu doi ani mai târziu decât profetise. Averea sa, estimată la 317.000 $ (în 1912), va reveni în întregime Societății Studenților în Biblie.

Urmează la conducere I. F. Rutherford, jurist şi scriitor, cunoscut sub titulatura de *The Judge* (*Judecătorul*). Inițial, acesta era baptist. Căsătoria sa cu o presbiteriană i-a zdruncinat credința, întrucât pastorul său i-a comunicat că soția sa va merge în iad. În anul 1906, s-a botezat la iehovism, iar un an mai târziu a ajuns consilier juridic al Societății. Ajunge preşedinte în 1917, după dispute aprige, în urma cărora mulți oponenți ai săi au părăsit secta de bunăvoie, iar cei rămaşi au fost anihilați (excluşi). Conducerea sectei suferă o detenție de 9 luni, între 1918-1919, scăpând pe cauțiune de o condamnare foarte grea, de 80 de ani închisoare, pentru: incitare la neascultare, refuzul serviciului militar, împiedicarea ilegală şi intenționată a procesului de recrutare, ce avea loc într-o perioadă în care S.U.A se găseau în război.

În paralel cu sporirea bazei ideologice sectare prin noi concepții eretice şi „calcule" – pe cât de celebre, pe atât de inexacte – , el s-a îngrijit foarte bine şi de baza materială, construind în interiorul mişcării iehoviste un adevărat imperiu financiar. Şi-a dat repede seama că titulatura de „Studenți în Biblie" era depăşită şi a luat măsura iscusită de a da un suflu nou mişcării, odată cu schimbarea ei cu mult mai relevanta sintagmă „Martorii lui Iehova"(1931), bazându-se pe textul de la *Isaia 43,10: Voi sunteți martorii Mei...*

Nu se putea găsi un prilej mai bun pentru a acționa cu un prozelitism în masă decât sfârşitul primului război mondial. Discipolii lui Rutherford au luat cu asalt societatea debusolată americană, fărâmițată de mii de secte şi curente religioase. O atenție sporită a fost acordată tinerilor, cărora li s-a servit broşura: *Milioane care trăiesc acum nu vor muri niciodată*, o nouă sursă de calcule mileniste, vizând anul 1925. În 1921, Rutherford publică *Harfa lui Dumnezeu.* Succesul prozelitist a fost enorm. În 1924, s-a înființat postul de radio iehovist W.B.B.R. În 1927, apare opera *Creație.* Cuvântările lui Rutherford la congresele din S.U.A. erau transmise, în 1933, la peste 300 de posturi de radio. Din 1935, celor „aleşi" la viața cerească (născuți înainte de 1914) li s-a adăugat o aşa-zisă „mare mulțime", adică gruparea celor cărora li s-a promis un paradis pământesc milenist.

Se pare că Rutherford ar fi recunoscut, în 1928, în opera sa *Libertatea popoarelor,* că „milenismul nu este o religie, ci o organizaţiune politică în slujba comunismului"[10]. De fapt, în perioada aceasta, secta ducea o politică susţinută de discriminare rasială şi de desconsiderare a femeii.

Schimbarea numelui sectei în 1931 în „Martorii lui Iehova" s-a făcut datorită dorinţei lui Rutherford de a conduce o religie universală, incluzând în rândurile ei chiar şi pe patriarhii biblici. Aceştia – menţionaţi la *Evrei 11,4-12,1,* sunt urmaţi de Iisus Hristos, „principalul Martor al lui Iehova".

În 1932, Societatea Watch Tower înfiinţează „Serviciul juridic", pentru a face faţă numeroaselor procese ce-i erau intentate în lumea întreagă.

Epoca rutherfordiană, plină de contradicţii, este şi perioada de geneză a binecunoscutei formule antisociale şi antinaţionale mult trâmbiţată până astăzi: *Regatul lui Iehova* – o împărăţie fără graniţe în timp şi în spaţiu, definită doar apocaliptic, ca o proiecţie milenistă a organizaţiei aleşilor „martori" din întreaga lume, succedând Armaghedonului – punctul de decantare al tuturor religiilor şi adepţilor lor. Deşi izolarea socială promovată de sectă impune refuzul îndeplinirii datoriilor militare, Rutherford admite „folosirea armei nu numai în război, ci şi port-armă specială pentru atac sau autoapărare"[11].

1.4. RAMIFICAŢII INTERNAŢIONALE

Încă din 1880, secta iehovistă pătrundea în Canada. Puţin după 1900, şi-a deschis porţile filiala australiană a sectei.

Între 1884-1972, Preşedintele avea putere exclusivă şi o mare autoritate în guvernare. Ulterior, alături de acesta a apărut Corpul de guvernare, format din „bătrâni" special aleşi din clasa „turmei mici": numai bărbaţi în etate, din rasa albă, aproape toţi americani. În prezent, numărul acestora a scăzut de la 18 la 10; ei sunt foarte înaintaţi în vârstă. În timp, datorită unor diferenţe de opinii doctrinare, 4 dintre ei au fost destituiţi şi excluşi.

După moartea lui Rutherford, au urmat la preşedinţia sectei Nathan H. Knorr (1942-1977), Frederick W. Franz (1977-1992), Milton G. Henschel (1992-2000) şi M.H. Larson.

Nathan Knorr a continuat visurile de expansiune prozelitistă ale predecesorului său. El a înfiinţat, în februarie 1943, o academie mondială pentru studiul şi antrenarea specială în atragerea noilor adepţi, *Şcoala biblică Galaad,* care funcţionează până astăzi, pregătind misionari destinaţi răspândirii sectei în toată lumea.

---

[10] A se vedea cuvântarea episcopului Grigorie Comşa în Parlamentul României, în *Biserica noastră şi cultele minoritare. Marea discuţie parlamentară în jurul Legii cultelor,* Bucureşti, 1928, p. 155. Ideea e confirmată şi de Ioan Sima, într-un articol apărut în *Politica* din 20 februarie 1928.

[11] P.I. David, *op. cit.,* vol.1, p. 222

Pentru a justifica teoriile lui Rutherford, al cărui discipol fidel era, Knorr a înființat un comitet de traducere a Bibliei, adaptată cerințelor prozelitiste și erorilor doctrinare ale sectei, intitulată *Traducerea din Lumea Nouă a Scripturilor*, începută a fi publicată, fragmentar, încă din 1950, și apărută, mai nou, și în românește.

Din timpul lui Knorr, se intensifică tipărirea de cărți și materiale prozelitiste, ai căror autori nu se cunosc, întrucât preferă anonimatul, în umbra editorului – Societatea Watch Tower. De altfel, de la Rutherford și până în prezent, nimeni n-a mai avut curajul răspunderii pentru afirmațiile făcute, iar toate materialele sectei sunt anonime. Începând din 1920, tipărirea lor se face numai cu voluntari, în uzine proprii; în 1986, secta deținea 36 de tipografii.

În 1973, au fost interzise toxicomania și fumatul în rândul „martorilor".

Knorr moare în 1977, având 72 de ani. În locul său, vine la conducere Fred Franz, locuitor al sediului din Brooklyn încă din 1920.

Odată cu creșterea numărului de adepți, se produce și reversul: se estimează că, numai într-un deceniu (1970-1979), 750.000 de „martori" au fost excluși sau au părăsit organizația Watch Tower[12].

Frederick W. Franz a rămas în funcție până la moartea sa, survenită la 99 de ani, deși era surd și orb. „Martorii" îl considerau, asemenea unui patriarh, ca având „vedere spirituală". Se pare că el a fost coordonatorul grupului de traducători ai Bibliei iehoviste.

În 1986, Colegiul Central era format din 13 „creștini unși", fiecare având mai mult de 40 de ani de activitate prozelitistă la activ. Șapte dintre ei erau și directori ai Societății Watch Tower.

Milton G. Henschel s-a născut în 1920, la Pomona, New Jersey. A fost botezat în sectă în 1934 și a ajuns, pe rând, secretarul lui Nathan H. Knorr și vicepreședinte în timpul lui F. Franz. Este caracterizat ca fiind un conservator.

Actualul președinte iehovist este M.H.Larson.

Din surse iehoviste[13], aflăm că în zece ani (1984-1994) s-au botezat peste 2.500.000 de persoane. La un efectiv total de 5 milioane de „martori", nu putea crede că o dată la zece ani numărul lor se dublează. Nu este deloc așa. Ei sunt recunoscuți drept secta cu cei mai mulți retrași sau excluși: din 1970 până în 1995, o treime din „martorii" de pe glob (55% dintre cei din S.U.A.) au părăsit secta.

În 1996, existau în lume 600.000 de „miniștri cu timp integral", 15.000 de „pionieri speciali" și 15.000 de „slujitori la Beteluri"[14]. Numărul

[12] Raymond Franz, *Crisis of Conscience*, Atlanta, GA, 1983, p. 31, apud John Ankeberg, John Weldon, *Realitatea despre Martorii lui Iehova*, în colecția *Ancora*, Ed. Agape, Făgăraș, 1996, p.47

[13] W.T., *Turnul de veghere*, 1 iunie 1994, p. 15

[14] forme ale unui tip special de „ierarhie" – cea iehovistă, despre care vom vorbi pe larg în cap.II, punctul 4, paragraful c) al prezentei lucrări.

conducătorilor mondiali de la sediul din Brooklyn, aflați în permanență alături de președinte, a scăzut, treptat, la 10 persoane.

În lume, secta este organizată sub forma unor asociații, după modelul Watch Tower Society. Aceasta reprezintă forma cea mai înaltă de conducere a sectei, fiind și editorul tuturor materialelor ei de propagandă. Este condusă de directori aleși prin vot, din rândurile „creștinilor unși", care formează așa-numita clasă a „sclavului fidel și prevăzător".

Astăzi, se pare că numărul iehoviștilor, în creștere pe glob, a depășit 6 milioane[15], fiind răspândiți în peste 230 de țări.

1.5. PRIMELE COMUNITĂȚI EUROPENE

Russell a călătorit în toată lumea pentru a-și răspândi ideile. În 1891, a efectuat un turneu prin Europa și Orientul Mijlociu. Deși primele nuclee iehoviste au pătruns în Anglia din 1880, Filiala britanică a Societății se va deschide puțin după 1900, concomitent cu cea germană. În 1909, Russell ajunge și în Norvegia, unde ține mai multe cuvântări. În același an, el înființează, în Germania, *Volkskanzel Vereinigung (Uniunea Amvonului Poporului).*

În 1913 este fondată în Europa *Internationale Vereinigung Eruster Bibelforscher (Uniunea Internațională a Cercetătorilor serioși ai Bibliei).* În 1914 ia ființă la Londra *Asociația Internațională a Studenților Bibliei.* În prezent, există peste 70 de Societăți similare, în diferite țări.

Dacă în Occident răspândirea iehovismului va cunoaște o dezvoltare lentă, dar sigură, cu toate obstrucțiile interdicțiilor legale, în Răsărit, acest lucru nu va fi posibil, din cauza regimurilor comuniste. Căderea lor, la sfârșitul secolului XX, a produs o adevărată explozie iehovistă. Promovarea „drepturilor omului" va aduce anularea restricțiilor privind manifestarea iehovismului, inclusiv a prozelitismului său agresiv, milenist, în toată Europa. Nu putem, însă, să nu recunoaștem o schimbare de opinie și în mentalitatea „martorilor", care, bine orchestrați de la Brooklyn, au încetat atacurile împotriva guvernărilor umane, încercând chiar forme de colaborare cu acestea, în vederea obținerii unui statut favorabil, aceasta însemnând recunoașterea legală a sectei în rândul religiilor admise de state, și nu sub formă de asociație, cum au activat până în prezent.

După constatarea îndreptățită a Diac. Prof. Dr. Petre I. David, „prozelitismul iehov este violent în țările din estul Europei"[16]. În prezent, transformările sociale ce au loc în această parte a continentului favorizează prozelitismul religios. Religia oficială, în multe cazuri națională, a fost

[15] Mai precis, 6.304.645 – la sfârșitul anului 2002, după surse iehoviste (site-ul oficial W.T.)
[16] P.I. David, *op. cit.*, vol. I, p.226

oprimată ani de-a rândul de comunism. Nu e de mirare, deci, dacă mulți acceptă înrolarea în secta iehovă din ignoranță sau din indiferența față de religia strămoșilor lor, pe care nici măcar nu o cunosc foarte bine, sau pe care au recepționat-o ca pe un factor social negativ, în timpul anilor de teroare și mistificare comunistă. De asemenea, factorul material este extrem de important pentru atragerea noilor adepți. În cele mai multe cazuri, țările est-europene se confruntă cu dificultăți majore de natură economico-financiară. „Martorii" și alte secte speculează acest lucru și oferă multiple avantaje celor ce li se alătură: plecând de la celebrele „ajutoare", până la locuri de muncă bine plătite în străinătate. În sfârșit, o altă cauză favorizantă prozelitismului iehovist în țările amintite este organizarea de congrese și întruniri de mari proporții, cu participarea a zeci de mii de invitați din toată lumea, care uimesc populația naivă prin spectacolul ieftin oferit.

1.6. PĂTRUNDEREA ȘI ORGANIZAREA „MARTORILOR LUI IEHOVA" ÎN ROMÂNIA

După cum bine a observat Șerban Constantinescu, „în România, mileniștii s-au răspândit mai ales în mediile cu cunoștințe reduse și superficiale..."[17]. Primul român atras de „studenții în Biblie" a fost Ioan B. Sima, ardelean emigrat în S.U.A., convertit la iehovism și trimis, se pare, de Russell însuși să predice în țara lui de origine. În 1920, el dă curs acestui îndemn și atrage primii adepți în România, sprijinit fiind de mari resurse financiare primite din America. După 7 ani, însă, el părăsește gruparea și arată tuturor falsitatea doctrinei acesteia și pericolul ei social. Iată ce declara arhiereul Grigorie Comșa, la tribuna Parlamentului României, în 1928: „Șeful mileniștilor de la noi, care este un român cu numele Ion Sima, s-a cumințit...azi e pe cale să se convertească...Eu am avut prilejul să vorbesc cu d-sa...și eram convins că d-sa sta în slujba dolarului"[18].

Adevărații organizatori și susținători ai mișcării iehoviste au fost, însă, etnicii maghiari transilvăneni, direct interesați de preceptele antinaționale ale sectei. Aflați în legătură directă cu alte centre iehove europene, aceștia vor aduce în țară reviste, pliante și broșuri tipărite în maghiară și română, declanșând ofensiva prozelitistă.

Într-o publicație recentă a Societății Watch Tower, *Martorii lui Iehova din România* (Italia, 1997, 15 p.), numele lui Sima nici nu este măcar amintit. Pionierii iehovismului pe pământ românesc sunt considerați ungurii Jozsef Kiss și Karoly Szabo. Aceștia au organizat nuclee prozelitiste în

---

[17] Ș. Constantinescu, *Op. cit.*, p.15

[18] *Biserica noastră și cultele minoritare. Marea discuție parlamentară...*, p. 154-155

Ardeal: la Târgu Mureş, Cluj şi pe Valea Jiului. În 1916, cei doi vor fi condamnaţi la 5 ani de închisoare. În locul lor, vor activa Faluvegi Denes, învăţător, bun orator şi Nagy Valentin, „serv pentru Ardeal". După moartea lui Russell, ei vor scinda secta, rămânându-i fideli acestuia, în timp ce Kiss şi Szabo, ieşiţi din închisoare, trec de partea lui Rutherford.

Iniţial, literatura venea de la Budapesta, dar curând a fost instalat la Cluj centrul de coordonare a acţiunilor iehoviste din România, Ungaria, Bulgaria, Iugoslavia, Albania, dotat cu o tipografie cumpărată în 1924[19], dar care a funcţionat subversiv, deoarece încă din 1922 activităţile prozelitiste ale sectei fuseseră interzise printr-un ordin al ministrului cultelor.

În 1920, după ce nu reuşeşte recunoaşterea oficială a sectei, Sima trece la organizarea ei sub auspicii comerciale, cu fonduri venite din S.U.A., dar şi cu împrumuturi bancare diverse. El înfiinţează Casa de Editură „Viaţa", unde tipăreşte numeroase publicaţii iehoviste, care-l fac faimos şi bogat. În 1928, Sima sesizează că articolele lui Rutherford devin tot mai vehemente contra ordinii de stat şi întrerupe tipărirea lor, transformând Editura în Societate pe acţiuni. Actul echivalează cu ruperea lui Sima de sectă, şi, cu toată dorinţa lui Rutherford de a-l determina să se întoarcă, acest lucru nu se va produce.

Confuzia creată în sectă va fi greu de reparat. Cei care îi rămân credincioşi lui Rutherford şi filialei europene de la Magdeburg sunt ungurii, conduşi de Magyarosi Marton. Se petrec şi sciziuni, cum ar fi gruparea lui Onisifor Filipoiu, fost apropiat al lui Sima.

Între 1927-1930, o parte din bunurile aparţinând sectei au fost confiscate, iar „martorii" care erau prinşi făcând prozelitism erau arestaţi. Statul român, care se constituise prin mari sacrificii în 1918, nu putea accepta ofensele aduse autorităţii şi însemnelor strămoşeşti, drapelul şi imnul naţional. Măsurile de represiune îndreptate asupra iehoviştilor vizau nesupunerea faţă de autorităţi şi comportamentul antisocial ale acestora şi nicidecum nu aveau conotaţie politică, aşa cum justifică ei[20].

Prozelitismul iehovist a fost interzis printr-o decizie a Ministerului Cultelor în 1933. Întrucât acesta a continuat, sub diferite forme, în ilegalitate, s-a luat hotărârea cenzurării literaturii iehoviste (1937), a închiderii sediului şi a confiscării averii materiale a sectei (1938). Unii „martori" nesupuşi au fost anchetaţi şi condamnaţi la diferite pedepse, până la închisoare pe viaţă.

După al doilea război mondial, gruparea iehovistă a cunoscut un reviriment scontat, atâta vreme cât prezenţa americană a zăbovit pe pământul românesc.

---

[19] Aceste date sunt furnizate de W.T., *Martorii lui Iehova din România*, Italia, 1997, p.5

[20] *Ibidem*, p. 7: „Culmea ironiei, sub regimul fascist Martorii au fost persecutaţi deoarece erau consideraţi comunişti. Când comuniştii au venit la putere, Martorii au fost acuzaţi că sunt reacţionari, imperialişti şi propagandişti americani". În realitate, orice regim, democratic sau nu, nu poate tolera atitudini antistatale.

Revista bilunară *Turnul de veghere* s-a tipărit bilingv, în maghiară și română. S-a ținut chiar și un congres, la București, în 28-29 septembrie 1946.

La scurtă vreme, prin publicarea Legii cultelor în 1948, „Martorii lui Iehova" intră din nou în ilegalitate, nefiind recunoscuți între cultele permise în România. Motivele sunt cunoscute: ostilitatea antinațională, abuzurile în viața socială, refuzul apărării patriei. Cu toate acestea, ei se declară victime ale represiunii comuniste, deoarece, chipurile, „și-au păstrat neutralitatea creștină față de politică *(Ioan 6,15; 18,36)*"[21].

Deși se declară persecutați de către noua orânduire socialistă, iehoviștii prosperă, atât material, cât și numeric. De multe ori, autoritățile au intervenit pentru stoparea prozelitismului mascat pe care „martorii" îl practicau în continuare.

După 1989, s-a deschis calea larg pentru reînființarea activităților publice ale sectei. S-au obținut avizele legale pentru ca „martorii" să funcționeze la umbra unei asociații nonguvernamentale, cu personalitate juridică (9 aprilie 1990). Fonduri și alte avantaje materiale au împânzit țara, sprijinind atragerea noilor adepți, aflați, în mare parte, în letargia moral-spirituală post-decembristă. Tipografiile occidentale au imprimat în românește mii de tone de literatură iehovistă, în condiții grafice deosebite, pentru a susține peregrinările prozelitiste.

În 1992, s-a inaugurat sediul filialei iehoviste române (casa „Betel") la București, cu 20 de „frați" și „surori" slujitori permanenți. În acel an funcționau, din surse iehoviste, în România, 24.752 de „vestitori". În 1995, existau deja 33.541 de „vestitori", care au raportat 4.937.034 de ore petrecute în slujba prozelitismului. În 1997, numărul „martorilor" români se apropia de 35.000.

Actualmente, sediul central al Organizației „Martorii lui Iehova" din România este în strada Teleajen 84, sector 2, București.

S-a încercat chiar și organizarea unui congres internațional la București (iulie 1996), dar autoritățile s-au trezit la timp, alarmate de oficialități din Biserica Ortodoxă Română, de studenți și de membrii unor organizații civile, și au zădărnicit un astfel de plan.

Gruparea iehovistă ține foarte mult la denumirea oficială de „organizație", despre care susține că respectă cel mai fidel stilul comunității primare nou-testamentare[22]. Este foarte ostilă în fața etichetării sale ca sectă; restrânge acest concept numai asupra grupărilor violente și sinucigașe, strânse în jurul personalității halucinante a unui lider religios

[21] *Ibidem.* Textele biblice trecute în paranteze, pretinse justificări ale informațiilor expuse, au cu totul alte valențe în cadrul unei interpretări exegetice pertinente. Primul text se referă la retragerea lui Iisus în munte, pentru a nu fi pus rege de către iudeii care-L așteptau ca pe un Mesia pământesc. Al doilea reprezintă încredințarea lui Pilat că împărăția lui Hristos nu este una telurică. Ambele versete nu au legătură cu „neutralitatea".

[22] Idem, *Turnul de veghere,* 1 septembrie 1998, p. 8-9

uman[23]. Pentru legitimitate, şi-a dorit foarte mult să obţină statutul de „cult", cu scopul de a căpăta libertate religioasă totală: campania declanşată în acest sens a fost încununată de succes: prin hotărârea din 9 aprilie 1998 emisă de Judecătoria sectorului 1, precum şi prin Decizia 769 din 7 martie 2000 a Curţii Supreme de Justiţie din România, s-a cerut Secretariatului de Stat pentru Culte să accepte legiferarea „Martorilor lui Iehova" în rândul cultelor recunoscute din România, lucru, care, din păcate, s-a şi întâmplat.

În prezent, „martorii lui Iehova" raportează un număr de 39.122 de membri în România, afiliaţi la 566 de congregaţii. În anul 2002, aceştia au alocat activităţilor prozelitiste un număr de 5.825.367 ore şi au condus 17.258 de studii biblice, în urma cărora s-au convertit şi botezat la secta 1.226 persoane. Statistic, rezultă un iehovist la 555 de români[24].

2. METODE ŞI MIJLOACE SPECIFICE PROZELITISMULUI IEHOVIST

2.1 VIOLENŢA PROZELITISMULUI: COORDONATE DEFINITORII

Organizaţia „Martorilor lui Iehova" este bine cunoscută pentru zelul cu care caută atragerea noilor adepţi, folosindu-se de orice mijloace, unele nepermise şi interzise prin lege ca antisociale şi imorale, fapt care i-a atras numeroase critici şi interdicţii, mergând până la declararea ilegalităţii sectei pe teritoriile unor state ale lumii. Obiectivul lor este „să facă discipoli din oameni din toate naţiunile"[25] şi au curajul să afirme că nu practică prozelitismul agresiv, deoarece „nu caută să-i constrângă pe oameni să-şi schimbe religia"[26]. Totuşi, armata de predicatori ai „Regatului" nu poate să nu aibă o finalitate concretă: atragerea şi convertirea la preceptele sectei a cât mai mulţi oameni, prin determinarea implicită a schimbării religiei iniţiale a acestora. Temeiul scripturistic invocat este textul de la *Matei 28,19*, falsificat în mod grosier: „Mergând, faceţi ucenici..."[27], în loc de *Mergând, învăţaţi toate neamurile...*[28].

---

[23] Idem, *Turnul de veghere,* 15 februarie 1994, p.4

[24] Date preluate de pe site-ul oficial W.T. (actualizate în 2003)

[25] W.T., *Martorii lui Iehova din România*, p.9

[26] *Ibidem*

[27] Idem, *Treziţi-vă!,* 22 noiembrie 1994, p.10

[28] *Biblia* sau *Sfânta Scriptură*, cu aprobarea Sfântului Sinod, ed. 1988. A se vedea, pentru comparaţie, Nestle-Aland, *Novum Testamentum Graece et Latine*, Ed. 22-a, United Bible Societies, London, 1969: *euntes ergo docete omnes gentes (lat.); μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔτνη (gr.).* Totuşi, *Traduction Oecumenique de la Bible*, nouvelle édition revue, 1993, face în mod nepermis şi regretabil jocul sectarismului modern, propunând ca variantă: *Allez donc: de toutes les nations faites des disciples...*

Activitățile prozelitiste iehoviste au ca punct de plecare și versetul *Matei 24,14,* unde se vorbește de rolul Evangheliei de a sluji *spre mărturie la toate neamurile.* În comentariul făcut acestui text, „martorii" spun că el „înlătură orice acuză că vestirea adevărului printre oameni ar avea drept scop convertirea acestora"[29]. „Mărturia" Evangheliei nu implică, însă, în nici un caz, atragerea de adepți. „Martorii", însă, declară că, dacă nu ar face prozelitism, ar fi „vinovați de sânge"[30].

Prozelitismul agresiv al „martorilor" își are presupusa origine în predica zeloasă a creștinilor primelor veacuri, care refuzau orice formă de ecumenism, pretinzând că dețin adevărul absolut[31]. Aceștia, însă, nu făceau prozeliți, ci predicau Cuvântul în mod deschis și simplu, dându-se pildă prin viața lor proprie. Astfel, s-au impus rapid într-o lume imorală și confuză ideologic.

Se cunosc cazuri concrete în care „martorii" nu s-au sfiit să se comporte chiar violent. În lucrări de referință găsim consemnat faptul că ei sunt constituiți într-o „sectă dură și revanșardă, riguroasă în principii și periculoasă oricărei societăți. Practică mutilarea și crima fără scrupule..."[32]; prozelitismul lor este dublat de „un fanatism rar întâlnit și foarte periculos, nu numai din punct de vedere religios, ci și din punct de vedere social"[33]. Explicația teologică a curajului lor rezidă în faptul că și-au formulat o ideologie acoperitoare, prin care contestă justiția divină și își afirmă privilegiile față de semenii lor: neagă existența iadului și a pedepselor celor păcătoși, prezic o înviere rezervată numai adepților sectei, urmată de popularea așa-zisului „paradis pământesc"[34] . Toți cei care refuză să adere la sectă, oricum nu mai prezintă importanță în ochii lui Iehova, care nu-și va „aduce aminte"[35] de ei la înviere. Aceasta este justificarea principală a comportamentului violent al „martorilor" în anumite situații.

Pentru practicile promovate, Martorii lui Iehova au intrat rapid în conflict cu autoritățile statale pe întreg mapamondul. Șirul lung de contestări și

---

Versiunea engleză *King James* menține traducerea corectă: *Go ye therefore, and teach all nations...* Forma provine de la traducerea greșită a imperativului grecesc *μαθητεύσατε* (a se vedea ediția Nestle-Aland amintită) prin *faceți ucenici,* în loc de *învățați.* De altfel, prestigiosul *Dictionnaire Grec-Français,* par M. A. Bailly, indică pentru verbul *μαθητεύω* două sensuri: 1.*être disciple de* (a fi ucenicul cuiva) – după Plutarh, *Morale* și 2.*enseigner, instruire* (a învăța pe cineva ceva) – după *Matei 28,19.* Simpla învățare nu are nimic în comun cu constrângerea prozelitistă; dacă acceptăm derivarea lui *μαθητεύσατε* de la *μαθητής* (ucenic), putem traduce, în cel mai fericit caz, *faceți învățăcei (elevi, studenți),* dar nu *prozeliți (adepți).*

[29] W.T., *Săbiile transformate în fiare de plug. Când?,* Deva, f.an ap., p. 3

[30] Idem, *Cunoștința care conduce la viața veșnică,* Ediția a II-a, 1996, p. 105

[31] Idem, *Turnul de veghere,* 1 iulie 1993, p. 6-7

[32] P.I.David, *op. cit.,* vol. I, p.214

[33] *Biserica și sectele, adevăr și rătăcire,* Ed. Orthodoxos Kypseli, București, 1992, p. 31; Pr. Simeon Adrian, *Biserica, sectele și frații mincinoși,* Ed. Pelerinul, Iași, 1998, p. 13

[34] W.T., *Treziți-vă!,* 8 octombrie 1997, p.8-9

[35] a se vedea, de pildă, Idem, *Treziți-vă!,* 22 martie 1999, p.20

interdicţii a slăbit în intensitate odată cu aprobarea în 1986 a Convenţiei europene a drepturilor omului, care de la început, însă, a prezentat, după părerea unei voci avizate, riscul de a fi „deturnată de secte în folosul lor"[36]. Aşa s-a întâmplat şi în cazul grupării sectare de care ne ocupăm în lucrarea de faţă, care s-a „agăţat" cu nonşalanţă, ca de un colac de salvare, de Paragraful 2 din Articolul 9, invocat pentru a-şi pleda nevinovăţia atât pe plan local, cât şi la nivel european, ajungând până la Curtea Constituţională de la Strassbourg. Totuşi, „Convenţia stipulează că libertatea religioasă nu este nelimitată"[37]. Iată ce prevede celebrul text citat: „Libertatea de a-şi manifesta religia sau convingerile nu poate face obiectul altor restricţii decât cele care, în temeiul unor prevederi legale, constituie măsuri necesare într-o societate democratică, privind siguranţa publică, apărarea ordinii, sănătăţii, moralei publice sau apărarea drepturilor şi libertăţilor celorlalţi"[38]. Deşi aparent „martorii" susţin că respectă prevederile de mai sus, în realitate le încalcă în totalitate, motiv pentru care, din punct de vedere legal, permisivitatea existenţei oficiale a sectei este un non-sens.

„Martorii lui Iehova" au ajuns să afirme că trebuie să nutrească „o ură sfântă" faţă de toţi cei ce se opun religiei lor. Baza acestei idei o constituie textul *Psalmului 138, 21,22.* Ei uită prea uşor modelul dragostei lui Hristos, extinsă chiar şi faţă de vrăjmaşi.

Găsim exemple ale unor manifestări violente chiar în biografiile membrilor sectei, publicate în revistele iehoviste: „Tata, un bărbat robust, s-a înfuriat şi s-a repezit la predicator...;...după aceea, el l-a luat pe sus pe preot, l-a dus până la uşă şi l-a scos afară îmbrâncindu-l"[39]. De fapt, „bătrânilor" sectei li se impune ca datorie „să-i mustre pe cei care contrazic învăţătura sănătoasă a Cuvântului lui Dumnezeu"[40].

Se pune întrebarea: poate fi considerat prozelitismul religios o infracţiune? Condamnarea în Grecia a doi membri ai sectei acuzaţi de prozelitism a declanşat un proces care a ajuns până la Curtea Europeană, care a dat verdictul achitării lor, pe considerentul că, potrivit art.9, parag.2 din Convenţie, numai formele abuzive de prozelitism trebuie interzise: atunci când se urmăresc avantaje materiale sau sociale sau când se recurge la violenţă. Totuşi, „Martorii lui Iehova" acţionează cu presiuni psihice, chiar cu mijloace de constrângere, şi urmăresc câştigul material şi definirea

---

[36] Afirmaţia aparţine d-lui Birraux, deputat în Parlamentul Europei şi membru al Comisiei pentru probleme juridice şi a drepturilor omului şi este preluată de Adrian Năstase în studiul *Sectele şi grupările religioase în preocupările lumii şi în context european*, publicat în loc de prefaţă la P. I. David, *op. cit.*, vol. 2, Editura Europolis, Constanţa, 1999, p. XXV.

[37] A. Năstase, *Ibidem*

[38] *Ibidem*

[39] W.T., *Treziţi-vă!*, 22 octombrie 1997, p.22-23

[40] Idem, *Treziţi-vă!*, 22 octombrie 1996, p. 9

unor noi concepte sociale, vizând organizarea sectei izolată de societate, ostilă statelor şi naţiunilor lumii. Este vina celor ce au instrumentat cazul că nu au reliefat satisfăcător aceste aspecte şi, astfel, prozelitismul „martorilor" a cunoscut un reviriment deosebit.

Violenţa acţiunilor prozelitiste iehoviste se vădeşte chiar şi în viaţa de familie. Iată ce consemnează Ş. Constantinescu: „Un pretins martor îşi torturu soţia, pentru că refuza să se ataşeze sectei"[41]. Chiar şi copiii sunt trataţi diferenţiat, în funcţie de manifestarea fidelităţii faţă de sectă. Un astfel de caz, în care părinţii şi-au concentrat dragostea şi atenţia asupra unuia dintre cei doi copii, care manifesta tendinţe centrifuge în privinţa religiei, neglijându-l pe celălalt, este oferit ca exemplu în paginile unei reviste *Treziţi-vă!*[42]. Soţiile sunt îndemnate la nesupunere, dacă soţii lor fac ceva „cu totul neînţelept sau ceva care violează principiile divine"[43]; pentru aceasta, ele capătă sprijinul necondiţionat al altor adepţi ai sectei: „o soră care trăieşte într-un cămin divizat pe plan religios ar putea avea nevoie de ajutor"[44]. În toate aceste cazuri, se urmăreşte, de fapt, fie convertirea soţului nemartor, fie provocarea unui divorţ.

Chiar şi în sânul familiilor integrale de „martori" pot apărea disensiuni, până la rupturi, datorită alocării timpului activităţilor prozelitiste, în detrimentul vieţii casnice. De exemplu, familia Davey din Anglia s-a despărţit din cauza zelului misionar prea ardent al soţului, care a făcut ca soţia, împreună cu 3 copii, să-l părăsească, nu înainte de a-i lansa invitaţia de a abandona secta, pentru a-şi putea salva familia. Refuzul său a fost elogiat în paginile revistei *Treziţi-vă!*[45]. În alte cazuri, chiar dacă unul din soţi refuză convertirea, celălalt rămâne alături de el, profitând de serviciul bănos al acestuia sau de posibilitatea de a călători împreună cu el, dedicându-şi timpul activităţilor prozelitiste[46].

După ce a aflat că tatăl său a semnat documentele de renegare a credinţei iehoviste, sub presiunea conducătorilor nazişti, un tânăr „martor" a declarat că acesta părea a fi „bolnav mintal"[47].

Există situaţii ale unor tineri care au fost excluşi din congregaţiile iehoviste în urma denunţului făcut de proprii părinţi. Motivele invocate sunt, adeseori, greu de imaginat[48]. Dacă vreun membru al familiei este exclus, ceilalţi sunt obligaţi să se izoleze de el[49].

Soţia unui „slujitor ministerial" iehovist declară că a fost victima

[41] Ş. Constantinescu, *op. cit.*, p.22
[42] W. T., *Treziţi-vă!*, 22 octombrie 1997, p.26
[43] Idem, *Treziţi-vă!*, 8 decembrie 1996, p.14
[44] Idem, *Să ne apropiem de Iehova*, 2002, p. 303
[45] Idem, *Treziţi-vă!*, 22 februarie 1994, p. 22
[46] Idem, *Treziţi-vă!*, 8 iunie 1993, p. 13-17
[47] Idem, *Turnul de veghere*, 1 august 1997, p. 23
[48] de pildă, ascultarea muzicii *rap* – a se vedea Idem, *Treziţi-vă!*, 22 ianuarie 1994, p. 30
[49] Idem, *Treziţi-vă!*, 8 aprilie 1993, p. 29-31

bătăilor acestuia[50]. Deşi „martorii" consemnează exemplul ca pe un caz „cu totul izolat", fapta în sine este reprobabilă şi dovedeşte că doctrina iehovistă nu poate schimba în mod miraculos înclinarea spre rău a firii umane, a unora dintre semenii noştri.

Prozelitismul iehovist are un specific aparte, şi anume o intoleranţă declarată faţă de celelalte forme de gândire sau organizare religioasă de pe glob. Chiar şi în lucrări iehoviste găsim preluate afirmaţii pertinente privind prozelitismul „martorilor", care „exasperează" şi „irită" pe toată lumea[51]. „Martorii" nu se mulţumesc să-şi facă, simplu, publicitate. Ei nu contenesc a analiza doctrina şi starea morală a religiilor majoritare, cu scopul discreditării lor. De pildă, ei enunţă ideea unei „liste" cu religii, din care, prin „metoda eliminării", bazată pe algoritmul extragerii unor versete trunchiate din Biblie, cititorul să rămână convins că o singură religie este veridică – secta iehovistă[52]: „Credincioşii catolici şi cei ortodocşi...pretind că sunt creştini"[53]. Orice material publicat care nu corespunde standardelor sectei este asemănat cu o „hrană otrăvită"[54].

Arhiereul Grigorie Comşa aducea la cunoştinţa membrilor Parlamentului României, în 1928, izbucnirea unor incidente violente între baptişti şi milenişti (n.n.-iehovişti), în comuna Pleşcuţa: „s-au întâmplat scene destul de abjecte, că în învălmăşeala aceea la care s-au dedat cu toţii, s-au prăvălit deasupra uşii, care s-a rupt, şi au căzut cu toţii în stradă"[55]. Comentând acest eveniment, vlădica Grigorie se îngrijora pentru modul în care era tulburată liniştea satelor româneşti.

2.2. ASPECTE IMPORTANTE ALE DERULĂRII PROZELITISMULUI IEHOVIST

2.2.1. MUNCA ORGANIZATĂ, „DE TEREN": PERSONALUL ŞI TACTICILE FOLOSITE

„Martorii lui Iehova" nu neagă faptul că fac prozelitism, ci, dimpotrivă, par a se mândri cu asta: „îi caută pe oameni oriunde îi pot găsi – pe stradă, în pieţe şi la domiciliul acestora –, pentru a le împărtăşi vestea bună despre Regatul lui Dumnezeu"[56]. Deplasările pe la locuinţele celor vizaţi urmează un traseu bine stabilit de către „bătrânii" sectei. Uneori, unde găsesc înţelegere şi

[50] Idem, *Turnul de veghere,* 15 octombrie 1992, p. 11
[51] *New Hagen Register,* fără alte ref., apud W.T., *Biblia-Cuvântul lui Dumnezeu sau al oamenilor?,* p.181
[52] Idem, *Treziţi-vă!,* 8 mai 1995, p. 20-21
[53] *Ibidem,* p. 14
[54] Idem, *Turnul de veghere,* 15 aprilie 1997, p. 30
[55] *Biserica noastră şi cultele minoritare. Marea discuţie parlamentară...,* p. 160
[56] W.T., *Martorii lui Iehova din România,* p. 5

ospitalitate din partea interlocutorilor, revin cu obstinație de mai multe ori, aducând argumente în plus, în speranța unui rezultat prozelitist pe măsura efortului depus. Deși recunosc faptul că „majoritatea oamenilor nu vor să ia în seamă vestea bună"[57], ei le cer adepților lor să predice în continuare cu bucurie, mizând pe faptul că „oamenii din teritoriu se pot schimba"[58], dar și că unii dintre aceștia pot suferi „o pierdere" sau trec printr-o „situație critică", ce reclamă neapărat prezența în zonă a unui propagandist: „Vom fi acolo ca să ajutăm o astfel de persoană care devine conștientă de necesitățile sale spirituale?"[59] – se întreabă, retoric, „martorii".

Pe primul plan în ce privește implicarea prozelitistă se situează „pionierii speciali", care acționează pe teren peste 140 de ore pe lună. „Pionierii regulari" sau „miniștrii cu timp integral" se întrețin din slujbe ușoare cu jumătate de normă, deoarece trebuie să petreacă 90 de ore pe lună în activități prozelitiste. Alături de ei pot exista, în funcție de necesitățile locale, și pionieri auxiliari, a căror activitate de „depunere a mărturiei" este de numai 60 de ore pe lună, timp de câteva luni pe an. „Vestitorii" alocă prozelitismului doar 10 ore pe lună. Important este faptul că această normă trebuie respectată cu strictețe și raportată „bătrânilor", în caz contrar, cel în cauză urmând a suporta „consecințe negative"[60]. Activitățile prozelitiste ce fac obiectul acestei normări nu sunt, neapărat, vizite la domiciliu. Ele pot fi și convorbiri telefonice sau scrierea de epistole publicitare. Plasarea de reviste constituie un pilon de bază al prozelitismului iehovist. Vestitorii plasează lunar minim 10 reviste; pionierii speciali ajung până la 90.

Încă din timpul premergător botezului, un proaspăt convertit la iehovism trebuie să participe la activitățile de predicare, fiind numit „proclamator" sau „vestitor al Regatului". El va fi, mai întâi, cercetat de către doi „bătrâni", care-l vor îndruma asupra activității sale și care-l vor pune să raporteze activitățile desfășurate[61]. Chiar și copiii mici, încă de la vârsta de 3 ani, sunt învățați să distribuie materiale prozelitiste. „Martorii" se laudă cu acest lucru[62], însă cei mai mulți dintre ei urăsc faptul că trebuie să se ducă din ușă-n ușă[63].

Raportarea activităților de teren, prozelitiste, este considerată de cercetători o formă de spionaj[64].

---

[57] Idem, *Turnul de veghere*, 1 mai 2001, p.10
[58] *Ibidem*
[59] *Ibidem*
[60] Idem, *Treziți-vă!*, 22 octombrie 1995, p. 15
[61] Idem, *Turnul de veghere*, 1 octombrie 1989, p. 17
[62] Idem, *Turnul de veghere*, 1 martie 1996, p. 29
[63] W. Lingle, *Abordarea cu dragoste a Martorilor lui Iehova*, Ed. Agape, Făgăraș, 1997, p. 15
[64] Petre Hladchi-Bucovineanu, *Prefață* la volumul *Fariseii lui Iehova*, de Teodor Ardelean, Ed. Politică, 1983, p. 11

Marile aglomerări urbane sau rurale sunt locurile sigure de desfăşurare a tentativelor prozelitiste iehoviste. În oraşe, sunt preferate gările, aeroporturile, spitalele, staţiile mijloacelor de transport în comun etc., iar la ţară se aşteaptă prilejul târgurilor populare[65]. „Într-o închisoare din Budapesta se conduc aproximativ 50 de studii biblice cu deţinuţi"[66]. Cei care fac progrese, sunt selectaţi pentru programele prozelitiste ulterioare. La o închisoare din Polonia, se ţin şi congrese, cu participarea unui public larg, incluzând familiile deţinuţilor[67]. „Martorii lui Iehova" petrec multe ore şi prin cimitire, adresându-se celor deprimaţi[68]. De asemenea, vizitează spitalele, prezentându-le medicilor şi pacienţilor articole din *Treziţi-vă!* cu subiect medical. Până şi în cazărmi militare predică iehovii[69]; chiar şi trupele N.A.T.O. sunt vizate. Adeseori sunt utilizate emiţătoare radio portabile, plasate în cabinele şoferilor de cursă lungă[70]. Sintetizat, „martorii" sunt îndemnaţi să predice „la şcoală, la serviciu, la cumpărături sau în călătorie, în locuri publice şi oriunde pot fi găsiţi oameni"[71].

Staţia de radio iehovistă W.B.B.R. emite din 24 februarie 1924; până în 1933, numărul posturilor radiofonice iehoviste a crescut la 403. Prin anii '30, iehoviştii practicau şi metoda „diviziilor de lăcuste", descrise în *Apocalipsa 9, 7-9*: se urcau în maşini, formau coloane imense şi asaltau satele şi oraşele.

„Martorii lui Iehova" nu se sfiesc să predice în lăcaşuri de cult ce nu le aparţin, dacă li se permite[72].

În unele ţări (Guyana, de pildă), reţeaua hidrografică este abundentă iar desfăşurarea prozelitismului iehovist se foloseşte de ambarcaţiuni fluviale, intitulate sugestiv *Proclamatorul Regatului.*[73]

O altă metodă propagandistică, utilizată cu mult succes de „martori", în special de cei handicapaţi locomotor este scrierea de epistole consolatoare familiilor recent îndoliate, folosindu-se de necrologurile din ziare[74]. Deranjarea intimităţii acestor persoane este evident reprobabilă, dar „martorii" ştiu că tocmai acestea , greu încercate de tristeţea doliului, sunt vulnerabile în faţa unor eventuale atacuri prozelitiste.

Se insistă foarte mult şi asupra ţinutei în care trebuie să-şi desfăşoare activitatea „martorii". În ţările civilizate, bărbaţilor li se impune să poarte cravată, chiar dacă afară este foarte cald, atunci când predică pe teren şi

---

[65] W.T., *Treziţi-vă!*, 8 februarie 1998, p.28
[66] Idem, *Treziţi-vă!*, 8 martie 1997, p. 23
[67] Idem, *Turnul de veghere*, 15 octombrie 1998, p. 26
[68] Idem, *Turnul de veghere*, 1 aprilie 1999, p. 8
[69] Idem, *Turnul de veghere*, 1 iunie 1994, p. 24
[70] Idem, *Turnul de veghere*, 1 ianuarie 1991, p.5
[71] Idem, *Turnul de veghere*, 15 ianuarie 1998, p.26
[72] Idem, *Turnul de veghere*, 1 septembrie 1995, p.24
[73] Idem, *Turnul de veghere*, 1 aprilie 1993, p.24
[74] Idem, *Treziţi-vă!*, 22 iunie 1995, p. 23

când se întrunesc la „sălile Regatului"[75]. Tuturor misionarilor li se cere să găsească pentru vizite momente potrivite ale zilei. În studiul său, *Language and Identity at the Kingdom Hall,* Joel Elliott arată că „martorii lui Iehova" se remarcă prin introducerea în exprimarea curentă a unui nou tip de limbaj – limbajul „teocratic"[76]. Anumite expresii, repetate şablonard, cu obstinaţia neputinţei de a comunica altceva decât ce li s-a fixat de către corifeii sectei, dau forţă prozelitismului, permiţând memorarea lor cu uşurinţă de către adepţi. Spre exemplificare, am ales câteva astfel de mostre ale „limbii de lemn" iehoviste: Iehova (pentru: Dumnezeu); mormânt comun al omenirii (pentru: iad); acest sistem de lucruri (pentru: acest veac); bunătate nemeritată (pentru: har); transferarea vieţii cereşti-îngereşti în uterul unei fecioare (pentru: întruparea lui Hristos); întreaga familie de cuvinte a substantivului „teocraţie" (conducere divină) etc.

Studiile biblice trebuie desfăşurate după criterii aparte. Mai întâi, trebuie oprite toate sursele de distragere a atenţiei: televizor, radio, telefon etc. Absolut necesare pentru „studiu" sunt Biblia (contrafăcută), cărţile şi publicaţiile sectei, instrumente de scris şi hârtie pentru comentarii şi adnotări. Sunt recomandate intervale de 25-40 de minute, cu pauze între ele[77].

„Bătrânii" şi „pionierii regulari" sunt şcoliţi de sectă pentru a răspândi învăţătura ei în ţări din întreaga lume, conducând congregaţiile locale. De multe ori, ei învaţă limbi străine în centrele de instruire din S.U.A., pentru a putea apoi pleca pe teren cu repartizări precise din partea Departamentului Serviciului[78]. Una din cerinţele de bază adresate acestora este renunţarea la muncile grele şi obositoare în favoarea unor servicii uşoare, cu jumătate de normă. De pildă, o „pioniera regulară" – „evanghelizatoare cu timp integral" mărturiseşte că a preferat să profeseze un serviciu de supraveghere a copiilor la domiciliu – 4 ore pe zi, pentru a-i permite să-şi dedice timpul „pentru predicare"[79].

Prozelitismul nu cunoaşte zi de odihnă. Peregrinările prin case se fac „în fiecare zi din săptămână"[80]. Studiile biblice la domiciliu se desfăşoară după reguli bine stabilite. Celor interesaţi li se predă după cărţile *Tu poţi trăi pentru totdeauna în paradis pe pământ* şi *Cunoştinţa care conduce la viaţa veşnică,* adevărate manuale de iniţiere iehovistă. De mare folos sunt şi tracturile publicitare, - mai cu seamă pentru cei mai puţin instruiţi. Ele conţin ilustraţii şi comentarii de interes general, care stârnesc curiozitatea interlocutorilor.

Prozelitismul prin casele oamenilor are drept suport biblic, în viziunea iehovistă, textul *Fapte 20,20,* unde Apostolul Pavel vorbeşte despre

[75] Idem, *Treziţi-vă!,* 8 februarie 1997, p. 30
[76] a se vedea studiul citat la www. Watchtowerinformationservice.org
[77] Idem, *Treziţi-vă!,* 8 aprilie 1996, p. 14
[78] Idem, *Treziţi-vă!,* 22 martie 1996, p.14
[79] Idem, *Treziţi-vă!,* 22 noiembrie 1996, p. 30
[80] *Ibidem,* p. 19

predicile sale *prin case*. La o examinare atentă, se observă că remarc respectivă era adresată preoților din Efes, cu care Apostolul se întâlnise î Milet: acestora le amintea de vizita sa prin casele lor. Deci, casele preoțilo erau cele vizitate, nicidecum ale păgânilor neconvertiți, care erau chia ostili creştinismului. În pasajul *Luca 10, 1-6*, unde se arată trimiterea celo 70 de ucenici, aceştia sunt sfătuiți şi cum să procedeze când vor intra î casele celor care-i vor primi. Deşi „martorii" consideră că aici se susțin prozelitismul[81], sunt contrazişi de versetul imediat următor: *Nu vă mutaț din casă în casă...(Luca 10,7).*

Mulți „martori", învinşi de timiditate, se comportă fariseic: sună la uş şi pleacă, pentru a scăpa de răspunderea unor confruntări cu locatar necunoscuți, şi, în acelaşi timp, pentru a „raporta" superiorilor lo îndeplinirea misiunilor prozelitiste încredințate[82].

În publicațiile iehoviste sunt indicate chiar şi scenarii ale unor dialogur impuse în „serviciul de teren". Iată câteva exemple: „Mă numesc...şi locuies aici, în vecinătate. Am observat că în dimineața aceasta toți vorbesc despre.. (menționează vreun fapt neplăcut care s-a petrecut recent în zonă sau vreo alt problemă de interes local). Dvs. ce părere aveți? Credeți că se poate fac ceva?"[83]. Prilejurile de a „intra în vorbă" sunt multiple: telejurnalul de aseară, ştiri din ziare, promiterea unui guvern fără corupție, probleme comune. Uneori se simulează un sondaj de opinie: „noi le punem vecinilor noştri o întrebare ş ne-ar face plăcere să cunoaştem şi părerea Dvs."[84].

Sunt luate în calcul şi formele de opoziție, pregătindu-se replic corespunzătoare. De pildă, dacă sunt întâmpinați cu „nu ne interesează" vor răspunde: „nu vă interesează Biblia sau religia în general?" sau „v-aț întrebat vreodată de ce continuăm să venim şi ce mai avem de spus?". Sau mimează o formă subtilă de solidaritate: „Nu cu mult timp în urmă am spus şi eu aceleaşi cuvinte, atunci când mi-a bătut la uşă un «martor al lu Iehova»". Crezându-se stăpâni pe situație, atacă religia interlocutorului, plecând de la exprimarea unei curiozități bruşte față de aceasta: „îmi permiteți să vă întreb din ce religie faceți parte? Mi-ar plăcea să discut cu un apartenent al acestei religii"[85].

În cazul în care preopinentul încearcă un refuz politicos, prin cuvintele „sunt ocupat", se înşeală, dacă crede că a scăpat. „Martorii" au replica potrivită: „Nu face nimic, sunt dispus să mă reîntorc la timpul convenabil pentru Dv.". Uneori, această „întoarcere" se doreşte a fi foarte rapidă: „Credeți că ar fi mai

[81] Idem, *Tu poți trăi pentru totdeauna în paradis pe pământ*, 1986, p. 253
[82] Idem, *Turnul de veghere*, 1 aprilie 1996, p. 31
[83] Idem, *Să aducem argumente din Scripturi*, p. 11
[84] *Ibidem*, p. 13
[85] *Ibidem*, p. 15-17

bine să revenim peste o jumătate de oră, după ce îi vom fi vizitat pe vecinii Dvs.?"[86]. Sunt pregătite replici şi pentru cazul în care interlocutorii ar fi membri ai altor religii, chiar şi necreştine. În cazul în care nu găsesc pe nimeni acasă, îşi notează cu scrupulozitate acest lucru, pentru a reveni.

Printre primele texte cu care iehoviştii îşi întâmpină preopinenţii se numără, aproape invariabil, remarcile denigratoare la adresa clerului local[87]. Între scenariile prozelitiste, se numără şi acela în care interlocutorul dă vina pe preotul locului, pentru a-şi susţine poziţia de respingere a iehoviştilor („preotul ne-a spus că «Martorii lui Iehova»..."). Prima replică recomandată în aceste situaţii ar fi o întrebare de genul: „V-a arătat şi un text biblic în sprijinul celor spuse?"[88].

Radu Antim punctează printr-o concluzie logică excelentă: „Momentul decisiv în propaganda iehovistă este tocmai cel în care, din curiozitate sau din politeţe, arătăm un interes pentru cele spuse"[89].

Interesul prozelitist asupra cititorilor cărţii *Tu poţi trăi pentru totdeauna în paradis pe pământ* este justificat atât prin tirajul de 42.200.000 exemplare (10 bucăţi la un „martor" – raportat la anul editării, 1986), cât şi prin mesaje limpezi de constrângere: „Dacă, deci, ai înţeles, cu ajutorul Bibliei, că religia ta nu este bună, fii gata să ţi-o schimbi"[90]. Cartea abundă, mai degrabă, în materiale menite să discrediteze celelalte religii, decât să prezinte propriile concepţii iehoviste.

Lecţiile sunt desfăşurate insistent, chiar şi după „convertirea" cursanţilor arătată public prin botez. Nu se admite întreruperea ritmului săptămânal al cursurilor. Se recomandă încurajarea celor ce studiază prin elogii adeseori gratuite, însă riguros impuse de la centru. La fiecare oră de curs, se face recapitularea materiei predate, prilej cu care se subliniază ideile principale învăţate şi se creează aplicaţii în context actual. De la o săptămână la alta, se stabilesc şi teme de lucru individuale. Entuziasmul, sinonim adesea cu exaltarea, este o calitate cerută insistent predicatorilor. Prozelitismul continuă şi în paralel cu studiile biblice. Cursanţii pot fi vizitaţi şi cu alte prilejuri: dacă se îmbolnăvesc, dacă au necazuri sau greutăţi – „martorii" sunt gata să le sară în ajutor. Această cerinţă este cu atât mai imperativă, cu cât noii adepţi sunt puşi în situaţia de a se izola de familie şi de foştii prieteni. Noua lor „familie" va fi congregaţia iehovistă[91].

O metodă de predicare considerată eficientă este şi escrocarea interlocutorilor prin vinderea unor produse la suprapreţ. De pildă, un

[86] *Ibidem*, p. 19
[87] A se vedea Arhim. Pantelimon Bezeniti, *Iehoviştii, duşmanii credinţei şi ai patriei*, Atena, 1994, p. 20
[88] W.T., *Să aducem argumente...*, p. 260
[89] R. Antim, *op. cit.*, p. 46
[90] W.T., *Tu poţi trăi pentru totdeauna...*, p. 33
[91] Idem, *Turnul de veghere*, 15 februarie 1996, p. 20-21

„pionier" mozambican, Francisco Coana, comercializa sare cu preț triplu, urmărind, de fapt, un dublu scop: sporirea veniturilor sectei și inițierea unui dialog cu cumpărătorii, plecând de la ideea că, în viitor, sunt profețite în Biblie scumpiri și mai mari.

Printre modalitățile de susținere financiară a sectei se numără și îndemnul adresat agricultorilor de a dedica producția anumitor loturi cultivate intereselor sectei[92]. Vinderea revistelor iehoviste se făcea, în anii recesiunii economice, și pe produse[93]. Acum, ele sunt lăsate spre studiu, „în schimbul unei mici contribuții"[94].

Acțiunile „martorilor" sunt susținute financiar prin donații. Fiecare sumă, numită simbolic, „buna speranță", este pretins „benevolă": în realitate, supraveghetorul sugerează valoarea ajutoarelor băneștii proporțional cu veniturile donatorilor; de asemenea, se pare că el urmărește cu strictețe ritmicitatea cotizării. După unele cercetări[95], toate aceste sume nu sunt supuse regimului financiar în vigoare, eludându-se legile privind orientarea contabilă și răspunderea economică.

„Martorilor" li se recomandă să acorde împrumuturi băneștii coreligionarilor lor, urmând principiul biblic de a nu aștepta nimic în schimb. Dacă primitorii împrumutului se declară în faliment, păgubiții n-au voie să apeleze la calea legală pentru recuperarea pagubelor[96]. Aceasta este o strategie potrivită pentru a aduna bani la sectă.

În vederea pregătirii psihologice, dar și ca sprijin concret prin sfaturi utile, „martorii" dezbat în revistele lor problema mutării cu locuința[97]. Se știe că mulți dintre ei sunt siliți să se mute, din interese prozelitiste. O cerință de bază pentru aceștia este să-și păstreze tonusul, indiferent de zvonurile care circulă despre ținuturile unde urmează a-și stabili reședința.

Adeseori, „martorii" publică aprecieri față de munca lor prozelitistă, venite din partea celor mai variate categorii de persoane, de multe ori anonime. De pildă, pe seama unui preot grec sunt puse o serie de elogii la adresa prozelitismului iehovist, de unde s-ar deduce că acesta ar fi un simpatizant al sectei în secret[98]. Alt „preot" își îndeamnă enoriașii să-i primească pe „martori" în case, oferindu-le și o ceașcă de cafea[99].

Atunci când nu obțin rezultatele prozelitiste scontate, fiind respinși de „împotrivitori", „martorii" sunt consolați de „bătrâni", prin aceea că

---

[92] Idem, *Turnul de veghere,* 15 septembrie 1997, p. 5-6
[93] Teodor Ardelean, *Fariseii lui Iehova,* Ed. Politică, 1983, p. 50
[94] W.T., *Să aducem argumente...,* p. 20
[95] Teodor Ardelean, *op. cit.*, p. 70-71
[96] W.T., *Turnul de veghere,* 15 martie 1997, p. 21
[97] Idem, *Treziți-vă!,* 22 aprilie 1994, p. 25-27
[98] Idem, *Turnul de veghere,* 1 septembrie 1998, p. 29
[99] Idem, *Turnul de veghere,* 15 martie 1997, p. 24

participările la întruniri și păstrarea optimismului sunt suficiente pentru a depăși momentele dificile[100].

Perseverența este o calitate de bază a „miniștrilor" iehoviști. Un cuplu de „martori", trimis în scopuri prozelitiste pe una din Insulele Marchize, afirmă că, vreme de 8 luni, nu a avut nici un rezultat concret, dar nu a încetat lucrarea de predicare, cât și cea cultică, organizând întrunirile în doi[101].

Pionierii speciali, misionarii și supraveghetorii itineranți sunt susținuți financiar de la Centru. În 1990, numai pentru aceștia s-au cheltuit peste 34 de milioane de dolari[102]. Sediul central din S.U.A. al mișcării se află într-un bloc din New York cu 30 de etaje.

Secta deține în proprietate și avioane, cu care se transmit materialele prozelitiste în zone greu accesibile, precum Alaska sau insulele Pacificului[103].

La începutul ultimului deceniu din mileniul II, ofensiva iehovistă a avut drept țintă țările din Estul Europei și din fosta Uniune Sovietică. Rezultatele raportate au indicat triplarea numărului de adepți botezați într-un singur an - 1992. Cumpărarea sufletelor a aproape 27.000 de ortodocși s-a făcut cu prețul modic a 400 de tone de ajutoare: alimente, îmbrăcăminte etc. Numai în Iugoslavia au ajuns în acest an 55 de tone[104].

Recunoașterea traseului sinuos doctrinar, care a generat în trecut numeroase dezertări în rândurile iehoviștilor, este o soluție prozelitistă nouă, cu bun impact în rândurile contemporanilor, sătui de ideea de perfecțiune.

Adepților „martori" li se impune să nu fie „curioși" și să nu aibă nici o legătură „cu apostații"[105], ca semn al loialității față de sectă. În fapt, există temerea ca, în urma unei analize bine documentate, argumentele șubrede ale pseudo-doctrinei iehoviste să cadă. De fapt, încă din timpul în care sunt „ținte" ale prozelitismului iehovist, proaspeții convertiți sunt avertizați asupra opoziției pe care o vor avea de întâmpinat din partea rudelor, dacă vor începe un „studiu biblic": „Unii se tem că vei intra într-o sectă sau că vei deveni un fanatic..."[106]

În România, se constată, mai ales în ultima vreme, restrângerea arealului prozelitist iehovist în zonele rezidențiale aglomerate, întrucât creștinii ortodocși, în special cei din cartierele înghesuite de blocuri, dovedesc o viață comunitară vie și îi resping pe „martori" și concepțiile lor[107]. După model

[100] Idem, *Turnul de veghere*, 1 ianuarie 1991, p. 14
[101] Idem, *Turnul de veghere*, 1 martie 1996, p. 25
[102] Idem, *Turnul de veghere*, 1 ianuarie 1991, p. 21
[103] Idem, *Turnul de veghere*, 1 ianuarie 1993, p. 10
[104] *Ibidem*, p. 26-27, 29
[105] Idem, *Turnul de veghere*, 15 martie 1996, p. 17
[106] Idem, *Cunoștința care conduce la viața veșnică*, p. 22
[107] Fenomenul a fost observat și de Pr. Prof. Dr. Nicolae Necula, în *Tradiție și înnoire în slujirea liturgică*, vol. II, Galați, 2001, p. 480

american, „martorii" îşi îndreaptă atenţia asupra celor întrucâtva izolaţi locatari în cartierele de case şi vile, despărţite de curţi sau străzi, care, în mar măsură, duc o viaţă solitară, fără a fi în contact zilnic cu vecinii, aşa cum sun locatarii blocurilor. Observăm, totodată, şi un interes prozelitist în creşter faţă de firmele comerciale şi proprietarii sau managerii lor, oameni c posibilităţi financiare crescute, eventuali „sponsori" de nădejde ai grupării, în cazul în care ar fi racolaţi. Pr. Prof. Dr. Nicolae D. Necula constată, pe bună dreptate, că grupurile de „colindători sectanţi...instruiţi special pentru misiunea de racolare sau prozelitism, au împânzit oraşele...deranjând cu obrăznicie şi persistenţă pe credincioşii ortodocşi"[108].

2.2.2. PUBLICITATEA, PREMISĂ A ACTIVITĂŢILOR PROZELITISTE: PLIANTE, PUBLICAŢII, REVISTE, CĂRŢI

W. Lingle exprimă un adevăr indubitabil: „Publicaţiile *Turnului de vegh* sunt scrise pentru a fi crezute şi acceptate, fără a fi puse la îndoială"[109].

Broşura *Vindecare* se foloseşte de strategia ameninţării, pentru a convinge. Cititorul este avertizat că răspunderea este asupra lui, odată ce a parcurs materialele publicate, şi nu mai poate da înapoi: ori se alătură sectei, ori e condamnat la pieire.

Revista „Treziţi-vă!" s-a numit, iniţial, „Consolare". Ea este mai mul decât un instrument prozelitist: se doreşte a fi o adevărată enciclopedi ilustrată, cu informaţii diverse, din cele mai variate domenii de activitate însă „filtrate" şi selectate cu grijă, pentru a fi conforme învăţăturilor sectei În aparenţă, multe articole nu au nimic în comun cu religia, dar un och atent şi avizat va şti să deosebească tentativele propagandistice (de pildă „v-ar face plăcere să primiţi mai multe informaţii? Scrieţi la cea ma convenabilă adresă..."[110]). Scopul revistei e vădit prozelitist, dar e masca cu abilitate, într-o prezentare ingenios ticluită, cu impact maxim: „ *Treziţi vă!* se adresează tuturor membrilor familiei. Arată cum se poate face faţă problemelor din prezent. Prezintă ştiri, vorbeşte despre popoare din multe ţări, tratează subiecte religioase şi ştiinţifice. Dar nu se opreşte aici. E pătrunde în miezul problemelor şi arată adevărata semnificaţie a evenimentelor actuale, menţinându-şi însă neutralitatea politică şi imparţialitatea rasială. Dar ceea ce este şi mai important, această revistă întăreşte încrederea în promisiunea Creatorului referitoare la instaurarea unei lumi noi, paşnice şi sigure, lume care va înlocui actualul sistem de lucruri rău şi nelegiuit"[111]. Dintre subiectele prezentate, mai mult sau ma

[108] *Ibidem*, p. 486-487
[109] W. Lingle, *op. cit.*, p. 24
[110] W.T., *Treziţi-vă!*, 22 mai 1997, p.4
[111] *Ibidem*

puțin avizat din punct de vedere științific, dar în condiții grafice remarcabile, amintim: Opera din jungla din Manaos, Brazilia[112], Cocorii cu coroană – colorații dansatori cu moț[113], Misteriosul ornitorinc[114], Lumea multicoloră a recifelor de corali[115] etc.

Adevăratul motiv al inserării unor articole cu conținut enciclopedic în revista *Treziți-vă!* este acela de a viza un spectru cât mai larg de cititori, de diverse preocupări și niveluri de pregătire intelectuală, servind propagandiștilor de pe teren ca mijloace de a aborda în discuții subiecte cât mai variate, în funcție de profesia și vârsta interlocutorilor, precum și de eventualele probleme, întrebări sau situații conjuncturale în care aceștia se găsesc.

Coperta-spate a revistelor iehoviste cuprinde, uneori, aprecieri ale „martorilor", de cele mai multe ori extaziați într-o manieră ridicolă. Figuri de stil precum : „comoară neprețuită", „pletoră de cunoștințe" etc. pigmentează constant aceste elogii, urmând un scop bine determinat: magnetismul prozelitist asupra conștiințelor noilor cititori. Alteori, diverse personalități se arată „surprinse" de tirajul revistelor[116]. Uneori, mesajele-text plasate pe coperțile-spate ale revistelor conțin, în mod deliberat, exprimări agramate, contrastând flagrant cu textele de fond, minuțios elaborate. Scopul este prozelitismul adresat oamenilor simpli: „Scrieți numai, către Societatea Watch Tower, la adresa apropiată din cele notate mai jos, solicitând alte informații sau să vină unul dintre Martorii lui Iehova la căminul dumneavoastră și să studieze Biblia cu dumneavoastră, în mod regulat și gratuit"[117].

De multe ori, articolele prezentate în revistă, deși se bucură de bogate ilustrații, se dovedesc a fi lipsite de originalitate, pline de banalități sau conținând grave neadevăruri, inadmisibile pentru niște articole care se doresc a fi „științifice"[118]. Un exemplu grăitor este articolul „Pompei – Acolo unde timpul a stat în loc", publicat în revista *Treziți-vă!* din 8 septembrie 1996, unde se vorbește de descoperirea arheologică a unor mori „cu care se măcina porumbul"[119]. Gafa de a vorbi despre porumb în antichitatea romană este corectată prin scuze cerute propriilor cititori, la sesizarea îndreptățită a acestora, în numărul din 22 mai 1997 al aceleiași reviste.

Deși revistele se oferă gratuit, adeseori acțiunea de distribuire a acestora se împletește cu strângerea de donații așa-zis „benevole"[120].

---

[112] *Ibidem*, p.14 - 17
[113] Idem, *Treziți-vă!*, 22 octombrie 1997, p.14-15
[114] Idem, *Treziți-vă!*, 8 decembrie 1996, p. 16-18
[115] Idem, *Treziți-vă!*, 8 august 1997, p. 16-17
[116] Idem, *Treziți-vă!*, 22 iunie 1994, p. 32
[117] Idem, *Trebuie să crezi în Trinitate?*, 1990, p. 32
[118] Idem, *Treziți-vă!*, 22 mai 1997, p.4
[119] *Ibidem*, p.30
[120] Idem, *Turnul de veghere*, 1 ianuarie 1991, p. 12

Adeseori, pentru a câştiga credibilitate informaţiilor lor, iehovişti utilizează citate din lucrări de referinţă – enciclopedii, dicţionare, sau din opere ale unor savanţi, cercetători sau teologi. În cea mai mare parte, nu se respectă deontologia aparatului critic, întrucât nu se indică referinţele bio-bibliografice ale citatelor în cauză, corect şi complet, aşa cum ar fi normal. Mai mult, adesea se citează trunchiat şi eronat, din dorinţa de a susţine neapărat o idee, rezultând erori grave, cum ar fi şi fraza următoare, pretins apărută în *The New Encyclopaedia Britannica:* „Fiecare dintre elementele indispensabile vieţii – carbonul, azotul, sulful – este transformat de bacterii dintr-un compus gazos anorganic într-un compus organic..."[121]. Din cele trei elemente de mai sus, unul singur – azotul – este gaz, celelalte sunt în stare solidă. Este adevărat că se pot combina, rezultând şi gaze, dar atunci fraza citată nu s-ar fi referit la „fiecare" dintre elemente. Singura explicaţie plauzibilă ar fi amestecarea de către „martori" a mai multor afirmaţii din lucrarea citată, fapt care explică şi lipsa altor referinţe din aparatul critic.

În publicaţii recente, „martorilor" li se sugerează să adopte tactici de învăluire a preopinenţilor, prin intermediul abordării unor subiecte legate de problemele lor zilnice: sănătate, şomaj, delicte, intoleranţă, poluarea mediului sau iminenţa războaielor[122]. Periodic, „martorii" sunt avertizaţi în publicaţiile lor că trebuie să facă faţă apatiei şi indiferenţei interlocutorilor. Acest lucru este menit spre a nu-i descuraja în demersurile lor prozelitiste.

Unele tracturi prozelitiste nici nu menţionează măcar numele de „martori ai lui Iehova", ci indică spre corespondenţă Societatea Watch Tower, care este trecută şi ca autor al lucrării[123]. De fapt, începând din 1942, toate materialele publicate de „martori" sunt anonime, anunţând doar editorul – Societatea Watch Tower. Nu se cunosc nici numele translatorilor N.W.T. O explicaţie plauzibilă ne este oferită de Harrison: „Numai Dumnezeu trebuie să aibă un nume: Iehova. Pentru un individ, a avea un „nume" înseamnă a estompa măreţia divină"[124].

În 1996, a fost lansată cartea *Cunoştinţa care conduce la viaţa veşnică.* Cu 192 pagini – format de buzunar – este destinată „studiilor biblice gratuite la domiciliu", mai ales în ţări est-europene sau latino-americane, unde asalturile prozelitiste au fost atât de puternice, încât doritorii unor astfel de cursuri au fost trecuţi pe liste de aşteptare. Se urmăreşte reducerea timpului de studiu la 2-3 luni, timp considerat suficient pentru producerea convertirii. În caz contrar, persoana în cauză este abandonată.

---

[121] Idem, *Există un Creator care se interesează de voi?,* 1998, p. 80

[122] Idem, *Turnul de veghere,* 15 septembrie 1997, p. 23

[123] spre exemplificare, a se vedea W.T., *De ce te poţi încrede în Biblie?,* 1991

[124] Barbara Harrison, *Visions of Glory,* p. 253, apud J. Elliott, *Language and Identity at the Kingdom Hall,* la www. Watchtowerinformationservice.org

Cartea *Cunoștința care conduce la viața veșnică* nu prezintă critic așa-zisele „doctrine false". Nu este vorba de o nouă orientare, mai puțin ostilă față de creștinismul autentic, ci, mai degrabă, de interese prozelitiste. „Martorii" și-au dat seama că manifestarea unei stări de ură și tensiune față de Bisericile creștine are adesea efectul unei respingeri categorice.

„Martorii lui Iehova" încearcă, în timpul acțiunilor lor prozelitiste, să-și justifice intervențiile cu Biblia, „pendulând penibil între interpretarea literală și cea simbolică"[125], așa cum bine observă Radu Antim.

Văzând că publicațiile tipărite și-au pierdut mult din interesul general, „Martorii lui Iehova" au început să se reprofileze, încercând să pătrundă în mass-media și să difuzeze, pe lângă literatura lor clasică, și videocasete cu subiect biblic și doctrinar-eretic[126]. De asemenea, și-au înregistrat o serie de piese muzicale, vocale și orchestrale, prezentate în setul *Kingdom Melodies*[127].

2.2.3. SISTEMUL EDUCAȚIONAL CA MIJLOC PROPAGANDISTIC

Se cunosc dese cazuri în care „Martorii lui Iehova" se folosesc de mijloace educaționale pentru a face prozelitism. Ajunși în S.U.A., emigranților necunoscători ai limbii engleze li se propun cursuri gratuite, bazate însă pe studiul versiunii contrafăcute a Scripturii. În paralel, acestora li se inoculează lent, dar sigur, preceptele sectei și ajung, inevitabil, în câțiva ani, la piscina botezului iehovist[128]. Pe lângă „Școlile de Minister Teocratic", patronate de iehoviști, se desfășoară și cursuri de citire și scriere în țări subdezvoltate. Bineînțeles că, odată cu alfabetizarea, cei în cauză deprind și concepțiile sectei[129].

Conștienți de faptul că educația începe din familie, „Martorii lui Iehova" își îndreaptă atenția adeseori asupra relațiilor dintre membrii acesteia. Scopul urmărit este atragerea în sectă și a celor care nu au aderat încă la ea, dar mai ales educarea tinerei generații cu privire la importanța fidelității față de doctrina ei. Iată un model de îndemn adresat celor care sunt bunici: „Dacă manifestați interes față de nepoții voștri, puteți avea o influență majoră asupra vieții lor, ajutându-i să cultive calități sfinte."[130]

Părinții sunt pregătiți, de asemenea, să le aplice copiilor lor o educație de tip prozelitist. Dintre cele mai importante sfaturi pedagogice oferite de revistele iehoviste amintim: folosirea Bibliei și a studiului ei permanent,

---

[125] R. Antim, *op. cit.*, p. 27
[126] W.T., *Treziți-vă!*, 22 ianuarie 1996, p. 22
[127] Idem, *Turnul de veghere*, 15 aprilie 1993, p. 24
[128] Un astfel de caz este relatat de W.T., *Treziți-vă!*, 8 mai 1998, p.19
[129] Idem, *Treziți-vă!*, 22 decembrie 1995, p. 13; 22 aprilie 1994, p. 7: în Nigeria, au alfabetizat (și, în paralel, au convertit) 23.000 de persoane – în 1994
[130] Idem, *Treziți-vă!*, 22 martie 1999, p.9

asigurarea unui „mediu potrivit" creşterii copiilor, comunicarea permanentă cu aceştia, „controlarea mâniei", dar, mai cu seamă, „îngrijirea de necesităţile lor spirituale"[131]. În plus, părinţilor li se cere să insufle copiilor lor „o teamă sănătoasă de Iehova"[132]. Capul familiei conduce: serviciul de teren, studiul biblic şi interpretarea textului zilei. Mesele servite laolaltă pot fi, de asemenea, bune prilejuri pentru îndoctrinare[133]. Părinţii sunt învăţaţi că voi supravieţui singuri Armaghedonului, în timp ce copiii lor, care nu vor adera la ideologia sectei, vor rămâne în urmă, „printre victime"[134]. Spectrul terifiant al apropierii Armaghedonului a devenit determinant pentru abandonul şcolar al tinerilor iehovişti, chemaţi să intre în „minister" cu ameninţări de genul: „Ai grijă să nu te găsească Armaghedonul pe băncile şcolii".[135]

Educaţia se face sub teroare: „mustrarea şi disciplinarea sunt o parte necesară a instruirii"[136]. Textul *Efeseni 6,1*, prin care copiii sunt îndemnaţi să asculte de părinţi „în Domnul" a ajuns, în varianta iehovistă, un periculos dicton: „a asculta de părinţi înseamnă a asculta de Dumnezeu"[137]. Dumnezeu însă, nu vorbeşte prin părinţii trupeşti, ci coboară în lume prin energiile Sale necreate, dându-ne posibilitatea să-L cunoaştem prin Revelaţie.

Studiul în familie se face după anumite criterii: părinţii sunt sfătuiţi să nu reacţioneze în mod exagerat la declaraţiile sincere ale copiilor, să aibă mult tact, să organizeze şedinţe scurte şi dese, pentru ca posibilitatea de concentrare să fie crescută, să verifice punerea în practică a învăţăturilor parcurse[138]. Îndemnurile în acest sens sunt mobilizatoare: „Formaţi-vă aşadar, în familie, obiceiul de a studia împreună Biblia!"[139].

În educarea tinerei generaţii, un accent important este pus pe crearea unei repulsii evidente faţă de pregătirea militară, faţă de armată şi, evident, faţă de războaie. Toate jocurile şi jucăriile care au legătură cu acest subiect, chiar dacă arată clar victoria binelui asupra răului sau reproduc scene istorice importante pentru cultura generală, sunt interzise copiilor martorilor[140]. De asemenea, acestora nu le sunt îngăduite basmele şi povestirile S.F., din cauză că le-ar putea stimula „un interes faţă de lucrurile oculte"[141]. Sub sloganul *Unele lucruri mai importante decât jucăriile*[142]

---

[131] Idem, *Treziţi-vă!*, 8 august 1997, p.8-11
[132] Idem, *Treziţi-vă!*, 8 martie 1997, p. 7
[133] Idem, *Turnul de veghere*, 15 octombrie 1992, p. 11-16
[134] *Ibidem*, p. 15
[135] Idem, *Treziţi-vă*, 1 aprilie 1993, p. 20
[136] Idem, *Turnul de veghere*, 15 decembrie 1993, p. 19
[137] Idem, *Turnul de veghere*, 15 ianuarie 1995, p. 26
[138] Idem, *Turnul de veghere*, 15 octombrie 1992, p. 17
[139] Idem, *Bucuraţi-vă de viaţa de familie*, 1993, p. 6
[140] Idem, *Treziţi-vă!*, 8 noiembrie 1994, p. 4-10
[141] *Ibidem*, p. 9
[142] *Ibidem*, p. 10

„martorii" le impun părinților să limiteze timpul de joacă al copiilor lor și să le includă în programul zilnic activități de studiere a Bibliei și a celorlalte materiale de propagandă.

Deși se arată foarte rigoriști în privința educației sexuale și scrupuloși în respectarea normelor morale, mai cu seamă privind relațiile intime, „martorii" susțin cu frenezie mijloacele contraceptive, a căror folosire îi absolvă de orice păcat: „Dacă distribuirea de prezervative în realitate nu îi încurajează pe elevi să comită fornicație, ea îi scuză atunci când o fac"[143].

Unii profesori care aparțin sectei iehoviste nu se sfiesc să facă prozelitism chiar și în școală, asupra elevilor lor. Ajutat de o legislație permisivă, Seymore, un profesor din Barbados, a atras la sectă 13 copii[144]. Și în Rusia, secta a făcut prozelitism chiar în clasele de curs, însă, la sesizările profesorilor, Procuratura a interzis activitatea iehoviștilor în locuri publice.

Mijloacele educative puse la dispoziție de societatea modernă sunt privite cu deosebită reticență. Astfel, mass-media este considerată de „martori" ca fiind o sursă de probleme pentru educația copiilor lor, deoarece aceștia ar putea afla adevăruri dureroase despre secta în sine, învățături interzise propagate de alte sisteme religioase, precum și aspecte care contravin anumitor principii morale, pe care iehoviștii susțin că le respectă cu mare rigurozitate.

Din cauza eludării legilor privind respectul acordat însemnelor statale, „martorii" au fost nevoiți să înființeze școli elementare particulare pentru copiii lor[145].

Suntem martorii unei „culturi a răzvrătirii"[146]? Așa încearcă să definească iehoviștii demersul educativ contemporan. Muzica aflată la modă „promovează furia, revolta și disperarea"[147]; „programele T.V. îi prezintă pe părinți ca fiind niște prostănaci, iar pe copii ca fiind superiorii acestora foarte inteligenți; filmele...glorifică un comportament bazat pe impulsuri violente"[148]. Acestea sunt numai câteva din exagerările frecvent întâlnite în revistele iehoviste, care zugrăvesc în culori sumbre societatea contemporană.

Televizorul este considerat nociv: „Copiii care se uită mult la televizor sunt mai agresivi, mai pesimiști, mai grași, au mai puțină imaginație..."[149]. Este o generalizare forțată, cu scop vădit denigrator. Realitatea este alta: nu cantitatea informației vizionate este importantă, ci calitatea. Televiziunea oferă programe educative suficiente pentru ca persoanele interesate să-și

[143] Idem, *Treziți-vă!*, 22 decembrie 1995, p.4
[144] Idem, *Turnul de veghere*, 1 decembrie 1995, p. 8
[145] *Ibidem*, p. 22
[146] Idem, *Treziți-vă!*, 8 august 1997, p.6
[147] *Ibidem*
[148] *Ibidem*
[149] Madeline Levine, dr.(?), *Viewing Violence*, citat în W.T., *Treziți-vă!*, 22 mai 1997, p.5

îmbogățească nivelul de cunoştinţe, fără limită de timp. Limitarea trebuie s apară în momentul selectării programelor, ştiut fiind faptul că multe dintr acestea cuprind emisiuni nefolositoare, ba chiar dăunătoare (de exemplu care promovează imoralitatea).

Copiii „martorilor" n-au voie să meargă la cinematograf, nici în case d cultură. Lor li se interzice participarea la manifestări artistice şcolare. Pentr „martori" lectura beletristică este un lucru inutil, ca orice act cultural.

Conectarea la Internet este privită cu mare suspiciune de „martorii lu Iehova". Un număr din *Treziți-vă!*[150] este dedicat acestei chestiuni, prezentat încă de pe copertă, sub genericul *Internetul este pentru voi?*, ilustrat edificator. După ce inițial termenii folosiți pentru a denumi implicare iehovistă în domeniu sunt „precauție" şi „nelinişte", pe parcursul mai multo pagini ale amintitei reviste se încearcă, într-o formă voalată, să se impun cititorului o atitudine de respingere a oricărei legături cu rețeaua Internet. S invocă mai multe motive. În primul rând, costurile sunt considerate a fi foart mari, iar interesul liderilor sectei este de a capta cât mai multe fonduri de l adepți şi, implicit, de a-i determina pe aceştia să nu risipească prea mulți bani care ar putea fi folosiți uşor în scopuri prozelitiste. În acest sens, se vorbeşt limpede chiar şi de inutilitatea unui P.C., întrucât se pot accesa funcțiil stringente ale acestuia din resurse publice[151].

Un alt motiv adus în discuție este lipsa de siguranță în ceea ce priveşt securitatea vieții private, „amenințată" de aşa-numiții „hackers", care po pătrunde în configurația calculatorului şi afla unele date personal importante. Sub genericul „Aveți la dispoziție timpul necesar?", iehovişti îşi exprimă cea mai mare temere legată de sistemul Internet: alocarea faț de activitățile specifice de navigare a intervalelor pe care „martorii" şi le-a putea dedica filiației față de sectă: „puteți obține foloase veşnice, nu făcân surfing prin internet, ci folosindu-vă timpul pentru a asimila cunoştinț despre singurul Dumnezeu adevărat..."[152]

Obiecții numeroase se aduc şi conținuturilor informaționale găzduite d Internet. Prezența unor materiale pornografice îi îngrijorează foarte mult p „martori", deşi recunosc faptul că o persoană trebuie să depună efortur intenționate pentru a accesa site-urile respective. Se insistă asupr supravegherii tinerilor de către adulți, pentru a nu fi cumva atraşi î experiențe sexuale prin intermediul sistemului *chat*. Deşi astfel de cazur sunt extrem de rare, iehoviştii le amintesc în acest context, prezentând ş câteva exemple concrete, în maniera binecunoscută de manipulare prii schimbarea proporțiilor adevărului. În fapt, ei se declară totalmente ostil

[150] din 22 iulie 1997
[151] W.T., *Treziți-vă!*, 22 iulie 1997, p.8
[152] *Ibidem*, p.13

chat-ului, în condițiile în care se dezbat și subiecte religioase care nu convin ideologiei lor sectare: „într-adevăr, există unele grupuri de discuții pe care nu este bine să le citim, ca să nu mai vorbim de faptul de a intra în legătură cu ele"[153]. Dacă învățătura lor ar fi cu adevărat revelată și inspirată, n-ar trebui să se teamă și să se ascundă, ci ar trebui să se folosească din plin de avantajele oferite de acest sistem pentru a o propaga cu ușurință. Ei evită, însă, confruntarea fățișă cu teologi de valoare, pentru a nu se compromite. Comentând posibilitatea formării pe *chat* a unor grupuri de discuții pe teme biblice în rândurile adepților sectei, conducătorii sectei se declară împotrivă, sub pretextul că le trebuie „timp și talent ca să asigure supravegherea necesară și competentă"[154].

Deși își sfătuiesc proprii adepți, după cum am văzut, să nu folosească rețeaua Internet, „martorii lui Iehova" profită din plin de ea, atunci când își prezintă propriile concepții, folosindu-se de spații web uriașe, profesional concepute, exclusiv în scopuri propagandistice, în majoritatea limbilor de pe glob.

Părinții sunt avertizați asupra jocurilor de pe calculator[155], în sensul limitării accesului copiilor lor la ele. Motivul îl constituie scenele de luptă, cu care copiii „martorilor" nu au voie să intre în contact – nici măcar vizual - , chiar dacă triumful binelui asupra răului este evident, iar unele din scenele prezentate sunt reconstituiri ale unor evenimente istorice importante, stimulând receptivitatea, imaginația și formarea unei solide culturi generale.

Biblioteca WatchTower, cuprinzând toate publicațiile iehoviste recent apărute, este disponibilă, începând cu 1994, pe CD-ROM.

2.2.4. CONGRESE ȘI ÎNTRUNIRI IEHOVISTE FORME SFIDĂTOARE DE PROPAGANDĂ SECTARĂ

„Martorii lui Iehova" susțin că Biblia afirmă necesitatea întrunirilor sub formă de congrese. Adunarea triburilor evreiești de către Iosua la Sichem *(Deuteronom 27, 12-17)* este considerată „un congres stimulator de credință"[156].

Neacceptarea de către români a sfidătorului congres iehovist din 1996 a generat reacții din cele mai neașteptate: „martorii" nu s-au sfiit să denunțe „intoleranța religioasă"[157] la care au fost supuși și și-au găsit drept apărători persoane publice, care s-au implicat în această chestiune fără a cunoaște prea bine toate conotațiile ei religioase, sociale și politice. Este cazul lui Hillary Clinton, soția președintelui S.U.A. de atunci, care a refuzat vizita la biserica ortodoxă Kretzulescu pe motiv că aici ar fi fost expuse „afișe care

[153] *Ibidem*, p.11
[154] *Ibidem*
[155] W.T., *Treziți-vă!*, 8 mai 1995, p. 25
[156] Idem, *Turnul de veghere*, 1 februarie 1997, p. 31
[157] Idem, *Martorii lui Iehova din România*, p. 8

denotau lipsă de toleranţă religioasă"[158]. În realitate, anunţurile respectiv erau adresate ortodocşilor ce ar fi urmat să se confrunte cu cea mai mar ofensivă prozelitistă ce viza capitala României. Toleranţa este o vech virtute românească; ea a fost dovedită în istorie în toate domeniile viet sociale, mai ales pe plan religios. Înstrăinarea de neam şi de ţară, de religi străbună ortodoxă, precum şi sfidarea societăţii de către gruparea iehovist nu pot fi, însă, acceptate.

Efectul propagandistic al congreselor iehoviste rezidă în raportu incredibil între numărul martorilor locali şi cei ai invitaţilor din afară: în ju de 1:10. Automat, localnicii care nu sunt „martori" încep să fie puşi p gânduri de amploarea „mişcării": hotelurile sunt toate rezervate, locuril publice sunt pline de „vestitori", mass-media – stimulată financiar – aduc elogii sectei, prezentând cu lux de amănunte desfăşurarea congreselor ş declaraţii ale membrilor Corpului de guvernare[159].

Între 18 – 25 de congregaţii iehoviste alcătuiesc un aşa-numit „circuit" în care se organizează câte 2 congrese anual. Toate congregaţiile dintr-o ţar (regiune, judeţ) formează un „district", în care se organizează cel puţin u congres anual, de 3-4 zile. Pentru organizarea congreselor, iau fiinţă ma multe Departamente, cum ar fi: Ordine, Curăţenie, Alimentaţie, Botezuri etc.

La congrese se realizează şi diverse activităţi menite a spori zestre financiară a sectei: se vând publicaţii, cărţi, broşuri (unele chiar atunc lansate), se distribuie obligaţiuni cu dobânzi ridicole (2%), în favoare Societăţii Watch Tower, se primesc „donaţii băneşti voluntare", s comercializează meniuri, băuturi răcoritoare şi sandvişuri[160].

O impresie teribilă face şi unirea câtorva zeci de mii de glasuri în intonarea cântărilor iehoviste. În afara programului obişnuit pe stadion „martorii" obişnuiesc să se strângă, pentru a face impresie şi a atrage no prozeliţi, în pieţele centrale ale oraşelor[161]. Cu acest prilej, se desfăşoară ş o intensă campanie publicitară, oferindu-se literatură iehovistă prin gări metrouri şi alte puncte aglomerate.

La congrese participă şi delegaţi – membri ai Corpului de Guvernar din S.U.A. Cuvântările sunt traduse, simultan, în mai multe limbi, ia participanţii sunt aşezaţi pe sectoare, în funcţie de limba aleasă. La unel congrese, temele prezentate sunt transpuse şi în limbaj mimico-gestual[162].

Pe scena adunărilor de la congrese, se joacă şi scurte scenete, car redau momente zilnice de la activităţile prozelitiste. De pildă, sun reproduse întâlniri de pe teren, cu categorii variate de interlocutori: preot soldat, poliţist etc.

---

[158] *Ibidem*

[159] Idem, *Treziţi-vă!*, 8 martie 1997, p. 24-25

[160] a se vedea Idem, *Martorii lui Iehova îndeplinind în unitate voinţa lui Dumnezeu...*, p. 19

[161] de exemplu, Piaţa Roşie din Moscova – a se vedea *Treziţi-vă!*, 22 februarie 1994, p.11

[162] W.T., *Treziţi-vă!*, 8 septembrie 1998, p.25; 8 martie 1997, p. 25

Adeseori, congresele au generat puternice tensiuni sociale. Grupuri de persoane ostile iehovismului s-au unit instantaneu pentru a protesta împotriva sfidărilor propagandistice iehoviste. Uneori, s-a ajuns și la confruntări violente[163].

Primul congres iehovist a avut loc în 1889, la Allegheny, Pa., S.U.A., cu modesta participare a 225 de persoane, dintre care 25 de noi botezați.

Cele mai importante congrese pentru iehoviști s-au ținut la Cedar Point, Ohio, în 1919 și 1922. Cel din septembrie 1919, sub genericul „Anunțarea Regatului", ținut în ilegalitate, a marcat lansarea revistei *The Golden Age* (viitoarea: *Treziți-vă!*). În 1922, sloganul a fost „Regatul cerului este aproape". Rutherford, cu o nedisimulată exaltare, a anunțat: „Priviți, Regele domnește. Voi sunteți agenții lui de publicitate"[164]. Însă o astfel de „domnie" peste doar 10.000 de „supuși", câți număra secta la acea vreme, era ridicolă. Hristos își prooroceşte Parusia ca pe un eveniment glorios, cu participare pan-cosmică. Singura armă, terifiantă, dar sigură, a minciunii, era publicitatea. Efectele ei se văd astăzi, când odiseea înșelăciunii a cuprins mințile vidate spiritual a peste 6 milioane de oameni.

În 1935, la congresul ținut la Washington D.C., se lansează celebra teorie a împărțirii aleșilor în două clase: „turma mică" și „celelalte oi", despre care vom mai avea prilejul să discutăm în cuprinsul lucrării de față.

La congresul de la Cleveland (1946), odată cu lansarea celebrei *Treziți-vă!*, în forma actuală, s-a inaugurat și sistemul de adunare de tip „tabără", foarte îndrăgit până astăzi, care presupune cazarea participanților în automobile-locuințe (rulote) și corturi.

Cel mai mare congres iehovist s-a desfășurat în 1958 la New York, cu participarea a peste 253.000 de persoane, pe două stadioane, Yankee Stadium și Polo Grounds.[165]

În 1969, Congresul internațional a avut loc la Paris, sub sloganul „Pace pe Pământ"[166]. În 1990, el s-a ținut la Berlin și s-a numit „Limba curată". În 1991, el s-a ținut pe Nepstadion, în Budapesta, cu participarea a peste 40.000 de delegați[167]. Tema sa a fost: „Iubitorii libertății", iar cartea lansată cu acest prilej a fost „Cel mai mare om care a trăit vreodată"(448 pag.)[168].

În 1992, a avut loc primul congres din Rusia, desfășurat la St. Petersburg, sub genericul „Purtători de lumină". Întrucât peste 10.000 din delegații străini veneau din Finlanda, congresul s-a desfășurat și în limba acestora. Tacticile folosite pentru captarea bunăvoinței autorităților au

---

[163] de exemplu, în Adelaide, Australia, în 29 aprilie 1945 – a se vedea *Treziți-vă!*, 22 ianuarie 1994, p.23
[164] W.T., *Turnul de veghere*, 1 ianuarie 1991, p. 12
[165] Idem, *Turnul de veghere*, 1 aprilie 1993, p. 22
[166] Idem, *Treziți-vă!*, 8 aprilie 1997, p.22
[167] *Ibidem*
[168] Idem, *Turnul de veghere*, 15 ianuarie 1992, p. 24-29

inclus: repararea stadionului Kirov şi amenajarea spaţiilor verzi aferente închirierea de autobuze, de spaţii de cazare în hoteluri şi şcoli, aducere unor însemnate cantităţi de alimente sub formă de ajutoare. Pentru atragere localnicilor, s-au tipărit şi difuzat câteva milioane de tracturi şi s-au monta uriaşe panouri publicitare pe cele mai circulate artere ale oraşului. În final asistenţa a depăşit 46.000 de persoane. La intrarea în stadion, s-au distribu pliante, cărţi, broşuri cu cântece şi Biblii. Dându-şi seama de pericolu arătat de iureşul prozelitist iehovist, ortodocşii ruşi au luat atitudine, pri proteste ferme de stradă şi prin pancarte demascatoare ale erorilor lo sectare. Era prea târziu, deoarece miliţia i-a sprijinit pe „martori", di dorinţa de a aplana o eventuală stare conflictuală[169]. Trebuia acţionat di vreme, pentru a opri din faşă o astfel de manifestare.

Un congres gigantic a avut loc în 1993 în Chile. Sub genericu „Învăţătura divină", pe stadionul din Santiago s-au reunit peste 80.000 d „martori". În program s-a jucat şi o „dramă", având ca subiect problemel cu care se confruntă „martorii" în prezent. Din totalul participanţilor, numa jumătate au fost chilieni[170]. Tot în 1993, la congresul de la Kiev, Ucraina, s a înregistrat un record de botezuri iehoviste: 7402! De fapt, în acest an furia prozelitistă iehovistă s-a îndreptat asupra Europei de Est. Profitând d starea naţiunilor recent oprimate de comunism, de exacerbarea conflictelo inter-etnice şi de fărâmiţările schismatice ale unor Biserici locale „martorii" au avut un mare succes, promiţând o lume a păcii şi armoniei p pământ. 45 de congrese s-au ţinut în Răsăritul Europei, dintre care cele ma mari au fost pe Stadionul Lokomotiv din Moscova (23.743 de participanţi şi Republican din Kiev (67.714 de participanţi)[171]. La congresul „Învăţătur divină" de la Moscova, din 23.743 de participanţi, numai aproximati 15.000 erau ruşi[172]. La Kiev, cei 50.000 de delegaţi străini, veniţi din 30 d ţări, au copleşit cu mult numărul celor câteva mii de „martori" locali. Ei a fost găzduiţi în hoteluri, şcoli, case particulare şi chiar pe 6 nave fluviale.

În 1996, între 19-21 iulie, congresul intitulat „Mesagerii păcii divine" trebuia să se desfăşoare la Bucureşti, dar atitudinea fermă a clerului ş credincioşilor ortodocşi români a stopat sfidarea prozelitistă iehovistă „Martorii" s-au repliat şi au programat Congrese de district cu participar internaţională în mai multe oraşe mari din Europa Răsăriteană, precun Praga, Varşovia, Budapesta, Tallin, Braşov şi Cluj-Napoca[173].

---

[169] Idem, *Treziţi-vă!*, 8 aprilie 1993, p. 23-28
[170] Idem, *Treziţi-vă!*, 8 iulie 1994, p. 19
[171] Idem, *Treziţi-vă!*, 22 februarie 1994, p. 6-7
[172] Idem, *Turnul de veghere*, 1 ianuarie 1994, p. 8-9
[173] Idem, *Treziţi-vă!*, 8 martie 1997, p. 22

În anul 1997, „Martorii lui Iehova" au programat în România, sub sigla „Credință în Cuvântul lui Dumnezeu", un număr de 10 congrese de district, dintre care 4 în limba maghiară. Aria vizată a cuprins numai orașe din Transilvania, cu două excepții: București și Botoșani. Faptul că unele congrese din România sunt ținute numai în limba maghiară arată că numărul „martorilor" aparținători de această etnie este ridicat.

În 1998, congresele „Calea divină de viață" s-au ținut la noi în 9 orașe + București (Sala Polivalentă). Și în anii următori, stilul congresist iehovist se menține, iar genericele adunărilor seamănă mult între ele: „Cuvântul profetic al lui Dumnezeu" (1999); „Împlinitorii cuvântului lui Dumnezeu" (2000); „Predicatorii cuvântului lui Dumnezeu" (2001) etc.

3.2.5. MANIFESTĂRI ANTISOCIALE ASOCIATE ACȚIUNILOR PROZELITISTE IEHOVISTE

Pr. Prof. Dr. Nicolae D. Necula afirmă, într-o lucrare de referință: „fenomenul sectar se bazează pe minciună și impostură"[174]. Este și cazul sectei de care ne ocupăm. O formă extrem de gravă a psihozei iehoviste, accentuată până la a deveni patologică pentru grupuri sociale extinse, este diluția simțului proprietății. Se cunosc relatări, în care „martorii" dintr-un sat românesc au ajuns să-și terorizeze consătenii prin sustragerea intenționată a unor bunuri personale sau obștești, pe motiv că sunt „ale lui Iehova"[175]. Un camionagiu iehovist a furat două bidoane de vopsea, pe care le-a vândut chiar supraveghetorului de circumscripție, în schimbul scutirii de cotizația lunară, numită „buna speranță"[176]. Același individ practica și primirea de autostopiști în cabină, cărora, pe lângă sumele de bani cerute pentru drum, le vindea materiale prozelitiste și le împuia capul cu predici iehoviste[177].

Un oarecare „frate" Dumitru, fost „serv de circuit", s-a îmbogățit însușindu-și donațiile „martorilor"[178].

Un „pionier" iehovist din părțile Sebeșului a convins o femeie, adeptă a sectei, să-și lase familia și să fugă cu el, oficializându-se ca soț și soție, deși prima căsătorie nu fusese încă desfăcută[179]. Tot poligamia a fost capătul de acuzare și pentru un alt iehovist, Aurel[180]. Altul, a practicat mai multe divorțuri și recăsătoriri succesive, profitând de poziția ocupată în ierarhia sectei, care i-a dat dreptul la astfel de derogări, nepermise „martorilor" de rând[181]. „Fratele" Ion a întreținut relații cu o „soră", cu care efectua „studii

[174] Pr. Prof. Dr. Nicolae D. Necula, *op. cit.*, p. 485
[175] Teodor Ardelean, *op. cit.*, p. 109-111
[176] *Ibidem*, p. 122-123
[177] *Ibidem*, p. 121
[178] *Ibidem*, p. 312
[179] *Ibidem*, p 233
[180] *Ibidem*, p. 312
[181] *Ibidem*, p. 233-238

biblice", în urma cărora aceasta a rămas însărcinată, iar apoi el i-a plă cheltuielile pentru avort[182].

Pentru a ieşi câştigători întotdeauna în discuţiile cu subiect teolog „martorii" nu se sfiesc să apeleze la mijloace violente, chiar la crimă. Es cazul lui Kovacs Ferenc, un iehovist maghiar din Dobra, jud. Satu Ma care l-a ucis pe Csenteri Alexandru, în urma unei discuţii pe teme biblice a consumului de alcool[183]. „Fratele" Gavrilă şi-a omorât copilul şi apoi tocmit martori mincinoşi ca să-l scape de închisoare[184].

O cauză principală a acestor manifestări anormale este neacceptar iubirii vrăjmaşilor, poruncă cerută de Mântuitorul Hristos *(Matei 5, 44)* Iată un exemplu de text vădit instigator: „Trebuie să-i urâm pe cei care urăsc pe Dumnezeu...să-i privim cu aversiune extremă şi activă...nu putem iubi pe aceşti duşmani vrednici de ură, pentru că ei sunt vredni doar de distrugere"[185].

Din mass-media americană, se observă că „martorii lui Iehova tolerează abuzurile sexuale asupra copiilor. O cauză posibilă a acest fenomen este sintetizată de Dr. Jerry Bergman: „Frecvenţa bolilor minta în cadrul acestei religii este crescută de 10 până la 16 ori"[186].

Comentând învăţăturile eretice iehoviste, cauze ale comportamentul deviat al membrilor sectei, Pr. N. Constantinescu afirmă că, în cadr acestei secte, „omul se îndeamnă la păcat, fie în nădejdea că se va poc după înviere, fie că va fi scutit de o pedeapsă veşnică..."[187].

2.3. ÎNCURAJAREA PROZELITISMULUI

2.3.1. PROPAGANDA STRĂINĂ

În publicaţiile „Martorilor lui Iehova" sunt prezentate adeseori punct de vedere favorabile doctrinei lor sectare sau manifestărilor lor specific venite din medii externe sectei (sau, cel puţin, aşa se pretind). Avocaţi medici, naturalişti, scriitori etc. îşi exprimă adeziunea la anumite puncte d vedere enunţate de adepţii sectei şi chiar aduc elogii zelului lor prozelitist De cele mai multe ori, ei nu uită să arate că „nu sunt" Martori ai lu Iehova[188]. Plasarea unor astfel de prezentări pe coperţile-spate ale revistelo

---

[182] *Ibidem,* p. 312

[183] pe larg, a se vedea relatarea cazului la T. Ardelean, *op. cit.,* p. 273-280

[184] *Ibidem,* p. 312

[185] W. T., *Turnul de veghere,* 1 octombrie 1952, p. 596-604, apud J. Ankerberg, J. Weldon, *op. cit.*, p. 1

[186] Jerry Bergman Ph.D., *Jehovah's Witnesses. A Comprehensive and Selectively Adnotate Bibliography.* www. Geocities.com

[187] Pr. Al. N. Constantinescu, *Sectologie, istoricul şi combaterea sectelor din România,* Ed. a II Bucureşti, 1943, p. 36

[188] a se vedea W.T., *Treziţi-vă!,* 8 septembrie 1998, p.32

iehoviste, alături de mesaje prozelitiste evidente, au ca efect scontat captarea atenţiei şi câştigarea încrederii cititorului neavizat. Totuşi, o privire atentă nu poate să nu exprime dubii în privinţa acestor personalităţi, cărora uneori li se publică fotografia, dar uită să li se menţioneze (oare, cu bună ştiinţă?) numele[189].

De pildă, „o fată" din Rusia găseşte pe jos un tract iehovist şi se converteşte pe loc, hotărându-se să scrie o scrisoare la filiala rusă a sectei, prin care să comande şi alte reviste, cărţi etc., pe care se angajează să le şi plătească![190]. Evident, este un exemplu de urmat şi pentru alţii, cărora li se indică pentru corespondenţă cea mai apropiată adresă a sectei.

Un redactor al ziarului *The Daily* din Bombay, India, face propagandă gratuită revistei *Treziţi-vă!* şi chiar recomandă cititorilor să se aboneze la ea. Motivul? Conţine „sfaturi bune"[191]. Chiar şi un „călugăr catolic", al cărui nume nu este publicat, îşi exprimă elogiile, vorbind despre „acţiunea Spiritului Sfânt asupra <<Martorilor lui Iehova>>"[192]!

O femeie din Estonia, aflată în vizită la sediul „Martorilor lui Iehova" din Tallin, ajunge să afirme că activităţile acestora sunt „un nou episod ataşat la istoria Noului Testament"[193]. Deşi aceasta este o blasfemie clară la adresa textelor sacre revelate şi inspirate (*Apocalipsa 22,19*), „martorii" o reproduc cu mândrie, deoarece orice poziţie favorabilă sectei lor este un argument în plus în munca prozelitistă.

Un oarecare dr. Jason Be Duhu se autogratulează: „sunt un biblist cu experienţă...şi, în treacăt fie spus, nu fac parte dintre „Martorii lui Iehova"...[194] El nu conteneşte cu aprecierile la adresa falsului grosolan, intitulat N.W.T.

La o analiză atentă, se constată că toate aceste aprecieri sunt, parcă, redactate de aceeaşi persoană: toate aduc elogii publicaţiilor iehoviste, folosind termeni asemănători („analiză înţeleaptă", „judecată pertinentă" etc.), după care se convertesc subit şi fac declaraţii radicale , de genul: „Nu vreau să pierd nici un articol viitor..."[195].

În timp ce Hillary Clinton le lua partea iehoviştilor din România, protestând faţă de aşa-zisa lor „asuprire", iată afirmaţiile acestora la adresa conducerii Statelor Unite: „America este stăpânită de oameni extrem de egoişti"; „Constituţia Statelor Unite este tratată ca o bucată de hârtie"[196].

---

[189] A se vedea *Ibidem*. O situaţie asemănătoare se regăseşte în *Treziţi-vă!*, 8 mai 1998, p.32
[190] A se vedea W.T., *Treziţi-vă!*, 8 februarie 1998, p.32
[191] W.T., *Treziţi-vă!*, 22 octombrie 1995, p .32
[192] Idem, *Treziţi-vă!*, 8 iunie 1993, p.32
[193] Idem, *Treziţi-vă!*, 8 martie 1997, p. 25
[194] Idem, *Turnul de veghere*, 1 februarie 1998, p. 32
[195] Idem, *Treziţi-vă!*, 8 martie 1993, p. 32
[196] Idem, *Cine va stăpâni lumea?*, pe site-ul: *www.the-true-jw.oltenia.ro*

Zonele Europei de Est aflate în recesiune economică in urm profundelor transformări post-comuniste au constituit pentru „martori" u bun prilej investiţional. La congresul de la Kiev din 1993, „delegaţii străin au adus tone de alimente pentru cei aflaţi la nevoie"[197]. „Blidul de linte aburindă atrage şi acum...

2.3.2. IDEOLOGII ANTICREŞTINE ŞI ANTIBISERICEŞTI

Pentru încurajarea acţiunilor lor prozelitiste, „Martorii lui Iehova" s bazează în mod constant pe denigrarea creştinismului, considerat a f „apostat"[198]. Paginile publicaţiilor iehoviste abundă în ştiri menite s discrediteze Bisericile tradiţionale, unele chiar neverosimile şi greu de dovedi altele prezentate înadins într-un mod tendenţios. De exemplu, ştirea potriv căreia măicuţele de la o mănăstire din India învaţă karate şi folosesc u instrument în formă de crucifix cu care ar putea chiar şi ucide un atacator[19 este dovada unor astfel de exagerări, programate să atace instituţiile bisericeş dar şi doctrina creştină tradiţională despre Sfânta Cruce.

Violenţa prozelitismului se vădeşte şi în stăruinţa cu care li se cer subiecţilor să-şi părăsească religia iniţială. Titlul primului articol cu care s deschide un număr din *Turnul de veghere* este elocvent: *Religia dvs. – corabie care nu trebuie abandonată niciodată?*[200] O carte iehovistă transmit cititorilor mesajul: „Dacă ai înţeles, cu ajutorul Bibliei, că religia ta nu est bună, fii gata să ţi-o schimbi"[201]. Observăm că „martorii" nu urmăres propagarea sinceră a propriilor învăţături, lăsând interlocutorii să aleagă singu dacă le urmează sau nu, ci vor cu orice preţ atragerea acestora, ruperea lor d comunităţile din care fac parte. În altă carte, sunt blamate, cu ipocrizi conflictele din lume, anunţând pacea iehovistă: „Slujitorii lui Dumnezeu nu s ucid unii pe alţii. Numai copiii lui Satan fac lucrul acesta"[202].

Istoric, „martorii" aseamănă religia falsă cu neghina din pilda lu Hristos, care ar fi crescut după secolul I. Totuşi, o astfel de interpretare a presupune dispariţia „grâului" vreme de 18 secole, până la Russell, lucru evident, inacceptabil. W. Lingle sistematizează: „Publicaţiile *Turnului d veghe* combină toate grupările aşa-zis creştine într-una singură şi ia lucrurile cele mai rele săvârşite de unii, insinuând apoi că ceea ce fac acest grupări este standardul pentru creştinism"[203].

Materialele iehoviste abundă în neadevăruri flagrante privind istori bisericească. De pildă, „martorii" afirmă, în publicaţia *Cine va stăpân*

---

[197] Idem,, *Treziţi-vă!*, 22 februarie 1994, p. 8
[198] Idem, *Numele divin care va dăinui pentru totdeauna*, Germania, 1986, p.17
[199] Idem, *Treziţi-vă!*, 8 decembrie 1996, p. 28
[200] Idem, *Turnul de veghere*, 1 februarie 1995, p. 3
[201] Idem, *Tu poţi...*, p. 33
[202] Idem, *Cum a apărut viaţa – prin evoluţie sau prin creaţie?*, 1988, p. 230
[203] W. Lingle, *op. cit.*, p. 29

lumea?, că ierarhia catolică a fost organizată în secolul IV. Tot aici, găsim promisiuni populiste privind paradisul pământesc, de genul: „nu vor mai fi funcționari aspri și fără inimă de-ai guvernului, care să intimideze pe popor, să-l țină în frică și să-l înșele...;...nu vor mai fi nici corporații crude, numite «trusturi»"[204]. Persistă sloganuri comuniste: „Poporul de rând n-a fost privit și tratat de egal sau cum ar avea aceleași drepturi"[205].

În cadrul acțiunilor lor prozelitiste, „martorii" insistă asupra prezentării concepțiilor lor religioase ca surse exclusive ale adevăratei învățături. Celelalte religii sunt privite ca niște „chei deformate", care nu au nici o valoare[206]. Iată cum comentează iehoviștii zicala „în fiecare religie există ceva bun": „Ați bea un pahar cu apă otrăvită numai pe motivul că cineva v-ar garanta că cea mai mare parte din conținutul său este apă?[207]. În acest mod perfid, este inoculată intoleranța religioasă. O formă potrivită de a o da în vileag, în cazul vizitelor iehoviste la domiciliu, este tocmai adresarea unui îndemn de a rosti, mai întâi, o rugăciune în comun, care se va izbi de un refuz categoric.

Ideologia comunistă atee este o sursă de inspirație pentru denigrarea Bisericilor Creștine de către „Martorii lui Iehova". Iată un exemplu edificator: „În 1960, decanul unei facultăți de religie din Praga (Cehoslovacia) a mărturisit: «Doar noi, creștinii, suntem răspunzători de comunism...»"[208]. Bineînțeles, nu ne sunt date alte bibliografice privind sursa de informare; nu se precizează nici măcar numele acestui „decan", iar însăși existența unei facultăți „de religie" în Praga comunistă, condusă de un astfel de personaj curajos în declarații este îndoielnică.

Comentând ura iconoclastă iehovistă, arhimandritul Pantelimon Bezeniti arată că, în Grecia, „martorii" au aruncat icoane și cruci la gunoi, gest pe care nici turcii nu l-au făcut[209]. Iredentismul interconfesional iehovist face referire atât la formele de închinare, cât și la orice colaborare spirituală cu alte religii. Odată cu trecerea la iehovism, orice nou convertit trimite organizației religioase din care a făcut parte până atunci o „scrisoare de retragere"[210].

Prozelitismul urmărește, în fapt, progresul financiar al sectei. Pentru a putea prospera, organizația are nevoie de bani, care provin de la numeroșii săi adepți sub mai multe forme: donații ocazionate de primirea și distribuirea materialelor sectei (în fapt, cumpărarea lor), donații în bani, pentru „lucrarea de predicare" – la cutiile din Sălile Regatului din congregațiile locale sau direct la filiala centrală (Betel); donații în bunuri și

---

[204] Idem, *Cine va stăpâni lumea?*, publicată pe site-ul *www.the-true-jw.oltenia.ro*
[205] *Ibidem*. Am redat cu fidelitate exprimarea agramată a autorilor.
[206] Idem, *Cunoștința...*, p. 32
[207] Idem, *Să aducem argumente din Scripturi*, p. 303
[208] Idem, *Treziți-vă!*, 22 octombrie 1998, p.4
[209] Arhim. P. Bezeniti, *op. cit.*, p. 18
[210] W. T., *Cunoștința...*, p. 125

obiecte de valoare, mobile şi imobile, însoţite de acte legale; testamente conturi bancare administrate de sectă[211].

2.3.3. „FRĂŢII" MONDIALE

În ţările unde prozelitismul iehovist era strict interzis, „martorii" a colaborat cu celelalte structuri antistatale ilegale, în condiţii de maxim confidenţialitate. Iată ce declară un adept al sectei implicat în traducere revistelor şi materialelor prozelitiste din limbi de circulaţie occidentală î limba maghiară: „acestea (textele pe care trebuia să le traducă – n.n.) primeam de obicei prin intermediul unui curier de sex feminin, al căr nume îmi era necunoscut. În felul acesta, chiar dacă eram prins şi tortura nu-i puteam divulga numele."[212]

2.3.4. PROZELITISMUL „PRAGMATIC"

De multe ori, interesul prozelitist impune aplicarea dictonulu machiavelic „Scopul scuză mijloacele". Acest procedeu a fost adeseo justificat ca „prozelitism pragmatic". „Martorii lui Iehova" nu ezită să folosească. De multe ori, ei tolerează imoralitatea chiar în mijlocul lo justificând acest lucru prin faptul că lupta cu viciul este de durată şi c păcătoşi trebuie să rămână membri activi ai sectei, slujind interesele e Tributari solafideismului lutheran, moştenit pe filiera neoprotestantă, marginalizează rolul faptelor bune, al evitării răului şi al vieţii morale î general, pentru obţinerea mântuirii.

Un exemplu grăitor pentru a ilustra cele afirmate mai sus este prezent în revista *Treziţi-vă!*: Tânăra iehovistă Lora se prezintă cititorilor ca fiin înrobită de patima masturbării. Iată ce declară ea: „Discutam cu Iehov problema mea în mod deschis, dar parcă nu puteam pune capăt acestu obicei"[213]. Bineînţeles că simpla „discuţie", lipsită de căinţă sinceră, d Sfânta Taină a Spovedaniei, de împlinirea unui canon de post şi rugăciun nu a avut nici un efect şi tânăra a continuat practicarea viciului.

Să vedem, însă, şi explicaţia „teologică" oferită de „martori": „Poate c uneori Dumnezeu ne lasă să demonstrăm cât de serios îi cerem anumit lucruri"[214]. Este o minimalizare clară a puterii dumnezeieşti, precum şi discreditare a necesităţii împlinirii voii morale a Creatorului. Hristos a spu *„Cereţi şi vi se va da..."(Matei 7,7)*: simplu, firesc, fără a aştepta demonstrare seriozităţii demersului în sine, atâta vreme cât solicitarea se recomandă din sta a fi pertinentă şi necesară pentru restabilirea ordinii morale.

---

[211] Idem, *Turnul de veghere,* 1 decembrie 1994, p. 19
[212] Idem, *Treziţi-vă!,* 8 aprilie 1997, p.21
[213] Idem, *Treziţi-vă!,* 22 mai 1997, p.20
[214] *Ibidem*

Concluzia iehovistă se concretizează într-un sfat adresat Lorei: „Este adevărat, uneori s-ar putea să nu reuşeşti să-ți învingi problema. Dar atâta timp cât te lupți şi nu cedezi în mod voit slăbiciunii tale, Dumnezeu va aprecia «silința» ta şi va rămâne Prietenul tău – *2 Petru 1:5*"[215]. Dintru început se observă delăsarea morală iehovistă, care permite perseverarea în starea victoasă, numai de dragul rămânerii în sectă[216]. De fapt, patima respectivă este bagatelizată, fiind considerată „o slăbiciune", în fața căreia Lora nu cedează „în mod voit". Confuzia gravă care se face aici (oare, cu intenție?) este între ispită, ca tentație spre rău, şi păcat repetat în chip pătimaş, ca alegere conştientă şi liberă a răului de către om. Aşa-zisa „silință" a Lorei de a se împotrivi viciului, atâta vreme cât se opreşte doar la nivel teoretic, rămâne pentru ea un deziderat neatins şi nu are cum s-o absolve de consecințele faptelor ei concrete, care sunt păcătoase. Fiul lui Dumnezeu se consideră „Prietenul" celor păcătoşi, dar nu a celor ce persevrează în greşeală, ci a celor care se pocăiesc *(Matei 9,13)*. Textul biblic invocat de „martori" la finalul sfatului lor conclusiv – de la *II Petru 1,5* – nu are decât o palidă legătură cu afirmațiile făcute (de fapt, ei ne-au obişnuit cu astfel de bizarerii exegetice): *De aceea, străduiți-vă să uniți cu credința voastră fapta, cu fapta cunoştința....* Acesta este, de fapt, mesajul transmis de învățătura noastră ortodoxă.

Inițial, noilor „convertiți" la iehovism din Nigeria li s-a permis să fie poligami. Ulterior, în 1947, acest lucru a fost interzis de la sediul central. Mulți au părăsit secta, iar cei care au rămas, au fost obligați să rămână cu o singură soție, renunțând la celelalte. O altă problemă a apărut atunci când unii „martori" nigerieni au decis să-şi schimbe soțiile cu unele pe care le repudiaseră. Pentru a rezolva acest caz, „Corpul de Guvernare" din Brooklyn a dat o nouă directivă: „martorii" să-şi păstreze prima soție, în ordinea cronologică a căsătoriilor[217].

Un caz aparte este redat de Ş. Constantinescu: o familie de „martori" a refuzat să plătească impozitele datorate statului, încercând eludarea legii prin declarații false. Cele afirmate de către ei cu acest prilej nu lasă nici o urmă de îndoială asupra caracterului antistatal şi antisocial al sectei: „Într-adevăr, am mințit, dar pentru că autoritățile de stat sunt de la Satan, noi l-am mințit pe Satan"[218]; „strategia de război teocratic...justifică minciuna"[219]. Lipsa oricărui fel de scrupul în cele ce afirmă şi practică dă la

---

[215] *Ibidem*

[216] Acest exemplu, constituindu-se într-un caz public, devine un precedent foarte grav, care poate justifica chiar şi anumite conotații violente ale prozelitismului iehov. Este extrem de gravă acceptarea apartenenței la sectă a celor vinovați de imoralitate, dar absolviți de răspunderea faptelor lor pe motivul dilației într-o rugăciune continuă, făcută cu „seriozitate", pentru a fi iertați...

[217] W. T., *Turnul de veghere*, 1 septembrie 1995, p. 25-26

[218] Afirmația este preluată de Ş. Constantinescu, *op. cit.*, p.23.

[219] W. T., *Turnul de veghere*, 1 mai 1957, p. 284-285, apud W. Lingle, *op. cit.*, p. 131

iveală pericolul permanent al unor astfel de acţiuni subversive, îndrepta împotriva structurilor societăţii, atacate direct sau mascat, mai ales d perspectiva faptului de a fi considerate satanice.

Segmentele sociale aflate în situaţii de criză sunt ţinta predilectă „misionarilor" sectari. De exemplu, văduvele trebuie, în opinia iehovistă, fie înconjurate de „prieteni dragi şi iubitori", care, însă, „nu pot, bineînţel să umple golul creat de moartea partenerului conjugal", dar pot, în schimb, le ajute „să se ataşeze strâns de «Tatăl îndurărilor tandre»"[220] – Iehova. nevoie, se indică a se folosi şi anumite „măsuri pentru a le susţine din pun de vedere material"[221]. Trecând peste această practică prozelitistă cumpărare a unor conştiinţe profitând de starea lor de cădere psihică, vo analiza un verset pe care „martorii" îl invocă pentru a le mângâia pe văduv *Ioan 5, 28-29*. În traducerea mistificată N.W.T., acest text sună astfel: „t cei din mormintele de amintire vor auzi vocea sa [a lui Isus] şi vor ieşi afară În realitate, versetele în cauză sunt: *Şi vine vremea când toţi cei din mormi vor auzi glasul Lui şi vor ieşi cei ce au făcut cele bune spre învierea vieţii, i cei ce au făcut cele rele spre învierea osândirii.* Ignorarea precizăril Mântuitorului privind universalitatea învierii şi a vieţii veşnice, precum interpolarea expresiei nebiblice „de amintire" vine în sprijinul tezei iehovis a învierii rezervate exclusiv privilegiaţilor sectei, ca o consecinţă „memoriei" divine. Pentru a nu fi speriate, însă, de perspectiva imposibilită învierii celor dragi care au murit fără a adera la sectă, în articolul destin văduvelor nu se aminteşte nici un cuvânt despre această învăţătu considerată de bază pentru secta iehovă. Omisiunea ei făcută cu bună ştiin nu ne duce cu gândul decât la interesul prozelitist care predomină.

Toate resursele deţinute de „martori" trebuie dedicate răspândi mesajelor sectei pe plan mondial. Această directivă pleacă de la premisa bunurile de care dispunem sunt daruri dumnezeieşti, deci ele trebuie să întoarcă într-un fel sau altul la Dătătorul lor. Veniturile sectei se rotunjes astfel, prin: donaţii benevole, donaţii sugerate, afaceri, deţinere de valo (sistem bancar iehovist), moşteniri etc[222].

Sub imperiul principiilor biblice ale ospitalităţii creştine, „martorii l Iehova" se oferă cu repeziciune să le dea găzduire semenilor lor aflaţi impas din diferite cauze (erupţii vulcanice[223], cutremure[224], uragane[225]... Cu aceste prilejuri, sunt iniţiate numeroase tentative de convertire. Pe lân Sălile Regatului există depozite de ajutoare, care sunt acordate în schimb

[220] a se vedea W.T., *Turnul de veghere,* 1 mai 2001, p.5-6
[221] *Ibidem,* p.6
[222] Idem, *Turnul de veghere,* 15 decembrie 1993, p. 18; 1 decembrie 1995, p. 30-31.
[223] Idem, *Treziţi-vă!,* 8 martie 1997, p. 20
[224] Idem, *Treziţi-vă!,* 22 octombrie 1996, p. 20
[225] Idem, *Treziţi-vă!,* 8 aprilie 1993, p. 14-21

unor „donații"[226]. Imediat după producerea dezastrelor, „martorii" predică și oferă pachete cu ajutoare din casă-n casă. Erupția vulcanului Pinatubo din Filipine i-a atras pe „martorii" dornici să se implice în ajutorarea celor afectate[227]. „Martorii" aflați în țări africane cuprinse de secetă primesc, adeseori, de la frații lor în credință, substanțiale ajutoare[228]. Servirea unor mese, după întrunirile iehoviste, este un mijloc de atragere a oamenilor pauperi, în țările subdezvoltate. „Martorii lui Iehova" au reparat, după cutremurul din 1995 de la Kobe – Japonia, și casele celor înscriși la studiile biblice, dar neconvertiți până atunci[229].

În urma războiului civil din Rwanda, „martorii" din Europa Occidentală au trimis aici „cantități uriașe de îmbrăcăminte, pături, alimente și publicații biblice"[230].

În România, „ajutoarele" iehoviste s-au făcut simțite cu prilejul inundațiilor din 1970 și 1975, al cutremurului din 1977 și ulterior evenimentelor din decembrie 1989.

În țările slab dezvoltate, prozelitismul iehovist este o investiție sigură, atunci când „mărturia" se unește cu aducerea de ajutoare sociale pentru a capta bunăvoința localnicilor. În acest scop, sunt cooptate filialele organizației iehoviste din țările vecine dezvoltate, care trebuie să strângă colecte și să pregătească transportarea lor. Asemenea „trasee" s-au stabilit, de pildă, în Europa, între Danemarca și Ucraina[231]. În timpul războiului din Iugoslavia, iehoviștii au trimis 30 de tone de ajutoare[232].

Printre categoriile sociale defavorizate, cărora li se adresează atacurile prozelitiste iehoviste, se numără și șomerii. Lor li se promite rezolvarea situației prin „prietenia cu Iehova Dumnezeu"[233]. Eradicarea completă a șomajului este promisă numai în timpul Regatului pământesc milenist, atunci când toți oamenii „se vor bucura de lucrul mâinilor lor". Spre exemplificare, sunt oferite diverse texte și ilustrații cu multiple tipuri de munci fizice. Sunt trecute sub tăcere activitățile intelectuale ale celor „aleși" în Paradisul pământesc; se acreditează mai degrabă ideea că acestea vor fi desfășurate la nivelul „conducerii" cerești a celor 144.000 care vor guverna împreună cu Hristos.

Prin definirea acestui concept, „Martorii lui Iehova" introduc în teologie un nou tip de predestinație, pe care am putea-o numi „eshatonică".

---

[226] *Ibidem*, p. 18
[227] Idem, *Treziți-vă!*, 8 mai 1992, p.19-21
[228] Idem, *Turnul de veghere*, 1 ianuarie 1991, p. 6
[229] Idem, *Turnul de veghere*, 1 decembrie 1996, p. 12
[230] Idem, *Turnul de veghere*, 15 ianuarie 1998, p. 3
[231] Idem, *Turnul de veghere*, 15 martie 1992, p. 31
[232] Idem, *Turnul de veghere*, 15 decembrie 1993, p. 20
[233] W. T., *Treziți-vă!*, 8 martie 1996, p. 10

Neamul pământenilor „aleşi" se aseamănă izbitor cu o armată de rob teleghidaţi din „cer", fără vreo contribuţie personală raţională la definir lor existenţială. „Iehova" devine, astfel, pentru „martori", un dictator re sau un programator nemilos al destinului supuşilor săi, fără a le da aceste libertate de gândire şi acţiune.

O altă categorie defavorizată, dar care se bucură din plin de „atenţi profeţilor iehovişti este cea a deficienţilor de auz. În scopul captării atenţ acestora, unii „martori" învaţă diferite tehnici de limbaj mimico-gestual. asemenea, surzilor proaspăt convertiţi li se promite promovarea rapidă scara ierarhică a sectei, putând „sluji ca miniştri cu timp integral (pionier slujitori ministeriali şi bătrâni, precum şi ca vorbitori la congrese"[234]. intenţionează înfiinţarea a cât mai multe comunităţi iehoviste locale de sur cărora le sunt destinate mijloace propagandistice diverse, precum case video cu studii biblice şi chiar transpunerea în limbajul semnelor a un elemente de ordin cultic, specifice adunărilor săptămânale, inclusiv cântări[23

2.3.5. PROZELITISMUL MALADIV

Îndoctrinarea iehoviştilor de a face prozelitism este atât de adâ înrădăcinată în fiinţa lor, încât ajunge să devină o obsesie. Se cunosc cazu în care unii dintre ei, închişi în temniţă, într-o izolare totală, desfăşurau prozelitism bolnav, „depunând mărturie" unor persoane imaginare. Iată declară Harold King, închis în China: „Am început lucrarea predicare...ciocănind la o uşă imaginară, depunându-i mărturie unui locat imaginar şi făcând câteva vizite dimineaţa...După un timp, am întâlnit imaginară doamnă Carter, care a manifestat un oarecare interes, iar du câteva vizite ulterioare, am stabilit să studiem Biblia sistematic"[236].

O altă „martoră", fiind obligată să-şi urmeze soţul într-o colon muncitorească izolată, mărturiseşte că făcea întruniri de una singur incluzând Şcoala de minister teocratic, Studiul de carte şi Studiul „Turnu de veghere", punând întrebări şi răspunzând tot ea[237].

[234] Idem, *Treziţi-vă!,* 8 septembrie 1998, p.25
[235] a se vedea şi Idem, *Treziţi-vă!,* 8 aprilie 1997, p. 26-27
[236] Idem, *Treziţi-vă!,* 22 ianuarie 1994, p. 10
[237] Idem, *Treziţi-vă!,* 8 iunie 1993, p.15

Capitolul 2
EREZII VECHI, RENĂSCUTE ÎN SECTA IEHOVĂ

1. ÎNVĂȚĂTURA ANTITRINITARĂ DESPRE DUMNEZEU: EREZIA ARIANISTĂ SUB O NOUĂ ÎNFĂȚIȘARE

„Martorii lui Iehova" sunt printre cele mai virulente grupări antitrinitare actuale. Dorința lor este de a răstălmăci textele Bibliei în scopul promovării ideii de Dumnezeu unipersonal (Tatăl – Iehova), Creator al Fiului și al Duhului Sfânt, care Îi sunt subordonați. Însă argumentele pe care le aduc în sprijinul ideilor lor – adeseori susținute cu un rar fanatism, pălesc în fața realității. De pildă, exprimarea la plural *(Facere 1,26-27; 11,7)* este considerată de „martori" dovada că Iisus era „asociatul" intim, Meșterul lucrător și Purtătorul de Cuvânt al lui Dumnezeu[238]. Această afirmație se sprijină numai pe supoziții, nu și pe texte biblice. La fel se întâmplă și în cazul interpretării textului trinitar clasic, *Matei 28, 19-20,* în care botezul în numele Sfintei Treimi este degradat, de fapt, la o formă adaptată specificului sectei: „în numele lui Iehova, ca Dumnezeu Atotputernic, al lui Iisus ca Mesia și al Duhului Sfânt, ca forță activă a lui Dumnezeu". Inadvertențele iehoviste nu pot fi acceptate, întrucât denaturează sensul inițial. În plus, botezul exprimă adeziunea liberă la un crez: dedicarea vieții lui Dumnezeu. Hristos arată limpede, prin formula botezului, în ce fel este Acesta: Treime de Persoane. Un botez în numele unui Mesia pământesc și al unei energii impersonale nu poate fi acceptat. Prin afirmația: „nu știm cât de mare este statura lui Iehova..."[239], „martorii" arată că ar fi dispuși să limiteze măreția supremă a lui Dumnezeu – situație în care starea lor de religie se relativizează.

Dogma Sfintei Treimi, formulată antinomic, este considerată de iehoviști ca fiind plină de „termeni teologici confuzi" și „explicații încurcate"[240]. „Martorii" pun semnul egalității între „mister" și „dezordine", pentru a concluziona că „Dumnezeu nu este un Dumnezeu al dezordinii" *(I Corinteni 14, 33).* Inutil de spus că alăturarea este forțată. În detractările lor, iehoviștii pleacă de la o premisă greșită: „Dacă Trinitatea există, atunci trebuie să se vorbească despre ea în mod clar în toată Scriptura"[241]. Atunci,

---

[238] Idem, *Turnul de veghere,* 15 ianuarie 1992, p. 21
[239] Idem, *Turnul de veghere,* 1 decembrie 1996, p. 16
[240] Idem, *Trebuie să crezi în Trinitate?,* p. 4
[241] *Ibidem,* p. 5

de ce n-ar vorbi Scriptura şi despre atomi, plasmă, energie electrică, un radio, raze X etc. – realităţi a căror existenţă nu este contestată? Răspuns este simplu: capacitatea de înţelegere a raţiunii umane este limitată, chiar în prezent – nemaivorbind de epoca scrierii cărţilor Bibliei.

„Martorii" sunt incapabili să facă distincţia între „fiinţă" şi „persoană „Biblia vorbeşte despre Dumnezeu ca despre o singură *persoană.* Atunci câ Dumnezeu se exprimă, el o face în calitate de *fiinţă* unică şi indivizibilă"[242].

Ignoranţa, ca şi frustrarea, generate de neînţelegeri familiale grave, d la concluzii greşite pe care „martorii" le iau în ce priveşte religia creştin Iată ce declară o „martoră": „Ce ciudat! Ei cred în trei dumnezei, însă t mi-a zis că nu există nici măcar unul! Când am cerut alte lămuriri, mi s explicat că un ou are trei părţi, însă, în realitate, este doar un singur ou"[2 Acuzaţia de triteism nu este nouă; interesantă este însă maniera în care es descrisă şi comparaţia plastică, extrem de nefavorabilă argumentării în sin atâta timp cât nu este sprijinită şi pe alte dovezi scripturistice şi patristi concludente. Efectul prozelitist este maxim: religia creştină este coborâtă rândul credinţelor primitive, politeist-fetişiste.

Vizita Sfintei Treimi făcută lui Avraam la Stejarul Mamvri este, pent iehovişti, o solie a unor „mesageri de la Iehova"[244]. Deşi Avraam s închinat în faţa oaspeţilor *până la pământ (Facere 18,2),* „martorii" spun aceasta este o formă de onoare adusă acelor personalităţi cereşti. Totuşi, nu acordă cinstire prin salutul steagului sau imnului, şi nici altor creatu Unde e adevărul?

Vorbind despre aceeaşi teofanie de la stejarul Mamvri, „martori afirmă: „Avraam a avut, la un moment dat, trei oaspeţi, dintre care unuia s-a adresat cu apelativul *Iehova.* Aceşti oaspeţi erau, de fapt, îngeri, d unul dintre ei îl reprezenta pe Iehova"[245]. Această interpretare uimeşte pr faptul că, pentru o grupare care accentuează atât de mult importan folosirii exclusive a numelui „Iehova" pentru Dumnezeu, actul lui Avraa ar trebui să fie condamnat ca o blasfemie. Totuşi, „martorii" încearcă justificare – evident forţată – atunci când vorbesc despre înger ca fiind u intermediar, prin care Avraam comunica cu Dumnezeu. Dacă ar fi fost as cu siguranţă Scriptura ar fi consemnat acest lucru. Deci, exegeza iehovis în cazul de faţă e compusă din pure speculaţii.

Textul *I Ioan 5,7* este considerat „un fragment apocrif"[246], o interpola din partea unui „trinitarian înfocat", datând din secolul IV. Inutil de spus

[242] *Ibidem*, p. 13
[243] Cassie Bright, *Prea mulţi dumnezei, până când l-am găsit pe Cel Adevărat,* în W.T., *Treziţi-vă!,* mai 1997, p.12
[244] W.T., *Turnul de vegherc,* 1 octombrie 1996, p. 12
[245] Idem, *Să ne apropiem de Iehova,* p. 202
[246] Idem, *Turnul de veghere,* 15 martie 1994, p. 26; 1 octombrie 1997, p. 13

aceasta este perioada din care datează cele mai multe manuscrise biblice, care includ textul în cauză[247].

Reţinem faptul că „martorii lui Iehova" afirmă existenţa revelaţiei divine, sub forma a două aspecte: naturală şi „suplimentară". Aceasta din urmă este, în opinia lor, Biblia însăşi[248].

1.1. „NUMELE SFÂNT" – IEHOVA

Lipsiţi de capacitatea de a înţelege taina iubirii Lui Dumnezeu în Treime, „Martorii lui Iehova" realizează faptul că formularea conceptului unui Dumnezeu Absolut Unipersonal este similară cu izolarea Lui în chip egoist, ca rezultat al absenţei comuniunii perihoretice. Pentru a salva, într-un fel, această lipsă, „martorii" au inventat o „căsătorie" a Sa cu organizaţia cerească, din care au rezultat ca urmaşi îngerii[249].

Accentuarea necesităţii cinstirii numelui lui Dumnezeu de către „Martorii lui Iehova este justificată şi prin faptul că aceştia umbresc caracterul personal al Divinităţii, vorbind despre un „Dumnezeu-idee"[250]. Întrebarea retorică iehovistă: „ar fi oare logic ca Însuşi Creatorul tuturor să se fi lăsat pe sine fără nume?"[251] capătă un sens tendenţios, căci Dumnezeu este mai presus de existenţă şi deasupra oricărei creaturi – materiale sau spirituale. Ideea de „nume" la „Martorii lui Iehova" capătă în mod exagerat caracterul unui liant între divin şi uman, asemănător şi, poate, chiar derivat teoriei raţionalist – psihologice a lui Feuerbach: „Omul a creat pe Dumnezeu după chipul său"[252]. Dogma închinării la „numele" divin pare a fi concretizarea acestui celebru dicton: dacă noi, oamenii, avem nume, de ce nu şi-ar da şi Dumnezeu unul? În realitate, expresia *Iahve* este înmănuncherea fericită a celor mai concrete atribute divine: aseitatea, veşnicia, ubicvitatea, atotputernicia, căpătând doar prin relativizare valoare onomastică.

Momentul primar al „chemării" numelui lui Dumnezeu este considerat de Moise a fi prilejuit de naşterea lui Enos din Set *(Facere 4, 26)*. Formularea arată limpede că până atunci oamenii nu dădeau importanţă acestui nume.

Iehoviştii neagă însuşi faptul că pe Horeb ar fi avut loc o teofanie reală. Ei vorbesc despre o anghelofanie în rugul aprins[253]. Traducerea iehovistă a

---

[247] *Novum Testamentum Graece et Latine, ed. citată (Nestle-Aland)* consemnează: *Quoniam tres sunt, qui testimonium dant in Caelo: Pater, Verbum et Spiritus Sanctus: et hi tres unum sunt.* – p. 606

[248] W. T., *Turnul de veghere,* 15 aprilie 1995, p. 4

[249] Idem, *Turnul de veghere,* 15 ianuarie 1996, p. 31

[250] P. I. David, *op. cit.,* vol. I, p. 223.

[251] W. T., *Numele divin care va dăinui...*, p.4

[252] Textul citat este redat de I. Todoran şi I. Zăgrean în *Teologia Dogmatică,* Ed. Inst. Biblic şi de Misiune al B.O.R., Buc., 1991, p.24

[253] W. T., *Turnul de veghere,* 15 ianuarie 1998, p.13

tetragramei יהוה este „El face să devină". În explicarea acestei sintagm „martorii" se apropie de sabelianism: „Iehova se autodetermină înţelepciune să devină orice este necesar să devină, pentru a-şi îndepli scopurile"[254]. Sub influenţă occidentală, „martorii" creează intenţion confuzie între o însuşire *ad intra,* în strânsă legătură cu aseitatea: Tatăl nenăscut, necauzat, nepurces, şi una *ad extra,* aceea de Creator al lum Scopul acestei denaturări este negarea unei determinări clare, vizibile, însuşirilor personale ale Ipostasurilor Treimice, cu referire concretă Tatăl, vizând distrugerea cu totul a oricărei teologii trinitare. Schimbar formei de exprimare de la persoana I la persoana a II-a, pe lângă faptul este inoportună logic (modificând sensul expunerii dialogale), încearcă stratagema unei prezentări onomastice, esenţială demersului „martorilor" privinţa impunerii conceptului de „Iehova".

După cum observă „martorii", pronunţarea iniţială a numelui Dumnezeu nu mai este cunoscută: „este imposibil de precizat modul în ca Moise, David sau alte persoane din vechime au pronunţat cele patru consoa (יהוה) care alcătuiesc numele divin"[255]. De fapt, pentru ei, pronunţia nici prezintă vreo importanţă, optând pentru admiterea formelor ortoepice specifi fiecărei limbi în parte[256]. Din surse iehove, aflăm că formula *Iehova* es comună numai limbilor română şi motu[257]. Pe glob, numele divin capă variante etimologice diverse, unele dintre ele fiind mult îndepărtate pronunţia iniţială: Ujehova – în limba zulu, Geova în italiană, Ehoba japoneză etc. Toate aceste exemple nu fac decât să contrazică teza iehovă venerării numelui divin: dacă ar trebui să admitem o atare formă de închinar obiectul ei ar trebui să fie definit precis – ca scriere şi pronunţare, pentru t locuitorii lumii, mai cu seamă avându-se în vedere acrivia cu care se pre expresia biblică ebraică în sine, şi nu traducerea ei convenţională în limbi pământului. Nu putem accepta nici superficialitatea exegetică de a venera cuvânt în sine, fără a exprima limpede sensurile semantice ale acestuia şi fără accepta traducerea şi interpretarea autorizată a Bisericii, precum şi utilizarea paralel a unor sinonime adecvate. Măsura luată de „martori" de a înlocui pes tot în traducerea N.W.T. a Bibliei, ai cărei autori sunt, numele Domnul Dumnezeu cu *Iehova* este, în acest context, inoportună, fiind lipsită fundament lingvistic şi teologic.

„Martorii" afirmă că înlocuirea numelui „Iehova" cu „Domnul" s făcut din iniţiativa copiştilor pre-masoretici, influenţaţi de tendinţe

---

[254] Idem, *Turnul de veghere,* 1 mai 1998, p. 5

[255] W.T., *Cunoştinţa...,* p. 24, Idem, *Turnul de veghere,* 1 mai 1998, p. 7. Că nu este aşa, rezultă faptul că s-a păstrat până la noi cel puţin prima parte a acestui nume – *Iah* – redată în poezia ebraică implicit, în cult *(Psalmul 67,4:* sintagma: *Aliluia)*

[256] Idem, *Turnul de veghere,* 1 mai 1998, p. 7

[257] *Ibidem,* p. 8

rabinice post-talmudiene, favorabile interpretării tradiţionale în detrimentul acrivici păstrării şi copierii corecte a textului sacru. De pildă, cercetătorii Iehovişti afirmă că masoreţii au evidenţiat 134 de locuri unde tetragrama Yhwh înlocuită[258]. Deşi acesta ar putea fi un semn – încă discutabil – al prezenţei sintagmei *Iahve* în Biblia ebraică originală şi în alte locuri decât *Ieşire 3,14*, schimbarea produsă de „martori" prin introducerea ei de 7210 de ori, inclusiv în Noul Testament, este inadmisibilă.

Faptul că *Iahve* nu este, propriu-zis, un nume, ci, mai degrabă, o exprimare a măreţiei inefabile a lui Dumnezeu, Care este mai presus de orice cugetare omenească, reiese şi din formulările dezvoltate: *Cel ce este, Cel ce era şi Cel ce vine (Apocalipsa 1, 4,8)*. Pentru „martori", însă, „numele divin –Iehova – posedă o calitate aproape mantrică" – afirmă Joel Elliott[259].

Dovada speculaţiilor iehoviste în acest domeniu o constituie afirmarea așa-zisei prezenţe nou-testamentare a sintagmei *Iehova*, chiar în cuvântările Mântuitorului. În Evanghelii, însă, nu figurează nicăieri această expresie, deoarece, din pietate, evreii preferau mai degrabă să-L numească pe Dumnezeu *Adonai* sau *Elohim*. Dacă Hristos ar fi încălcat această practică uzuală şi ar fi pronunţat formularea *Iehova*, ar fi creat cu siguranţă rumoare între semenii Săi şi acest lucru nu ar fi putut fi trecut cu vederea de către Sfinţii Evanghelişti. Totuşi, „martorii" se hazardează să afirme: „...este puţin probabil ca el (Hristos –n.n.) să se fi reţinut de a rosti numele lui Dumnezeu, mai ales având în vedere faptul că propriul său nume, Isus, înseamna «Iehova este salvare»"[260]. Cuvintele: *Sfinţească-se numele Tău (Matei 6,9)* din Rugăciunea Domnească nu fac referire la *Iehova*, fiindcă altminteri ar fi fost arătat acest lucru în mod explicit; mai mult, această rugăciune, destinată a fi normativă pentru toţi discipolii creştini, începe cu formula de adresare *Tatăl nostru*, nu „Iehova al nostru". Ca Fiu al Lui Dumnezeu, Hristos cunoaşte că adevărata semnificaţie a expresiei *Iahve* depăşeşte cu mult valoarea unui simplu nume.

În rugăciunea arhierească, Hristos afirmă: *arătat-am numele Tău...* (al Tatălui-n.n.- *Ioan 17,6*). Acest text este folosit de „martori" pentru a-şi susţine teoria potrivit căreia Hristos ar fi cel care a readus în limbajul comun iudeilor deveniţi creştini „numele" de Iehova. Afirmaţia este falsă, întrucât Noul Testament nu menţionează nicăieri tetragrama. Textul citat se referă la revelaţia nou-testamentară a unui Dumnezeu cu numele „Treime", pe care evreii nu fuseseră pregătiţi să Îl primească până la Hristos. De asemenea, în contextul interpretării iehoviste, citatul respectiv devine pleonastic în percepţie, deoarece iudeii cunoşteau foarte bine tetragrama,

---

[258] Idem, *Turnul de veghere*, 15 septembrie 1995, p. 28; 1 octombrie 1997, p. 14

[259] Joel Elliott, *Language and Identity at the Kingdom Hall*, 1993, la www. Watchtowerinformationservice.org

[260] W. T., *Turnul de veghere*, 1 octombrie 1997, p.15

numai că nu o foloseau în mod curent, din respect. Aceeaşi situaţie se repetă şi în ce priveşte semnificaţia textului din Rugăciunea Domnească, menţionat mai sus. Dacă „numele" este sinonim cu tetragrama, atunci îndemnul nu are sens, întrucât evreii aveau o veneraţie chiar exagerată faţă de acesta. Mai rezonabil este să considerăm că „numele" care trebuie „sfinţit", adică adorat de creştini se referă la Dumnezeu – Sfânta Treime, revelat în chip supraexistent în mod plenar, prin persoana Fiului – Logosul întrupat, în Noul Testament *(Evrei 1,1)*.

Mistificarea iehovistă nu-L are drept obiect în Noul Testament numai pe Hristos; ea se continuă şi se extinde asupra Sfinţilor Apostoli, consideraţi şi ei, la rândul lor, adepţi ai iehovismului. Apostolul Petru citează din profeţia lui Ioil – *Oricine va chema numele Domnului va fi salvat* (Ioil 2, 32, Fapte 2,21), însă „martorii" îşi permit modificarea: „numele lui Iehova", denaturând sensul originalului biblic[261]. La fel se întâmplă şi în cazul Sfântului Apostol Pavel, a cărui exprimare în Epistola a II-a către Timotei este fără echivoc, dar pe care "martorii" o schimbă în favoarea teoriei lor: *„...numele Domnului" (II Timotei 2,19)* devine *„...numele lui Iehova"*[262]. Sfântul Ioan Evanghelistul, pentru că foloseşte în *Apocalipsă (cap. 19, v.1)* formula latreutică *Aliluia*, derivată din sintagma *Iahve*, este, la rândul său, inclus între susţinătorii doctrinei numelui divin, atribuit Tatălui. În mai multe locuri, însă, Sfânta Scriptură dă mărturie şi despre valoarea numelui Fiului şi Duhului Sfânt. Un exemplu în acest caz este textul de la *Filipeni 2,10*: *În numele lui Iisus, tot genunchiul să se plece, şi al celor cereşti, şi al celor pământeşti, şi al celor de dedesubt.*

În dorinţa de a justifica gestul lor de inserare a sintagmei *Iahve* în forma *Iehova* în Noul Testament, „martorii" aduc mai multe argumente. Unul dintre ele ar fi faptul că textele Scripturilor greceşti au fost copiate în mai multe rânduri până la forma care a ajuns la noi. „Numele exista în scrierile creştine"[263], afirmă „martorii", dar, cu timpul el ar fi fost înlocuit cu *Dumnezeu* sau *Domnul.* Informaţia aceasta este inexactă, deoarece în epoca scrierii Noului Testament formula *Iehova* nu mai era de mult uzitată. În plus, copiatorii textelor sfinte au fost avertizaţi de însuşi mesajul sacru conţinut de Scriptură, pentru a nu greşi: *De va scoate cineva din cuvintele cărţii acestei proorocii, Dumnezeu va scoate partea lui din pomul vieţii...(Apocalipsa 22,19).*

O altă supoziţie este legată de Sfânta Evanghelie după Matei: „întrucât Matei a scris în limba ebraică, este de neconceput ca el să nu fi folosit

---

[261] *Ibidem,* p.16. Pentru conformitate, a se consulta şi ediţia critică Nestle-Aland, *Novum Testamentum Graece et Latine*, p. 301, unde este menţionat clar la Fapte 2,21: *nomen Domini* (lat.) şi *onoma kiriou* (gr.)

[262] *Ibidem.* Valabile, în continuare, referinţele critice de la nota anterioară

[263] W. T., *Numele mai presus de orice nume,* Germania, 1986, p. 24

numele lui Dumnezeu, mai ales atunci când a citat unele pasaje ale Vechiului Testament care conțineau numele"[264]. Eroarea este dublă: Sfântul Apostol Matei şi-a scris Evanghelia sa în limba aramaică[265], şi nu în limba ebraică biblică şi, în plus, ipoteza utilizării numelui *Iehova* în textul operei sale inspirate nu are bază reală; în sprijinul afirmațiilor lor, „martorii" nu aduc nici o probă reală, ci numai presupuneri. Dimpotrivă, Sfântul Matei face chiar reproducerea fidelă a rugăciunii lui Hristos pe cruce, invocare a Tatălui redată sub forma *Eli, Eli, lama sabahtani (Matei 27, 46),* unde *Eli* este o prescurtare de la *Elohim,* şi nu de la *Iahve.*

„Martorii" aduc în discuție şi textul de la *Fapte 15, 14*[266], unde se arată iconomia lui Dumnezeu privind neamurile păgâne, din care El urma să aleagă *un popor pentru numele Său.* Acest text este cu totul irelevant, având în vedere faptul că, în acea vreme, erau în uz mai multe denumiri ale lui Dumnezeu: *Elohim, Adonai* şi, mai puțin frecvent, *Iahve.* În plus, textul citat poate foarte bine să facă referire la numele lui Hristos, în contextul în care este legat de lucrarea Sa mesianică, răscumpărătoare. Deşi recunosc că *Elohim* este un plural al majestății divine, „martorii" îi acuză de politeism pe utilizatorii lui[267]. Forma *Elohim* este prezentă, însă, în originalul Bibliei ebraice încă din primul ei verset.

Se afirmă, de asemenea, în scrierile iehoviste, că Mântuitorul şi Sfinții Apostoli s-au folosit de Septuaginta, care, în unele cărți, ar fi păstrat tetragrama, fără a o traduce în mod corespunzător în greceşte. Drept suport, sunt oferite fotocopiate câteva fragmente din papirusul Fuad, cu texte exclusiv din Deuteronom[268]. În comparație cu toți ceilalți papiri descoperiți, ca şi cu multitudinea de texte ale cărților biblice, „dovada" iehovistă păleşte, mai cu seamă dacă adăugăm faptul că, în epoca elenistică, evreii se fereau să folosească sintagma *Iahve,* de teamă a nu încălca a treia poruncă din Decalog.

Tot o justificare forțată este aceea care, luând în evidență faptul că Mântuitorul şi Apostolii citează adesea texte din Vechiul Testament, cu referire la Dumnezeu, presupune ca, în pasajele respective, să se fi utilizat formula *Iahve.* După cum am văzut, nici măcar în Vechiul Testament nu s-a păstrat şi nu s-a transmis forma *Iehova* pentru *Dumnezeu,* decât, poate, în cazuri izolate. În acest context, citatele respective nu aveau cum să conțină tetragrama, altminteri Sfinții Evangheliști ar fi menționat acest lucru.

---

[264] *Ibidem;* Similar: Idem, *Scripturile greceşti creştine, Traducerea Lumii Noi,* Brooklyn, N.Y., *Apendice,* p. 409.

[265] Pr. Prof. dr. I. Constantinescu, *Studiul Noului Testament,* manual pentru Seminariile teologice, I.B.M.B.O.R., Buc., 1981, p.49

[266] W.T., *Scripturile greceşti creştine, Traducerea lumii noi,* Brooklyn, N.Y., S.U.A., 2000, *Apendice,* p. 407

[267] Idem, *Trebuie să crezi în Trinitate?,* p. 13

[268] W.T., *Scripturile..., Apendice,* p. 410-411

Adesea, ei redau în mod fidel ebraisme de genul: *Rabbi!, Rabbuni!, Talita kumi!, Eli, Eli, lama sabahtani!* Dacă Hristos ar fi pronunțat și *Iahve* menționând în mod expres că dorește să utilizeze acest nume și nu altul Sfinții Evangheliști ar fi consemnat acest lucru.

Un alt argument folosit de iehoviști este citarea unui fragment din Talmudul babilonian, care dezbate problema arderii manuscriselor biblice aparținând sectelor iudaice, care ar fi conținut în ele tetragrama. „Martorii" susțin că aceste secte erau, de fapt, grupurile de creștini iudei, deși, în opinia specialiștilor, era vorba de esenieni, saduchei sau samarineni. În ce privește respectivele texte, acestea puteau suscita interesul evreilor care intenționau să le protejeze de la distrugere, nu neapărat prin prezența numelui divin, cât prin conținutul de informații doctrinare comune, în aceeași măsură, și iudaismului, și creștinismului.

Dumnezeu I-a dat lui Iisus *numele care este mai presus de orice nume (Filipeni 2,9).* După acest text, orice accentuare a numelui Tatălui în detrimentul celui al Fiului este inoportună. Sintagma „Iahve" este proprie tuturor persoanelor Sfintei Treimi.

„Restabilirea numelui"[269]- *Iehova* – în Noul Testament este întemeiată în viziunea iehovistă, și pe motivul că „fără numele lui Dumnezeu este foarte greu să fie înțelese corect unele părți ale Scripturilor grecești creștine"[270]. Este vorba, de fapt, de incompatibilități majore între ideologia iehovistă și dogmele Bisericii Ortodoxe. Antitrinitarismul iehov își are rădăcini adânci în mistificarea textelor sacre, în înlocuirea unor termeni biblici (*Dumnezeu – Iehova*) sau învinovățirea copiștilor de falsificare a originalului Scripturii.

În privința atributelor divine, acestea sunt definite confuz de către doctrina iehovistă, servind mai degrabă interesele prozelitiste decât adevărul biblic. Bunăoară, într-un îndemn pietist și patetic adresat adepților fideli, se afirmă textual: „prin ceea ce faci îi bucuri inima lui Iehova"[271], negându-se astfel spiritualitatea lui Dumnezeu, deși aceasta este o realitate de necontestat: *Duh este Dumnezeu...(Ioan 4,24).*

Iehova este considerat Judecător[272], deși Sfânta Scriptură arată că *Tatăl nu judecă pe nimeni, ci toată judecata I-a dat-o Fiului (Ioan 5, 22).* Totodată, „martorii" susțin că „Iehova are capacitatea de a cunoaște dinainte viitorul, însă nu se folosește de această capacitate tot timpul"[273]. Această nouă formulă a teoriei deja celebră în lumea protestantă a „ascunderii de întrebuințare"

[269] Idem, *Numele mai presus de orice nume,* p.26
[270] *Ibidem*
[271] Idem, *Turnul de veghere,* 1 mai 2001, p.13
[272] Idem, *Turnul de veghere,* 1 martie 1996, p. 7
[273] Idem, *Să ne apropiem de Iehova,* p. 178

capătă la iehovişti puterea justificatoare a negării credinței în destin, însă subminează în mod periculos majestatea divină.

„Martorii lui Iehova" interpretează literal textele biblice care arată că Dumnezeu locuieşte în cer *(III Regi 8, 34),* ajungând să susțină că Acesta Își are reşedința în constelația Pleiadelor, pe steaua Alcyone[274].

1.2. NEGAREA DUMNEZEIRII FIULUI ŞI DUHULUI SFÂNT

Prin afirmații precum: „Isus Hristos...a reflectat în mod perfect personalitatea Tatălui său ceresc"[275] sau „Isus Însuşi a fost un misionar, pe care Tatăl Său, Iehova, l-a trimis din cer într-un teritoriu străin – pământul"[276], „martorii" neagă explicit dumnezeirea Fiului, considerat o proiecție a lui Dumnezeu şi nu Dumnezeu Însuşi. Aceeaşi idee rezidă şi în afirmația că, „pentru o perioadă nespecificată, Dumnezeu s-a bucurat de o asociere personală cu acest Fiu unic-născut", dar s-a privat de ea în momentul când *l-a dat pentru ca oricine crede în El să nu piară, ci să aibă viață veşnică (Ioan 3, 16-17)*[277].

Prologul ioaneic este interpretat de iehovişti în sens subordinațianist: numirea de „Logos" dată lui Hristos este pusă în legătură cu aşa-zisa lui menire de „purtător de cuvânt al lui Iehova"[278]. În versiunea N.W.T., în loc de *Cuvântul era Dumnezeu*, găsim „Cuvântul era un dumnezeu"[279], deşi nici o justificare nu-i îndreptățeşte pe „martori" să transforme Θεός într-un substantiv comun cu articol nehotărât, mai ales în condițiile în care este, ca valoare sintactică, un nume predicativ ce precedă verbul. „Regula lui Colwell", care interzice „manevra" iehovistă, este considerată „discutabilă" şi „artificială".

Pentru a combate învățătura ortodoxă privind veşnicia Fiului, „martorii" iau ca reper expresia *Unul-născut (Ioan 8, 14)*[280], despre care afirmă că nu susține deoființimea cu Tatăl, ci numai singularitatea Sa ca Fiu, asemenea lui Isaac. Uită, însă, că la *Ioan 1,1 Cuvântul era întru'nceput*, adică veşnic.

Potrivit iehoviştilor, Hristos nu a avut sfințenia ființial. Prin afirmația că El „a fost foarte atent să nu facă nici o nedreptate"[281], ei condiționează lipsa păcatului în Hristos de practicarea unei virtuți – atenția.

---

[274] F. Rutherford, *Reconciliation,* 1928, p. 14; Russell, *Thy Kingdom Come, Studies in the Scriptures,* vol.III, ed. 1903, p. 327, apud W. Lingle, *op. cit.*, p. 67-68
[275] W.T., *Treziți-vă!,* 22 octombrie 1997, p.11
[276] Idem, *Treziți-vă!,* 22 noiembrie 1994, p. 3
[277] Idem, *Turnul de veghere,* 15 ianuarie 1992, p.9
[278] Idem, *Turnul de veghere,* 1 aprilie 1993, p. 11
[279] Idem, *Trebuie să crezi în Trinitate?,* p. 27-28
[280] *Ibidem,* p. 15-16
[281] Idem, *Să ne apropiem de Iehova,* p. 154

Traducând textul *Evrei 1,3,* iehoviştii spun că Iisus este „reprezentarea exactă a Fiinţei Lui [Iehova]"[282]. Afirmaţia este incorectă, întrucât Fiinţa divină nu poate fi cunoscută, deci nici reprezentată faţă de creaturi. Hristos se împărtăşeşte de Fiinţa divină în mod egal şi identic cu Tatăl şi cu Duhul.

Textul chenotic clasic ortodox afirmă că Hristos, *Dumnezeu fiind în chip, n-a socotit o stirbire a fi el întocmai cu Dumnezeu, ci S-a deşertat pe Sine...(Filipeni 2,6-7).* „Martorii" propun o traducere eretică: *Hristos...deşi exista în forma lui Dumnezeu, n-a avut intenţia unei acaparări, adică să fie egal cu Dumnezeu...(N.W.)* Din textul ortodox, reiese clar că realitatea chenozei nu schimbă cu nimic relaţiile intratrinitare, în timp ce „martorii" propun o variantă ce strică în mod grav deofiinţimea celor Trei Persoane. În plus, ei adaptează chenoza teoriei lor privind întruparea, vorbind despre o „golire de corpul spiritual"[283] al lui Hristos, Care, în opinia lor, exista în Cer anterior întrupării sub chipul Arhanghelului Mihail. Încetarea existenţei Fiului în Cer, prin voinţă proprie, ca interpretare eronată a chenozei, este considerată de Wilbur Lingle o formă de sinucidere – inacceptabilă din punct de vedere biblic[284].

„Martorii" neagă valoarea întrupării lui Mesia. Ei consideră că viaţa şi activitatea Sa de Mântuitor al lumii a început odată cu botezul Său în anul 29 e.n.[285]

Şi textele profetice referitoare la dumnezeirea lui Iisus sunt ţinta mistificărilor iehoviste. Bunăoară, profeţia din *Isaia 9,5-6,* unde Mesia e numit *Dumnezeu tare* este răstălmăcită, în sensul unei variante iehoviste prin care Hristos este numit *un dumnezeu,* laolaltă cu îngerii, dar nu *Dumnezeul Atotputernic*[286]. La fel interpretează şi profeţia *Isaia 7,14,* care aminteşte numele lui Mesia *(Dumnezeu este cu noi)* şi care, în variantă iehovistă, arată doar grija lui Dumnezeu faţă de neamul omenesc. Însă cea mai năstruşnică interpretare iehovistă este dată mărturisirii lui Toma: *Domnul meu şi Dumnezeul meu (Ioan 20,28)*: „Toma pare să fi recunoscut în Isus pe Purtătorul de Cuvânt al lui Dumnezeu", asemenea personajelor vechi-testamentare, care se adresau unor îngeri-mesageri ca lui Dumnezeu; este o rugăciune adresată Tatălui, o „exclamaţie de uimire", făcută „sub influenţa emoţiei"[287]. Hristos, însă, nu venise ca reprezentant al Tatălui. Exclamaţia lui Toma nu se îndrepta către Tatăl, ci către Fiul, Care tocmai îl convinsese de realitatea învierii Sale. Expresia „Domn" referitoare la Hristos este interpretată de „martori" prin „Rege", „Stăpân"[288].

---

[282] Idem, *Treziţi-vă!,* 8 iulie 1994, p. 27
[283] Idem, *Să ne apropiem de Iehova,* p. 144
[284] W. Lingle, *op. cit.,* p. 68
[285] Idem, *Turnul de veghere,* 1 februarie 1998, p. 13
[286] Idem, *Turnul de veghere,* 15 ianuarie 1992, p. 22. În acelaşi pasaj biblic, Hristos este numit şi *Fiu,* şi *Părinte.*
[287] Idem, *Trebuie să crezi în Trinitate?,* p. 29
[288] Idem, *Turnul de veghere,* 15 iunie 1994, p. 28

Închinarea adusă de îngeri lui Iisus, evocată în *Evrei 1,6* este, pentru „martori", relativă, şi „este îndreptată, prin intermediul lui, către Iehova"[289]. Acest demers explicativ este, de asemenea, interpolat, fără justificare contextuală. Traducerea ortodoxă este neechivocă: *Şi să se închine Lui toți îngerii lui Dumnezeu (Evrei 1,6).*

Unul din textele invocate de „martori" este şi *Evrei 2,9*, unde se afirmă că Hristos a fost *micşorat cu puțin față de îngeri,* deci, concluzionează ei, nu avea cum să fie Dumnezeu. Din context, însă, vedem că Sfântul Apostol Pavel se referă aici la omenitatea lui Hristos, care a suferit moartea *pentru fiecare om.*

„Martorii lui Iehova traduc greşit şi textul *Fapte 20, 28:* „...Biserica lui Dumnezeu, pe care a câştigat-o cu însuşi sângele propriului Său Fiu" (în loc de *Sângele Său*), justificând: „Desigur, nu sângele lui Dumnezeu a fost vărsat, ci sângele Fiului Său"[290]. Evident, nu înțeleg Taina Sfintei Treimi, încercând explicații puerile pentru un fals grosolan. Similar, descoperim şi mistificarea textului original de la *Romani 9,5:* „...din care a ieşit Cristosul, conform cărnii: Dumnezeu, care este deasupra tuturor, să fie binecuvântat pentru totdeauna, amin!"[291]. În realitate, acest citat este un viguros suport al dcofiinţimii: *din care, după trup, e Hristos, Cel ce peste toate este Dumnezeu binecuvântat în veci, amin!*

Ideea iehovistă că „Hristos nu era parțial spirit când se afla pe pământ"[292] se bazează pe textul *I Petru 3, 18,* unde se afirmă că Hristos, *omorât fiind cu trupul,* a fost *viu făcut cu duhul.* Aici, însă, nu se afirmă o separare de tip dioprosopist între Hristos ca trup şi Hristos ca duh, ci contextul ne lămureşte că este vorba de a doua Persoană a Sfintei Treimi, Dumnezeu-Fiul.

Negarea Dumnezeirii lui Hristos este strâns legată de contestarea slăvitei Sale Învieri. Deşi vorbesc despre Hristos ca despre un simplu om, iar când explică alcătuirea firii umane infirmă existența sufletului, „martorii" susțin: „Hristos n-a înviat cu trupul, ci în spirit...Omul Isus Hristos a murit şi rămâne mort ca om", „veşnic invizibil"[293]. La înviere, „Isus s-a materializat într-un corp care avea semnele lăsate de țintuirea lui pe stâlp"[294]. „Martorii" prezintă, aşadar, învierea ca o farsă: în loc să specifice „în propriul Lui corp", ei utilizează expresia „într-un corp" (oarecare). Este consecința lipsei lor de credință față de suflet, deşi Hristos, înainte de a muri, îşi încredințează Duhul Tatălui *(Luca 23,46).*

În comentariul asupra textului *Ioan 2, 19-22,* iehoviştii susțin că Hristos era răspunzător de învierea Sa, datorită vieții Sale integre, nu pentru că ar

[289] Idem, *Turnul de veghere,* 15 ianuarie 1992, p. 23
[290] Idem, *Să aducem...,* p. 405
[291] *Ibidem*
[292] Idem, *Turnul de veghere,* 15 ianuarie 1992, p. 21
[293] După Ş. Constantinescu, *op. cit.,* p. 43 - 44
[294] W.T., *Turnul de veghere,* 15 martie 1997, p. 6

avea natură divină, care să-L „autoînvieze din morți”[295]. Ei aduc c argument textul *Fapte 2, 32: Dumnezeu L-a înviat pe acest Iisus.* Acest verset, însă, nu exprimă o idee contrară învățăturii ortodoxe, ci, dimpotrivă, o potențează, arătând că învierea este un dar divin. Contextul este lămuritor predica Sfântului Petru se adresa unor iudei, care şi participaseră, poate, l actul răstignirii lui Hristos, întrucât nu-L recunoscuseră ca Fiu al lu Dumnezeu; în chip magistral, Petru, fără să submineze divinitatea lu Hristos („Dumnezeu L-a înviat”, adică firea divină pe care o deține plenar), aduce în prim-plan o minune săvârşită asupra trupului Lui (firii Sal umane), insistând astfel asupra realității omenității Sale.

Despre trupul lui Hristos, „martorii” spun că a fost făcut să dispară, c şi trupul lui Moise[296]. Ei vorbesc despre „descompunerea” acestuia, ca şi despre o şi mai ciudată schimbare a stării sale de agregare, de la cea solidă la cea gazoasă[297]. Tot ei susțin că „la moartea sa, Isus a renunțat pentr totdeauna la viața sa umană”[298].

Se încearcă, de fapt, acreditarea ideii că Hristos-omul s-a unit în chi dioprosopist cu Arhanghelul Mihail: după moartea pe Cruce, omul Hristos a murit şi a rămas numai îngerul. Fantezia acestor afirmații rezidă tocmai în deplina lor contradicție cu textul Scripturii: *Iisus Hristos, Martorul Ce credincios, ...vine cu norii şi orice ochi Îl va vedea, şi cei ce L-au străpuns şi se vor jeli... (Apocalipsa 1, 5-7).* Ca om, Hristos îl încredințează pe Toma după Înviere că nu e o nălucă *(Ioan 20, 27-28)* şi mănâncă peşte fript şi u fagure cu miere în fața ucenicilor Săi *(Luca 24, 42-43)* – deci Învierea Sa s a produs în chip real, ca o transfigurare a întregii ființe umane, deci şi a trupului Său. Apostolii, Femeile Mironosițe şi mulți alți martori ocular (*peste cinci sute de frați – I Corinteni 15,4*) s-au convins că Hristos a înviat Sfântul Apostol Pavel şi-a întemeiat întreaga predică pe Învierea Lu Hristos: *Şi dacă Hristos n-a înviat, zadarnică este atunci propovăduire noastră, zadarnică şi credința voastră (I Corinteni 15,14).*

Totuşi, „Martorii lui Iehova” consideră că „moartea omului Isu Cristos...este cel mai important eveniment din istorie”[299]. În fiecare an, e comemorează (deşi sunt ostili ideii de sărbătoare în sine) moartea Mântuitorului. Fără Înviere, această moarte rămâne un act singular, lipsit d relevanță şi inutil, după cum tot Pavel Apostolul arată: *Căci dacă, pe când eram vrăşmaşi, ne-am împăcat cu Dumnezeu prin moartea Fiului Său, cu atât mai mult, împăcați fiind, ne vom mântui prin viața Lui (Romani 5,10).*

---

[295] Idem, *Să aducem...*, p. 410
[296] Idem, *Tu poți...*, p. 144
[297] Idem, *Cunoştința...*, p. 37; W. Lingle, *op. cit.*, p. 72
[298] W.T., *op. cit.*, p. 68
[299] Idem, *Treziți-vă!*, 22 martie 1999, coperta-spate

Dumnezeirea lui Hristos este mărturisită limpede și de Sfântul Ioan Botezătorul, preluând o profeție vechi-testamentară: *Eu sunt glasul celui ce strigă în pustie: «Îndreptați calea Domnului», precum a zis Isaia proorocul (Ioan 1,23).* Iar în cartea lui Isaia găsim: *Un glas strigă: «În pustiu gătiți calea Domnului, drepte faceți în loc neumblat cărările Dumnezeului nostru» (Isaia 40,3).* Similitudinea între cele două texte este evidentă, numai că Isaia vorbește despre Dumnezeu-IHWH (implicit, despre Sfânta Treime), în timp ce Sfântul Ioan arată că profeția se împlinește prin el, iar „calea Domnului" este, de fapt, venirea lui Mesia – Fiul lui Dumnezeu întrupat.

„Martorii lui Iehova" susțin că dogma unirii ipostatice „întunecă mesajul Bibliei"[300]. Ei consideră că Hristos și-a arătat credința în Tatăl prin rugăciunile adresate Acestuia, care sunt expresia clară a omenității Fiului lui Dumnezeu. Prin această concepție, „martorii" se apropie de considerarea cerintiană a lui Hristos „simplu om". În realitate, din rugăciunile și dialogurile Sale cu Tatăl, Hristos se arată supus unor limite umane (de pildă, *paharul* suferinței – *Luca 22, 42-44),* nu pentru a nu mai fi considerat Fiu al lui Dumnezeu, căci dovedise cu claritate acest lucru, ci tocmai pentru a sublinia o dată în plus realitatea firii Sale umane, ce ar fi putut fi (și a și fost – a se vedea dochetismul) contestată.

Iehoviștii îi acuză pe teologii creștini că susțin faptul că Hristos nu poate crede în cuvântul lui Dumnezeu; fiind El însuși Logosul divin, El „poate doar să proclame acest cuvânt"[301]. Evident, Hristos se descoperă pe Sine ca fiind *Calea, Adevărul și Viața (Ioan 14,6).* A susține necredința lui Hristos față de Cuvântul lui Dumnezeu, pe care îl revelează chiar în Sine, este o absurditate: ar însemna o autonegare – total improprie Fiului lui Dumnezeu.

„De vreme ce Isus a spus despre sine că este «Fiul lui Dumnezeu» și că «Tatăl l-a trimis», Martorii lui Iehova cred că Dumnezeu îi este superior lui Isus"[302] – găsim stipulat într-o publicație iehovistă. Totuși, la o analiză atentă, nici unul dintre textele de mai sus nu justifică faptul că Iisus ar fi creat de Dumnezeu sau că l-ar fi subordonat. Nici filiația, nici trimiterea, nu presupun un raport de subordonare; în ceea ce privește crearea Fiului de către Tatăl, ea nu poate fi justificată prin naștere, mai ales dacă se face prin analogie cu nașterea omenească: familia umană nu creează copii, ci împlinește o menire stabilită de Dumnezeu, ce presupune aplicarea unui cod genetic prescris de către El.

Parabola despre separarea oilor de capre este, evident, expresia alegorică a Judecății de Apoi. Acțiunea de Judecător, precizează „martorii", are un caracter temporal limitat, și nu poate fi identificată cu domnia Sa ca

---

[300] Idem, *Turnul de veghere,* 15 octombrie 1994, p. 13
[301] *Ibidem*, p. 14
[302] Idem, *Care sunt convingerile Martorilor lui Iehova?*, f.an ap., p.2

Rege, pe care iehoviştii o socotesc, de asemenea, temporală, avându-şi originea fixată în anul 1914 prin calcule eshatologice specifice[303].

Tuturor acestor detractări li se poate răspunde prin cuvintele Sfântului Apostol Pavel: *Iar (Tatăl) către Fiul (zice): Tronul Tău, Dumnezeule, în veacul veacului; şi toiagul dreptăţii este toiagul împărăţiei Tale. Iubit-ai dreptatea şi ai urât fărădelegea; pentru aceea, Te-a uns pe Tine, Dumnezeule, Dumnezeul Tău...(Evrei 1, 8-9).*

***

Pentru „martori", studierea Bibliei în mod individual, serviciul de teren şi participarea la întruniri sunt „modalităţi esenţiale" prin care aceştia pot „primi spiritul sfânt al lui Iehova"[304]. Aşadar, ei contestă caracterul personal şi Dumnezeirea Sfântului Duh, socotindu-L pe acesta o simplă energie care le dă putere în activităţile lor prozelitiste, „forţa activă a lui Dumnezeu, folosită de Iehova la creaţie şi la inspirarea scriitorilor Bibliei, precum şi în alte feluri"[305]. De pildă, adepţii sectei consideră că însănătoşirea celor afectaţi de suferinţe „pe plan mintal şi emoţional" este consecinţa directă a „puterii de a susţine pe care o are spiritul lui Dumnezeu"[306]. Observăm, deci, la „Martorii lui Iehova", atribuirea unor capacităţi proniatoare Duhului Sfânt, orientate strict spre scopul atragerii noilor adepţi. Privit ca o energie impersonală, Duhul nu participă la comuniunea Persoanelor Treimice, deci nu are şi nu dă viaţă. În Ortodoxie, Duhul Sfânt susţine, prin apropriere, opera proniatoare a Tatălui, fiind prezent în imanenţa lumii ca Persoană sfinţitoare şi desăvârşitoare. Ori, pentru „Martorii lui Iehova", însăşi negarea acestei prezenţe personale, coroborată cu atribuirea faţă de Duhul a unor funcţii de recuperare mentală şi emoţională, constituie o izbitoare similitudine cu unele precepte spiritiste sau orientaliste de tip new-age, oricât ar contesta ei acest lucru.

Textele din Vechiul Testament invocate de iehovişti pentru a susţine că Duhul este doar o forţă puternică a lui Dumnezeu sunt *Judecători 14,6; 15,14,* unde se descrie puterea dată lui Samson de *Duhul Domnului,* precum şi de la *Zaharia 4,6* şi *Isaia 44,3,* unde Duhul acţionează în mod similar. Din aceste texte nu reiese, însă, că Duhul n-ar fi Persoană, ci sunt descrise doar acţiunile Sale concrete.

Existenţa păcatelor împotriva Duhului Sfânt, care nu pot fi iertate *(Marcu 3, 29)* este o dovadă limpede a faptului că Acesta este o Persoană. „Martorii"

[303] Idem, *Turnul de veghere,* 15 decembrie 1995, p. 30
[304] Idem, *Treziţi-vă!,* 22 octombrie 1997, p.18
[305] Idem, *Turnul de veghere,* 15 martie 1992, p. 15
[306] Idem, *Treziţi-vă!,* 8 decembrie 1996, p. 11

ignoră acest lucru, permițându-şi să comenteze că versetul în cauză face referire la „acțiunile deliberate întreprinse împotriva scopurilor lui Iehova"[307].

Funcțiile limbajului, ca forme de comunicare imprimate de raționalitate sunt dovezi ale caracterului personal. În privința Duhului Sfânt, asemenea acte sunt edificatoare pentru considerarea sa ca Persoană Treimică, iar textele scripturistice oferite ca suport sunt clare: *Duhul grăieşte lămurit (I Timotei 4,1), Precum zice Duhul Sfânt...(Evrei 3,7); Duhul zice Bisericilor...(Apocalipsa 2,11).* În plus, Duhul Sfânt are şi rol didactic, fiind lăsat de Hristos spre a-i învăța pe ucenici *toate* şi spre a le aminti cele predate de El *(Ioan 14,26).* Este numit *Duhul Adevărului* şi Cel ce-i călăuzeşte pe ucenici la Adevăr, prin vestirea celor viitoare *(Ioan 16, 13).*

Textul *Fapte 2,4* le prilejuieşte iehoviştilor întrebarea: Dacă apostolii au fost umpluți de Duh Sfânt, cum au fost ei „umpluți" cu o persoană?[308] Căutând să explice acest text, protestanții au ajuns la o echivalare eronată: Duhul Sfânt=har. Potrivit învățăturii ortodoxe, harul nu se poate identifica, în nici un caz, cu Dumnezeu; el este o lucrare a Sa asupra lumii, având natură energetică şi provenind prin emanație, nu prin creație. În acest sens, „umplerea cu Duhul" nu mai este o enigmă sau un subiect de controverse, ci o realitate palpabilă: Dumnezeu coboară în imanența lumii, pe firul energiilor Sale necreate.

Afirmația că „spiritul sfânt este comparabil, într-o anumită măsură, cu electricitatea"[309] este nefondată. Duhul are menirea de a învăța *(Ioan 15,26),* deci nu poate fi o simplă energie impersonală. „Martorii", însă, contrar tuturor evidențelor, susțin că aceasta este o simplă personificare, şi nu un atribut personal divin, oferind ca exemplu chiar textul *Matei 28, 19-20.* Aici, botezul *în numele Duhului Sfânt* este privit prin prisma unei exprimări figurative, similară cu „în numele Legii"[310]. Omit, însă, să arate că, în acelaşi verset, botezul se cere a fi făcut şi *în numele Tatălui şi al Fiului,* care sunt Persoane reale. Ar fi inadmisibil ca, în cadrul aceleiaşi enumerări, să întâlnim mai multe sensuri ale exprimării (literală şi simbolică); mai ales că repetiția conjuncției *şi* indică în mod clar aspectul de egalitate.

Apostolii, însă, cunoşteau foarte bine că Duhul Sfânt este Dumnezeu. Aceasta reiese din mustrarea lui Anania de către Petru: *Anania, de ce a umplut Satana inima ta, ca să minți tu Duhului Sfânt...N-ai mințit oamenilor, ci lui Dumnezeu (Fapte 5, 3-4).*

După iehovişti, una din menirile Duhului Sfânt este aceea de a-i ajuta în înțelegerea Scripturii[311]. În fapt, constatând atâtea erori în explicațiile lor, ne este imposibil să le dăm dreptate.

---

[307] Idem, *Să ne apropiem de Iehova,* p. 31
[308] Idem, *Tu poți...,* p. 40
[309] Idem, *Trebuie să crezi în Trinitate?,* p. 20
[310] *Ibidem,* p. 22
[311] Idem, *Turnul de veghere,* 1 februarie 1994, p. 10

Afirmația că Duhul Sfânt este o forță impersonală a Divinității cade, în contextul citatului din *Fapte 10,38: ...L-a uns pe El* (pe Hristos) *Dumnezeu cu Duhul Sfânt și cu putere*... Dacă Duhul Sfânt ar fi el însuși o putere, cum afirmă iehoviștii, atunci textul de mai sus ar deveni un pleonasm, greu de pus pe seama personalității elevate a Sfântului Luca. Acesta știa adevărata esență a Duhului – divină în fapt – și cunoștea și misiunea sfințitoare a acestuia. Din context, sensul expresiei *cu putere*, referindu-se la Hristos, este strâns legat de latura taumaturgică a activității Sale pământești, ca manifestare a demnității împărătești a lui Mesia. „Martorii" vorbesc, însă, de o „energie" a lui Iisus Hristos prezentată drept sursă a vindecărilor minunate pe care Acesta le săvârșea[312].

O altă funcție a Spiritului Sfânt atribuită de iehovişti este alegerea celor 144.000 de bărbați care vor forma, împreună cu Hristos, un „guvern ceresc" ce va veghea la bunul mers al lucrurilor în paradisul pământesc. Această „chemare cerească"[313] umbrește întru totul dreptatea divină și, asemeni Predestinației protestante, intervine în mod arbitrar asupra neamului omenesc, lipsit de orice putere de autodeterminare.

„Iehova oferă Spiritul Sfânt numai celor dispuși să se lase atrași de el" afirmă „martorii"[314]. Iată, din nou, predestinația!

1.3. SUBORDINAȚIONISMUL – SOLUȚIA ERETICĂ A ANTITRINITARISMULUI IEHOVIST

Sintagma „Fiul lui Dumnezeu", utilizată pentru a denumi Persoana a Doua a Sfintei Treimi, Mântuitorul Hristos, constituie, pentru „martori", cheia formulării doctrinei lor eretice, antitrinitare. Subordonarea Fiului față de Tatăl și negarea caracterului personal al Duhului Sfânt constituie reînvierea vechilor erezii arianiste și pnevmatomahe, sub o nouă înfățișare.

Arianismul ca teorie eretică a încercat în mod nefericit să explice relația intra-trinitară ca o proiecție a interacțiunii Dumnezeu – lume. Tributar panteismului greco-roman care idolatriza divinități cosmice, „Arie nu făcea o despărțire prea clară între lume și Dumnezeu"[315]. Din această cauză, el a ajuns să afirme că Fiul există prin voința Tatălui, deci este creat. I se recunoaște, totuși, întâietatea față de celelalte creaturi, dar I se neagă deofiinţimea cu Tatăl. În combaterea acestei erezii, Sfinții Părinți afirmă în

---

[312] de pildă, vindecarea femeii cu curgere de sânge – a se vedea Idem, *Cel mai mare Om care a trăit vreodată*, Ediția a II-a, 2002, fără paginație, cap. 46

[313] Idem, *Treziți-vă!*, 8 aprilie 1997, p.10

[314] Idem, *Turnul de veghere*, 1 martie 1996, p. 5

[315] Pr. Lect. Dr. Ștefan Buchiu, *Învățătura despre Logosul divin la Sfântul Atanasie cel Mare*, în *Ortodoxia*, anul LI, nr. 3-4, iulie-decembrie 2000, p. 34

primul rând că „numele de Fiu implică noțiunea de născut, iar a fi născut înseamnă a veni din ființa Tatălui, iar nu din voința Lui"[316]. De asemenea, teologia ortodoxă susține, în baza Prologului ioaneic, atributul de Logos creator al lui Hristos: Fiul lui Dumnezeu, *prin care toate s-au făcut (Ioan 1, 3)* coboară mesianic în imanența lumii, păstrându-și Ființa divină comună cu Tatăl și Duhul Sfânt, în transcendența iubirii perihoretice. Astfel, Hristos a fost, este și va fi *Fiul lui Dumnezeu celui viu (Marcu 8,29),* după cum Însuși mărturisește: *Eu sunt întru Tatăl și Tatăl este întru Mine (Ioan 14,11).* Atunci când susțin că „Isus Cristos este prima ființă spirituală pe care Iehova a creat-o"[317], „Martorii" nu admit dumnezeirea Fiului, trecându-L în rândul creaturilor, într-un clar raport de subordonare față de Tatăl. Afirmația contravine textului *Facere 1,1,* unde se arată clar lucrarea creatoare a lui Dumnezeu *la început:* lumea spirituală și cea materială. Cât despre Hristos, versetul *Ioan 1,1* numindu-L Logos și, în același timp, Dumnezeu, precizează identitatea de ființă a Acestuia cu Tatăl, precum și participarea Lui concretă la actul creației, făcută prin Cuvânt.

Subordinațianismul iehovist reiese și din afirmația că „Hristos rămâne în continuare supus Tatălui Său – Iehova"[318], și din acreditarea faptului că El „a fost înviat"[319] de către Tatăl. Cum pot explica, însă, revelația existențială din textul *Ioan 10, 30: Eu și Tatăl Meu una suntem?* Iar Hristos, când își profețește învierea, se exprimă limpede că *va învia* (*Matei 16,21; 17,23; 20,19; 27,63*; *Marcu 8,31; 9,31; 10,34; Luca 9,22; 18,33; 24,46*), nu că *va fi înviat.*

Textul *Ioan 14, 28,* în care găsim afirmația lui Hristos: *Tatăl este mai mare decât Mine,* se explică prin context: firea umană a Fiului este, implicit, inferioară firii divine primită de la Tatăl; Persoana divină a Fiului nu a fost, nu este și nu va fi niciodată inferioară Persoanei Tatălui. Supremația iehovistă a Tatălui are, drept suport, o formă subtilă de mândrie: El „nu Își împarte poziția cu nimeni altcineva"[320].

Antitrinitarismul iehovist se vădește și din modul de abordare a relațiilor între Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt: „Iehova s-a folosit de Spiritul său Sfânt, sau de forța sa activă, pentru a-I da naștere lui Isus în calitate de Fiu spiritual al Său"[321]. Conceput astfel, Iehova apare lipsit de atributul atotputerniciei, întrucât nașterea Fiului nu este privită ca un act ființial, generat *ad intra,* adică în taina esenței divine, mai presus de mintea

---

[316] Afirmația aparține Sfântului Atanasie cel Mare și este redată de Pr. Lect. Dr. Ștefan Buchiu, *op. cit.*, p. 33

[317] W.T., *Treziți-vă!*, 22 noiembrie 1996, p. 5; Idem, *Există un Creator...*, p. 87

[318] Idem, *Treziți-vă!*, 22 noiembrie 1996, p. 5

[319] *Ibidem*

[320] Idem, *Să aducem...*, p. 112

[321] Idem, *Turnul de veghere,* 15 februarie 1998, p. 13

omenească, ci, mai degrabă, un act de creaţie, care nu este opera exclusivă a Tatălui, ci presupune o contribuţie esenţială din partea Duhului Sfânt, după cum reiese clar, din semantica verbului *a folosi* la diateza reflexivă, din textul citat. O altă problemă generată de naşterea Fiului o constituie raportarea ei temporală. Deşi acest act este atemporal: *Fiul Meu eşti Tu, Eu astăzi Te-am născut...(Psalmul 2,7); Din pântece mai înainte de Luceafăr Te-am născut...(Psalmul 109,3),* „martorii" au curajul să afirme că el s-a petrecut în momentul botezului din Iordan. Ca suport, ei se folosesc de textul *Marcu 1,11,* care redă cuvintele Tatălui la botezul lui Hristos: *Tu eşti Fiul Meu Cel iubit, întru Care am binevoit.* Acest text nu sugerează în nici un caz naşterea Fiului din Tatăl, iar sintagma „am binevoit" este o confirmare a întrupării lui Mesia, ca act la care, prin apropriere, participă şi Tatăl cu bunăvrerea Sa. Folosirea perfectului compus este edificatoare: acţiunea a început în trecut şi a fost finalizată în trecut – deci, încercarea de a o pune în legătură cu botezul Domnului este neviabilă.

O altă chestiune aprins dezbătută în context subordinaţianist este trimiterea Fiului de la Tatăl (*Ioan 5,30; Ioan 7,29*), care, în concepţia iehovistă, L-ar pune pe Iisus în inferioritate faţă de Părintele Său. Falsitatea acestei argumentări rezidă în faptul că utilizează o lucrare *ad extra* pentru a justifica o teorie privind relaţiile treimice *ad intra.* În nici un caz, lumea nu poate fi determinantă pentru Divinitate, ci ea este determinată (creată, susţinută şi proniată, mântuită şi sfinţită) de Cauza care a generat-o – Dumnezeu.

Interpretarea textului *I Corinteni 11, 3: Capul lui Hristos este Dumnezeu* imprimă pseudo-teologiei iehoviste un sens arianist. În realitate, aici este vorba de impregnarea firii umane din Hristos cu raţionalitate divină, aşa, cum Hristos este, şi ca Logos, Fiul Tatălui. La fel de greşit utilizează „martorii" textul *I Corinteni 15, 28: Iar când toate-I vor fi supuse Lui, atunci şi Fiul I se va supune Celui Care I le-a supus Lui pe toate, pentru ca Dumnezeu să fie totul întru toate.* Din context, reiese că, la Parusie, firea umană ipostaziată în Hristos şi adusă la starea de îndumnezeire prin har, nu poate fi confundată în sens panteist cu Fiinţa Divină Însăşi.

Tot o formă de subordonare este considerată a reieşi din textul *Evrei 5: 8: Şi cu toate că era Fiu, din cele ce-a pătimit a învăţat ascultarea.*[322] Şi aici se nesocoteşte taina unirii ipostatice: cu firea umană, Hristos a trebuit să se manifeste plenar, experiind în Sine toate cele omeneşti, mai puţin înclinaţia spre păcat.

De asemenea, şi exclusivitatea „vederii" Tatălui de către Fiul, susţinută prin textele *Ioan 1,18* şi *Ioan 6,46,* se poate explica numai perihoretic; în nici un caz nu poate fi un argument antitrinitar. La fel, şi şederea lui Hristos

[322] Idem, *Trebuie să crezi în Trinitate?,* p. 19

de-a dreapta Tatălui (*Evrei 12,2*) oglindește restabilirea chipului căzut al firii umane, chemat la îndumnezeirea prin har, și nu o relație externă, de subordonare a Fiului față de Tatăl. Iudeii căutau să-L omoare pe Hristos pentru că *zicea că Dumnezeu este Tatăl Său, făcându-se pe Sine deopotrivă cu Dumnezeu (Ioan 5, 18).*

Din comentariul iehovist asupra Epifaniei (*Matei 3, 16-17*), deducem cu ușurință că „martorii" nu au pătruns, în cercetările lor asupra teologiei creștine autentice, în adâncul dogmei Sfintei Treimi, oprindu-se la mai puțin elaborata teorie a ereticilor monarhieni. Astfel, ei întreabă, retoric, vorbind despre persoanele treimice: „În timpul botezului lui Isus, unde se aflau Tatăl, Fiul și Spiritul Sfânt? Toți aceștia trei erau unul singur?"[323]. Biserica Creștină i-a combătut pe monarhieni, care învățau că dogma Sfintei Treimi se bazează pe apariția în lume a aceluiași Dumnezeu – Persoană, însă sub mai multe înfățișări (de Tată, Fiu și Duh Sfânt). Evident, teofania de la Botez este un argument solid și elocvent în combaterea acestei învățături.

Patripasianismul își găsește ecou în învățătura iehovistă, promotoare a credinței într-un Dumnezeu a Cărui inimă este chinuită de suferință din cauza durerii slujitorilor săi[324]. Se invocă drept sprijin *Psalmul 56,8.*

Dacă Arie, în nebunia lui, îl socotea pe Hristos eon, iehoviștii nu sunt prea departe când încearcă identificarea lui cu Arhanghelul Mihail: „În *Iuda 9*, Isus, cunoscut sub numele de Mihail, este numit „arhanghelul", ceea ce înseamnă că el este cel mai mare înger sau îngerul principal"[325]. Sfânta Scriptură cunoaște și alte exemple de arhangheli: Gavriil, Rafael; în plus, din textul invocat reiese clar că Mihail, când s-a împotrivit diavolului, *n-a îndrăznit să aducă judecată de hulă, ci a zis: „Să te certe pe tine Domnul".* Dacă Mihail ar fi fost același cu Hristos, n-ar fi avut nici o problemă în a-l judeca pe diavol, când El este Dreptul Judecător, - și al *stăpânitorului acestei lumi (Ioan 16,11).* De fapt, Mihail este numit în Scriptură *marele voievod (Daniel 12, 1);* în nici un caz, nu el are cel mai înalt rang îngeresc. Identificându-L pe Hristos - când cu Arhanghelul Mihail, când cu „cel mai mare om care a trăit vreodată"[326], secta iehovă alunecă, inevitabil, spre dioprosopism. Sfântul Apostol Pavel, exprimându-se limpede, arată că Hristos *într-adevăr, nu a luat firea îngerilor, ci sămânța lui Avraam a luat (Evrei 2,16);* deci, n-a avut natură îngerească nici înainte, nici după întrupare.

Legat de personalitatea lui Hristos, „martorii" creează o serie de metamorfoze, fără bază biblică: Arhanghelul Mihail și-a încetat existența, în momentul în care s-a întrupat în Hristos. Apoi, omul Hristos a murit

[323] Idem, *Treziți-vă!*, 8 noiembrie 1994, p. 11
[324] Idem, *Treziți-vă!*, 8 iulie 1994, p. 27
[325] Idem, *Treziți-vă!*, 22 noiembrie 1996, p. 5; Idem, *Tu poți...*, p. 191
[326] Idem, *Treziți-vă!*, 22 octombrie 1995, p. 25

„pentru totdeauna"[327], iar Iehova l-a înviat, dar nu ca om, ci ca Arhanghel Mihail, recreat din memorie. Astfel de teorii sunt în contradicție flagrantă cu textele Scripturii, care arată omenitatea lui Hristos și după învierea Sa. Iehoviștii limitează existența Fiului lui Dumnezeu întrupat la o simplă viață umană obișnuită. Trupul Său „a fost înlăturat în mod miraculos, ca dovadă a învierii Sale"[328]. Arătările lui Hristos devin, astfel, tot atâtea farse, iar imaginea sa de Mântuitor al neamului omenesc este discreditată.

Martorii învierii Îl numesc, însă, ca și până atunci, „Iisus Hristos" și „Învățător". Nimeni nu-L confundă cu un înger, convinși fiind de realitatea trupului său carnal. Toma însuși se convinge; de asemenea, și ucenicii care-L văd mâncând. După înviere, Hristos se arată ucenicilor, care cred că văd un duh; însă acesta le spune: *Pipăiți-Mă și vedeți, că duhul nu are carne și oase, cum Mă vedeți pe Mine că am (Luca 24, 39).* Dacă acum Hristos este Mihail, atunci, potrivit lui W. Lingle, „aceasta a fost una din faptele cele mai mari de impostură pe care le-a cunoscut vreodată lumea"[329]. Cu trupul omenesc, Hristos se înalță apoi la cer, unde *Omul Iisus Hristos* devine *Mijlocitorul între Dumnezeu și oameni (I Timotei 2,5).* În plus, Sfântul Apostol Pavel dă mărturie că *Iisus Hristos, ieri, azi și în veci, este Același (Evrei 13, 8).* În concluzie, cercetători avizați afirmă că „Cristosul Martorilor lui Iehova nu este Cristosul Bibliei"[330].

Într-o operă iehovistă, este oferit ca argument și textul *I Tesaloniceni 4, 16,* care menționează *glasul arhanghelului,* care precede învierea morților. Uită, însă, și continuarea versetului: *iar cei morți întru Hristos vor învia întâi.* Dacă Hristos ar fi fost arhanghelul, atunci exprimarea versetului devine pleonastică.

Referitor la întruparea Cuvântului, „martorii" încearcă o asemănare cu fecundarea umană „in vitro"[331]. Comparația este o blasfemie, întrucât curăția Maicii Domnului a rămas neatinsă: zămislirea lui Iisus depășește condiția unei conceperi umane obișnuite, ca rezultat al unei uniri sexuale, fie ea realizată chiar și în eprubetă. Minimalizarea rolului întrupării Fiului, în privința mântuirii neamului omenesc, are, la „martorii lui Iehova", o dublă conotație: afirmarea, pe de o parte, a unei existențe cerești, de tip spiritual, a lui Hristos – înainte și după întrupare, având drept scop negarea Sa ca Persoană Treimică – și, în același timp, umbrirea rolului extrem de important jucat în istoria mântuirii de către Maica Fiului lui Dumnezeu. Acest lucru reiese și din interpretarea iehovistă a textului protoevangheliei de la *Facere 3,*

---

[327] Charles Taze Russell, *Studii în Scripturi,* vol. 5, p. 454, apud J. Ankerberg, J. Weldon, *op. cit.,* p. 21
[328] W.T., *Biblia – Cuvântul lui Dumnezeu sau al oamenilor?* , p. 80
[329] W. Lingle, *op. cit.,* p. 73-74
[330] J. Ankerberg, J. Weldon, *op. cit.,* p. 22
[331] W.T., *Există un Creator...,* p. 146

15, unde *femeia* a cărei sămânță este Hristos nu este considerată Sfânta Fecioară Maria, ci „organizația cerească"[332] din care ar fi provenit El.

„Martorii" susțin că, „dacă Isus ar trebui să vină și să se așeze pe un tron omenesc, poziția sa ar deveni inferioară poziției îngerilor"[333] și acreditează ideea că, pentru a-și arăta gloria, ar trebui să fie invizibil, asemeni creaturilor cerești. Nimic mai fals. Tocmai în unirea ipostatică stau măreția și slava Sa mântuitoare. Să nu uităm că, în fața *Celui Vechi de Zile* se prezintă *Fiul Omului,* nu un înger *(Daniel 7, 13).*

Odată ce și-a dat trupul ca jertfă, Hristos nu și-l va putea relua pentru a redeveni om – spun „martorii". Ei aduc ca argument și un verset: *Ioan 14, 19: Încă puțin timp și lumea nu Mă va mai vedea.* Uită, însă, să redea și continuarea lui: *voi, însă, Mă veți vedea, pentru că Eu sunt viu și voi veți fi vii.*

Ca o similitudine cu arianismul, ideologia „martorilor" nu ezită să-L separe ierarhic pe Hristos de Tatăl, îndrăznind chiar să-L numească „un dumnezeu"[334], și nu „Dumnezeu Adevărat din Dumnezeu Adevărat", cum mărturisim în Crezul niceeo-constantinopolitan. Pentru „martori", numele *Iehova* este marca divinității; expresia *Dumnezeu* este considerată a fi mai degrabă un titlu, „la fel ca «președinte»"[335]. Este evidentă necunoașterea și lipsa de apreciere față de filonul lingvistic latin al limbii române, care utilizează încă de la formarea sa cuvântul *Dumnezeu* pentru a denumi Divinitatea Tripersonală Ortodoxă.

Pentru a-și susține erorile subordinaționiste, „martorii" nu s-au sfiit să modifice textul Scripturii, traducând în mod intenționat „a Marelui Dumnezeu și a Salvatorului nostru Cristos Isus", în loc de *Marelui Dumnezeu și Mântuitorului nostru Iisus Hristos (Tit 2, 13)*[336]. Tot în varianta lor, textul *Coloseni 2,9* a devenit: „în El (Hristos) locuiește în mod corporal toată plenitudinea calității divine"[337], în loc de *deplinătatea dumnezeirii.* Un alt exemplu concludent este modificarea iehovistă a textului *Ioan 8, 58:* Hristos afirmă despre Sine: *Mai înainte de a fi fost Avraam, Eu sunt,* dar „martorii", deranjați de faptul că o astfel de formulare la prezent sugerează o existență perpetuă a Fiului lui Dumnezeu, se grăbesc să o schimbe, folosind timpul trecut: „Mai înainte ca Avraam să vină în

---

[331] Idem, *Biblia – cuvântul lui Dumnezeu sau al oamenilor?,* p. 158

[332] Idem, *Tu poți...,* p. 143

[333] „numele de dumnezeu este dat celor puternici" – afirmație redată de Ș. Constantinescu, *op. cit.,* p.39. Se sugerează aici utilizarea, de către „martori", a cuvântului „dumnezeu" drept substantiv comun. O formulare asemănătoare găsim și în Idem, *Numele divin care va dăinui pentru totdeauna,* p.20: „există milioane de dumnezei în fața cărora se închină omenirea". (subl.n.).

[334] W.T., *Martorii lui Iehova din România,* p.4

[335] în original: *τῆς δόξης του μεγάλου Θεοῦ και σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ Ἰησοῦ; gloriae magni Dei et Salvatoris nostri Iesu Christi.* A se vedea Nestle-Aland, *ed. cit.,* p. 544

[336] W.T., *Să aducem argumente...,* p. 407

existență, eu am fost"[338]. O astfel de denaturare este cu atât mai gravă, cu cât are ca subiect însuşi cuvintele Mântuitorului.

O proiecție arianistă este şi concepția iehovistă despre participarea Fiului la creație. Dacă Arie Îl considera pe Hristos eon şi demiurg, „martorii" Îl numesc „Meşterul lui Iehova"[339]. Lipsiți de filonul cugetării patristice, antinomică, dar, în acelaşi timp, perfect logică, ei nu pot gândi aspectul participativ al Logosului la geneza lumii din perspectiva aproprierii lucrărilor *ad extra* ale Persoanelor Sfintei Treimi, Care sunt şi rămân Egale, Perfecte şi perihoretic Unite prin comuniunea de viață şi iubire în Dumnezeu-Unul.

În negarea Sfintei Treimi, se aduc ca argumente şi textele *Deuteronom 6,4* şi *Zaharia 14,9,* care nu anulează cu nimic dogma, ci subliniază o dată în plus deoființimea Persoanelor.

„Martorii" nu reuşesc să definească prea bine relația Fiului cu Tatăl, în context subordinațianist. Uneori, ei încearcă să se apropie de adevărul revelat, atunci când susțin că Iisus este „reprezentarea exactă a însăşi ființei lui Iehova"[340], cu mențiunea că o „reprezentare", oricât de „exactă" ar fi, nu înseamnă, totuşi, separare față de ceea ce obiectivează. Alteori, Hristos este numit „prim elev"[341] al lui Dumnezeu. În aceste condiții, ucenicii n-ar fi recunoscut în El atributul atotştiinței, zicând: *Tu ai cuvintele vieții veşnice...(Ioan 6,68).* Oricum, El este numit de „martori" „Primul născut din toată creația", El însuşi creat direct, fără colaborarea nimănui[342], „unicul Fiu născut al lui Dumnezeu"[343]. Aceste afirmații exprimă confuzia iehovistă în privința sursei de existență a Fiului: însăşi noțiunea de „naştere" presupune o împărtăşire a ființei, şi nu un act creator, cum am mai arătat.

Subordinațianismul se manifestă şi în privința închinării în rugăciune, care, pentru „martori", nu se face decât Tatălui – Iehova. Deşi la *Filipeni 2,10* stă scris că *întru numele lui Iisus tot genunchiul să se plece*, iehoviştii îşi permit să schimbe sensul inițial prin formula eronată „prin intermediul lui Isus"[344]. Despre chemarea numelui lui Hristos *în tot locul* stă mărturie şi textul *I Corinteni 1,2*, dar nici acesta nu-i prea convingător pentru „martori", care consideră „chemarea" ca o recunoaştere a domniei lui ca Rege, şi nu o formă de rugăciune adresată Lui. Iehoviştii, de fapt, au oscilat, în timp, asupra acestei dogme: inițial au acceptat o formă a

---

[338] în original: *ego sum; 'εγώ ειμί.* A se vedea Nestle-Aland, *ed. cit.*, p. 259. Prezentul verbului *a fi* este o noțiune gramaticală elementară, pentru orice traducător.
[339] W.T., *Treziți-vă!*, 8 mai 1997, p.16
[340] Idem, *Turnul de veghere,* 15 octombrie 1994, p. 25
[341] Idem, *Turnul de veghere,* 15 decembrie 1996, p. 14
[342] Idem, *Turnul de veghere,* 1 februarie 1997, p. 12
[343] Idem, *Să aducem...*, p. 273
[344] Idem, *Turnul de veghere,* 15 decembrie 1994, p. 24

închinării înaintea lui Hristos, pe care, actualmente, o neagă.

Pentru a-şi susține tezele subordinațianiste, „martorii" se folosesc şi de textul *Luca 22, 42: Dar nu voia Mea, ci voia Ta să se facă.* Acesta arată, însă, existența celor două voințe în Hristos, corespunzătoare celor două firi: divină şi umană, combătând monotelismul – sursă eretică de inspirație a antitrinitarismului iehovist.

Tributari sistemelor doctrinare occidentale, „martorii" au împrumutat formula catolică a satisfacției substitutive. Răscumpărarea devine, astfel, un simplu act reparator al onoarei jignite a Tatălui, fără vreo implicație în sens ontologic – ca refacere a firii umane decăzute, ipostaziată în Hristos şi transfigurată chiar în clipa jertfei pe cruce. Pentru „martori", nu jertfa în sine contează, ci „prețul" ei, oferit Tatălui după înălțarea la cer[345].

Iehoviştii condiționează Răscumpărarea dusă de Hristos de promovarea unui concept teologic inedit: teoria celor două „controverse de importanță vitală"[346]. Prima dintre acestea se referă la contestarea de către Satana şi protopărinți a suveranității divine în Eden, iar a două priveşte denigrarea integrității slujitorilor lui Dumnezeu, după exemplul lui Iov. În ambele situații, Dumnezeu a hotărât scurgerea unui timp, necesar justificării riguroase a contradicțiilor în cauză, care nu s-ar fi putut dezlega printr-o măsură bruscă de distrugere a calomniatorilor.

Caracterul strict juridic expiator al jertfei lui Hristos este, pentru „martori", o notă teologică de bază, urmând filierei cugetării apusene. Ei Îl numesc pe Hristos „mijlocul legal de eliberare a omenirii din consecințele păcatului adamic"[347]. Observăm şi faptul că Răscumpărarea nu are, pentru „martori", puterea de a şterge păcatul strămoşesc în sine, ci numai urmările lui; ei susțin, de fapt, că nu salvarea neamului omenesc este motivul primordial al întrupării Fiului lui Dumnezeu, ci lămurirea unor „controverse" create de Satana, prin calomnierea numelui divin[348].

Pnevmatomahia iehovistă este o formă nouă a cunoscutei erezii macedonianiste. În veacul al patrulea creştin, Macedonie a pus bazele acestei învățături greşite ca o continuare a subordinaționismului arianist, susținând că Duhul Sfânt nu participă egal şi identic cu Tatăl şi Fiul la comuniunea de viață şi iubire specifică Ființei Divine. „Martorii" declară, la rândul lor, un raport clar de subordonare în relația Duhului cu Tatăl, atunci când Îl numesc „Degetul lui Dumnezeu"[349], precum şi în relația cu Fiul: Hristos „îşi deschidea inima, permițându-i spiritului lui Dumnezeu să-L pătrundă"[350].

---

[345] a se vedea Idem, *Turnul de veghere,* 15 decembrie 1996, p. 5
[346] Idem, *Să aducem...,* p. 281
[347] Idem, *Martorii lui Iehova. Care sunt convingerile lor?,* p. 3
[348] a se vedea Idem, *Cunoştința...,* p. 69-74
[349] Idem, *Cel mai mare Om...,* cap. 75
[350] Idem, *Treziți-vă!,* 22 ianuarie 1994, p.11

Atât în traducerea N.W.T., cât şi în toate scrierile lor, „martorii" înlocuiesc cuvântul *har* cu „bunătate nemeritată", pentru a-i contesta sensul de „energie", pe care vor s-o identifice cu Duhul Sfânt.

Contestarea dumnezeirii Duhului Sfânt nu putea rămâne fără replică din partea Sfinţilor Părinţi, care condamnă erezia pnevmatomahă la al doilea Sinod Ecumenic. Teza atanasiană : *Tatăl le face pe toate prin Fiul în Duhul Sfânt* a devenit distinctivă pentru teologia ortodoxă a aproprierii participative a Celor Trei Persoane în imanenţa lumii, presupunând cele trei etape distincte: creaţia, mântuirea ei şi sfinţirea. Pr. Dr. Ştefan Buchiu afirmă explicit: „Dacă Duhul Sfânt nu ar fi Dumnezeu, creaţia nu ar mai fi în Dumnezeu, nu s-ar mai odihni în Dumnezeu, n-ar mai înainta către El."[351]. Chemată la îndumnezeirea după har, creaţia parcurge un proces dinamic către iubirea şi desăvârşirea Tatălui, prin Logosul cel necreat şi creator, pe firul energiilor divine necreate ale Duhului Sfânt.

1.4. NEGAREA PREACINSTIRII MAICII DOMNULUI, A CINSTIRII ÎNGERILOR, SFINŢILOR, A SFINTEI CRUCI, SFINTELOR ICOANE ŞI SFINŢITELOR MOAŞTE – ICONOCLASM REÎNVIAT PE FILIERA NEOPROTESTANTĂ

„Martorii lui Iehova" neagă atât dogmele catolice ale „imaculatei concepţii" şi „înălţării Maicii Domnului cu trupul la cer", cât şi învăţăturile creştine universale, privind atributele date ei la Sinoadele ecumenice: Ἀειπαρθένος şi Θεοτόκος, considerate ca fiind sprijinite pe scrieri apocrife, şi nu pe Biblie[352]. Dumnezeu „nu a avut mamă, pentru că Isus nu este Dumnezeu" – zic iehoviştii[353]. De asemenea, este negată puterea mijlocitoare a Maicii Domnului la Fiul ei şi Dumnezeu, pe baza citatului *Ioan 14,6:Eu sunt Calea, Adevărul şi Viaţa. Nimeni nu vine la Tatăl Meu decât prin Mine.* Acest citat se referă, însă, la îndumnezeirea firii omeneşti împropriată de Hristos, act la care suntem chemaţi personal, prin har, credinţă şi fapte bune în Biserică. Tot „martorii" spun: „nu există o «mediatoare», deoarece Dumnezeu a desemnat un singur mediator între Dumnezeu şi oameni *(I Timotei 2,5)*"[354]. Acest text se referă la opera de Răscumpărare adusă de Hristos, care are atributul unicităţii. Cum vor judeca sfinţii lumea *(I Corinteni 6,2),* dacă nu vor putea fi mijlocitori între Dumnezeu şi oameni?

„Martorii" nu sunt de acord nici cu tradiţia ortodoxă – a protectoratului

[351] Pr. Lect. Dr. Ştefan Buchiu, *op. cit.*, p.37
[352] W.T., *Turnul de veghere*, 15 februarie 1994, p. 28
[353] Idem, *Trebuie să crezi în Trinitate?*, p. 30
[354] *Ibidem*

Dreptului Bătrân Iosif – logodnic în sens de tutore al Sfintei Fecioare, dar nici cu afirmaţiile recente ale papei Ioan Paul II, care, justificând învăţătura care-l consideră pe Iosif un bărbat matur, dar nu înaintat în vârstă, vorbeşte despre o iubire platonică în cadrul Sfintei Familii. Iehoviştii concluzionează că, „deşi Biblia declară că Maria era fecioară când l-a născut pe Isus, nu există nici un motiv pentru a susţine că ea a dus o viaţă de fecioară pentru tot restul vieţii ei alături de Iosif"[355]. În realitate, prezenţa lui Iosif alături de Sfânta Fecioară este de durată relativ scurtă: ulterior vizitei la templu a lui Hristos, la 12 ani, nu se mai ştie nimic despre el, deci se presupune că a murit.

Textul *Matei 1, 25* este răstălmăcit de iehovişti, care afirmă că Iosif „nu a avut relaţii cu ea [Maria-n.n.], până ce a născut un fiu". În realitate, originalul foloseşte expresia *nu a cunoscut-o* – în nici un caz, însă, în sens fizic (deci, nici vorbă de „relaţii"), ci în sens spiritual, ca împlinire a profeţiei primită prin anghelofanie. Putem deduce că Iosif a rămas sceptic, asemeni lui Zaharia, faţă de spusele îngerului, şi *a cunoscut-o* pe Maria ca „Aleasă" pentru întruparea lui Mesia numai în clipa în care naşterea Sa s-a produs în fapt şi a fost însoţită de semne şi minuni.

Deşi toate bibliile sectante traduc îndemnul îngerului din *Matei 1,21 – Nu te teme, Iosife, să o iei pe Maria nevasta ta* (în loc de *logodnica ta* sau *femeia ta*), nici un text biblic nu face vreo referire la vreo serbare de nuntă dintre Iosif şi Maria – eveniment major, care n-ar fi trebuit să scape vigilenţei Evangheliştilor.

În tonul cunoscut al detractărilor neoprotestante, iehoviştii vorbesc despre Maica Domnului ca de o „soţie legitimă"[356] a lui Iosif. Fără nici o bază reală, ei susţin că „Maria şi Iosif îi dăruiesc lui Iisus surori şi fraţi naturali"[357]; autorii biblici Iacov şi Iuda sunt consideraţi de către iehovişti fii ai Mariei şi fraţi cu Iisus[358]: „Cu timpul, lui Iosif şi Mariei li se nasc Iacov, Iosif, Simon şi Iuda, precum şi câteva fete..."[359]. „Martorii" contestă interpretarea creştină a expresiei *fraţii* şi *surorile* Domnului *(Matei 13, 55-56):* verişori, rude apropiate, aducând în discuţie textul *Luca 2,7,* unde Iisus este numit Fiul *Cel Întâi Născut* al Fecioarei. Este cunoscut, însă, faptul că, la evrei, numele de „întâi născut" era un titlu onorific oferit primului băiat venit pe lume într-o familie, chiar dacă era şi singurul. „Martorii", însă, nu se sfiesc să presupună şi o legătură trupească între Iosif şi Maria anterioară conceperii şi naşterii lui Iisus. Ei lasă să înţeleagă că în vremea aceea, „persoanele logodite erau considerate ca fiind căsătorite"[360] – afirmaţie falsă, la fel ca

[355] Idem, *Turnul de veghere*, 15 octombrie 1997, p. 31
[356] Idem, *Turnul de veghere*, 15 noiembrie 1994, p. 29; Idem, *Tu poţi...*, p. 59
[357] Idem, *Turnul de veghere*, 15 noiembrie 1994, p. 30
[358] Idem, *Există un Creator...*, p. 161
[359] Idem, *Cel mai mare Om...*, cap. 9
[360] *Ibidem*, cap. 4

aceea potrivit căreia Iosif s-a scandalizat întrucât Maria, pe parcursul vizitei făcute Elisabetei, ar fi avut „relații sexuale cu un alt bărbat”[361].

Tot iehoviștii susțin și faptul că Hristos „și-a respectat mama, chiar dacă nu a venerat-o”[362]. Ca „Dumnezeu Adevărat”, El nici nu putea face acest lucru, întrucât ea a fost o simplă făptură umană. Supravenerarea ei este o datorie a noastră, nu a Fiului ei și Dumnezeu. Ca Fiu al ei și Om Adevărat, Iisus i-a acordat Sfintei Fecioare respectul și cinstirea deosebite.

Când femeia din popor exclamă: *Fericit este pântecele care te-a purtat și pieptul la care ai supt! (Luca 11, 27)*, Hristos o aprobă, iar apoi continuă ideea, fericindu-i pe toți care împlinesc cuvântul lui Dumnezeu, după cum făcuse și Maica Sa *(Luca 1, 38)*. „Martorii” au ciuntit partea inițială a exprimării Domnului, prin care El confirmă, practic, afirmația femeii, ajungând apoi să conchidă că sensul final al spuselor Lui ar dezaproba-o, din pretinsa dorință de a nu i se acorda adevărata cinstire maicii Sale[363].

Pentru „martori”, destinul eshatologic al Maicii Domnului este învierea „la viață nemuritoare în cer”, printre cei 144.000 de bătrâni apocaliptici, „unși” guvernatori și „preoți”, alături de „Regele Isus Cristos”[364].

Deși nu aduc cinstire îngerilor, „martorii” consideră că aceștia îi sprijină în activitățile lor prozelitiste[365].

Cinstirea sfinților este o învățătură contestată de iehoviști. Dintre numeroasele detractări iehoviste la adresa sfinților, am ales câteva exemple concludente, urmând să tratăm într-un capitol ulterior poziția „martorilor” față de Sfinții Părinți și teologii bisericești.

Iehoviștii au scornit, fără vreun suport biblic, că numărul „cheilor” împărăției cerurilor, primite de Sfântul Petru de la Hristos, ar fi de trei: una folosită „la Penticosta din 33 e.n.”, a doua pentru a le predica samarinenilor, iar a treia la convertirea lui Corneliu[366]. Desigur, toată această interpretare este fantezistă. Sfântul Petru a predicat și a convertit mult mai multe persoane decât cele amintite mai sus, iar semnificația „cheilor” nu poate fi pusă în conexiune cu elemente constitutive ale Bisericii pământești, atâta vreme cât Hristos Însuși le-a corelat cu „împărăția cerurilor”.

Denigrarea sfinților se împletește, în scrierile iehoviste, cu promovarea unor afirmații inexacte, în special în domeniul istoriei. Un exemplu în acest sens ar fi, bunăoară, considerarea Sfântului Constantin ca fiind „cel care a

---

[361] *Ibidem*
[362] Idem, *Turnul de veghere*, 15 noiembrie 1994, p. 31
[363] Idem, *Cel mai mare Om...*, cap. 75
[364] Idem, *Turnul de veghere*, 15 noiembrie 1994, p. 31
[365] Idem, *Turnul de veghere*, 1 septembrie 1998, p. 10
[366] Idem, *Cel mai mare Om...*, cap. 59

declarat creştinismul religie oficială a Imperiului Roman"[367]. Fals! Sfântul Constantin a declarat creştinismul *religio licita,* oprind persecuţiile; faptul amintit de „martori" va fi opera împăratului Teodosie cel Mare.

Minunile, criteriu de bază al Revelaţiei suprafireşti, sunt limitate temporal de iehovişti la perioada hristică şi apostolică. „Treptat, acestea au încetat *(I Corinteni 13, 8-13).* În zilele noastre, nu vedem miracole în sens fizic"[368]. Textul în cauză se referă la încetarea lucrării harismelor, a căror acţiune s-a făcut simţită exclusiv în vremea de început a Bisericii, în scopul zidirii spornice a temeliei ei.

Într-o lucrare publicată anterior, am arătat că iehoviştii nu acceptă noţiunea de „sfânt", nici legată de numele Maicii Domnului, nici de Apostoli, nici de vreo altă personalitate a Bisericii, negând cu desăvârşire rolul lor de intermediari înaintea lui Dumnezeu, ca unii ce au ajuns „prieteni ai Săi" *(Ioan 15,14; Iacov 2, 2-3)* sau „casnici ai Săi" *(Efeseni 2, 19)* sau „judecători ai lumii" *(Matei 19, 28, I Corinteni 6,2)*[369].

***

Înlocuirea crucii cu un „stâlp de tortură" îi pune pe iehoviști în imposibilitatea de a explica moartea relativ rapidă a lui Hristos, în comparaţie cu cei doi tâlhari. Totuşi, încercând o variantă lămuritoare, ei rup din context textul din *Psalmul 69,20(N.W); 68,23(B.O.): Zdrobit a fost sufletul meu de ocări şi necaz* – şi susţin că Iisus a murit „din cauza unei inimi zdrobite", adică a chinului emoţional, fapt care ar explica prezenţa „apei" (lichidul pericardic) în clipa străpungerii coastei Sale cu suliţa. O astfel de poziţie încearcă să minimalizeze suferinţele fizice reale îndurate de Hristos. Iată reînvierea dochetismului!

Crucea – zic iehoviştii – „a fost folosită pe scară largă de religiile necreştine"[370]. Aceasta nu poate fi considerată decât o prefigurare, legată strict de semnul grafic în sine, nicidecum de semnificaţia creştină a ei. Termenul σταυρος este tradus de „martori" prin „stâlp, grindă", în pofida tradiţiei creştine universale. Înainte de jertfa Sa, Hristos a indicat „luarea crucii", adică asumarea personală a jertfelniciei, celor ce voiesc să-L urmeze *(Marcu 8,34).* Analiza etimologică a termenului grecesc σταυρος le prilejuieşte „martorilor" o constatare pripită: în greaca clasică, acest cuvânt putea însemna şi „par". Cu timpul, mai cu seamă în perioada elenistică, sensul de cruce a devenit explicit, mai cu seamă în concordanţă cu

[367] Idem, *Biblia – Cuvântul lui Dumnezeu sau al oamenilor?,* p. 27
[368] Idem, *Turnul de veghere,* 15 mai 1997, p. 14
[369] David Pestroiu, *Martorii lui Iehova – sunt ei creştini?,* în colecţia *Călăuza ortodoxă,* Ed. România creştină, 1999, p. 32-33
[370] W.T., *Turnul de veghere,* 15 noiembrie 1992, p. 7

latinescul „crux", însemnând alăturarea în unghi de 90° a două entități liniare. Bazându-se pe unele texte medievale, „martorii" ajung să constate că poate exista și „crux simplex", adică o „cruce" de forma unui „stâlp", dar dovezile și imaginile pe care le publică datează de la 1629[371].

W. Lingle observă, în mod excelent, că, dacă Hristos ar fi fost răstignit pe un stâlp, cu mâinile străpunse de un singur piron, deasupra capului – așa cum afirmă iehoviștii – , Toma nu s-ar fi exprimat la plural, cerând să-și pună degetul *în semnul cuielor (Ioan 20,25)*[372].

Folosirea crucii de către unele populații păgâne primitive se făcea, în opinia iehoviștilor, în scopul exprimării unor „simboluri falice"[373]. Considerăm, față de o atare blasfemie, că, mai degrabă stâlpul lor e falic.

Doctrina iehovistă privind crucea a cunoscut schimbări neașteptate. Părerea că Hristos a fost răstignit pe un stâlp este relativ recentă în ideologia iehovistă. Inițial, „martorii" au venerat crucea și au folosit-o ca obiect cultic și reprezentativ: purtau, pentru a fi identificați, broșe cu o cruce alături de o coroană. În octombrie 1931, Rutherford primește „revelația" că Hristos nu ar fi murit pe cruce, ci pe un stâlp, iar simbolurile de mai sus sunt înlăturate.

Purtarea unui crucifix este considerată de iehoviști „idolatrie". Dumnezeu „a interzis facerea de imagini și venerarea acestora ca obiecte de cult"[374]. Este fals: El interzice închinarea la obiecte simbolizând alte divinități (idoli); în timp ce reprezentările adevărate au fost indicate începând cu Chivotul Legii, Cortul Mărturiei și Templul din Vechiul Testament (heruvimi sculptați sau cusuți – *Ieșire 25, 18; 26,1,31; III Regi 6, 23-35, 7, 29-36).*

Sfânta Cruce a fost și este o realitate istorică, dovedită biblic și patristic. Descoperită pe Dealul Golgota de către Sfânta Elena, identificată în chip miraculos, a devenit rapid obiectul venerației credincioșilor, dar și trofeu mult râvnit de către păgânii perși, sfârșind prin a fi tăiată și împărțită între comunitățile creștine, care și-au dorit-o ca pe o relicvă de mare preț.

Admirația iehovistă se îndreaptă, mai degrabă, spre ramuri ale științei decât spre modelele sfințeniei creștine. Paginile publicațiilor editate de Societatea Watch Tower sunt adeseori gazde ale unor comentarii științifice elaborate, menite să argumenteze concepția lor creaționistă radicală precum și celelalte elemente doctrinare specifice. De la simple instrumente de lucru, ele au devenit obiectul cinstirii „martorilor": „studiul astronomiei ar trebui să ne insufle venerație"[375] – zic ei.

---

[371] Idem, *Scripturile grecești...*, *Apendice*, p. 418-419
[372] W. Lingle, *op. cit.*, p. 72
[373] W.T., *Să aducem...*, p. 84
[374] Idem, *Turnul de veghere*, 1 februarie 1997, p. 19
[375] Idem, *Treziți-vă!*, 8 septembrie 1994, p. 8

Textele biblice pe care se bazează detractările iconoclaste iehoviste sunt cele clasice: porunca a II-a *(Ieşire 20,5)*, închinarea *în duh şi adevăr (Ioan 4, 23-24)*, textele din *Fapte 10, 26, Apocalipsa 22, 8-9 şi I Ioan 5, 21*. Din toate acestea, reiese clar condamnarea idolatriei, adică slăvirea unor creaturi în locul Necreatului. Venerarea icoanelor îşi are temeiul în sublimitatea suportului vizual pe care-l conţin şi transmit, în scopul bine determinat al mântuirii; acest act nu se confundă în nici un caz cu slăvirea lui Dumnezeu.

Nimbul, simbol al luminii dumnezeieşti (dovedită pe Tabor) sau al cununii harice a desăvârşirii sfinţilor, este considerat de iehovişti o reminiscenţă a cultului soarelui[376].

Toate icoanele şi „simbolurile creştinătăţii" sunt considerate expresia împlinirii profeţiei de la *Iezechiel 8, 1-18*. Închinarea la Tamuz este echivalată de „martori" cu venerarea Sfintei Cruci. Acest zeu „era reprezentat de prima literă a numelui său, vechiul *tau*, care era o formă a crucii"[377]. Afirmaţia este o compilaţie bizară, lovită de nulitate, întrucât Tamuz, în context biblic, aparţinea panteonului siro-babilonian, în timp ce *tau* este o literă din alfabetul grec. Dimpotrivă, semnul crucii – litera *tau* este prezentă în sens izbăvitor în textul profetic *Iezechiel 9,4*.

Atunci când afirmă că „Biblia condamnă adorarea icoanelor"[378], iehoviştii exprimă un adevăr indubitabil; eroarea lor este că extind această condamnare asupra Bisericilor tradiţionale, deşi acestea acordă icoanelor o simplă cinstire (în sens de δουλεία), şi nu o idololatrie fetişistă.

Istoric, „martorii" plasează originea icoanelor în cultul împăraţilor romani (începând cu secolul IV)[379]. Totuşi, icoanele şi moaştele au fost venerate din epoca apostolică. Mărturii ale Sfintei Tradiţii confirmă existenţa mahramei Sfintei Veronica, a giulgiului sfânt, a icoanei Sfântului Luca, a cinstirii moaştelor unor sfinţi părinţi apostolici, precum Ignatie sau Policarp etc.

Utilizarea icoanelor de către capii unor reţele mafiote în scopul determinării ataşamentului adepţilor lor dă prilejul ca iehoviştii să-şi arate lipsa de consideraţie faţă de ceea ce ei numesc „tablouri" ale unor „sfinţi"[380] (ghilimelele sunt preluate din textul iehovist).

Pentru a demonstra aşa-zisa ineficacitate a rugăciunii la icoane, „martorii" evocă personalitatea ortodoxă a ţarului Nicolae II, care a fost ucis de comunişti, împreună cu familia sa, în pofida credinţei sale[381]. Acesta este, însă, un exemplu de martiraj, de care sectarii se folosesc pentru a induce false concluzii.

---

[376] Idem, *Turnul de veghere*, 15 aprilie 1993, p. 27
[377] Idem, *Turnul de veghere*, 15 ianuarie 1993, p. 28
[378] Idem, *Tu poţi...*, p. 46
[379] Idem, *Turnul de veghere*, 15 aprilie 1993, p. 27
[380] Idem, *Treziţi-vă!*, 8 martie 1997, p. 3
[381] Idem, *Turnul de veghere*, 15 aprilie 1993, p. 25

Ura iconoclastă iehovistă răzbate cu ostentație din paginile multora dintre publicațiile „martorilor". Sunt arătate și manifestări concrete spre a servi drept pildă propriilor adepți: „După ce am citit revista *Treziți-vă!* despre icoane și despre diferite forme de cruci, toate obiectele de acest fel pe care le aveam în casă le-am aruncat într-o mașină de gunoi pe care am urmărit-o cu privirea până când nu s-a mai văzut" – declară un „martor"[382].

O altă revistă iehovistă prezintă imaginea unei icoane spartă în bucăți. Este o denigrare, dar în același timp și un îndemn la ură iconoclastă adresat adepților[383].

„Scripturile ne îndeamnă să ne punem credința în Dumnezeul cel viu și invizibil și în cuvântul Său, Biblia, și nicidecum în relicve"[384] – afirmă „martorii". Însă tocmai Biblia este cea care arată valoarea făcătoare de minuni a moaștelor sfinților: osemintele profetului Elisei înviază un mort *(IV Regi 13, 21)*.

„Martorii" se opun cinstirii obiectelor de cult[385]. Ei confundă venerarea lor cu adorarea (idolatria).

2. COSMOLOGIA IEHOVISTĂ DUPĂ NOUA ERMINEUTICĂ A „STUDENȚILOR ÎN BIBLIE"

Ca orice element doctrinar ce se regăsește în învățătura „Martorilor lui Iehova", și cosmologia este impregnată masiv de idei de nuanță eshatologică. Păstrând filonul cosmogonic creștin, ei susțin cu frenezie creaționismul, cu mențiunea că au o interpretare proprie în ceea ce privește geneza diavolilor. Atenția lor se îndreaptă, însă, mai cu seamă asupra finalității creației, mai precis a lumii telurice, despre care lansează teoria paradisului pământesc, cu rol prozelitist bine definit.

2.1. LUMEA SPIRITUALĂ

„Martorii" afirmă că „Biblia utilizează adeseori cuvântul «ceruri» ca sinonim pentru conducerea exercitată fie de Dumnezeu, fie de oameni[386]. Tendința predestinațianistă transpare vizibil: lumea spirituală este redusă la valoarea unui simplu concept de autoritate, cu scop precis determinat: hotărârea destinelor oamenilor în paradisul pământesc.

---

[382] Idem, *Treziți-vă!*, 22 martie 1996, p.13

[383] Idem, *Treziți-vă!*, 8 aprilie 1996, p. 2; îndemnuri asemănătoare și în Idem, *Turnul de veghere*, 15 aprilie 1993, p. 28

[384] Idem, *Treziți-vă!*, 8 august 1991, p. 27

[385] Idem, *Tu poți...*, p. 215

[386] Idem, *Treziți-vă!*, 8 iulie 1994, p. 11

Plecând de la interpretarea literală a unor texte din primele capitole ale cărţii *Iov,* „martorii" afirmă, cu nonşalanţă, că Dumnezeu „a făcut adunări puternice de creaturi spirituale în spaţioasele curţi ale cerului".

Una din cheile succesului prozelitist este, fără îndoială, aducerea în prim-plan a unor „noutăţi", chiar dacă acestea sunt în contradicţie flagrantă cu realitatea. Un interlocutor mai puţin avizat este şocat când constată că anumite pasaje biblice pot comporta şi alte înţelesuri, unele chiar foarte îndepărtate de sensul iniţial. Însoţite fiind şi de ilustraţii sugestive, acestea au menirea de a-l atrage în ispita căutării febrile a „noului", mult mai interesant faţă de nişte şabloane parcă prăfuite pentru el. Este momentul propice pentru atacul prozelitist, care porneşte tocmai de la această ispită.

Un exemplu sugestiv este învăţătura „Martorilor lui Iehova" despre originea îngerilor răi. Aceştia se opun concepţiei clasice despre căderea luciferică anterioară genezei lumii văzute, având drept cauză trufia – *izvorul tuturor relelor – (Înţelepciunea lui Isus Sirah 10,13),* prezentându-ne o învăţătură nouă: Satan a căzut în urma dialogului avut cu Eva, în care, folosindu-se de o minciună, i-a ispitit pe oameni pentru a cădea în păcatul originar.[387] Motivul: şi-a dorit „închinarea lor pentru sine"[388].

Ulterior, şi alţi îngeri l-au urmat, păcătuind prin întreţinerea de „relaţii sexuale cu femei frumoase"[389]. Afirmaţia se bazează pe textul de la *Facere 6,2: Fiii lui Dumnezeu, văzând că fiicele oamenilor sunt frumoase, şi-au luat dintre ele soţii, care pe cine şi-a ales.* Din cuplurile de îngeri întrupaţi şi femei pământene s-au născut apoi *uriaşii din vechime, oamenii cei vestiţi (Facere 6,4),* numiţi şi *nefilimi,* după termenul evreiesc[390], „hibrizi supraumani care au terorizat omenirea"[391], „incapabili să se reproducă"[392]. Mâniat, Dumnezeu a hotărât să-i piardă pe aceşti uriaşi prin potop, însă diavolii, fiind de natură spirituală, şi-au părăsit corpurile omeneşti şi s-au întors în cer. Aici, au fost supuşi judecăţii lui Dumnezeu şi aruncaţi în Tartar *(II Petru 2,4).* În opinia iehovistă, Tartarul nu este nicidecum un loc de pedeapsă sinonim iadului, ci indică, mai degrabă, „starea decăzută a îngerilor respectivi"[393]. Inovaţiile continuă în aceeaşi manieră: „După potop, Dumnezeu le-a interzis demonilor să mai îmbrace vreun corp carnal omenesc, astfel că nu şi-au mai putut

---

[387] Idem, *Tu poţi...,* p.20. În alte publicaţii, găsim şi o explicare aproape ortodoxă a căderii luciferice: Satana „a cultivat o dorinţă egoistă de a-şi atrage pentru sine închinarea care îi aparţine în mod legitim lui Iehova" – a se vedea Idem, *Treziţi-vă!,* 22 noiembrie 1996, p. 6

[388] Idem, *Turnul de veghere,* 15 iulie 1997, p.5

[389] Idem, *Tu poţi...,* p.93-94

[390] *nefilimi*= cei care îi fac pe alţii să cadă; fii hibrizi. „Martorii" consideră că au găsit corespondenţi pentru *nefilimi* şi în mitologiile pagâne: Ghilgameş şi Hercule. A se vedea Idem, *Turnul de veghere,* 1 februarie 1994, p.5

[391] Idem, *Turnul de veghere,* 15 decembrie 1995, p.11

[392] Idem, *Turnul de veghere,* 15 iunie 1997, p. 15

[393] Idem, *Tu poţi...,* p.95

satisface dorinţele lor sexuale nenaturale".[394] Nu numai că această afirmaţie nu este fundamentată biblic, dar este şi ilogică, prezentând sexualitatea ca pe o dorinţă sau necesitate a fiinţelor spirituale. Mântuitorul Însuşi spune că *la Înviere, oamenii nici nu se însoară, nici nu se mărită, ci vor fi ca îngerii lui Dumnezeu în Ceruri (Matei 22,30).*

Se pune întrebarea: fără acordul lui Dumnezeu, îngerii se puteau, oare, „materializa"? Evident că nu – deoarece ei fuseseră destinaţi vieţii spirituale. De asemenea, acest act nu se putea face nici cu voia lui Dumnezeu, deoarece scopul său era rău. Deci, premisa de la care pleacă iehoviştii este falsă.

O atenţie specială merită să acordăm textului din epistola II Petru 2: *...Dumnezeu n-a cruţat pe îngerii care au păcătuit, ci, legându-i cu legăturile întunericului în iad, i-a dat să fie păziţi spre judecată (II Petru 2,4).*[395] Traducerea şi exegeza „Martorilor lui Iehova" suferă de diletantism. Varianta N.W.T. spune că Dumnezeu *„nu s-a reţinut să-i pedepsească pe îngerii care au păcătuit, ci, aruncându-i în Tartar, i-a încredinţat gropilor de întuneric deng, spre a fi păstraţi pentru judecată"(II Petru 2,4).* Aceşti îngeri răi nu au fost aruncaţi într-o anumită groapă numită Tartar. „Cuvântul „Tartar", care în unele Biblii este tradus în mod greşit cu „infern", indică spre starea decăzută a îngerilor respectivi".[396] Observăm, în primul rând, că traducerea este sensibil schimbată, expresia „gropi de întuneric dens" fiind mult mai potrivită ideii de non-spaţialitate promovată de „martori" în privinţa Tartarului. Apoi, interpretarea iehovistă este lovită de non-sens, chiar de la o examinare superficială: citatul adus ca argument afirmă aruncarea diavolilor în iad, pe care „martorii" o neagă. În plus, aşa-zisa echivalare greşită a noţiunilor de Tartar, infern şi iad nu este plauzibilă, ci pare, mai degrabă, o formulă prozelitistă de intimidare, mizând pe naivitatea adepţilor credulí, influenţaţi de tendinţele secularistе contemporane. Pentru unii ca aceştia, conceperea iadului şi raiului ca locuri şi stări pământeşti este mult mai interesantă, iar „martorii" au speculat acest lucru, inventând Armaghedonul – iadul terestru şi Regatul milenist – raiul terestru. Doctrina Bisericii despre Rai şi Iad, bazată pe cuvântul Mântuitorului : *Împărăţia Mea nu este din lumea aceasta (Ioan 18,36)*, este, aşadar, negată de „martori".

---

[394] *Ibidem.* Idem, *Cunoştinţa...*, p. 109

[395] Considerăm textul ortodox, preluat din B.O., cea mai apropiată variantă de textul original. Spre exemplificare, iată originalul latin (după N.T.G.L.,pag.594): *Si enim Deus angeli peccantibus non pepercit, sed rudentibus inferni detractos in tartarum tradidit cruciandos, in iudicium reservari.* Acelaşi sens este redat şi de traducerea ecumenică: *Car Dieu n'a pas épargné les anges coupables, mais les a plongés, les a livrés aux antres ténébreux du Tartare, les gardant en réserve pour le jugement*(T.O.B.,p.1776)

[396] W.T., *Tu poţi...*, p. 95

În ceea ce privește interpretarea iehovistă dată căderii îngerilor, constatăm că se supune întocmai regulilor prozelitiste amintite, fiind mai degrabă dornică de senzație decât de conformitate cu realitatea Sfintei Scripturi. Textul din capitolul 6 al cărții Facerea se referă, după părerea unanimă a Sfinților Părinți, la descendenții lui Set, numiți „fiii lui Dumnezeu", care s-au îndepărtat de sensul duhovnicesc al vieții, plecându-se către păcat, „spre voluptăți și frumuseți neautentice, fiecare fiică a oamenilor însemnând, de fapt, în sine, o ispită"[397] . Filon din Alexandria, în opera sa „Despre uriași", arată că „giganții sunt cei care nu respectă legile și realitățile divine, sunt acei imorali care dezertează și încearcă să își găsească scăpare în afara normelor divine".[398]

Explicarea sintagmelor „fiii lui Dumnezeu" și „fiicele oamenilor" este făcută de Sfântul Ioan Gură de Aur: primii sunt descendenții lui Set, chemați la virtute și la urmarea exemplului bun al strămoșului lor, iar celelalte sunt cele ce au descins din Cain și urmașii săi, înclinate spre păcat, spre concupiscență.[399] De asemenea, Sfântul Ioan Casian arată că „fiii lui Dumnezeu" nu sunt nici îngerii, nici orice altă entitate superioară omului, ci urmașii după trup ai lui Set, descendenții acestuia.[400] Uriașii care au rezultat au continuat păcatele făcute de părinții lor, iar Dumnezeu a hotărât să îi pedepsească. Ei erau simpli oameni, înzestrați cu puteri fizice speciale. Existența lor, ce-i drept episodică, a continuat și după potop (de exemplu, Goliat). Însuși termenul *nefilim*, prezent în textul masoretic pentru a-i denumi pe uriași, are înțelesul mai larg de „cei căzuți, cei păcătoși, în general", fiind un derivat al verbului „nofal", care înseamnă „a cădea"[401].

Pogorârea la iad a lui Hristos, despre care se face referire la *I Petru 3, 19-20* este considerată de iehoviști un „mesaj de condamnare" a îngerilor răi, pedepsiți din vremea lui Noe[402].

În prezent, „martorii" pretind că se află într-un permanent război cu Satana și „organizația" lui, care acționează pe două căi: pe plan invizibil – prin demoni și pe plan vizibil – prin „organizațiile politice din lume și sistemele lor religioase, incluzând apostata creștinătate"[403]. După concepția iehovistă, Satana are, începând cu anul 1914, fixat prin calcule prozelitiste

---

[397] Protos. Lect. Dr. Justinian Cârstoiu, *Despre uriași în capitolul șase al cărții Facerea*, în *Studii Teologice*, nr. 1-2/2001, pag. 157

[398] Filon Alexandrinul, *Opere*, trad. A. Moses, Ed. du Cerf, Paris, 1963, p.55, în studiul citat al Dr. J. Cârstoiu, p.158

[399] Sfântul Ioan Hrisostom, *Omilii la Facere*, trad. D. Fecioru, E.I.B.M.B.O.R., Buc., 1987,p.202.

[400] Sfântul Ioan Casian, *Convorbiri duhovnicești*, trad. V. Cojocaru și D. Popescu, E.I.B.M.B.O.R., 1990, p.447

[401] Dr. J. Cârstoiu, *studiul cit.*, p.154

[402] W.T., *Să aducem...*, p. 65

[403] a se vedea Anthony A. Hoekema, *The Four Major Cults*, Michigan, S.U.A., Ediția a VI-a, 1978, p.286

arbitrare, puteri sporite, opunându-se lui Dumnezeu în sens dualist, prin intermediul lumii: „el stă în spatele scenei şi manevrează...ceea ce se petrece...pretutindeni în lume"; el „trage omenirea într-un vârtej al haosului"[404]. Astăzi, „Satan se foloseşte de politică, comerţ, religie şi divertismente"[405]. Prin aceste afirmaţii, „martorii" neagă Providenţa divină şi Îl fac răspunzător pe Dumnezeu de proliferarea necontrolată a răului. În realitate, Satana nu are nicidecum atributul ubicvităţii, nici măcar în cadrul Pământului, ca element peremptoriu al lumii văzute.

Printr-o confuzie extrem de gravă, „Martorii" îl identifică pe Satana ca fiind „dumnezeul acestui sistem de lucruri" *(II Corinteni 4,4, N.W.T.)*[406]. În realitate, citind contextul, în special versetul anterior, vedem că Sfântul Pavel vorbeşte despre o lucrare de orbire a celor necredincioşi de către Dumnezeu, în scopul salvării Evangheliei de prigonirile la care urmau să fie supuşi vestitorii ei *(vers. 5,8-9)*. „Martorii" se întreabă, retoric: „I-ar fi putut, oare, oferi Satan lui Isus toate guvernele lumii, dacă ele nu i-ar fi aparţinut?"[407] Sigur că da! Doar este *tatăl minciunii (Ioan 8, 44)*.

Mai grav: Satana are, potrivit concepţiei iehoviste, valenţe demiurgice – el „a organizat lumea în aşa fel, încât aceasta să slujească scopurilor sale criminale"[408]. Afirmaţia postulează clar implicarea satanică în cosmogonie şi, volens-nolens, trimite iehovismul în rândul sectelor dualiste. Pe lângă formele clasice de influenţă demonică – posedări, ispitiri, „martorii" afirmă că „există oameni care sunt hărţuiţi de demoni pe plan sexual"[409].

Întotdeauna, în spatele formelor de magie, astrologie, necromanţie şi spiritism se află, potrivit iehoviştilor, diavolii. Similar cu învăţătura ortodoxă, „martorii" susţin, de pildă, că, în spatele „duhului lui Samuel", chemat de vrăjitoarea din Endor, stătea un diavol.

„Chiar si Satan se află sub sentinţa morţii" – afirmă „martorii"[410]. Acest concept amplifică teoria inexistenţei iadului şi a chinurilor veşnice.

2.2. LUMEA MATERIALĂ

În privinţa originii Universului, „Martorii lui Iehova" nu acceptă nici teoria „big-bang", nici altă formă de evoluţie, aducând variate argumente de natură ştiinţifică, pentru a-şi susţine afirmaţiile[411].

---

[404] W.T., *Treziţi-vă!*, 8 martie 1997, p. 8
[405] Idem, *Turnul de veghere,* 1 aprilie 1999, p. 21
[406] Idem, *Turnul de veghere*, 15 aprilie 1997, p. 6
[407] Idem, *Tu poţi...*, p. 17
[408] Idem, *Treziţi-vă!*, 8 martie 1997, p. 10
[409] Idem, *Cunoştinţa...*, p. 114
[410] Idem, *Turnul de veghere*, 1 februarie 1994, p. 5
[411] Idem, *Treziţi-vă!*, 22 ianuarie 1996, p. 3-14

Doctrina iehovistă vorbeşte despre originea lumii ca fiind consecinţa directă a unui act de creaţie al cărui Autor este Dumnezeu. Această afirmaţie îi situează pe „martori" în tabăra oponenţilor teoriei darwiniste despre evoluţia speciilor. În sprijinul ideilor lor, aceştia se folosesc cu persuasiune de ultimele descoperiri ştiinţifice, care potenţează spectaculoase rezultate ale muncii de cercetare, privind complexitatea celulei vii, atât din punct de vedere structural, cât şi funcţional. Astfel, prin texte şi ilustraţii elocvente, ei se apropie de imaginea patristică a omului ca „microcosmos", dar nici nu se pune problema de a identifica valenţele teleologice ale firii umane în sensul conceptului de „microtheos". De altfel, deşi cred în creaţie, iehoviştii se delimitează de creaţionism şi susţin că referatul biblic al Facerii „ţine cont de faptul că pământul este vechi de milioane de ani"[412].

Textele biblice care atestă veşnicia lui Dumnezeu *(II Petru 3, 8-10)* sunt utilizate de iehovişti şi pentru a justifica interpretarea alegorică a zilelor creaţiei ca ere geologice.

În scrierile lor, „martorii lui Iehova" încearcă, şi, în mare măsură, reuşesc să demonteze teoria ştiinţifică a apariţiei generaţiei spontanee a vieţii din materia nevie[413]. Analiza fosilelor atestă lipsa caracterelor evolutive, arătând că speciile s-au înmulţit fiecare, potrivit codului genetic, respectând porunca Facerii. Acelaşi lucru se poate spune şi despre specia umană. Iehoviştii comentează cu meticulozitate fiecare „dovadă" adusă de antropologi în sprijinul teoriei evoluţioniste, încadrându-le fie în rândul simienilor, fie al oamenilor. Nu există „verigă de legătură"[414].

Mutaţiile genetice, ca soluţie-răspuns la problema evoluţiei, stârnesc interesul iehoviştilor, care, prin comentarii pertinente, reuşesc să dovedească improbabilitatea acestei teorii, bazându-se pe rezultatele lor distructive.

Opera de creaţie a lumii nu aparţine, în mentalitatea iehovistă, lui Dumnezeu, prin prezenţă personală, ci prin „trimiterea Spiritului lui Sfânt la orice distanţă"[415].

„Martorii" susţin că fiecare din cele şase zile ale creaţiei are o durată de „mii de ani"[416]; nu acceptă ideea că ar putea fi şi zile obişnuite, de 24 de ore, deşi *la Dumnezeu toate sunt cu putinţă (Marcu 10, 27).* Pentru ei, „crearea pământului a fost o enormă risipă de energie"[417] din partea lui Dumnezeu. În raport cu întregul univers, aşa-zisa „risipă de energie" de pe pământ este ridicolă. Mai degrabă, este o formă de diminuare a

[411] Idem, *Treziţi-vă!*, 8 mai 1997, p. 12
[412] Idem, *Cum a apărut viaţa – prin evoluţie sau prin creaţie?*, p. 51
[413] *Ibidem*, p. 87
[414] Idem, *Tu poţi...*, p. 37
[415] Idem, *Turnul de veghere*, 1 ianuarie 1993, p. 4
[416] Idem, *Turnul de veghere*, 1 august 1996, p.4

atotputerniciei divine.

Dintre argumentele raționale privind dovedirea existenței lui Dumnezeu, cel mai iubit este cel cosmologic: Universul „denotă o extraordinară organizare”[418]; Dumnezeu este considerat „Marele Arhitect al Universului”[419]. Sunt, de asemenea, prețuite: argumentul nomologic („Toate legile decurg dintr-o anumită lege mai importantă”[420]); argumentul entropologic (Dumnezeu este „o sursă nelimitată de energie”[421]; „În Univers domnește ordinea de la începutul acestuia, prezentând și acum un grad de organizare avansat”[422]); argumentul teleologic („viața atestă o uluitoare finalitate”[423]); argumentul cauzalității («Creația vizibilă, minunatele „lucruri făcute”, sunt un evident efect, care pretinde o cauză inteligentă. Această cauză invizibilă este Dumnezeu»[424]).

Afirmațiile detaliate privind structurile materiei vii și perfecțiunea existentă în interiorul acestora îi face pe iehoviști să exclame: „colaborarea necesară producerii și păstrării vieții este inspiratoare de teamă”[425]. O cosmologie axată pe o astfel de teorie terifiantă nu poate fi acceptată, întrucât ordinea și finalitatea lumii converg spre un scop bun al creației, din care frica trebuie eliminată.

În sprijinul afirmațiilor lor, „martorii” aduc și argumente logice. Evoluția contrazice Legea probabilității, fiind asemănată cu situația de a câștiga cineva la loterie de un milion de ori la rând câte un milion de dolari[426].

„Martorii lui Iehova” încearcă o explicație științifică pentru crearea luminătorilor în ziua a patra: conform teoriei lor, aceștia apar pe boltă din spatele perdelei de nori care acoperea pământul. „Lumina” din ziua I ar fi provenit tot de la soare, dar era acoperită de un strat gros de nori[427]. O astfel de teorie are meritul de a explica mulțumitor realizarea procesului de fotosinteză, necesar apariției și dezvoltării plantelor în ziua a 3-a, dar, în același timp, contravine informațiilor biblice, care plasează apariția atmosferei (deci și a norilor) în ziua a 2-a. Rămân plauzibile, totuși, teoria creaționistă propriu-zisă, care postulează existența unei surse de lumină dumnezeiască anterioară zilei a 4-a, precum și teoria patristică a intervenției personale a lui Moise în datul revelat, prin prezentarea intenționată a creării târzii a aștrilor, în scopul îndepărtării evreilor de la tentația idolatrizării

[418] Idem, *Cum a apărut viața – prin evoluție sau prin creație?*, p. 122
[419] *Ibidem*, p. 127
[420] *Ibidem*. p. 124
[421] *Ibidem*, p. 126
[422] Idem, *Există un Creator care se interesează de voi?*, p. 25
[423] Idem, *Cum a apărut viața – prin evoluție sau prin creație?*, p. 142
[424] *Ibidem*, p. 187
[425] Idem, *Există un Creator care se interesează de voi?*, p. 47
[426] Idem, *Treziți-vă!*, 8 mai 1997, p. 11-12
[427] Idem, *Cum a apărut viața – prin evoluție sau prin creație?*, p. 32

acestora, sub influenţa popoarelor păgâne cu care veneau în contact, în special a egiptenilor, care generalizaseră cultul soarelui.

Fideli teoriei lor de respingere a existenţei sufletului uman, iehoviştii se grăbesc să afirme că în ziua a cincia a creaţiei, Dumnezeu a „umplut oceanele şi atmosfera cu o nouă formă de viaţă - «suflete vii»", adică „fiinţe care respiră", menţionând şi faptul că acestea sunt „diferite de plante"[428]. Afirmaţia este eronată, întrucât şi plantele utilizează gazele din atmosferă, indispensabile în procesul fotosintezei. Acţiunea este similară respiraţiei animalelor, cu menţiunea că schimbul de gaze cu mediul este invers.

În scrierile lor, „martorii" pun accentul pe latura distructivă a interacţiunii om-natură. Sub titlul *Fauna pământului dispare*, un articol iehovist publică veşti alarmiste, de genul: „Se aşteaptă ca la începutul următorului secol să dispară zilnic sute de specii" sau teorii bazate pe supoziţii: „activitatea umană cauzează dispariţia speciilor înainte ca acestea să fie înregistrate"[429]. Un regim similar comportă şi descrierea exploatării pădurilor de către om; sub titlul: *Jefuirea pădurilor tropicale*, un cititor credul al publicaţiilor iehoviste ar putea fi impresionat, cu siguranţă, de prezentarea alarmistă a defrişărilor masive. Fenomenul există şi este reprobabil, dar nu atinge în nici un caz proporţiile cataclismice descrise de iehovişti.

Pretinsa trăire a eshatonului de către omenirea actuală a oferit „martorilor" prilejul unor interpretări bizare ale textelor profetice sacre, în special ale Apocalipsei. Astfel, potrivit noilor preziceri iehoviste, războiul ceresc nevăzut între Mihail, identificat de ei cu Iisus Hristos, şi Satana a avut loc deja şi s-a încheiat cu purificarea cerului de forţele celui rău şi alungarea lui pe pământ, unde cauzează nenumărate stări negative, numite de „martori" „vaiuri"[430]. Data fixată pentru producerea acestui eveniment a fost şi a rămas anul profeţiei russelliste: 1914.

„Martorii lui Iehova" consideră că ziua a şaptea – ziua odihnei – nu s-a sfârşit, deoarece referatul biblic nu consemnează mesajul transmis la sfârşitul primelor 6 zile: *Şi a fost seară...şi a fost dimineaţă*...Ei afirmă că această zi continuă, până la victoria finală a lui Iehova asupra lui Satana[431]. Totuşi, în Decalog, indicarea Sabatului ca zi de odihnă se face folosindu-se timpul trecut: *S-a odihnit Dumnezeu...(Ieşire 20,11).*

Evoluţia raţiunii umane, dezvoltarea tehnologiilor de vârf sunt privite cu reticenţă şi, în spirit fatalist, sunt considerate incapabile de a schimba ceva spre binele naturii: „Programele TV imorale şi violente, cărţile pornografice, înregistrările muzicale degradante şi alte lucruri de acest gen

---

[428] Idem, *Există un Creator...*, p. 97
[429] Idem, *Treziţi-vă!*, 8 iulie 1997, p.3
[430] Idem, *Treziţi-vă!*, 22 nov. 1996, p. 9
[431] Idem, *Turnul de veghere*, 1 iulie 1990, p. 27; Idem, *Există un Creator...*, p. 93

sunt exemple de folosire greşită a tehnologiei"[432]. Unica speranţă rămâne pentru „martori", *Regatul lui Iehova,* numit şi „o rezervaţie pământească"[433], pregătită adepţilor sectei şi din care vor fi excluşi nu numai cei ce vor avea o atitudine agresivă, ci şi cei care se vor dovedi indiferenţi. Regatul pământesc iehovist este definit ca o refacere a paradisului edenic, sub forma unui „parc mondial"[434].

În susţinerea şi argumentarea teoriei paradisului pământesc de către „Martorii lui Iehova", interesul prozelitist este vizibil. Mai întâi, ei speculează cu dibăcie înclinaţia spiritului uman spre admirarea şi protejarea naturii. În proporţie covârşitoare, oamenii sunt animaţi de dragoste faţă de animale şi plante şi se bucură de frumuseţile creaţiei lui Dumnezeu. Promiterea unei naturi nepoluate şi, mai ales, a unor noi relaţii între specii bazate pe dragoste reciprocă, sunt perspective foarte atractive pentru cititorii creduli, mai ales că textele sunt însoţite şi de ilustraţii pe măsură, în care oamenii coexistă paşnic cu animale de pradă. În plus, se poate observa şi aici tactica de intimidare, cu scop prozelitist: pentru cei care nu vor agrea secta, „atitudinea lor agresivă sau apatia lor îi va costa viaţa în «necazul cel mare», care se apropie cu repeziciune"[435].

„Această lume nu mai poate fi salvată"[436] – este sloganul preferat de iehovişti pentru a susţine ca unică soluţie mântuitoare Regatul milenist. De la teza lutherană a „căderii abisale" a omului, toate ramurile neoprotestantismului postulează în chip deist absenţa lui Dumnezeu din lumea creată de El şi imposibilitatea mântuirii creaturilor ca demers sinergic între propriile eforturi naturale şi harul necreat al lui Dumnezeu. Proprie Ortodoxiei, o astfel de concepţie despre mântuire anulează atât teoria univocă a Predestinaţiei, cât şi aspiraţiile panteiste de auto-salvare a cosmosului.

„Lumea lui Satan" este pusă în legătură cu guvernele politice, simbolizate în Biblie prin nişte „fiare" *(Daniel 7, 1-8, 17, 23).* Este adevărat, dar cazurile prezentate sunt singulare. Nu se poate vorbi de o generalizare. În lume au fost şi sunt mii de guverne, în timp ce textele biblice oferite ca suport al afirmaţiei de mai sus, se referă la două. Aceeaşi „lume a lui Satan" este sprijinită şi pe „sistemul comercial avid şi asupritor"[437]. Ciudat este faptul că „martorii" înşişi beneficiază din plin de efectele acestui sistem, fără care însuşi imperiul lor prozelitist mondial n-ar rezista măcar o zi.

Deşi destul de tentantă, teoria Regatului milenist suferă de un viciu de fond: incompatibilitatea clară cu observaţia ştiinţifică a metabolismului

---

[432] Idem, *Treziţi-vă!*, 22 iulie 1997, p.13
[433] *Ibidem,* p.11
[434] Idem, *Treziţi-vă!*, 8 mai 1998, p.13
[435] Idem, *Treziţi-vă!*, 8 iulie 1997, p.11
[436] Idem, *Treziţi-vă!*, 8 septembrie 1998, p.10
[437] Idem, *Tu poţi...*, p. 210

formelor de viață actuale, ca și a interacțiunilor dintre ele. Rezolvarea acestei probleme din perspectivă creștină nu este nicidecum o împărăție de 1000 de ani pe actualul pământ, ci Raiul sau Iadul ca locuri și stări deopotrivă veșnice. De această realitate s-a convins profetic și Sfântul Evanghelist Ioan: *Și am văzut cer nou și pământ nou. Căci cerul cel dintâi și pământul cel dintâi au trecut; și marea nu mai este (Apocalipsa 21,1).* Teologia patristică răsăriteană consideră acest text suportul învățăturii ortodoxe despre transfigurarea întregii creații, purtată de om împreună cu sine în urcușul taboric al îndumnezeirii după har.

Referitor la paradisul pământesc propus de iehoviști, considerăm extrem de pertinentă observația regretatului Prof. Diac. Dr. Petre I. David: „Față de teologia confesiunilor tradiționale,. teologia neoprotestantă (dacă poate fi vorba de o teologie în sensul real al cuvântului) este incomparabil mai puțin elaborată, de o mare simplitate".[438] Întemeiată pe Sfânta Scriptură și luminată de Sfânta Tradiție, teologia ortodoxă definește clar o cosmologie autentică, ale cărei premise eshatologice sunt limpede reliefate de Pr. Lect. Dr. Ștefan Buchiu: „universul, adus la existență din nimic, nu e destinat autodistrugerii: mișcându-se teonom, în virtutea raționalității sale interne – și susținut de energiile dumnezeiești necreate – , universul tinde să devină Împărăția cerurilor."[439]

3. ANTROPOLOGIA IEHOVISTĂ SAU DEPERSONALIZAREA OMULUI

3.1. STRUCTURA FIINȚEI UMANE

Modelul Sfintei Treimi este „specificul teologic al oricărei socio-antropologii eclesiale"[440] – afirmă pr. prof. dr. Dumitru Popescu. Pentru „Martorii lui Iehova", antitrinitari declarați și, în aceeași măsură, antieclesiali, antropologia este, mai degrabă, o justificare simplistă a fobiei eshatologice promovată de ei cu îndârjire. Parfumul oriental de nuanță New Age și-a pus amprenta și asupra pseudo-doctrinei lor eretice: omul nu este, în concepția lor, decât un fel de animal dotat cu rațiune, nicidecum cu suflet. Pentru ei, sufletul este „suflarea de viață" a omului, lipsită de atributul nemuririi: „Omul nu are un suflet nemuritor ca să îndulcească inevitabila lovitură dată de moarte"[441];„Biblia ne învață cu claritate că

[438] P. I. David, *op. cit.*, p.116
[439] Pr. Lect. Dr. Ștefan Buchiu, *op. cit.*, p.38
[440] Pr. Prof. Dr. Dumitru Popescu, recenzie asupra lucrării lui Ionel Ungureanu, *Elemente de antropologie socială ortodoxă. Teză de doctorat*, în *Vestitorul Ortodoxiei*, Anul XII, Nr. 266-267, 15 aprilie 2001, p.11.
[441] W.T., *Treziți-vă!*, 8 mai 1997, p. 17

omul, creat din țărână și făcut din carne, este un suflet."[442] „Claritatea" invocată în citatul anterior nu se sprijină, însă, pe nici un text concludent, ba chiar vine în contradicție cu învățătura Sfintei Scripturi: trupul...*să pulberea să se întoarcă în pământ cum a fost, iar sufletul să se întoarcă la Dumnezeu, Care l-a dat (Ecclesiastul 12, 7)*. Comentând acest text, „martorii" spun că „orice speranță ca omul să revină la viață în viitor depinde în totalitate de Dumnezeu"[443]. Această „speranță" este un non-sens, întrucât Hristos afirmă categoric: *toți ...vor învia (Ioan 5, 28-29)*. Pentru ei, însă, sensul cuvântului *suflet* este de „forță vitală", care se întoarce la Dumnezeu, pentru a cunoaște un destin discreționar: învierea din memoria divină, numai în cazul unei alegeri prestabilite, de tip predestinațianist, realizată asemeni reconstituirilor redate de pe casete video[444].

„Martorii" susțin că memoria lui Dumnezeu lucrează sub forma unei *cărți de pomenire (Maleahi 3, 16)*. Scripturistic, *cartea* de care este vorba simbolizează atotștiința divină, deținând informații complete privind viața oamenilor, în vederea judecății. În nici un caz nu poate fi vorba de o utilizare a acesteia pentru recrearea oamenilor, întrucât învierea va presupune eradicarea suferinței, iar, potrivit Scripturii, și lacrimile sunt scrise în această *carte* alegorică *(Psalmul 55, 8)*.

Explicările iehoviste ale învierilor din morți săvârșite de Mântuitorul sunt stângace, întrucât se străduiesc din greu să combată perenitatea sufletului. „Lazăr nu a spus că ar fi fost în cer"[445] – zic „martorii". Presupunerea – bazată pe ignoranță, că teologia veritabilă susține o înălțare a lui Lazăr cu sufletul la Cer, este neîntemeiată. Potrivit învățăturii ortodoxe, sufletele celor răposați înainte de jertfa mântuitoare a lui Hristos nu mergeau în Cer (în sens de „Împărăția Cerurilor"), ci în Locuința morților (Șeol). Raiul a fost deschis odată cu sfărâmarea porților iadului de către Hristos, Cel aflat cu trupul în mormânt, dar pogorât cu sufletul în locul unde Adam, Eva și drepții Vechiului Testament așteptau eliberarea.

În privința alcătuirii structurale, „martorii lui Iehova" consideră că nu este nici o diferență între om și animale: „suflete fiind, atât oamenii cât și animalele mor și încetează să mai existe"[446]. Singura diferență rezidă în faptul că numai oamenii vor fi readuși la viață prin înviere. Viața sufletelor după moarte este considerată o minciună răspândită de Satana, aducându-se ca argument textul de la *I Timotei 4,1*[447], care, însă, este doar un avertisment despre amăgirile diavolești la modul general, fără vreo referire concretă la suflete în sine.

---

[442] Idem, *Treziți-vă!*, 8 octombrie 1997, p.21
[443] Idem, *Turnul de veghere*, 1 aprilie 1999, p. 17
[444] Idem, *Cunoștința...*, p. 85
[445] Idem, *Tu poți...*, p. 80
[446] Idem, *Treziți-vă!*, 8 august 1997, p.20; Idem, *Tu poți...*, p. 78
[447] Idem, *Treziți-vă!*, 22 nov. 1996, p.7

De fapt, „martorii" fac o confuzie gravă între suflet şi trup. Ei afirmă că termenul biblic *nephesh (suflet)* „reprezintă ceva ce respiră, mănâncă şi poate muri"[448]. Despre crearea omului, ei declară, stupefiant de simplu: „Când Dumnezeu a suflat în nările omului «suflare de viaţă», plămânii lui s-au umplut cu aer"[449].

În realitate, sufletul este o substanţă creată de Dumnezeu în mod liber şi independent, nu un rezultat al proceselor şi transformărilor fiziologice umane. Potrivit opiniei prof. dr. Remus Rus, „Noul Testament...întăreşte credinţa că entitatea fiinţială ce poate fi numită *ψυχή* sau *πνεῦμα* supravieţuieşte după moarte"[450].

Chipul lui Dumnezeu în om este considerat de iehovişti imaginea sau reflectarea gloriei divine[451]. De fapt, „martorii" păstrează confuzia teologiei occidentale dintre *chipul* şi *asemănarea* lui Dumnezeu: „Ce înseamnă a fi creat după chipul lui Dumnezeu? Pur şi simplu că omul a fost făcut după asemănarea lui Dumnezeu, având atribute divine – de pildă, dreptate, înţelepciune şi iubire"[452]. Afirmaţia abundă în erori: în primul rând, Dumnezeu nu se poate exprima pleonastic, aşa cum propun iehoviştii, în demersul lor de a echivala „chipul" cu „asemănarea"; apoi, înzestrarea omului cu atribute „divine" generează o confuzie de tip panteist între Creator şi creatură.

O definiţie iehovistă a conştiinţei morale este „cunoaşterea a ceea ce se petrece în propria minte"[453]. Dincolo de sensul acesta primar al cunoştinţei a ceea ce este moral sau imoral, există şi factorul de discernere, care-l determină pe om să lucreze binele şi să evite răul. O conştiinţă adormită din nepăsare (neimplicare decizională privind propriile fapte), dar dotată cu atributul cunoaşterii, este mult mai pervertită decât cea adormită din ignoranţă.

În dorinţa de a argumenta mortalitatea sufletului uman, „martorii" comentează porunca divină de la *Facere 2, 15-17* ca pe un argument că Adam a fost creat muritor. Moartea, însă, a fost indicată ca o pedeapsă, ca o consecinţă a încălcării voii lui Dumnezeu. Omul a fost creat cu destinaţia de a fi nemuritor, atât cu trupul, cât şi cu sufletul. Problema păcatului originar se doreşte a fi, în versiunea iehovistă, atribuită fie trupului, fie sufletului – cazuri în care, evident, căderea nu poate fi imputabilă. Omul, însă, a păcătuit ca persoană, cu trupul şi sufletul său deopotrivă, iar pedeapsa vizează ambele componente ale fiinţei umane.

Chiar despre proorocul Ilie, care a fost ridicat cu trupul la cer, când a

[448] Idem, *Turnul de veghere,* 1 octombrie 1997, p. 19
[449] Idem, *Tu poţi...* p. 72
[450] Asist. Remus Rus, *Concepţia despre om în marile religii,* teză de doctorat, Bucureşti, 1978, p. 63
[451] W.T., *Turnul de veghere,* 15 iunie 1994, p. 12
[452] Idem, *Turnul de veghere,* 15 iulie 1997, p. 5
[453] Idem, *Există un Creator care se interesează de voi?,* p. 63

apărut pe Tabor, „martorii" spun că era mort de mult, iar prezența sa alături de Hristos transfigurat era „un simbol"[454].

Învățătura despre nemurirea sufletului ar proveni, după „martori", din Babilonul antic, fondat după potop de Nimrod, un strănepot al lui Noe, aflat „în opoziție cu Iehova". Ei consideră că doctrina nemuririi sufletului a pătruns în iudaism și creștinism pe filiera filosofiei platonice păgâne, prin Filon din Alexandria, prin Fericitul Augustin și Origen. Analizând *Ecclesiastul 9, 5,10 Cei morți nu știu nimic...în Șeol...nu este nici lucrare, nici plan, nici cunoștință, nici înțelepciune*, „martorii" trag concluzia pripită că „moartea este o stare de inexistență". Deși, în mod evident, aceste cuvinte se referă la trup, în contextul negării iehoviste a existenței sufletelor, mesajul lor condamnă pe oni la neființă[455], printr-o izbitoare asemănare cu conceptele orientale sau antropozofice. În plus, citatul respectiv contrazice și învățătura iehovistă privind amintirea morților de către Dumnezeu la înviere.

Ei aduc ca argument și textul *Iezechiel 18,4: Sufletul care păcătuiește, acela va muri,* dar acesta se referă la moartea spirituală, adică pierderea mântuirii. În alte locuri, forțează traducerea cuvântului *suflet* cu *viață*. Când Ilie l-a înviat pe fiul văduvei, *sufletul copilului s-a întors la el (III Regi 17,21-22),* dar „martorii" susțin că „viața a revenit".

Un alt text adus în discuție este *Psalmul 145,4.* Aici se menționează că sufletul *iese* și *în aceeași zi pier gândurile lui.* Contextul ne lămurește, întrucât mesajul psalmului este altul: ni se cere să ne încredem în Dumnezeu, nu în oamenii puternici, dar muritori, căci, odată cu moartea lor, le pier și planurile mărețe, dar efemere.

Hristos Însuși arată că sufletul uman este o realitate: *Nu vă temeți de cei ce ucid trupul, dar sufletul nu pot să-l ucidă; ci, mai degrabă, temeți-vă de acela care poate ca și sufletul și trupul să le piardă în gheenă (Matei 10, 28).*

Textele pauline referitoare la suflet sunt clare: *Căci știm că, dacă acest cort, locuința noastră pământească, se va strica, avem zidirea de la Dumnezeu, casă nefăcută de mână, veșnică, în ceruri (II Corinteni 5,1); Voim mai bine să plecăm din trup și să petrecem la Domnul (II Corinteni 5,8).* Iehoviștii, comentând aceste versete, le leagă semnificația de „naștere din nou" a „creștinilor unși" în ceruri, pentru a domni alături de Hristos[456]. Dar, conform doctrinei iehoviste, această lucrare a avut startul în 1914. Dacă analizăm, însă, citatele de mai sus, observăm că speranța de viață cerească a Sfântului Apostol Pavel era concomitentă sfârșitului vieții sale pământești. Prin expresiile *zidirea de la Dumnezeu, casă nefăcută de mână, veșnică, în ceruri,* Apostolul se referă, în mod nemijlocit, la suflet.

---

[454] Idem, *Turnul de veghere,* 15 mai 1997, p. 11
[455] Idem, *Turnul de veghere,* 15 octombrie 1994, p. 4
[456] Idem, *Turnul de veghere,* 15 februarie 1998, p. 15

O dovadă a existenţei sufletului este oferită de textul *I Petru 3, 18-20,* care relatează coborârea lui Hristos cu trupul la iad, unde *a propovăduit şi duhurilor ţinute în închisoare.* „Martorii" dau o interpretare proprie acestui text, afirmând că Hristos a acţionat astfel pentru „a le proclama spiritelor îngereşti decăzute victoria Sa"[457]. Este sugerată, astfel, ideea anteriorităţii învierii faţă de coborârea la iad, fapt infirmat de contextul biblic: Sfântul Petru vorbeşte despre *învierea lui Iisus Hristos* în versetul următor (21). Şi textul *I Petru 4, 6: li s-a binevestit chiar şi morţilor,* este interpretat de către iehovişti în mod alegoric – considerându-se a fi referitor la moartea spirituală. În realitate, acest verset întăreşte cele enunţate la *I Petru 3, 18-20,* beneficiare ale unei interpretări literale, după cum am văzut.

În traducerea N.W.T., „martorii" propun pentru *Marcu 8, 12* următoarea variantă: „şi el (Hristos, -n.n.) a gemut adânc în spiritul său"[458]. Pentru ei, este imposibil să ofere o exegeză logică a acestui text, întrucât neagă conceptul de „suflet", iar despre „Spiritul Sfânt" vorbesc ca despre o energie, care nu poate, deci, să „geamă".

Totuşi, comentând textul *I Regi 16,7: Omul se uită la faţă, dar Dumnezeu se uită în inimă,* iehoviştii susţin, în mod indirect, existenţa sufletului, afirmând că „este o încurajare faptul că Creatorul se uită la ceea ce suntem în interior, şi nu la aspectul nostru exterior"[459]. În mod evident, nu se face referire aici la structura anatomică a trupului, ci la personalitatea fiecăruia, care rezidă în suflet.

Gândirea teologică privitoare la suflet s-a cristalizat în perioada patristică, în special ca formă de răspuns contra apolinarismului trihotomist. Mulţi sfinţi părinţi definesc cât mai exact, în scrierile lor, conceptul de suflet. Iată, de pildă, ce afirmă Sf. Grigorie de Nyssa: „Sufletul este o esenţă creată, vie, intelectuală, care dă corpului organic şi sensibil putere de viaţă"[460].

Pentru iehovişti, transmiterea sufletului în sens de „forţă de viaţă" nu este rezultatul unui act de creaţie dumnezeiască, ci este opera exclusivă a părinţilor trupeşti[461].

Afirmaţia că „prin moarte, omul ajunge în cer" le prilejuieşte iehoviştilor comentariul că moartea nu mai este o pedeapsă a păcatului *(Romani 5,12),* ci o binecuvântare[462]. Totuşi, moartea rămâne o realitate dureroasă, de care nu vor fi scutiţi oamenii din toate timpurile şi locurile, iar starea sufletelor după moarte cunoaşte definirea unor destinaţii precise,

---

[457] Idem, *Turnul de veghere,* 15 iulie 1997, p. 19

[458] Idem, *Scripturile greceşti creştine, Traducerea lumii noi*, p. 59

[459] Idem, *Există un Creator...*, p. 135

[460] Sf. Grigorie de Nyssa, *Cuvânt despre suflet şi înviere,* Migne, PG, 46, 29B, apud R. Rus, *op. cit.*, p. 69

[461] W.T., *Turnul de veghere,* 15 iunie 1994, p. 6

[462] Idem, *Treziţi-vă!,* 8 martie 1994, p. 13, 21

în funcție de faptele săvârșite. Prezența celor 144.000 de aleși iehoviști în cer încurcă puțin socotelile detractorilor existenței sufletului. Bazându-se pe textul *I Corinteni 15,53,* iehoviștii susțin că, dacă aleșii se vor „îmbrăca" în nemurire, aceasta înseamnă că nu le este înnăscută, ci le va fi conferită al un moment dat. Contextul este, și de această dată, lămuritor: nemurirea – existentă ca realitate încă de la creație, este potențată prin venirea lui Hristos, în sensul restabilirii menirii omului fixată prin însuși actul creației: imortalitatea cu trupul și sufletul și asemănarea cu Dumnezeu.

Nemurirea sufletului, în creștinism, este legată organic de caracterul personal al relației dintre om și Dumnezeu. Omul transcende condiția propriei sale existențe, tinzând după comuniunea cu Treimea de Persoane, după modelul Căreia este chemat a-și răsfrânge dragostea spre semeni. În același timp, Dumnezeu Cel în Treime încurajează și încălzește această osmoză a umanului cu divinul, în primul rând prin aducerea întru slavă a firii noastre în Hristos, iar mai apoi prin chemarea personală a tuturor oamenilor la desăvârșire și îndumnezeire prin har. Viața pământească umană devine, așadar, o proiecție spirituală pentru nemurire și veșnicie, o condiție sine qua non a răsplătirii personale a oamenilor, ca entități psiho-fizice. „Duhul" despre care vorbesc textele Scripturii că împodobește alături de suflet, trupul omenesc *(I Tesaloniceni 5, 23)* nu este altceva decât arvuna veșniciei, „comoara" din ceruri *(Matei 6, 20)* și nicidecum „o forță" sau „o energie", așa cum consideră iehoviștii. Lipsiți de modelul comuniunii personale treimice, „martorii" îl izolează pe om în segmentul închis al vieții pământești, curmată cu ateista „trecere în neființă" și neverosimila teorie a recreării persoanei din memoria divină. Confuzia dintre sufletul uman, impregnat cu personalitate, și simpla suflare de viață specifică întregului regn animal, conduce la o nedreaptă concepție a distrugerii totale a omului prin moarte, negând Providența divină în aspectul ei de conservare. Căci, la Parusie, lumea însăși va fi transfigurată *(Cer nou și pământ nou – Apocalipsa 21,1),* în nici un caz distrusă, pentru a fi recreată din memorie. Cu atât mai mult omul. Esențială ni se pare, spre exemplificare, manifestarea iconomiei divine cu prilejul potopului, când Dumnezeu renunță *definitiv* la ideea pierderii rasei umane.

După creație, oamenii au fost așezați de Dumnezeu în raiul cel din Eden, pe care iehoviștii îl și localizează, „probabil, în apropiere de lacul Van de pe teritoriul actualei Turcii"[463]. Tot ei susțin că scopul șederii protopărinților în Eden era de a-i extinde acestuia hotarele, pentru a-și face acolo locuința ei și urmașii lor[464]. Sfânta Scriptură afirmă, însă, cu claritate, că idealul strămoșilor se îndrepta spre Creator, a Cărui asemănare după har

[463] Idem, *Treziți-vă!,* 8 aprilie 1997, p. 4
[464] *Ibidem*

urmau să o dobândească la sfârşitul stării primordiale – dacă respectau porunca divină, şi nu spre pământ, care îşi oferea roadele necondiţionat pentru susţinerea vieţii umane. De altfel, blestemul pământului şi necesitatea muncii fizice ca suport al existenţei apar ulterior căderii în păcatul originar *(Facere 3, 17-19)*.

Adam şi Eva au fost creaţi „perfecţi" – afirmă „martorii"[465]. Atunci, cum au păcătuit, dacă definim păcatul drept o încălcare liberă şi conştientă a voii lui Dumnezeu? Dacă originea păcatului strămoşesc stă în ispita satanică, fără nici o contribuţie umană, atunci de ce să fie pedepsit omul?

În urma păcatului, „martorii" afirmă că primilor oameni nu le-a mai fost „susţinută" perfecţiunea de către Dumnezeu: „primii noştri părinţi au fost condamnaţi de Dumnezeu şi au murit din punctul său de vedere"[466]. Afirmaţia seamănă cu teza catolică a darului supraadăugat, adică a unei forţe divine exterioară omului, sădită în om în starea primordială, dar retrasă după consumarea păcatului. Păcatul strămoşesc, în acest caz, n-a mai alterat firea omenească, întrucât nu a produs transformări decât pe planul relaţiei divino-umane.

În starea primordială, „Martorii lui Iehova" introduc ideea de „guvern perfect"[467], prezidat de Iehova, împotriva căruia s-au împotrivit protopărinţii, ispitiţi de diavol. Tributari concepţiilor maniheo-gnostice, ei susţin că firea umană era pervertită în sine încă din Eden. Adam şi Eva „nu erau demni de viaţa eternă"[468] – afirmă „martorii", care vorbesc despre o „libertate relativă"[469] a protopărinţilor în rai.

Căderea în păcat este, şi pentru „martori", cauza alterării firii umane, asemănată cu un utilaj, „care nu mai funcţionează bine"[470], producând o „treptată deteriorare a minţii şi corpului"[471], numită, cu un termen generic, „imperfecţiune"[472]. În concepţia iehovistă, păcatul strămoşesc se transmite din generaţie în generaţie „prin intermediul relaţiilor sexuale şi prin naştere"[473].

Afirmaţii precum: „din ziua în care au fost expulzaţi din grădină, Iehova nu a mai comunicat în nici un fel cu ei [Adam şi Eva – n.n.]..."; „Ei au pierdut perfecţiunea, perspectiva de a trăi veşnic şi locuinţa paradiziacă"[474] susţin filiaţia doctrinară protestantă a iehovismului,

---

[465] Idem, *Turnul de veghere*, 15 martie 1994, p. 15
[466] *Ibidem*, p. 16; Idem, *Cunoştinţa...*, p. 58
[467] Idem, *Treziţi-vă!*, 22 februarie 1996, p. 15
[468] Idem, *O viaţă paşnică într-o lume nouă*, 1994, p. 3
[469] Idem, *Cum a apărut viaţa – prin evoluţie sau prin creaţie?*, p. 190
[470] Idem, *Turnul de veghere*, 15 ianuarie 1995, p. 4; o comparaţie similară – cu un ventilator scos din priză, care se încetineşte şi se opreşte, în Idem, *Cum a apărut viaţa...*, p. 191
[471] *Ibidem*
[472] Idem, *Va exista vreodată o lume fără război?*, p. 14
[473] Idem, *Să ne apropiem de Iehova...*, p. 131
[474] Idem, *Turnul de veghere*, 15 octombrie 1997, p.6

favorabilă „căderii abisale". Protopărinților li se contestă dreptul de a beneficia de roadele Răscumpărării[475].

Afirmațiile „martorilor" sunt paradoxale: „morții își așteaptă în mormânt «eliberarea». În timp ce așteaptă, ei sunt inexistenți"[476]. O comparație interesantă între ideologia iehovistă și tezele marxiste găsim la Ș. Constantinescu: „Ce mult seamănă această învățătură cu aberațiile marxiștilor, care susțin teoria paralelismului psiho-fizic, care consideră sufletul ca un atribut al materiei!"[477]

3.2. SCOPUL VIEȚII – PERSPECTIVE ESHATOLOGICE

„Martorii lui Iehova" promovează o concepție curioasă, nihilistă, privind scopul creării omului, ca manifestare a bunătății divine. Potrivit lor, „Creatorul se reține să-i facă bine omului"[478]. Indirect, se induce ideea că, prin creație, omul nu ar primi deplin binele, deci, cel puțin parțial, ar primi concomitent și răul. Chiar dacă această proporție ar fi infinitezimală de partea răului, Dumnezeu nu poate fi făcut creator al acestuia, întrucât El a făcut toate *bune foarte (Facere 1, 31).*

Credința creștină este axată pe învățătura despre învierea tuturor, ca realitate directă ce decurge din învierea lui Hristos. „Martorii" neagă aspectul real, universal și personal al învierii, afirmând că ea este rezervată numai drepților (membrii „aleși" ai sectei). În plus, ei leagă momentul învierii de contextul temporal al ereziei mileniste, creând astfel puntea de intrare în paradisul pământesc, considerat a fi proiecția la scară planetară a ceea ce iehoviștii au început deja să construiască: Regatul lui Iehova. În concepția iehovă privind paradisul, regăsim actualizată o veche erezie: apocatastaza origenistă. Focul purificator al Armaghedonului va determina – zic „martorii" – restabilirea creației originare în coordonatele ei primordiale și va distruge totul: Răul și pe cei ce-l practică. Interesant este faptul că sunt asociate Răului și cuceriri ale științei și tehnicii sau elemente clare ale avansării omenirii pe scara civilizației. Toate acestea vor fi distruse, din diferite motive (de exemplu, poluarea) și vor determina o identificare clară a raiului promis de „martori" cu paradisul adamic. Afirmația, dincolo de reînvierea ereziei amintite, de multe prăfuită dar îndrăgită subit în timpurile moderne, chiar și de unii ortodocși[479], vine în contradicție chiar cu textele Sfintei Scripturi: *Împărăția Mea nu este din lumea aceasta* – spune Mântuitorul *(Ioan 18,36).* Tot El afirmă: *În casa Tatălui Meu multe locașuri sunt. Deci mă duc să vă pregătesc vouă loc (Ioan 14,2).*

---

[475] Idem, *Să ne apropiem de Iehova,* p. 143
[476] Idem, *Turnul de veghere,* 1 mai 2001, p.22
[477] Ș. Constantinescu, *op. cit.,* p.46
[478] W.T., *Există un Creator...,* p. 118
[479] Este cazul lui N. Berdiaev, de exemplu.

Textele de la *I Corinteni 15, 44-50,* care vorbesc despre *trup fizic* şi *trup spiritual,* menționând faptul că *sângele şi carnea nu pot moşteni împărăția cerurilor,* le prilejuiesc „martorilor" concluzia pripită că „numai spiritele dotate cu un corp spiritual pot trăi în cer"[480]. Este aberant să se limiteze puterea creatoare a lui Dumnezeu doar la alcătuirea acestor două tipuri de ființe: îngeri şi oameni. Hristos Însuşi nu spune că oamenii, la înviere, vor fi îngeri, ci ***ca îngerii lui Dumnezeu în ceruri (Matei 22, 30).*** Sf. Pavel afirmă, în contextul versetelor citate de „martori", că *unul este trupul oamenilor şi altul este trupul dobitoacelor şi altul este trupul păsărilor şi altul este trupul peştilor (I Corinteni 15, 39).* Înşiruirea ar putea continua, arătând că Dumnezeu este atotputernic şi atoatecreator.

„Martorii" susțin că, la înviere, oamenii vor primi „fie un corp uman, fie un corp spiritual", „păstrând, în acelaşi timp, propria identitate"[481]. Afirmația e un non-sens: creația din nou, din memoria divină, nu poate oferi aceeaşi structură: şi eterică, şi materială, în acelaşi timp identice.

Învățătura privind învierea morților are valoare vechi-testamentară *(Daniel 12,2).* La fel şi conceptul de judecată universală – subiect de controversă la evrei, care învață în Talmud că „numai cei drepți vor învia"[482]. Iată de unde preiau iehoviştii ideea învierii exclusive a drepților – şi aceasta nu este singulară. Tot din iudaism, provine întreaga viziune eshatologică a „martorilor", care postulează un mesianism sub forma unei împărății pământeşti, sprijinindu-se pe texte abundente din Vechiul Testament.

Mântuirea personală sau subiectivă este, după învățătura ortodoxă, consecința directă a mântuirii obiective sau Răscumpărării aduse de Hristos. Potrivit aspectului recapitulativ al Răscumpărării, în umanitatea lui Hristos este ipostaziat întregul neam omenesc, care astfel primeşte prezența activă la Jertfa de pe Cruce şi dobândeşte, totodată, iertarea păcatului originar şi posibilitatea ştergerii păcatelor personale pentru cei ce-şi asumă personal roadele acestei Jertfe, prin har, credință şi fapte bune în Biserică: *El a purtat păcatele noastre, în trupul Său, pe lemn, pentru ca noi, murind față de păcate, să viețuim dreptății... (I Petru, 2,24).* „Martorii lui Iehova" reduc opera de mântuire adusă de „omul Isus" la o simplă egalizare juridică de tip compensatoriu: jertfa Sa este exact „prețul corespunzător" pentru păcatul adamic[483]. În concepția lor, aşadar, nu se poate vorbi nici de transformarea ontologică a firii umane, ridicată din starea de păcătoşenie la cea de slavă, nici de urcuşul duhovnicesc al omului spre desăvârşire, spre asemănarea cu Creatorul după har. Omul iehov rămâne dezbrăcat de

---

[480] W.T., *Tu poți..,* p. 144
[481] Idem, *Să aducem....* p. 177
[482] a se vedea Remus Rus, *op. cit.*, p. 127
[483] A se vedea Ş. Constantinescu, *op. cit.,* p.42.

roadele harului, de căldura personală a Duhului, de idealul teocentric al vieţii creştine, ca rezultat al îndemnului lui Hristos: *Fiţi, dar, voi desăvârşiţi, precum Tatăl vostru Cel ceresc desăvârşit este!* (Matei 5,48).

Este greu de precizat cum înţelege pseudo-doctrina iehovistă efectul Răscumpărării aduse de Hristos asupra firii umane, atâta vreme cât afirmă că oamenii sunt „concepuţi în păcat şi născuţi cu greşeli"[484]. Eliberarea din robia păcatului şi a morţii nu are, pentru „martori", valoare universală. Beneficiarii acestui act sunt doar membrii „omenirii răscumpărate"[485].

„Martorii lui Iehova" promovează o morală rigoristă; ei interzic cu desăvârşire tutunul, drogurile şi consumul excesiv de alcool. Totuşi, în rândurile lor se află destui indivizi care nu respectă aceste prevederi.

Doctrina „martorilor" a preluat numeroase elemente din predestinaţia protestantă, pe care le-a adaptat în funcţie de interesele proprii. Comentând cazul unor predicatori ucişi de prăbuşirea unui avion tocmai în timp ce-şi desfăşurau misiunea propagandistică, „Martorii" afirmă că numai organizaţia lor şi scopurile bine precizate ale acesteia se bucură de ocrotirea divină, nu şi adepţii luaţi separat[486]. Iată temeiul izolării sociale, al topirii identităţii personale în masa omogenă a sectei!

4. INFLUENŢE MOZAICE ŞI ERORI NEOPROTESTANTE ÎN CONCEPŢIA IEHOVĂ

„Studiul" Scripturii atât de drag lui Russell l-a făcut pe acesta să se aplece cu o atenţie sporită asupra Vechiului Testament, întrucât spera să găsească noi „filoane" exegetice şi profetice, cu care să se impună în mediul advent în care activa iniţial şi de care ar fi vrut să se desprindă, formându-şi propria grupare. Şi nu a fost deloc greu, mai cu seamă dat fiind faptul că a vizitat Locurile Sfinte şi, după unele voci, se pare că el însuşi era de origine iudaică. Astfel, influenţele mozaice în ideologia grupării sale sunt evidente: concepţia antitrinitară a singurului Dumnezeu unipersonal Iehova[487], negarea Dumnezeirii lui Hristos şi a Duhului Sfânt, bizara identificare a lui Hristos cu Arhanghelul Mihail şi contestarea învierii Sale din morţi sunt numai câteva dintre ele.

„Martorii" compară expresia „în numele...Sfântului Duh"*(Matei 28,19)*, referitoare la botez, cu sintagma „în numele legământului", folosită de iudei. De aici, ei trag concluzia pripită că botezul se poate face şi în numele a ceva impersonal. Nu poate fi vorba aici, însă, de nici o

[484] W.T., *Turnul de veghere*, 15 octombrie 1994, p. 22
[485] Idem, *Turnul de veghere*, 15 martie 1996, p. 8
[486] Idem, *Treziţi-vă!*, 8 aprilie 1996, p. 26-27
[487] Însuşi numele acesta este adaptat din limba ebraică

similitudine între botezul prozeliţilor iudei, care marca aderarea formală la religia mozaică,– şi botezul creştin *din apă şi din Duh (Ioan 3,5).*

Interesant este faptul că, dacă în primul veac creştin Biserica se confrunta cu erezii venite, în principal, din direcţia iudaică, şi astăzi ne este dat, parcă, să retrăim aceleaşi atacuri eterodoxe venite acum din partea grupării iehoviste, care şi-a făcut o obişnuinţă din preluarea, amplificarea şi aducerea la zi a respectivelor învăţături greşite.

Ereticii iudaizanţi, care negau realitatea Învierii Domnului, sunt precursorii „martorilor" de astăzi, precum şi ai raţionaliştilor şi altor „cercetători" „serioşi", cărora li se adresează Sfântul Apostol Pavel: *„iar dacă Hristos n-a înviat, zadarnică este propovăduirea noastră, zadarnică şi credinţa voastră" (I Corinteni 15,14).* De fapt, o ramură a ebioniţilor, care-L considera pe Hristos ca simplu om, „fiu al dulgherului Iosif", se află la „originea mişcărilor mozaico-advente"[488].

Iudeo-gnosticii – antitrinitari, dar politeişti, adepţi (după a lor rătăcire) ai Sfântului Petru, îl considerau pe Hristos un simplu profet şi îl combăteau cu vehemenţă pe Sfântul Apostol Pavel. Nu făceau nici o diferenţă între iudaism şi creştinism, fapt care le-a atras apelativul de „iehovii vremii"[489] .

Hiliaştii sau adepţii „Împărăţiei de 1000 de ani" a lui Hristos cu adepţii săi au apărut încă din primul veac creştin. Erezia lor s-a stins treptat, dar a fost reformulată şi amplificată în vremea noastră de către „Martorii lui Iehova".

Valdenzii sunt consideraţi de „martorii lui Iehova" „căutători ai adevărului", întrucât respingeau: „purgatoriul, rugăciunile pentru morţi, închinarea la Maria, rugăciunile la «sfinţi», adorarea crucii, indulgenţele, euharistia şi botezul nou-născuţilor"[490]. Sunt tot atâtea similitudini cu doctrina iehovistă, avidă de recunoaştere istorică a unei vechimi care să-i sporească autenticitatea. În realitate, valdenzii şi iehoviştii sunt două grupări sectare totalmente diferite – şi ca epocă, şi ca reprezentativitate, şi ca ideologie.

„Moartea omului Isus Cristos...a fost cel mai important eveniment din istorie". Această afirmaţie, făcută de „Martorii lui Iehova" pe una din coperţile revistelor lor[491], este în contradicţie flagrantă cu adevărul spuselor pauline: *Dacă Hristos n-ar fi înviat, zadarnică este credinţa voastră (I Corinteni 15,17).* Deci nu moartea, ci învierea Sa trebuie sărbătorită. Comemorarea morţii lui Iisus se face de către „Martorii lui Iehova" în ziua corespunzătoare paştelui iudaic, adică 14 Nisan din calendarul biblic lunar, deşi atât ultima cină, cât şi adormirea Domnului cu trupul pe cruce au devansat această dată. S-a păstrat de la evrei, pe filieră apuseană, şi azima servită la „Comemorare".

---

[488] Diac. P.I.David, *op. cit.*, p.62
[489] *Ibidem*, p.63
[490] W.T., *Turnul de veghere*, 1 septembrie 1995, p. 28
[491] Idem, *Turnul de veghere*, 15 martie 1992, p.32

Similitudinea cu practicile iudaice reiese şi din prilejurile de adunare iehoviste. Ca şi evreii, ei se strâng laolaltă de 3 ori pe an: la Comemorare (o zi), la Adunarea de circumscripţie (2 zile) şi la Congresul de District (3-4 zile). Pentru aceste adunări, se impune păstrarea cu strictețe a disciplinei, dar şi implicarea pe plan organizatoric (atât prin suport financiar, cât şi prin prezență personală prin departamente). Prezența este obligatorie. Datele şi locurile adunărilor sunt publicate din timp, pentru ca toți să-şi planifice treburile pentru a fi de față.

Iehoviştii, după opinia arhimandritului Pantelimon Bezeniti, „nu sunt străini de idealurile sionismului mondial"[492]. Conducătorii sectei sunt consideraţi, de unii cercetători, „agenți ai oficinelor de spionaj occidentale"[493].

4.1. „REGATUL LUI IEHOVA" CA ORGANIZAȚIE RELIGIOASĂ

Gruparea de persoane cunoscută îndeobşte sub titulatura de „Martorii lui Iehova" se defineşte pe sine, în raporturile cu societatea, ca „organizație religioasă", obținând şi avizul public de funcționare în rând cu celelalte culte, fundații şi O.N.G.-uri. În rândurile adepților ei, însă, este preferată titulatura de „Regatul lui Iehova"(adaptare iehovistă a sintagmei biblice „împărăția lui Dumnezeu"). Oficializarea acestei denumiri mai are, însă, mult de aşteptat deoarece ar însemna un atac jignitor la adresa formelor de conducere politico-sociale, care nu l-ar tolera ca atare. Oricum, „martorii", care deja au o faimă în întreaga lume cu ostilitatea lor față de sistemele de guvernare actuale, nu riscă un nou conflict. Totuşi, se delimitează strict şi de celelalte denumiri utilizate în mod curent în terminologia grupărilor religioase, pentru a nu fi confundați cu alte organizații similare – Biserici, Culte sau secte, pe care ei le includ în mod jignitor în aşa-zisul „Imperiu mondial al Religiei false", numit şi „Babilonul" sau „Prostituata cea Mare"[494].

Analizând forma de grupare socială „Martorii lui Iehova" din perspectivă ortodoxă, nu trebuie să ne ferim să o catalogăm drept ceea ce este cu adevărat, adică o sectă religioasă. Dintre coordonatele definitorii ale sectei[495], cele mai importante, care se regăsesc şi la gruparea iehovistă, sunt următoarele:

- doctrină eretică, pigmentată cu fantezii religioase (vezi: celebrele lor „calcule");
- periculozitatea pe plan social şi național (vezi: interzicerea transfuziilor, batjocorirea drapelului şi imnului etc.);

---

[492] Arhim. Pantelimon Bezeniti, *op. cit.*, p.3

[493] Petru Berar, *Umanism şi ateism,* Bucureşti, 1980, p. 177, apud P. Hladchi-Bucovineanu, *op. cit.*, p. 11

[494] W.T., *Treziți-vă!,* 8 iunie 1997, p. 14

[495] a se vedea P.I.David, *op. cit.*, p.85-86

- spectrul psihozei terifiante a Eshatonului;
- prozelitismul agresiv, cu manifestări violente.

De asemenea, încercând o clasificare şi din perspectiva istoriei bisericeşti, putem spune că organizaţia „Martorii lui Iehova" se înscrie în spectrul larg al mişcărilor neoprotestante, fiind, de fapt, la începuturile ei, o comunitate dizidentă ruptă din Cultul Adventist Reformist de Ziua a Şaptea. De fapt, „martorii" se definesc ca reprezentanţi de bază ai grupărilor advente, mileniste, contemporane.

Ca formă de organizare, secta se prezintă ca o instituţie centralizată, cu comanda la centrul situat în New York, S.U.A., format din 10 membri, care alcătuiesc comitetul de conducere, în frunte cu preşedintele. Corpul de Guvernare poartă şi titulatura de „sclavul fidel şi prevăzător"[496] şi are responsabilitatea specială de a supraveghea învăţăturile transmise la nivel mondial. Conducerea sectei „trăieşte într-o stare de vădită opulenţă faţă de adepţii de rând, într-un lux devenit proverbial"[497]. După modelul central, există Comitete de filială, în fiecare ţară, compuse din minim 3 bărbaţi.

La nivelul fiecărei ţări organizaţia centrală poartă numele de „filială"(sau „Betel") şi deţine un sediu important. Slujitorilor iehovişti din Beteluri le revin mai multe tipuri de sarcini de serviciu: munca la birou, la tipografii, la legătorii, la bucătărie, la spălătorie etc. Toate aceste activităţi sunt considerate „sacre"[498]. Toţi participanţii formează o „familie". Noii-veniţi sunt instruiţi la „Şcoala pentru noii-veniţi la Betel" şi au ca sarcină să citească Biblia în întregime în maxim 12 luni.

Suportul financiar al sectei este foarte mare şi provine, în general, din cotizaţii şi donaţii venite din partea membrilor săi. În ultima vreme, se încearcă atragerea de fonduri şi din partea nemembrilor sectei, sub paravanul unor activităţi umanitare sau, pur şi simplu, prin solicitarea unor donaţii de la primitorii revistelor „Turnul de veghere" şi „Treziţi-vă!", deşi acestea se prezintă drept „gratuite"[499]. Adepţii, însă, sunt obligaţi să se aboneze la ele şi să comande, în plus, şi exemplare destinate a fi „plasate" pe teren.

Pentru promovarea intereselor financiare ale sectei, în perioade de recesiune economică, au fost lansate obligaţiuni ale Societăţii W.T., pe care iehoviştii au fost siliţi să le cumpere; deşi dobânda era derizorie (2%)[500]. Actualmente, secta iehovistă a progresat enorm, încât, într-o lucrare de sectologie actuală, găsim stipulat în dreptul ei că „sub masca unei organizaţii

---

[496] W.T., *Turnul de veghere*, 15 septembrie 1995, p. 30
[497] Petre Hladchi-Bucovineanu, *op. cit.*, p. 10
[498] W.T., *Turnul de veghere*, 15 iunie 1994, p. 30
[499] un „martor" destăinuie cum a venit în contact pentru prima oară cu publicaţiile iehoviste: *am donat un dolar şi le-am luat*; a se vedea Idem, *Treziţi-vă!*, 8 mai 1998, p. 19.
[500] Spre exemplu, acest lucru s-a petrecut la Congresul de la Cleveland, Ohio, din august 1946

religioase se ascunde una din cele mai mari întreprinderi economice"[501].

Pe plan local, secta se organizează în districte, circuite şi congregaţii. Supraveghetorul de district vizitează circuitele arondate (între 18 şi 25 la număr), prin rotaţie, şi organizează în fiecare dintre ele câte două congrese pe an. Fiecare congregaţie este vizitată „cam de două ori pe an de supraveghetori itineranţi instruiţi"[502]. După 3 ani, supraveghetorii itineranţi sunt schimbaţi la alt circuit. Împreună cu soţiile, primesc indemnizaţii şi le sunt decontate cheltuielile de transport de către Societatea Watch Tower. Cazarea şi masa cad în sarcina congregaţiilor vizitate.

Adeseori, în paginile publicaţiilor iehoviste, se face apel la generozitatea adepţilor, cărora li se cere să contribuie la susţinerea „lucrării mondiale" a Regatului, atât prin bani sau alte valori, cât şi prin voluntariat[503].

În România, „martorii" sunt organizaţi la nivel central sub forma unei asociaţii non-guvernamentale, cu peste 450 de ramificaţii în teritoriu, numite „congregaţii". În medie, fiecare congregaţie numără între 80 şi 200 de membri. Instabili psihic, unii „martori" migrează de la o congregaţie la alta[504], neavând conştiinţa apartenenţei la o comunitate anume.

Activitatea pe plan local este condusă de „bătrâni" . Misiunea lor este de a pregăti şi conduce întrunirile săptămânale, în cadrul cărora au loc rugăciuni şi cântări comune, interpretate după culegerile *Imnele zorilor regatului* şi *Cântaţi laude lui Iehova*[505], dar şi prezentări ale succeselor şi insuccesele desfăşurate în munca prozelitistă. Totodată, se dau indicaţii pentru utilizarea ghidului *Să aducem argumente din Scripturi*, axat pe necesitatea conducerii discuţiilor cu eventualii interlocutori spre o reuşită sigură.

Între 1938-1944, cântarea a fost exclusă din cultul iehovist. Apoi F.W.Franz a reintrodus-o, lansând „Cartea de cântări a serviciului pentru regat"[506]. Actualmente, „martorii" au cultivat genul muzical, prin compoziţii proprii, polifonice, armonizări pe 4 voci, cu acompaniamente orchestrale, în special la pian şi chitară, înregistrate şi difuzate în paralel cu cântarea vocală. Stilul este vizibil influenţat de cultele neoprotestante.

Deşi afirmă că structura lor organizatorică este „ca în secolul I"[507], acest lucru este departe de adevăr, deoarece atât „bătrânii", identificaţi cu preoţii (presbiterii), cât şi „slujitorii ministeriali", probabil o adaptare iehovă a treptei diaconatului, nu sunt categorii ale ierarhiei sacramentale, ci forme ale preoţiei universale, moştenită pe filonul protestant al apariţiei sectei. De

[501] *Biserica şi sectele...*, p. 31
[502] W.T., *Turnul de veghere*, 1 decembrie 1995, p. 29
[503] Pentru exemplificare: Idem, *Turnul de veghere*, 1 decembrie 1994
[504] Idem, *Turnul de veghere*, 1 februarie 1995, p. 28
[505] a se vedea P.I.David, *Ibidem* şi W.T., *Treziţi-vă!*, 22 octombrie 1998, p. 12
[506] Idem, *Turnul de veghere*, 1 februarie 1997, p. 24-28
[507] Idem, *Martorii lui Iehova din România*, Italia, 1997, p. 8

altfel, ei înşişi spun că „nu constituie o clasă preoţească" şi „nu stăpânesc peste alţii *(Matei 20, 26-27)*"[508]. Sensul exprimării este vădit jignitor la adresa tagmei preoţeşti, acuzată de atitudini despotice şi de nerespectarea îndemnurilor Mântuitorului. De fapt, în textul invocat, Hristos vrea să atragă atenţia asupra virtuţii smereniei, pe care ierarhia Bisericii Ortodoxe a împlinit-o întotdeauna cu sfinţenie. De comportare dictatorială nici nu poate fi vorba, căci Ortodoxia respectă valorile libertăţii umane şi nu participă în nici un fel la viaţa politică. Singura formă de conducere admisă de pastoraţia creştină este călăuzirea credincioşilor spre limanul mântuirii.

Aleşii fideli „Regatului" sunt împărţiţi în două clase: cei 144.000 de „bătrâni" care vor guverna cu Hristos din cer peste paradisul milenist şi „celelalte oi" care vor popula pământul transfigurat după Armaghedon. Despre prima clasă, „martorii" înşişi afirmă că „Dumnezeu i-a ales pe ei; El acceptă sacrificiul Marelui Preot în onoarea Lui şi trimite forţa Sa activă ca Duh Sfânt pentru a acţiona asupra lor încât acesta le aduce tăria de a fi fii spirituali cu credinţa în viaţa în ceruri"[509]. Comentând acest text, A. Hoekema remarcă importanţa strict onorifică a jertfei hristice, trecută în plan secundar, după sacrificiul personal cerut fiecărui aspirant la „aranjamentele pământeşti ale Regatului"[510].

„Celelalte oi" sunt clasa de jos, a membrilor obişnuiţi ai sectei. Aceştia sunt atraşi prin promisiunea salvării din Armaghedon, cu condiţia de a susţine şi răspândi doctrina sectei sub formă de literatură sau prin studii biblice gratuite, raportând neapărat superiorilor timpul afectat acestei activităţi.

Despre împărţirea membrilor sectei în clase, A. Hoekema afirmă: „Toate pasajele scripturistice care vorbesc despre a fi aleşi prin Duhul, umpluţi de Duhul sau mântuiţi prin Duhul, toate care descriu trupul lui Hristos, mireasa lui Hristos, noua creaţie, naţiunea sfântă (şi lista e departe de a fi exhaustivă) sunt proprii (după cum afirmă „martorii") numai clasei favorizate şi nu înseamnă nimic pentru «celelalte oi». Desigur, acesta este un mod de criticism divizibil al Bibliei, care nu poate decât să fie dăunător"[511]. Russell însuşi a afirmat iniţial că ambele clase sunt „născute din Duh", dar în zilele noastre s-a restrâns acest privilegiu doar pentru clasa favorizată. Oricum, această împărţire este inadmisibilă, din punct de vedere al învăţăturii noastre ortodoxe: cele două popoare pornite separat pe drumul veşniciei – unul pe pământ şi celălalt în cer - , exclud ideea de universalitate a mântuirii aduse de Hristos: *Nu mai este nici evreu, nici grec, nici rob, nici slobod, nici bărbat ori femeie: pentru că toţi una suntem în Hristos Iisus (Galateni 3,28).*

---

[508] *Ibidem*, p.9
[509] Idem, *Make Sure of All Things*, 1957, p.48, citat de A. Hoekema, *op. cit.*, p. 279
[510] A. Hoekema, *Ibidem*
[511] *Ibidem*, p.285

În cadrul congregațiilor iehoviste, există și personal specializat, cu atribuții bine definite în ce privește ajutorul dat tinerilor care se confruntă cu probleme în familie, la școală, în societate etc.[512]

Pentru abateri grave, „martorilor" li se pot aplica diverse sancțiuni de către „corpul de bătrâni". Acestea pot consta în: mustrare, pierderea unor poziții privilegiate în „ierarhia" sectei și chiar excluderea din congregație. Iată câteva din faptele incriminate pentru luarea unor astfel de decizii grave: mânia[513], insulta[514], abaterile de la doctrina sectei, inactivitatea în plan prozelitist, acceptarea unei transfuzii sanguine etc. Din 1994, „Martorii lui Iehova" exclud peste 40.000 de membri pe an.

4.2. ASPECTE CULTICE LA „MARTORII LUI IEHOVA"

Definit sumar ca manifestare publică a religiozității, cultul capătă la „Martorii lui Iehova" mai multe conotații. Pe primul plan se situează, firește, implicarea prozelitistă, asupra căreia ne-am ocupat într-un capitol aparte al prezentei lucrări. Există, însă, și o formă de exprimare a spiritualității iehoviste (dacă o putem numi așa, la o grupare care nu crede în spirit). Adunările „martorilor" au loc săptămânal sau cu diferite alte prilejuri, în clădiri speciale, numite „săli ale Regatului". Acestea au aspectul unor vile mai arătoase, având mai multe birouri și cel puțin o sală pentru întruniri, fiind dotate cu cele mai noi accesorii. La construcția unor astfel de sedii participă și voluntari iehoviști din țările vecine, distribuiți de la centrul din Brooklyn, New York. Ei sunt numiți „slujitori internaționali" și investesc bani serioși din fonduri proprii în aceste lucrări, la care participă învoindu-se de la serviciu sau luându-și concediu.

În fiecare țară, există centre uriașe, adevărate nuclee de coordonare a activităților specifice sectei, numite „filiale", cuprinzând clădiri, birouri, săli de congrese, tipografii etc. În Nigeria de pildă, filialele se întind pe 57ha. În Brooklyn există un sediu cu 29 de etaje.[515] În 1995, „martorii" au construit la Patterson, N.Y., un nou sediu: Centrul Educațional Watch Tower, care va găzdui câte 2 clase de misionari anual. Tot de aici sunt supravegheate cele peste 10.000 de congregații din S.U.A.[516]

Ca semn distinctiv, pe ziduri este zugrăvit în relief un turn (asemănător semnului similar de la jocul de șah), emblemă a revistei sectei – *Turnul de veghere,* care a dat și numele Societății (Watch Tower). Crenelurile turnului

[512] W.T., *Treziți-vă!,* 22 decembrie 1995, p. 10
[513] Idem, *Treziți-vă!,* 8 iunie 1997, p.20
[514] a se vedea Idem, *Treziți-vă!,* 22 oct. 1996, p. 8
[515] Idem, *Treziți-vă,* 8 decembrie 1991, p.30-31
[516] Idem, *Turnul de veghere,* 1 decembrie 1995, p. 28

sunt reproduse şi în interior, ca decoraţiuni ale scenei cu aspect de prezidiu, şocant de simplă, ca a unei săli de conferinţe. Imaginile viu colorate din publicaţiile iehoviste au, se pare, simplul rol de magnet prozelitist asupra potenţialilor noi adepţi şi nu-i mai impresionează cu nimic pe cei deja loiali, atâta vreme cât respectivele ilustraţii rămân doar pe hârtie, şi nu sunt reluate şi la decorul caselor lor de adunare. În nici un caz nu vom găsi aici Crucea sau Sfinte Icoane, faţă de care iehoviştii au o aversiune făţişă.

Odată construită, clădirea destinată a fi locaş de cult trebuie „dedicată" lui Iehova printr-o ceremonie specială, alcătuită din cuvântări, rugăciuni şi cântări, la care sunt invitaţi să participe atât „martorii" locali, cât şi invitaţi din ţară şi străinătate. Manifestarea se încheie cu o petrecere cu gustări şi prăjituri[517].

Adunările iehoviste au drept scop principal studierea traducerilor contrafăcute ale Bibliei, realizate de Societatea W.T., precum şi a literaturii auxiliare: cărţi, broşuri, reviste periodice. Sunt evidenţiate succesele prozelitiste şi sunt analizate cauzele eşecurilor, sub conducerea slujitorilor ministeriali, care îşi încurajează neîncetat adepţii, punând orice formă de nereuşită prozelitistă pe seama lipsei de empatie a interlocutorilor. La întruniri, „bătrânii" pot discuta în contradictoriu, generând „dezbateri nesfârşite" şi „eventuale izbucniri de mânie"[518].

Există 5 întruniri săptămânale. Una dintre ele este „Întrunirea de serviciu", la care sunt analizate cele mai noi metode prozelitiste. Este formată din 3-4 părţi distincte: cuvântări, discuţii sau demonstraţii. Scopul declarat al sectei este facerea de discipoli[519], aşadar, sunt arătate toate procedeele prin care s-ar putea împlini acest deziderat. Se studiază indicaţiile primite în revista lunară de 4 pagini *Serviciul nostru pentru Regat.*

Unită, de obicei, cu întâlnirea de mai sus se desfăşoară „Şcoala de minister teocratic", ţinută pentru a-i ajuta pe participanţi „să vorbească mai eficace altora despre Regatul lui Dumnezeu"[520]. Durează 45 de minute: 21 de minute – instruire specială, apoi cursanţii – numai cei distinşi cu realizări prozelitiste deosebite şi moralitate ireproşabilă – fac scurte prezentări, după mai multe manuale de lucru. Scopul acesteia este de a pregăti propagandiştii iehovişti în munca de teren zilnică. Printre temele studiate, se numără şi: „Contactul cu auditoriul şi utilizarea notiţelor"; „Ilustrări adecvate"; „Repetiţia şi gestica" etc.

La această „Şcoală" pot participa toţi doritorii, cu condiţia de a avea o moralitate ireproşabilă şi o ţinută adecvată. Vârsta cursanţilor porneşte de la 4-5 ani, adică atunci când încep să înveţe să scrie şi să citească, şi poate

---

[517] Idem, *Treziţi-vă!*, 22 decembrie 1995, p.16
[518] Idem, *Turnul de veghere,* 15 noiembrie 1992, p. 23
[519] Idem, *Turnul de veghere,* 15 decembrie 1996, p. 16-17
[520] Idem, *Tu poţi...,* p. 200

trece de 90 de ani. Nu sunt admişi cei suferinzi de anumite handicapuri[52]. Lecţiile sunt compuse din prelegeri ţinute atât de instructori „competenţi"(supraveghetori, bătrâni, pionieri), cât şi de membrii obişnuiţi ai grupării. Temele de studiu – 2-4 capitole din Biblie, cu comentarii din literatura iehovistă, se anunţă cu o săptămână înainte. Supraveghetorul şcolii îi elogiază pe vorbitori pentru munca depusă şi le corectează eventualele greşeli din materialele prezentate[522].

„Întrunirea publică" şi „Studiul *Turnului de veghere*" au loc, de obicei unite, de preferabil duminica. Sunt invitaţi, mai ales, începătorii. Prima durează 45 de minute, iar studiul durează o oră, analizându-se revista paragraf cu paragraf, în mod interactiv, cu întrebări şi răspunsuri venite din sală, prin ridicare de mână.

Toate cele patru tipuri de adunări descrise mai sus au loc la Sala Regatului. A cincea, „Studiul de carte", are loc în locuinţe particulare, cu grupuri mici de participanţi. Este esenţial ca toţi cei prezenţi să participe la discuţii; unul din scopurile întrunirii este ca adepţii să se cunoască mai bine între ei.

Contribuţiile băneşti se fac sub formă de donaţii, în cutii speciale, garnisite cu mesaje de genul: „Pe donatorii pioşi îi aşteaptă fericirea veşnică"[523]. Se arată, de asemenea, că, în vechime, evreii au făcut donaţii substanţiale Templului. Cei ce nu răspund apelurilor sunt „păgubiţi de binecuvântări"[524]. Nu sunt agreate: zeciuiala şi discul.

Pentru a participa la întruniri, „martorii" sunt obligaţi să renunţe la orice: părinţii care au servicii solicitante să se învoiască sau să-şi găsească înlocuitori, muncile casnice să fie amânate, temele elevilor rezolvate încă de la prânz, iar alte activităţi sau hobbyuri care se suprapun ca timp peste orele întâlnirilor sunt cu desăvârşire interzise[525].

Adeseori, „martorii" promovează, cu prilejul întrunirilor, interese de afaceri, prin vânzări şi cumpărări de produse şi servicii. Din dorinţa eradicării acestui fenomen, „martorii" îl critică aspru în paginile revistelor lor[526].

Rugăciunea individuală este obligatorie. Ea se face atât necondiţionat, cât şi cu prilejul unor momente, cum ar fi mesele. Nu au cărţi liturgice sau de rugăciuni, preferând să se roage „din inimă"[527], cum îi taie capul. Stilul de „rugăciune" iehovist nu iese din tiparele neoprotestante cunoscute: cu ochii închişi şi mâinile împreunate, fără suportul vizual al icoanelor, pe care le detestă, îşi pot imagina despre Dumnezeu orice. Adeseori, obişnuiesc să

[521] Idem, *Treziţi-vă!*, 22 decembrie 1995, p.23
[522] *Ibidem*, p.12-13
[523] Idem, *Turnul de veghere*, 15 ianuarie 1992, p. 9
[524] *Ibidem*, p. 14-15, 19
[525] Idem, *Turnul de veghere*, 1 septembrie 1998, p. 21
[526] Idem, *Turnul de veghere*, 15 martie 1997, p.18-19
[527] Idem, *Treziţi-vă!*, 8 iulie 1994, p.13

stea în şezut la rugăciune; nu practică prosternările, îngenuncherile, metaniile. Versurile cântecelor lor sunt puerile, de genul: *Stai lângă Iehova/ Fă-l plăcerea ta/ Nu te părăseşte/ Vezi lumina sa.*[528]

„Martorii" afirmă: „Nu este nevoie de cuvinte speciale sau de un limbaj religios"[529]. Totuşi, Hristos indică un model de rugăciune *(Tatăl nostru...)*, care presupune rostirea unor cuvinte „speciale", şi pe care iehoviştii nu-l folosesc prea des.

Lipsa de trăire şi de comuniune în slujire, precum şi absența harului divin – consecință a desconsiderării ierarhiei sacramentale, fac ca adunările iehoviste să sufere din plin de monotonie. „Martorii" înşişi sunt preocupați de acest lucru, după ce şi-au dat seama că „unii tineri se plâng că întrunirile congregației sunt plictisitoare"[530].

Femeile sunt oprite să vorbească la întruniri, dacă prin ceea ce ar avea de spus „ar dovedi lipsă de supunere"[531]. Dacă sunt de față bărbați calificați, ele nu pot prezida adunările. Nu pot ocupa funcții de supraveghetori şi slujitori auxiliari, dar sunt egale în drepturi cu bărbații în ce priveşte munca prozelitistă.

Femeile iehoviste trebuie să se roage sau să predice cu capul acoperit numai dacă aceste responsabilități le-ar reveni, în mod normal, soților sau altor creştini. Ele au voie să poarte podoabe, dar cu „modestie şi bun simț"[532].

„Martorii lui Iehova" sunt ostili oricărei forme de sărbătoare – laică sau religioasă. Chiar şi zilele de adunare sunt dictate tot de interese prozelitiste, integrându-se programelor locale majoritare în ținuturile unde-şi desfăşoară „activitatea de predicare". În Florida, S.U.A., luni seara are loc „studiul de carte"[533], iar în Virginia întrunirile se țin duminica dimineață[534]. La New York, „studiul de carte al grupei de limbă rusă ... se întrunea vinerea"[535]. În România, ca şi în Rusia[536], adunările se țin duminica dimineață, în paralel cu slujba Sfintei Liturghii din bisericile ortodoxe. Totuşi, ei nu respectă Sfânta Duminică. Adeseori, dau exemple de activități fizice desfăşurate ostentativ, de către toți adepții locali, în duminici, pentru construirea unor sedii ale „Regatului".

Postul, ca mijloc de desăvârşire cu ample temeiuri biblice, este ignorat de „martorii lui Iehova": „consumul sau abținerea de la consumul de carne nu face din cineva o persoană mai bună"[537]. Ei lasă la latitudinea adepților să aleagă între alimentația completă sau cea vegetariană. Totuşi, ei

[528] Idem, *Treziți-vă!*, 8 iunie 1993, p. 15
[529] Idem, *Tu poți...*, p. 227
[530] Idem, *Treziți-vă!*, 22 octombrie 1998, p.14
[531] Idem, *Să aducem...*, p. 128
[532] *Ibidem*, p. 131
[533] Idem, *Treziți-vă!*, 22 martie 1996, p. 12-13
[534] Idem, *Treziți-vă!*, 8 iunie 1997, p.14
[535] *Ibidem*, p.14
[536] *Ibidem*, p. 15
[537] Idem, *Treziți-vă!*, 8 august 1997, p.20

condamnă cruzimea folosită față de animale, în perspectiva Regatului paradiziac pe care-l profețesc cu fervoare și în care armonia între om și celelalte viețuitoare va fi totală. Deși nu o recunosc, se pare că se îndreaptă spre un mod de viață lacto-vegetarian. Ei susțin că „Dumnezeu nici nu ne pretinde să postim, nici nu ne interzice să o facem[538]. Valoarea postului este redusă la simpla abținere de la mâncare în timpul unor studii biblice sau unor întruniri periodice, din simplul motiv că servirea mesei ar distrage atenția de la activitățile amintite. Tot „post" iehovist este considerată și înfometarea celor deprimați de comiterea unor păcate sau ca urmare a unor situații stresante[539]. Valoarea biblică a postului nu este, însă, legată de simpla acțiune a mortificării trupului. Ispitit de Satana, Hristos oferă un răspuns revelator: *Nu numai cu pâine se va hrăni omul, ci cu tot cuvântul care iese din gura lui Dumnezeu (Matei 4,4).* Cu alte cuvinte, hrana trupului nu trebuie să constituie un scop, ci un mijloc al existenței, în schimb cunoștința adevărată a Logosului dumnezeiesc duce la desăvârșire: *Și aceasta este viața veșnică: să Te cunoască pe Tine singurul Dumnezeu Adevărat, și pe Iisus Hristos pe Care L-ai trimis (Ioan 17,3).*

Printre cărțile folosite în cult sunt și culegerile de „drame" – piese de teatru care se joacă atât în congregațiile locale, cât și la marile adunări de la congrese. Subiectele acestora au conținut biblic, dar fac și referire la activitatea prozelitistă iehovistă contemporană, la problemele cu care „martorii" se pot confrunta pe teren și soluționarea lor. Textele sunt banale, acțiunile prost structurate, iar viziunile regizorale lamentabile. Scopul acțiunii în sine nu este nicidecum sensibilizarea artistică a auditoriului, ci transmiterea unor mesaje prozelitiste, într-o atmosferă de „platitudine totală"[540].

4.3. NEGAREA SFINTELOR TAINE ȘI A IERURGIILOR CREȘTINE CU MENȚINEREA UNOR ASPECTE CEREMONIALE MOȘTENITE PE FILIERA APUSEANĂ

4.3.1. BOTEZUL

Contestarea caracterului de Taină al Botezului de către „Martorii lui Iehova" reiese chiar din valoarea strict ceremonială pe care ei o dau acestuia. Pentru ei, botezul simbolizează dedicarea vieții față de Iehova și față de organizația sa – secta în sine[541]. Este considerat un „simbol exterior"[542], care nu produce nici o transformare a ființei umane.

---

[538] Idem, *Turnul de veghere,* 15 noiembrie 1996, p. 7
[539] *Ibidem*, p. 6
[540] T. Ardelean, *op. cit.*, p. 229
[541] W.T., *Treziți-vă!,* 8 decembrie 1996, p.13
[542] Idem, *Turnul de veghere,* 15 aprilie 1993, p. 31

Botezul se administrează tuturor celor conștienți de importanța lui. Aceştia pot fi şi copii mai mărişori[543]. Se cunoaşte faptul că „martorii lui Iehova" nu agreează ideea baptistă a botezului la maturitate, făcut pe considerentul aderării conștiente la o anumită doctrină[544]. Dimpotrivă, ei trasează sarcini precise părinților, care sunt obligați să-şi instruiască pruncii prin studii biblice regulate, să-i ia pe teren la acțiunile de predicare şi să participe împreună la întrunirile creştine. Ca o similitudine, „martorii lui Iehova" au păstrat din botezul creştin al primelor veacuri întrebările puse candidaților[545], motiv pentru care ei nu practică botezul pruncilor mici[546]. A dispărut, însă, orice încărcătură mistică a botezului; pentru „martori", acesta nu se face spre *naşterea din nou (Ioan 3,5)*[547], în credința unei vieți noi în Hristos, ci reprezintă o simplă adeziune la sectă, făcută în mod mecanic.

În trecut, botezul iehovist se făcea în râuri, lacuri, mări şi oceane. Acum se folosesc bazine publice, iar unii „martori" cu posibilități materiale folosesc pentru botez piscine particulare, pentru a elimina „riscul infectării"[548].

Botezul este precedat de un act personal tainic: dedicarea la Iehova prin rugăciune. Aceasta se face în secret de către fiecare nou-convertit iehovist, care-şi exprimă astfel hotărârea de a aparține sectei şi de a o servi cu toate puterile lui. Modelul lor de botez este cel al lui Hristos[549]; botezul lor nu aduce iertarea păcatelor, în contradicție cu textul *Fapte 2, 38.*

Cerințele botezului iehovist sunt: 1) cunoştință exactă; 2) căință sinceră; 3) credința arătată prin implicarea prozelitistă; 4) convertirea la iehovism[550], unită cu abandonarea „religiei false", schimbarea mentalității, a firii şi a scopului în viață; 5) dedicarea în rugăciune, adică făgăduirea slujirii veşnice a lui Iehova. Candidatului i se pun 4 serii de întrebări de către 3 „bătrâni" diferiți, care trebuie să-şi dea acordul unanim[551].

Botezul se face „în numele lui Isus Hristos, ca rege întronat de Dumnezeu"[552]. Hristos, însă, a cerut ca botezul să se facă *în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh(Matei 28, 19-20).* Comentând aceste versete, „martorii" îşi justifică negarea botezului pruncilor, căci, zic ei, „botezul este o cerință pentru discipolii creştini – pentru cei ce au fost învățați să respecte poruncile lui Hristos – nu pentru copii". Dacă cercetăm versetul cu atenție,

---

[543] Exemplul unui „martor" botezat la 11 ani este prezentat în W.T., *Treziți-vă!*, 22 octombrie 1998, p.20
[544] Idem, *Treziți-vă!*, 8 martie 1997, p. 27
[545] Idem, *Treziți-vă!*, 22 martie 1996, p.15
[546] „Martorii" consideră că botezul pruncilor nu se practica în secolul I, el fiind o invenție origenistă. A se vedea Idem, *Să aducem...*, p. 54
[547] acest text este considerat a se referi exclusiv la „turma mică".
[548] W.T., *Treziți-vă!*, 22 octombrie 1998, p.31
[549] Idem, *Tu poți...*, p. 251
[550] Idem, *Treziți-vă!*, 8 mai 1994, p. 27
[551] Idem, *Turnul de veghere,* 15 ianuarie 1996, p. 17
[552] Idem, *Treziți-vă!*, 8 mai 1994, p. 27

constatăm însă că acțiunea de catehizare are caracter perpetuu, redat c repetiția voită a verbului *a învăța,* care încadrează porunca botezului.

Ceremonia botezului iehovist este adeseori asociată congreselor internaționale sau locale. Ea începe cu o cuvântare și se continuă cu dou întrebări adresate candidaților[553], care redau succint crezul iehovist, și care candidatul trebuie să răspundă „da" „cu entuziasm"[554] . Urmeaz scufundarea propriu-zisă în apă, care trebuie să fie completă. Nu se accept botezul prin stropire.

Pentru a înlătura suspiciunile celor noi veniți în sectă, care sunt obliga a se reboteza la iehovism, după ce au mai primit o dată botezul creștin „martorii" aduc argumentul că același lucru s-a întâmplat și cu ucenicii di Efes ai Sfântului Ioan, care au fost botezați de Sfântul Pavel în numele lu Hristos*(Fapte 19,1-7).*

S-au semnalat intenții ale unor practici imorale asociate botezulu iehovist, mai cu seamă atunci când acesta se desfășoară în clandestinitate ș are drept subiecți femei[555].

4.3.2. SPOVEDANIA

Pe primul plan, „martorii" pun „spovedania la Dumnezeu". Ei consideră c text de suport pentru aceasta pasajul *Iacov 5, 14-16.* Supraveghetorii ș „bătrânii" au rolul de a oferi sfaturi personale și practice, bazate pe texte di Biblie, și urmăresc îndeaproape „progresul bolnavului spiritual".

Există o formă de mărturisire a păcatelor la „martorii lui Iehova", care s face în fața „bătrânilor" sectei, dispuși să ofere „ajutor iubitor"[556] penitenților „păcatele grave, cum este adulterul, trebuie mărturisite imediat bătrânilor..."[557] În urma confesării, cei în cauză beneficiază de sfaturi și „rugăciuni sincere"[558] „Bătrânii" sunt obligați să respecte confidențialitatea confesării.

„Martorii lui Iehova" sunt, de fapt, împotriva spovedaniei auriculare Numai în cazurile unor păcate grave, recomandă apelarea la „ajutorul spiritua furnizat de «bătrâni»". Ridică obiecții împotriva acelor tipuri de epitimii car solicită credinciosului rostirea unor rugăciuni în mod repetat. Hristos, însă, n îndeamnă: *Privegheați în toată vremea, rugându-vă! (Luca 21, 36)*

Singurele păcate de neiertat sunt cele „împotriva Spiritului Sfânt"[559]. Ca exemplificări, ne sunt oferite faptele comise de Iuda Iscarioteanul și d fariseii din vremea lui Hristos. În vremea noastră, „martorii" nu arată cum a

[553] a se vedea Idem, *Treziți-vă!*, 8 aprilie 1997, p.27
[554] Idem, *Treziți-vă!*, 8 aprilie 1996, p. 20
[555] a se vedea T. Ardelean, *op. cit.*, p. 207-209
[556] W.T., *Treziți-vă!*, 22 octombrie 1997, p.30
[557] Idem, *Treziți-vă!*, 8 aprilie 1997, p.25
[558] Idem, *Treziți-vă!*, 8 decembrie 1994, p. 24
[559] Idem, *Turnul de veghere*, 15 decembrie 1995, p. 29

putea fi identificate astfel de păcate, pe considerentul că, oricât de grave ar fi faptele săvârşite, cei în cauză se pot căi şi pot fi reprimiţi în rândurile sectei.

„Bătrânii" sancţionează cu asprime cazurile notorii de încălcare a preceptelor sectei. Corpul de „bătrâni" cercetează fiecare astfel de caz şi ia măsuri, după cum urmează: interzicerea prezentării unor teme la adunări (predica), limitarea accesului persoanei în cauză în a-i putea interpela pe cei din prezidiu, excluderea din sectă. Împotriva hotărârii de excludere se poate face recurs, până când devine definitivă[560].

4.3.3. EUHARISTIA

Euharistiei i se neagă de către corifeii iehovişti valoarea de Sfântă Taină, iar toate semnificaţiile mistagogice ale acesteia sunt desconsiderate. Ostili oricărei forme de sărbătoare, religioasă sau laică, „Martorii lui Iehova" au păstrat din legea ceremonială iudaică o formă adaptată a Paştelui, pe care au numit-o „comemorarea morţii lui Isus". Semnificaţia acestei celebrări anuale nu mai este însă nici scoaterea din robia egipteană, dar nici nu coincide cu praznicul creştin al biruinţei lui Hristos asupra robiei păcatului şi a morţii, prin Învierea Sa. A rămas doar data, calculată cu acrivie să corespundă celei „de 14 nisan din calendarul biblic lunar, după apusul soarelui"[561], indiferent ziua din săptămână (de pildă, în 1997, această zi a fost duminică, 23 martie[562], iar în 1999, a fost joi, 1 aprilie[563]).

Prin respingerea dogmei creştine a unirii ipostatice şi a uneia din consecinţele ei – comunicarea însuşirilor, iehoviştii nu pot înţelege transformarea reală a lui Hristos în Euharistie, ci afirmă că Dumnezeu ar fi în acelaşi timp şi creatura sa. Mai mult, Dumnezeu ar fi, după cum ne acuză ei, un subaltern al preotului: fără preot, poporul nu poate sărbători Cina Domnului. Să nu uităm, însă, că Hristos a încredinţat acest mandat apostolilor, nu tuturor oamenilor. Dacă ar fi vrut, ar fi serbat Cina cea de Taină într-un loc public, nu retras într-un foişor, cu ucenicii Săi.

Potrivit relatării *Marcu 14, 23-25,* Hristos vorbeşte despre *rodul viţei,* după ce-l numise *sânge.* Analiza versetelor presupune, însă, concomitenţa exprimării şi interpretării.

Asemănarea iehovistă a Sf. Euharistii cu stânca din care au băut israeliţii *(I Corinteni 10,4)* este forţată. În realitate, stânca este o simplă prefigurare.

Legea talionului, abolită de Hristos *(Matei 5,38-42)* este luată în considerare de „martori", chiar când fixează preţul răscumpărării păcatului originar: Trupul perfect al Domnului. Acest Trup, zic ei, trebuie să conţină

---

[560] Idem, *Turnul de veghere,* 15 ianuarie 1996, p. 19
[561] Idem, *Treziţi-vă!,* 22 martie 1999, coperta-spate
[562] Idem, *Treziţi-vă!,* 8 martie 1997, coperta-spate
[563] *Ibidem*

o cantitate normală de carne şi sânge, nu înmulţite (*ochi pentru ochi*... deci, împărtăşirea în mii de ani, în mii de biserici, din acelaşi trup şi sânge ar presupune un corp cristic gigantic. Hristos, însă, nu putea fi inconsecvent. „Martorii" spun că jertfa unică a lui Hristos este suficient pentru păcatele omenirii. Este adevărat – în ceea ce priveşte Răscumpărarea, însă mântuirea subiectivă este un deziderat personal.

Neînţelegerea minunii comuniunii euharistice îi face să afirme: „În acele mii de biserici, în care în fiecare an slujesc zilnic liturghia, ... se prezintă cu mult mai mult sânge decât a putut da un om normal într-o zi dacă s-ar putea substrage de la el prin transfuzie medicală"[564]. Hristos, însă, a înmulţit pâinea obişnuită, materială, deci cu atât mai mult putea să înmulţească pâinea spirituală. Logic, şi iehoviştii se contrazic. Ei acceptă faptul că Sângele din Euharistie este real, atunci când îi acuză pe preoţi că „varsă din nou sângele lui Hristos"[565].

În mod eronat, „martorii" numesc Cina de Taină „ultima cină de paşte a lui Hristos. Ei susţin, fără argumente biblice, că Petru şi Ioan au pregătit mielul, azima, vinul şi ierburile amare[566], deşi aceasta ar fi însemnat cu devansare cu două zile a acestei sărbători. Din Scriptură reiese că evreii urmau să mănânce Paştile în ziua ulterioară prinderii Domnului; acesta este motivul pentru care ei n-au vrut să intre în pretoriu (*Ioan 18,28)*; de asemenea, ni se confirmă că *era mare ziua sâmbetei aceleia (Ioan 19,31)* adică atunci cădea data Paştilor.

Printre invenţiile iehoviste prilejuite de Cina cea de Taină este şi aceea că Hristos ar fi consumat „pâine nedospită" şi „un pahar cu vin roşu"[567]. La Cina cea de Taină, Hristos n-ar fi transformat elementele euharistice acestea rămânând simple simboluri, după cum ar indica textul *Matei 26, 29 ...nu voi mai bea din rodul viţei...* Aici, „martorii" susţin că Hristos s-a referea la „ceea ce era în cupa"[568] Sa, însă interpretarea lor este forţată. Textul, reluat de Sfântul Pavel la *I Corinteni 11, 25* sub forma: *Acest pahar este Legea cea Nouă întru Sângele Meu,* le dă prilejul iehoviştilor de a scrie că „paharul nu s-a transformat în mod miraculos în Noul Legământ"[569]. Este vorba, însă, aici, despre Legea cea Nouă, care aduce şi o nouă formă de jertfă – cea nesângeroasă.

„Comemorarea" iehovistă include un ceremonial care aminteşte, în primul rând, de Cina cea de Taină. Elementele euharistice, preluate pe filiera spiritualităţii apusene, sunt vinul şi azima, considerate, sub inspiraţie protestantă,

[564] *www.the-true-jw.oltenia.ro* . Am redat cu fidelitate exprimarea confuză şi eronată a autorilor.(n.n.)
[565] *www.the-true-jw.oltenia.ro*
[566] Idem, *Turnul de veghere,* 15 octombrie 1992, p. 22
[567] Idem, *Turnul de veghere,* 15 martie 1998, p. 8
[568] Idem, *Să aducem...,* p. 190
[569] *Ibidem*

simple simboluri[570], dar nu ale Trupului și Sângelui Domnului (în sensul impanației lutherane), ci ale „jertfei Sale umane pline de iubire". Teoria iehovistă a împărtășirii simbolice justifică, așadar, simpla „exercitare a credinței în puterea răscumpărătoare a trupului și sângelui lui Isus depus spre sacrificiu[571].

Ceremonia „comemorării" are un rol prozelitist determinant. Data și locul acțiunii sunt anunțate din vreme în revistele iehoviste, și „martorii" se întrec, an de an, să mărească recordul de asistență la acest eveniment, în timpul căruia ușile sălilor Regatului sunt deschise pentru publicul larg. Faptul că adunarea se ține, în toate sălile iehoviste, în aceeași zi și la aceeași oră, este extrem de important. Asistența reprezintă, de obicei, de 3-4 ori mai mult decât numărul „martorilor" botezați. Cu acest prilej, noilor veniți li se propun „studii biblice gratuite" la domiciliu. Din interese prozelitiste, în ziua „comemorării" nu se organizează colecte[572]. În România, în anul 2002, s-a înregistrat o asistență la Comemorare de 85.695 de persoane[573].

Din „simboluri" se împărtășesc numai „cei unși", al căror număr ar trebui să scadă vertiginos anual. De aceea, și profețiile privind iminența sfârșitului se întețesc. În 1992, de pildă, mai rămăseseră în viață 8683 de „martori" cu „speranță cerească", majoritatea foarte bătrâni și bolnavi[574]. Până în 1995, numărul acestora a scăzut suspect de puțin, până la 8645 de „aleși". Incredibil: la sfârșitul anului 2002, se constată chiar o creștere a lor, până la 8760 de persoane!

Faptul de a se împărtăși cineva din „embleme" nu este determinat de sectă, ci de persoana în cauză, care poate hotărî, după bunul plac, dacă se consideră aleasă spre speranța cerească sau pământească[575]. Chemarea la împărtășire este, însă, universală: *Dacă nu veți mânca Trupul Fiului Omului și nu veți bea Sângele Lui, nu veți avea viață în voi. Cel ce mănâncă Trupul Meu și bea Sângele Meu are viață veșnică, și Eu îl voi învia în ziua cea de apoi (Ioan 6, 53-54).* Potrivit „martorilor", acest text trebuie înțeles „în sens figurativ"[576], întrucât evreii trebuiau să se ferească de sânge, conform pasajului *Levitic 17, 10-12.* Hristos, însă, a dovedit nu o dată că știa Scripturile și le folosea cu autoritate; cu siguranță cunoștea restricțiile vechi-testamentare privitoare la sânge; de aceea, jertfa euharistică urma să fie nesângeroasă.

Numită, ca la majoritatea sectelor neoprotestante, „Cina Domnului" împărtășirea iehovistă este numai un simulacru, care amintește de moartea

---

[570] Idem, *Treziți-vă!*, 8 martie 1997, coperta-spate
[571] Idem, *Să aducem...*, p. 73
[572] Idem, *Turnul de veghere*, 1 aprilie 1993, p. 32
[573] statisticile sunt publicate pe site-ul oficial al W.T.
[574] W.T., *Turnul de veghere*, 1 ianuarie 1993, p. 6
[575] Idem, *Turnul de veghere*, 1 decembrie 1996, p. 30
[576] Idem, *Să aducem...*, p. 191

lui Hristos, cu pretenția că a fost instituită de Acesta în ziua morții Sale considerând că, în anul 33 e.n., 14 Nisan a căzut de joi seara până vin seara. Acest lucru nu poate fi adevărat, întrucât altminteri evreii n-ar grăbit procesul lui Iisus şi n-ar fi pretins să nu rămână trupuri răstignite cruce, pentru că era *mare ziua acelei sâmbete (Ioan 19,31).*

„Martorii lui Iehova" combat săvârşirea deasă a liturghiei, în contrast comemorarea lor anuală, prin textul *Evrei 9, 28: Hristos...o singură dată a j adus jertfă...* Este adevărat, o singură dată în istorie, nu o singură dată pe an!

Cina iehovistă nu se va mai celebra pe parcursul Regatului milen pământesc – afirmă „martorii". Se observă că un astfel de Paradis va complet lipsit de comuniunea cu Hristos, pus să guverneze în cer lipsindu-i pe supuşii Săi, aleşi la viața pământească, de prezența Sa. Pen un creştin adevărat, absența Mântuitorului înseamnă iad, nu rai.

4.3.4. CUNUNIA

Definiția căsătoriei iehoviste este, simplu, „legătura permanentă din un bărbat şi o femeie"[578]. Grav este faptul că nu se fixează obiectiv biblice ale nunții ca taină: împreună-mântuirea soților (*amândoi un trup Efeseni 5, 31*) şi înmulțirea neamului omenesc.

Se insistă asupra faptului de a nu încheia căsătoria în grabă, fă sfătuirea cu „bătrânii" sectei, care trebuie să urmărească îndeplinirea u scopuri bine definite: „împreună-participarea soților în „minister", iubire nevoia de companie şi creşterea copiilor"[579].

„Martorii" pretind că recunoaşterea originii divine a căsător presupune rostirea comună; de către mire şi mireasă, a unor legămi matrimoniale. Acestea nu sunt decât expresia influenței neoprotesta asupra ceremonialului iehovist al nunții.

„Martorii lui Iehova" resping cununia ca Taină, dar propun un progr special de desfăşurare pentru aceasta. Toate formele de ritual din Biser Creştină sunt nepotrivite pentru ei; în schimb, acceptă aspectele ceremoniale d lumea neoprotestantă, ba chiar, din interese prozelitiste, şi din cea păgână[580].

Nunta trebuie programată din timp, pentru ca să nu se suprapună vreo întrunire. La sala Regatului, are loc aşa-numita „cuvântare de nunt ținută de un „bătrân", cu o durată de ½ oră. Chiar şi fotograful trebuie să îmbrăcat cu costum şi cravată şi să nu stânjenească audiția. Este interz invitarea celor excluşi, iar numărul rudelor „din lume" este drastic limit

[577] Idem, *Turnul de veghere,* 1 martie 1994, p. 3
[578] Idem, *Treziți-vă!,* 22 octombrie 1995, p. 25
[579] Idem, *Turnul de veghere,* 15 ianuarie 1996, p. 5
[580] A se vedea Idem, *Treziți-vă!,* 8 decembrie 1996, p.20-23: iehoviştilor ghanezi li se permit d variante de căsătorie: cea „tradițională" africană şi cea occidentală, de tip neoprotestant

Se recomandă, chiar, ca invitaţii „din lume" să nu asiste decât la cuvântare, nu şi la petrecere. Muzica şi dansurile, întreaga serbare în general, trebuie controlate şi avizate în prealabil de către „bătrâni".

Participarea iehoviştilor la nunţile celor care nu sunt membri ai sectei este privită cu foarte mare reticenţă: „Acum, priorităţile noastre s-au schimbat"[581]. Se enumeră activităţile prozelitiste programate la sfârşitul săptămânii, şi care nu pot fi trecute în plan secundar. Se recomandă, mai degrabă, vizitarea ulterioară a mirilor, pentru a li se „depune mărturie".

Mulţi iehovişti se căsătoresc doar spre a-şi uni eforturile prozelitiste, scop în care se opresc în mod voluntar de la naşterea de prunci[582]. Ei declară că sunt mult mai fericiţi de pe urma fiilor lor spirituali, adică a acelora pe care i-au atras la sectă.

Divorţul iehovist este permis în următoarele cazuri: „în caz de neasigurare intenţionată a mijloacelor de existenţă, de violenţă extremă sau de ameninţare gravă a spiritualităţii"[583].

4.3.5. PREOŢIA

Fideli concepţiilor neoprotestante, „martorii" contestă caracterul haric al preoţiei şi succesiunea apostolică a harului: „toţi membrii Israelului lui Dumnezeu, bărbaţi şi femei, alcătuiesc o preoţie colectivă"[584]. În plus, ei amplifică detractările proferate la adresa membrilor ierarhiei catolice şi ortodoxe şi nu ezită a folosi expresii extrem de dure la adresa acestora. Clasica despărţire protestantă între „sacerdoţiu" şi „ministeriu" este aplicată de iehovişti, în acord cu doctrina lor prozelitistă, astfel:

1. „Preoţia" sacerdotală este universală, fiind conferită odată cu botezul în sectă tuturor noilor „martori", care sunt chemaţi să susţină prin orice mijloace „lucrarea de predicare". În această fază, iehoviştii se implică pe plan prozelitist numai în timpul liber, căci îşi păstrează slujbele iniţiale, obţinând venituri cu care sprijină „benevol" acţiunile sectei. Gruparea lor este extrem de eterogenă: „zeloşii", implicaţi prozelitist total; „indiferenţii", care nu merg pe teren, dar cotizează substanţial; „convertiţii", care s-au „iluminat" şi s-au botezat la iehovism după ce au dus o viaţă de experienţe promiscue (alcool, droguri, desfrâu etc.); „pocăiţii", care, deşi botezaţi, „luptă" în continuare cu diverse patimi sau dezechilibre psihice; „nehotărâţii", care realizează faptul că adeziunea lor la sectă este o greşeală şi aşteaptă un moment prielnic să o părăsească.

2. „Ministeriul" este considerat forma preoţiei conducătoare şi organizatoare a sectei la nivel mondial şi pe plan local. Membrii acestei

[581] Idem, *Turnul de veghere*, 15 aprilie 1997, p. 30
[582] Idem, *Treziţi-vă!*, 8 iunie 1993, p. 8
[583] Idem, *Cunoştinţa...*, p. 122
[584] Idem, *Turnul de veghere*, 1 februarie 1998, p. 17

grupări pot fi: conducătorii mondiali, în frunte cu preşedintele, reuniţi în aşa-numita „clasă" a „sclavului fidel şi prevăzător", numiţi şi „membri ai corpului de guvernare" de la sediul central din New York, S.U.A., „pionierii speciali" şi „supraveghetorii itineranţi", care sunt îndoctrinaţi să desfăşoare activităţi prozelitiste acolo unde sunt trimişi de la centru, „slujitorii ministeriali de congregaţii" sau „de la Beteluri", adică organizatorii sediilor de întrunire locale, bătrânii şi „miniştrii cu timp integral", care îşi dedică în totalitate viaţa acţiunilor prozelitiste. Candidaţii la funcţiile de „bătrâni" şi „slujitorii auxiliari" sunt recomandaţi de alţi „bătrâni" şi confirmaţi de Colegiul Central.

„Bătrânii" sau supraveghetorii se mai numesc şi „pionieri speciali" şi se doresc a fi similari treptei episcopilor. Ei pot fi numai bărbaţi botezaţi în sectă, cu experienţă prozelitistă vastă şi instruiţi la „Şcoala pentru serviciul de bătrân". Misiunea lor este de a conduce congregaţiile locale sau naţionale. Nu au voie să desfăşoare servicii solicitante ca timp, pentru că trebuie să-şi dedice toate resursele activităţilor prozelitiste. În cazul în care se lansează, de pildă, în afaceri, ei „demisionează" din postul ocupat în ierarhia sectei.

Pe plan cultic, ei pregătesc întrunirile săptămânale, congresele şi studiile biblice. Primesc şi centralizează rapoartele prozelitiste din teren, de la „miniştrii cu timp integral" şi „pionierii auxiliari". Ei acţionează şi ca sfătuitori ai „martorilor" aflaţi în clipe de derută, depresie sau orice situaţie critică, de pildă moartea unei rude apropiate[585]. Tot ei iniţiază şi aşa-numitele *vizite de pastoraţie* pe la casele adepţilor lor.

„Bătrânii" sunt adunaţi în „colegii", care se întrunesc după reguli stricte impuse de la centru, urmărindu-se ordinea şi armonia în privinţa statutului doctrinar. „Bătrânii" care „prezidează în mod excelent" pot fi numiţi de către Colegiul Central ca „supraveghetori itineranţi", cu scopul de a vizita congregaţiile spre a le întări în credinţă, aducând mesaje din partea conducătorilor sectei (sunt reprezentanţii Corpului de conducere în teritoriu). Aceştia trebuie găzduiţi, împreună cu familiile lor, pe spesele congregaţiilor vizitate[586]. Ei veghează asupra aprox. 20 de congregaţii, vizitându-le de cel puţin două ori pe an pe fiecare. Prezidează adunările anuale ale congregaţiilor afiliate, de aceea, se mai numesc „supraveghetori de circumscripţie" sau „de district"[587]. Se încearcă asemănarea activităţii lor cu cea a Sfântului Apostol Pavel.

„Miniştrii cu timp integral" se consideră continuatorii „presbiterilor" din timpurile apostolice; ei îşi zic şi „pionieri regulari". Alegerea acestora se face „prin intermediul spiritului sfânt"[588]; desigur că aceasta este o figură de stil.

---

[585] Idem, *Treziţi-vă!*, 8 noiembrie 1994, p. 28
[586] Idem, *Turnul de veghere*, 1 octombrie 1989, p. 12
[587] Idem, *Turnul de veghere*, 15 noiembrie 1996, p. 12
[588] Idem, *Treziţi-vă!*, 22 nov. 1995, p. 14. Uneori, această „consacrare" are loc imediat după botezul iehovist.

întrucât ei nu invocă Duhul Sfânt, nici nu-L recunosc ca Persoană treimică, şi nici nu au Sfintele Taine. Sunt instruiți la „Şcoala pentru serviciul de pionier". Nu sunt plătiți de Societatea Watch Tower, ci se întreţin din servicii cu jumătate de normă. Alocă prozelitismului 1000 de ore anual (90 de ore pe lună). În viaţa particulară, unii dintre ei eludează poruncile pauline adresate ierarhiei, cum ar fi, de pildă aceea ca preotul să fie *bărbat al unei singure femei (I Timotei 3,1):* iehoviştii acceptă recăsătorirea „miniştrilor" lor[589].

Liderii sectei acceptă adeseori degradarea socială ca o soluţie de compromis în favoarea prozelitismului. Nu ne mirăm, de pildă, dacă găsim un conducător important, absolvent al studiilor superioare, angajat în viaţa civilă pe post de muncitor necalificat[590].

Treapta ierarhică de „pionier regular" este conferită şi femeilor. Dintre acestea, se cunosc exemple ale unor persoane care, înainte de convertirea la sectă, au avut probleme comportamentale şi dezechilibre psihice grave. Un astfel de caz este cel al lui Dolores Horry, care iniţial a fost o mare consumatoare de alcool şi droguri[591]. Se pare că unii sectari nu scapă uşor de viciile din tinereţe: „Când vin la sala Regatului, unii fraţi şi unele surori degajă în jur prin respiraţia lor un puternic miros de alcool" – se plânge un „martor"[592]. După porunca Sfântului Pavel, clericul trebuie să fie *nebeţiv (I Timotei 3,3).* „Martorii", însă, restrâng aceste prevederi la supraveghetori, nu şi la sectarii de rând[593], însă faptul că unii „bătrâni" sunt ei înşişi imorali, întreţinând relaţii extraconjugale, este cert[594].

La baza ierarhiei sectare iehoviste stă, însă, gruparea cea mai numeroasă de adepţi botezaţi, numiţi „vestitorii Regatului".

Aderarea la concepţiile sectei şi, în special, la implicarea în acţiuni prozelitiste presupune, chiar înainte de botezul iehovist, primirea titulaturii de „evanghelizator cu timp integral".

În paginile publicaţiilor iehoviste, găsim şi apeluri adresate bărbaţilor botezaţi la sectă, pentru a deveni „bătrâni". Se invocă, în primul rând, motivul creşterii numărului de congregaţii în Europa de Est, Africa şi America Centrală[595].

Pentru instruirea misionarilor, adică a supraveghetorilor itineranţi, mai ales pentru ţările unde dezvoltarea sectei întâmpină probleme, se organizează la New York cursuri sub egida „Şcolii Biblice Galaad"[596]. La aceasta, pot

---

[589] A se vedea, spre exemplu, cazul lui Raymond Kirkup, publicat de Idem, *Treziți-vă!,* 8 februarie 1997, p. 18-21; un astfel de exemplu este prezentat şi în Idem, *Treziți-vă!,* 8 decembrie 1991, p.14

[590] a se vedea un exemplu concludent în T. Ardelean, *op, cit.,* p. 195-196

[591] A se vedea W.T., *Treziți-vă!,* 22 octombrie 1996, p.12-15

[592] Idem, *Turnul de veghere,* 15 decembrie 1996, p. 29

[593] Idem, *Turnul de veghere,* 15 martie 1997, p. 10

[594] T. Ardelean, *op. cit.,* p. 188

[595] W.T., *Turnul de veghere,* 1 ianuarie 1993, p. 21-23

[596] Idem, *Treziți-vă!,* 22 februarie 1994, p. 23

participa bărbați și femei, atât singuri, cât și cupluri căsătorite, cu experienț în „ministerul cu timp integral" și relativ tineri (30-35 de ani).

Cursurile durează 5 luni. Sunt îndoctrinați, mai ales, să accepte cu seninătate repartițiile ce le sunt impuse, pentru a răspândi învățătura sectei[597]. Acolo unde sunt trimiși, beneficiază de cazare, masă și indemnizați asigurate, dar li se cere să se autogospodărească și, totodată, să petreacă pest 140 de ore lunar în activități prozelitiste. Inițiatorul acestui sistem didactic a fost președintele Knorr; prima promoție a „Galaadului" a început cursurile în 1943 și a absolvit în 1945. Până astăzi, s-au înregistrat peste 100 de promoții. Originea sistemului se dorește a fi apostolică, întrucât și biblicul Apolo est considerat un „supraveghetor itinerant"[598].

Evoluția sau involuția în ierarhia sectei poate fi condiționată și de comportamentul imprimat prin educația propriilor odrasle[599].

4.3.6. MASLUL

„Martorii" leagă textul *Iacov 5, 14-16* de boala spirituală și îl consider relevant pentru confesare[600]. Nu comentează în ce sens trebuie aplicat îndemnurile privind ungerea cu untdelemn sfințit, dar, din alte situații similare, deducem că, pentru ei, și aceasta are valoare simbolică.

4.3.7. MIRUNGEREA

Nu este recunoscută de iehoviști ca Sfântă Taină, nici măcar ca simbol sa ceremonial; ca urmare, nu este nici practicată în vreun fel de către „martori".

4.3.8. ÎNMORMÂNTAREA

Orice ritualuri tradiționale cu privire la înmormântare sunt aspr condamnate. „Martorii" procedează extrem de simplu cu cei decedați aceștia sunt îngropați în urma unei cuvântări ținută de un „bătrân"[601], iar l căpătâi li se pune un stâlp vertical de piatră sau scândură, pe care sun gravate texte biblice din N.W.T., alese special din rațiuni prozelitiste.

„Martorii lui Iehova" nu agreează obiceiurile tradiționale de doliu, ni datinile funebre, care „fac publicitate durerii persoanei respective" sau car promovează credința în suflet[602].

Înmormântările sunt prilejuri de a se predica și a se cânta în not caracteristică întrunirilor sectei. Invitații aduc, uneori, cu sine, mijloace d

---

[597] Idem, *Turnul de veghere,* 1 iunie 1994, p. 25-27
[598] Idem, *Turnul de veghere,* 1 octombrie 1996, p. 22
[599] Idem, *Treziți-vă!,* 8 martie 1994, p. 20
[600] Idem, *Turnul de veghere,* 15 septembrie 1995, p. 31
[601] Idem, *Turnul de veghere,* 15 martie 1994, p. 21
[602] Idem, *Să aducem argumente...,* p. 222

înregistrare a cuvântărilor. Nu este permisă manifestarea vreunei forme de tristețe, nu se poartă doliu și nu se aduc flori.

Ca o consecință a lipsei de credință în suflet, precum și a doctrinei învierii morților de către Dumnezeu din memorie, iehoviștii sunt favorabili incinerării, considerată o alternativă viabilă a înhumării, acolo unde practicarea ei n-ar scandaliza opinia publică, dăunând intereselor prozelitiste[603].

5. „ESHATONUL" IEHOVIST ÎN CONTEXTUL MIȘCĂRILOR ADVENTE, MILENISTE, CONTEMPORANE

Răspunsul teologic ortodox la întrebările existențiale privind sfârșitul vieții în trup, nemurirea sufletului, învierea tuturor la Parusia lui Hristos și trăirea unei vieți veșnice în *împărăția cerurilor (Matei, 13,24)* este formulat pe temeiul Revelației divine, pe cele două căi: Sfânta Scriptură și Sfânta Tradiție. Biserica Creștină a învățat încă din epoca primară că viața umană are un sens eshatologic bine definit: mântuirea subiectivă sau desăvârșirea moral-spirituală prin realizarea asemănării omului cu Dumnezeu după har. Deși acest proces, numit și *urcuș duhovnicesc* trebuie început și urmat din viața pământească, el continuă și se împlinește în viața veșnică. În eshatologia ortodoxă, viața veșnică este oglinda vie a vieții terestre și împlinirea faptică a dreptății divine cu fiecare persoană umană supusă judecății pentru faptele săvârșite pe pământ. Tributare conceptului de mântuire *sola fide* specific protestantismului, sectele au minimalizat rolul harului și al faptelor bune în obținerea mântuirii. Imperativul credinței – și aderării la sectă, firește – ca unică soluție de salvare sufletească trebuia însoțit de stimulente puternice pentru a da roadele scontate. Așa au apărut, în concepțiile sectare actuale, psihoza apocaliptică și promisa fericire milenistă – cele mai noi arme de atragere a noilor adepți.

În general, eshatonul sectant urmărește aceeași linie psiho-maladivă: fobia cataclismelor finale, neapărat telurice și pan-cosmice, programate a se întâmpla la date fixate prin calcule „profetice" ieftine, cât mai curând, pentru ca efectul să fie total. Abia atunci când „profeția" nu se împlinește, urmează abordarea spirituală a problemei: aflăm că, de fapt, acțiunea ce se anunța a avea loc pe pământ s-a petrecut în cer... O astfel de portiță de salvare (a eventualelor dezertări de adepți, firește) este, totodată, sursa de inspirație pentru noi calcule... Și astfel istoria se repetă la infinit...

Și „Martorii lui Iehova" se înscriu în coordonatele descrise mai sus. Ca grupare sectară de disidență adventă, ei și-au formulat o bază doctrinară cu un pronunțat caracter eshatologic. Bogate interpretări apocaliptice, descrieri

[603] A se vedea David Pestroiu, *op. cit.*, p. 153-154

terifiante ale timpurilor din viitorul apropiat, pline de suferinţă pentru cei c nu sunt membri ai sectei se întâlnesc la tot pasul în scrierile lor. „Semn sfârşitului lumii va conţine: războaie de mari proporţii, lipsă de alimen cutremure de pământ, boli, criminalitate[604]. În paralel, pentru „martori" s promise fericirea şi pacea în „regatul" milenist al lui Iehova...

În analizele lor sociale, „martorii" scot la iveală cu obstinaţie dive rezultate statistice, unele trunchiate sau lipsite de relevanţă, pentru a susţi afirmaţii care şochează prin gravitatea lor. Astfel, luând în calcul r divorţurilor, care „în toată lumea...a crescut"[605](!) dar şi aspecte legate comportamentul soţilor, crescuţi în „cămine în care abuzul verb emoţional, fizic sau sexual era ceva obişnuit"[606], iehoviştii conchid asistăm în zilele noastre la un „eşec şocant al vieţii de familie"[Exemplele de mai sus nu sunt, de fapt, decât nişte cazuri singulare, c capătă proporţii de masă atunci când argumentarea unei false idei o ce Un cititor naiv va fi, cu siguranţă, impresionat de imaginea de marasm societăţii contemporane, clădită cu dibăcie de „profeţii" iehovişti.

Sub titlul „Moartea tinerilor – o tragedie", o revistă iehovistă înce să convingă pe cititori că timpurile în care trăim sunt pline de traged crime şi sinucideri, cărora le cad victime foarte mulţi tineri[608]. Deşi d punct de vedere statistic s-a dovedit că speranţa de viaţă a omenirii crescut simţitor – ceea ce înseamnă că în trecut mureau mult mai mu tineri decât astăzi, „martorii" creează în mod deliberat o psihoză subtilă: vremuri, moartea unui tânăr era ceva obişnuit; azi, e o tragedie, iar marto ei cad, de cele mai multe ori în depresii puternice. Este starea pe c mizează iehoviştii, care îşi alimentează din abundenţă începutur articolelor de acest gen cu exemple concludente. După ce aflăm mai mu cazuri de crime violente şi sinucideri, este momentul de a se crea maxi confuzie: „părinţii, profesorii şi alte persoane care lucrează cu adolescen îşi dau seama că nici ei, nici tinerii şi nici vreo altă persoană nu pot schim lumea"[609]. Afirmaţia, în totală contradicţie cu Scriptura (a se vedea, sp exemplu *Iona, cap.3*), urmăreşte scopul machiavelic de a-l îngrozi cititorul neavizat, pentru ca astfel să fie create toate premisele pentru ata prozelitist: „speranţa şi dragostea prind din nou viaţă"[610] alături de adep Regatului...Portretele morale ale multora dintre aceştia arată caracterul introvertit, izolarea socială, depresiile culminând cu proiecte de sinucide

[604] W.T., *Treziţi-vă!*, 22 iunie 1995, p. 10-11
[605] Idem, *Treziţi-vă!*, 8 august 1997, p. 7
[606] *Ibidem*
[607] *Ibidem*, p. 6-7
[608] Idem., *Treziţi-vă!*, 8 septembrie 1998, p.3-10
[609] *Ibidem*, p. 9
[610] *Ibidem*

Convertirea la iehovism le-a schimbat, desigur, viața, dar multe din tarele lor comportamentale au rămas.

Tributari protestantismului, „martorii" neagă valoarea faptelor bune pentru mântuire. Comoara din ceruri *(Matei 6,20)* este, pentru ei, „un nume bun la Dumnezeu"[611].

5.1. MILENARISMUL – EREZIE A PRIMELOR VEACURI PROMOVATĂ ASTĂZI DE „MARTORI"

După unele păreri avizate, „rătăcirile mileniste au fost lansate de Satan cu aproape două mii de ani în urmă şi, desigur, ele sunt o continuare a saducheismului..."[612]. Ideologia iehovă a preluat de la partidul religios amintit negarea învierii morților, pe care a reuşit să o propună în flagrantă contradicție cu textele biblice, folosindu-se de o abilă cosmetizare: creația din nou a omului, după Parusie, din „memoria" lui Dumnezeu.

Apărut, iată, încă din timpurile mesianice, milenarismul a cunoscut forme diverse de exprimare, în cadrul diferitelor erezii care l-au îmbrățişat. Cerint şi iudaizanții afirmau că a doua venire a lui Hristos va însemna restabilirea legii mozaice şi refacerea Ierusalimului ca regat pământesc. Într-un mod asemănător gândeau ebioniții, montaniştii şi apolinariştii. Unii Sfinți Părinți şi scriitori bisericeşti, precum Sfântul Irineu, Sfântul Iustin Martirul, Papia, Ipolit, Lactanțiu şi Tertulian au susținut şi ei milenarismul, dar numai într-o formă spirituală.

Chiar şi protoevanghelia *(Facere 3,15)* este interpretată în sens milenist. Pentru „martori", Hristos nu i-a zdrobit capul şarpelui (Satana) prin asumarea jertfei pe cruce pentru mântuirea neamului adamic *(Adam cel Nou – I Corinteni 15,22),* ci acest eveniment va urma epocii mileniului, când Hristos va distruge puterea diavolului, dar nu singur, ci împreună cu cei 144.000 de „unşi". Proclamarea lui Hristos ca *Domn al Sâmbetei (Matei 12, 8)* este pusă de „martori" tot în legătură cu mileniul[613]. Aceasta este „ziua a şaptea" – odihna sabatică iehovistă.

Russell a afirmat, inițial, că Hristos a revenit pe pământ în 1874 „numai cu spiritul", iar din 1914 până în 2914 are loc Mileniul. Actualmente, situația s-a schimbat: imediat după sfârşitul Armaghedonului, „martorii" susțin că va veni „Ziua de judecată de 1000 de ani"[614]. Supraviețuitorii cataclismelor finale vor fi însoțiți în paradisul pământesc de cei înviați – morții fideli doctrinei iehoviste. Deşi nu există vreun reper biblic pentru

[611] Idem, *Turnul de veghere,* 1 iulie 1993, p. 32
[612] Şerban Constantinescu, *op. cit.*, p.12
[613] W.T., *Cel mai mare Om...*, cap. 31
[614] Idem, *Turnul de veghere,* 15 ianuarie 1995, p 28

susținerea acestei idei, „martorii" cred că este „logic" să se întâmple a Satana și îngerii lui vor fi legați și „aruncați în abis", înainte de începe domniei milenariste a lui Hristos[615].

La sfârșitul Mileniului, Satana și îngerii lui vor fi eliberați și vor ispiti nou pe oameni, asemeni ispitirii protopărinților sau lui Iov[616]. Satana și toți căzuți vor fi aruncați în „lacul de foc" – pentru iehoviști, moartea a doua, eter Cei ce vor fi găsiți drepți vor popula paradisul pământesc pentru totdeaun Hristos va părăsi din nou calitatea Sa de Rege și Îi va preda împărăția Dumnezeu-Tatăl, care se odihnește de 7000 de ani, afirmă „martorii", aflați totală neconcordanță cu spusele Bibliei: *Mare va fi stăpânirea Lui și păcii L nu-i va fi hotar,...de acum și până'n veac (Isaia 9, 6).*

„În timpul Domniei de O Mie de Ani a lui Cristos, oamenii fideli v continua să-I aducă lui Iehova un serviciu sacru..." – afirmă „martorii"[617]. „vor fi eliberați din sclavia descompunerii"[618]. Același lucru îl vor face morții înviați pe pământ. Scopul Regatului milenist îl constituie aducerea „perfecțiunea umană" a tuturor pământenilor, prin lucrarea Guvernului cere al lui Hristos și al celor 144.000. Această operă de purificare, simila apocatastazei origeniste și purgatoriului catolic, se va încheia printr-un „te final pentru omenire", în urma căruia Satana și demonii vor fi distruși definit Iisus îi va preda împărăția Tatălui și va începe o eră „emoționantă" – o veșnică, despre care „martorii" nu spun nimic, întrucât nu li s-a „revelat"[619].

În sens milenist interpretează iehoviștii și textul de la *Apocalipsa 21* care vorbește despre moartea a doua, ca pedeapsă pentru anumite tipuri păcate (crimă, desfrânare, idolatrie etc.). În concepția lor, aceasta echivalea cu distrugerea definitivă a celor vinovați de faptele respective[620].

5.2. ARMAGHEDONUL ȘI PARADISUL PĂMÂNTESC – UN VIITO APROPIAT „SUMBRU" PENTRU UMANITATE, DAR STRĂLUCITOR PENTRU ADEPȚII SECTEI

În condițiile afirmării Parusiei și Judecății Finale la timpul trecut, „martori sunt constrânși să susțină că următorul mare eveniment care va avea loc pământ va fi bătălia de la Armaghedon. De altfel, ei așteaptă cu înfrigurare ace lucru, deși Sfântul Apostol Pavel indică drept „fericită nădejde" *arătarea slav marelui nostru Dumnezeu și Mântuitor Iisus Hristos (Tit 2,13).*

---

[615] Idem, *Turnul de veghere,* 1 noiembrie 1996, p 9
[616] Idem, *Tu poți...,* p. 182-183
[617] Idem, *Turnul de veghere,* 1 februarie 1998, p 22
[618] Idem, *Turnul de veghere,* 15 februarie 1998, p 18
[619] Idem, *Turnul de veghere,* 1 februarie 1998, p 23
[620] Idem, *Treziți-vă!,* 8 aprilie 1997, p.15

„În curând, această lume rea va fi distrusă de Dumnezeu"[621]- afirmă „martorii". Sfânta Scriptură dă mărturie despre creația lui Dumnezeu a fi *bună foarte (Facere 1,31)*; aspectele negative au intrat în lumea creată ca o întunecare datorată păcatului strămoşesc. Lumea nu este destinată distrugerii, ci devenirii, transfigurării alături de neamul omenesc, el însuşi chemat la sfințenie. Prin Răscumpărarea firii umane, Hristos a reparat ontologic chipul omului căzut în păcat şi i-a dăruit posibilitatea împroprierii acestui act în ființa sa, pentru a se întoarce, progresând în har, credință şi fapte bune, la starea cea dintâi, iar mai apoi pentru a împlini menirea la care au fost chemați înşişi protopărinții, adică asemănarea cu Dumnezeu. La fel şi lumea, va fi cercetată potrivit scopului ei bun, va fi purificată de „neghinele" nerodirii *(Matei 13, 24-30; 37-43)* şi va fi organizată potrivit unor noi coordonate, devenind „Împărăția cerurilor".

Doctrina eshatologică a „martorilor" a cunoscut variații multiple. Dacă, inițial, fenomenele „cereşti" au fost asociate cu aselenizarea şi alte forme de explorare a spațiului cosmic de către om, revista *Turnul de veghere* din 15 ianuarie 1970 a precizat că „necazul cel mare este încă de domeniul viitorului", întrucât nu a fost încă distrusă „religia falsă"[622]. Totuşi, „situația actuală este chiar mai rea decât înainte de Potopul din zilele lui Noe"[623].

După distrugerea „Prostituatei" (celorlalte religii) de către O.N.U., Satan se va folosi de aceleaşi puteri politice pentru a declanşa atacul asupra „martorilor". Identificat cu „Gog" din *Iezechiel 38, 19-23,* Satan va fi atunci distrus prin „ciumă", „sânge", „ploaie cu grindină", apoi cu foc şi pucioasă[624]. De fapt, Armaghedonul este calificat prin expresii de genul: „zi inspiratoare de teamă", „executarea unei judecăți de amploare", „mare necaz", „arătări înspăimântătoare"[625].

Lupta între bine şi rău în timpurile eshatologice se va desfăşura, potrivit *Apocalipsei (cap.16 şi 19),* în locul numit Armaghedon, identificat cu muntele Meghido, situat în şesul Iezreel. Deşi acest toponim, precum şi istoria concretă a profeției apocaliptice sunt întru totul simbolice, „studenții Bibliei" nu s-au sfiit să se lanseze în tot felul de supoziții, întemeiate pe „calcule" profetice şi pe „descoperiri" făcute la fața locului, de armate întregi de „cercetători" şi „arheologi" iehovi, care, de la Russell încoace, colindă Palestina în lung şi-n lat, în căutare de noi formulări ideologice, pretins ştiințifice. Totuşi, în prezent, „martorii" susțin că Armaghedonul se va desfăşura peste întregul pământ, nu numai în Orientul Mijlociu.

---

[621] *Ibidem*, p.10
[622] apud Idem, *Turnul de veghere,* 15 februarie 1994, p. 17-18
[623] Idem, *Turnul de veghere,* 1 aprilie 1997, p. 10
[624] Idem, *Turnul de veghere,* 15 septembrie 1995, p. 14
[625] Idem, *Turnul de veghere,* 15 aprilie 1995, p. 17-18

Deşi afirmă că, datorită faptului că *Dumnezeu este iubire (I Ioan 4,8)* existenţa chinurilor iadului nu poate fi reală, „martorii" susţin că „furtun Armaghedonului îi va îndepărta pe cei răi din poziţiile lor de putere şi nu vo putea scăpa de mâna necruţătoare a lui Dumnezeu[626]. Scopul judecăţii final a lui Dumnezeu este adunarea naţiunilor creştine pentru a fi distruse[627] Apogeul Armaghedonului va fi atins atunci când întreaga societate umană care îl ignoră pe Dumnezeu va fi ştearsă din existenţă[628]. În privinţa sorţi copiilor la Armaghedon, „martorii" susţin că „Biblia nu oferă un răspun explicit la această întrebare, iar judecata lucrurilor nu ne aparţine"[629].

În încercarea de a susţine că acum trăim timpurile eshatonului „martorii" aduc o serie de argumente, privind violenţa vremurilor la car suntem martori. Numite şi *vaiuri,* după modelul biblic *(Isaia 5, 8-22)* aceste cataclisme sunt: războaiele mondiale, încă 150 de războaie mai mic holocaustul, „câmpurile morţii", „lagărele violului", „ucigaşii de profesie" drogurile, crimele, canibalismul psihopat, masacrele, foametea şi tortura[630] După ce sunt înşiruite aceste exemple, care au drept scop sensibilizare atenţiei şi inducerea stării de psihoză, se oferă şi soluţia (considerată unică) salvarea promisă de Regatul milenist.

Armaghedonul iehovist creează o stare de teroare, amplificată d transmiterea unei forme bivalente de destin: „ori dispariţia împreună c această lume, ori supravieţuirea şi intrarea în noua ordine dreaptă a lu Dumnezeu"[631]. Se observă clar sistemul unei cosmologii autonome, în car lumea şi omul sunt chemate spre deveniri diferite: lumea, concepu platonic ca rea, spre distrugere, iar omul chemat la nemurire num detaşându-se de ea.

La o analiză pertinentă, aşa-zisele cataclisme descoperite subit dup 1914 de către „martori" au existat dintotdeauna: epocile sclavagistă ş feudală au cunoscut cruzimi mult mai mari, iar standardul omenirii ş speranţa de viaţă sunt incomparabile cu cele actuale.

Viziunea celor patru călăreţi din *Apocalipsa 6, 1-8,* este interpretată d „martori" în maniera terifiantă deja cunoscută: primul călăreţ este Hristo iar ceilalţi trei sunt: războaiele, foametea şi moartea prematură[632]. Asociere este, evident, forţată. Anul 1914 este pus în legătură cu calul roş apocaliptic, al cărui călăreţ „a primit puterea să ia pacea de pe pământ *(Apocalipsa 6,4).* Calul gălbui simbolizează epidemiile şi moartea, iar c

[626] Idem, *Turnul de veghere,* 15 noiembrie 1994, p. 16
[627] Idem, *Turnul de veghere,* 1 martie 1996, p. 13
[628] Idem, *Turnul de veghere,* 1 aprilie 1997, p. 15
[629] Idem, *Să aducem argumente...,* p. 35
[630] Idem, *Turnul de veghere,* 1 februarie 1994, p. 7
[631] Idem, *Tu poţi...,* p. 105
[632] Idem, *Treziţi-vă!,* 22 iunie 1995, p. 11

alb – regatul mesianic, întrucât călăreţul său este însuşi Hristos *(Apocalipsa 6,2)*. Deşi interpretarea pare plauzibilă, nu avem motive să credem că viziunea respectivă s-a adeverit deja. Numeroase războaie şi epidemii au avut loc şi înainte, şi după 1914. În antichitate şi în evul mediu au murit în lupte, procentual, mult mai mulţi oameni decât în războaiele mondiale, iar epidemii precum cancerul, SIDA şi alte boli contemporane au decimat populaţia globului într-un mod covârşitor. De pildă, numai ciuma neagră a omorât jumătate din populaţia Europei din acea vreme.

Lupta dintre „regele nordului" şi cel „al sudului", descrisă la *Daniel, cap. 10-12* le prilejuieşte „martorilor" noi dezvăluiri profetice: puterile descrise sunt identificate, pe rând cu Siria, Roma şi Egiptul, iar mai nou, cu Germania hitleristă, Marea Britanie şi S.U.A. *Urâciunea pustiirii (Daniel 11,31)* este considerată Liga Naţiunilor, *fiara de culoare stacojie* din *Apocalipsă 17,8. Ridicarea din abis a fiarei* este reprezentată de refacerea Ligii, după cel de-al doilea război mondial, sub noua titulatură, O.N.U.

Epoca russellistă a fixat Armaghedonul în vremea primului război mondial, profeţind şi faptul că supravieţuitorii lui vor fi luaţi la cer. Neîmplinirea acestei veşti a atras numeroase dezertări de la sectă[633], iar corifeii din Brooklyn au fost nevoiţi să-şi schimbe tonul profetic, pentru a tempera elanul doritorilor de senzaţii apocaliptice: „Este răbdarea lui Iehova mai lungă decât v-aţi aşteptat? Amintiţi-vă că noi nu ne-am dedicat lui Iehova numai pentru o perioadă limitată sau numai până la Armaghedon"[634].

Numit şi „războiul zilei celei mari a Dumnezeului cel Atotputernic", Armaghedonul este „bătălia finală şi decisivă între forţele binelui şi cele ale răului". Sfârşitul său va consfinţi victoria binelui şi aruncarea Satanei „în adânc"[635]. Hristos va acţiona ca „executor al duşmanilor lui Dumnezeu"[636]. Guvernele naţionale, împreună cu O.N.U., vor acţiona ca „să distrugă puterea şi prestigiul celei care a fost, probabil, cea mai negativă forţă din istoria omenirii" – „imperiul mondial al religiei false", „Babilonul cel mare, mama prostituatelor"[637]. Încă din 1918, Rutherford se lupta cu „Fiara"[638]. Faptul că au fost închişi timp de 9 luni, acuzaţi de sedi̧iune, a făcut ca membrii Consiliului Central din S.U.A. să declare anul eliberării lor – 1919 ca an al izbăvirii spirituale din Babilonul cel Mare.

Numele lui Satana la Armaghedon „va fi Gog din Magog"*(Iezechiel, cap. 38 şi 39)*. În urma luptei, el va fi învins. „Cei unşi" aflaţi în viaţă („rămăşiţa" celor „aleşi" în 1914) vor muri, pentru a guverna cu Hristos din

[633] Idem, *Turnul de veghere*, 1 octombrie 1997, p. 22
[634] Idem, *Turnul de veghere*, 1 martie 1995, p. 17
[635] Idem, *Treziţi-vă!*, 22 iunie 1995, p.4-5
[636] *Idem*, p.8
[637] Idem, *Treziţi-vă!*, 8 aprilie 1993, p. 12
[638] Idem, *Turnul de veghere*, 15 martie 1996, p. 14

cer (vor fi înviaţi la viaţa îngerească), iar ceilalţi – „marea mulţime" – v trăi un paradis pământesc de 1000 de ani. Scopul lor va fi ca, treptat, să ridice la perfecţiune. Totuşi, la sfârşitul mileniului, Satana îşi va face d nou apariţia şi va corupe o parte din omenire, numită ea însăşi „Gog" „Magog". Pedeapsa lui şi a celor corupţi de el, va fi, de această da definitivă: „simbolicul lac de foc"[639], adică distrugerea veşnică.

„Martorii" îşi imaginează o oştire satanică prezentă la război, alcătu din: papi, clerici, doctori în teologie (!), alături de „marii financiari lumii" şi de directorii de reviste şi ziare care-i susţin[640].

Valea lui Iosafat – locul Judecăţii *(Ioil 3,12)* este descrisă în *II Cron 20, 13-20.* Regele Iosafat a primit porunca divină de a păstra închinar adevărată, aducând laudă lui Dumnezeu şi încrezându-se în proorocii S Astăzi, „martorii" declamă: „Cum Îi aducem laude? Predicând cu Regatul!"[641] Iată cum prozelitismul capătă caracter doctrinar, dar şi cultic!

Întunecarea soarelui şi slăbirea tăriilor cereşti, profeţite în *Apocalip (6, 12-13)* este legată de „martori" tot de situaţia oamenilor infideli Iehova în timpurile finale, care „vor pieri fără să aibă parte de înmormântare demnă"[642]. Arătarea pe cer a *semnului Fiului Omului (Ma 24, 30)* este pusă de iehovişti în legătură cu identificarea, de către grupar lor sectară, a prezenţei cereşti a lui Iisus, începând cu 1914. În contra Sfinţii Părinţi susţin că acest „semn" este, de fapt, „crucea, care va fi m strălucitoare decât soarele"[643]. Aceste evenimente supranaturale vor av loc după începerea „necazului", dar înainte de judecată.

Anul 1914 le prilejuieşte „martorilor" şi o paralelă cu Cinzecimea d anul 33 e.n., afirmând că, în ambele cazuri, „Iehova şi-a turnat spiritul pes poporul său". Cu alte cuvinte, între anii 34 – 1913, Duhul ar fi lipsit d creaţie, însă Sfântul Apostol Pavel le scria corintenilor, în anul 55 (aprox *Împărtăşirea Sfântului Duh să fie cu voi, cu toţi... (II Corinteni 13,13).*

Iehoviştii vor fi salvaţi din Armaghedon aşa cum creştinii „unşi" au fo salvaţi din Ierusalim în 66 e.n., când romanii şi-au scurtat campania asediu, fapt profeţit la *Matei 24,22*[644].

După Armaghedon, lui Satana şi demonilor lui „li se vor impun restricţii": „Satan, împreună cu demonii lui, vor fi obligaţi să capituleze vor deveni inactivi"[645]. După *Apocalipsa 20,1-3,* diavolul va fi legat

[639] Idem, *Turnul de veghere,* 1 octombrie 1989, p. 29
[640] Idem, *Cine va stăpâni lumea,* publicată pe site-ul: *www.the-true-jw.oltenia.ro*
[641] Idem, *Turnul de veghere,* 1 mai 1998, p. 20
[642] Idem, *Turnul de veghere,* 1 octombrie 1989, p. 26
[643] Sf. Ioan Gură-de-Aur, *Omilii la Matei,* Omilia LXXVI, III, în colecţia P.S.B., nr.23, E I.B.M.B.O.R., Bucureşti, 1994, p. 865
[644] Idem, *Turnul de veghere,* 15 decembrie 1996, p. 30
[645] Idem, *Turnul de veghere,* 15 aprilie 1995, p. 23; Idem, *Să ne apropiem de Iehova,* p. 82

Adânc 1000 de ani. Supraviețuitorilor li se vor da instrucțiuni suplimentare, consemnate în „cărțile" ce se vor deschide *(Apocalipsa 20,12)*.

Una din țintele războinicului Hristos-Mihail va fi sistemul tehnologiei avansate actuale, amplu criticat de „martori", ca fiind generator de poluare și alte pericole planetare[646]. Oricare ar fi riscurile tehnologiei avansate, o reîntoarcere la epoci primitive, involuate științific și tehnic, este greu de conceput.

Pentru a crea impresia de universalitate a ideii de Război final, „martorii" găsesc de cuviință să publice declarațiile conducătorului sectei violente AUM, Shoko Asaharo, precum că lumea ar urma să fie martoră la Armaghedon, deși o astfel de concepție este străină religiei budiste, care stă la originea sectei amintite[647].

Armaghedonul „nu va fi o apocalipsă nucleară". El este „războiul lui Dumnezeu"[648]. Totuși, în 1987, „martorii" susțineau că acesta va fi declanșat în urma conflictului dintre U.R.S.S. și S.U.A.[649]

„Martorii" preiau din protestantism concepția unui destin fatal al omenirii, pe care încearcă, din calcule prozelitiste, să-l aducă tot mai aproape de timpul în care trăim. Iată ce declară un congresman iehovist: „Sfârșitul este aproape! Iehova cunoaște ziua și ora. El nu-și va modifica orarul"[650]. Iminența sfârșitului lumii este un mesaj de bază al învățăturii iehoviste: acesta va veni „în timpul generației noastre"[651].

În privința prezicerii paradisului pământesc și a tuturor aspectelor lui, „Martorii" nu dau înapoi de la afirmații hazardate, diletante, cu accente comice, dar cu un bun impact publicitar. Iată un dialog real: „Martorul a zis: «Într-una din aceste zile, veți putea să luați în brațe un leu exact așa cum faceți cu un câine». «O, sunt nebuni», mi-am zis eu. Nu m-am mai putut concentra la nimic altceva din ce s-a spus în seara aceea"[652]. Observăm că efectul șocant al afirmației prozelitiste naște inițial o reacție de respingere, dar apoi pătrunde, treptat, poate chiar hipnotic, în mintea interlocutorului, dând naștere la o firească stare de curiozitate: „e oare posibil?"

Pe lângă promovarea unor forme de coabitare noi între animale, bazate pe anularea interacțiunilor de tip prădător-victimă, se promite și faptul că, în timpul Regatului pământesc milenist, se vor eradica bolile și cauza lor[653].

Fondarea „Regatului" în 1914 vine în contradicție cu textele sacre: Tatăl *...ne-a strămutat în împărăția Fiului iubirii Sale (Coloseni 1, 13)*. Exprimarea

---

[646] Idem, *Treziți-vă!*, 22 iunie 1995, p. 11
[647] Idem, *Treziți-vă!*, 22 noiembrie 1995, p. 29
[648] Idem, *Turnul de veghere*, 15 aprilie 1997, p. 17
[649] Idem, *United in Worship of the Only True God*, 1987, p. 182-183, apud W. Lingle, *op. cit.*, p. 81
[650] W.T., *Turnul de veghere*, 15 ianuarie 1995, p. 28
[651] Idem, *Martorii lui Iehova. Care sunt convingerile lor?*, p. 5
[652] Cassie Bright, *Prea mulți dumnezei, până când l-am găsit pe Cel Adevărat"*, în revista iehovă *Treziți-vă!*, 22 mai 1997, p.12
[653] W.T., *Treziți-vă!*, 22 martie 1996, p.24; Idem, *O lume nouă plină de pace. Oare va veni ea?*, 1992,p.4

la timpul trecut indică faptul că „Regatul" fusese înființat deja. Interesant es că iehoviștii înșiși recunosc acest lucru, însă susțin că „Regatul" funcțion atunci, numai la nivelul Bisericii Creștine, căpătând universalitate în 191 Afirmația lor este viciată, din două motive: 1.Biserica Creștină a avut caract universal încă de la înființarea ei; 2.Dacă „Regatul" funcționa la nivelul cum a fost posibilă așa-zisa ei „apostazie" din secolul IV?

În încercarea de a demonstra prezența invizibilă a lui Hristos (Parus din 1914), deși *Apocalipsa 1,7* dă mărturie clară că *fiece ochi Îl va vede* „Martorii lui Iehova" susțin că acest lucru nu este posibil, întrucât, „dacă apărea deasupra Australiei, de exemplu, nu ar fi vizibil în Europa, în Afri și în cele două Americi"[654]. O astfel de supoziție anulează, îns atotputernicia divină, manifestată plenar, mai cu seamă la Parusie.

În timpul Regatului milenist, planeta se va reface prin ea însăși, da vor fi înlăturate sursele care o poluează – afirmă „martorii"[655]. Bătrân întineresc, iar copiii cresc până la vârsta maturității[656].

Fără nici un temei biblic, sunt enunțate chiar și elemente arhitectura ale locuințelor paradisiace: „în lumea nouă a lui Dumnezeu, oamenii nu v mai fi înghesuiți în blocuri uriașe de apartamente"[657], ci oamenii își v construi numai case.

„Martorii" consideră că descrierile plastice ale paradisului, prezen adesea în Biblie, nu pot fi restrânse de Dumnezeu doar pe plan spiritual[65 În primul rând, aceasta nu poate fi o restrângere, ci o amplificare a trăirii Dumnezeu care este *Duh (Ioan 4, 23-24).* „Martorii" limitează fericir paradisiacă la simpla trăire a unor activități telurice, monotone obositoare, și care nu pot fi îndrăgite de toți: construirea de case și locuir lor, plantarea de vii și consumarea roadelor etc. La acestea, se va adăug pacea universală, profețită atât între oameni în general, cât și între oame și animale. Mai mult, oamenii vor fi învățați ce și cum este potrivit s mănânce, cum să doarmă și ce exerciții corporale să facă. Toate acest afirmații contravin spuselor Domnului, care zice despre aceștia că *sunt c îngerii lui Dumnezeu în ceruri (Matei 22,30).* De asemenea, Sfântu Apostol Pavel arată explicit: *împărăția lui Dumnezeu nu este mâncare băutură, ci dreptate și pace și bucurie întru Duhul Sfânt (Romani 14, 17).*

Scopul Regatului de 1000 de ani este de a aduce „la perfecțiune „marea mulțime", adică toți cei chemați, care nu s-au bucurat de a fi aflați în viață în 1914, și, astfel, de a avea privilegiul de a fi „unși" și gratulați c

[654] Idem, *Să aducem...*, p. 299
[655] Idem, *Să ne apropiem de Iehova*, p. 82
[656] Idem, *Iată, Eu fac toate lucrurile noi*, ediția a II-a, 1986, p. 4
[657] Idem, *O lume nouă plină de pace. Oare va veni ea?*, p.4
[658] Idem, *Turnul de veghere*, 15 februarie 1996, p. 17-18

viaţa spirituală în guvernul ceresc condus de Hristos[659]. Hristos, însă, fiind întrebat de farisei când va veni împărăţia lui Dumnezeu, răspunde: *Împărăţia lui Dumnezeu nu va veni în chip văzut. Şi nici nu vor zice: Iat-o aici sau acolo. Căci, iată, împărăţia lui Dumnezeu este înăuntrul vostru. (Luca 17,20-21).* Acest text contrazice clar varianta regatului pământesc. „Martorii" propun, însă, o traducere tendenţioasă: *Regatul lui Dumnezeu este în mijlocul vostru (N.W.T.)*[660]

Se afirmă, în scrierile iehoviste, că, în prezent, „Hristos face o lucrare de separare printre oamenii tuturor naţiunilor"[661]. Hristos, însă, *ieri, azi şi în veci este Acelaşi (Evrei 13, 8);* acţiunea Sa de judecată asupra oamenilor (asemănată cu o „lucrare de separare") va avea loc când *va veni întru slava Sa, şi toţi Sfinţii Îngeri cu El (Matei 25, 31).* Aşa-zisa venire în 1914 nu are nimic din slava profeţită; inutil de spus că nu s-a semnalat nici o anghelofanie atunci.

Textele iehoviste, bogate în ilustraţii, oferă multiple referiri la activităţile lucrative din paradisul pământesc, bazate pe munca fizică[662]. Nu găsim, însă, nici o referire la activităţile intelectuale desfăşurate de oameni acolo – fapt deosebit de grav, căci persoana umană este raţională şi aspiraţiile ei converg spre raţionalitate. Printre cele mai importante „binecuvântări" ale guvernării Regatului pământesc se numără: fericirea permanentă, nimicirea morţii, asigurarea sănătăţii tuturor (de către „Strălucitul Medic Isus Cristos"), provizii abundente de hrană etc.[663] Iată ce spune Barbara Harrison: „America a născut această religie; şi ea rămâne, în esenţă, americană...Paradisul refăcut va arăta ca un picnic nesfârşit în Kansas – ori ca un barbecue texan...Visul edenic al «martorilor» este visul suburbiei americane..."[664]

Pe lângă perspectivele idilice mai-sus amintite, „martorii" propun, cu o largheţe debordantă, un concept nou despre Paradis, ca spaţiu al împlinirii unor vise şi idealuri din viaţa pământeană. Semănând întrucâtva cu conceptul de reîncarnare, accederea în Paradis propune un *modus vivendi* autodefinit: „Ce aţi putea sau ce v-ar plăcea să faceţi cu această viaţă? (veşnică, -n.n. – reiese din context). Voi înşivă ştiţi cel mai bine ce anume vă interesează, care sunt talentele pe care de-abia aşteptaţi să le cultivaţi şi care sunt domeniile în care aţi vrea să dobândiţi cunoştinţe. Faptul că veţi

[659] Idem, *Turnul de veghere,* 1 septembrie 1998, p. 9

[660] Textele: lat. *intra vos,* gr. *ἐντὸς ὑμῶν* transmit clar ideea de interioritate. A se vedea N.T.G.L., ed. cit. (Nestle-Alland)

[661] W.T., *Să aducem...,* p. 255

[662] a se vedea, de pildă, Idem, *Treziţi-vă!,* 8 martie 1997, p. 10

[663] Idem, *Turnul de veghere,* 15 martie 1992, p. 6-7

[664] Barbara Harrison, *Visions of Glory,* apud Joel Elliott, *The Jehovah's Witnesses and the Theocratic Subversion of Ethnicity,* 1993, la www. Watchtowerinformationservice.org

putea să realizați aceste lucruri va conferi un sens mai profund vie voastre!"[665] Dincolo de grotescul situației de a-și crea propria existen post-mortem după bunul plac (frizând chiar hilarul, după cum vedem basmul popular „Ivan Turbincă"), observăm o periculoasă idee incapacității lui Dumnezeu de a oferi în Rai o răsplată satisfăcătoare cel drepți, lăsându-le acestora posibilitatea de a-și făuri singuri coordonate existenței. Teoria aceasta are aspect deist și coloratură protestantă, întruc are curajul de a vorbi despre o stare de Rai fără a aminti măcar de atribut ei esențial: comuniunea cu Dumnezeu, cu Maica Domnului și Sfinții, baza pe iubire. Scopul comercial, prozelitist, al teoriei este evident: și egoiștii ș ar putea făuri propriul rai, dacă aderă la sectă...

Se stipulează, în textele iehoviste, și faptul că „oile din parabola lui Isu urmau să fie separate de capre încă înainte de Armaghedon"[666]. Acest luc așează Judecata anterior Parusiei, și, în acest context, iadul devine, d pedeapsă veșnică *(Ioan 5, 29)*, una temporară – confundându-se cu infern Armaghedonului.

La o examinare exegetică mai amănunțită, constatăm ocolirea cu bun știință a textelor clare care vestesc realitatea paradisului sau a *împărăți cerurilor (Matei, 13,24)*, localizată aici nu numai de către Hristos, dar chiar de alte personaje biblice, cum ar fi, de pildă Sfântul Ioan Botezătorul *(Mat 3,2)*. Doctrina iehovistă limitează accesul în paradisul ceresc numai pent 144.000 pe persoane („bătrânii" din *Apocalipsă 14, 1-4*), care, împreună Hristos, vor forma „noul guvern ceresc al pământului"[667]. Ei constituie cla privilegiată a sectei. În acest context, Hristos este numit și „Regele cere invizibil"[668], deși definiția nou-testamentară a veșniciei leagă acest conce de cunoașterea lui Dumnezeu: *Și aceasta este viața veșnică: să Te cunoasc pe Tine, singurul Dumnezeu adevărat, și pe Iisus Hristos, pe Care L-ai trim (Ioan 17,3)*. Cum am putea cunoaște un Rege invizibil?

„Guvernul" iehovist ceresc e asemănat cu un „templu" inaugurat anul 29 e.n., când Iisus a fost „uns ca Mare Preot". Tot atunci, a început strângerea celor 144.000 de bătrâni apocaliptici, numiți „subpreoți", dar n s-a reușit decât adunarea unui număr insuficient, deoarece, „după secolul s-a produs o mare apostazie"[669]. După moarte, aceștia nu au fost învia imediat la viața cerească, ci au așteptat anul 1914, când Hristos a început „domnească" în cer. Tot în acest an, a început strângerea „rămășiței unse adică a restului de „aleși", care vor împlini numărul de 144.000. Venirea l

[665] W.T., *Există un Creator...*, p. 191
[666] Idem, *Turnul de veghere*, 1 octombrie 1989, p. 28
[667] Idem, *Treziți-vă!*, 8 aprilie 1997, p 10
[668] *Ibidem*, 8 aprilie 1997, p 10
[669] Idem, *Turnul de veghere*, 1 octombrie 1989, p. 21

Hristos ca Rege în 1914 nu a însemnat pentru „martori" decât o biruință relativă. El „trebuie să-şi desăvârşească victoria"[670]. Totuşi, Sf. Ap. Pavel afirmă că, prin jertfa Sa, el a obținut o *veşnică răscumpărare (Evrei 9, 12).*

Anul 1914 este considerat de „martori" şi data împlinirii profeției lui Daniel, în care *Cel-Vechi-de-Zile* (Dumnezeu-Tatăl) Îi dă slava Sa Fiului Omului *(Daniel 7,14).* Textul în cauză face referire, însă, la încununarea cu slavă cerească a Fiului Omului – înviat cu trupul şi înălțat cu firea umană de-a dreapta Tatălui. Este vorba, aşadar, de restabilirea omului prin har la starea cea dintâi (de aici, şi numirea de *Fiul Omului* pe care o primeşte Hristos).

Capitala organizației cereşti iehoviste este numită Noul Ierusalim[671] şi este reprezentată grafic sub forma unui oraş-cetate, într-un stil apropiat de *science-fiction.* La o analiză atentă a textului *Apocalipsa 21, 1,2,* se observă că *Noul Ierusalim* apare, cronologic, ulterior *cerului nou şi pământului nou.* În concluzie, strângerea aleşilor începând cu 1914 este un concept lovit de nulitate, întrucât cerul şi pământul actuale nu au fost, încă, transfigurate.

Aşa-zisa „ungere" a celor 144.000 este prezentată în sens de alegere sau desemnare, invocându-se modele biblice, precum profetul Elisei, despre care nu există o relatare în Sfânta Scriptură privind o ungere materială[672]. Totuşi, Dumnezeu îi porunceşte clar lui Ilie: *Pe Elisei, fiul lui Şafat din Abel-Mehola, să-l ungi prooroc în locul tău (III Regi 19,16).* Nu există nici un indiciu că Ilie ar fi nesocotit porunca divină, iar despre „ungere spirituală" nici nu poate fi vorba: acest concept este nebiblic şi străin de practica epocii în sine.

Textul *Apocalipsa 7, 4-8,* care enumeră proveniența celor 144.000, este citat de „martori" trunchiat. Ei omit să arate faptul că din fiecare trib sunt aleşi câte 12.000; mai mult, observă că două triburi, Efraim şi Dan nu sunt enumerate, în schimb, apar Iosif şi Levi, justificând prin aceasta faptul că, între cei 144.000 nu sunt „numai iudei naturali"[673]. Deşi cifra de 12.000 de „aleşi" nu este interpretată literal, suma: 144.000 „nu este o cifră simbolică" – zic „martorii", întrucât „nu ar avea sens" prezentarea ei în contrast cu „marea mulțime" din *Apocalipsa 7, 9.* În concluzie, asistăm la un soi de exegeză incredibilă: suma a 12 numere interpretate alegoric (12x12.000) este un rezultat strict literal (144.000).

La congresul de la Washington (1935), Rutherford şi-a prezentat cuvântarea, intitulată „Guvernare", în toată lumea, pe calea undelor radio. El a anunțat că s-au „închis" cerurile, în sensul că s-a împlinit numărul celor 144.000 de aleşi, care sunt în acelaşi timp regi şi preoți, care

---

[670] *Ibidem*, p. 25
[671] Idem, *Turnul de veghere,* 1 ianuarie 1991, p. 24
[672] Idem, *Turnul de veghere,* 15 noiembrie 1992, p. 30
[673] Idem, *Să aducem...*, p. 68

guvernează cu Hristos din 1914. Noua orientare rutherfordiană nu putea, evident, să nu genereze mari controverse în rândurile sectei. Mulți se separă acum şi-l declară pe lider drept „fariseu", „demonizat", antihrist" şi „fascist"[674]. În sânul familiilor iehoviste se produce acum o mare dramă: părinții, născuți înainte de 1914, sunt destinați vieții cereşti, iar copiii, veniți pe lume după acest an, vor cunoaşte doar privilegiul unui paradis pământesc. Folosirea termenilor de „turmă mică" şi „celelalte oi" se doreşte a fi, după expresia lui Teodor Ardelean, „o egalizare conceptuală parțială pentru o inegalitate reală totală"[675]. În fapt, este vorba de contopirea celor două clase, folosindu-se sintagma *o turmă şi un Păstor (Ioan, 10, 16).*

Controversa creată în sectă a fost soluționată tot de Rutherford, care a precizat că unii dintre cei chemați la viața cerească, cercetându-şi cugetele, pot renunța la ea, în favoarea paradisului pământesc, cedând locurile altora, mai tineri. O astfel de manevră, destinată a atrage tineretul, a fost, pusă firește, tot pe seama lui Dumnezeu, care, în chip predestinațianist, „alege pe oricine vrea, după voința sa şi nu a noastră"[676], iar fricțiunile apărute între clase sunt considerate expresia împlinirii pildei fiului risipitor[677].

W. Lingle combate doctrina clasei privilegiaților din cer printr-un argument logic, simplu, dar eficient: întrucât, în urma prozelitismului iehovist s-au alăturat sectei aproximativ 5 milioane de oameni într-un răstimp de 80 de ani, ce rezultat ar fi putut avea predica Mântuitorului şi a Apostolilor Săi, pe planul convertirii primilor creştini în secolul I? Un răspuns coerent ar arăta, cu siguranță, că numărul celor 144.000 de aleşi s-ar fi împlinit, cu siguranță, încă de atunci, mai ales dacă îi includem în acest calcul şi pe martirii primelor veacuri, al căror număr, în cele mai pretențioase estimări, se ridică la minim 200.000.

„Cei unşi" au exclusivitatea împărtăşirii cu „simbolurile" Comemorării. Inițial, funcțiile de răspundere şi coordonare a activității sectei erau atribuite exclusiv „celor unşi"; cu timpul, membrii „marii mulțimi" au căpătat tot mai multă putere pe plan administrativ, fiind asemănați „netinimilor neisraeliți", care „au lucrat împreună cu preoții la repararea zidurilor Ierusalimului"[678].

O altă diferență între cele două clase iehoviste este dată şi de raportarea lor la Noul Legământ. În timp ce membrii „turmei mici" sunt considerați participanți la acesta, „celelalte oi" sunt doar beneficiarele lui. Aici găsim şi justificarea permisivității exclusive a „celor unşi" de a se „împărtăşi din

[674] T. Ardelean, *op. cit.*, p. 151
[675] *Ibidem*, p. 155
[676] *Ibidem*, p. 156
[677] W.T., *Cel mai mare Om...*, cap. 86
[678] Idem, *Turnul de veghere*, 1 ianuarie 1993, p. 7

embleme" la Comemorare. O astfel de separare anulează, însă, universalitatea mântuirii adusă de Iisus Hristos, în care toți suntem *una (Ioan 17,22).*

Şi cei 144.000 sunt numiți „oi". Ei sunt identificați cu *turma mică* din *Luca 12,32*, care va merge în cer. *Celelalte oi (Ioan 10,16),* care trebuie aduse în staul, sunt, pentru „martori", cei care vor supraviețui Armaghedonului *(marea mulțime care vine din necazul cel mare – Apocalipsa 7,9),* împreună cu cei ce vor fi înviați din memoria lui Iehova, pentru a popula regatul pământesc. Interpretarea dată textului *Ioan 10,16* este vădit forțată. Hristos arată alegoric aducerea „celorlalte oi" la staul, împreună cu „turma mică", pentru a fi „o turmă şi un Păstor". Aceste cuvinte anulează separarea iehovistă ce privilegiază „turma mică" pentru a guverna din ceruri peste „celelalte oi". În plus, unicul Păstor rămâne Hristos; El nu are nevoie de 144.000 de „regi şi preoți" care să-L ajute. Rezonabil este să conchidem că parabola la care ne referim anunță aducerea la credința creştină a tuturor celor chemați să constituie Biserica, în jurul „turmei mici" a apostolilor investiți cu Duh Sfânt la Cincizecime.

Relația dintre Hristos şi ceilalți „Regi şi Preoți" este privită ca o nuntă, în urma căreia ființează în cer „o nouă familie figurativă"[679]. Nu se poate, însă, „spune cu exactitate când se va termina căsătoria cerească"; de început, a început în 1919[680].

Pentru că numărul celor „unşi" a început să descrească în 1935 şi strângerea lor a luat sfârşit, în rândul „martorilor" se vorbeşte tot mai mult despre o înțelegere actualizată a cuvântului „generație" – denumind pe cei care au rămas până la sfârşitul „sistemului" actual: „O generație de oameni nu poate fi considerată o perioadă cu un anumit număr de ani"[681]. Inițial, „martorii" au prezis că „acest sistem de lucruri" (lumea actuală) va înceta să existe până la decesul ultimului dintre „unşii" din 1914. Mai nou, observând că numărul acestora scade dramatic, „martorii" au început să vorbească despre perenitatea şi veşnicia Legământului Nou, din care „celelalte oi" vor „trage foloase"[682], chiar dacă nu sunt participante directe la el. O perspectivă sumbră va cunoaşte Comemorarea – la care nimeni nu se va mai împărtăşi din „embleme"; acestea vor avea doar rol figurativ-decorativ, pierzându-şi orice fel de conotație liturgică.

În traducerea textului *Ioan 5, 28-29,* „martorii" strecoară un adaos: *toți cei care sunt în mormintele comemorative ...vor ieşi.* Acest lucru deschide calea unei dogme noi: memoria divină, care, asemenea unui computer, reprogramează pe fiecare om, recreându-l pe loc. Învierea se va face

[679] Idem, *Turnul de veghere,* 15 ianuarie 1996, p. 31
[680] Idem, *Turnul de veghere,* 15 octombrie 1998, p. 22
[681] Idem, *Turnul de veghere,* 1 mai 1997, p. 29
[682] Idem, *Turnul de veghere,* 1 februarie 1998, p. 22

„treptat", şi de ea vor beneficia doar cei „fideli"[683]: „Dumnezeu are capacitatea de a stoca în memoria sa perfectă trăsăturile genetice şi cele privitoare la personalitatea oricărui om decedat, pe care el îl alege ca să şi-l amintească"[684]. Totuşi, Iuda Iscarioteanul şi păcătoşii împotriva Duhului Sfânt nu vor fi readuşi la viaţă[685]. Simbolic, starea acestora e numită Gheena şi simbolizează distrugerea totală şi veşnică.

Cei 144.000 vor beneficia de „întâia înviere" sau „învierea timpurie" – conform textului *Filipeni 3,11.* A doua înviere va fi aplicată celor aleşi să populeze Paradisul pământesc – drepţi şi păcătoşi – şi va fi făcută după persoane, nu după corpuri[686]. Va urma Mileniul, numit şi Ziua Judecăţii, pentru că se va încheia cu Judecata Finală. „Martorii" presupun că, pe parcursul celor 1000 de ani, unii din cei înviaţi vor dori în continuare să practice răul, fapt pentru care vor fi condamnaţi. Ei explică versetul *Ioan 5, 29* astfel: „cei reînviaţi nu vor fi judecaţi după faptele din trecut, ci după ceea ce vor face în timpul Zilei de Judecată"[687]. Uită, însă, partea de început a versetului, care leagă, practic, judecata de învierea morţilor, fără menţionarea scurgerii acestui timp de 1000 de ani.

Pentru că textul *Matei 25, 31-46* nu corespunde doctrinei lor despre Ziua Judecăţii de 1000 de ani, „martorii" au inventat şi o „judecată actuală"[688]: Hristos, venit în 1914 în Regatul ceresc, îi separă pe cei loiali (iehoviştii) de împotrivitorii lor, asemeni oilor de capre.

Majorităţii „martorilor" i se promite un paradis pământesc. Lor li se inoculează teoria că „Dumnezeu nu a implantat niciodată în ei o dorinţă de a merge la cer; ei nici măcar nu pot să-şi imagineze cum este viaţa în cer"[689]. Firesc, întrebarea care se naşte aici este: cum acţionează axioma de mai sus asupra celor 144.000? Iehoviştii au găsit răspunsul: spiritul lui Dumnezeu le conferă această „chemare cerească deosebită"[690]. Această „mare mulţime" este asemănată cu Ionatan, care, deşi ar fi fost îndreptăţit să fie al doilea rege evreu, nu s-a supărat că Dumnezeu l-a ales pe David, ba chiar l-a sprijinit[691]. Ea se mai numeşte, din 1932, şi clasa „ionadabilor", după numele israelitului care a consimţit să-l sprijine pe Iehu în misiunea curăţirii Regatului de Nord de rămăşiţele idolatre ale casei regelui Ahab *(IV Regi, 10, 15-17)*[692]. Printre membrii ei se va afla şi Ioan Botezătorul, care „a

[683] Idem, *Turnul de veghere,* 1 ianuarie 1993, p. 8
[684] Idem, *Turnul de veghere,* 15 iunie 1994, p. 4
[685] Idem, *Tu poţi...,* p. 171
[686] *Ibidem,* p. 174
[687] *Ibidem,* p. 180
[688] *Ibidem,* p. 183
[689] Idem, *Treziţi-vă!,* 8 aprilie 1997, p 10
[690] *Ibidem*
[691] Idem, *Turnul de veghere,* 1 septembrie 1998, p. 15
[692] Idem, *Turnul de veghere,* 15 septembrie 1997, p. 18

murit înainte ca moartea lui Isus să deschidă calea spre viaţa cerească"[693], precum şi alte nume „sonore", precum Avraam, Sarra, Moise, Rahav, David. Despre acesta din urmă, textul de la *Fapte 2,34* consemnează faptul că *nu s-a suit la ceruri.* Contextul ne indică, de fapt, că David nu a fost înălţat la cer în clipa când a primit o anumită Revelaţie.

Tot în baza unei interpretări trunchiate, iehoviştii îi răpesc şi Sfântului Ioan Botezătorul privilegiul de a fi prezent în împărăţia cerurilor: potrivit textului *Matei 11,11, cel mai mic în împărăţia cerurilor este mai mare decât el.* Aceste cuvinte nu exclud prezenţa sa în cer, ci, dimpotrivă, dacă urmărim şi cealaltă parte a versetului – *nu s-a ridicat între cei născuţi din femei unul mai mare decât Ioan Botezătorul* – ea se justifică, mai ales din perspectiva celebrelor răsturnări antitetice de situaţii, de tipul: *cei din urmă vor fi cei dintâi (Marcu 10,31),* ca metode de realizare faptică a lepădării de sine.

Alegerea celor care merg sau nu în cer nu este, aşa cum ar fi de aşteptat, o decizie exclusivă a Domnului, ci „martorii" hotărăsc asupra răsplătirii viitoare a fiecăruia, uneori împotriva textelor Scripturii. Iată ce declară ei: „nou-născuţii şi copiii, care nu au fost pe deplin încercaţi în serviciul creştin, nu merg la cer"[694]. Hristos, însă, a spus: *Lăsaţi copiii să vină la Mine..., că a unora ca aceştia este împărăţia cerurilor (Marcu 10, 14).*

„Speranţa cerească" poate fi încurajată chiar de conotaţii personale, cum ar fi „prietenia strânsă" cu altcineva care speră să fie luat la cer[695].

Femeile nu trebuie să fie geloase pentru că nu guvernează în cer, alături de soţii lor, pentru că aşa a hotărât „conducerea teocratică"[696].

Membrii guvernului ceresc nu vor putea coborî pe pământ – zic iehoviştii – ci-şi vor putea impune voia prin intermediul aşa-numiţilor „prinţi", care vor veghea la aplicarea înaltelor legi cereşti[697]. Pe lângă strania îngrădire a accesului lui Hristos în paradisul pământesc (cum ar putea fi, oare, Paradisul fără El?), misiunea acestor „prinţi" este nejustificată, în condiţiile unei lumi care se doreşte a fi perfectă. „Răpirea în cer" este considerată o opţiune recompensatoare imuabilă: cei aleşi nu-şi vor mai putea schimba statutul de persoane spirituale, pentru a trăi în paradisul terestru.

Înainte de începerea învierii pământeşti, „martorii" spun că vor rămâne oameni în viaţă, care vor supravieţui „necazului celui mare" şi nu vor muri niciodată[698]. Totuşi , moartea este *plata păcatului* şi pedeapsa sortită întregului neam omenesc, chiar dacă „martorii" aduc ca argument textul *Ioan*

---

[693] Idem, *Turnul de veghere,* 15 noiembrie 1992, p. 6
[694] Idem, *Tu poţi...,* p. 124
[695] Idem, *Turnul de veghere,* 1 aprilie 1996, p. 7
[696] Idem, *Turnul de veghere,* 1 septembrie 1998, p. 15
[697] Idem, *Tu poţi...,* p. 165
[698] Idem, *Turnul de veghere,* 1 aprilie 1999, p. 19

11, 26: Oricine trăieşte şi crede în Mine nu va muri în veac. Acest mesaj face, însă, referire la imortalitatea sufletului care trăieşte în şi cu Hristos.

Împărţirea oamenilor între paradisul ceresc şi cel pământesc contravine textului de la *I Tesaloniceni 4, 17: ...noi, cei vii, care vom fi rămas, vom fi răpiţi...ca să întâmpinăm pe Domnul în văzduh...* De aici reiese limpede faptul că pământenii aflaţi în viaţă la data Parusiei vor beneficia de transformarea trupurilor *într-o clipeală de ochi (I Corinteni 15, 52),* după care vor accede în împărăţia cerurilor, conform Judecăţii Finale.

Între cele două stări de existenţă a oamenilor după Parusie: cerească – în „guvernul" Regatului şi pământească – în Paradis, nu există egalitate şi complementaritate. Exegeza textului *Evrei 11, 40* îi determină pe iehovişti să susţină că toţi cei care sunt „chemaţi la viaţa cerească" sunt expresia voii divine, care a pregătit pentru ei „ceva mai bun". O astfel de abordare anulează libertatea umană şi condamnă, în sens predestinaţianist, majoritatea omenirii, la viaţa veşnică pământească, în timp ce un număr limitat (144.000) merg la ceruri. Problema este că aceşti „aleşi" cereşti sunt chemaţi nu ca pentru o cunună a sfinţeniei lor, pe criteriul unei vieţi virtuoase, ci în urma deciziei arbitrare a lui Dumnezeu, care i-a făcut să fie în viaţă la un anumit moment dat istoric. Astfel, avem de-a face cu un Dumnezeu discreţionar – lucru, evident, inadmisibil.

În pseudo-teologia iehovistă mai nouă, se încearcă din răsputeri acreditarea ideii că viaţa veşnică pământească nu va fi cu nimic mai prejos decât viaţa cerească. Acest lucru este imperios necesar credibilităţii sectei, care promovează separaţia între „turma mică" şi „celelalte oi" încă din această viaţă. Numărul „aleşilor cereşti" se împuţinează şi etatea lor creşte continuu. În plus, lipsa promovării unei vieţi veşnice în comuniune de iubire între „cerul nou" şi „pământul nou" imprimă „martorilor" comportamente nefireşti încă din această viaţă, în încercarea de a se autodetermina pe drumul veşniciei. De pildă, numeroşi soţi renunţă la privilegiul guvernării cereşti (simbolizând aceasta prin refuzul împărtăşirii din „embleme" la Comemorare), numai din dorinţa unei vieţi veşnice pământeşti alături de soţiile lor. O astfel de poziţie ar arăta, în concepţia iehovistă, valoarea paradisului pământesc, uitând, însă, de cuvintele Mântuitorului: *Cine iubeşte pe mamă sau pe tată...pe fiu sau pe fiică mai mult decât pe Mine, nu este vrednic de Mine (Matei 10, 37).*

„Martorii" susţin că omul a fost creat de Dumnezeu cu destinaţia unei vieţi veşnice, dar, odată cu păcatul originar, neamul omenesc a primit un „defect moştenit"[699], care stă la originea îmbătrânirii şi a morţii. Prin jertfa de răscumpărare adusă de Hristos, „oamenii ascultători pot fi consideraţi

[699] Idem, *Treziţi-vă!*, 22 octombrie 1995, p. 10

demni a primi viaţă veşnică"[700]. Printre personajele considerate apte de a popula paradisul pământesc este şi tâlharul de pe cruce. Convorbirea lui Hristos cu acesta le dă „martorilor" prilejul unei interpretări tendenţioase: deşi Domnul îi promite celui ce se pocăise: ***astăzi** vei fi cu Mine în Rai (Luca 23,43)*, din scrierile iehoviste aflăm că acesta „s-a simţit mângâiat de speranţa că va fi adus din nou la viaţă când Paradisul va fi restabilit pe această planetă"[701]. Cuvântul „astăzi" este omis cu bună ştiinţă din textele citate de „martori"[702].

Iată ce declară o familie iehovistă lovită de neputinţa procreării: „În lumea nouă a lui Dumnezeu, am dori să avem copii, dacă aceasta este voinţa lui Iehova"[703]. Hristos, însă, arată că oamenii la înviere, *nici nu se însoară, nici nu se mărită, ci sunt ca îngerii lui Dumnezeu în cer (Matei 22,30).*

„Martorii" declară: „înainte de toate, supravieţuitorii Armaghedonului vor avea sarcina să cureţe pământul, eliberându-l de ruinele prezentului sistem"[704]. Comentând acest enunţ, Wilbur Lingle apreciază că, mai întâi, le vor trebui 6 luni pentru a îngropa cadavrele celor ucişi în Armaghedon, în condiţiile proporţiilor actuale între „martori" şi „nemartori", şi încă minimum 100 de ani pentru refacerea pământului, în condiţiile lipsei de utilaje şi materii prime[705].

Pe lângă clasele privilegiate iehoviste, posibilitatea mântuirii este oferită de „martori" şi unor oameni „din lume", care vor primi şansa de a fi creaţi din nou în timpul mileniului şi vor trăi o viaţă de perfecţiune până la sfârşitul acestuia. De altfel, aici se încearcă impunerea unei noi erezii: mântuirea sau damnarea după moarte, prin contribuţie proprie, personală – concepţie pur new-age-istă. Aleatoriu, „martorii" au stabilit şi cine nu va fi înviat sub nici o formă: cei excluşi din mişcarea iehovistă (deşi Hristos afirmă că *toţi* vor învia – *Ioan 5, 28-29).*

Printre cei readuşi la viaţă vor fi miliarde de oameni păcătoşi, care „n-au avut şansa de a-L cunoaşte pe Iehova"[706]. Aceştia vor fi instruiţi pe parcursul Mileniului de către „martori", ajutaţi de „bărbaţii fideli din vechime", printre care şi Daniel[707]. Formularea acestei doctrine nu poate fi acceptată, întrucât contravine textului *Evrei 9, 27: ...oamenilor le este rânduit ca o singură dată să moară – după care e judecata".*

În interpretarea textului *II Petru 3,7*, „martorii" se hazardează exegetic

---

[700] *Ibidem*, p. 11
[701] Idem, *Treziţi-vă!*, 8 octombrie 1997, p.8-9
[702] Idem, *Treziţi-vă!*, 8 aprilie 1997, p.8
[703] Idem, *Treziţi-vă!*, 22 noiembrie 1996, p. 14
[704] Idem, *Tu poţi...*, p. 159
[705] W. Lingle, *op. cit*, p. 82-83
[706] W.T., *Cunoştinţa...*, p. 186
[707] Idem, *Să acordăm atenţie profeţiei lui Daniel*, 2002, p. 316

în speculaţii nefondate. Astfel, ei spun că „cerurile actuale sunt compuse din guvernele omeneşti, care, în Armaghedon, vor dispărea”[708], în timp ce „cerurile noi” simbolizează guvernul ceresc iehovist. Inutil de spus că guvernele omeneşti din prezent nu au nimic „ceresc”.

Turmele de „oi” biblice au cunoscut, în decursul timpului, mai multe interpretări la „Martorii lui Iehova”. S-a crezut că „marea mulţime” din *Apocalipsa 7, 9-10* era diferită de „oile” din *Ioan 10,16* şi de cele de la *Matei 25,33.* Abia în 1935 s-a hotărât identificarea lor[709].

În paralel cu promiterea raiului pe pământ, iehoviştii infirmă cu desăvârşire existenţa iadului şi a chinurilor veşnice. Iadul, „inventat de teologie”, arde cu foc „aţâţat de draci roşii ca para focului în azbest”[710]. Desigur, o astfel de afirmaţie stârneşte, cel puţin, zâmbetul pe faţa omului contemporan. În realitate, nu „teologia” este creatoarea acestui concept, ci pietatea populară, regăsită în apocrife şi alte lucrări de provenienţă incertă; inutil să spunem că nici un Sinod ecumenic n-a validat vreo astfel de dogmă.

Deşi Sfânta Scriptură afirmă în multe locuri că păcătoşii vor primi răsplata faptelor lor după dreptate, fiind pedepsiţi într-un loc de veşnică osândă, „martorii” au găsit de cuviinţă să dea o nouă interpretare conceptului de „iad”, afirmând că „iadul este mormântul sau încetarea existenţei”[711]. De la concepţia origenistă eretică a apocatastazei până la sectele şi grupările esoterice, nihiliste, contemporane, această idee a îmbrăcat forme multiple de exprimare. S-a dorit întotdeauna descătuşarea de sub ameninţarea apăsătoare pedepselor veşnice, sub stindardul libertăţii fără limite, fără oprelişti sociale, morale sau religioase. Şi, dacă eludarea legilor omeneşti este, pentru unii, mai mult sau mai puţin facilă, singurul obstacol în calea dezmăţului permisivităţii a toate rămâne Dumnezeu, prin Legea morală. Suprimarea iadului ar însemna anularea acestei legi şi, implicit, plasarea lui Dumnezeu în postura unui spectator neputincios în faţa nedreptăţii întinse peste tot pământul. Atât moartea fizică, cât şi Armaghedonul – ca exemple de pedepsire a Răului date de iehovişti pentru a ilustra, cât de cât, dreptatea divină, sunt lipsite de temei logic şi teologic – biblic, întrucât acestea sunt pedepse temporale, nicidecum veşnice. De multe ori, moartea este o pedeapsă prea blândă pentru un răufăcător. Iadul, în schimb, împlineşte, indubitabil, hotărârea Dreptului Judecător, aşa cum găsim mărturie în numeroase locuri din Sfânta Scriptură, în special în pildele Mântuitorului. Edificatoare este parabola bogatului nemilostiv şi a

---

[708] Idem, *Tu poţi...*, p. 160

[709] Idem, *Turnul de veghere,* 1 februarie 1995, p. 13

[710] Idem, *Turnul de veghere,* 1 februarie 1947

[711] Ş. Constantinescu, *op. cit.*, p.45. W.T., *Treziţi-vă!,* 22 ian.1994, p. 20-21 numeşte iadul „mormântul comun al omenirii”

săracului Lazăr *(Luca, 16, 19-31)*, unde iadul apare ca loc real de chin, în paralel cu raiul, descrise antitetic. Veşnicia chinurilor iadului este redată de Domnul Hristos prin cuvintele: *gheena, focul cel nestins, unde viermele lor nu moare şi focul nu se stinge (Marcu 9, 43-44).* Atât la o interpretare literală, cât şi la una simbolică, expresiile de mai sus se referă, clar, la coordonata eternă a sentinței de condamnare a păcătoşilor.

După ce fac un inventar al ideii de „iad" în concepțiile unor religii necreştine, „martorii" se opresc la evrei şi conchid că Scriptura Vechiului Testament nu cunoaşte această noțiune. Până la Hristos, atât sufletele drepților, cât şi ale păcătoşilor, mergeau într-un loc comun, numit „Şeol" sau „Locuința morților", care era un loc de chin, deci iad. După moarte, Hristos s-a pogorât cu sufletul aici şi i-a eliberat pe cei drepți, iar cei păcătoşi au rămas în chinuri, asemenea bogatului nemilostiv *(Luca 16, 19-31).*

„Martorii" confundă termenii *Şeol* (Locuința morților – în Vechiul Testament) şi *Hades* (Iadul din Noul Testament)[712]. Din această concluzie, ei aplică diferit concepte specifice fiecărei noțiuni în parte, pentru a deduce în final că iadul este o ficțiune sau, cel mult, o alegorie. De pildă, texte prin care Iacov sau Iov doreau să meargă în Şeol *(Facere 37,35; Iov 14,13)* sau prin care Iona compară şederea în pântecele chitului cu o vizită în Locuința morților le dau iehoviştilor prilejul de a remarca faptul că „dacă Şeolul ar fi un loc cu flăcări şi cu chinuri"[713], atunci personajele menționate nu şi-ar fi dorit să ajungă acolo. Mai mult, „martorii" concluzionează: „din iad se poate ieşi"[714]. De fapt, ei încearcă formularea unui nou concept – „mormântul comun al omenirii", pe care doresc să-l identifice cu iadul biblic, şi pe care-l definesc drept o stare de non-existență, întrucât nu recunosc existența sufletului omenesc.

Negarea existenței Şeolului ca loc şi stare de aşteptare deopotrivă vine în contradicție cu textele biblice, care abundă în descrieri în privința sa. Bunăoară, este specificat faptul că regii stau pe tronurile lor *(Isaia 14,9 ş. urm.)* iar profetul îşi poartă mantia *(I Regi 28, 14).* Starea de necunoaştere sau „neştiință" a morților, invocată de „martori" în sprijinul tezei lor *(Iov 14, 21; Ecclesiast 9,5)* se referă la ruperea contactului cu lumea celor aflați în viață. Dumnezeu este şi *Domn al Şeolului (Amos 9,2);* El nu poate fi făcut, astfel, făcut stăpân peste o ficțiune, întrucât şi credibilitatea Sa ar fi pusă la îndoială: rezultă, deci, cu necesitate, realitatea concretă a Şeolului.

Referitor la chinurile iadului, „martorii" le interpretează alegoric, în sensul că toți damnații „nu erau demni de înviere"[715]. Un sens asemănător

---

[712] W.T., *Tu poți trăi...*, p. 83
[713] *Ibidem*, p. 82
[714] *Ibidem*, p. 83
[715] *Ibidem*, p. 87

este dat şi „iezerului de foc" din *Apocalipsa 20,14:* moarte din care nu mai există înviere. Pentru a-şi justifica acest punct de vedere, „martorii" se folosesc de cuvintele Mântuitorului din pilda celor doi datornici, unde cel vinovat de nelucrare este *dat pe mâna chinuitorilor (Matei 18, 34).* Iehoviştii restrâng în chip nejustificat pedepsirea păcătoşilor şi a diavolilor la simpla lor întemniţare întru moarte, cuvântul „chinuitori" fiind sinonim pentru ei cu „gardieni". O astfel de abordare este simplistă şi unilaterală. Moartea păcătoşilor se aseamănă, potrivit „martorilor", celebrei formule ateiste „trecere în nefiinţă". Îngrădirea şi păzirea posibilităţii lor de a învia este inoportună, întrucât decizia învierii este un dat divin universal *(Ioan 5,29);* „martorii" încearcă să o condiţioneze, însă, de presupusa necesitate de a se supune cu toţii „Regatului"[716].

Hristos Însuşi descrie chinurile păcătoşilor ca fiind *plângerea şi scrâşnirea dinţilor (Matei 25,30);* ori, astfel de pedepse nu se pot aplica unor persoane care nu fiinţează în chip real: fie ca suflete – fapt ce ar contraveni doctrinei iehoviste care neagă sufletul cu desăvârşire – , fie ca trupuri – lucru cu care, iarăşi, iehoviştii nu sunt de acord.

„Martorii" se întreabă, retoric: „Este, deci, fierbinte iadul?". Şi tot ei răspund: „Potrivit Bibliei, nu"[717]. Totuşi, Hristos, în parabola Sa, foloseşte termenul „văpaie". Chinurile veşnice sunt considerate de „martori" „un limbaj simbolic pentru...moartea veşnică"[718]. Însă, din descrierea lui Hristos, aceste chinuri sunt reale, nicidecum locuri „de odihnă, de unde morţii vor ieşi la înviere"[719], aşa cum afirmă „martorii".

Doctrina iehovistă ne îndeamnă să privim existenţa iadului din perspectiva ideii de pedeapsă. Potrivit Legii talionului *(Ieşire 21, 24)*, pedeapsa trebuie să echivaleze fapta; deci, în concluzia martorilor, Dumnezeu ar deveni nedrept dacă ar dispune o damnare eternă a cuiva care a comis erori temporare. Viciul acestui silogism constă în însuşi punctul său de start. *Dumnezeu este iubire (I Ioan 4,8)*: el nu pedepseşte. Omul însuşi se autocondamnă spre a nu fi cu Dumnezeu, alegând răul: această alegere a sa, liberă şi conştientă, va fi respectată; odată ce a fost transpusă în fapt, ea nu mai poate fi schimbată, pentru că la Dumnezeu *nu este schimbare, nici umbră de mutare (Iacov 1,17).*

Afirmaţia că „funcţia principală a focului nu este aceea de a cauza durere, ci de a asigura distrugerea"[720] este falsă, fiind lovită de nulitate din punct de vedere ştiinţific. Focul nu provoacă o neantificare, o dispariţie

---

[716] a se vedea Idem, *Guvernul care va aduce Paradisul,* 1986, p. 29
[717] Idem, *Turnul de veghere,* 1 iulie 1990, p. 6
[718] *Ibidem*
[719] *Ibidem,* p. 7
[720] Idem, *Turnul de veghere,* 15 aprilie 1993, p. 7

totală şi completă, ci produce anumite componente chimice rezultate în urma arderii. Martorii aduc în mod eronat acest argument pentru a-şi susține teoria lor privind o formă de iad echivalată cu „distrugerea completă" a păcătoşilor pentru eternitate[721]. În acelaşi sens ei interpretează şi textele *Marcu 9, 47-48*, *Isaia 66, 24* care vorbesc de „viermele neadormit" şi de „focul nestins". Comentariul lor la *Apocalipsa 14, 9-11* este un nonsens: textul afirmă că „fumul - dovada că focul şi-a efectuat acțiunea de distrugere - este cel care continuă să rămână pentru totdeauna, nu chinul în foc". Un vechi proverb românesc spune, în schimb, că „până nu faci foc, nu iese fum"; este ilogic să existe un fum etern, fără nici o sursă reală, coeternă cu el.

Un alt argument, utilizat şi de Origen şi adepții săi în justificarea apocatastazei, este pretinsa invocare a dreptății divine, care n-ar trebui să fixeze o pedeapsă veşnică pentru nişte fapte temporare. Totuşi, situația de fapt îi este prezentată omului de la început, deci alegerea sa se petrece în cunoştință de cauză. Gravitatea sau durata pedepsei țin de justiția divină, care nu suportă comentarii.

„Martorii" susțin că, după o judecată teribilă, lumea va fi transformată în paradis, unde cei drepți vor trăi, iar păcătoşii vor muri: „unii oameni care erau în viață în 1914 vor fi în viață şi când se va sfârşi acest sistem"[722]. „Iazul de foc" simbolizează „distrugerea definitivă"[723]. Totuşi, bogatul se chinuia în chip real (*Luca 16).* Hristos arată că suferința păcătoşilor în iad este amplificată de posibilitatea de a-i vedea pe cei drepți veselindu-se: *Acolo va fi plângerea şi scrâşnirea dinților, când veți vedea pe Avraam şi pe Isaac şi pe toți profeții în împărăția lui Dumnezeu, iar pe voi, aruncați afară (Luca 13, 28).*

Interesante sunt remarcile iehoviste asupra parabolei bogatului nemilostiv şi a săracului Lazăr. Neavând cum combate claritatea spuselor Domnului, iehoviştii încearcă să le interpreteze „în sens figurativ"[724], bazându-se pe întrebări puerile, de genul: „ar fi, oare, infernul atât de aproape de cer încât să poată avea loc o conversație?"[725].

Atât bogatul, cât şi Lazăr, nu sunt considerate persoane, ci simbolizează clase de oameni, iar moartea lor este „simbolică"[726]. Hristos îi identifică, însă, pe cei doi de restul oamenilor: săracul are un nume propriu, iar bogatului îi rămân în viață pe pământ frații la fel de bogați, prilejuindu-i acestuia o stare de îngrijorare pentru soarta lor. Deşi bogatul îşi doreşte uşurarea chinurilor

---

[721] Ibidem
[722] Idem, *Care este scopul vieții? Cum îl puteți afla?*, 1993, p. 28
[723] Idem, *Turnul de veghere*, 1 aprilie 1999, p. 19
[724] Idem, *Tu poți...*, p. 87
[725] *Ibidem*, p. 88
[726] Idem, *Cel mai mare Om...*, cap. 88

care-l copleşesc, „martorii" afirmă cu seninătate că acestea sunt „simbolice"; ele sunt consecinţa aşa-ziselor „mesaje arzătoare ale judecăţii divine..."[727] (pură invenţie iehovistă!). În continuare, interpretările „martorilor" sunt fantastice, frizând chiar absurdul: prăpastia este „judecata dreaptă" a lui Dumnezeu; cei cinci fraţi sunt „aliaţi religioşi" cu bogatul, în casa tatălui lui – Satan Diavolul, Avraam este „Iehova – Mai Marele Avraam"; Lazăr, rugat să-i anunţe pe fraţii bogatului despre locul de chin, este trimis, în concepţia iehovistă, „să dilueze mesajele divine de judecată" etc.

Potrivit viziunii iehoviste, bogatul îi reprezintă pe capii religioşi din toate timpurile, care L-au respins pe Hristos prin faptele lor, fapt pentru care au fost chinuiţi, în timp ce „clasa Lazăr" „simbolizează poporul de rând, care L-a acceptat pe Fiul lui Dumnezeu"[728]. În primul rând, ideea de acceptare sau respingere a cuiva sau ceva care să-L simbolizeze pe Hristos nu figurează în parabolă. Bogatul este condamnat pentru reaua întrebuinţare a averii sale, iar Lazăr este purificat prin suferinţa îndurată cu răbdare. Apoi, întreaga parabolă nu ascunde un alt înţeles tainic, în afară de cel revelat de Hristos însuşi; în caz contrar, ucenicii I-ar fi cerut acest lucru cu siguranţă, cum au procedat, spre exemplu, cu pilda neghinelor.

„Martorii lui Iehova" susţin şi faptul că această parabolă nu poate fi interpretată literal, întrucât drepţii n-ar putea să-şi găsească loc cu toţii în sânul unui om, adică al lui Avraam, iar „apa din vârful unui deget s-ar evapora în mijlocul flăcărilor Hadesului"[729]. Ambele obiecţii sunt eronate: în primul rând, parabola nu vorbeşte şi de alţi drepţi în sânul lui Avraam, ci numai de Lazăr; deci poate fi doar o şedere temporară; în plus, sufletul nu are masă, greutate sau alte dimensiuni şi coordonate pământeşti; „picătura de apă" reprezintă nevoia bogatului singur de comuniune, care în iad lipseşte; amintindu-şi de Lazăr, chinuit de conştiinţa sa (văpaia mistuitoare), ar vrea să se răcorească, intrând în dialog cu el. Interesant este faptul că, în parabolă, Lazăr tace: chiar dacă ar vrea, n-ar putea ostoi chinul bogatului (prăpastia mare...)

Pe de altă parte, interpretarea alegorică pe care iehoviştii o dau acestei parabole este foarte departe de adevăr. „Martorii" spun că bogatul îi reprezintă pe farisei, iar Lazăr pe evreii de rând"[730]. Hristos n-ar fi folosit o descriere atât de plastică pentru aceasta.

O confuzie voită doresc să realizeze iehoviştii aducând în discuţie pericopa biblică a învierii lui Lazăr. Un „martor" „a analizat textul din *Ioan 11,11* în care Isus spune că Lazăr dormea" şi a ajuns la concluzia: „în Biblia

---

[727] *Ibidem*
[728] Idem, *Tu poţi...*, p. 38
[729] Idem, *Să aducem...*, p. 145
[730] *Ibidem*, p. 146

mea nu scrie că există focul iadului"[731]. Am arătat că Sfânta Scriptură amintește în multe locuri de chinurile iadului, iar în textul invocat de „martori" sensul cuvântului „a adormit" – cu referire la Lazăr – este explicat de Iisus Însuși: *Lazăr a murit (Ioan 11,14).* Așadar, moartea este privită în creștinism ca o adormire cu trupul, în timp ce sufletul rămâne nemuritor. Drepții Vechiului Testament mergeau cu sufletele după moarte în Șeol (Locuința morților), așteptând biruința adusă de Hristos asupra morții prin Învierea Sa și scoaterea lor de acolo pentru a putea ajunge în rai. Deși textul *Ioan 5,29* afirmă învierea tuturor, iehoviștii prezintă moartea ca un somn, din care „este posibil"[732] a fi trezit cineva la înviere.

Nu există cunoștință în Șeol – afirmă „martorii"[733]. Chinurile sunt, însă, reale; ele nu pot fi definite agnostic. Ei nici nu folosesc cuvântul „iad", socotindu-l „o traducere greșită"[734]. De fapt, îl confundă fie cu Șeolul evreiesc (caz în care preferă să-l numească Hades, sau mormântul comun al omenirii), fie cu Gheena, - simbol al distrugerii totale, pe care „martorii" o numesc și „moartea a doua".

Imaginea stârvului înconjurat de vulturi *(Luca 17, 20-37)* este, pentru „martori", o ocazie nimerită de a se considera pe ei înșiși asemeni acestora, ca fiind invitați la „banchetul spiritual pe care îl furnizează Iehova"[735]. Iată o mostră cât se poate de elocventă a pervertirii (și perversității!) iehoviste!

6. CALCULE SPECIFICE „APOCALIPSULUI" „MARTORILOR"

6.1. PARUSIA DOMNULUI SAU IVIREA ZORILOR „MILENIULUI"

În anul 1914 secta inaugurează o așa-numită „eră"[736] a schimbărilor. După primul război mondial a urmat gripa spaniolă care a făcut peste douăzeci de milioane de victime și, aproape imediat, cel de-al doilea război mondial. Cu toate că și înaintea acestui an s-au abătut asupra lumii o mulțime de războaie, molime și alte feluri de catastrofe, paradoxal, „Martorii lui Iehova" afirmă că Parusia a avut deja loc atunci: „În anul 1914, Domnul Isus a fost întronat ca Împărat al lumii. După trei ani și jumătate, Hristos Isus Împăratul a apărut la templul lui Iehova...Aceasta marchează începutul judecății lui Dumnezeu asupra națiunilor, după cum este scris la *Matei 25, 32-33*". Afirmațiile de mai

[731] Idem, *Treziți-vă!*, 22 martie 1996, p.13
[732] Idem, *Treziți-vă!*, 8 iulie 1994, p. 27
[733] Idem, *Turnul de veghere*, 15 decembrie 1996, p. 14
[734] Idem, *Scripturile grecești..., Apendice*, p. 420
[735] Idem, *Cel mai mare Om...*, cap. 93
[736] Idem, *Treziți-vă!*, 8 mai 1992, p. 32

sus identifică în mod hazardat evenimente finale în timpuri deja apuse. Atât Parusia, cât şi Judecata de Apoi se vor desăvârşi la vremea stabilită de Pronie, luând în considerare împlinirea unor temeiuri revelate, clare şi imuabile, încadrate dogmatic în categoria aşa-numitelor „semne ale Parusiei". Deşi unele dintre acestea s-au împlinit deja, mai există câteva pentru care avem vreme de aşteptare: convertirea la creştinism a evreilor, apariţia lui Antihrist, a Fiarei şi a altor simboluri apocaliptice care se vor descoperi la vremea lor. Sfântul Apostol Pavel scrie: *Să nu vă clintiţi degrabă cu mintea, nici să vă spăimântaţi – nici de vreun duh, nici de vreun cuvânt, nici de vreo scrisoare ca pornită de la noi, cum că ziua Domnului a şi sosit (II Tesaloniceni 2, 2).*

Iehoviştii sfidează afirmaţiile Bibliei, susţinând că a doua venire a lui Hristos trebuie să fie „invizibilă, deoarece el revine cu un corp spiritual"[737]. Textul *Apocalipsa 1,7,* unde este scris că *orice ochi Îl va vedea şi-L vor vedea şi cei ce L-au împuns,* le prilejuieşte „martorilor" analiza că aici se face referire la vederea spirituală, pe care o posedă atât iehoviştii, cât şi detractorii lor. În realitate, textul se referă chiar la ucigaşii lui Hristos, care vor fi înviaţi la Parusie, pentru a vedea slava Sa *(Ioan 5,29-30).*

„Martorii" spun că „sfârşitul lumii nu înseamnă sfârşitul planetei, ci sfârşitul sistemului satanic de lucruri"[738]. Expresiile *cer nou* şi *pamânt nou* indică, însă, o transformare a materiei, inclusiv a planetei noastre.

În rând cu multe alte secte, inspirându-se din celebre teze lutherane[739], iehoviştii au identificat de mult pe Antihrist cu papa, iar Fiara cu religiile tradiţionale. De asemenea, au căutat şi alte temeiuri pentru a-şi sprijini afirmaţiile despre apropierea timpurilor finale, dar care, de fapt, abundă în exagerări. După ce face o trecere în revistă a principalelor zone de conflict de pe glob în vremea noastră, o revistă iehovistă conchide: „niciodată în istorie nu a existat atâta lipsă de iubire în lume"[740]. La o cercetare mai atentă, însă, istoria oferă suficiente repere pentru a plasa acest postulat în alte epoci, de pildă cea sclavagistă. Un alt „semn" al acestor „timpuri grele" este considerată exploatarea sexuală a copiilor[741], ba chiar şi încredinţarea nepoţilor spre creştere de către bunici![742]. În concepţia „martorilor", pentru milioane de copii de pe glob, „copilăria este un coşmar". Bolile, vagabondajul, supunerea la eforturi fizice sau implicarea în războaie, culminând cu moartea, sunt realităţi ale vieţii copiilor contemporani, dar, în măsură covârşitoare, au constituit repere de bază ale acestui eşantion de vârstă vreme de secole. Dacă acum le întâlnim, încă, sporadic, în trecut ele se găseau la tot pasul.

---

[737] Idem, *Tu poţi...*, p. 146
[738] *Ibidem*, p. 148
[739] Luther chiar şi-a intitulat una din scrieri *Împotriva bulei lui Antihrist.*
[740] W.T., *Treziţi-vă!*, 22 octombrie 1993, p.3
[741] Idem, *Treziţi-vă!*, 8 aprilie 1997, p. 15; 8 iulie 1994, p. 3
[742] Idem, *Treziţi-vă!*, 22 martie 1999, p.11

„După 1914, au fost de 20 de ori mai multe cutremure decât înaintea acestui an" – observă „martorii"[743]. Omit, însă, să arate care sunt delimitările temporale anterioare şi posterioare acestui an, luate în calcul la elaborarea teoriei lor. Dacă ar fi cinstiți, ar arăta că mişcările telurice au constanță în timp; desigur, cu cât ne apropiem de zilele noastre, mediatizarea acestor evenimente este tot mai puternică.

Fenomenul şomajului, devenit un prilej de îngrijorare mondială, este, la rândul lui, un factor favorizant al apropierii „sfârşitului"[744]. Însă unul din semnele cele mai puternice ale apropierii timpurilor finale este considerat a fi răspândirea microbilor şi bolilor peste tot pământul. După ce afirmă ironic faptul că „apreciază eforturile"[745] depuse de medici în eradicarea lor, „martorii" oferă soluția regatului lor pământesc – un loc din care suferințele de orice natură vor fi dispărut.

Şi stresul este, pentru iehovişti, un factor determinant al „timpurilor grele" (*II Timotei 3,1)* contemporane[746]. Printre „semnele" iehoviste ale Parusiei se numără şi viciile. Chiar şi munca, atunci când răpeşte din timpul afectat acțiunilor prozelitiste, este considerată viciu, în rând cu jocurile de noroc[747]. Totuşi, munca este, întâi de toate, o datorie sfântă *(I Tesaloniceni, 3, 10-12).* Expresia *cu sudoarea frunții...* prezentă în blestemul lui Adam arată intensitatea acestei activități, care trebuie să fie o coordonată umană de bază.

Sistematizate, premisele care-i conduc pe „martori" să afirme iminența sfârşitului lumii sunt prezentate de publicațiile iehoviste astfel: condiții atmosferice extreme şi poluare; criminalitate şi violență; sărăcie şi foamete; războaie; destrămarea familiei şi decăderea morală; boli şi moarte[748]. La acestea, se adaugă „naționalismul şi ura religioasă"[749]. Deşi încearcă din răsputeri să convingă că în zilele noastre aceste realități au căpătat proporții, istoria îi contrazice în mod indubitabil.

Deşi nu pot nega valoarea cuvintelor Mântuitorului, care opresc orice formă de calculare a Parusiei *(Marcu 13, 32-33)*, „Martorii" au dezvoltat o doctrină milenaristă, în care succesiunea de evenimente apocaliptice capătă proporții. În acest context, ei afirmă că imposibilitatea calculării datei Parusiei se referă strict la a doua venire a Domnului şi la sfârşitul lumii; celelalte evenimente care preced acest moment pot şi trebuie să fie calculate.

Convertirea poporului ales la creştinism este considerată de către „martorii lui Iehova" irealizabilă, în sens literal[750]. Mai degrabă, ei înşişi susțin că, în mod alegoric, sunt „Israelul spiritual".

---

[743] Idem, *Să aducem argumente...*, p. 430
[744] Idem, *Treziți-vă!*, 8 martie 1996, p. 4
[745] Idem, *Treziți-vă!*, 22 februarie 1996, p. 11
[746] Idem, *Treziți-vă!*, 8 noiembrie 1994, p. 14
[747] Idem, *Treziți-vă!*, 22 iunie 1994, p. 9-11
[748] Idem, *Treziți-vă!*, 8 octombrie 1997, p. 9-10
[749] Idem, *Treziți-vă!*, 8 aprilie 1993, p.8
[750] Idem, *Să aducem...*, p. 123

„Separarea de lume" a iehoviştilor este asemănată de aceştia cu o acţiune de strângere a probelor premergătoare Judecăţii de Apoi. După „marele necaz", va avea loc Parusia reală, vizibilă, a lui Hristos înconjurat de îngeri, care nu va mai avea altceva de făcut decât să pronunţe sentinţa fiecărui om[751].

Astfel, bazându-se pe texte din *Daniel 4, 17-25*, iehoviştii fixează în mod arbitrar anul 1914 ca sfârşit al celor *şapte timpuri:* Iehova Îi înmânează conducerea pământului lui Hristos, care începe să guverneze din Cer[752]. Primul act desăvârşit de El în această calitate a fost aruncarea lui Satana şi a îngerilor lui pe pământ, pentru o vreme de încercări, greutăţi şi cataclisme mondiale.

Bazându-se pe textul de la *Matei 24,34,* „martorii" susţin că generaţia aflată în viaţă în 1914 nu va trece până ce nu va veni „sfârşitul prezentului sistem rău...în Armaghedon"[753]. Întrucât cei în cauză sunt foarte înaintaţi în vârstă, se aşteaptă iminenta împlinire a acestei profeţii. Încă din 1947, s-a prezis de către iehovişti faptul că al treilea război mondial va avea loc în decursul unei generaţii[754].

Concepţia eshatologică a învierii drepţilor se bazează, la iehovişti, pe supoziţii: „Probabil că cei drepţi vor fi înviaţi mai repede şi vor contribui la extinderea Paradisului"[755].

Regatul milenist se va caracteriza prin: eradicarea bolilor, învierea treptată a celor dragi şi, mai ales, aplicarea progresivă a foloaselor jertfei de răscumpărare a lui Hristos, în scopul ajungerii la perfecţiune[756]. Inspirat, probabil, din doctrina despre purgatoriu, un astfel de loc al perfecţionării umane după moarte, este nefiresc şi nebiblic. „Martorii", însă, merg mai departe, cu profeţiile inventate: spre sfârşitul „mileniului", ei prevăd o nouă formă de verificare a loialităţii celor aleşi: eliberarea lui Satana, pentru *câtăva vreme (Apocalipsa 20,3),* va determina trierea celor rămaşi fideli până la sfârşit, care vor fi recompensaţi cu viaţa veşnică.

6.2. ÎNCERCĂRI NEIZBUTITE DE AFLARE A DATEI PARUSIEI PRIN CALCULE BIBLICE

Predilecţia iehovistă pentru calcule este cunoscută. „Martorii" au calculat „cu precizie" chiar şi data creării lui Adam: 1 octombrie 4026 î.e.n.[757]. Ei afirmă că „Biblia acordă o atenţie specială cronologiei", iar

[751] a se vedea Idem, *Turnul de veghere,* 1 iulie 1997, p. 30-31
[752] Idem, *Treziţi-vă!*, 22 iunie 1995, p. 8
[753] Idem, *Tu poţi...*, p. 154
[754] Idem, *Turnul de veghere,* 1 februarie 1947
[755] Idem, *Turnul dc veghere,* 1 aprilie 1997, p: 17
[756] Idem, *Turnul de veghere,* 1 noiembrie 1996, p. 9
[757] Idem, *Turnul de veghere,* 1 iulie 1990, p. 10

„Iehova este un Cronometror exact"[758]. De fapt, aceste idei nu sunt biblice. Scriptura dă foarte puține referiri cronologice, mulțumindu-se să plaseze evenimentele în epoci, în funcție de anumite personaje proeminente ale istoriei. Însuși Mântuitorul spune: *Nu este al vostru a ști anii sau vremile pe care Tatăl le-a pus în stăpânirea Sa (Fapte 1, 7).* Dumnezeu Însuși este supratemporal; implicarea Sa temporală trebuie privită în sensul iconomic, nicicum predestinațianist, așa cum lasă de'nțeles atributul de „Cronometror exact", pe care I-l dau iehoviștii.

Anul venirii în lume a lui Mesia nu este considerat cel al întrupării Fiului lui Dumnezeu, ci al botezului în Iordan.

Teocrația nu este similară cu o guvernare telurică; ea nu s-a exercitat la poporul ales până la 607 î.e.n., cum spun iehoviștii, ci până la întruparea Mântuitorului. Legea veche era *pedagog către Hristos (Galateni 3,24).* Dacă Dumnezeu s-ar fi suprapus conducătorilor umani până în 607 î.e.n., cu siguranță evreii n-ar fi practicat idolatria și imoralitatea prin regi ca Roboam, Ahab etc.

„Martorii", după Russell, împart istoria omenirii în trei epoci: 1)de la creație la potop – lumea condusă de îngeri; 2)de la potop la a doua venire (1874) – lumea condusă exclusiv de Satana; 3)de la 1874 la 1914 – perioada de încercări, urmată de Mileniu.

În 1889, „martorii" afirmau: „aducem dovezi că întemeierea Regatului lui Dumnezeu a început deja"[759]. De fapt, aproape în fiecare an, „martorii" s-au grăbit să anunțe iminența sfârșitului lumii, adică a luptei de la Armaghedon, chiar dacă nu au precizat data exactă. Astfel de preziceri încep din 1877 și continuă și astăzi. Ei înșiși s-au denunțat ca falși profeți, incriminându-și înaintașii, care au calculat date precise ale Armaghedonului, neîmplinite faptic. Implicit, acuzația de lipsă de credibilitate planează și asupra învățăturilor lor ulterioare.

Epoca scursă de la înălțarea Domnului la cer și până la era iehovistă este numită „perioada de așteptare". Ilustrativ pentru această sintagmă li se pare „martorilor" versetul *Psalmului 109,1,* reluat în *Fapte 2,34-35* și la *Evrei 10,13: Șezi de-a dreapta Mea, până ce-i voi pune pe vrăjmașii Tăi așternut picioarelor tale...* Logic, textul nu este relevant sensului iehovist: chiar dacă admitem începerea domniei lui Hristos în 1914, observăm clar că vrăjmașii Lui nu au fost, încă, nimiciți.

Dacă fixarea începutului celor „șapte timpuri ale națiunilor" în anul 607 î.e.n. este, după cum am văzut, arbitrară, să analizăm și data sfârșitului lor, propusă de „martori" a fi 1914 e.n. Analiza iehovistă pornește de la noțiunea de „timpuri", căutând reprezentarea duratei lor în Biblie. În

[758] Idem, *Treziți-vă!*, 8 mai 1998, p.20

[759] Charles Taze Russell, *The Time is at Hand*, p. 101, apud J. Ankerberg, J. Weldon, *op. cit.*, p. 39

Apocalipsă 12, 6,14 se identifică o echivalenţă între suma de 1260 de zile şi „o vreme, vremuri şi jumătate de vreme". Prima interpolare iehovistă se constată în considerarea pluralului „vremuri" în sens dual, în scopul interpretării cantitative a versetului în cauză, în sensul de „3 timpuri şi jumătate". Împărţind 1260 de zile *(Apocalipsa 12,6)* la 3½, rezultă „un timp biblic"=360 de zile. 7 timpuri=360x7= 2520 de zile. Seria calculelor eronate continuă, considerând o regulă biblică „o zi pentru un an"[760]. De aici, rezultă un total de 2520 de ani, adică tocmai câţi au trecut din 606 î.e.n. până în 1914 e.n., mai precis la data ebraică de 15 Tişri, adică 4 spre 5 octombrie[761]. La o analiză atentă, aşa-zisa regulă biblică este *un an pentru o zi* în *Numeri 14,34* şi *1000 de ani pentru o zi* în *II Petru 3,8.* Aceste texte indică atemporalitatea lui Dumnezeu şi a împlinirii voilor Sale şi nicidecum nu pot fi luate drept normative pentru o confuzie între ani şi zile în calcule eshatologice. Dacă „martorii" înşişi recunosc că „Biblia foloseşte adeseori cifra zece pentru a indica completivitatea"[762], este inadmisibil ca multiplii de zece să exprime ceva incomplet, cum este, de pildă, mileniul.

Adepţii lui Russell iau în consideraţie nu numai data instaurării „Regatului" (1914), ci o socotesc pe aceasta drept bază de calcul pentru „ziua mâniei", adică a sfârşitului lumii. Adăugând 7 ani, „numărul perfect" al creaţiei, toate indiciile converg spre 1921[763].

În scrierile lor, iehoviştii îi ridiculizează pe toţi ceilalţi predecesori în privinţa „calculului" eshatonului, începând cu reprezentanţii Bisericii Apusene, care fixau data Parusiei în anul 1000 d.Hr.(ulterior, 1033 d.Hr.), continuând cu Luther şi terminând cu adventiştii lui W. Miller(1843-1844)[764].

Pentru a-şi întări credibilitatea, „martorii" prezintă istoria şi doctrina anumitor fracţiuni sau grupări eretice care s-au opus, în timp, Bisericilor creştine. Printre acestea, se numără şi valdenzii şi sandemanienii. Sunt prezentate similitudinile acestora cu gruparea iehovistă, dar este evocată şi superioritatea acesteia din urmă, care i-a asigurat perenitatea, şi anume concepţia privind atragerea de noi adepţi. După „întronarea" lui Hristos în 1914, „pare rezonabil să credem că Tatăl său i-a spus momentul când va veni sfârşitul" – spun „martorii"[765]. Această rezonabilitate se bazează, însă, doar pe presupuneri, la fel ca şi calculul „profetic" în sine.

„Martorii" susţin că „lui Satan i s-au acordat aproximativ 6000 de ani pentru a demonstra dacă propria sa guvernare asupra omenirii poate avea succes"[766]. În paralel, „după urcarea sa la cer, Isus a trebuit să aştepte până

[760] W.T., *Tu poţi...*, p. 141.
[761] Idem, *Să acordăm atenţie...*, p. 97
[762] *Ibidem*, p. 136
[763] T. Ardelean, *op. cit.*, p. 90-91
[764] W.T., *Treziţi-vă!*, 22 iunie 1995, p. 3
[765] Idem, *Turnul de veghere*, 1 august 1996, p. 31
[766] Idem, *Turnul de veghere*, 1 ianuarie 1993, p. 4-5

ce a venit timpul ca Dumnezeu să-i dea puterea Regatului" (cu referire la anul 1914)[767]. Această afirmaţie contrazice declaraţia Mântuitorului: *Datu-mi-s-a toată puterea în cer şi pe pământ... (Matei 28,18).*

Ca o justificare a pretinsului zel profetic iehovist se aduce textul din profeţia lui *Avacum 2,3: Căci este o vedenie pentru un timp hotărât; ea se va împlini la vreme şi nu va fi vedenie mincinoasă. Dacă întârzie, aşteapt-o, căci ea va veni sigur, fără greş.* Aici însă nu se încurajează nicidecum acţiunea de a afla data timpurilor finale prin repetate încercări, ci se caută a se stimula perseverenţa evreilor în aşteptarea eliberării din robia caldeilor.

În baza textelor din *Daniel 8, 17-19* şi *9, 24-27,* iehoviştii ajung la concluzia că „timpurile neamurilor", despre care vorbeşte Hristos *(Luca 21,24)* sunt 2520 de ani şi se termină în 1914. După 1914, urmează aşa-numitul timp „al sfârşitului" – adică timpul rămas până la Parusie, care „trebuie să fie o perioadă relativ scurtă, întinzându-se pe parcursul unei singure generaţii"[768]. Acest an este indicat profetic de către „orarul biblic"[769].

Despre primul război mondial, Russell a afirmat că „este începutul Armaghedonului din Scriptură"[770]. Perioada dintre 1914-1919, cunoscută ca fiind extrem de nefavorabilă prozelitismului iehovist, culminând cu arestarea tuturor capilor grupării, este considerată împlinirea profeţiei din *Daniel 7, 25: un timp, timpuri şi jumătate de timp.* „Cornul mic", din profeţia contextuală versetului anterior, se referă la „dubla putere mondială anglo-americană"[771]. Detenţia lui Rutherford şi a însoţitorilor săi este considerată împlinirea profeţiei celor 3 zile şi jumătate, când aveau să *zacă morţi pe stradă,* dar după care vor învia *(Apocalipsa 11, 11-13).* Cauza prigonirii lor este considerată o „lucrare de purificare" realizată de Hristos asupra lor, întrucât „nu şi-au păstrat cu strictețe neutralitatea față de afacerile lumii" şi față de primul război mondial[772].

Un alt calcul vizează anul 1919, considerat anul „învierii spirituale", ce coincide cu sfârşitul detenţiei capilor iehoviști[773]. Eliberarea acestora în 1919 este asemănată cu ieşirea evreilor din robia babilonică, din porunca împăratului persan. De aceea, Hristos este numit de către „martori" „mai marele Cirus"[774]. De la înfiinţarea Ligii Naţiunilor, considerată „lucrul dezgustător", în ianuarie 1919, şi până la primul congres iehovist de la Cedar Point, Ohio (sept.1922) s-au scurs „exact" cele 1290 de zile, profeţite la *Daniel 12,11.*

---

[767] Idem, *Turnul de veghere,* 1 aprilie 1993, p. 16
[768] Idem, *Treziţi-vă!,* 8 decembrie 1994, p. 10
[769] Idem, *Turnul de veghere,* 1 ianuarie 1993, p. 6
[770] Idem, *Pastor Russell's Sermons,* 1917, p. 676, apud J. Ankerberg, J. Weldon, *op. cit.,* p. 40
[771] Idem, *Turnul de veghere,* 1 noiembrie 1993, p. 9
[772] Idem, *Turnul de veghere,* 1 ianuarie 1996, p. 19
[773] Idem, *Turnul de veghere,* 1 octombrie 1989, p. 23-24
[774] Idem, *Turnul de veghere,* 15 februarie 1996, p. 14

Rutherford, care nu agrease verdictul „proorocilor" din Brooklyn, uzează de poziția de lider și, în celebra broșură *Milioane de oameni care trăiesc astăzi nu vor muri niciodată* (1922), decretează unilateral că toți cei care vor supraviețui până în 1925 nu vor cunoaște moartea. Minciuna nu are nici scrupul, nici limite: „Starea de lucruri a lui Satan Diavolul se va termina cel târziu până la 31 decembrie 1925"[775]. Calculul anului „profetic" 1925 începe de la fixarea sărbătorii Jubileului ebraic de către Moise în 1575 î. Hr. La acesta el adaugă 3500 de ani, adică echivalentul a 70 de jubilee, rezultând 1925.

Din 1922, „martorii" „proclamă judecățile lui Iehova asupra omenirii", asemenea plăgilor Egiptului[776].

Alte 1335 de zile, profețite la *Daniel 12,12,* sunt calculate de iehoviști între septembrie 1922 și mai 1926. Eșecul profeției rutherfordiene privind venirea Domnului în 1925 a generat o optică nouă în activitățile prozelitiste iehoviste. Congresul de la Londra (mai 1926) lansează cartea *Eliberare,* care pune capăt epocii russelliste a calculelor nesfârșite, inaugurând o nouă serie de „Studii în Scripturi"[777].

Evident, și data de 31 decembrie 1925 a trecut, ca toate celelalte. Odată descoperită, eroarea își cerea o explicație, iar aceasta a venit, cum că „Domnul le pune la încercare răbdarea aleșilor săi"[778]. Numeroși adepți au părăsit secta, fapt pe care „martorii" înșiși îl recunosc.

Încă din 1925, „bănuiau că avea să înceapă învierea pământească, fiind readuși la viață oamenii fideli din vechime, cum ar fi Avraam, David și Daniel"[779]. Pentru aceștia, conducerea sectei va construi, 5 ani mai târziu, un palat la San Diego, numit „Beth-Sarim" („Casa Prinților"). Evident, proprietatea a fost folosită de Rutherford și acoliții săi. Aici a și murit „patriarhul" Rutherford, la 8 ianuarie 1942; după decesul său, edificiul a fost vândut, pentru a nu mai sluji drept mărturie pentru eșecurile profetice ale „martorilor". Înainte de moarte, a avut însă curajul să mai fixeze o dată a „sfârșitului lumii", obținută în urma unei noi viziuni, pentru anul 1940. Datorită tumultului produs de război, precum și de rutina calculelor devenite ceva obișnuit la „martorii lui Iehova", această nouă profeție va trece mai puțin observată de critici și nu va avea consecințe prea grave privind dezintegrarea mișcării, întrucât, în naivitatea lor, iehoviștii de rând vor considera că începutul celui de-al doilea război mondial este un motiv destul de întemeiat pentru a crede în ea.

---

[775] J. F. Rutherford, *Milioane de oameni care trăiesc astăzi nu vor muri niciodată,* apud T. Ardelean, *op. cit.,* p.91

[776] W.T., *Turnul de veghere,* 15 mai 1997, p. 15

[777] Idem, *Turnul de veghere,* 1 noiembrie 1993, p. 10-12

[778] T. Ardelean, *op. cit.,* p. 93. Teza iehovistă a învierii pământești a patriarhilor biblici contravine cuvintelor Mântuitorului: *Și vă spun Eu vouă că mulți de la răsărit și de la apus vor veni și vor ședea la masă cu Avraam, cu Isaac și cu Iacob în împărăția cerurilor (Matei 8, 11).*

[779] W.T., *Treziți-vă!,* 22 iunie 1995, p. 9

Tentaţia calculării mileniului nu-l va putea ocoli nici pe următorul preşedinte al Societăţii Watch Tower, N. H. Knorr. În cartea sa, *Adevărul vă va face liberi,* (1943), el lansează o nouă variantă profetică: fidel concepţiei „zilei" de 1000 de ani, el observă că, de la facerea lumii până în 1972 sunt fix 6000 de ani, corespunzând, deci, unui număr de 6 zile. Acestea sunt, desigur, zilele creaţiei, după care vine ziua a şaptea, a odihnei, adică mileniul. Chiar dacă profeţia nu se împlineşte, ideea unei „odihne" mileniste persistă în ideologia iehovistă şi în prezent, întrucât „martorii" nu respectă o zi de odihnă săptămânală. Rămâne în vigoare chiar şi calculul în sine, eroarea fiind descoperită acum la numărarea anilor, prilej cu care s-a găsit o variaţie de 1 an în privinţa naşterii lui Hristos şi 2 ani în perioada regilor biblici. Aşadar, rezultă un nou an al Parusiei: 1975, profeţit de „martori" în cartea *Life Everlasting in Freedom of the Sons of God (*1966, p. 28-29*).*

Încă din 1974, într-o scriere cu circuit închis, „martorii" fideli au fost sfătuiţi chiar să-şi vândă proprietăţile şi casele, datorită iminenţei venirii sfârşitului, care nu trebuie să-i găsească ataşaţi de bunurile pământeşti[780].

Întrucât în 1975 „avea să înceapă a şaptelea mileniu din istoria omenirii"[781], s-a calculat că acesta va da startul şi în mileniul fericirii în „Regatul" pământesc. Cum şi acest an a trecut în mod descurajant pentru propovăduitorii iehovişti, conducătorii sectei încetează a mai face calcule „precise", ci profeţesc iminenţa sfârşitului lumii la umbra unor formulări ambigue, justificate, însă, „biblic": mai, nou, afirmă că Parusia va veni atunci când se vor împlini 6000 de ani de la păcatul originar, despre care nu pot afirma decât că s-a produs la un interval de timp relativ scurt după crearea oamenilor. Astfel, iehoviştii au găsit o soluţie de compromis, însă diabolic genială, pentru a continua să promoveze învăţături despre apropiatul sfârşit al omenirii, dar fără a mai indica o dată exactă a acestuia. Oricum, a rămas valabilă teza potrivit căreia sfârşitul va veni până la trecerea generaţiei aflată în viaţă pe pământ în 1914.

Iniţial, „martorii lui Iehova" au afirmat că nu va trece generaţia care a fost martoră la evenimentele din 1914, până când nu va veni sfârşitul lumii. Se considera, atunci, că persoanele respective trebuia să aibă cel puţin 15 ani la acea dată; ulterior, s-a scăzut această cerinţă la 10 ani, apoi la vârsta prunciei, pentru ca, în final (începând din 1995), să afirme că termenul „generaţie" se referă la diferitele naţiuni de pe pământ, care nu reuşesc să se îndrepte, pentru a cunoaşte „adevărul" iehovist[782].

---

[780] *Kingdom Ministry,* p.3, apud J. Ankerberg, J. Weldon, *op. cit.,* p. 43

[781] W.T., *Treziţi-vă!,* 22 iunie 1995, p. 9. Această nouă profeţie i-a determinat pe mulţi adepţi ai sectei să-şi vândă proprietăţile; după eşecul ei, Societatea Watch Tower nu şi-a asumat nici o răspundere, refuzând să se implice pentru recuperarea prejudiciilor. În consecinţă, numeroşi adepţi o vor abandona – de data aceasta, mai mulţi ca niciodată.

[782] W. Lingle, *op. cit.,* p. 76

Calculele biblice iehoviste au ca teren de desfăşurare întreaga istorie a umanităţii, plecând de la facerea lumii şi a omului, plasată în anul 4026 î.e.n.. Naşterea lui Avraam, aproximată cu 2000 de ani mai târziu, cam la jumătatea distanţei dintre creaţie şi timpul mesianic, le prilejuieşte „martorilor" descoperirea unei transformări ciclice a omenirii, care va culmina în anul 2000 după Hristos. Totuşi, ei neagă vreo implicare profetică oficială în asocierea sfârşitului mileniului II şi începutul mileniului III cu timpurile finale. Deziluzionaţi de atâtea eşecuri profetice, iehoviştii au abandonat din doctrina oficială calculele Parusiei, mulţumindu-se să afirme doar iminenţa sfârşitului lumii, nu şi data exactă a acestuia. Mai mult, au recunoscut public că s-au înşelat în viziunile lor profetice din trecut: „Martorii lui Iehova au fost înflăcăraţi în dorinţa lor de a afla când va veni ziua lui Iehova. În înflăcărarea lor, ei au încercat uneori să estimeze când ar putea veni aceasta. Dar procedând astfel ei nu au dat ascultare...prevenirii din partea Stăpânului, care a spus că noi «nu ştim când va veni timpul acela»*(Marcu 13,32-33)*. Batjocoritorii au râs de creştinii fideli din cauza speranţelor premature ale acestora din urmă"[783]. Mulţi „creştini fideli" – iehovişti au continuat însă să creadă în calculul milenist al Eshatonului din 2000, fiind ţinta meritatului oprobriu public[784], chiar dacă la nivel central secta a abandonat acest tip de doctrină.

Un „student în Biblie" – A. H. Macmillan le vestea adepţilor, încă din 1914, că vor merge la cer în curând. Neîmplinirea profeţiei nu l-a descurajat, ci l-a determinat să continue să calculeze cu asiduitate venirea Domnului[785].

Justificarea erorilor profetice iehoviste este consecinţa directă a largheţei cu care secta tratează conceptul de „varietate". Luând ca exemplu diversitatea de stiluri existente în cuprinsul Scripturii, ei îşi permit să afirme că „perfecţiunea nu înseamnă...sfârşitul varietăţii"[786]. Uită, însă, faptul că amprenta personalităţii scriitorilor sfinţi nu schimbă cu nimic unitatea doctrinară, ba chiar o potenţează.

7. CONTRAFACEREA SFINTEI SCRIPTURI ŞI TĂGĂDUIREA SFINTEI TRADIŢII DE CĂTRE „MARTORII LUI IEHOVA"

În contextul larg al respingerii protestante a valorii Sfintei Tradiţii ca sursă revelată şi revelaţională, „martorii lui Iehova" se constituie într-un grup extrem de contestatar la adresa acesteia. Iată ce citim într-un mesaj-text prozelitist iehovist: „S-ar putea chiar să constaţi că unele dintre obiceiurile religioase

---

[783] W.T., *Treziţi-vă!*, 8 mai 1998, p.20-21. A se vedea întregul articol, intitulat *Ce semnificaţie are anul 2000?*

[784] Este cazul, de pildă, al iehovistului Pruiu Ilie din com. Daia, judeţul Giurgiu, care a sperat să-i învieze soţia în anul 2000 şi a fost ridiculizat de consăteni

[785] W.T., *Treziţi-vă!*, 22 iunie 1995, p. 8-9

[786] Idem, *Insight on the Scriptures,* apud *Treziţi-vă!,* 8 februarie 1998, p.14

îndrăgite de tine nu-I sunt plăcute lui Dumnezeu"[787]. „Martorii" se bazează pe texte care atestă scrierea și citirea Legii în Vechiul Testament *(Ieșire 24, 3,4; Iosua 8, 35),* pentru a stabili, apoi, că oamenii infideli n-ar fi putut păstra Legea prin tradiția orală[788]. Omit, însă, cu bună știință, că, până la Moise, învățătura adevărată s-a transmis prin viu grai. În cele ce urmează, vom analiza câteva aspecte ale potențării datului revelat în concepția iehovistă.

7.1. TRADUCEREA „ADAPTATĂ", „A LUMII NOI"(N.W.T) – O BATJOCURĂ LA ADRESA TEXTULUI SACRU

„Așa-zișii «Martori ai lui Iehova» răstălmăcesc și contrazic Biblia"[789]; – în opinia lui Șerban Constantinescu, „Russell a tipărit propria lui versiune a Bibliei, introducând numeroase modificări față de textul original al Scripturii, pentru ca Scriptura modificată să concorde cu doctrina lui, nu doctrina lui să concorde cu Scriptura"[790].

La scurtă vreme după apariția versiunii sale, Russell a fost dat în judecată pentru falsificarea textului sacru. La audieri, s-a dovedit că nu cunoștea nici măcar literele grecești, dar afirma cu nonșalanță că traducerea sa respectă originalul[791].

În general, citarea unor versete biblice pentru justificarea cu orice preț a concepțiilor sectare este asemănată vicleniei ispititorului, care L-a încercat pe Hristos, folosindu-se de un text biblic din *Psalmul 90, 11-12 (Matei 4,6).* Domnul l-a combătut, folosindu-se tot de versete biblice[792].

Până la apariția N.W.T., iehoviștii români s-au folosit de o altă traducere, la fel de otrăvită: „Biblia Cornilescu Revizuită"[793].

În N.W.T., apar înlocuiri ale unor termeni, ca, de exemplu: Dumnezeu – Iehova, Biserică – Congregație...Nu sunt acceptați termenii *Vechiul Testament* și *Noul Testament,* pe motiv că „nu există nici un motiv întemeiat"[794] pentru a numi Scripturile așa. „Martorii" nu sunt reticenți, însă, ca alte secte, în a da Scripturilor atributul „Sfintele", deși traducerea lor batjocoritoare nu are nimic sfânt în ea.

N.W.T. este opera unui comitet de traducere „format din creștini unși experimentați". Inițial, a fost publicată în 6 volume, lansate între 1950 și 1960. Încă din 1963, textul a fost tradus și publicat în alte 27 de limbi.

---

[787] Idem, *Cunoștința...,* p. 21
[788] Idem, *Va exista vreodată o lume fără război?,* p. 8-9
[789] Șerban Constantinescu, *Op. cit.,* p.9
[790] *Ibidem,* p.14-15
[791] *Ibidem*
[792] Pr. Prof. Dr. Nicolae Necula, *op. cit.,* p. 482
[793] a se vedea W.T., *Bucurați-vă de viața de familie!,* p. 6
[794] Idem, *Scripturile grecești..., Apendice,* p. 423; Idem, *Va exista vreodată o lume fără război,* p. 27

Pentru Vechiul Testament, traducătorii N.W.T. au folosit textul ebraic, deşi cercetătorii consideră Septuaginta cea mai potrivită sursă, ca fiind traducerea într-o limbă vorbită – cea greacă, în timp ce ebraica devenise o limbă „moartă" în vremea Mântuitorului, fiind înlocuită de limba aramaică. Sfântul Matei, care şi-a scris Evanghelia în această limbă, redă cu fidelitate exprimări ale Domnului care atestă că Acesta ştia că Legea mozaică era folosită în limba greacă, potrivit traducerii Septuagintei. Bunăoară, El spune că „nici o iotă" din Lege nu va trece, până când toate prescripţiile ei se vor împlini *(Matei 5, 18)*[795].

Deşi F.W.Franz, al 4-lea preşedinte al Societăţii Watch Tower a afirmat că traducătorii N.W.T. au fost asistaţi şi de „îngeri de diferite ranguri"[796], rezultatul muncii lor a fost catastrofal: părerea unanimă a specialiştilor îl incriminează în termeni extrem de duri: „Este o denaturare" (prof. dr. Julius Mantey), care conţine „mai multe redări complet eronate ale textului grec" (Dr. Bruce Metzger); „este o lucrare absolut părtinitoare" (Dr. Robert Countess), „o insultă adusă Cuvântului lui Dumnezeu" (H.H.Rowley)[797].

„Martorii" înşişi recunosc că nici unul din manuscrisele Noului Testament care există în prezent nu conţine formula „Iehova". Bazându-se pe presupuneri, ei spun că Hristos a insistat asupra cinstirii acestui nume, pe care evangheliştii l-ar fi menţionat în operele lor. Modificările ar fi fost aduse, ulterior, de copişti[798]. Un alt argument aduce în prim-plan utilizarea expresiei *Aliluia* în Apocalipsă. Acest termen este, însă, preluat din Vechiul Testament, ca o formulă consacrată *(Psalmul 150, 6)*.

W. Lingle susţine că iehoviştii „mai întâi au avut convingerile lor şi apoi au încercat să deformeze limbile greacă şi ebraică, pentru a avea înţelesul pe care l-au vrut ei"[799].

Viciul esenţial al publicării N.W.T. îl constituie traducerea textului englezesc, şi nu a originalului, în limbile celorlalte popoare. Ca justificări ale acestui demers, iehoviştii aduc: rapiditatea traducerii şi unitatea de exprimare în toate limbile. Acestea sunt, însă, doar nişte pretexte, care ascund falsitatea unor versiuni biblice eronate, extrem de nocive, întrucât sunt foarte departe de sensul original. Din dorinţa de a fi „uşor de citit şi de înţeles pentru omul de rând", traducătorii N.W.T. au făcut rabat la calitatea

---

[795] prin contragere, iota – literă a alfabetului grecesc – se poate transcrie sub forma unei mici virgule, aşezată sub o altă vocală (iota subscris)

[796] Gruss, *Apostles of Denial*, p. 32-33, apud J. Ankerberg, J. Weldon, *op.cit.*, p. 28

[797] Julius Mantey, *Depth Exploration in the New Testament*, p. 136-137; Bruce M. Metzger, *The Jehova's Witnesses and Jesus Christ: a Biblical and Theological Appraisal*, în *Theology Today*, apr. 1953, p.74; Robert Countess, *The Jehova's Witnesses' New Testament: A Critical Analysis of the New World Translation of the Christian Greek Scriptures*, p. 91-93; H.H.Rowley, *How Not to Translate the Bible, The Expository Times, Nov. 1953, p. 41-42*, apud J. Ankerberg, J. Weldon, *op. cit.*, p. 28-30

[798] W.T., *Numele divin care va dăinui pentru totdeauna*, p. 23

[799] W. Lingle, *op. cit.*, p. 48

discursului teologic biblic, denaturând grosolan sensuri fundamentale din simpla dorinţă a inteligibilităţii textului. Inutil de spus că asemenea variante, mult îndepărtate de original, în varianta engleză – au devenit, în alte limbi, adevărate monumente ale ignoranţei şi inculturii teologice.

În cele ce urmează, vom analiza câteva aspecte în ceea ce priveşte deontologia traducerii textelor sacre, încălcată flagrant de iehovişti în mistificarea Scripturii în forma N.W.T. Să luăm, de pildă, *Ioan 1,1* – tradus de ei „Cuvântul era un dumnezeu". După ce, pentru a se îndreptăţi, menţionează alte câteva traduceri similare (la fel de eronate), în limbi de largă circulaţie, iehoviştii trec la analiza sintactico-morfologică a cuvântului Θεός, despre care observă, în mod corect, că este un nume predicativ şi că este nearticulat. Eroarea începe atunci când se încearcă similaritatea traducerii cu alte locuri în care găsim nume predicative anterioare verbului şi nearticulate, în care redarea s-a făcut corect, folosindu-se articolul nehotărât. Dintre numeroasele pasaje citate, ne vom opri asupra primului: *Marcu 6, 49: Este o nălucă!* Observăm, din start, diferenţa: avem de-a face cu un substantiv comun, în timp ce Θεός din *Ioan 1,1* este substantiv propriu! Nu se poate traduce „un dumnezeu", din acelaşi motiv din care nu putem spune „un Ion", „o Maria" etc. În cel mai rău caz, ar fi trebuit să se traducă „un zeu" – lucru care ar contraveni flagrant teologiei monoteiste ioaneice, antiidolatră prin excelenţă *(I Ioan, 5, 21).*

Pentru a justifica teorii precum: inexistenţa sufletului, a raiului şi iadului ca stări umane după moarte, „martorii" modifică textul *Luca 23, 42-43,* redând dialogul lui Iisus cu tâlharul în maniera: „Adevăr îţi zic astăzi: vei fi cu mine în Paradis"[800]. Mutarea celor două puncte după cuvântul „astăzi" schimbă total sensul afirmaţiei, în maniera dorită de „martori".

Biblia „înlocuieşte în întregime Tradiţia"[801] – zic „martorii", pe firul gândirii protestante. Citirea Sfintei Scripturi este un imperativ pentru „martori". Cei nou-botezaţi, cei numiţi în funcţii la „Beteluri" şi cei ce se pregătesc la Şcoala „Galaad" pentru a deveni supraveghetori itineranţi, trebuie să o citească integral într-un timp dat (de obicei, un an). Citirea nu se face oricum, ci însoţită de „auxiliare" – reviste care urmăresc explicarea Bibliei, cărţi, broşuri etc.[802]

„Martorii lui Iehova" nu vorbesc despre o „dictare" exclusivă a Scripturii, ci amintesc de „căldura, varietatea şi frumuseţea pe care i-o dă factorul uman"[803]. Autorii Sfinţi „au fost conduşi de Spiritul Sfânt, pentru ca în scrierile lor să nu apară erori"[804].

---

[800] W.T., *Turnul de veghere*, 15 iunie 1994, p. 6
[801] Idem, *Turnul de veghere*, 15 februarie 1994, p. 7
[802] Idem, *Turnul de veghere*, 1 mai 1995, p. 18
[803] Idem, *Turnul de veghere*, 15 iunie 1997, p. 31
[804] *Ibidem*

„Martorii lui Iehova" sunt fideli dictonului protestant „Scriptura Scripturae interpres": „Noi urmărim îndeaproape Scripturile, lăsându-le să se interpreteze singure"[805].

„Martorii" spun că „sulurile" după care vor fi judecați viii și morții *(Apocalipsa 20, 12-13),* vor fi „scrieri ce se vor adăuga Sfintei Biblii", „cărți inspirate, conținând legi și instrucțiuni din partea lui Iehova"[806]. Autorii Sfinți ai Scripturii au interzis omiterea sau adăugarea de texte pretins inspirate *(Apocalipsa 22, 18-19).* Și ce „legi" vor mai putea fi date, în afara celor universal valabile, stabilite deja?

7.2. REVISTELE IEHOVISTE – PRETINS CONTINUATOARE ALE SCRIPTURII ȘI „INSPIRATE"

Cele mai populare publicații iehoviste sunt revistele bilunare *Turnul de veghere* și *Treziți-vă!.* Acestea sunt publicate în zeci de milioane de exemplare și sunt numite „auxiliare biblice"[807].

În 1876, a apărut *Herald of the Morning,* avându-l ca redactor șef pe Nelson H. Barbour și adjunct pe Ch. Russell. În 1878, între cei doi izbucnește o controversă, în privința valorii răscumpărătoare a jertfei lui Hristos. Russell va edita, începând cu iunie 1879, revista *Zion's Watch Tower and Herald of Christ's Presence,* cunoscută ulterior sub denumirea de *Turnul de veghere.*

Începând cu 1 octombrie 1919, apare *The Golden Age,* care, apoi, se va numi *Awake! (Treziți-vă!).* Inițial, când *Turnul de veghere* era considerată o revistă specială pentru „cei unși" (cu circuit închis), *Treziți-vă!* cunoștea tiraje record și era singura armă prozelitistă veritabilă a „martorilor". Actualmente, este întrucâtva eclipsată de *Turnul de veghere,* care conține, în plus, articole de studiu, extrem de importante prin mesajele doctrinare transmise.

„Turnul de veghere" este revista cu cel mai mare tiraj de pe glob. În 1998, se tipăreau lunar peste 40 de milioane de exemplare din aceasta, în timp ce „Treziți-vă!" se tipărea în peste 36 de milioane de exemplare. Actualmente, fiecare număr din „Turnul de veghere" se tipărește în 22 milioane de exemplare, în 132 de limbi, iar „Treziți-vă!" se tipărește în peste 20 milioane de exemplare, în peste 80 de limbi.

„Inspirația" revistelor iehoviste este condiționată de interesele prozelitiste în sine. Un aspect edificator în această problemă este dat de analiza muncii redacționale. Conducerea mondială a sectei, numită și „clasa sclavului fidel și prevăzător", pregătește articole și materiale pentru a fi publicate în revistele

[805] Idem, *Martorii lui Iehova. Care sunt convingerile lor?,* p. 3
[806] Idem, *Tu poți...,* p. 181
[807] Idem, *Treziți-vă!,* 22 noiembrie 1995, p. 12

iehoviste, dar face și selecția atentă a acestora vizând fiecare țară cu specificul ei. De pildă, unele articole publicate în ediția centrală din Statele Unite nu apar în versiunea în limba română[808], dar sunt indicate a fi consultate de către amatori în ediția de limbă engleză a revistelor.

Prin articolele publicate, revistele deschid direcții noi pentru orientarea doctrinară a sectei. De pildă, în 1939 s-a impus conceptul „neutralității", în sens de ostilitate față de orice formă de organizare militară, inclusiv cea de apărare; în 1960-62 a apărut o serie de articole împotriva guvernelor statale, în 1945 s-a introdus interzicerea transfuziilor, în 1947 s-a insistat asupra căsătoriei monogame, în 1973 s-a interzis fumatul etc.

Importanța revistelor o depășește, în concepția iehovistă, pe cea a Bibliei: „Citirea Bibliei nu trebuie să ia locul excelentului material de studiu, pus la dispoziție prin «sclavul fidel și prevăzător»"[809]. „Bibliei noastre i se adaugă 32 de pagini în fiecare săptămână" – spun „martorii"[810], nesocotind porunca sacră de a nu scoate sau adăuga ceva *(Apocalipsa 22, 18-19).* Un cunoscător experimentat al obiceiurilor iehoviștilor afirmă că aceștia „nu studiază niciodată Biblia independent de publicațiile lor"[811].

Chiar unii dintre „bătrâni" au criticat conținutul unor articole din *Turnul de veghere*[812]. Cei în cauză au fost îndemnați să se roage și să aștepte elucidarea situațiilor reclamate.

Revista *Treziți-vă!* conține, uneori, chiar și careuri de cuvinte încrucișate pe teme biblice, însă cu greșeli grave de construcție și definiții eronate[813] sau care stârnesc ilaritate[814]. Tot aici, găsim dialoguri între personaje imaginare, despre chestiuni de strictă actualitate. Uneori, pentru a ridiculiza învățături creștine, opuse doctrinei iehoviste, „martorii" se folosesc de caricaturi și de titluri batjocoritoare, de genul: *Focul iadului se răcește*[815]. Sunt publicate păreri ale unor jurnaliști fideli, precum și rezultate ale unor sondaje de opinie menite să argumenteze declinul creștinismului și ascensiunea sectei iehoviste. Uneori, pe coperta-spate sunt publicate scrisori de apreciere din partea adepților, pline de elogii gratuite, uneori chiar puerile[816].

Dificultățile de traducere într-un dialect namibian, datorate lipsei de cuvinte corespunzătoare, i-a făcut pe „martori" să adopte variante

---

[808] Idem, *Treziți-vă!,* 8 martie 1996, p. 21

[809] Idem, *Turnul de veghere,* 1 mai 1995, p. 19

[810] H. Montague, *Watchtower Congregations: Communion or Conflict?,* Costa Mesa, C.A., p.7, apud J. Ankeberg, J. Weldon, *op. cit.,* p. 13

[811] W. Lingle, *op. cit.,* p. 184

[812] W.T., *Turnul de veghere,* 15 noiembrie 1992, p. 20

[813] de exemplu, „Simbol pentru *Perspicacitate pentru înțelegerea Scripturilor"* este indicată drept definiție pentru sintagma IT, în loc de PIS

[814] de pildă, *Abel nesfârșit!* sau *Cain răvășit!*

[815] W.T., *Treziți-vă!,* 8 septembrie 1994, p. 29

[816] de pildă: „...articolele au fost atât de bine scrise și atât de poetice..." – a se vedea W.T., *Treziți-vă,* 8 septembrie 1994, p. 32

explicative, care adeseori denaturează sensul original. De pildă, propoziția *Adam era un om perfect* a ajuns *Adam era ca o piersică coaptă*[817].

Adeseori, revistele găzduiesc relatări amănunțite ale unor activități filantropice desfășurate de „martori" în scop publicitar[818].

Din dorința de a impresiona pe cititori, autorii articolelor publicate în revistele iehoviste inventează biografii ale unor proaspăt „convertiți", exagerând adeseori în mod ridicol decadența morală a acestora din perioada anterioară contactelor cu secta. De pildă, citim despre un astfel de individ că bea orice, „de la bere până la băuturile cu alcool metilic"[819]. În mod normal, n-ar fi putut supraviețui otrăvirii; ori s-a-ntâmplat o minune, ori autorii au „înflorit" relatarea, ori – cel mai plauzibil – n-au fost în stare să facă distincția între alcoolul metilic și paronimul său, alcoolul etilic.

În concluzie, păstrând învățătura adevărată, credem cu tărie în unicitatea Sfintei Scripturi și considerăm cu totul eronate practicile iehove de a scoate și a adăuga texte pretins inspirate: *Și dacă scoate cineva din cuvintele cărții acestei proorocii, îi va scoate Dumnezeu partea de la pomul vieții... (Apocalipsa 22,19).*

7.3. COMENTARII IEHOVE LA PENTATEUH ȘI CĂRȚILE PROFEȚILOR

Protoevanghelia *(Facere 3, 15)* dă tonul unei interpretări iehoviste cu tentă eshatologică evidentă: „femeia" reprezintă, pentru „martori", *Ierusalimul cel de sus (Galateni 4, 26),* considerat „lumea îngerilor buni", a cărei „sămânță" este „regele Isus Cristos"[820]. Contextul *(Galateni 4, 24)* ne indică faptul că expresia în cauză face referire la Testamentul cel Nou, simbolizat de Sarra, în comparație cu robia Legii Vechi, reprezentată de Agar.

„Martorii lui Iehova" insistă foarte mult în dovedirea realității istorice a potopului. În paralel, nu scapă prilejul de a denigra catolicismul, ai cărui reprezentanți sunt învinuiți de prezentarea acestui eveniment drept o alegorie[821].

Construcția turnului Babel s-a făcut, în concepția iehovistă, ce rezultă din traducerea N.W.T., „pentru scopuri religioase"[822]. În realitate, acest turn este expresia vanității umane, nicidecum a vreunei forme de religiozitate – de aici și autodistrugerea lui.

Istoria lui Avraam este considerată de „martori" o „dramă simbolică" – în fapt, pure speculații: Avraam îl simbolizează pe Iehova, căsătorit cu

---

[817] Idem, *Turnul de veghere,* 15 noiembrie 1992, p. 24
[818] Idem, *Treziți-vă!,* 8 iulie 1994, p. 9-11
[819] Idem, *Turnul de veghere,* 1 septembrie 1995, p. 4
[820] Idem, *Tu poți...,* p .117
[821] Idem, *Treziți-vă!,* 8 februarie 1997, p.26-27
[822] Idem, *Treziți-vă!,* 8 martie 1994, p. 4

Sarra, adică organizația sa universală. Isaac este prototipul lui Hristos, iar Ismael simbolizează Ierusalimul, rămas în robie religioasă[823]. Comentând viețile lui Avraam, Sarra, Isaac și Iacov, „martorii" afirmă că „Iehova le-a rezervat un loc în domeniul pământesc al Regatului"[824].

Paradoxal, „martorii" recunosc că, în momentul dialogului cu Dumnezeu pe Horeb, Moise știa deja „numele personal al lui Dumnezeu", însă conversația dintre ei era „ieșită din comun"[825]. Traducerea iehovistă a Bibliei – N.W.T. înlocuiește prezentul continuu din textul *Ieșire 3, 14* cu viitorul: „Mă voi dovedi ceea ce mă voi dovedi a fi"[826]. Schimbarea este inoportună, mai ales dacă versetului citat i se încearcă a se atribui semnificații profetice, inexistente în contextul original. Dumnezeu Își exprimă în chip magistral esența veșnică, infinită, necauzată, ființând prin ea însăși. Nu poate fi vorba de o anunțare a unei revelări ulterioare, întrucât solicitarea lui Moise de a lămuri poporul asupra identității divine anulează din start o astfel de variantă: Dumnezeu, în mod evident, face o precizare pertinentă și actuală; El nu poate fi interesat de confuzia presupusă de un răspuns amânat pentru „dovediri" ulterioare.

„Martorii" au schimbat sensul cuvintelor înscrise pe plăcuța de aur de pe turbanul arhiereului din Vechiul Testament, traducând: „Sfințenia îi aparține lui Iehova"[827], în loc de *Sfințenia Domnului (Ieșire 28, 32-36).* Se încearcă a se acredita ideea că sfințenia este rezervată exclusiv lui Dumnezeu, deși toți oamenii sunt chemați să se împărtășească din ea: *voi vă veți sfinți, și sfinți veți fi, fiindcă sfânt sunt Eu, Domnul Dumnezeul vostru (Levitic 11, 44).*

„Martorii" susțin că Ilie „a fost, evident, transferat, prin atmosfera pământului", într-o altă parte a globului[828]. Cu alte cuvinte, ei contestă înălțarea sa cu trupul la cer, descrisă în *IV Regi 2,11.* Singurul sprijin pe care se bazează supoziția lor este textul *Ioan 3,13*: *Nimeni nu s-a suit în cer, decât Cel Ce s-a coborât din cer, Fiul Omului, Care este în cer.* Acest text se referă, de fapt, la împărăția cerurilor, - consecință directă a activității mesianice a lui Hristos, care nu putea fi accesată anterior întrupării Lui. Dar, întrucât tot Hristos zice: *În casa Tatălui Meu multe locașuri sunt...(Ioan 14, 2),* este clar că Ilie a fost așezat într-un astfel de loc, pentru a aștepta împlinirea iconomiei divine. În plus, Ilie și Enoh vor suferi moarte martirică, în timpurile finale, prigoniți fiind de Antihrist, dar după trei zile și jumătate vor învia *(Apocalipsa,11,11).* „Martorii" consideră acest pasaj ca făcând referire, în mod simbolic, la clasa creștinilor lor „unși" în 1914, prigoniți și „uciși" spiritual prin întemnițarea din 1918 și înviați la o nouă eră prozelitistă în 1919...

---

[823] Idem, *Turnul de veghere,* 15 martie 1992, p. 14-15
[824] Idem, *Turnul de veghere,* 15 ianuarie 1998, p. 11
[825] Idem, *Să ne apropiem de Iehova,* p. 7
[826] *Ibidem,* p. 9
[827] *Ibidem,* p. 29
[828] Idem, *Turnul de veghere,* 15 septembrie 1997, p. 15

Potrivit „martorilor", Ilie era în continuare pe pământ, ulterior evenimentelor descrise la *IV Regi 2,11.* Ca argument, este adus exemplul unei scrisori, pe care profetul i-a trimis-o regelui Ioram din Iuda *(II Paralipomena 21,12).* La o analiză atentă, se observă că scrisoarea a ajuns la Ioram în momentul descris, dar nu se ştie când a fost trimisă; în plus, chiar şi primirea de către rege a scrisorii poate fi foarte uşor considerată anterioară înălţării lui Ilie cu trupul la cer.

Biblia însăşi nu spune că Ilie ar fi fost transferat într-alt loc pe pământ, ci afirmă, explicit, înălţarea sa la cer. Înseşi condiţiile acestei elevaţii o arată clar ca pe un miracol: carul cu cai de foc imaterial este o dovadă explicită. Dacă actul acesta ar fi însemnat o simplă plimbare pământească, atunci destinaţia terestră ar fi trebuit să fie cunoscută şi precizată clar în Biblie. Toate „răpirile" pământeşti au avut ţinte precise, menţionate clar în Scriptură[829].

În ce priveşte unele vedenii profetice, interpretarea iehovistă nu se deosebeşte esenţial de analizele exegeţilor creştini consacraţi. Putem exemplifica: vedenia căderii Babilonului *(Isaia 44,27 – 45.1)*, vedenia berbecului şi ţapului *(Daniel, cap.8)*, profeţiile mesianice evidente *(Isaia 7,14; Miheia 5, 1-2; Zaharia 11, 12-13; Psalmul 21, 18-20)* etc. Timpul venirii Domnului, fixat la *Daniel 9,25* este calculat, însă, nu în legătură cu întruparea Sa, ci cu botezul Său[830].

Textul trinitar clasic din *Isaia 6,3: Sfânt, sfânt, sfânt...* este considerat de către iehovişti ca fiind expresia sfinţeniei divine „în sens absolut"[831].

Despre reabilitarea conducătorilor sectei şi scoaterea lor din închisoare în 1919, ar vorbi, după cum afirmă „martorii", şi Isaia în capitolul 35 al profeţiei sale[832]. Aici, însă, se vorbeşte despre refacerea ţării după captivitatea babilonică, precum şi despre „calea sfinţeniei", deschisă în urma demersului mesianic al Răscumpărării aduse de Hristos.

Textul *Ieremia 7,31* este indicat pentru a arăta că Dumnezeu nu a avut intenţia unui chin veşnic al păcătoşilor în focul iadului[833]. Contextul lămureşte clar exegeza pertinentă: Dumnezeu nu le-a cerut evreilor să-şi ardă copiii ca jertfe în locuri înalte – aşa cum aceştia începuseră să facă – sub influenţa vecinilor idolatri.

Distanţarea iehovistă faţă de celelalte religii şi refuzul oricărei forme de ecumenism sunt considerate efectul împlinirii profeţiei *Ieremia 51,6: Fugiţi din Babilon şi fiecare să-şi scape viaţa...*

Făpturile vii din *Iezechiel 1, 4-10,* interpretate de majoritatea Sfinţilor Părinţi ca fiind prefigurări ale celor patru Sfinţi Evanghelişti, sunt, pentru „martori", simboluri ale celor „patru calităţi esenţiale ale personalităţii lui Iehova"[834].

---

[829] de exemplu, profetul Avacum a fost răpit pentru a-l hrăni în chip minunat pe Daniel, aflat în groapa cu lei *(Balaurul şi Bel 1, 43).* Relatarea este considerată, oricum, necanonică.
[830] W.T., *Treziţi-vă!*, 22 iunie 1995, p. 7-8
[831] Idem, *Să ne apropiem de Iehova*, p. 26
[832] Idem, *Turnul de veghe*, 15 februarie 1996, p. 14
[833] Idem, *Treziţi-vă!*, 8 martie 1994, p. 13,21
[834] Idem, *Să ne apropiem de Iehova*, p. 13

Viziunea sulului dulce mâncat de Iezechiel (cap. 2-3) are pentru „martori" semnificația profeției lor eretice, considerată „inspirată", iar conținutul bogat în cântece de jale al acestuia se afirmă că face referire la „apostata creștinătate"[835]. „Martorii" se aseamănă cu Iezechiel, pe care l-a întărit Dumnezeu în acțiunea de mustrare a fărădelegilor conaționalilor săi. Expresia: *Am făcut fața ta asemenea unui diamant, mai dur decât cremenea (Iezechiel 3, 8-9)* este adaptată cerințelor prozelitiste iehoviste, ca un îndemn mobilizator.

„Martorii" încearcă să aducă în contemporaneitate împlinirea visului profetic al lui Nabucodonosor *(Daniel 2, 31-45),* considerând că diferitele materiale din care era alcătuit colosul simbolizau, pe rând: Babilonia, Medo-Persia, Grecia, Roma, „puterea mondială anglo-americană" și „lumea divizată din punct de vedere politic din timpul sfârșitului" (cu referire la *picioarele de fier și lut*)[836]. În plus, „piatra" care lovește chipul și-l sfărâmă este identificată cu Regatul milenist iehovist. Interpretarea este năstrușnică și forțată: visul i-a aparținut lui Nabucodonosor, deci trebuia să se refere exclusiv la imperiul lui, condus de monarhi din ce în ce mai slabi, până la căderea finală, venită prin Cirus – *piatra.* Considerarea unor țări contemporane ca fiind simbolizate de picioarele de fier și lut, în sintagma „lumea divizată politic" este o exagerare: dintotdeauna, spectrul politico-religios al lumii a fost extrem de fragmentat; acesta nu este, în nici un caz, un aspect exclusiv al timpurilor noastre. Spre a-și justifica elucubrațiile, „martorii" observă și faptul că, la vremea instaurării „Regatului" lor, „Imperiul Otoman ocupa...teritoriul Babiloniei, iar în Persia (Iran), Grecia și Roma funcționau guverne naționale". Cu alte cuvinte, *colosul* era încă în picioare..., chiar dacă babilonienii și perșii dispăruseră ca popoare de mii de ani.

Textul *Daniel 2,44* conține o profeție referitoare la împărăția lui Dumnezeu, *care va dăinui pentru totdeauna.* „Martorii" plasează temporal această profeție în epoca postmilenistă a „Regatului"[837].

„Cele 7 timpuri" în care Nabucodonosor suferă o formă de schizofrenie (fapt atestat istoric!) le prilejuiesc „martorilor" și o interpretare alegorică, în corelație cu teoria lor privind perioada (specific „calculată"!) în care Dumnezeu își suprimă intenționat „exercitarea suveranității divine asupra pământului".[838] O astfel de teorie, chiar dacă dorește cu orice preț să susțină anumite calcule biblice (pline de erori – după cum s-a văzut), este inacceptabilă, întrucât contravine Providenței divine.

„Fiarele" din *Daniel cap. 7* sunt privite, de asemenea, ca simboluri ale puterilor mondiale: Babilonia, Medo-Persia, Grecia și Roma. Și, pentru că

---

[835] Idem, *Turnul de veghere,* 1 octombrie 1989, p. 23
[836] Idem, *Să acordăm atenție...,* p. 49-60
[837] Idem, *Treziți-vă!,* 8 mai 1995, p. 24
[838] Idem, *Să acordăm atenție...,* p. 95

Imperiul roman a cucerit Britannia, aceasta din urmă a fost identificată cu „cornul mic" al celei de-a patra fiare, care umileşte trei împăraţi: Spania, Olanda şi Franţa, apoi are „ochi" (cele 13 colonii ale sale din America), „spune lucruri mari" (adică dictează politica mondială) şi se opune lui Dumnezeu şi „sfinţilor" Săi – iehoviştii, închişi „un timp, timpuri şi jumătate de timp" (detenţia capilor sectei în 1918-1919)[839]. Toate aceste „tâlcuiri" profetice nu reuşesc să convingă: Anglia a învins în lupte mult mai multe naţiuni (nu numai pe cele trei amintite de „martori"); în plus, aşa-zisa „combinată anglo-americană" este manifestarea unei alianţe politice recente; să nu uităm că, pentru constituirea S.U.A., s-a dus un război sângeros între englezii britanici şi cei americani.

Tot despre „puterea anglo-americană" vorbesc iehoviştii când încearcă să tâlcuiască semnificaţia „cornului mic" din vedenia berbecului şi a ţapului *(Daniel, cap. 8)*. Aici, „martorii" fac referire chiar şi la influenţa americano-britanică în Palestina („cornul s-a mărit nespus de mult spre ţara cea frumoasă"), precum şi, evident, persecutarea iehoviştilor „unşi" (cornul „s-a înălţat până la oştirea cerurilor"), prin interzicerea sectei în „aproape toate ţările care au făcut parte din imperiul britanic"[840].

Cele 2300 de zile profeţite în *Daniel 8, 13-14* sunt, de data aceasta, interpretate literal (nu mai acţionează principiul „biblic" o zi = un an?!), însă, fiind o „perioadă profetică", se consideră anul ca având 360 de zile (!!!), rezultând o durată de 6 ani, 4 luni şi 20 de zile (în loc de 6 ani, 3 luni şi 19 zile). Evident că acestei durate de timp i s-a găsit şi un corespondent în epoca modernă a iehovismului: perioada celui de-al doilea război mondial, mai precis între 1 iunie 1938 şi 1 octombrie 1944[841] - momente marcate, semnificativ, de două congrese iehoviste, ultimul consemnând, în mod simbolic, „restabilirea teocraţiei", după ce, în perioada războiului, numărul iehoviştilor a scăzut dramatic, în absenţa unor acţiuni prozelitiste eficiente.

Profeţia mesianică din *Daniel 9, 24-25*, privind trecerea a şaptezeci de săptămâni de ani de la refacerea templului şi până la Mesia, capătă noi valenţe, în urma cercetărilor iehoviste. „Martorii" întind această perioadă până la anul 36 d.Hr. – considerat ca dată a botezului sutaşului Corneliu şi a chemării neamurilor la creştinism. Afirmaţia lor este viciată în următoarele privinţe: Profeţia anunţă întruparea lui Mesia, viaţa, activitatea şi chiar jertfa Sa, şi nu are nimic comun cu botezul „italianului devotat Cornelius"[842]. Cu siguranţă, mulţi dintre neamuri au fost botezaţi şi la Cinzecime, între cei 3000 de membri ai Bisericii primare, întrucât

[839] a se vedea, pentru toate aceste interpretări, *Ibidem*, p. 137-144
[840] *Ibidem*, p. 173-176
[841] *Ibidem*, p. 178
[842] *Ibidem*, p. 194. Naţionalitatea sutaşului Corneliu, însă, nu se cunoaşte.

auditoriul Sfântului Petru nu era format numai din evrei, iar efectele glosolaliei erau focalizate spre convertirea păgânilor, care-i auzeau pe apostoli exprimându-se în limbile lor. Erorile calculelor iehoviste pleacă, aşa cum am mai arătat, şi din considerarea anului de 360 de zile, dar şi din greşita fixare a perioadei domniei lui Artaxerxe, cel care a dat edictul de refacere a Templului.

Nici *capitolul 11* din *Daniel,* care arată luptele între „regele nordului" şi cel „al sudului" – evident, fapte profetice, alegorice, nu putea să scape „vigilenţei" explicărilor iehoviste. După ce identifică, pe rând, pe monarhul din nord, cu regi sirieni şi, apoi, romani, iar pe cel din sud cu regii Ptolemei egipteni, „martorii" acced cu tâlcuirile în lumea contemporană, unde „regele nordului" este identificat rapid cu Germania, considerată urmaşa Imperiului roman, iar „regele sudului" cu „Puterea Mondială Anglo-Americană", care declarase Egiptul protectorat britanic[843]. Evident, toate aceste interpretări sunt ridicole, prin faptul că încearcă, ostentativ, să impună o anumită opinie, clar exagerată. Urmaşele Imperiului roman au fost extrem de multe: pe lângă Germania, chiar şi Anglia ar putea fi considerată, într-o astfel de interpretare, „rege al nordului"; acest lucru s-ar potrivi mai bine şi cu aşezarea ei geografică. În plus, pretenţia de a găsi în Marea Britanie şi S.U.A. continuatoarele, peste aproape 2000 de ani, ale Egiptului Antic, este inacceptabilă.

În cartea lui *Daniel* găsim, după interpretările „martorilor", chiar şi prefigurarea primului război mondial, finalizat în favoarea „regelui Sudului", ajutat de *corăbiile din Chitim (Daniel 11, 30),* alias navele americane[844]. Sunt identificate, ulterior, al doilea război mondial, războiul „rece" şi este profeţit un război viitor, cu un „rege al nordului" care urmează să se ridice[845].

Cele *1335 de zile* despre care se vorbeşte în *Daniel 12, 12* sunt trăite de iehovişti între toamna lui 1922 şi primăvara lui 1926. Este momentul despărţirii de tezele russelliste şi de adepţii lor şi de lansarea lucrării *Deliverance (Eliberare),* menită să înlocuiască celebrele *Studii în Scripturi*[846].

În comentariul asupra invaziei de lăcuste, descrisă profetic de *Ioil (cap. 1, 6, 9-12),* „martorii" afirmă: „armata de lăcuste din timpurile moderne nu este nimeni alta decât armata lăcustelor unse ale lui Iehova, cărora li s-au alăturat în prezent aproximativ 5.600.000 de «alte oi» ale lui Isus". Alăturarea dintre lăcuste şi oi este şocantă; inutil de spus că „oile" nu fac parte din profeţia lui Ioil, ci dintr-un citat din *Ioan 10,16.* În plus, iehoviştii

[843] *Ibidem,* p. 247
[844] *Ibidem,* p. 262
[845] *Ibidem,* p. 284
[846] *Ibidem,* p. 304

înşişi cad în desuetitudine, când afirmă: „Deoarece lăcustele despuiaseră ţara de vegetaţie, ...turmele de oi piereau..."[847].

O practică sectară frecventă este „aducerea la zi" a profeţiilor vechi-testamentare, deşi cea mai mare parte a acestora şi-a găsit împlinirea: fie în epoca imediat următoare (cu referire, mai ales, la perioada robiei babilonice), fie în timpul venirii lui Mesia. Iehoviştii au declanşat, însă, o frenetică cercetare a cărţilor profeţilor, pentru a descoperi noi interpretări, convergente ideilor doctrinare eronate pe care aceştia le promovează. Textul profeţiei lui *Avacum 1, 2-3* este mistificat pentru a ilustra mentalitatea tinerilor iehovişti de azi, setoşi de „dreptate divină", chiar prin mijloace nepermise, violente: „Până când voi striga către Tine, Doamne, fără s-asculţi? Eu strig la Tine: Violenţă! Şi Tu nu mântuieşti"[848].

Dacă profeţia lui Sofonie: *Aproape este ziua cea mare a Domnului (Sofonie 1,14)* s-a împlinit câteva zeci de ani mai târziu, în sensul că robia babilonică a pus capăt idolatriei iudeilor, „martorii" afirmă ca noi trăim în timpul când „ziua cea mare a lui Iehova se apropie cu repeziciune".

Pentru a arăta triumful credinţei monoteiste în faţa păgânismului, Zaharia anunţă o zi în care *zece oameni dintre limbile neamurilor vor apuca pe un iudeu de poala hainei şi vor zice:«Mergem şi noi cu tine, căci am aflat că Dumnezeu este cu voi!» (Zaharia 8,23).* „Martorii", însă, au o interpretare proprie a acestui text: „iudeul" reprezintă gruparea celor 144.000, din care au rămas foarte puţini în viaţă în prezent, iar cei „zece oameni din toate limbile popoarelor" sunt „marea mulţime" a „celorlalte oi" iehoviste[849].

Textul *Maleahi 3, 1-4*, referitor la purificarea de idolatrie, este considerat de „martori" o profeţie referitoare la perioada lor de început, când au fost îndreptaţi de la anumite erori şi au suferit chiar închisoarea drept pedeapsă vremelnică (1918-1919)[850].

7.4. NOUL TESTAMENT ÎN PROPAGANDA IEHOVĂ

Evenimentul naşterii Domnului este ţinta unor interpretări exegetice fanteziste din partea corifeilor iehovişti, care au decis să se opună sărbătoririi ei. O dovadă în acest sens este inversarea semnificaţiei stelei

---

[847] Idem, *Turnul de veghere*, 1 mai 1998, p. 10-11

[848] Idem, *Treziţi-vă!*, 22 octombrie 1996, p. 18. Textul ortodox, după *Biblia sau Sfânta Scriptură*, ed. 1990, propune o cu totul altă traducere, din care dispare termenul: „violenţă!" propus de iehovişti, iar expresia: „tu nu mântuieşti", cu tentă vădit generalizatoare, pesimist-predestinaţionistă, este tradusă cu referire exactă la persoana profetului: *fără ca tu să mă izbăveşti*. De altfel, omiterea cu bună ştiinţă a formelor pronumelui personal – persoana I, care indică implicarea exclusivă a profetului în evenimente, este o tactică des uzitată de traducătorii-detractori, vizând transpunerea fenomenelor în proporţii pan-cosmice.

[849] Idem, *Turnul de veghere*, 1 ianuarie 1996, p. 22

[850] Idem, *Turnul de veghere*, 15 aprilie 1995, p. 17-18

călăuzitoare a magilor, care, în opinia majorităţii teologilor, are un rol pozitiv, simbolizând participarea naturii create, a cosmosului, la bucuria naşterii Mântuitorului. Pentru iehovişti însă, „steaua era un instrument folosit de Satan, Adversarul lui Dumnezeu, într-o tentativă de distrugere a Fiului lui Dumnezeu"[851]. O astfel de interpretare este eronată, întrucât magii au venit la Hristos ca la un împărat, iar steaua i-a călăuzit în mod exclusiv. Irod, cel ce-L duşmănea pe Hristos, nu a beneficiat de ajutorul ei; ca urmare, el i-a rugat pe magi, în chip viclean, să cerceteze amănunte privind naşterea Domnului şi să-i comunice şi lui ulterior.

Momentul botezului lui Hristos le prilejuieşte iehoviştilor inventarea unei aşa-zise „ungeri" a Sa cu Spirit Sfânt, „devenind Mesia sau Cristosul"[852]. Nu numai că această „ungere" nu este consemnată în Evanghelii, dar faptul că ea defineşte „devenirea" lui Hristos este o consecinţă clară a doctrinei subordinaţioniste iehoviste, care nu oferă decât valoare angelică existenţei preumane a lui Hristos.

Atacându-i pe membrii Bisericii, iehoviştii susţin că aceştia s-au îndepărtat de mesajul lui Hristos, care promite cu preponderenţă pământul ca răsplată pentru cei drepţi, şi nu cerul, invocând textul din *Predica de pe Munte: Fericiţi cei blânzi, că aceia vor moşteni pământul (Matei 5,5).* Dacă vor cerceta, însă, cu atenţie, în acelaşi loc, vor constata că, dintre toate promisiunile *Fericirilor,* singura care se repetă are ca obiect *împărăţia cerurilor (Matei 5, 3, 10).*

În teofania Schimbării la Faţă, Moise este, pentru iehovişti, tot un simbol al lui Hristos, „în momentul venirii Sale în vederea Judecăţii"[853], iar Ilie este „clasa sclavului fidel" – Comitetul de Conducere al sectei. Este de neînţeles de ce Hristos apare în dublă ipostază: ca Fiu al Tatălui transfigurat – şi ca „Mai Marele Moise" – cum îl numesc iehoviştii. Deşi Evangheliştii consemnează prezenţa reală a lui Moise şi a lui Ilie, cu care Hristos vorbea, „martorii" afirmă că aceştia erau morţi, cu speranţa învierii în paradisul pământesc al Regatului, şi nu au putut fi alături de El în nici un caz pe Tabor. Totuşi, Hristos nu poate fi un înşelător, vorbind singur, în timp ce ar dori să pară că vorbeşte cu alte persoane.

Analizând comparativ moartea „prematură" a Sfântului Iacov, în comparaţie cu Sfântul Ioan, fratele lui, „martorii" pun acest eveniment pe seama scopului final urmărit de Dumnezeu: atât Petru, cât şi Ioan, au fost ocrotiţi pentru a scrie cărţi biblice inspirate[854]. Voia lui Dumnezeu nu poate fi condiţionată, însă, de nimic (*Romani 11,33*), deci afirmaţiile „martorilor" sunt simple speculaţii.

---

[851] Idem, *Treziţi-vă!*, 8 septembrie 1994, p. 6-7; Idem, *Cel mai mare Om...*, p. 7
[852] Idem, *Treziţi-vă!*, 22 iunie 1995, p. 8
[853] Idem, *Turnul de veghere*, 15 aprilie 1995, p. 24
[854] Idem, *Treziţi-vă!*, 8 aprilie 1996, p. 27

Textul *Evrei 10, 24-25: ...fără să părăsim Biserica noastră...(B.O.)* a devenit pentru „martori" *...să nu părăsim strângerea noastră laolaltă... (N.W.T.),* pentru a susține aspectul de monolit al înregimentării în sectă[855].

Ordinarea femeilor ca „miniștri cu timp integral" sau „pionieri regulari", având sarcini prozelitiste egale cu ale bărbaților, nu putea să nu genereze comentarii asupra textelor biblice care așează femeia la locul firesc dat de constituția ei mai firavă, nepotrivită a rezista la anumite activități, la care numai bărbații au chemare. Este vorba, implicit, de slujirea preoțească, - misiune care, la iehoviști, diferă radical de Taina Preoției din creștinism. Numită „minister", ea înseamnă, în primul rând, implicare prozelitistă, acțiune din care femeile nu sunt excluse. Textul *I Petru 3,7,* care numește femeia *un vas mai slab* arată clar că rolul acesteia în societate trebuie să corespundă firii ei, precum și statutului ei casnic sau familial, care nu trebuie neglijat. „Martorii" au, însă, o interpretare proprie, în spiritul curentelor feministe contemporane: „Petru nu le-a înjosit pe femei, întrucât expresia implica faptul că și soțul este un vas fragil sau slab"[856].

Textul *II Petru 3, 3-4: Întâi trebuie să știți că, în zilele cele de apoi, vor veni cu batjocură, batjocoritori care vor umbla după poftele lor și vor zice: Unde este făgăduința venirii Lui? Că de când au adormit părinții, toate așa rămân, ca de la începutul făpturii...*este utilizat pentru a descrie atitudinea contemporanilor, care nu vor să creadă „profețiile" iehoviste și care nu vor să se convingă că sfârșitul pământului este aproape[857].

Neînțelegerea restabilirii ontologice a firii umane și a chemării acesteia la actul personal al îndumnezeirii după har, ca roade ale jertfei pline de iubire a Fiului lui Dumnezeu, a dus la mistificarea iehovistă a textului *I Ioan 4, 16: Dumnezeu este iubire; și cine rămâne în iubire rămâne în [unitate cu – N.W.T.] Dumnezeu și Dumnezeu rămâne în [unitate cu – N.W.T.] el.* Dorința de a explica textul în manieră proprie i-a determinat pe „martori" să alăture, completiv, expresia „în unitate cu", care se îndepărtează de textul original, întrucât deschide portița unei legături exterioare a omului cu Dumnezeu prin iubire, în timp ce textul de bază exprimă clar o unire internă, ontologică.

Deși recunosc că termenul *Apocalipsa* înseamnă *Revelație*, „martorii" susțin că sensul său a devenit peiorativ, ajungând să determine o epocă finală terifiantă, „un cataclism cosmic iminent", în care Dumnezeu va distruge puterile conducătoare ale răului și îi va ridica pe cei drepți la viață în Regatul mesianic[858].

---

[855] Idem, *Treziți-vă!*, 22 iunie 1995, p. 13
[856] Idem, *Treziți-vă!*, 22 noiembrie 1994, p. 19
[857] Idem, *Treziți-vă!*, 22 iunie 1995, p. 12
[858] *Webster's New Collegiate Dictionary*(f. alte ref. bibl.), apud *Ibidem*, p. 4

7.5. DENIGRAREA SFINŢILOR PĂRINŢI ŞI TEOLOGILOR ÎN PUBLICAŢIILE IEHOVISTE

Sfânta Tradiţie este, pentru „Martorii lui Iehova", ţinta unor atacuri directe, pe făgaşul protestant şi neoprotestant cunoscut. Epoca biblică este singura care prezintă importanţă: „la începutul secolului al doilea, după moartea ultimului apostol, a început în mod serios să se afirme abaterea de la credinţa creştină"[859]. Totuşi, „martorii" consemnează modele ale unor martiri, preluând din vieţile lor idei pentru a-şi susţine concepţiile eretice. Bunăoară, refuzul primilor creştini de a face parte din armatele şi conducerile administrative imperiale este privit de către iehovişti ca un temei al neacceptării satisfacerii stagiului militar şi a obligaţiilor civile şi obşteşti[860]. Realitatea consemnată de istoricii vremii afirmă, însă, că neînrolarea primilor creştini în armatele romane nu avea drept cauză lipsa de patriotism, ci dorinţa de a nu cădea în idolatrie, ştiut fiind că împăraţii romani, comandanţi supremi ai armatelor, se considerau ei înşişi zei.

Pentru „martori", nici măcar Tradiţia apostolică nu are valoare: „Părerile tradiţionale, conform cărora Toma s-a dus în India şi Evanghelistul Marcu în Egipt nu pot fi confirmate"[861]. Tradiţia catolică a vizitei Sfântului Iacob în Spania este îndelung contestată de „martori", ca fiind „nescripturală"[862]. Este negat şi faptul că Sfântul Petru ar fi predicat la Roma şi că ar fi fost martirizat de către Nero; de asemenea, contestă păstrarea Sfinţitelor Sale Moaşte la Vatican.

Prezentarea iehovistă a misiunii creştine în secolul I se face cu ajutorul unui fals prin omisiune: „Evanghelia era predicată de laici" – zic ei[863]. Fără îndoială că şi laicii transmiteau celor din jur mesajul credinţei creştine, însă munca misionară propriu-zisă, luminată de harul, harismele şi darurile Sfântului Duh, a aparţinut Sfinţilor Apostoli şi ucenicilor lor clerici: episcopi, preoţi şi diaconi. „Martorii" spun, însă, că ierarhia a înlocuit „adevărurile pure ale Bibliei cu tradiţii făcute de om"[864]. În realitate, valoarea Tradiţiei este completivă şi explicativă, întregind dreapta învăţătură predată de Biblie.

Sfântul Iustin Martirul şi Filosoful este, întrucâtva, considerat mai aproape de ideologia „martorilor", deoarece „avea o oarecare cunoştinţă despre învierea morţilor pe parcursul mileniului". Numit „Iustin Martirul"

---

[859] Idem, *Numele divin care va dăinui pentru totdeauna*, p.17
[860] A se vedea Idem, *Treziţi-vă!*, 22 octombrie 1998, p.6
[861] Idem, *Treziţi-vă!*, 8 decembrie 1994, p. 19
[862] Idem, *Treziţi-vă!*, 8 august 1991, p. 26
[863] J. Herbert Kane, *A Global View of Christian Missions From Pentecost to the Present*, f. ref. biobibl., apud W.T., *Treziţi-vă!*, 8 decembrie 1994, p. 19
[864] Idem, *Turnul de veghere*, 1 decembrie 1994, p. 6

sau „Martorul", „nu se poate spune cu exactitate în ce măsură a trăit el în armonie cu Scripturile şi cu învăţăturile lui Isus"[865] – zic iehoviştii.

Despre Teofil din Antiohia, „martorii" afirmă că nu pot spune „în ce măsură au fost afectate concepţiile sale de prezisa apostazie"[866].

Origen, considerat „filosof platonic al Şcolii din Alexandria"[867], este responsabil, în concepţia iehovistă, de introducerea în doctrina creştină a „dramei cosmice a sufletului".

Toţi Părinţii anteniceeni sunt consideraţi, de către iehovişti, antitrinitari. Spre exemplu, sunt oferite nume, precum: Justin, Irineu, Clement Alexandrinul, Tertulian, Ipolit şi Origen.

În viziunea iehovistă, „conciliul de la Niceea, care a definit dogma Trinităţii, a fost marea victorie a creştinismului apostat"[868]. Sfinţii Părinţi de la Sinodul I ecumenic sunt prezentaţi ca nişte marionete în mâna împăratului. Ei „au semnat Crezul, majoritatea împotriva voinţei lor"[869] – zic iehoviştii, care ironizează şi „aşa-zisa convertire la creştinism a împăratului Constantin I"[870], pe motiv că acesta s-a botezat pe patul de moarte. El a fost etichetat de iehovişti ca fiind „mânjit cu sânge, stigmatizat de nenumărate monstruozităţi şi plin de înşelătorii, un tiran hidos, vinovat de crime oribile"[871]. Istoricii au dovedit, însă, că el s-a arătat creştin prin fapte, iar întârzierea botezului s-a datorat strategiei sale de a tempera instigările, încă puternice, ale păgânismului.

Libertatea creştinismului, acordată prin Edictul de la Milan (313), nu este apreciată de iehovişti, deşi a însemnat stoparea sângeroaselor persecuţii. Ei o consideră „rezultatul urmăririi unor interese politice şi al maşinaţiilor viclene"[872] ale împăratului.

Pentru o doctrină care a abandonat credinţa în suflet şi nemurirea sa, monahismul şi ascetismul devin inutile[873]. „Martorii" susţin că „ascetismul prezintă într-un mod deformat relaţiile dintre om şi Dumnezeu"[874]. În acelaşi loc, ei afirmă că Hristos şi ucenicii săi n-au fost asceţi. Uită să amintească, însă, exemplul viu nou-testamentar oferit de Sfântul Ioan Botezătorul, ca şi (numeroasele) elemente din viaţa Mântuitorului care dau mărturie despre stilul său de viaţă – auster, nomad şi cast *(Matei 8,20; Luca 9,58)*. Monahismul, în Ortodoxie, este experierea concretă a sfaturilor

[865] Idem, *Turnul de veghere,* 15 martie 1992, p. 30
[866] Idem, *Turnul de veghere,* 15 martie 1996, p. 30
[867] Idem, *Turnul de veghere,* 1 august 1996, p. 7-8
[868] A. Hoekema, *op. cit.*, p. 286-287
[869] W.T., *Turnul de veghere,* 15 martie 1998, p. 28
[870] Idem, *Turnul de veghere,* 1 iulie 1993, p. 10
[871] Idem, *Turnul de veghere,* 15 martie 1998, p. 26
[872] *Ibidem*, p. 30
[873] a se vedea Idem, *Treziţi-vă!,* 8 martie 1997, p. 10
[874] Idem, *Treziţi-vă!,* 8 octombrie 1998, p.21

evanghelice şi constituie calea cea mai înaltă a urcuşului asemănării cu Dumnezeu, după modelul hristic. De aceea, Sfântul Ioan Cassian defineşte monahul ca fiind „ostaşul lui Hristos"[875].

Răspunderea pentru implicarea Bisericii Catolice „în afacerile politice ale acestei lumi" revine, în opinia „martorilor", Fericitului Augustin, care a afirmat că „împărăţia lui Dumnezeu a început deja în această lume, odată cu instituirea Bisericii"[876].

Eusebiu de Cezareea este criticat, de asemenea, pentru că a postulat ideea unei singure societăţi creştine, ca rezultat al unei posibile alianţe între Biserică şi stat[877]. Relatarea sa privind miracolele ce au însoţit victoria Sfântului Constantin asupra lui Maxenţiu le-a prilejuit iehoviştilor lansarea unor atacuri bazate pe supoziţii: „există contradicţii în ce priveşte timpul exact, locul şi alte amănunte legate de această viziune"[878]. În fapt, „martorii" refuză să accepte şi faptul că Hristos a fost răstignit pe o cruce, deci este de la sine înţeles că minunile săvârşite cu puterea ei le sunt inacceptabile.

Denigrările iehoviste o au în obiectiv şi pe Sfânta Elena, mama Sfântului Constantin. Aceasta este acuzată de uciderea norei sale, Fausta, în care „se pare" că „a fost implicată"[879]. O astfel de presupunere neîntemeiată este, în plus, şi nedreaptă, întrucât Sfânta Elena a fost un model de creştină autentică.

Pentru „martori", „Cronica lui Eusebiu" este titlul unei lucrări scrise de Ieronim[880]. Se ştie că Fericitul Ieronim a fost doar traducătorul celebrei *Istorii Bisericeşti* a lui Eusebiu de Cezareea. La rândul său, şi Ieronim este blamat pentru că era „animat de credinţa tradiţională a Bisericii în virginitatea perpetuă a Mariei"[881]. Sfinţii Părinţi de la Sinodul III ecumenic (Efes, 431) sunt consideraţi autorii formulei *Theotokos,* despre care iehoviştii afirmă că nu există în Biblie, nici ca expresie, nici conceptual. Am analizat într-un capitol anterior această părere eretică.

„Martorii" afirmă că nu sunt dovezi asupra realităţii unor locuri sfinte ale creştinilor (cum ar fi Sfântul Mormânt); ba, mai mult, acestea vor fi distruse în cataclismul prezis de ei[882]. O notă aparte o constituie desconsiderarea pelerinajelor, etichetate drept „un ritual împovărător". „Martorii" nu ţin nici o formă de post, deşi Scriptura este plină de modele de postitori, culminând cu Hristos, care practică postul şi îl recomandă ca

---

[875] Sf. Ioan Cassian, *Aşezămintele mânăstireşti,* I, 1, trad. prof. Vasile Cojocaru şi prof. David Popescu, prefaţă, studiu introd. şi note de prof. Nicolae Chiţescu, în P.S.B., vol. 57, p. 113

[876] Idem, *Turnul de veghere,* 1 iulie 1993, p. 9

[877] *Ibidem*, p. 10

[878] Idem, *Turnul de veghere,* 15 martie 1998, p. 27

[879] *Ibidem*, p. 29

[880] Idem, *Să acordăm atenţie...*, p. 197

[881] Idem, *Să aducem...*, p. 198

[882] Idem, *Turnul de veghere,* 15 ianuarie 1992, p.32

armă principală contra diavolului *(Marcu 9,29)*, dovedindu-i eficienţa prin respingerea ispitelor Satanei după postul din Quarantania.

7.6. SĂRBĂTORILE – ŢINTE ALE CONTESTĂRILOR IEHOVISTE

În perioada de început a mişcării iehoviste, exista prescripţia respectării Sabatului, consecinţă a fidelităţii lui Russell faţă de adventism. Ulterior, Rutherford anulează această practică, împreună cu întregul concept al respectării unei zile săptămânale de repaos; prozelitismul nu avea nevoie de timpi morţi, ai „odihnei".

„Martorii lui Iehova" afirmă că serbarea duminicii a început în secolul II, bazându-se pe istoricul disputei quatrodecimanilor[883] - sectă combătută la Sinodul I ecumenic. Ei nu au zi de odihnă, întrucât aşteaptă ca, după 6000 de ani de dominaţie satanistă asupra lumii, să urmeze ziua de odihnă pe parcursul „Domniei" milenariste. Interpretarea este forţată: deşi textul *II Petru 3,8* susţine că *o singură zi, înaintea Domnului, este ca o mie de ani şi o mie de ani ca o zi,* această afirmaţie nu poate fi interpretată literal, ci exprimă, alegoric, veşnicia lui Dumnezeu. La fel de bine s-ar fi putut spune: „la Dumnezeu, ziua este ca 1 milion de ani". În plus, asemănarea celor şase zile ale creaţiei cu şase epoci satanizate constituie o afirmaţie gravă, întrezărind, astfel, o abordare cosmogonică dualistă, inacceptabilă.

Iehoviştii îşi bazează obiecţiile privind ziua odihnei şi pe textul *Evrei 4, 9-10,* care vorbeşte despre cei care au *intrat în odihna lui Dumnezeu,* care se vor odihni de lucrurile lor, cum s-a odihnit Dumnezeu de ale Sale. Acest citat este rupt, evident, din context: anterior, la versetul 7, găsim stipulat că *Dumnezeu hotărăşte din nou o zi* a odihnei, cu referire la ziua Domnului – Duminica, şi nu la o perioadă mai lungă de timp, aşa cum înţeleg „martorii", referindu-se la odihna Regatului milenist.

Legea veche, pentru iehovişti, a fost „abrogată"[884], odată cu jertfa lui Hristos. Aceasta include şi Decalogul, pe care îl reneagă în întregime, pentru ca, mai apoi, cu texte din Noul Testament, să reconstituie fiecare poruncă în parte, mai puţin respectarea Sabatului. Odihna, pentru „martori", este de natură spirituală, şi este practicată cotidian, nu săptămânal. O astfel de abordare este nebiblică: Hristos nu a desfiinţat ziua odihnei, ci doar a atras atenţia, în câteva rânduri, asupra acriviei exagerate cu care înţelegeau evreii să o petreacă.

Naşterea Sfântului Ioan Botezătorul este considerată o sărbătoare păgână, care glorifică soarele binefăcător asupra secerişului şi urmăreşte

[883] Idem, *Turnul de veghere,* 15 martie 1994, p.4
[884] Idem, *Tu poţi...,* p. 205

evitarea unei ierni grele[885]. Este evident faptul că suprapunerea creştinismului peste religiile păgâne a adus cu sine „încreştinarea" unor sărbători, dar semnificaţia lor s-a schimbat cu desăvârşire în plan religios, rămânând doar anumite conotaţii legate de vechile practici ancestrale în mentalitatea populară şi în manifestările folclorice.

Sărbătoarea Crăciunului este îndelung contestată, începând din 1928, când Rutherford a inventat o serie de obiecţii, în mare parte fanteziste, încercând astfel să-şi domine autoritar adepţii, izolându-i de rude, prieteni şi cunoscuţi. Datinile legate de Moş Crăciun sunt considerate o „poveste". Faptul că păstorii erau pe câmp ar trebui să susţină, în concepţia iehovistă, o datare a Crăciunului în alt anotimp. Ei uită că, în Ţara Sfântă, clima este foarte posibil să fi fost blândă în acea vreme. De altfel, şi Hristos s-a născut într-un staul care, conform ideii acreditate de iehovişti, ar fi trebuit să fi fost îngheţat.

O altă obiecţie este legată de datarea sărbătorii, despre care nu există mărturii scrise din epoca nou-testamentară. Dimpotrivă, „martorii" opinează că, dacă Hristos a murit pe 14 Nisan, scăzând 3 ani şi jumătate (activitatea pământească), rezultă că s-ar fi botezat pe 1 octombrie, iar naşterea sa, care s-ar fi produs cu 30 de ani înainte de botez, ar fi avut loc la această dată calendaristică. Totuşi, datele şi „calculele" la care „martorii" sunt specialişti sunt cu totul relative; evangheliştii înşişi sunt rezervaţi, spunând că Hristos, la botez era *ca de treizeci de ani (Luca 3,23).*

Coincidenţa cu sărbătorile calendarului solar şi agrar roman este o altă motivaţie iehovistă a necinstirii Crăciunului. Celebrarea soarelui a fost, însă, încreştinată, căci Hristos este numit „Soarele dreptăţii". W. Lingle notează: „faptul că ţii o sărbătoare la aceeaşi dată la care a fost ţinută odată o sărbătoare păgână nu o face să fie păgână"[886]. Majoritatea creştinilor de azi nu cunosc măcar semnificaţiile ritualurilor păgâne antice, ca să nu mai vorbim de faptul că astăzi nu le mai practică nimeni. Totuşi, chiar şi această des-invocată origine păgână a sărbătorilor este mult discutabilă. După ultimele cercetări, se pare că ţinerea sărbătorilor creştine, începând cu Sfânta Duminică, datează din perioada apostolică.

O altă obiecţie menţionează faptul că evreii nu-şi serbau zilele de naştere, deci sărbătoarea Crăciunului ar fi inoportună. Creştinismul, însă, era destinat să devină religie universală, iar semnificaţia sărbătorii în sine este mult prea mare şi transcende nişte tradiţii evreieşti limitative. Numeroase mărturii din sfânta tradiţie susţin, cu argumente indubitabile, vechimea Crăciunului.

Sunt contestate şi tradiţiile privind numărul magilor – trei – şi vizita acestora imediat post-natală: bazându-se pe supoziţii, ei plasează călătoria

[885] Idem, *Treziţi-vă!*, 8 februarie 1997, p.29
[886] W. Lingle, *op. cit.*, p. 107

magilor mult mai târziu, considerând că Irod a cerut moartea pruncilor mai mici de doi ani întrucât Iisus era născut mai demult.

O altă obiecţie se referă la ideea de sărbătoare care, în concepţia iehovistă, nu-l poate face pe cineva creştin.[887] Tot martorii susţin că oferirea de cadouri trebuie făcută în tot parcursul anului, nu prilejuită de o dată limită. Însă mesajul Crăciunului imprimă şi bucuria milosteniei ca virtute creştină, iar exemplul magilor este mobilizator. „Fecioara Maria, Simeon, Ana, păstorii şi îngerii n-au organizat petreceri şi nu I-au adus daruri lui Hristos" – spun „martorii". Este adevărat, dar aceştia aveau alte responsabilităţi. Magii au fost cei trimişi de Dumnezeu pentru a arăta tuturor că Mesia este Domn şi Împărat al făpturii.

„Martorii" au serbat Crăciunul până în anii '20, când „au progresat din punct de vedere spiritual". De asemenea, tot până atunci şi-au serbat şi zilele personale de naştere. Russell însuşi a primit un cadou de ziua sa, pe scena unui congres din Jacksonville – Florida[888].

Actualmente, iehoviştii consideră că aniversările zilelor de naştere sunt de origine păgână, fiind asociate biblic cu Faraonul egiptean şi cu regele Irod Antipa. Surprinzător este faptul că, în aceste condiţii, „martorii" nu se opun aniversării datei căsătoriei, lăsând organizarea unui astfel de eveniment la libera alegere a soţilor, cu condiţia să nu devină „o reuniune de mari proporţii"[889].

Printr-o nefericită comparaţie, „martorii" afirmă că nici unui matur nu i-ar face plăcere dacă i s-ar publica o fotografie din pruncie şi nu una recentă: aşijderea şi Hristos, slăvit ca „bebeluş", este tratat cu „lipsă de respect"[890], căci El ar trebui onorat ca Rege. Negarea Dumnezeirii Fiului îi face pe iehovişti să ia în calcul în elogierea Sa doar considerente ale vieţii omeneşti, şi nici acestea într-un mod just. Persoana lui Hristos s-a manifestat în mod plenar încă din pruncie (o dovadă ne-o arată El Însuşi, la 12 ani, la Templu); închinarea adusă Lui nu poate fi diferită, pe segmente de vârstă.

„Martorii" se opun respectării postului Paştelui, ca fiind „nebiblic", întrucât Hristos nu a postit în săptămâna care a precedat moartea Sa[891]. El, însă, a postit după botezul Său, arătând apoi, în urma discuţiei cu Satana, biruinţa asupra ispitelor acestuia, ca rezultat favorizat de postul ţinut în mod conştient. Hristos exprimă, cu acest prilej, superioritatea hranei spirituale faţă de cea materială, nu în sensul platonic al desconsiderării trupului material, ci al stabilirii unei ierarhii a valorilor bine determinată. Postul

---

[887] W.T., *Treziţi-vă!*, 8 decembrie 1991, p.19
[888] Idem, *Turnul de veghere*, 15 februarie 1909, apud *Turnul de veghere*, 15 octombrie 1998, p. 30
[889] *Ibidem*, p. 30-31
[890] Idem, *Turnul de veghere*, 15 decembrie 1994, p. 6
[891] Idem, *Turnul de veghere*, 15 noiembrie 1996, p. 6

Paştelui exprimă, în plus, în creştinism, penitența pentru starea de păcătoşenie a omenirii, spălată prin jertfa lui Hristos.

Simbolistica înroşirii ouălor de Paşti este pusă în legătură, de către „martori", cu un ritual păgân al fertilității[892].

Hotărârea Sinodului I ecumenic de a nu face să coincidă Paştele creştin cu cel evreiesc este considerată de „martori" o „dovadă de antisemitism"[893]. Acuzația este ireală şi abuzivă, întrucât lipsa de părtăşie cu evreii nu înseamnă, în nici un caz, şi prigonirea lor.

Prin afirmații precum: „alte sărbători se țin în onoarea unor oameni proeminenți" şi „Biblia avertizează împotriva idolatrizării oamenilor"[894], „martorii" se arată incapabili să facă distincție între adorare şi venerare.

[892] Idem, *Şcoala şi Martorii lui Iehova*, 1986, p. 19
[893] Idem, *Turnul de veghere*, 15 martie 1994, p. 6
[894] Idem, *Tu poți...*, p. 214

PARTEA A II-A
PROZELITISMUL ANTISOCIAL AL „MARTORILOR LUI IEHOVA" ŞI MISIUNEA CREŞTINĂ A BISERICII

Capitolul 3
TULBURĂRI SOCIALE ŞI MANIFESTĂRI ANTISTATALE GENERATE DE MIŞCAREA IEHOVISTĂ

1. IZOLAREA SOCIALĂ A MARTORILOR - CAUZE ŞI FORME DE MANIFESTARE -

„Martorii lui Iehova" se află într-o permanentă tensiune cu ceilalţi factori din sfera socială. În afara nestăvilitului lor iureş prozelitist, am putea spune că ei nu sunt deloc prezenţi în societate, ba chiar îi vedem ostili acesteia. Orice altă formă de convieţuire socială le este străină. Ar fi de înţeles dacă această situaţie s-ar limita numai la criteriul religios, respingând celelalte grupări similare care propagă învăţături ce le sunt inacceptabile. Dar intoleranţa lor se răsfrânge asupra tuturor modalităţilor de grupare socială, fie pe considerente naţionale şi politice, fie pur şi simplu ca moduri de organizare comunitară a vieţii umane. Familia însăşi, ca model de convieţuire socială, nu este acceptată decât în condiţiile integrării în sectă[895]. Statele, guvernele, parlamentele şi celelalte alcătuiri fireşti ale vieţii social-politice sunt blamate, întrucât se interpun „adevăratei" conduceri planetare: „regatul lui Iehova". Din acelaşi motiv, sunt respinse din start toate formele de asociere: echipe sportive, cluburi, unităţi de apărare statală sau individuală, organizaţii, fundaţii, ligi etc.[896]

O primă cauză a acestei nefireşti stări de lucruri rezidă în doctrina extrem de rigoristă iehovistă – lipsită de modelul vieţii de comuniune şi iubire a Sfintei Treimi şi afirmând o totală desconsiderare a persoanei umane, privată, în perspectiva iehovistă, de lumina sufletului şi a facultăţilor lui. De altfel, analizând tipologiile umane iehoviste, care se prezintă singure în publicaţiile sectei, tragem concluzia tristă că „martorii" au şi o predispoziţie spre a-şi nega propria personalitate. De obicei, atacul prozelitist dă rezultate atunci când găseşte teren prielnic în firea umană slăbită de suferinţe fizice şi psihice. Este cazul, de pildă, al tinerei „Robin"[897], care, la vârsta de 14 ani şi-a pierdut vederea şi, în acelaşi an, a rămas orfană de mamă. Nu i-a fost greu, în schimb, să ajungă „evanghelizatoare cu timp integral". Alt personaj, „Jeff", a trăit experienţa de a fi abandonat de tată, împreună cu şase fraţi, pe când avea 12 ani.

---

[895] Nici nu este de mirare acest lucru, atâta vreme cât s-au lipsit de modelul trinitar.

[896] Nu ezită, însă, să le ceară sprijinul atunci când pozează în victime, invocând „drepturile omului"...

[897] „Unele nume au fost schimbate..." Oare, de ce? A se vedea W.T., *Treziţi-vă!*, 22 mai 1997, p.19

Evident că şi-a găsit repede un nou părinte (să fi fost, oare, invers?): Iehova[898]. „Peggy" se droga şi se prostitua. A fost „convertită" rapid[899]. O altă tânără mărturiseşte că, înainte de convertire, se gândea că „sinuciderea este singura soluţie"[900].

Pasul următor este excluderea din societatea oamenilor obişnuiţi, a prietenilor care nu sunt membri ai sectei, etichetaţi drept „asocierile rele"[901], şi întovărăşirea cu noii prieteni – iehoviştii, „modele demne de urmat"[902]: „Puteţi voi să evadaţi din imperiul răutăţii pe care Satan l-a clădit azi pe pământ?"[903]. Răspunsul afirmativ la această întrebare retorică este imuabil; este singura cale pentru a progresa în cadrul sectei şi nu dă nici o şansă păstrării vechii identităţi.

Familia este cea chemată să vegheze la stabilirea unui program comun pentru toţi membrii ei, implicând activităţile dedicate chemărilor sectei (prozelitism, instruire proprie, activităţi cultice) şi excluzând orice formă de întovărăşire cu ceilalţi oameni, în afara relaţiilor prozelitiste. O atenţie deosebită este acordată tinerilor, cărora le sunt interzise întâlnirile cu cei de vârsta lor[904], pe motivul protecţiei faţă de ispitele unor comportamente imorale. De fapt, chiar şi „martorilor" care şi-au propus să se căsătorească, nu li se permite să-şi manifeste sentimentul reciproc de iubire prin manifestări de tandreţe, până la oficierea nunţii[905]. Ei nu au voie să rămână vreodată singuri; li se recomandă să se distreze numai în locuri publice: în parc, la patinoar etc.[906] Seducţia romantică (flirtul) este considerată un păcat şi chiar este interzisă tinerilor „martori", chiar dacă sunt necăsătoriţi[907].

Posibilele legături de prietenie şi iubire ale tinerilor „martori" cu persoane de sex opus care nu le împărtăşesc convingerile religioase constituie fapte culpabile, nepermise de către „bătrânii" sectei[908]. Tinerii „martori" sunt atent îndrumaţi „să nu cultive sentimente romantice faţă de persoane nebotezate la secta"[909]. Printre motivele invocate, sunt şi multe exagerări, prezentate într-un mod insidios, cum ar fi oferirea de exemple ale unor tineri „nemartori" vicioşi. Însă teama îndreptăţită a conducătorilor sectei privitor la această situaţie se bazează pe concluzia dovedită că, în urma unei astfel de legături, „martorul"

---

[898] *Ibidem*
[899] Idem, *Treziţi-vă!*, 22 noiembrie 1995, p. 13-14
[900] *Ibidem*, p. 30
[901] Idem, *Treziţi-vă!*, 22 octombrie 1998, p. 14
[902] *Ibidem*
[903] Idem, *Treziţi-vă!*, 8 martie 1997, p. 8
[904] a se vedea Idem, *Treziţi-vă!*, 8 iunie 1997, p.8
[905] Idem, *Treziţi-vă!*, 22 iunie 1994, p. 30
[906] Idem, *Turnul de veghere*, 15 aprilie 1993, p. 16
[907] a se vedea Idem, *Treziţi-vă!*, 8 august 1991, p. 14-16
[908] a se vedea Idem, *Treziţi-vă!*, 22 ianuarie 1996, p.16
[909] Idem, *Treziţi-vă!*, 22 iulie 1994, p. 19

poate fi uşor sfătuit să renunţe la sectă. În urma unei astfel de privaţiuni, mulţi tineri iehovişti nu-şi pot găsi „jumătatea" sau cad în patima masturbării[910]. Pentru „martori", aceasta este „un obicei impur", şi nu unul dintre „păcatele grave"[911], deşi în Sfânta Scriptură este condamnată (a se vedea *Facere 38, 8-10; Matei 5, 28; I Corinteni 6, 9).*

Concepţia ortodoxă privitoare la „frica de Dumnezeu" este expresia respectului, formă intrinsecă a adorării Sale. „Martorii lui Iehova" extind termenul de „frică" până la cele mai radicale sensuri ale sale, ajungând să vorbească de „groaza de la Iehova"[912]. „Adesea suntem cuprinşi de un sentiment de uimire amestecat cu teamă"[913] – zic ei. Spectrul Armaghedonului şi teroarea apocaliptică a eshatonului adus cu necesitate în lumea contemporană contribuie la fructificarea acestei idei. De fapt, frica este o coordonată esenţială a profilului psihologic al sectarilor iehovişti. Una din temele anuale de desfăşurare a congreselor iehoviste a fost: Să cultivăm o teamă sfântă! (1994). Din mesajele transmise cu acest prilej, am reţinut că adepţilor li se impune „o frică sănătoasă de a nu-I displăcea"[914] lui Dumnezeu. Psihoza porneşte de la însăşi reprezentarea lui Dumnezeu „iradiind o strălucire inspiratoare de teamă"[915].

„Martorii" practică o metodă hipnotică de captare a atenţiei, interlocutorilor. Iată ce sfat li se dă acestora din urmă: „Disciplinaţi-vă, astfel încât să rămâneţi concentrat asupra a ceea ce spune celălalt". În continuare, li se cere să-l privească în ochi pe cel ce vorbeşte, pentru ca, în final, să conchidă: „Nu vă îngrijoraţi cu privire la ce răspuns veţi da; acesta va veni ca rezultat natural al ascultării concentrate"[916]. Tinerii sunt sfătuiţi să nu se opună, atunci când au impresia că părinţii lor le ţin viaţa sub control[917].

Prozelitismul iehovist îşi îndreaptă atenţia numai asupra persoanelor ce dovedesc lipsă de pregătire teologică. „Martorii" sunt insistent îndrumaţi să nu intre în legătură cu cei ce „afişează propria lor aşa-zisă instruire în limba ebraică sau greacă"[918], deci cu adevăraţii specialişti din ramura biblică a teologiei. Sunt interzise chiar şi contactele prin e-mail cu „gânditorii apostaţi". Publicaţiile iehoviste conţin şi interdicţii privitoare la asocierea adepţilor lor cu vecinii, colegii de serviciu, de facultate sau de şcoală, care-i pot distrage de la afilierea faţă de sectă.

---

[910] a se vedea Idem, *Treziţi-vă!*, 22 octombrie 1995, p.25-30
[911] Idem, *Treziţi-vă!*, 8 decembrie 1994, p. 25
[912] Idem, *Turnul de veghere,* 15 decembrie 1993, p. 17
[913] Idem, *Există un Creator care se interesează de voi?,* p. 68
[914] Idem, *Turnul de veghere,* 15 ianuarie 1995, p. 25
[915] Idem, *Cunoştinţa...,* p.23
[916] Idem, *Treziţi-vă!*, 8 decembrie 1994, p. 27
[917] Idem, *Treziţi-vă!*, 8 august 1991, p. 21-23
[918] Idem, *Turnul de veghere,* 1 august 1993, p. 16

„Martorii" înşişi sunt nevoiţi să recunoască: „este necesar să ne izolăm din când în când"[919]. Joel Eliott remarcă, excelent: „În regatul teocratic iehovist, particularităţile etnice, afinităţile politice şi distincţiile socio-economice sunt repudiate şi dizolvate"[920].

Vrând să explice cauza depresiei psihice, într-o publicaţie adresată special celor suferinzi de această afecţiune, „Martorii lui Iehova" îşi permit să afirme: „Faptul că suntem mâhniţi şi supăraţi pe noi înşine constituie în sine dovada că nu vrem să păcătuim..."[921]. Dumnezeu ne-a lăsat, însă, porunca de a lupta împotriva păcatului cu bucurie, săvârşind binele. *Faţa posomorâtă (Facere 4,6)* este expresia unui rău ascuns, după exemplul biblic al lui Cain.

1.1. SINGURA FORMĂ DE GRUPARE ACCEPTATĂ – SECTA ÎN SINE –

Odată intrat în sectă, noului convertit la mişcarea iehovistă i se cere o schimbare profundă a modului de viaţă dus până atunci. Orice legătură cu lumea îi este permisă numai având girul conducătorilor sectei: „În congregaţia creştină, unitatea este vitală"[922]. Toţi noii-veniţi sunt datori să respecte programul de muncă prozelitistă şi li se interzice să mai aibă legături cu comunităţile religioase din care făceau parte. Iată ce declară unii dintre ei: „...de atunci (data „convertirii" la sectă – n.n.) nu am mai pus niciodată piciorul în vreo biserică"[923]. Mesajul este ostentativ, pilduitor şi pentru alţi astfel de „convertiţi".

„Martorii lui Iehova" creează probleme sociale majore şi datorită legilor extrem de dure impuse propriilor adepţi, care, odată intraţi în sectă, nu se mai pot dezice uşor de hotărârea luată. În cazul în care îşi revin şi doresc să părăsească gruparea, dându-şi seama de eroarea sectară iehovistă, s-a constatat că „sunt urmăriţi, tracasaţi până la disperare şi chiar atraşi în «întâmplări» fatale[924]. „Caracterul antisocial al comportării lor"[925] este evident.

Unul din sloganurile iehoviste comune este: *Trebuie să ne ferim de o asociere strânsă cu oamenii din lume!*[926] Sunt interzise şi profesiile care promovează astfel de asocieri. Când îşi descriu semenii care nu sunt

---

[919] Idem, *Turnul de veghere,* 15 martie 1996, p. 4
[920] Joel Eliott, *The Jehovah's Witnesses and the Theocratic Subversion of Ethnicity,* la www. Watchtower informationservice.org
[921] W.T., *Mângâiere pentru cei deprimaţi...,* 1993, p. 4
[922] Idem, *Treziţi-vă!,* 8 februarie 1998, p.13
[923] Idem, *Treziţi-vă!,* 22 martie 1996, p.13
[924] P.I.David, *op. cit.,* vol I, p.214
[925] Ş. Constantinescu, *op. cit.,* p. 16
[926] W.T., *Turnul de veghere,* 15 februarie 1994, p. 24

„martori", iehoviştii folosesc sintagme de genul: „oameni bestiali", „lacomi şi răuvoitori", care, „în sens figurat...intenţionează să-i mănânce de vii"; „fraţii", însă, „nu vor să...rănească sau să...devoreze"[927].

Vorbind despre „loialitate" în cadrul sectei, „martorilor" li se impune să nu aibă legături cu „apostaţii" şi nici măcar să nu aibă curiozitatea de a afla părerile lor teologice, în cazul în care acestea contravin ideologiei sectei[928].

Angajarea în locuri de muncă la distanţă de domiciliul conjugal nu este recomandată de „martori". Motivele invocate sunt: izolarea faţă de colaboratorii creştini şi expunerea la „asocieri foarte rele"[929].

Din clipa aderării la sectă, adepţii iehovi sunt constrânşi să renunţe chiar şi la propria familie, pentru a nu fi influenţaţi în continuare de idei contrare noii lor orientări. De multe ori, astfel de cazuri sunt prezentate ca exemple în revistele iehoviste, spre a sluji drept îndemn şi altora: „Tatăl meu nu a vrut să-şi ia rămas bun de la noi şi de atunci nu l-am mai văzut sau auzit vreodată" – declară o martoră[930]. Desconsiderarea poruncii a V-a din Decalog este evidentă: părăsirea tatălui în prag de bătrâneţe, doar pentru că refuza să accepte doctrina sectei, este incalificabilă.

Teodor Ardelean descrie cazul a două tinere, surori după trup, care au renunţat la facultate pentru a se dedica prozelitismului iehovist. Tragic, ele fie îşi uită, fie îşi reneagă familia, prietenii, foştii profesori şi colegi. Odios, la înmormântarea tatălui lor, ele „zâmbeau ironic, gesticulau disprețuitor, ...râdeau în hohote..."[931].

„Martorii" înşişi recunosc că există cazuri de familii care ajung să fie divizate, atunci când unul sau mai mulţi dintre membrii lor devin adepţi ai grupării iehoviste[932]. Cei ce se convertesc la sectă sunt avertizaţi asupra faptului că vor putea suporta „ridiculizări din partea membrilor familiei sau a cunoscuţilor"[933].

Odată intraţi în sectă, „martorilor" nu le sunt acceptate hobbyurile[934]. De asemenea, iehoviştii nu sunt de acord cu „carierele lumeşti"[935] sau cu pasiunile muzicale, întrucât „astăzi, mai mult ca oricând, toate genurile de muzică reflectă influenţa dumnezeului veacului acestuia – Satan Diavolul"[936]. Li se cere să fie reticenţi şi faţă de cuceririle ştiinţei şi tehnicii: „să nu doriţi

---

[927] Idem, *Turnul de veghere*, 15 februarie 1996, p. 16
[928] Idem, *Turnul de veghere*, 15 martie 1996, p. 17
[929] Idem, *Turnul de veghere*, 1 octombrie 1996, p. 31
[930] Cassie Bright, *op. cit.*, p.13
[931] T. Ardelean, *op. cit.*, p. 61
[932] W.T., *Turnul de veghere*, 1 iulie 1993, p. 15
[933] Idem, *Cunoştinţa...*, p. 129
[934] Idem, *Turnul de veghere*, 15 ianuarie 1992, p, 28
[935] *Ibidem;* Idem, *Turnul de veghere*, 15 martie 1992, p.13
[936] Idem, *Turnul de veghere*, 15 aprilie 1993, p. 24

să vă procurați ultimele noutăți în domeniul electronicii"[937].

„Martorii lui Iehova" nu respectă nici o sărbătoare: laică, religioasă sau personală. Ei se izolează, astfel, în cercul lor restrâns de prieteni, iar proprii lor copii nu se pot bucura de momentele deosebite legate de tradițiile zilelor de sărbătoare. Crăciunul nu reprezintă, pentru „martori", momentul Nașterii Domnului, ci încreștinarea sărbătorii păgâne a Saturnaliilor. Despre Iisus, ei zic că nu s-a născut iarna, pentru că păstorii erau cu oile pe câmp[938]. Justificarea lor este neîntemeiată: Țara Sfântă are o climă cu ierni blânde, mai mult ploioase, și cu zăpadă extrem de rară.

Este cunoscut faptul că iehoviștii se confruntă cu o mare instabilitate a adepților lor. Deși în urma prozelitismului practicat asiduu sunt atrași în permanență noi adepți, numărul membrilor sectei la nivel mondial nu crește foarte mult, întrucât în paralel se întâmplă numeroase excluderi și dezertări ale celor nemulțumiți și frustrați, sătuli de promisiuni și preziceri neîmplinite.

Simplul fapt al „asocierii" cu o persoană din afara sectei (în scopul căsătoriei) atrage după sine excluderea[939]. „Martorii" înșiși declară că exclud din sectă câteva mii de persoane anual[940]. Orice legătură cu cei excluși din sectă este interzisă, sub pretextul loialității față de Iehova. Indiferent cât de apropiată ar fi fost prietenia între două persoane, în cazul excluderii uneia din congregație, celeilalte i s-ar impune să rupă orice relație cu ea[941]. Același lucru este valabil chiar și pentru rudele de gradul I (părinți/copii)[942].

Pentru a preîntâmpina acest fenomen, „Martorii" își instruiesc adepții fideli să colaboreze cu „bătrânii", ori de câte ori simt vreo schimbare în comportamentul vreunui „frate", aflat în pericol de a se rătăci. Simplul fapt al descoperirii unui păcat comis de un alt „frate" din sectă impune pâra acestuia imediată la corpul de „bătrâni". Același lucru se impune și dacă sesizează din partea vreunui coreligionar tendințe centrifuge față de sectă[943].

Unii tineri „martori" duc o viață duplicitară: se implică și în manifestările specifice sectei, alături de părinți, dar se integrează și în comunitatea colegilor de școală, ajungând chiar la alcoolism, trăire imorală sau consum de droguri[944]. Cazurile au ajuns în atenția redactorilor de la revista *Treziți-vă!,* care propun diverse măsuri de a limita proporțiile fenomenului. Mulți tineri „martori" nu suportă tratamentul restricțiilor la care sunt supuși și preferă să-și ascundă adevărata identitate, atunci când

[937] Idem, *Turnul de veghere,* 1 decembrie 1996, p. 12
[938] Idem, *Treziți-vă!,* 8 decembrie 1994, p. 31
[939] Idem, *Turnul de veghere,* 15 noiembrie 1992, p. 16
[940] Idem, *Turnul de veghere,* 15 decembrie 1995, p. 28
[941] Idem, *Treziți-vă!,* 22 ianuarie 1996, p. 16-17
[942] *Ibidem,* p. 30
[943] *Ibidem*, p. 15-16
[944] Idem, *Treziți-vă!,* 8 martie 1994, p. 18-20

participă la activităţi prohibite de sectă. Din surse iehoviste, aflăm că tinerii „martori" îşi programează participarea la astfel de manifestări interzise chiar la întrunirile „congregaţiei"[945].

Pentru a nu risca pierderea afiliaţiei faţă de sectă, „martorilor" li se propun mijloace prin care aceştia să rămână în contact permanent cu ideologia ei, în funcţie de meseria fiecăruia. De pildă, şoferilor profesionişti li se indică să asculte „casete pe care sunt înregistrate subiecte biblice, cum ar fi articole din *Turnul de veghere* şi *Treziţi-vă!* şi pasaje din Biblie"[946]. Numai conducătorilor sectei le este permis să lectureze alte genuri literare – de care se şi folosesc în compunerea articolelor lor. „Martorilor" de rând nu li se dă voie să citească decât literatura sectei.

Iehoviştilor care sunt parteneri de afaceri şi au litigii ce nu pot fi soluţionate decât în instanţă, li se interzice să apeleze la justiţia laică, pentru a nu dezonora congregaţia din care fac parte. Ei sunt îndrumaţi să apeleze la judecata „bătrânilor" sectei[947]. De fapt, munca întreprinzătorilor privaţi este foarte greu acceptată în sectă. Acestora li se pun restricţii, de genul: să nu investească prea mult timp sau bani care ar putea fi de folos în slujba „Regatului", să nu înşele pe nimeni şi să-şi păstreze prietenii sectari şi legăturile cu congregaţia.

Solidaritatea „martorilor" este renumită pe glob. De pildă, după bombardamentele din Liban, ei au participat la refacerea locuinţelor fraţilor lor distruse de bombe[948]. Întrajutorarea iehovistă se situează, uneori, la limita prevederilor morale: se cunosc cazuri când „martorii", în zelul lor de a ajuta o familie al cărei membru era bolnav, s-au oferit să doarmă peste noapte în casa respectivă[949].

O serie de articole dintr-unul din numerele revistei *Treziţi-vă!* se referă la problema singurătăţii, care afectează un număr foarte mare de locuitori ai planetei. După ce analizează cauzele determinante ale fenomenului în sine, „martorii" oferă şi soluţia: afilierea la societatea lor[950].

1.2. REZERVE ŞI ATITUDINI ANTISOCIALE FAŢĂ DE GRUPURI ŞCOLARE, ECHIPE SPORTIVE, MIJLOACE DE DIVERTISMENT ETC.

Izolaţionismul social practicat de „Martorii lui Iehova" se vădeşte, mai ales, prin atitudinea faţă de organizarea temporală a vieţii. Pentru un „martor", timpul în sine este extrem de preţios, având în vedere faptul că

[945] Idem, *Treziţi-vă!*, 22 februarie 1994, p. 25-27
[946] Idem, *Treziţi-vă!*, 8 august 1997, p.23
[947] Idem, *Turnul de veghere*, 1 mai 1995, p. 30
[948] Idem, *Turnul de veghere*, 1 ianuarie 1991, p. 28
[949] Idem, *Treziţi-vă!*, 8 februarie 1998, p.10
[950] Idem, *Treziţi-vă!*, 22 ianuarie 1994, p. 3-11

datoria de a face noi prozeliți este mai importantă ca orice. De fapt, cheia existenței pentru el se reduce la asiduitatea acaparatoare de minți și suflete a atragerii cât mai multor semeni în rândul slujbașilor „Regatului". De aceea, prozelitismul devine pentru el un drog: la locul de muncă, în mijloacele de transport în comun, în magazine sau la piață, în parc sau la spital – pretutindeni el „predică". Dar aceasta nu este de ajuns. Acasă, când ar trebui să se odihnească, să se destindă într-un fel anume sau, de ce nu, să plănuiască o vacanță, gândul îi zboară tot la „lucrarea" sa „spirituală". Așa că, mai bine pleacă din nou pe teren, căutând din casă-n casă creduli cărora să le servească „studii biblice gratuite la domiciliu".

Am căutat, în câteva cuvinte, o apropiere cât mai fidelă de stilul de viață al unui „martor al lui Iehova". La prima vedere, nu izolarea socială pare să fie caracteristica unui astfel de stil, ci, poate pentru unii, prezența „martorilor" în societate este evidentă. Din păcate, un studiu atent scoate imediat la iveală faptul că, în afara intereselor lor prozelitiste, „Martorii lui Iehova" nu se implică cu nimic în sfera socială, ci dimpotrivă, sunt ostili societății în sine, pe care o consideră total alterată, satanizată, și din care se autoexclud cu mândrie, preferând să se organizeze în secta lor ramificată la scară planetară. De fapt, însăși fervoarea cu care își caută adepți este determinată de dorința de a-i smulge pe aceștia din societatea în care trăiesc, considerată bolnavă, în scopul salvării lor în promisul „paradis pământesc".

Rezumativ, izolaționismul social iehovist capătă proporții la scară macrosocială: secta însăși, prin felul de a acționa, prin doctrina propagată și prin practici specifice de respingere se izolează de restul societății, și acest lucru se vădește și la nivelul fiecăruia dintre adepții ei. S-ar putea obiecta aici că retragerea „martorilor" în afara societății ține de autodefinirea conceptuală a organizației lor, în sine. Acest lucru nu este adevărat. Și baptiștii, de pildă, și-au fixat, ideatic, credința, până în cele mai mici amănunte, și pot fi identificați cu ușurință în rândul cultelor neoprotestante, dar nimic din modul lor de a-și practica religia sau din doctrina promovată nu susține ruperea de societate sau organizarea religioasă ca o structură socială paralelă. Afirmarea unei credințe religioase sau practicarea ei nu trebuie să ducă la separarea de societate, ci la potențarea și valorificarea acesteia, prin efortul comun de luminare a conștiinței, de înălțare spirituală.

Între prozelitismul practicat de „Martorii lui Iehova" și izolarea lor socială este o relație de tip cauză-efect. Dacă revenim la structura stilului lor de viață, constatăm că toate eforturile lor sunt concentrate asupra activităților prozelitiste. Întregul timp și toate resursele de energie (nemaivorbind de cele materiale) trebuie „dedicate lui Iehova". Conducătorii mișcării, sensibil interesați de rezultatele muncii prozelitiste, se preocupă îndeaproape de viața

personală a adepților lor. Un articol de fond din revista „Treziți-vă!"[951] se intitulează: „Să căutăm divertismente sănătoase". Aici găsim, pe lângă observații pertinente, cu privire la maniera imorală în care se prezintă unele mijloace recreative moderne, și restricții nefirești, care ne duc cu gândul la nemiloasa constrângere la care sunt supuși „martorii": „în ultimii ani, producătorii de filme au demonstrat o predilecție pentru perversiune"[952]; „televizorul poate fi periculos"[953]; jocurile video sunt „mai rele decât televizorul sau filmele"[954]; „muzica la care au acces adolescenții este stupefiantă...plină de mânie și deznădejde"[955]. „Tinerii frecventează discotecile, cluburile de biliard și pub-urile"[956]. Evident că multe dintre aceste afirmații sunt exagerate, cu scopul de a discredita anumite forme de distracție care nu convin grupării iehoviste.

Sub titlul „Ar fi bine să intru într-o echipă sportivă?", un articol publicat într-o revistă iehovistă[957] enumeră mai multe motive pentru care sporturile organizate sunt considerate nepotrivite pentru adepții sectei: comportamentul maniacal al unor antrenori, tulburări psihice sau fizice, probleme la învățătură, predispoziție spre consumul de alcool sau droguri etc. La aceste evidente exagerări, „martorii" suprapun și considerente biblice: virtuți precum blândețea sau bunătatea sunt, în concepția lor, incompatibile cu dorința de victorie din sport, obținută uneori prin mijloace nesportive. Accidentările sunt privite ca forme de nepăsare față de datoriile biblice față de trupul nostru, iar prezența la vestiarele comune este considerată un prilej de angajare a unor discuții imorale. În fapt, cazurile prezentate sunt excepții extrem de rare; realitatea confirmă rolul benefic al sportului asupra sănătății. Însă cea mai grea acuzație adusă sportivilor de performanță este lipsa lor de considerație față de timpul pierdut cu antrenamentele și desfășurarea competițiilor: „Pune-ți întrebarea: «Dacă voi face parte dintr-o echipă, va trebui să lipsesc de la întrunirile creștine sau voi participa la lucrarea de predicare într-o măsură mai mică?»"[958]. Răspunsul îl oferă „martorii" înșiși: „A juca într-o echipă poate fi un proiect extenuant și consumator de timp"[959]. „Martorii lui Iehova" „se străduiesc să tempereze accentul care se pune pe realizarea unor performanțe sportive"[960]. Evident, interesele prozelitiste primează.

---

[951] Este vorba de numărul din 22 mai 1997
[952] W.T., *Treziți-vă!* , 22 mai 1997, p.4
[953] *Ibidem*, p.5
[954] Prof.(?) Marsha Kinder, *Ibidem*, p.6
[955] *Ibidem*
[956] *Ibidem*, p.7
[957] Idem, *Treziți-vă!*, 22 martie 1996, p.21-23
[958] *Ibidem*, p.22
[959] Idem, *Treziți-vă!*, 22 februarie 1996, p. 14
[960] Idem, *Școala și Martorii lui Iehova*, p. 23

Articolul se adresează, in aceeaşi măsură, şi părinţilor, care trebuie să-i consilieze pe copiii lor în aşa fel încât aceştia să renunţe de bună voie la sporturi şi să pună pe primul plan „adevăratele ţeluri" ale vieţii. Ei sunt avertizaţi asupra pericolului ca odraslele lor să-şi facă prieteni care să-i scoată din societatea adepţilor sectei. De aceea, soluţia oferită este practicarea activităţilor recreative numai „împreună cu prietenii creştini" sau „cu familia", „într-o curte sau într-un parc din localitate"[961]. Calitatea de „martor al lui Iehova" presupune renunţarea la practicarea anumitor sporturi, precum boxul, considerat o „supapă a violenţei"[962].

Lupta cu păcatul invidiei este, pentru conducătorii spirituali iehovişti, un subiect de dezbatere folosit ca prilej de a-i consilia pe tineri în sensul respingerii imitării celor din jur, inclusiv în ceea ce priveşte ţinuta vestimentară sau posesia unor bunuri materiale. Prin această atitudine, se încearcă limitarea cât mai strictă a posibilităţii ca tinerii „martori" să intre în interacţiune cu cei din jurul lor, care i-ar putea distrage de la scopurile fixate de sectă[963].

„Când îşi aleg modul de destindere", „Martorii" trebuie să se lase „îndrumaţi de principiile biblice"[964]. Din puzderia de texte scripturistice invocate de ei, multe nu au nimic de-a face cu divertismentele (o recunosc ei înşişi – pentru textul de la *Filipeni 4,8*), ci se opresc mai degrabă asupra necesităţii de concentrare „asupra lucrurilor care îi plac lui Iehova"[965]. Aşadar, teama reală a lor se îndreaptă nu atât asupra divertismentului în sine (ce poate fi rău sau imoral într-un simplu joc de biliard, de exemplu?), ci asupra pierderii de timp preţios ce ar putea fi utilizat în scopuri prozelitiste: „atât copiii, cât şi adulţii, trebuie să cunoască nu numai *modul* corect de destindere, ci şi *cantitatea* corespunzătoare"[966].

Tinerii nu au voie nici să candideze la funcţii reprezentative în rândul grupurilor şcolare[967]. Nu participă la reuniuni şcolare dansante sau la concursuri de frumuseţe[968]. Cercurile sau cluburile de elevi sunt interzise tinerilor „martori", întrucât aceştia trebuie să-şi petreacă, mai bine, timpul, în „activităţi organizate de familie sau de adunare"[969]. Nu au voie să se implice în manifestări artistice sau piese de teatru în şcoală, dacă acestea conţin abateri de la preceptele sectei.

„Martorilor" nu li se îngăduie să-şi dea copiii la şcoli cu internat. Principalul motiv este lipsa îndoctrinării zilnice, coroborate cu influenţa

[961] Idem, *Treziţi-vă!*, 22 martie 1996, p.21-23
[962] Idem, *Biblia-Cuvântul lui Dumnezeu sau al oamenilor?*, p. 177
[963] Idem, *Treziţi-vă!*, 22 martie 1999, p.12-14
[964] Idem, *Treziţi-vă!*, 22 mai 1997, p.8
[965] *Ibidem*
[966] *Ibidem*, p.10
[967] Idem, *Turnul de veghere*, 1 octombrie 1993, p. 28
[968] Idem, *Şcoala şi Martorii lui Iehova*, p. 24
[969] *Ibidem*, p. 25

colegilor „nemartori". Sunt oferite şi alte justificări, evident exagerate: profesori „cruzi şi aspri", agresori sexual, obligativitatea cântării imnului patriei, a cinstirii însemnelor ei oficiale, participarea la manifestări de sărbători sau la servicii religioase etc[970].

Orice formă de simpatie exprimată vizibil la adresa unor genuri muzicale sau a unor interpreţi este considerată „idolatrie"[971].

În mod voalat, sunt recomandate ca mijloace de divertisment activităţi specifice sectei şi chiar manifestări prozelitiste: „unii au constatat că este plăcut să citească ceva cu voce tare împreună cu alţii...apoi se pot organiza unele reuniuni sănătoase"[972].

„Martorii" refuză să participe la mişcarea ecumenică, nu tolerează decât propriile lor învăţături şi sunt extrem de ostili tuturor celorlalte modalităţi de organizare religioasă. Nu acceptă nici măcar rostirea în comun a rugăciunii *Tatăl nostru...*, privită ca o formă de interconfesionalism şi repetare rituală.

În concluzie, după opinia unui reputat cercetător, manipularea adepţilor sectei iehoviste şi deformarea totală a personalităţii lor poate fi considerată „o crimă fără sânge"[973].

2. OCOLIREA ŞTIINŢEI MEDICALE ŞI PRETINSA „FUNDAMENTARE BIBLICĂ" IEHOVĂ A ACESTEIA

2.1. RESPINGEREA TRANSFUZIILOR SANGVINE

Motivul real ideologic-eretic al refuzului transfuziilor sangvine îl constituie învăţătura iehovistă despre negarea existenţei sufletului omenesc. De aici, o serie întreagă de consecinţe greşite, printre care şi aceea că sensul real al cuvântului biblic „suflet", nu este nicidecum de natură spirituală, ci materială, cu referire directă la sânge. Transfuzia de sânge ar însemna, aşadar, faptul de „a amesteca sufletele"[974]. Echivalenţa suflet-sânge este inacceptabilă, deoarece contrazice referatul biblic al Creaţiei, care postulează clar dihotomia umană şi prezintă sufletul ca fiind de natură spirituală, primită prin insuflare dumnezeiască.

Învăţătura despre transfuziile „nescripturale" este relativ nouă pentru „martori". Ei înşişi recunosc că au generalizat-o în 1945[975], după ce au început să le refuze încă din 1927.

---

[970] Idem, *Turnul de veghere,* 15 martie 1997, p. 26-28
[971] Idem, *Treziţi-vă!,* 22 decembrie 1995, p. 19
[972] Idem, *Treziţi-vă!,* 22 mai 1997, p.8
[973] R. Antim, *op. cit.*, p. 50
[974] A se vedea şi Ş. Constantinescu, *op. cit.*, p.23
[975] W.T., *Treziţi-vă!,* 22 ianuarie 1994, p. 24

Deşi afirmă că „Biblia interzice cu consecvenţă introducerea sângelui în corp"[976], iehoviştii extind şi la transfuzii oprirea consumului de sânge ca aliment, la care fac, de fapt, referire, textele invocate de ei: *Facere 9,4; Levitic 17,14; Fapte 15, 28,29; 21,25.* În timpurile biblice nu existau, evident, transfuziile ca procedură medicală, dar existau medici şi ştiinţa acestora era foarte preţuită.

„Martorii" acreditează ideea caracterului „sacru" al sângelui, deşi acesta este un element trupesc, supus descompunerii, deci alterării fizice vizibile. Tot ei afirmă că „Biblia interzice folosirea sângelui pentru menţinerea vieţii[977], oferind ca argument textele din *Deuteronom 32, 46-47* şi *Filipeni 2,16.* Însă aceste texte nu conţin nici o interdicţie privitoare la sânge, despre care nici nu amintesc măcar, ci condiţionează adevărata viaţă duhovnicească de respectarea poruncilor lui Dumnezeu.

În ce priveşte textul de la *Fapte 15, 28,29,* acesta reprezintă concluzia finală a Sinodului Apostolic ierusalimitean. Primirea botezului creştin de către păgâni impunea împlinirea unor reguli menite a-i introduce pe aceştia în preceptele biblice vechi-testamentare şi a-i îndepărta de practicile păgâne idoleşti. Abţinerea de la consumul sângelui ca aliment respecta, aşadar, atât îndemnul biblic bazat pe simbolismul acestuia – strâns legat de ideea de viaţă –, cât şi necesitatea concretă a extirpării practicilor idolatre sangofage din modul de trai al primilor creştini.

Înţelegerea sângelui ca fiind sufletul sau viaţa omului este o concepţie iudaică veche, considerată de specialişti „o identificare naivă...prezentă, de altfel, la toate popoarele primitive"[978].

„Martorii" recunosc că textele biblice invocate de ei se referă la consumul sângelui ca aliment. Totuşi, ei se întreabă retoric: „Dar când un bolnav nu se poate alimenta pe cale orală, nu este el oare alimentat pe cale intravenoasă?"[979] Şi tot ei adaugă: „Dacă medicul îţi spune să te abţii de la alcool, vei înceta să-l bei, introducându-l, în schimb, prin transfuzie, în vene?"[980] Ambele întrebări pleacă de la o premisă greşită: confuzia între perfuzie şi transfuzie. Prin perfuzie, se introduc substanţe intravenos în organism, cu scopuri diferite: benefice – hrană, medicamente etc. sau malefice – alcool, droguri. Transfuzia are ca scop completarea nivelului fluxului sanguin, după pierderea unei cantităţi de sânge în urma unui accident, boală, operaţie etc. Transfuziile nu sunt o formă de nutriţie pentru cei ce nu se pot hrăni pe cale digestivă. Există componente nutritive ce se pot administra intravenos (de exemplu, dextroză). Sângele transfuzat

[976] Idem, *Treziţi-vă!,* 8 februarie 1997, p. 29; Idem, *Turnul de veghere,* 1 noiembrie 1993, p. 6
[977] Idem, *Turnul de veghere,* 15 ianuarie 1995, p. 6
[978] Asist. Remus Rus, *Concepţia despre om în marile religii,* teză de doctorat, Bucureşti, 1978, p. 63
[979] W.T., *Tu poţi trăi...,* p. 216
[980] *Ibidem*

completează, de obicei, cantitatea de globule roşii absentă, întrucât acestea au funcţia vitală de transport al oxigenului către celule.

Sinonimia sânge=suflet=viaţă este un non-sens: „martorii" înşişi recunosc că „vegetaţia este fără sânge"[981]; în acelaşi timp, plantele, deşi nu au sânge, au viaţă!

„Martorii" fac o afirmaţie foarte gravă: „Salvarea unei vieţi nu justifică încălcarea legii divine"[982]. Un astfel de antagonism între voinţa divină şi salvarea vieţii umane este anacronic şi nebiblic. „Argumentele" iehoviste – *Marcu 12,33* şi *8, 35-36* sunt neconcludente; ele sunt menite a susţine ideea că ascultarea faţă de legea divină este mai presus de orice jertfă. Evident, textele nu fac nici o referire la jertfe umane. Singurul caz în care valoarea vieţii trece în plan secundar este afirmarea şi apărarea credinţei, în faţa apostaziei, după exemplul martirilor.

Faptul că unii luptători evrei şi-au salvat viaţa mâncând animale cu sânge şi au fost condamnaţi *(I Regi 14, 31-35)* este considerat de „martori" un exemplu privind neputinţa justificării apărării vieţii prin săvârşirea acestui păcat, identificat, mai nou, cu transfuziile. „Martorii" dezvoltă, astfel, doctrina lor specifică a echivalării dintre hrănirea cu sânge şi transfuzii, considerând ca nescripturistic conceptul „salvării vieţii prin sânge"[983].

Într-o broşură iehovistă, dedicată problemei transfuziilor („Salvarea vieţii prin sânge. În ce mod?" – 1992), justificarea „biblică" a respingerii acestora este tratată sumar, pe parcursul câtorva pagini, în timp ce restul lucrării încearcă să susţină punctul de vedere iehovist, prin argumentări pretins ştiinţifice sau medicale, oferind şi soluţii de tratament fără sânge.

Întrucât argumentele teologice sunt şubrede, lupta contra transfuziilor se bazează şi pe unele „dovezi" luate din realitatea cotidiană. Astfel, din neglijenţă, mai multe sute de hemofilici europeni au fost infectaţi cu viruşi în urma transfuziilor cu sânge netestat sau netratat corespunzător. Deşi numărul lor este infim, în comparaţie cu cel al oamenilor vindecaţi datorită acestui procedeu, „martorii" fac o mare publicitate unor astfel de cazuri[984]. De pildă, administrarea sângelui netestat în 1994 în Germania s-a bucurat de o atenţie mediatică pe măsura temerii populare exprimate, preluată şi amplificată cu mult interes de către autorii iehovişti[985].

„Martorii" nu acceptă transfuziile „indiferent ce s-ar întâmpla"[986] şi declară că şi-ar lăsa copiii să moară pentru „cauza" în care cred[987]. Acest lucru s-a şi întâmplat, în mii de cazuri în întreaga lume, dintre care amintim câteva:

---

[981] Idem, *Insight on the Scriptures*, apud Idem, *Turnul de veghere*, 15 septembrie 1997, p. 9
[982] Idem, *Scripturile greceşti...., Apendice*, p. 445
[983] Idem, *Salvarea vieţii prin sânge. În ce mod?*, p. 5
[984] Idem, *Treziţi-vă!*, 22 iulie 1994, p. 28
[985] Idem, *Treziţi-vă!*, 22 iunie 1994, p. 28
[986] Idem, *Treziţi-vă!*, 22 noiembrie 1996, p. 12-13
[987] *Ibidem*, p. 20

Adrian Yeatts, un tânăr „martor" care a refuzat transfuziile sangvine a murit în cele din urmă, însă a declarat că, pentru el, primează viaţa eternă pe pământul paradiziac, şi nu prelungirea vieţii actuale[988].

În numele religiei, care ar trebui să promoveze cultul apărării vieţii, bunătatea şi dragostea, sunt ucise fiinţe nevinovate şi fără apărare. Un tată, „martor al lui Iehova", şi-a răpit copilul din spitalul unde urma să fie curat printr-o transfuzie, iar acesta a murit după numai două ore[989]. Bolnavă de leucemie de la 12 ani, Lenae Martinez a refuzat chiar şi tratamentul obişnuit, întrucât includea derivaţi din sânge: concentrat eritrocitar şi trombocite. A murit rapid[990].

Un alt exemplu este acela al lui Dai Suzuki, un băieţel japonez, pe care părinţii l-au lăsat să moară, interzicându-le medicilor să-l trateze corespunzător[991]. Kumiko, tot din Japonia, moare la 15 ani din aceleaşi cauze[992].

Norma Kisoom, din Braunstone Town, în vârstă de 68 de ani, a murit la spitalul Leicester Royal, refuzând o transfuzie care i-ar fi salvat viaţa, întrucât era „martoră a lui Iehova"[993].

Toate aceste scene au inspirat şi scenarii emoţionante de film, dintre care unele s-au bucurat de ecranizări celebre (de pildă, *Viaţă pentru Ruth).*

Încrâncenarea cu care-şi duc copiii la moarte îi aseamănă pe „martori" cu iudeii idolatri din timpurile biblice, care-şi jertfeau copiii lui Moloh *(II Paralipomena 33,6).*

Conştienţi de fragilitatea textelor biblice pe care se sprijină refuzul transfuziilor, iehoviştii încearcă să aducă în favoarea teoriei lor şi argumente din lumea medicală. Evident, o pleiadă de medici sunt adepţi ai sectei şi chiar spitale întregi se străduiesc să pună în practică tehnici chirurgicale fără transfuzii, unele şi fără suport ştiinţific. Numai în S.U.A. existau, în 1997, 57 de spitale cu „secţii fără sânge pentru Martorii lui Iehova", unde se efectuează operaţii din cele mai dificile, cum ar fi transplanturile de organe, operaţii de cancer şi operaţii pe cord deschis [994]. Însă, de multe ori, tergiversarea unei operaţii până la găsirea unei echipe medicale dispuse să nu accepte transfuziile poate fi fatală pacientului. Un caz relatat chiar de „martori" este cel al tinerei Elena, care a murit în urma unei operaţii făcută cu întârziere, la 1900 km. distanţă de casa sa[995].

---

[988] Idem, *Treziţi-vă!,* 22 iulie 1994, p. 3-8
[989] T. Ardelean, *op. cit.,* p. 137-138
[990] W.T., *Treziţi-vă!,* 22 iulie 1994, p. 9-10
[991] Idem, *Treziţi-vă!,* 8 aprilie 1993, p.22
[992] Idem, *Turnul de veghere,* 15 ianuarie 1995, p. 7
[993] a se vedea Jennifer Sym, *Jehovah's Witness died for her faith,* în www. Watchtowerinformationservice.org
[994] W.T., *Treziţi-vă!,* 8 februarie 1997, p. 29
[995] Idem, *Turnul de veghere,* 15 ianuarie 1995, p. 21

Mai nou, întrucât se pot realiza fără transfuzii, „martorii" acceptă transplanturile de organe, chiar și cele de inimă. Se pune întrebarea: cordul transfuzat poate fi, oare, curățat complet, de toate moleculele de sânge ale donatorului?

Revistele iehoviste publică reportaje ample de la sfidătoarele lor împotriviri în fața unor procedee de terapie medicală, în speță transfuzii sangvine, insistând numai asupra acelor cazuri (foarte puține la număr) în care pacienții au supraviețuit. În unele situații, rudele celor în cauză, în loc să-i convingă pe medici să aplice tratamentul salvator al vieții, evocau pe holurile spitalelor apropierea Armaghedonului și a faptului că doresc să se reîntâlnească în epoca Regatului[996].

Conflictele „martorilor" cu reprezentanții lumii medicale sunt, deja, de notorietate. Uneori, ele sunt asociate cu manifestări de isterie (urlete) sau cu comparații forțate (transfuziile făcute fără acceptul persoanei în cauză sunt asemănate cu violul)[997]. Atitudinile celor ce refuză transfuziile chiar cu prețul propriei vieți sunt asemănate cu martiriile primilor creștini, după porunca Mântuitorului de la *Matei 10,39*[998]. Totuși, Hristos nu a condiționat niciodată obținerea mântuirii de împlinirea vreunei porunci legate de sânge.

În loc să-I mulțumească lui Dumnezeu pentru că i s-a salvat viața, o „martoră" căreia i s-a făcut forțat o transfuzie de sânge declară: „sper și mă rog ca nimeni să nu treacă printr-o experiență ca a mea"[999].

„Martorii" își îndreaptă atenția asupra lumii medicale, cercetând cu acrivie toate bolile, pentru a vedea dacă tratamentele propuse de medici sunt în acord cu preceptele sectei lor. În plus, prezentarea diversității afecțiunilor organismului uman la nivel planetar are ca scop și sensibilizarea interlocutorilor asupra mesajului eshatologic al lucrării lor de predicare, știut fiind faptul că înmulțirea bolilor este considerată a fi unul din semnele ce preced Parusia. Iată o afirmație edificatoare: „la nivel informațional, există o preocupare crescândă față de răspândirea unor microbi ucigași"[1000]. După ce identifică mai multe specii de viruși și microbi, „martorii" punctează ca factor determinant al răspândirii acestora transfuziile sangvine[1001].

În sprijinul teoriilor lor, iehoviștii vin și cu argumente pretins științifice, cum ar fi: scăderea imunității sau contractarea unor boli. Statistic vorbind, s-a înregistrat din aceste cauze o rată a deceselor de 1 la 13.000[1002](după surse iehoviste).

---

[996] Idem, *Treziți-vă!*, 22 decembrie 1995, p. 26
[997] Idem, *Treziți-vă!*, 22 iulie 1994, p. 11
[998] *Ibidem*, p. 14
[999] Idem, *Treziți-vă!*, 22 august 1994, p. 30
[1000] Idem, *Treziți-vă!*, 22 februarie 1996, p. 3
[1001] *Ibidem*, p. 8
[1002] Idem, *Salvarea vieții*..., p. 8

Când sunt întrebaţi despre posibilitatea de a-şi lăsa copiii să moară, „martorii" declară că doresc pentru aceştia tratamentul cel mai bun, care nu comportă riscul unor boli. Fals: tratamentul cel mai bun este cel care-şi dovedeşte eficienţa, prin salvarea vieţii. Iubirea sau loialitatea faţă de Dumnezeu, invocată drept altă cauză, nu poate fi luată în consideraţie aici, pentru că El nu este nici neîndurător, nici absurd.

Finalmente, abordarea iehovistă capătă o tentă pesimist-fatalistă: „Chiar şi cu cel mai eficient tratament medical, oferit în cele mai bune spitale, la un anumit punct se moare. Cu sau fără transfuzii de sânge, oamenii mor. Toţi îmbătrânim, iar sfârşitul vieţii se apropie. Aceasta nu este fatalitate, ci o realitate a vieţii"[1003].

Multe zvonuri alarmiste umplu paginile publicaţiilor iehoviste, deşi nu se sprijină pe repere bibliografice concrete. Iată un exemplu: „Teama generată de bolile contractate din sânge şi de lipsa cronică a sângelui donat a declanşat luarea unor măsuri importante pentru eliminarea transfuziilor..."[1004]. Deşi interpretează literal textul *Facere 9,4,* susţinând că viaţa fiinţelor este în sânge, „martorii" afirmă echivoc că acum, sângele „este considerat o otravă"[1005]. Fiecare „martor" „trebuie să se asigure că, indiferent care ar fi tratamentul pe care l-ar urma, acesta nu contravine principiilor biblice"[1006]. Salvarea vieţii, ca dar al lui Dumnezeu de nepreţuit, este un imperativ care se cere urmat fără condiţii; „principiile biblice" invocate de iehovişti nu pot fi aplicate în acest caz.

Valoarea sângelui, din punct de vedere iehovist, este potenţată de caracterul lui de jertfă: „Acesta era preţios pentru obţinerea iertării" – zic „martorii"[1007], cu referire la Sângele lui Hristos, vărsat pentru salvarea omenirii. Însă jertfa Mântuitorului este unică *(Evrei 9, 24-25).* Sângele Său este singurul care aduce mântuirea universală, pentru că reprezintă expresia unei omenităţi lipsită de păcat, oferită ca *preţ de răscumpărare (Matei 20, 28)* pentru omenire. Nu poate fi vorba, aşadar, de „valoarea salvatoare"[1008] a sângelui uman, în general, aşa cum consideră „martorii", faţă de care ar trebui, în concluzie, să avem respect.

Revistele iehoviste se întrec a publica ştiri din întreaga lume despre efectele negative ale transfuziilor sangvine. De cele mai multe ori, ele frapează prin ridicolul lor. De pildă, la un spital din Tokio, între 1992-1994, 9 (nouă) bolnavi au fost contaminaţi prin transfuzii cu virusul hepatic G[1009].

[1003] *Ibidem,* p. 23
[1004] Idem, *Treziţi-vă!,* 22 iulie 1997, p. 29
[1005] Idem, *Treziţi-vă!,* 8 februarie 1997, p. 29
[1006] Idem, *Treziţi-vă!,* 22 octombrie 1996, p. 10
[1007] Idem, *Salvarea vieţii...,* p. 25
[1008] *Ibidem*
[1009] A se vedea Idem, *Treziţi-vă!,* 8 august 1997, p.28

Infectarea cu HIV sau alţi viruşi în urma folosirii transfuziilor a cauzat, în Australia, 4 (patru) decese în 10 ani (1980-1989)[1010].

Scandaluri cu sânge contaminat au existat şi în Brazilia, unde a fost afectat un pacient de profesie muzician, fapt care a degenerat într-o serie de procese intentate statului pe care martorii le-au fructificat ca atare, prezentându-le cu lux de amănunte.[1011] Tot din această ţară, iehoviştii susţin că rezultatele unor cercetări ar fi indicat că, prin transfuzii, se pot transmite: insanitate morală, înclinaţii spre perversiuni sexuale, complexe de inferioritate şi chiar crime, în funcţie de proveniența sângelui transfuzat: de la criminali, alcoolici sau chiar de la cadavre. Evident, acestea nu sunt decât manevre de impresionare a naivilor, simple invenţii menite să-i descurajeze pe cei ce nu vor să renunţe la acceptarea transfuziilor.

Deşi anunţă contaminarea cu sânge infestat a unor cetăţeni japonezi, prezentând statistici provenite de la 276 de spitale, „martorii" sunt nevoiţi să recunoască: „toate victimele acestor accidentări au obţinut rezultate negative la testul HIV"[1012].

Există „martori" a căror misiune precisă este de a vizita spitalele şi de a discuta cu medicii, atunci când se internează coreligionarii lor, pentru a supraveghea respectarea prevederilor doctrinare ale sectei în privinţa transfuziilor sangvine şi a altor procedee de tratament considerate interzise[1013]. Aceştia alcătuiesc aşa-numitele „Comitete de asistenţă medicală", coordonate direct de Corpul de Guvernare, prin „Serviciul de informaţii medicale". Cei ce primesc asemenea responsabilităţi sunt, în general, „bătrâni" cu experienţă, medici sau iniţiaţi în ştiinţa medicală, ajutaţi de la centrul din Brooklyn de o uriaşă bază de date computerizată. Ei colaborează permanent pentru a pune la punct noi metode terapeutice care să înlocuiască transfuziile şi derivaţii sângelui. S-au înfiinţat spitale şi centre medicale fără a utiliza sânge în toată lumea. Pentru problemele ce pot să apară cu anumiţi medici reticenţi la solicitările lor sau pentru soluţionarea cazurilor ce merg în instanţă, „martorii" au alcătuit un manual de 260 de pagini, intitulat: „Family Care and Medical Management for Jehovah's Witnesses"[1014].

La filiale, există „Serviciile de informaţii sanitare", care colaborează cu medici devotaţi, cu spitale, cu avocaţi şi judecători şi programează operaţii fără transfuzii, în ţări dezvoltate, precum Japonia şi S.U.A.[1015]

Chiar dacă medicii obţin o hotărâre judecătorească favorabilă aplicării transfuziilor unui pacient iehovist care are absolută nevoie de ele şi

---

[1010] Idem, *Treziţi-vă!*, 22 octombrie 1995, p. 28
[1011] Idem, *Treziţi-vă!*, 8 mai 1992, p.30
[1012] Idem, *Treziţi-vă!*, 22 august 1994, p. 28
[1013] Idem, *Treziţi-vă!*, 22 noiembrie 1996, p. 20
[1014] Idem, *Treziţi-vă!*, 22 ianuarie 1994, p. 26-27
[1015] Idem, *Turnul de veghere*, 15 martie 1996, p.31

procedează în consecință, ei au de luptat în continuare cu fanatismul „martorilor". Aceştia continuă seria de procese până la Curtea Supremă. Un astfel de caz s-a petrecut la un spital din Connecticut, S.U.A. Medicii au obținut un acord juridic pentru a transfuza sânge unei mame ce abia născuse, justificând acest demers prin necesitatea ca pruncul să aibă o mamă. Fanatismul femeii, care ar fi vrut să se sinucidă, lăsându-şi copilul nou-născut orfan, a determinat-o să dea în judecată Spitalul la Curtea Supremă din Connecticut, obținând o hotărâre favorabilă – motiv de mare bucurie pentru „martori"[1016].

Aşa-numitele „excepții legale", care-i îndreptățesc pe medici să apeleze la justiție pentru a impune transfuziile în caz de necesitate, sunt numite de „martori" „ficțiuni legale"[1017]. În multe țări, medicii riscă pedepse privative de libertate, dacă participă la crimele iehoviste[1018].

Toți iehoviştii sunt obligați să poarte câte o „directivă", pentru ca, în caz de accident, să nu li se facă transfuzii. În Bulgaria, s-a interzis semnarea „directivelor" de către minori, chiar dacă sunt botezați în sectă.

Un rol important în lupta pentru supraviețuirea copiilor iehovişti îl au diferitele structuri organizatorice implicate activ în obținerea unor acorduri juridice pentru declararea iresponsabilității părinților şi preluarea tutelei asupra tinerilor în cauză. Bune rezultate au obținut Asociațiile pentru Ocrotirea Minorilor din diverse țări, care au reuşit să salveze multe vieți ale unor copii nevinovați. Mai gravă este, însă, îndoctrinarea copiilor mai mari, care se opun în mod conştient asistenței din partea forurilor sociale de ocrotire. Influențați de părinți, ei se opun adeseori oricărei forme de sprijin din afară şi preferă să moară decât să accepte transfuziile[1019].

Există şi mulți „martori" care, puşi în fața alternativei de a muri, abjură de la convingerile lor anti-transfuzii[1020]. Pedepsele, în acest caz, merg până la excluderea din sectă; prima astfel de situație s-a petrecut în 1960, când o femeie ce se considera în clasa privilegiată a celor 144.000 de guvernatori cereşti, a fost exclusă pentru că a acceptat o transfuzie.

Un număr semnificativ de „martori" au ajuns la concluzia că nu mai pot suporta politica medicală a Societății Watch Tower[1021]. Dintre cele mai incriminate măsuri iehoviste în acest domeniu se numără şi: interzicerea

---

[1016] Idem, *Turnul de veghere*, 1 august 1997, p. 32

[1017] Idem, *Salvarea vieții...*, p. 20

[1018] de pildă, un caz elocvent s-a petrecut la maternitatea din Linz, Austria, unde decesul unui copil iehovist ce putea fi salvat prin transfuzii i-a adus şi pe medici în fața instanței, nu numai pe părinți. A se vedea R. Antim, *op. cit.*, p. 81

[1019] W.T., *Treziți-vă!*, 22 iulie 1994, p. 9-14

[1020] A se vedea Idem, *Treziți-vă!*, 8 iulie 1994, p. 13

[1021] Lee Elder, *Why Some Jehovah's Witnesses Accept Blood and Conscientously Reject Official Watch Tower Society Blood Policy*, în *Journal of Medical Ethics*, 2000, 26: 375-380, apud www. Watchtowerinformationservice.org

folosirii plasmei, dar acceptarea componentelor din plasmă; interzicerea folosirii globulelor albe (1% din volumul sângelui), dar acceptarea albuminei (2,2% din acelaşi volum), permisivitatea donării de sânge către ne-martori şi folosirea de beneficiile rezultate. Răspunsul iehovist la aceste obiecţii este că sunt prohibite numai componentele primare ale sângelui.

În România, au început să se facă operaţii fără transfuzii, unele dintre ele chiar mediatizate. Spre exemplificare, în emisiunea *Apel de urgenţă,* de la postul *Prima TV,* din 1 decembrie 2002, ora 19,20, a fost prezentat cazul pacientei Elena Ghiţă, de 49 de ani, operată fără transfuzie de către medicul Gh. Popescu de la Spitalul Florească. Deşi nu şi-a exprimat public apartenenţa la „Martorii lui Iehova", pacienta a fost filmată citind un număr al revistei *Treziţi-vă!* şi a dat declaraţie de risc, motivând că religia nu-i dă voie să primească o transfuzie.

2.2. ALTE SITUAŢII DE REFUZ AL ACTULUI MEDICAL

Bolnavilor li se recomandă, prin intermediul revistelor iehoviste, să persevereze în rugăciune şi să nu renunţe la principiile sectei. „Bătrânii" nu ezită a-i urmări pe martori chiar şi pe patul spitalului, sub pretextul unor rugăciuni comune[1022]. Chiar şi membrii obişnuiţi ai sectei se preocupă de soarta celor bolnavi: îi vizitează şi chiar îi ajută la unele munci casnice[1023].

Celor suferinzi, „martorii" le promit fericirea „pe un pământ paradiziac", unde „bolile cardiace şi toate celelalte infirmităţi vor fi eliminate pentru totdeauna"[1024]. Evident, este vorba de celebrul Regat milenist, a cărui localizare telurică în forma actuală naşte, firesc, întrebarea: cum va fi posibil? Cu siguranţă, numai indiciul apocaliptic *cer nou şi pământ nou(Apocalipsa, 21,1)* este un început de răspuns.

După ce au interzis multă vreme transplanturile de organe, „martorii" şi-au schimbat poziţia, afirmând că „acceptarea sau refuzul unui transplant în cazul unui creştin este o decizie personală"[1025].

Iniţial, doctrina Societăţii Watch Tower a respins vaccinările, urmând ca, ulterior, să le accepte[1026].

Unele medicamente sau vaccinuri extrase din sânge, cum ar fi gamaglobulina sau serul antitetanic, sunt interzise „martorilor"[1027].

Într-o publicaţie iehovistă, citim: „Biblia nu spune că în lumea nouă

[1022] A se vedea W.T., *Treziţi-vă!,* 8 decembrie 1996, p.11

[1023] *Ibidem,* p.12

[1024] *Ibidem,* p. 13

[1025] Idem, *Turnul de veghere,* 15 martie 1980, p. 31 (engl.), apud Idem, *Treziţi-vă!,* 22 noiembrie 1996, p. 12

[1026] J. Ankerberg, J. Weldon, *op. cit.,* p. 46

[1027] W.T., *Turnul de veghere,* 1 februarie 1997, p. 31

vindecarea bolilor şi perfecţiunea se vor realiza cu ajutorul tratamentelor medicale, al plantelor, al dietei sau al regimurilor holistice"[1028]. Aceasta este, însă, o caracteristică a vieţii veşnice; acum, respingerea oricăror forme de tratament nu poate fi acceptată, întrucât echivalează cu sinuciderea.

„Martorii" pretind că studiile biblice au vindecat-o pe o femeie de schizofrenie, în timp ce un tratament psihiatric adecvat nu i-a fost de nici un folos[1029]. Este o formă obişnuită a „vindecărilor" miraculoase (de fapt, trucate) pe care lumea neoprotestantă le prezintă naivilor avizi după astfel de legitimări „biblice".

„Martorii lui Iehova" sunt împotriva fertilizării umane *in vitro*, considerând-o adulter, prin încălcarea voii lui Dumnezeu exprimată la *Evrei 13,4*[1030]. Acest punct de vedere este susţinut şi de majoritatea teologilor ortodocşi, care nu sunt de acord nici cu distrugerea embrionilor neutilizaţi, în cadrul procedeului amintit, considerată similară crimei avorturilor.

2.3. ERORI DE CONDUITĂ MORALĂ ŞI MEDICALĂ PROPAGATE DE „MARTORI"

Motivat de o boală ce s-ar putea transmite genetic, un „bătrân" iehovist mărturiseşte că a hotărât, împreună cu soţia sa, să nu aibă copii"[1031]. De fapt, „martorii" susţin, zic ei, cu argumente biblice, planificarea familială: „Scripturile nici nu încurajează cuplurile creştine să aibă copii, nici nu le spune (dezacordul le aparţine – n.n.) să se reţină de la aceasta"[1032]. Deşi Dumnezeu le-a dat porunci clare, atât protopărinţilor, cât şi mai târziu lui Noe, să crească şi să se înmulţească, „martorii" susţin că acestea nu-i privesc pe creştini. Acest lucru este surprinzător, căci Hristos Însuşi binecuvântează nunta (care era iudaică, deci avea scopul procreării bine definit) şi pe copilaşi.

Soţiilor supraveghetorilor itineranţi li se dau indicaţii privind sacrificiile pe care sunt nevoite să le îndure, printre care se numără şi renunţarea la faptul de a avea copii[1033].

Iehoviştii se întreabă, retoric, şi tot ei răspund: „Condamnă Biblia contracepţia? Nu, nu o condamnă."[1034] Totuşi, Onan a fost ucis prin voia lui Dumnezeu, pentru că acţiona voluntar pentru oprirea naşterii de prunci*(Facere, 38,10)*. „Martorii", asemenea biblicului Onan, susţin

[1028] Idem, *Turnul de veghere*, 15 decembrie 1994, p. 20
[1029] Idem, *Turnul de veghere*, 1 ianuarie 1991, p. 7
[1030] Idem, *Treziţi-vă!*, 8 iunie 1993, p. 28-29
[1031] Idem, *Treziţi-vă!*, 22 noiembrie 1996, p. 14
[1032] Idem, *Treziţi-vă!*, 8 iunie 1993, p. 7
[1033] Idem, *Turnul de veghere*, 15 noiembrie 1996, p. 12
[1034] Idem, *Treziţi-vă!*, 8 iunie 1993, p. 8

contracepția prin orice mijloace, multe dintre ele fiind publicate, cu explicații detaliate, în revistele lor[1035]. Pe de altă parte, ei nu neglijează nici îndemnurile privitoare la viața de familie, bazându-se pe faptul că „familii puternice înseamnă congregații puternice"[1036]. „Martorilor" li se cere să „calculeze prețul" ocrotirii propriilor copii: hrană, îmbrăcăminte, instruire etc. și să apeleze la planificarea familială[1037].

Revista *Treziți-vă!* se consideră „neafiliată" la vreun grup ce militează pentru interzicerea avorturilor[1038]. Întrucât singura grupare la care poate fi afiliată respectiva revistă este însăși cea care-o editează, în speță Societatea Watchtower, înseamnă că nici aceasta din urmă nu urmărește interzicerea avorturilor, deși recunoaște că Sfânta Scriptură le condamnă energic.

3. ACȚIUNI CONCRETE DE TĂGĂDUIRE A FIINȚEI NEAMULUI, DE OPOZIȚIE FAȚĂ DE INSTITUȚIILE CENTRALE ȘI LOCALE ALE SOCIETĂȚII

În concepția iehovistă, toate formele de organizare și conducere de tip administrativ, politic și economic, în afara ramificatei lor secte, sunt malefice, întrucât sunt conduse de Satana. Ei recunosc numai „autoritatea martorilor lui Iehova, care, începând din 1914, sunt singurii îndreptățiți să guverneze lumea"[1039]. „Caracterul anarhic al acestei concepții"[1040] este limpede. Mai mult, ei inoculează adepților lor disprețul față de însemnele naționale și nesupunerea față de organele legitim și democratic alese pentru a reprezenta interesele social-politice ale societății. Dragostea de țară, pentru ei, este inexistentă: refuză să o apere prin neparticiparea ostentativă la programele militare. Nici organismele internaționale nu au o imagine prea bună, și nici un rol pozitiv la adresa umanității, după cum consideră politrucii iehoviști.

Lipsa de atitudine civică a iehoviștilor se vădește și atunci când afirmă că „nu se vor declara în mod deschis pentru pedeapsa capitală, nici nu vor milita pentru abolirea ei"[1041], - în acele state în care această chestiune este încă în discuție. Din afirmația citată, se poate trage concluzia că iehoviștii susțin tacit pedeapsa cu moartea – o crimă oribilă pe care Legea cea nouă a iubirii adusă de Hristos n-o îngăduie în nici un caz. Mântuitorul ne îndeamnă să răsplătim răului cu bine *(Luca 6, 27-28)* și ne dă pildă de rugăciune și iertare față de cei ce păcătuiesc *(Luca 23,34)*.

[1035] Idem, *Treziți-vă!*, 8 iunie 1993, p. 8-9
[1036] Idem, *Turnul de veghere*, 15 octombrie 1992, p. 8
[1037] Idem, *Turnul de veghere*, 1 octombrie 1996, p. 31
[1038] Idem, *Treziți-vă!*, 22 aprilie 1994, p. 30
[1039] Ș. Constantinescu, *op. cit.*, p.49
[1040] *Ibidem*
[1041] W.T., *Treziți-vă!*, 8 martie 1996, p. 23

3.1. LIPSA DE PATRIOTISM: DESCONSIDERAREA DRAPELULUI ŞI IMNULUI NAŢIONAL

În revistele iehoviste, îşi găsesc locul cugetări nihiliste, de genul: „Patriotismul...a substituit în mare parte creştinismul ca religie a lumii occidentale"[1042]. „Martorii" încearcă să pună semnul egalităţii între patriotism şi rasism, afirmând cu nonşalanţă că „înţelepciunea divină exclude prejudecăţile rasiale şi mândria naţională"[1043].

„Martorii lui Iehova" „consideră salutarea drapelului, intonarea imnului naţional şi rostirea jurământului de loialitate drept acte religioase"[1044]. Întrucât formele de guvernare sunt, pentru „martori", instrumente satanice, aceste „acte" sunt, în concepţia iehovistă, îndreptate spre Satana. Cinstirea imnului, a drapelului, glorificarea patriei şi a eroilor naţionali sunt, pentru ei, tot atâtea forme subtile de idolatrie. O prefigurare biblică a salutului drapelului este considerată, de către „martori", cererea lui Nabucodonosor adresată tuturor funcţionarilor regatului său de a se închina idolului din aur *(Daniel, cap. 3)*, consecinţă a „interdependenţei dintre loialitatea faţă de religie şi cea faţă de ţară"[1045]. Asemănarea este forţată: idolul nu poate fi socotit, în nici un caz, un însemn statal, în accepţiunea zilelor noastre.

Similară cu obiecţia de mai sus este comparaţia iehovistă între salutul drapelului şi venerarea împăraţilor romani[1046]. Am arătat că drapelul nu este un idol, iar salutul lui este lipsit de conotaţie religioasă, în timp ce împăraţii romani pretindeau un cult aparte, asemenea unor zei.

O altă justificare a etichetării cinstirii drapelului drept act religios rezidă în declaraţiile exaltate ale unor lideri politici şi militari, făcute, însă, în nume propriu. Iehoviştii redau fragmente din acestea, care conţin tropi ce descriu patriotismul ca stare sau manifestare religioasă. În plus, multe drapele conţin reprezentări creştine (cruci), contrare învăţăturii iehoviste.

Drapelul naţional este numit de iehovişti „o zdreanţă", iar cinstirea lui „o adorare satanică". Pentru aceasta, „martorii" şi-au manifestat adesea lipsa de respect faţă de însemnele ţărilor, prin coborârea drapelelor de pe catarg şi arderea lor (de pildă, la Rizupali, Atica, Grecia). Ei „hulesc şi insultă imnul naţional"[1047], afirmând că respectul lor faţă de însemnele statale se concretizează în mod suficient în „supunerea faţă de legile ţării"[1048].

[1042] Arnold Toynbee, f. ref. bibl., apud *Treziţi-vă!*, 8 aprilie 1993, p. 7
[1043] W.T., *Să ne apropiem de Iehova*, p. 226
[1044] Idem, *Treziţi-vă!*, 8 martie 1994, p. 22
[1045] Idem, *Să acordăm atenţie*.... p. 81
[1046] Idem, *Şcoala şi Martorii lui Iehova*, p. 14
[1047] Arhim. P. Bezeniti, *op. cit.*, p. 21
[1048] W.T., *Şcoala şi Martorii lui Iehova*, p. 13

Unele declarații iehoviste sunt pur și simplu absurde: „Un imn național este...o rugăciune pusă pe muzică"[1049].

Din cauza refuzului de a saluta drapelul și de a intona imnul de stat, mulți copii iehoviști au fost exmatriculați din școli, iar „martorii" au fost nevoiți să-și înființeze propriile lor școli elementare[1050].

„Martorii" numesc onoarea și respectul „forme subtile de idolatrie"[1051]. Ei nu se ridică în picioare și nu închină pahare la toasturi[1052]. Pentru a nu comite „un act de închinare", ei nu salută și nu-și scot pălăria la trecerea unor procesiuni (inclusiv cele mortuare)[1053]. Nu participă nici la ceremoniile care comemorează evenimente din istoria politică națională[1054], și nu iau parte nici la defilările cu caracter patriotic[1055]. Ei „se abțin într-un mod plin de respect" de la participarea la manifestările prilejuite de zilele naționale, pe motivul separării de lume[1056].

3.2. REFUZUL SATISFACERII STAGIULUI MILITAR

Bisericile Creștine sunt aspru criticate de iehoviști, deoarece acceptă conflictele armate ca soluții extreme de apărare a vieții individuale, dar și comunitare, sub toate aspectele: religie, cultură și limbă națională. De asemenea, acestea sunt acuzate că au „închis ochii" în fața crimelor de război[1057]. În fapt, singurii care ar putea fi acuzați de nepăsare și lașitate sunt chiar „martorii", care-și abandonează propriile țări și nu-i mai interesează soarta lor. Considerându-se pe sine „popor al lui Dumnezeu" și singuri făptuitori ai voii Sale în timpurile finale, iehoviștii vor să semene primejdios de mult cu poporul evreu vechi-testamentar, despre care ei înșiși declară că a purtat războaie din poruncă divină, ca „unic instrument"[1058] al lui Dumnezeu pe pământ. În zilele noastre, „martorii" înșiși recunosc că „Dumnezeu nu numai că are dreptul, ci și obligația bazată pe justiție de a înlătura oamenii răi de pe pământ"[1059]. Coroborată cu atitudinile antimilitare sus-amintite, această afirmație devine paradoxală.

Hristos Însuși îndeamnă: *Dați-i, dar cezarului cele ce sunt ale cezarului și lui Dumnezeu cele ce sunt ale lui Dumnezeu (Matei 22, 21).* Sfântul Ioan

[1049] *Ibidem*, p. 15
[1050] Idem, *Turnul de veghere*, 1 decembrie 1995, p. 22; 1 octombrie 1997, p. 9
[1051] Idem, *Turnul de veghere*, 15 ianuarie 1993, p. 30
[1052] Idem, *Turnul de veghere*, 1 decembrie 1994, p. 22
[1053] Idem, *Turnul de veghere*, 1 mai 1995, p. 25
[1054] Idem, *Să aducem...*, p. 340
[1055] Idem, *Școala și Martorii lui Iehova*, p. 15
[1056] *Ibidem*, p. 21
[1057] Idem, *Treziți-vă!*, 8 mai 1997, p. 22
[1058] *Ibidem*, p. 23
[1059] *Ibidem*

Botezătorul nu le-a spus ostaşilor să fugă din armată, ci le-a cerut să fie mulţumiţi cu solda lor *(Luca 3, 14).* Nici Sfântul Petru, după ce l-a botezat pe sutaşul Corneliu, nu i-a spus să abandoneze oastea. Hristos vindecă sluga sutaşului şi nu-i cere în schimb să iasă din armată. În Vechiul Testament, numeroase personalităţi, precum David, Solomon, Iosia, Ghedeon, Samson etc. au avut un rol militar bine definit. Unii, precum Iosif, Daniel sau Neemia au activat chiar în guverne păgâne, în mari dregătorii.

După unele informaţii, „iehovii ajung la mutilarea degetelor de la mâini pentru a nu face armată"[1060]. Apărarea libertăţii patriei este, pentru iehovişti, „o crimă"[1061]; acest slogan a pătruns în mentalitatea „martorilor" după 1939 – se ştie că, înainte de această dată, mulţi dintre ei au satisfăcut stagii de pregătire militară şi au mers chiar la războaie.

Interesant este faptul că, deşi nu acceptă stagiul militar şi refuză să-şi apere propria ţară[1062], invocând pretexte „biblice", „martorii lui Iehova" predică fervent despre ideea de război şi aşteaptă cu înfrigurare Armaghedonul – lupta finală dintre Bine şi Rău, descrisă apocaliptic sau prin similitudine cu pedeapsa divină adusă asupra Sodomei şi Gomorei: „pedeapsa cerului, cu foc şi pucioasă, adică războiul chimic şi bacteriologic"[1063].

Ipocrizia concepţiilor iehoviste despre viaţa umană se vădeşte în acceptarea pedepsei capitale, dictată de justiţia omenească. Deşi recunosc că sistemele judiciare actuale nu sunt perfecte, „martorii" pledează pentru supunerea faţă de verdictele lor, ca „autorităţi superioare ale Cezarului"[1064]. În această categorie ar trebui, însă, în mod firesc, să intre şi structurile militare, pe care, însă, iehoviştii le resping în mod discreţionar. Ei, însă, sunt inconsecvenţi: se pretind împlinitorii dragostei creştine, chiar faţă de duşmanii de neam şi ţară, dar sunt incapabili să-i ierte pe cei excluşi din sectă şi pe reprezentanţii Bisericilor tradiţionale.

O justificare a refuzului iehoviştilor de a se înrola în armată este presupusa modificare comportamentală a tinerilor, care devin insensibili, ba chiar deosebit de violenţi în urma participării la conflicte. În maniera deja cunoscută, revistele „martorilor" caută să dea o amploare nefirească fenomenului, folosindu-se de exemple culese din lumea a III-a (Africa, Afganistan etc.). Deşi cazuri izolate, portretele unor copii antrenaţi pentru a ucide[1065], ca şi pildele suferinţelor victimelor lor sunt şocante, iar cititorii neavizaţi sunt bulversaţi.

[1060] P. I. David, *op. cit.*, p.227
[1061] Arhim. P. Bezeniti, *op. cit.*, p. 20
[1062] W.T., *Treziţi-vă!*, 8 mai 1995, p. 14
[1063] P. I. David, *op. cit.*, p.228
[1064] W.T., *Turnul de veghere*, 15 iunie 1997, p. 31
[1065] a se vedea Idem, *Treziţi-vă!*, 22 octombrie 1997, p.11

Se cunosc şi cazuri de elevi „martori" care au refuzat participarea la cursurile liceale de instruire militară. Ariel Feldman din Israel a fost exmatriculat în ultimul an de liceu din cauza unei astfel de atitudini. Din declarațiile directoarei liceului, reținem că poziția acestui „martor" este o „ofensă la adresa Statului Israel"[1066].

În S.U.A., datorită refuzului încorporării în armată, numeroşi iehovişti au suferit diferite condamnări, printre care şi detenții.

În 1954, secta iehovistă a fost considerată un pericol adus la adresa securității Belgiei, întrucât tot mai mulți tineri aderenți la această grupare se opuneau apărării patriei[1067].

Reprimarea dură a celor ce refuză satisfacerea stagiului militar în anumite state, pe considerentul filiației față de secta iehovistă, i-a pus pe „martori" în situația de a invoca diverse pretexte în sprijinul lor. De pildă, în Singapore, ei pretind că numai cinci tineri pe an s-ar afla într-o astfel de situație, raportându-se la o oştire de circa 300.000 de persoane. Dar dacă luăm în calcul ritmul atragerii noilor adepți printr-un prozelitism furibund, s-ar putea ca raportul de forțe după câțiva ani să fie altul. Nu reprezentarea numerică ar trebui să intereseze, ci dedesubturile doctrinare, izolarea socială, nesupunerea civică şi celelalte abateri pe care iehoviştii le trec sub tăcere.

În România, întrucât regimul comunist pedepsea cu închisoarea refuzul încorporării, „martorii" au practicat diverse metode pentru a nu satisface stagiul militar. Teodor Ardelean enumeră câteva: botezul tinerilor după „lăsarea la vatră" (practicat, mai ales, de iehoviştii maramureşeni – este o dovadă clară a discrepanței între învățăturile sectei şi aplicarea lor reală), peregrinarea prin țară a tinerilor recruți (practicată în Banat şi părțile Sătmarului, cu scopul declarat al lipsei de la domiciliu), mituirea medicilor şi mutilarea sau, în cel mai rău caz, acceptarea unei condamnări de maximum 3 ani[1068].

3.3. AŞA-ZISA „NEUTRALITATE" IEHOVISTĂ – MASCĂ A NESUPUNERII FAȚĂ DE CONDUCERILE STATALE

Originea istorică a relației religie-stat, considerată cheia apostaziei de către „martori" se găseşte în măsura lui Teodosie I de a decreta creştinismul drept religie oficială în Imperiul roman. Aceasta este, în opinia „martorilor", în opoziție cu mesajul de la *Ioan 15,19: ...nu sunteți din lume...* Acest text se referă, însă, la lumea antică necreştină, de care ucenicii şi urmaşii lor trebuiau să se delimiteze.

[1066] Idem, *Treziți-vă!*, 8 decembrie 1994, p. 13
[1067] Idem, *Turnul de veghere*, 1 februarie 1998, p. 28
[1068] T.Ardelean, *op. cit.*, passim.

Dorința „martorilor" este de a instaura pe pământ „regatul" lor milenist, care este considerat „un guvern mondial suprauman"[1069]. Dumnezeu „își anunță intenția de a înlătura toate guvernările umane"[1070] - zic ei, întrucât guvernarea umană este „dezbinatoare, opresivă și violentă"[1071]: „Regatul va sfărâma și va nimici toate guvernele corupte din această lume"[1072].

Incapacitatea guvernelor omenești de a rezolva problemele cu care s-a confruntat și se confruntă întreaga lume se explică, în mentalitatea iehovistă, prin acceptarea unei forme de predestinare către rău, exprimată prin influență demonică. Evident, pentru a-și susține afirmațiile, „martorii" aduc drept dovadă un citat rupt din context[1073]: textul *Ieremia 10, 23: nu este în voia omului calea lui,* care nu poate argumenta, în nici un caz, anularea liberului arbitru, ci are aplicabilitate în Ierusalimul pustiit, prin împlinirea dreptății divine, din cauza idolatriei.

Guvernele actuale, deoarece „refuză să se supună conducerii divine", vor fi distruse[1074]. Relația firească de colaborare între conducătorii laici și religioși este blamată de iehoviști, care o consideră o „alianță nesfântă"[1075]. Tot iehoviștii afirmă că „Biserica a fost, în general, dispusă să slujească interesele guvernului, chiar și atunci când guvernul viola interesele Bisericii"[1076], făcând referire la neputința Bisericii de a împiedica „nașterea comunismului ateist și a altor ideologii totalitare"[1077]. Însă tocmai aici se vede deschiderea iubitoare a Bisericii, care, deși victimă uneori, are puterea de a ierta și de a încerca să păstreze o formă de colaborare cu conducerea statală, pentru binele obștesc comun. În caz contrar, soarta Bisericii ar fi fost, oricum, pecetluită. Fără argumente, „martorii" concluzionează, însă, că „astăzi există pretutindeni dovezi că guvernarea umană se prăbușește"[1078].

„Martorii" susțin, fără probe însă, că Biblia ar afirma că guvernele sunt „dirijate de către Satan"[1079]. Întreita-ispitire a lui Hristos le dă prilejul de a afirma că diavolul nu putea să-i ofere Domnului, în schimbul închinării cerute, împărățiile acestei lumi, dacă nu le-ar fi stăpânit. Deci, zic ei, „Satan diavolul este în realitate stăpânitorul nevăzut al lumii"[1080]. Afirmația iehovistă îl creditează exagerat pe diavol, în condițiile în care Hristos îl

[1069] Idem, *Turnul de veghere*, 1 octombrie 1989, p. 7
[1070] Idem, *Turnul de veghere*, 1 octombrie 1991, p. 6; 1 mai 1995, p. 6
[1071] Idem, *Turnul de veghere*, 15 aprilie 1997, p. 16-17
[1072] Idem, *Se vor iubi vreodată toți oamenii unii pe alții?*, 1997, p. 4
[1073] Idem, *Tu poți...*, p. 102
[1074] Idem, *Treziți-vă!*, 22 februarie 1994, p.15
[1075] Idem, *Treziți-vă!*, 8 decembrie 1994, p. 20
[1076] *Ibidem*, p. 22
[1077] *Ibidem*
[1078] Idem, *Care este scopul vieții?...*, p. 25
[1079] Idem, *Tu poți...*, p. 21
[1080] Idem, *Cine guvernează în realitate lumea?*, 1993, p. 3

numește *mincinos și tatăl minciunii (Ioan 8, 44).* Deși Scriptura afirmă clar că Mihail este *îngerul păzitor al poporului ales (Daniel 10, 21),* „martorii" susțin că națiunile nu sunt conduse de îngeri, ci de diavoli[1081].

Secta iehovistă se ascunde sub paravanul mult-trâmbițatei „teocrații" – suport pentru a refuza supunerea față de orice formă de conducere umană, chiar democratică[1082]. Cea mai schimbătoare formă doctrinară iehovistă se referă la interpretarea capitolului 13 din *Romani,* în care este tratată problema supunerii față de *înaltele stăpâniri.* Inițial s-a mers pe principiul clasic, interpretând această expresie ca făcând referire la guvernatorii lumești – autoritățile statale superioare. În epoca de răzvrătire rutherfordiană, sensul acestor cuvinte s-a schimbat, ajungând să fie dezvelit de orice conotație pământească, fiind asociat cu ideea de Stăpânire divină. Considerate satanice, autoritățile lumești nu trebuiau ascultate, ci, cel mult, tratate cu indiferență. O astfel de opinie a aruncat, însă, gruparea iehovistă, în ilegalitate, în numeroase țări din lume, datorită opoziției fățișe față de stat. De aceea, în 1962, conducerea Societății Watch Tower a revenit la vechea formă de interpretare a textului în cauză, provocând numeroase rupturi interne, dar consolidându-și poziția pe plan macro-strategic mondial.

„Martorii" resping și aderarea la vreun partid politic și votarea candidaților propuși pentru funcții politice[1083]. Argumentul că primii creștini au refuzat funcțiile politice și militare cade, în contextul justificării acestor acte prin evitarea idolatriei. Chiar și copiii „martorilor" nu au voie să participe la alegeri sau să fie aleși în funcții școlărești; în eventualitatea, totuși, că ar fi numiți, tinerii în cauză sunt obligați să-și exprime, „cu tact"[1084], refuzul.

Adeseori, guvernele sunt identificate, în mod exagerat, cu credințele religioase ale conducătorilor lor. De pildă, dictatura lui Franco din Spania a fost numită „o dictatură catolică"[1085].

Relațiile economice dintre state sunt considerate o altă fațetă a dominației satanice asupra lumii. „Avidul comerț"[1086] a generat multe conflicte și stări negative pentru omenire, pe care martorii le scot la iveală cu lux de amănunte.

Aspectele financiar-economice care au dus la ascensiunea marilor metropole ale lumii sunt analizate critic, prin evocarea acelor surse ilicite de

---

[1081] Idem, *Să acordăm atenție...,* p. 205
[1082] Idem, *Life Everlasting in the Freedom of the Sons of God,* 1966, p. 181, apud J. Ankeberg, J. Weldon, *op. cit.,* p. 12
[1083] Idem, *Să aducem...,* p. 228
[1084] Idem, *Școala și Martorii lui Iehova,* p. 16
[1085] Idem, *Turnul de veghere,* 1 octombrie 1991, p. 25
[1086] Idem, *Treziți-vă!,* 8 mai 1992, p.25

profit (de exemplu, traficul cu droguri). În consecință, „martorii" nu se sfiesc să profețească iminentul „dezastru" al unor orașe, precum Londra, Zurich, Hong Kong și New York, comparate cu Tirul antic[1087].

Atitudinea antiguvernamentală iehovistă cunoaște o singură excepție: conducerea Israelului antic, despre care afirmă în mod eronat că reprezenta justiția divină[1088]. În realitate, conducătorii evrei au comis nenumărate greșeli și abuzuri; cu mici excepții, lor li se poate contesta și reprezentativitatea pentru o justiție umană echitabilă, nemaivorbind de cea divină.

Rami Oved, un ofițer evreu căruia oficialii religioși din țara sa nu i-au îngăduit să ia de soție o thailandeză, deși aceasta era dispusă să se convertească la iudaism, ajunge „martor al lui Iehova", după ce, în prealabil, afirmă textual: „Iubirea mea de țară a murit"[1089]. Secta l-a atras cu promisiunea că „Dumnezeu va distruge guvernele actuale"[1090], cultivându-i dorința de răzbunare față de conducerea propriei sale țări.

Într-o cunoscută lucrare de specialitate se stipulează că, pentru această sectă, „studiul Bibliei s-a împletit cu fanatismul și negarea statului, a formelor sociale și înlocuirea acestora cu poruncile lui Iehova. Secta aduce anarhie în orice loc și în orice timp unde «martorii» se încuibează sau se impun"[1091].

În numeroase țări de pe glob, mișcarea „Martorilor lui Iehova" a fost interzisă, în pofida pretinsei invocări a *Drepturilor Omului,* care garantează accesul liber la asocierea pe teme religioase. Acest lucru se datorează tocmai faptului că iehoviștii încalcă flagrant prevederi constituționale valabile în statele respective, cum ar fi: desconsiderarea însemnelor naționale, refuzul înrolării în armată, nesupunerea civică și înlocuirea autorităților locale cu autoritatea supremă a sectei la nivel mondial. În 1952, în regiunea Quebec din Canada, „premierul Duplessis avea față de Martorii lui Iehova o atitudine asemănătoare celei a lui Hitler" – găsim stipulat într-o publicație iehovistă[1092].

Deși interzișii prin lege în 1941, „martorii" australieni și-au desfășurat activitatea clandestin, sfidând legile țării prin înființarea mai multor tipografii secrete[1093].

În Singapore, „Martorii lui Iehova" sunt interzișii prin lege, încă din 12 ianuarie 1972. Recent, în 1995, K. Kesavapany, reprezentantul Republicii

---

[1087] Idem, *Treziți-vă!*, 22 aprilie 1994, p. 13
[1088] Idem, *Treziți-vă!*, 8 martie 1996, p. 22
[1089] Idem, *Treziți-vă!*, 8 noiembrie 1994, p. 17
[1090] *Ibidem*, p. 18
[1091] P. I. David, *op. cit.*, p.215
[1092] Idem, *Treziți-vă!*, 22 mai 1997, p.13
[1093] Idem, *Treziți-vă!*, 22 ianuarie 1994, p.22

Singapore la Națiunile Unite, declara: „Interdicția impusă de guvernul meu mișcării Martorilor lui Iehova izvorăște din considerente de securitate națională. Existența în continuare a acestei mișcări va prejudicia bunăstarea publică și buna ordine din Singapore."[1094]

Pentru atitudini antisociale, „Martorii lui Iehova" au fost recent scoși în afara legii în Franța și Germania[1095].

„Bătrânilor" li se reamintește că interesul prozelitist primează și, deși secta propovăduiește separarea de lume, ei trebuie să stabilească relații de colaborare cu autoritățile locale, absolut necesare pentru organizarea de sedii sau congrese[1096].

3.4. DISCREDITAREA INTENȚIONATĂ A ORGANISMELOR INTERNAȚIONALE: O.N.U., F.A.O., O.M.S. etc.

Singurul organism internațional viabil este, după concepția „martorilor", „Regatul lui Iehova". Toate celelalte sisteme prin care statele lumii încearcă să conlucreze spre binele comun sunt considerate de iehoviști incapabile să-și urmeze scopurile propuse: „întregii comunități internaționale îi lipsește și capacitatea, și dorința de a impune aplicarea legilor"[1097]. „Martorii" reclamă cu obstinație necesitatea impunerii unui „nou internaționalism"[1098], definit ca „guvern ceresc supranațional"[1099], plenipotențiar și indestructibil. Oferind exemple de distrugere a creației ca urmare a interacțiunii om-natură (ex.: defrișarea pădurilor tropicale, dispariția unor specii de plante sau animale), iehoviștii caută să sensibilizeze pe interlocutori și, totodată, să le impună o manieră total pesimistă în privința acceptării unor soluții comunitar-umane.

Liga Națiunilor este numită de „martori" *urâciunea pustiirii (Daniel 11,31).* Prezentarea unor amănunte legate de politica pacifistă a Ligii Națiunilor și a O.N.U. le dă iehoviștilor prilejul unor interpretări personale hazardate: „încercările de a guverna această lume printr-o autoritate supranațională s-au dovedit ineficiente"[1100]. Se pare că, atrași de fobia propunerii unui „Regat" mondial, tuturor organismelor internaționale li se caută cu obstinație implicarea în guvernarea planetară, pentru a putea fi apoi denigrate cu ușurință: Națiunile Unite încearcă să așeze „plasturi pe ulcerele cronice ale lumii"[1101].

[1094] Idem, *Treziți-vă!*, 8 iunie 1997

[1095] Pr. C-tin Bogdan Petrache, *Copiii noștri și ispita magiei albe,* în *Vestitorul Ortodoxiei,* anul XIV, Nr. 289, 15 aprilie 2002, p.1-2

[1096] W.T., *Turnul de veghere,* 1 iulie 1993, p. 21

[1097] Idem, *Treziți-vă!,* 22 octombrie 1997, p.10

[1098] Idem, *Treziți-vă!,* 8 mai 1998, p. 13

[1099] *Ibidem*

[1100] Idem, *Treziți-vă!,* 8 octombrie 1997, p.10

[1101] Idem, *Treziți-vă!,* 8 aprilie 1993, p. 6

„Martorii" mai afirmă că Liga Naţiunilor n-a păstrat pacea decât până în 1935, când Italia a invadat Etiopia, iar O.N.U. este numită „paznic de vânătoare"[1102], atâta vreme cât, de la înfiinţarea ei în 1945, s-au purtat peste 150 de războaie. La scurtă vreme după apariţie, O.N.U. este numită „conspiraţie vicleană, tencuită religios, împotriva stăpânirii directe a pământului prin împărăţia lui Dumnezeu"[1103]. Se observă clar intenţiile dominante ale iehoviştilor, prin organizaţia lor.

Deşi sunt evocate unele realizări notabile în favoarea păcii mondiale, martorii rămân sceptici în privinţa posibilităţii O.N.U. de a-şi atinge obiectivele propuse[1104]. Predecesoarea O.N.U., Liga Naţiunilor, este considerată un eşec organizatoric şi tactic, întrucât nu a reuşit stoparea celui de-al doilea război mondial, martorii „arătând" pe parcursul mai multor articole dintr-o publicaţie recentă cauzele ineficienţei acestei organizaţii[1105] şi sfârşind prin a declara că O.N.U. „nu s-a dovedit a fi ceva mai bun".[1106] Ambele instituţii sunt numite „două produse pompoase" ale acestei „lumi violente", care vor fi distruse printr-o „nimicire neaşteptată"[1107]; ele „sunt dezgustătoare, prin faptul că au fost aclamate ca unica speranţă în ce priveşte pacea mondială"[1108]. O.N.U. mai este numită şi „fiară sălbatică"[1109].

De la obiectivul prioritar al realizării păcii mondiale, s-a ajuns la fixarea unui obiectiv mult mai modest, dar mai realist: controlarea violenţei. Chiar şi aşa, direcţia pozitivă spre care se îndreaptă demersurile existenţiale ale O.N.U. este incontestabilă.

Conferinţa O.N.U. despre populaţie şi dezvoltare (Cairo, 1994) este amplu analizată de iehovişti, în scopul argumentării inutilităţii ei, dar şi a întregului sistem de întruniri periodice propus de forul mondial[1110].

Carta O.N.U. din 1945, care-şi propunea obţinerea de locuri de muncă pentru toţi oamenii pământului, este dată ca exemplu pentru ridiculizarea instituţiei în sine De asemenea, la fel de blamată este Organizaţia Internaţională a Muncii[1111]. Nici Înţelegerea Americană a Liberului Schimb (N.A.L.S.), nici Colaborarea Economică Asia – Pacific (C.E.A.P.), nu sunt privite cu mai mult optimism în privinţa soluţiilor oferite eradicării şomajului[1112].

[1102] Idem, *Turnul de veghere*, 15 aprilie 1997, p. 9
[1103] Idem, *Turnul de veghere*, 1 octombrie 1946
[1104] Idem, *Treziţi-vă!*, 8 decembrie 1991, p. 4
[1105] *Ibidem*, p. 7
[1106] *Ibidem*, p. 8
[1107] Idem, Turnul de veghere, 15 aprilie 1995, p. 25
[1108] Idem, *Să acordăm atenţie...*, p. 300
[1109] Idem, Turnul de veghere, 15 septembrie 1997, p. 19
[1110] a se vedea Idem, *Treziţi-vă!*, 8 august 1997, p.14
[1111] Idem, *Treziţi-vă!*, 8 martie 1996, p. 5
[1112] *Ibidem*, p. 7

Atribuţiile O.N.U. legate de făurirea şi protejarea păcii pe glob sunt ridiculizate în publicaţiile iehoviste. Adeseori, acuzaţiile aduse nu indică sursa de inspiraţie; de pildă, anunţul potrivit căruia trupele O.N.U. de menţinere a păcii în Mozambic sunt acuzate că ar fi exploatat sexual copii localnici.

De asemenea, „martorii" se hazardează să facă şi profeţii despre viitorul O.N.U., pe care-l văd integrat strategiei lor doctrinare. Astfel, ei prezic că O.N.U. se va implica curând în „lucruri foarte surprinzătoare şi emoţionante"[1113], fiind vorba de „distrugerea imperiului religiei false". „În curând, Iehova Dumnezeu va acţiona în sensul că va pune o intenţie distrugătoare în inimile membrilor Organizaţiei Naţiunilor Unite, ceea ce le va determina pe aceste puteri politice să pustiiască creştinătatea şi restul religiei false"[1114] – spun „martorii". Iată o „profeţie", în binecunoscutul stil iehovist, care nu se bazează pe nici un temei biblic (nici nu ar avea cum, pentru că O.N.U. s-a constituit la peste 1800 de ani de la întocmirea canonului Bibliei).

„Martorii" preiau şi alte denigrări ale O.N.U., precum: „falimentară din punct de vedere financiar şi moral", „nu reprezintă mesagerul păcii de care are nevoie omenirea"[1115].

Ineficienţa Organizaţiei Mondiale a Sănătăţii este justificată de iehovişti prin eşecul de a face faţă unor viruşi ucigaşi[1116]. O.M.S. nu a reuşit să stopeze nici proliferarea T.B.C. – maladia cea mai ucigătoare din lume[1117].

Comentariile privind strategiile F.A.O. (Organizaţia Naţiunilor Unite pentru Alimentaţie şi Agricultură), între dezideratele expuse la conferinţe şi realizarea faptică a acestora, le prilejuiesc „martorilor" concluzii pesimiste: „vom asista la distrugerea civilizaţiei şi a culturilor naţionale"[1118]; „faptul de a asigura hrană pentru toţi a eşuat"[1119]. O.N.U., F.A.O. şi O.M.S. vorbesc de „paradoxul abundenţei": hrana este din belşug pe glob, dar nu distribuită uniform[1120].

Sunt analizate şi criticate aspru rezultatele nesatisfăcătoare realizate de Organismele internaţionale, în comparaţie cu obiectivele fixate la Conferinţa Mondială consacrată copilului (New York, 1990)[1121].

Analizând rezultatele anevoioase ale planurilor Convenţiei Naţiunilor Unite pentru Combaterea Deşertificării, „Martorii lui Iehova" apreciază că numai Regatul Paradisului teluric poate salva solul planetei de pustiire. Organismele internaţionale, deşi bine intenţionate, nu au, în concepţia

---

[1113] Idem, *Treziţi-vă!*, 8 decembrie 1991, p.10
[1114] Idem, *Turnul de veghere*, 15 septembrie 1995, p. 13
[1115] *The Orange County Register*, f. alte ref., apud Idem, *Turnul de veghere*, 1 mai 1997, p.16-17
[1116] Idem, *Treziţi-vă!*, 22 februarie 1996, p. 10-11
[1117] Idem, *Treziţi-vă!*, 22 aprilie 1994, p. 28
[1118] Idem, *Treziţi-vă!*, 8 august 1997, p.12
[1119] *Ibidem*
[1120] Idem, *Treziţi-vă!*, 8 iunie 1993, p. 30
[1121] Idem, *Treziţi-vă!*, 8 martie 1993, p. 3

iehovistă, sorți de izbândă în misiunea lor, întrucât le lipsesc fondurile necesare, precum și susținerea locală din partea statelor afectate[1122].

„Martorii" se consideră și singurii reprezentanți bine intenționați ai curentelor ecologiste la scară mondială: „Greenpeace...s-ar putea să nu mai meargă de la ușă la ușă, dar un alt grup (iehoviștii – n.n.) își continuă de multă vreme sondajele, adesea abordând chestiuni legate de mediu."[1123]

Există și o excepție de la această ofensivă a denigrării iehoviste a organismelor mondiale: Curtea Europeană a Drepturilor Omului. Aceasta a impus în câteva rânduri unor guverne europene să-și schimbe atitudinea față de „Martorii lui Iehova" și să le acorde libertate religioasă. Din surse iehoviste, aflăm că argumentele guvernului Greciei, bazate în principal pe contestarea prozelitismului agresiv al „martorilor", nu au fost acceptate și, astfel, unui iehovist „persecutat" i s-au acordat despăgubiri. La fel s-a procedat și în cazul unei familii austriece, separate de divorț în urma „convertirii" soției la iehovism. Acordarea copiilor spre creștere soțului a fost contestată de soție, a cărei plângere a ajuns la Curtea Europeană. Verdictul, deși este prezentat de „martori" ca o victorie, nu a consfințit împlinirea cererii de fond, adică încredințarea copiilor mamei, ci o problemă colaterală: acordarea unor despăgubiri pentru presupusa îngrădire a libertății religioase de către guvernul austriac. Chiar și în aceste condiții, instanța amintită nu este scutită de critici: ea nu poate garanta „pacea eternă și respectarea absolută a drepturilor omului"[1124].

4. DIZIDENȚE IEHOVISTE

Încă din anii '30, așa-zise „grupări liberale" din interiorul mișcării de care ne ocupăm publicau revista „Strigăt de deșteptare" și, în legătură cu personalități politice, urmăreau să ajungă la conducerea Societății W.T.

Actualmente, pe glob, există numeroase mișcări dizidente, desprinse din secta „martorilor lui Iehova". Dintre acestea, amintim: **Asociația studenților liberi ai Bibliei, Prietenii omului, Mișcarea misionară interioară laică, Poporul vesel.**

Printre cei care au părăsit gruparea iehovistă și au demascat falsitatea învățăturilor ei se numără și Raymond Franz, nepotul președintelui Frederick W. Franz. Acesta, în cartea sa, *Crisis of Conscience,* arată că Societatea Watch Tower este construită pe falsitate, începând de la celebrele „profeții" și până la subordonarea învățăturilor divine și a Bibliei față de interesele meschine ale sectei[1125].

[1122] Idem, *Treziți-vă!,* 8 februarie 1997, p.16-17

[1123] Idem, *Treziți-vă!,* 8 mai 1998, p. 32

[1124] Pentru toate aceste exemple, a se vedea Idem, *Treziți-vă!,* 8 martie 1996, p. 20-21

[1125] A se vedea John Ankeberg și John Weldon, *op. cit.,* p. 10

Una dintre cele mai cunoscute dizidenţe iehoviste, care activează şi în ţara noastră, este **Asociaţia credinţa adevărată «Martorii lui Iehova» din România** (pentru simplificare, o vom denumi, în cele ce urmează, cu sigla A.C.A.M.I.R.). Cu rădăcini vechi ilegaliste, şi-a consolidat simţitor poziţia după 1989, întinzându-se în paralel cu secta-mamă în toată ţara şi ţinând legături strânse cu formaţiuni similare din Europa.

Sediul A.C.A.M.I.R. este în Cluj-Napoca, str. Horea nr. 22, ap. 6. Funcţionează după principii similare sectei de bază: prozelitism de teren, adunări, congrese, Comemorare, etc. Se disting, însă, prin virulenţa cu care combat toate celelalte grupări religioase, şi, în special, pe cea din care s-au desprins. Manifestă un radicalism exagerat în doctrină şi morală, după normele russellist-rutherfordiene, acuzând conducerea actuală iehovistă de la Brooklyn de abateri grave de la linia impusă de primii corifei ai sectei: „Societatea W. T. de azi, prin învăţăturile degenerate şi sfaturile confuze, nebiblice, confirmă asupra lor rătăcirea şi decăderea prezisă de multe profeţii biblice"[1126].

Numită şi „servul rău" sau „clasa Dalila"[1127], conducerea W.T. este criticată din următoarele motive:

- a iniţiat diverse forme ipocrite de colaborare cu guvernele omeneşti, deşi le critică asiduu; a căutat, prin diverse forme, să obţină recunoaşterea oficială a religiei iehoviste;
- a continuat „calculele" Parusiei, fixând eronat declanşarea Armaghedonului în 1975;
- a revizuit cartea *Dumnezeu să fie adevărat*, scoţându-se capitolul care le interzicea „martorilor" să participe la alegeri;
- a schimbat interpretarea capitolului *Romani 13:* „au luat coroana de pe capul lui Hristos şi au oferit-o oficialităţilor pământeşti"; în 1963 a editat revista *Supuneţi-vă înaltelor stăpâniri*, prin care acredita ideea că liderii politici îi vor apăra pe „martorii lui Iehova" de dezastrul Armaghedonului;
- învaţă că Solomon va învia, deşi a murit „necredincios, ca un animal";
- a introdus formula „respectarea drapelului", care a stopat furia iehovistă clasică, manifestată prin distrugerea însemnelor statale;
- acceptă cu uşurinţă podoabele: „bijuterii şi sulemeneli", considerate în contrast cu îndemnurile pauline;
- promovează, în cărţi precum *Încununează-ţi cu succes tinereţea!*, imagini şi texte cu pronunţat caracter sexual, care, deşi sunt prezentate ca fiind „educative", conduc, în realitate, spre consumarea

[1126] *www.the-true-jw-oltenia.ro*

[1127] izbitoare similitudini cu sistemul clasic de împărţire iehovistă a aleşilor în „clase"

unor păcate la vârstă foarte tânără;
- în anii '50, „rămăşiţa unsă" era de câteva sute de persoane; în 1995, erau 8617;
- membrii Societăţii W.T. sunt animaţi de dorinţa de „câştig egoist";
- manifestă largheţe în acceptarea unor manifestări „lumeşti", precum nunţi, distracţii, practicarea sporturilor;
- afirmă clemenţa divină pentru orice faptă.

Membrii A.C.A.M.I.R. se consideră persecutaţi de securitate, în timp ce reprezentanţii W.T. sunt acuzaţi de colaborationism. Se merge până la a afirma că Societatea W.T. „a fost deturnată de C.I.A. şi K.G.B.". În schimb, liderii A.C.A.M.I.R. sunt antiamericani şi antioccidentali.

Societatea W.T. a ameninţat A.C.A.M.I.R. cu chemarea în judecată, pentru motivul că a menţinut în titulatură sintagma „Martorii lui Iehova". În replică, dizidenţii i-au acuzat pe iehovişti că aleargă după recunoaşterea credinţei lor drept „organizaţie religioasă", sintagmă pe care A.C.A.M.I.R. o priveşte cu mare ostilitate.

Prima „adunare publică" a A.C.A.M.I.R. a avut loc în 18 februarie 1990, la Apahida, jud. Cluj, moment considerat de această organizaţie ca fiind data înfiinţării ei. Până în prezent, s-au afirmat prin organizarea mai multor congrese: *Încinge-te şi spune adevărul!* (Cluj, 1992), *Fiţi treji şi vegheaţi!* (Târgu Mureş, 1993), *Neclintit pentru adevărata închinare* (Baia Mare, 1995), *Vestitorii păcii şi ai mântuirii* (Cluj, 1997), *Ferice de ochii care văd* (Târgu Mureş, 1999), *Şi vor şti că Eu sunt Iehova* (Târgu Mureş, 2001), *Loialitate şi credincioşie* (Cluj, 2002).

La aceste congrese, au participat între 3000-4000 de adepţi, precum şi invitaţi (dizidenţi) din Moldova, Ucraina, Ungaria, Slovacia. Într-un cuvânt, se încearcă revenirea la caracterul ostil şi vehement al congreselor din anii '30.

În practicarea prozelitismului din casă-n casă, membrii A.C.A.M.I.R se lovesc de aşa-zişii „martori moderni" (adepţii Societăţii W.T.), care, la rândul lor, sunt îndoctrinaţi că ramurile dizidente sunt deosebit de nocive: „Unii din timpul nostru au murmurat, îndreptându-şi atenţia, în mod figurativ, spre o nouă căpetenie, care să-i ducă înapoi în lume. Să nu facem ca ei niciodată!"[1128].

[1128] Idem. *Turnul de veghere*, 1 martie 1995, p. 17

Capitolul 4
ATITUDINEA BISERICII NAȚIONALE ORTODOXE ROMÂNE FAȚĂ DE MANIFESTĂRILE PROZELITISTE IEHOVISTE

1. ATITUDINEA IERARHIEI

Ierarhia bisericească sacramentală – fie catolică, fie ortodoxă – este intens blamată de către iehoviști, cu scopul de a fi dovedită drept malefică și aliată cu forțele răului. „Clerul religios, în fapt, este legătura vizibilă directă între omenire și demonii invizibili" – afirmă „martorii"[1129]. Și tot ei adaugă: „virtual, întreaga istorie a Bisericii creștine, în timpul perioadei antice și medievale a fost o istorie a apostaziei"[1130]; „bisericile sunt răspunzătoare în mare măsură de lipsa de iubire din prezent"[1131]. Așadar, constatăm o încercare de răsturnare a valorilor ce se constituie într-un atac extrem de periculos la adresa creștinismului tradițional.

Se impune urmarea unei bune conduite în cadrul relațiilor interumane, în care preoții trebuie să fie exemple vii. Iehoviștii și-au făcut un obicei din a generaliza situații izolate, vizând discreditarea ierarhiei, acuzată de practicarea prostituției, pedofiliei, abuzurilor sexuale etc.: „...polițiștii, politicienii și clericii se folosesc de prestigiul și autoritatea lor pentru a-i exploata sexual pe copii"[1132].

Memorabile sunt prezențele active ale ierarhilor noștri în Parlamentul României, în perioada interbelică. Episcopul Grigorie Comșa atrăgea atenția întregii țări, încă din 1928: „pentru sectanți...nu există ideea de națiune, și tocmai națiunea română ar dori să o vadă ștearsă de pe acest glob, ca în locul ei să se producă o alcătuire cosmopolită"; „sectanții sunt anticulturali și au de gând să ducă o amarnică luptă de clasă"; „întrunirile mileniștilor sunt interzise cu desăvârșire"; „sectele...lucrează din răsputeri pentru a duce la ruină mărețul edificiu la construirea căruia neamul nostru a contribuit cu ochii înălțați spre cer"[1133]. Iar arhiereul Vartolomeu al Râmnicului-Noului Severin spunea: „prin urmare, din moment ce ereziile au dovedit că se pot dezvolta la infinit, ca fiind produsuri nu mistice, ci numai raționale și

---

[1129] W.T., *The Kingdom is at Hand*, p.186, apud A. Hoekema, *op. cit.*, p. 286
[1130] *Ibidem*, p.286-287
[1131] Idem, *Treziți-vă!*, 22 octombrie 1998, p. 4
[1132] Idem, *Treziți-vă!*, 8 aprilie 1997, p. 13
[1133] *Biserica noastră și cultele minoritare...*, p. 154-161

individuale, pentru ce, oare, să le dăm posibilitatea noi, legală, ca această dezvoltare a lor la infinit, să se facă aci, în țara noastră?[1134]

În publicația „Martorii din Iehova din România", Societatea Watch Tower se plânge că „preoții ortodocși români au luptat din răsputeri să incite guvernul și populația împotriva Martorilor lui Iehova"[1135]. Congresul „Mesagerii păcii divine" programat a se desfășura la București în 1996 a fost anulat din cauza „problemelor create de clerul din România"[1136].

În realitate, ierarhia a luptat numai împotriva prozelitismului sectar, ca fenomen antisocial și antinațional. Î.P.S. Pimen, Arhiepiscop de Suceava și Rădăuți, a luat atitudine împotriva „pângăritorilor credinței strămoșești" și i-a cerut președintelui Consiliului Național al Audiovizualului să nu accepte difuzarea de emisiuni cu caracter prozelitist: „Vă rugăm să-i opriți sau să le impuneți o limită, deoarece nu au pic de rușine și au început în mod deschis să facă prozeliți chiar pe pământul nostru strămoșesc"[1137].

Reprezentanții clerului trebuie să fie conștienți că sunt ținte ale amenințărilor iehoviste: „vinovați sunt cei ce îndeamnă puterile politice să-i persecute pe Martorii lui Iehova și să le împiedice activitatea, așa cum au procedat recent unii conducători religioși instigatori din Europa Răsăriteană"[1138].

Clerul ortodox grec a luat atitudine, prin chemarea la protest a 40 de autobuze de manifestanți, la construcția filialei iehoviste din Grecia[1139]. Acțiunea nu a dat rezultate, întrucât „martorii" și-au asigurat sprijinul forțelor de ordine. O măsură eficientă ar fi fost stoparea din start a mișcării iehoviste, prin anularea aprobărilor necesare. Clerul român, mai vigilent, a învățat bine din această tristă experiență, stopând la timp congresul internațional iehovist de la București.

O importanță covârșitoare în stoparea prozelitismului iehovist îl are prezența activă a preotului pe tărâm pastoral. Lipsa de vigilență lasă câmp deschis „martorilor" care nu ezită să profite din plin de acest lucru. Iată ce găsim în raportul unui „martor": „adeseori trebuia să acționăm repede, pentru a-l păcăli pe preotul local..."[1140]. Așadar, pentru membrii ierarhiei este extrem de importantă legătura duhovnicească bazată pe comuniune și iubire cu cei păstoriți – credincioșii, cărora trebuie să li se imprime necesitatea de a se considera enoriași, adică aparținători ai unei enorii, la propășirea căreia trebuind să ia parte cu toată abnegația. Este știut faptul că nestatornicii – așa zișii „pelerini" pe la mai multe biserici și mânăstiri –

[1134] *Ibidem*, p. 244
[1135] Idem, *Treziți-vă!*, 22 octombrie 1998, p.8
[1136] Idem, *Treziți-vă!*, 8 martie 1997, p. 22
[1137] Idem, *Treziți-vă!*, 8 aprilie 1997, p. 28
[1138] Idem, *Turnul de veghere*, 1 mai 1998, p. 22
[1139] Idem, *Treziți-vă!*, 8 decembrie 1991, p.30
[1140] Idem, *Turnul de veghere*, 1 mai 2001, p.27

care nu reuşesc să se ataşeze de comunitatea locală şi încep a căuta şi prin alte părți mulțumirea spirituală sfârşesc adeseori prin a fi atraşi de secte[1141]. Pelerinajele şi vizitele în alte parohii nu sunt rele în sine, ci dimpotrivă, dar trebuie făcute sub îndrumarea şi supravegherea preotului paroh sau a duhovnicului. Ele nu trebuie să vădească ruperea de comunitate a celor în cauză, ci angajarea într-un efort comun de a aplica şi pe plan local realizările pozitive observate în vizitele efectuate.

Înseşi revistele iehoviste oferă exemple concludente despre ceea ce trebuie să facă ierarhia bisericească pentru stoparea prozelitismului. Sunt prezentate cazurile unor preoți cu zel misionar, blamați de către „martori" pentru îndrăzneala de a li se opune. Iată un exemplu: „...într-un oraş, preotul l-a constrâns pe proprietarul unei săli să anuleze contractul de închiriere pe care îl încheiase cu noi"[1142].

Acțiunile preoților ortodocşi nu trebuie să cunoască manifestări violente, deoarece „martorii" se victimizează rapid, iar efectul imediat este sensibilizarea opiniei publice în favoarea lor. Mai indicată ar fi prezența activă a preotului, care să contracareze biblic ereziile iehoviste.

În acelaşi timp, în locurile unde există presiuni prozelitiste iehoviste, preoții trebuie să aibă vigilența sporită, pentru a preîntâmpina situațiile neaşteptate de răbufnire a violenței. De pildă, în 1992, la Corabia-Olt, preotul ortodox a luat atitudine împotriva prozelitismului iehovist, atât la postul de radio Craiova, cât şi prin predică şi catehează: „Au infectat întreaga regiune cu publicațiile lor şi i-au corupt pe oameni" – zicea el. În clipa când a încercat să organizeze şi un miting antiiehovist, a putut fi oprit doar printr-o contaofensivă: devastarea catedralei şi a casei de cultură din oraş de către „un grup de vandali"[1143].

De multe ori, „martorii" îi provoacă la discuții pe preoți, încercând să-i pună în inferioritate în fața enoriaşilor[1144]. Deşi întrebările sunt simple, iar răspunsul ortodox ar trebui să clarifice problemele puse, uneori „martorii" ies învingători – fapt ruşinos şi descurajant, atât pentru cleric, cât şi pentru cei din jur. Succesul prozelitist are, astfel, cale liberă.

Unii clerici, ținte ale atacurilor iehoviste, duc o viață imorală, aprobând (sau, mai grav, chiar practicând) adulterul sau homosexualitatea[1145]. Astfel de „uscături" trebuie depistate cât mai repede şi curățate de Consistoriile noastre, care trebuie să ia măsurile disciplinare cuvenite în timp util, pentru ca enoriaşii să nu se sminteascâ, alergând la secte. Deşi aceste cazuri apar extrem de rar şi cu totul izolat, dacă nu sunt rezolvate la timp, devin arme prozelitiste redutabile.

[1141] A se vedea: Idem, *Treziți-vă!*, 22 martie 1996, p. 11 - 15
[1142] *Ibidem*
[1143] Idem, *Turnul de veghere*, 1 ianuarie 1993, p. 29
[1144] A se vedea: Idem, *Treziți-vă!*, 22 august 1994, p. 21-22
[1145] Idem, *Tu poți...*, p. 28

„Martorii" se plâng că, adeseori, reprezentanţii Bisericilor creştine manifestă indiferenţă faţă de învăţăturile lor. Această atitudine, chiar dacă este parţial adevărată, nu se justifică. Membrii ierarhiei sacramentale trebuie să arate un interes crescut faţă de activităţile prozelitiste ale „martorilor". Este cunoscut faptul că iehoviştii se adresează adeseori reprezentanţilor Bisericilor pentru a-şi întări propriile convingeri, în cazul (frecvent, din păcate) descoperirii ignoranţei acestora.

Ierarhia trebuie să fie conştientă că agresivitatea iehovistă o vizează direct: „printre persoanele cele mai neloiale lui Dumnezeu se numără clericii creştinătăţii" – afirmă „martorii"[1146].

„Martorii" îi acuză pe membrii ierarhiei ortodoxe că acţionează în mod subversiv, făcând presiuni pentru ca adepţii sectei să fie excluşi de la serviciu sau, în cazul afaceriştilor, pentru a da faliment[1147]. Datoria noastră este de a demasca aceste acuzaţii ca pe nişte calomnii.

Prozelitismul iehovist are drept ţinte predilecte creştinii nepracticanţi[1148]. Este dureros faptul că aceştia există încă într-un număr cât mai mare. Una din laturile misiunii păstorilor lor sufleteşti trebuie să fie cultivarea conştiinţei de enoriaş, adică apartenenţa activă şi reală la o parohie, implicarea în viaţa acesteia sub toate aspectele. Prezenţa unor credincioşi în biserică doar la Paşti, Crăciun sau cu prilejul unor „evenimente" familiale (Taine sau ierurgii, ale căror semnificaţie aproape că nu o cunosc) este o realitate tristă, de care profită iehoviştii din plin.

2. ACŢIUNI ALE CREDINCIOŞILOR

După un reputat specialist, sectele sunt „un element de import, care nu s-a grefat pe structura sufletească a credinciosului ortodox"[1149]. Biserica Ortodoxă este singura păstrătoare a spiritualităţii româneşti, încă de la geneza poporului nostru. Ruperea de Biserica Naţională şi acceptarea ideologiei iehoviste, care promovează desconsiderarea drapelului, imnului şi naţiunii române, echivalează cu un act grav, de ruptură faţă de ţară, de lipsă de patriotism, o formă abominabilă de izolare şi deznaţionalizare. Ilegalitatea activităţilor prozelitiste iehoviste trebuie să primească sancţiunile cuvenite ale opiniei publice, a tuturor cetăţenilor supuşi statului de drept, nu numai ale creştinilor ortodocşi. Lipsa de legitimitate a prozelitismului, nesupunerea civică, manifestările antistatale şi antinaţionale trebuie imediat scoase la iveală şi aduse la cunoştinţa autorităţilor, pentru a se lua cuvenitele măsuri. În unele ţări

[1146] Idem, *Turnul de veghere*, 15 martie 1996, p. 10
[1147] Idem, *Treziţi vă!*, 22 august 1994, p. 22-24
[1148] Un exemplu în acest sens se poate vedea pe coperta-spate a revistei *Treziţi-vă!*, 8 august 1997 (p.32)
[1149] Pr. Prof. Dr. Nicolae D. Necula, *op. cit.*, p. 488

ale lumii, aceste fapte au fost deja stopate; în altele, lupta împotriva lor se duce încă, prin mijloacele permise de lege. Punctul de plecare în astfel de acţiuni este întotdeauna contestarea legalităţii activităţilor iehoviste, aflate în afara legii în mai toate statele lumii. De multe ori, prozelitismul iehovist este subversiv, mascat sub forma organizaţiilor neguvernamentale, apolitice etc., iar „Martorii lui Iehova" nu sunt recunoscuţi ca religie oficială. Bunăoară, în Ucraina, iehoviştii au „284 comunităţi care funcţionează, dar nu sunt înregistrate şi nu au statut"[1150]. În Grecia, prozelitismul este interzis prin legi votate încă din 1938-1939[1151]. Pe lângă Parlamentul Germaniei, există o comisie de cercetare a sectelor[1152]. Un astfel de organism ar trebui să funcţioneze şi în România.

Autorităţile sunt foarte uşor de influenţat, atât cu sume de bani sau cadouri, cât şi cu pretextul unor investiţii favorabile comunităţii. De pildă, „martorii" se oferă întotdeauna să renoveze stadioanele pe care-şi ţin congresele, să înfrumuseţeze străzi, spaţii verzi, spaţii de cazare etc[1153]. Primăriile cad victime, adeseori, acestor tentaţii.

Procesele în care sunt implicaţi „martorii" sunt foarte agitate, din cauza lipsei lor de scrupule. Adeseori, ei se justifică folosind texte biblice, ştiind că membrii completului de judecată nu cunosc teologie şi nu pot riposta. Un exemplu concludent ni-l oferă chiar iehoviştii, care, la întrebarea instanţei: de unde au găsit ideea că Iisus a venit ca Rege în 1914, au răspuns cu promptitudine şi sânge rece: Matei, capitolul 24[1154]. Judecătorul a rămas fără replică, deşi, dacă ar fi cunoscut textul biblic, ar fi văzut că nu face referire la vreo dată istorică. Trebuie, de asemenea, avut în vedere faptul că, după ce sunt arestaţi, „martorii" care comit infracţiuni, nu omit prilejul de a da declaraţii laudative la adresa sectei, încercând să „depună mărturie" celor prezenţi, atât anchetatorilor, cât şi celorlalţi deţinuţi[1155].

Cazul lui Ioan Sima nu este singular. Numeroşi „martori" fugiţi ca emigranţi şi convertiţi, se întorc pentru o vreme în ţările de origine, încercând prin toate mijloacele să-i atragă la noua religie pe membrii familiei, prieteni şi cunoscuţi. Această activitate ar trebui cunoscută şi tratată cu maximă responsabilitate, pentru că, altminteri, rezultatele prozelitiste sunt evidente.

Se cunosc cazuri în care, pentru a-şi feri copiii de influenţa nefastă a tatălui trecut la iehovism, mama a plecat în altă ţară, unde guvernul a stabilit legi drastice, care interzic chiar şi simplele vizite parentale[1156].

[1150] Drd. Lupşac Ioan-Ostap, *Bisericile din Ucraina, astăzi*, în revista *B.O.R.*, anul CXVIII, Nr. 4-6, aprilie-iunie 2000, p. 253

[1151] W.T., *Turnul de veghere*, 15 decembrie 1995, p. 32

[1152] a se vedea R. Antim, *op. cit.*, p. 83

[1153] W.T., *Turnul de veghere*, 1 aprilie 1999, p. 32

[1154] Idem, *Treziţi-vă!*, 22 august 1994, p. 24

[1155] T. Ardelean, *op. cit.*, p. 119

[1156] W.T., *Turnul de veghere*, 1 aprilie 1999, p. 25-26

„Unii creştini par să privească pe un fost membru al unei secte ca pe un ciumat"[1157] – afirmă Wilbur Lingle. De aceea, se cuvine să avem grijă cum îi primim înapoi pe „martorii lui Iehova" care se întorc la Ortodoxie. Să-i înconjurăm cu dragoste frăţească şi să avem înţelegere dacă vom vedea la ei anumite stângăcii sau manifestări care nu sunt, poate, în totalitate, ortodoxe. Dacă le vom explica ce au greşit, se vor îndrepta numai dacă suntem blânzi şi răbdători. Să nu uităm niciodată faptul că secta iehovistă îi îndoctrinează pe adepţii ei că Bisericile Tradiţionale şi manifestările lor religioase sunt satanizate; celor ce au crezut, vreodată, aşa ceva, le va fi greu să se schimbe dintr-o dată.

Orice creştin ortodox trebuie să asculte şi să împlinească mesajul Sfântului Apostol şi Evanghelist Ioan: *Oricine se abate şi nu rămâne în învăţătura lui Hristos nu are pe Dumnezeu...dacă cineva vine la voi şi nu aduce învăţătura aceasta, să nu-l primiţi în casă şi să nu-i ziceţi: Bun venit! (II Ioan 1, 9-10).* Atenţie, însă! „ Martorii lui Iehova" sunt foarte persuasivi. Li s-a inoculat ideea că o uşă trântită în nas poate fi semnul unei indispoziţii de moment, deci ei se vor întoarce negreşit, sperând să-l găsească pe cel ce i-a refuzat într-o stare sufletească mai bună. Vizitele sectanţilor iehovişti trebuie, însă, respinse cu desăvârşire. Acestea sunt un afront adus creştinilor noştri, sau, cum se exprima un renumit dascăl şi teolog contemporan român, „o jignire adusă calităţii de membru al Bisericii Ortodoxe"[1158].

Toţi credincioşii trebuie să fie avizaţi asupra faptului că iehoviştii au o „normă" zilnică, lunară şi anuală de vizite, „studii biblice" şi ore de activităţi pe teren, despre care raportează în mod detaliat mai-marilor sectei. Deci, chiar dacă sunt respinşi într-o fază iniţială, ei nu renunţă nicidecum, întrucât de această activitate ţine însăşi promovarea lor în sectă. Respingerea propagandei prin spaţiile rezidenţiale trebuie unită cu manifestarea aceleiaşi lipse de interes şi în momentele tentativelor prozelitiste din locuri publice, unde, în general, se plasează din belşug publicaţii iehoviste.

În fine, normativă trebuie să fie creştinilor ortodocşi neparticiparea la vreo formă de adunare iehovistă: congres, „comemorare", adunare „teocratică" etc. Sălile „Regatului", foarte asemănătoare unor săli de şedinţe ordinare, nu se pot compara prin nimic cu frumuseţea şi bogăţia în semnificaţii a lăcaşelor şi obiectelor de cult ortodoxe. Formele rituale ale „martorilor", axate pe dogmatizare rigidă pe seama aceloraşi texte biblice contrafăcute, repetate cu obstinaţie (în vederea memorării lor de către toţi adepţii), pigmentate cu rostirea unor rugăciuni şi cântări de inspiraţie occidentală, nu pot rivaliza în nici un caz cu rânduielile cultului ortodox – desăvârşit sub toate aspectele. Nu există termen de comparaţie între „comemorarea morţii lui Isus", manifestare anuală iehovistă a amintirii

[1157] W. Lingle, *op. cit.*, p. 196
[1158] Pr. Prof. Dr. Nicolae D. Necula, *op. cit.*, p. 490

Cinei de Taină, lipsită total de sensurile ei de jertfă și înviere, și Liturghia ortodoxă, actualizare nesângeroasă a Jertfei Mântuitorului, având în centru prefacerea euharistică a cinstitelor daruri în Trupul și Sângele Domnului.

În ce privește congresele iehoviste, acestea sunt total străine spiritualității ortodoxe românești, amintind mai degrabă de epoca de tristă amintire comunistă, în care constituiau o formă de adunare a materialiștilor atei, în care era defăimată credința în Dumnezeu și religia creștină în general. Credincioșii ortodocși trebuie să refuze să participe la astfel de adunări megalomanice, care doresc a da mai mare credibilitate sectei iehoviste, prin afișarea unui număr de participanți mult superior celor al adepților afiliați grupării. Nici insistența cu care se fac invitațiile, nici curiozitatea bolnavă nu-l pot determina pe un creștin adevărat să-și piardă timpul, participând la astfel de manifestări.

Problema financiară, legată de unii slujitori bisericești incompetenți, ca și lipsa de orientare contabilă de la câteva parohii, nu trebuie să constituie un prilej de sminteală pentru creștinii ortodocși. Contribuțiile pentru susținerea cultului ortodox au valori modice și sunt benevole, situându-se cu mult sub „buna speranță" și celelalte forme de donații iehoviste, incluzând și obligația de a cumpăra zeci de publicații pentru propagandă. În plus, secta de care ne ocupăm se susține masiv și prin subvenții externe, iar „bătrânii" și „supraveghetorii" sectei afișează o bunăstare materială net superioară clericilor ortodocși. Totuși, preoții sunt cei ponegriți în revistele iehoviste.

Un rol important în combaterea acțiunilor prozelitiste iehoviste îl au tinerii. Aceștia trebuie să-i identifice pe cei de vârsta lor născuți sau crescuți de „martorii lui Iehova" și să-i ajute să realizeze pericolul izolării sociale la care vor fi condamnați o viață întreagă dacă nu vor părăsi secta. Mulți dintre copiii „martorilor" sesizează falsitatea doctrinei sectei sau discrepanțele dintre adevărurile biblice și atmosfera de veșnice impuneri din familiile iehoviste. Se pare că procentul tinerilor care abandonează secta este în creștere, fapt care i-a făcut chiar pe redactorii revistei *Treziți-vă!* să ia atitudine, propunând însă nu o schimbare a tratamentului față de aceștia, ci o intensificare a „studiilor biblice"! Declarația unei astfel de tinere, criticată pentru că nu „umblă în adevăr"[1159], este cutremurătoare: „Nu vreau să devin niciodată Martoră. Vreau doar să mă distrez!"[1160]. În situația ei sunt mulți alții, care s-au săturat de interdicțiile absurde iehoviste și doresc să ducă o viață normală. Tuturor acestora trebuie să li se arate multă dragoste și căldură sufletească, pentru ca singuri să-și dorească să fie (re)primiți în sânul Sfintei noastre Biserici.

[1159] W.T., *Treziți-vă!*, 22 octombrie 1998, p. 12
[1160] *Ibidem*

Revenind la textul citat anterior, nu putem trece cu vederea faptul că există şi distracţii nepermise, păcătoase, de care toţi tinerii trebuie să se ferească. A te distra înseamnă, însă, în primul rând, a duce o viaţă normală, echilibrată din punct de vedere afectiv-emoţional, plasată la locul cuvenit în sfera socială, fără abuzuri sau forme de restricţionare neîntemeiate, urmărind pacea, bucuria şi realizarea armoniei cu sine însuşi şi cu semenii, în dragostea lui Dumnezeu, încă din această lume, nutrind speranţa unui viitor similar şi în împărăţia cerurilor.

Denigrarea Bisericii Ortodoxe în paginile publicaţiilor iehoviste este o realitate care a consternat opinia publică de pretutindeni. Forţaţi, probabil, de efectul negativ al afirmaţiilor lor, „martorii" au publicat, sub genericul „De la cititorii noştri", un fragment dintr-o scrisoare primită de la un ortodox: „...Data viitoare când veţi mai denigra ortodoxismul, să aveţi tăria de a vorbi şi despre contribuţiile acestuia, de pildă despre modul în care ortodoxismul a susţinut creştinismul în timpul persecuţiei islamice şi al stăpânirii sovietice. Au fost, oare, guvernele conduse de regele David sau de regele Solomon despărţite de Biserică?"[1161]

Pe plan oficial, forurile de conducere ale ţării trebuie să ia atitudine fermă împotriva oricăror tentative de legalizare a mişcării iehoviste. Sunt suficiente motivele pentru care această sectă este scoasă în afara legii în tot mai multe state ale lumii. Deja au fost făcute unele erori, care i-au permis asigurarea unui statut oficial, prin înregistrarea legală ca organizaţie religioasă cu statut de cult. Următorul pas ar fi menţionarea „Martorilor lui Iehova" în Legea Cultelor, deziderat pentru care se fac eforturi susţinute, deoarece le-ar fi conferită mult-dorita aprobare a întregului lor sistem doctrinar, bazat în special pe racolarea noilor convertiţi.

Judecătorii trebuie să cântărească bine probele aduse în procesele în care sunt implicaţi „martorii" şi să dea decizii pertinente, chiar dacă se impun măsuri privative de libertate. Spre exemplu, un judecător australian a luat o astfel de decizie corectă împotriva unui „martor", justificând aceasta prin pericolul de a fi lăsat în societate datorită fanatismului său[1162].

O datorie de bază este educaţia oamenilor simpli, în special a celor ce trăiesc izolaţi în mediul rural, foarte vulnerabili la atacurile „profeţilor" iehovişti, care mizează tocmai pe carenţele lor informaţionale. Spre exemplificare, am putea arăta efectul obţinut de un propagandist iehovist în Munţii Apuseni, unde i-a atras pe ţăranii simpli prin simplul fapt că a făcut ca predica sa să coincidă cu eclipsa de soare din 15 februarie 1961[1163].

[1161] Idem, *Treziţi-vă!*, 8 martie 1997, p. 30
[1162] Idem, *Treziţi-vă!*, 22 ianuarie 1994, p. 20
[1163] T. Ardelean, *op. cit.*, p. 96-97.

Creştinii ortodocşi pot şi trebuie să citească şi să înţeleagă Sfânta Scriptură, dar numai asistaţi de Biserică, prin reprezentanţi autorizaţi: preoţi şi teologi. Orice situaţie considerată mai dificil de înţeles ar trebui adusă de îndată la cunoştinţa preotului paroh sau a altui dascăl ortodox (teolog, profesor de religie). Reticenţa faţă de orice formă de interpretare sectară este o datorie biblică *(Fapte 8, 31; 20,29).* Toate publicaţiile care circulă în mediul sectant sub numele de „Biblii", chiar dacă, mai nou, sunt împodobite şi cu cruci, trebuie predate preotului paroh, întrucât traducerile respective sunt tendenţioase (de ex. – „Cornilescu") sau, mai grav, mistificate în mod grosolan şi abuziv (ediţia iehovistă – N.W.T.). De asemenea, toate cărţile, revistele, broşurile şi pliantele răspândite de iehovişti trebuie predate preotului paroh, împreună cu date concrete despre prezenţa fizică a „martorilor" în câmpul pastoral al parohiei. Evident, sub îndrumarea preotului, se va proceda fie la distrugerea acestor publicaţii, fie la predarea lor mai departe dascălilor de teologie din Seminariile şi Facultăţile de Teologie Ortodoxe, spre studiul fenomenologiei sectare şi apărarea dreptei credinţe.

Ideea de a studia Biblia este bună. Rămâne, însă, de văzut, în ce condiţii se poate face, pentru a nu cădea în greşeală. Acum, când structura intelectuală a societăţii s-a schimbat, Bisericii îi revine sarcina de a satisface o astfel de nevoie spirituală a credincioşilor. Citirea şi interpretarea Scripturii se poate face şi în Ortodoxie, la orele de cateheză desfăşurate prin parohii şi care, acolo unde nu sunt, ar trebui urgent reactivate.

Pr. C-tin Bogdan Petrache propune înfiinţarea şi la noi în ţară a unor „Organisme ale Iniţiativelor Părinţilor", care deja au avut bune rezultate în ţările vest-europene, în privinţa contestării caracterului creştin al „Martorilor lui Iehova", mai ales faţă de tineri. Pentru că învăţătura lor are „conţinut antisocial"[1164], iehoviştilor li s-a interzis recunoaşterea publică a titulaturii de „asociaţie creştină". Deja în cadrul Bisericii Ortodoxe a Greciei funcţionează cu bune rezultate „Iniţiativa părinţilor".

„Martorii" nu se consideră un cult şi chiar declară acest lucru în mod deschis[1165]. Totuşi, interesul primează şi, printr-o „rectificare", îşi schimbă poziţia şi susţin că învăţătura lor „îi împiedică să devină o sectă"[1166]; în ce priveşte statutul de „cult", acesta este un deziderat prea tentant pentru a fi abandonat: au reuşit să fie recunoscuţi de către stat în rândul cultelor, doar pentru nevoia de legitimitate.

O vigilenţă sporită trebuie să adopte cei ce-şi întemeiază familii mixte religios. Copiii proveniţi din astfel de familii se prea poate să nu adopte religia nici unuia dintre părinţi, ci să se convertească la una nouă: cea iehovistă.

[1164] Pr. C-tin Bogdan Petrache, *Copiii noştri şi ispita magiei albe,* în *Vestitorul Ortodoxiei,* Anul XIV, Nr. 289, 15 aprilie 2002, p.1-2

[1165] a se vedea Idem, *Treziţi-vă!,* 8 octombrie 1997, p. 10

[1166] Idem, *Treziţi-vă!,* 8 februarie 1998, p.29

3. COMBATEREA INFILTRĂRILOR PROZELITISTE IEHOVISTE PE PLAN LOCAL, DE CĂTRE PAROHII, BISERICI, CAPELE, MÂNĂSTIRI, SCHITURI

În publicaţiile iehoviste, găsim adeseori aprecieri denigratoare la adresa clericilor ortodocşi români: „Din cauza intoleranţei manifestate de unii preoţi din România, istoria modernă a Martorilor lui Iehova din această ţară a fost marcată de persecuţii"[1167]. În general, însă, „martorilor" le place să se declare victime. Revistele iehove abundă de relatări ale unor prigoniri la care adepţii sectei sunt supuşi pentru credinţa lor. O tendinţă mai nouă este publicarea unor articole cu scopul strict de a-i pregăti pe predicatorii de teren asupra riscurilor pe care şi le asumă[1168]. Sunt oferite şi pilde ale persecuţiilor primilor creştini, cu care iehoviştii doresc a se identifica din punct de vedere religios-doctrinar, deşi diferenţele de dogmă sunt inexorabile.

În 1997, un raport al Departamentului de Stat american menţiona acuzaţia de „hărţuire" adusă de „Martorii lui Iehova" unor oficiali guvernamentali români din eşaloanele inferioare[1169]. O atitudine favorabilă iehovismului, la fel de părtinitoare şi condamnabilă, a manifestat şi Hillary Clinton, soţia ex-preşedintelui S.U.A. Bill Clinton, care, pe când era „Prima Doamnă" a Americii, a refuzat să intre în Biserica Cretzulescu din Bucureşti, în semn de protest faţă de închipuita persecutare a „martorilor".

Mediatizarea unor alocuţiuni pro-iehoviste a continuat, în epoca post-decembristă, cu participarea şi a altor personalităţi. Ioan Ovidiu Sabău, fost component al echipei naţionale de fotbal a României şi membru activ al sectei (deşi preceptele ei le interzic adepţilor înrolarea în echipe sportive) alocă spaţii ample din declaraţiile sale publicităţii făcute „martorilor". Într-unul din numerele cotidianului *Evenimentul zilei*, el îi numeşte pe aceştia „fraţi" şi elogiază sistemul lor de „contribuţii voluntare", făcute în scopul tipăririi literaturii lor religioase, cu interese propagandistice. Totodată, el nu uită să menţioneze că, din banii strânşi la sectă, „nu se îmbogăţeşte nimeni" şi că, la ei, „nu umblă nimeni cu farfuria prin sat să strângă banii", - făcând aluzie la unele sisteme de colectare a fondurilor religioase practicate de Bisericile tradiţionale.

În faţa acestor forme de propagandă iehovistă, structurile organizatorice ale Bisericii româneşti ortodoxe trebuie să ia atitudine fermă. Parohiile au datoria de a identifica toate manifestările de acest fel petrecute în teritoriul arondat lor: ele trebuie aduse la cunoştinţa organelor parohiale, pentru stabilirea strategiilor de combatere a acestora. Regretatul Diac. Prof. Dr. Petre David scria: „Într-o parohie zidită pe stâncă, cu o pastoraţie

[1167] Idem, *Martorii lui Iehova din România*, p. 6
[1168] „Şi noi ne aşteptăm să fim persecutaţi..." se afirmă în: Idem, *Turnul de veghere*, 1 mai 2001, p.14
[1169] *Ziua*, 23 iulie 1997

competentă, Martorii lui Iehova n-au nici o şansă de reuşită în încercările lor prozelitiste"[1170]. Prin parohii, biserici şi capele, cele mai potrivite metode de combatere a prozelitismului iehovist sunt următoarele:

1. conduşi de preotul paroh, cei mai zeloşi credincioşi se pot interpune în faţa propovăduitorilor iehovişti, prin dovedirea dreptei-credinţe către cei mai puţin ştiutori, care sunt potenţiale victime ale prozelitismului „martorilor". În acest sens, se pot constitui nuclee de credincioşi care să viziteze casele creştinilor, în paralel cu iehoviştii, zădărnicindu-le activitatea de propagandă. De multe ori, observaţiile pertinente ale oamenilor simpli faţă de fenomenul sectar, demascarea acţiunilor antisociale şi antinaţionale iehoviste sunt mai eficiente decât un lung şir de contradicţii doctrinare, greu de înţeles de către cei neiniţiaţi. Arătarea deschisă a faptului că „martorii" nu respectă drapelul şi imnul, nu fac armată, nu fac pomeniri de morţi, nu practică nunta şi botezul tradiţionale, dar, mai ales, că nu ţin Crăciunul şi Paştele şi nu-şi serbează zilele de naştere, sunt suficiente şi edificatoare pentru ca orice român de bun simţ, chiar nedus prea des la biserică, să respingă prozelitismul iehovist;
2. dacă pe raza parohiei se intenţionează plasarea ilegală de „săli ale Regatului" sau înfiinţarea de congregaţii iehoviste, datoria ortodocşilor este de a zădărnici aceste planuri, prin intervenţii justificate la organele de stat abilitate;
3. dacă pe raza parohiei există stadioane sau săli publice de mari dimensiuni, trebuie avută în vedere posibilitatea organizării de congrese iehoviste, care ar fi de dorit să fie exclusă din start, printr-o bună colaborare între organele parohiale şi aceste instituţii: se va arăta ilegalitatea şi nocivitatea socială a acestor forme de macro-prozelitism;
4. pe lângă programul liturgic obişnuit, este de dorit ca, în parohii, să se organizeze periodic cateheze, la care să se prezinte şi teme legate de avântul sectar contemporan;
5. iniţiativa unor parohii de a publica un buletin periodic este excelentă. Desigur, cu binecuvântarea forurilor ierarhic tutelare, se pot insera articole cu conţinut misionar, în apărarea dreptei credinţe. Dacă, de pildă, întreaga rază a parohiei a fost „infestată" cu un anumit material prozelitist (pliant, broşură, revistă), este indicată publicarea unei „replici" ortodoxe pertinente, întrucât toată lumea este deja familiarizată cu conţinutul lui eretic;
6. pelerinajele sunt, într-o mare măsură, moduri de împreună-trăire a parohienilor, de cunoaştere a valorilor ortodoxiei, dar şi de

[1170] Diac. Prof. Dr. Petre I. David, *Dragoste creştinească, ecumenism sau prozelitism?*, în *Almanahul Bisericesc*, Bucureşti, 1995, p. 136

problematizare pe marginea situațiilor stringente apărute în parohie. Este normal ca participanții să poarte dialoguri privind misiunea creştină şi să stabilească măsuri comune privind combaterea fenomenului sectar;

7. existența şi buna funcționare a bibliotecii trebuie să constituie preocupări permanente ale organelor parohiale. O atenție deosebită trebuie acordată sporirii zestrei de cărți şi publicații cu lucrări de misiologie şi sectologie, ştiut fiind faptul că, în aceste domenii, cercetările teologice cunosc o dinamică crescută;
8. este de dorit o bună colaborare între parohiile ortodoxe şi celelalte organizații neguvernamentale care activează în Patriarhia Română: Frăția Ortodoxă Română, Asociația Studenților Creştini Ortodocşi din România, Liga Tineretului Ortodox Român, Asociația Femeilor Ortodoxe etc., în scopul creării unui reviriment spiritual în câmpul pastoral şi al apărării credinței ortodoxe de atacurile sectelor;
9. deserveții capelelor din unități sanitare trebuie să observe cazurile pacienților iehovişti internați, să ia legătura cu aceştia şi, prin tact pastoral, să încerce să-i convingă de faptul că doctrina respingerii transfuziilor este necreştină; mai mult, în cazul în care aceşti pacienți sunt minori, trebuie alertate organele abilitate dacă se încearcă, în colaborare cu medicii, o crimă asupra acestora, prin neaplicarea tratamentului celui mai potrivit, dacă acesta presupune transfuzii;
10. deserveții capelelor militare trebuie să colaboreze cu ceilalți factori de răspundere din armată, jandarmerie şi poliție, în sensul monitorizării aspectelor legate de proliferarea concepțiilor iehoviste de nesupunere şi anarhie, prin nerespectarea însemnelor naționale, a cerințelor vitale de apărare a patriei şi poporului ei;
11. deserveții capelelor de cimitir ortodoxe trebuie să manifeste o sporită vigilență în fața prozelitismului iehovist. Este cunoscută predilecția „martorilor" pentru a le propovădui celor aflați în doliu, profitând de echilibrul emoțional precar al acestora. Mulți iehovişti colindă, în mod nepermis, cimitirele, în căutare de noi adepți; datoria noastră este de a nu fi nepăsători. În plus, înmormântările iehoviste sunt tot atâtea prilejuri prozelitiste; este regretabil că, în tot mai multe cimitire ortodoxe, îşi fac loc, în mod ostentativ, monumente care marchează morminte ale adepților acestei secte: fără cruce, dar înțesate de versete biblice şi texte prozelitiste, şocând privitorii – creştini ortodocşi – care, dacă se opresc mirați în fața lor, sunt imediat interpelați de către „martori". În mod normal, eterodocşii ar trebui îngropați în marginea cimitirelor, şi nu în mijlocul lor.

***

Şi în sistemul nostru monahal, prin mânăstiri şi schituri, este posibil şi trebuie să se ducă o muncă asiduă de combatere a prozelitismului iehovist. Chiar dacă „martorii" ocolesc aceste sfinte lăcaşuri şi manifestă o evidentă ostilitate față de ascetism (despre care am vorbit într-un capitol anterior), călugării ortodocşi pot şi trebuie să se implice în acțiunea de apărare a dreptei-credințe. Iată câteva dintre metodele ce pot fi urmate de aceştia:

1. studierea materialelor eretice şi formularea unor răspunsuri apologetice pertinente, în cărți şi publicații, ar trebui să fie o preocupare permanentă a monahilor cu seminar sau facultate, mai ales că, în mânăstiri şi schituri, aceştia beneficiază din plin de condiții foarte bune de lucru: biblioteci bogate, cadru natural liniştitor, lipsa unor obligații familiale, parohiale sau de altă natură etc.;
2. ținerea unor predici, omilii şi cateheze către pelerini, care să conțină şi îndemnuri privind apărarea Ortodoxiei în fața sectelor;
3. distribuirea, prin pangarele mânăstirilor, a operelor de teologie misionară şi sectologie, ştiut fiind faptul că există o mare categorie de creştini practicanți ai aşa-numitului „turism mânăstiresc": neataşați de vreo parohie, aceştia colindă prin mânăstiri, uneori lipsiți totalmente de pietate[1171]. Este foarte posibil ca asupra unor astfel de oameni, aflați, poate, departe de adevărata trăire ortodoxă, să acționeze prozelitismul sectant, iar publicațiile ortodoxe pe care şi le-ar putea procura din mânăstirile sau schiturile vizitate i-ar putea lumina, întrucâtva, pentru a nu cădea victime eterodocşilor;
4. pastorația individuală nu trebuie neglijată. Mulți dintre vizitatorii complexelor monastice au drept scop precis întâlnirea cu duhovnici îmbunătățiți, adevărați îndrumători spirituali. Aceştia au datoria ca, în discuțiile cu păstoriții lor, să abordeze şi teme legate de prozelitismul sectant, arătându-le pericolul acestuia şi principalele remedii împotriva lui.

[1171] deja au intrat în obişnuință apelurile la decență afişate în porțile mânăstirilor noastre.

Capitolul 5
ATITUDINI, LUĂRI DE POZIȚII ȘI MANIFESTĂRI SPECIFICE CREȘTINISMULUI APUSEAN FAȚĂ DE PROZELITISMUL IEHOVIST

1. ÎN BISERICA ROMANO-CATOLICĂ:

1.1. VIRULENȚA ANTIPAPALĂ IEHOVISTĂ ȘI CONTESTAREA EI

Sub titlul „Papa confirmă din nou evoluția", o revistă iehovistă[1172] publică o declarație a papei Ioan Paul al II-lea, care se apropie de conceptul ortodox al cosmologiei teonome: „Dacă corpul omenesc se trage din materia vie preexistentă, sufletul spiritual este creat direct de Dumnezeu"[1173]. Același Suveran Pontif este acuzat și de faptul că „aruncă vina asupra indivizilor, nu asupra Bisericii"[1174] pentru participarea la conflictele sângeroase din Rwanda. Este chiar stupid să pretinzi vreo implicare a Bisericii Catolice ca instituție în incidentele amintite.

Deși în urma unei vizite în Africa, papa Ioan Paul al II-lea a implorat „iertarea cerului" pentru crima istorică a sclaviei negrilor, la care s-au făcut părtași și unii creștini, iehoviștii îi cer cu vehemență să facă mențiune și despre „papi, congregații, episcopi și clerici"[1175]. Pretențiile sunt exagerate, întrucât implicarea unor membri ai ierarhiei în acest fenomen a fost cu totul sporadică și, în orice caz, nu se poate vorbi de o exprimare a vreunei poziții oficiale a Bisericii Catolice în favoarea sclaviei.

Beatificarea papei Ioan al XXIII-lea a stârnit critici iehoviste, legate de elogiile pe care acesta le-ar fi adus lui Mussolini[1176]. Ca și în alte situații, acuzațiile „martorilor" nu sunt sprijinite pe dovezi concludente.

Papa este acuzat că a binecuvântat stadionul olimpic din Roma și s-a rugat pentru ca jocurile Campionatului Mondial de fotbal din Italia (1990) să fie „un moment de amplificare a fraternității"[1177] între oameni. Acest lucru, în opinia iehovistă, nu s-a realizat, din cauza încăierărilor între huligani. Totuși, inițiativa papei e lăudabilă.

[1172] W.T., *Treziți-vă!*, 8 mai 1997, p. 28
[1173] *Ibidem*
[1174] Idem, *Treziți-vă!*, 8 februarie 1997, p. 28; Idem, *Turnul de veghere*, 15 decembrie 1994, p. 28
[1175] Idem, *Treziți-vă!*, 8 martie 1993, p.30
[1176] Idem, *Treziți-vă!*, 22 iunie 1994, p. 28-29
[1177] Idem, *Treziți-vă!*, 8 august 1991, p. 11

Papa Ioan Paul al II-lea a afirmat că O.N.U. este „ultima speranţă de armonie şi pace". Prin aceasta, „martorii" spun că „alegerea pe care a făcut-o papa este O.N.U., nu Regatul lui Dumnezeu"[1178]. Şi aici se observă o formă de mistificare abuzivă a cuvintelor papei, în sensul creării unei false sinonimii între „speranţă" şi „alegere".

În numeroase situaţii, pontifii romani au evidenţiat abuzurile săvârşite de sectele ce practică prozelitismul, în special „martorii lui Iehova". Papa Ioan Paul al II-lea a criticat „zelul aproape agresiv" al acestora, considerat „o falsitate sectară a ardorii apostolice şi misionare"[1179].

1.2. ALTE ACŢIUNI ÎMPOTRIVA CATOLICISMULUI DESFĂŞURATE DE „MARTORI" ŞI COMBATEREA LOR

Biserica Romano-catolică este ţinta unor atacuri directe din partea „profeţilor" iehovişti. Principala armă anticatolică, utilizată frecvent în lumea protestantă şi neoprotestantă, este eroarea medievală a Inchiziţiei, în numele căreia s-au comis şi abuzuri, nicidecum atâtea câte se vehiculează, dar suficiente pentru a da aripi fanteziei sectare, care a inventat o mulţime de poveşti lacrimogene despre acestea şi despre multe altele, care au ca sursă de inspiraţie propriile plăsmuiri[1180]. În plus, se afirmă că Biserica Apuseană a Evului Mediu a susţinut poziţia inferioară a femeii în societate[1181], lucru neadevărat, mai cu seamă dacă se are în vedere dezvoltarea mariologiei catolice, considerată chiar exagerată de către teologii ortodocşi.

Cruciadele sunt aspru înfierate; sunt considerate „un eşec", iar ierarhia catolică este învinuită de ipocrizie, lăcomie şi corupţie[1182]. Desfăşurarea istorică (pe alocuri, exagerată) a luptelor cruciaţilor este un subiect predilect al revistelor iehoviste. Denigrarea catolicismului se sprijină şi pe detractări de genul: „istoria cruciadelor este istoria celei mai mari greşeli, a celei mai complexe înşelătorii, a celei mai tragice şi, într-un anumit sens, a celei mai ridicole iluzii a întregii creştinătăţi"[1183]. Evident, se încearcă o abordare unilaterală a fenomenului, fără a lua în calcul mentalităţile semenilor noştri din epoca respectivă, aspiraţiile lor, spiritul combativ şi cel religios – mult diferite faţă de cele ale omului contemporan. În plus, toate cercetările obiective ale cruciadelor arată că acestea au avut, în mod categoric, şi multe consecinţe pozitive.

[1178] Idem, *Turnul de veghere*, 1 mai 1997, p. 15
[1179] Idem, *Turnul de veghere*, 1 iulie 1993, p. 19
[1180] În ce-i priveşte pe „martori", a se vedea Idem, *Treziţi-vă!*, 22 noiembrie 1994, p.8-10 şi 8 mai 1997, p. 18-21
[1181] Idem, *Treziţi-vă!*, 8 februarie 1998, p.19
[1182] *Ibidem*, p. 21
[1183] Franco Cardini, istoric italian(?), f. ref. biobibl., apud Idem, *Treziţi-vă!*, 8 octombrie 1997, p.15

Papalitatea este acuzată că sprijină, în mod indirect, teoria evoluționistă. Preluând informații din mass-media italiană, iehoviștii rezumă: „papa declară că este posibil să provenim din maimuțe”[1184]; „mulți teologi catolici consideră că Biblia este „cuvântul oamenilor” și nu „Cuvântul lui Dumnezeu””[1185]. Totuși, declarațiile papale incriminate vorbesc în acest caz despre o ipoteză, nicidecum de o certitudine. Rămâne de văzut în ce măsură „rațiunile seminale” amintite de Sfântul Maxim Mărturisitorul în sec.VII converg spre admiterea unei forme de evoluție dirijată de Dumnezeu, încă de la porunca primordială: *Creșteți... (Facere 1,22),* adică: evoluați, dezvoltați-vă! În orice caz, catolicismul susține cu tărie creaționismul în ceea ce privește apariția sufletelor[1186].

„Martorii” acuză doctrina oscilantă catolică privind chinurile iadului: după ce au susținut, secole de-a rândul, existența unor chinuri și torturi de natură fizică, teologii catolici contemporani „abordează problema iadului din punctul de vedere al separării de Dumnezeu”[1187]. În plus, iehoviștii consideră purgatoriul „o învățătură nebiblică”[1188]. După cum am mai arătat, într-un capitol aparte al acestei lucrări, chinurile fizice din iad sunt plăsmuiri ale pietății populare, nicidecum produse ale teologiei veritabile; purgatoriul, în schimb, depășește cadrul afirmațiilor biblice și patristice, prin urmare, etichetarea iehovistă a acestuia este corectă.

De asemenea, iehoviștii denigrează un element doctrinar catolic valoros, potrivit căruia, Biserica „nu își bazează nici un adevăr numai pe Scripturi, independent de Tradiție, și nici un adevăr numai pe Tradiție, independent de Scripturi”. Comentând acest text, iehoviștii conchid, într-un mod total exagerat: „potrivit istoriei, bisericile au înlocuit învățăturile scripturale cu cele bazate numai pe Tradiție”.

La loc de cinste este considerat (și publicat ca atare) îndemnul ziaristului catolic V. Messori adresat reprezentanților Bisericii Catolice: „Cu cât cineva vorbește mai mult, cu atât este ascultat mai puțin. Am propus un al șaptelea an sabatic, pe parcursul căruia Biserica trebuie să tacă, începând de la ajutorul parohului și până la papă”[1189]. Trecând peste faptul că un astfel de îndemn trezește dubii asupra echilibrului mintal al autorului – Biserica nu poate să tacă, pentru că misiunea ei presupune comunicare, în primul rând ,– nu putem să nu observăm aviditatea cu care „martorii” publică o atare inepție – probabil cu speranța (deșartă!) că o va lua cineva în serios.

[1184] Citat din ziarul *Il Giornale* (it.), preluat de revista iehovă *Treziți-vă!*, 22 mai 1997, p.28
[1185] W.T., *Treziți-vă!*, 22 octombrie 1997, p.13
[1186] în enciclica *Humani generis* a papei Pius al XII-lea (1950)
[1187] *The New Catholic Encyclopedia*, f. alte ref., apud Idem, *Turnul de veghere*, 15 octombrie 1998, p. 4
[1188] Idem, *Să aducem argumente...*, p. 261
[1189] Idem, *Treziți-vă!*, 22 mai 1997, p.28

Despre moralitatea unor membri ai ierarhiei catolice sau despre conformitatea învățăturilor propagate de aceştia cu doctrina oficială a acestei Biserici găsim referiri abundente în paginile publicațiilor iehoviste, avide după asemenea ştiri de senzație. Un exemplu în acest sens este cel al unui preot american, participant la o petrecere sâmbătă seara, la care a acreditat ideea neobligativității prezenței mirenilor la liturghia duminicală. O martoră oculară a devenit ulterior „martora lui Iehova"[1190]. Trist, sminteala venită din partea ierarhiei face victime; să luăm aminte şi noi, ortodocşii!

Vorbind despre exploatarea sexuală a minorilor, un articol publicat de „martori" aduce acuzații grave clericilor catolici, identificând nu mai puțin de 2.500 de preoți care „au molestat copii sau adolescenți"[1191]. Evident, alte exagerări, fără bază reală în dovezi concrete.

La o reşedință patronată de Biserica Romano-Catolică din Chesterfield, Canada, se presupune că se comiteau, în anii `50, abuzuri sexuale asupra elevilor. Deşi reclamațiile nu au putut fi susținute şi poliția nu a intentat nici o acțiune penală, ştirea şi-a găsit cu repeziciune loc în mai multe numere ale revistei *Treziți-vă!*[1192].

Este publicat şi cazul episcopului catolic Eamon Casey, care ar fi mărturisit că era tatăl unui fiu nelegitim[1193]. Se uită prea uşor faptul că toți clericii, ca persoane umane, sunt supuşi greşelii şi vor fi judecați de Dumnezeu după faptele lor, care însă nu au cum să afecteze infailibilitatea Bisericii.

O altă pretinsă carență a catolicismului, scoasă la iveală de apostații convertiți la iehovism ar fi lipsa studiului biblic, rezervat ierarhiei şi inaccesibil creştinilor obişnuiți[1194]. Iată o declarație în acest sens: „Fusesem învățată că noi, catolicii, nu aveam nevoie de Biblie pentru că ne crea confuzie..."[1195]. Afirmația este vădit denigratoare: nu citirea Bibliei este condamnabilă, ci interpretarea ei după bunul-plac, fără asistența competentă a Bisericii, prin reprezentanții ei, este blamată, pe bună dreptate. Dar, tocmai de acest lucru se ocupă iehoviştii...

Catolicismul este criticat şi pentru sprijinul oferit puterilor politice, implicând strategii militare şi de apărare. Conflictele armate din anumite țări, având şi populație de religie catolică, i-a făcut pe „martori" să tragă rapid concluzia că „ierarhia catolică din fiecare țară a susținut aproape întotdeauna războaiele națiunii ei"[1196]. Călugărițele catolice sunt acuzate că ar fi participat activ la genocidul din Rwanda![1197]

[1190] Idem, *Treziți-vă!*, 22 martie 1999, p.20

[1191] Idem, *Treziți-vă!*, 8 aprilie 1997, p.13-14; tot despre un preot acuzat de pedofilie (irlandez) şi în Idem, *Turnul de veghere*, 1 mai 1997, p. 7

[1192] Idem, *Treziți-vă!*, 22 ianuarie 1996, p. 31, 8 noiembrie 1994, p. 29, 22 iulie 1994, p.28

[1193] Idem, *Turnul de veghere*, 1 mai 1997, p. 3

[1194] sunt incriminate hotărâri sinodale locale din lumea catolică (de exemplu, Sinodul de la Toulouse, 1229), care interzic deținerea Bibliei în limbi naționale, de către laici. A se vedea Idem, *Biblia-Cuvântul lui Dumnezeu sau al oamenilor?*, p. 29

[1195] Idem, *Treziți-vă!*, 22 martie 1999, p.21

[1196] Idem, *Treziți-vă!*, 22 octombrie 1998, p. 4, după un pretins citat din *The New York Times*, fără alte repere bibliografice

[1197] Idem, *Treziți-vă!*, 8 aprilie 1996, p. 29; *Ibidem*, 22 decembrie 1995, p. 24

„În Rwanda, unde majoritatea sunt catolici, oamenii s-au ucis între ei", deci „religiile acestei lumi au eşuat" – conchid „martorii"[1198]. Religia Catolică în sine nu a încurajat conflictul respectiv şi nu poate fi învinuită de păcatele unor membri ai ei.

Pe de altă parte, catolicilor li se reproşează lipsa de atitudine în faţa pogromului evreilor în timpul celui de-al doilea război mondial, ba chiar o implicare favorabilă lui Musolini, etichetată drept sprijin clar al holocaustului[1199]. Este adusă în discuţie perioada pontificatului lui Pius al XII-lea, căruia i se impută aşa-numita „tăcere", adică neimplicarea prin combatere publică a holocaustului, prin care „a salvat Biserica, dar a sacrificat mesajul ei moral"[1200]. În zilele noastre, „martorii" sunt foarte dezamăgiţi de faptul că documentul *We Remember: A Reflection on the Shoah*, elaborat de Vatican în 1998, nu identifică vreo vină Bisericii Catolice în ansamblu, ci unor membri ai ei, supuşi păcatelor. Deja contestată aprioric, infailibilitatea Bisericii ar fi fost distrusă total dacă argumentele ar fi provenit tocmai din sânul ei.

În rubrica *De la cititorii noştri...*, a apărut în revista *Treziţi-vă!* un punct de vedere al unui creştin catolic, care arată că numeroşi clerici (precum cardinalul Faulhaber din Munchen) au luat atitudine împotriva lui Hitler şi au condamnat legile naziste, fapt pentru care au fost persecutaţi. Şcolile catolice, precum şi publicaţiile Bisericii au fost suspendate. În Polonia, Hitler a închis toate schiturile, mânăstirile şi seminariile teologice[1201]. Bineînţeles, textul acestei scrisori este urmat de un comentariu iehovist, care încearcă să minimalizeze aceste realităţi, numindu-le „excepţii".

Sunt aspru criticate şi anumite atitudini permisive ale conducătorilor catolici faţă de manifestări legate de anumite tradiţii locale, însă neconforme cu doctrina oficială a Bisericii Catolice. Un astfel de caz este cel al festivalului „diavolilor" dansatori din Yare, Venezuela, desfăşurat în paralel cu sărbătoarea catolică *Trupul Domnului*. În ilustraţiile iehoviste, sunt prezentaţi pretinşi enoriaşi catolici îmbrăcaţi în costume ce imită reprezentările medievale ale demonilor, decorate cu cruci etalate ostentativ, primind binecuvântarea unui preot catolic. Deşi se afirmă că manifestarea este publică şi intens mediatizată, revista iehovistă care o aduce pe tapet trece sub tăcere sursa de informare, folosind sintagma „de la un colaborator"[1202]. Oricum, nu poate să nu recunoască faptul că scopul final al acestei tradiţii ciudate este, fără îndoială, de a arăta triumful binelui asupra răului.

[1198] Idem, *De ce este viaţa plină de atâtea probleme?*, 1995, p. 3

[1199] Idem, *Treziţi-vă!*, 8 decembrie 1994, p. 30

[1200] Afirmaţia este pusă pe seama istoricului american George Mosse, dar fără referiri bibliografice. A se vedea Idem, *Treziţi-vă!*, 22 octombrie 1998, p.26-27

[1201] Idem, *Treziţi-vă!*, 8 mai 1995, p. 30

[1202] Idem, *Treziţi-vă!*, 8 februarie 1998, p. 23-24

Biserica Romano-Catolică este prezentată într-un mod vădit denigrator în publicațiile iehoviste și din perspectiva unui pretins declin de popularitate în care s-ar afla aceasta. Bazându-se pe informații culese din presă (din ziarul *El Financiero*, fără alte referiri bibliografice), „martorii" pretind că pagina de Web a Vaticanului „este vizitată de mai puțin de 25 de ori pe zi, iar majoritatea vizitatorilor sunt de la presa catolică"[1203]. Se afirmă, fără dovezi clare, că Biserica Romano-Catolică se confruntă cu „indiferența enoriașilor"[1204]. Ridicolul acestor „constatări" este ușor de dovedit: religiozitatea a sute de milioane de catolici se observă cu ușurință, mai cu seamă cu prilejul sărbătorilor, al procesiunilor, al pelerinajelor sau vizitelor papale[1205].

La adăpostul unor titluri de genul „Mai are religia vreo importanță?" sau „Unde au dispărut credincioșii?", publicațiile iehoviste analizează secularizarea societății occidentale din perspectiva Bisericilor tradiționale. Sunt aduse în discuție degradarea materială a unor lăcașe de cult, lipsite de susținerea financiară a comunităților deservite, scăderea interesului față de monahism și față de pregătirea teologică în vederea intrării în cler, reducerea numărului creștinilor practicanți – participanți fideli la toate serviciile religioase.

Organizația catolică „Evanghelizarea 2000" este acuzată că urmează practici similare „Martorilor lui Iehova" (prozelitismul pe la uși)[1206]. Paradoxal, iehoviștilor nu le convine acest sistem, deși ei înșiși îl practică pe scară largă.

Este adusă în discuție și situația sacerdoților catolici din Australia, al căror număr este în scădere, din cauza obligativității celibatului. Comentariile iehoviste, care amintesc „lipsa disperată de preoți"[1207] din această țară, abundă în exagerări și ironii gratuite. Aceleași aprecieri sunt făcute și despre clericii din Spania[1208]. Cererile unor clerici catolici, privind anularea celibatului de către Biserică, își găsesc spațiu publicistic și în revistele iehoviste[1209].

Dintre cauzele laicizării vieții în societatea occidentală actuală, „martorii" enumeră: goana după satisfacerea propriilor plăceri, unele interzise de Biserică, tendința spre independentism și alungarea fobiilor

---

[1203] Idem, *Treziți-vă!*, 22 martie 1999, p.29

[1204] Idem, *Biblia-Cuvântul lui Dumnezeu sau al oamenilor?*, p. 146

[1205] pentru cei sceptici, este suficient să urmărească la TV programele canalului oficial al Vaticanului, *Telepace*, pentru a vedea grandoarea manifestărilor catolice. Pentru români, este suficientă evocarea vizitei papei la București...

[1206] W.T., *Treziți-vă!*, 8 iunie 1993, p.30

[1207] Idem, *Treziți-vă!*, 22 februarie 1996, p. 29

[1208] Idem, *Treziți-vă!*, 22 octombrie 1995, p. 28

[1209] Idem, *Treziți-vă!*, 22 iulie 1994, p.28

trecutului (pe care iehoviştii le leagă şi de anumite elemente doctrinare, cum ar fi, de pildă, existenţa iadului şi a chinurilor veşnice), „criza de autoritate" a capilor religioşi occidentali, acuzaţi de pactizarea cu unele forţe politice malefice, precum fascismul, „conduita imorală" a unor slujitori bisericeşti, care n-au putut respecta celibatul, ba chiar şi unele pretinse activităţi ilicite desfăşurate de clericii catolici sub egida Băncii Vaticanului[1210]. În plus, în revistele iehoviste găsim şi alte acuzaţii jignitoare: „«Sunt catolic, dar nu cred în preoţi» – este o expresie frecvent întâlnită la catolicii spanioli...;...Slujbele religioase rareori satisfac necesităţile spirituale ale oamenilor"[1211].

În urma cercetării unor sondaje de opinie, „martorii" au tras concluzia că populaţia nu agreează unele dintre învăţăturile catolice, cum ar fi cele restrictive la adresa contraceptivelor, a avorturilor şi a homosexualităţii[1212]. De asemenea, oferindu-se exemplul Braziliei, se arată într-o carte iehovistă că atât clericii, cât şi catolicii practicanţi de aici frecventează şi „centrele de închinare spiritistă"[1213]. Ca de obicei, aceste afirmaţii nu sunt susţinute prin probe concludente.

Sub titlul: „Cred toţi clericii ceea ce predau?", a apărut un articol iehovist, care încearcă să susţină că necredinţa preoţilor catolici este un fapt real şi general[1214].

Biserica Romano-Catolică este acuzată de iehovişti şi pentru că susţine „o afacere religioasă profitabilă"[1215] prin organizarea de pelerinaje şi vânzarea de colportaj. Pelerinajele de la Trier, pentru venerarea „mantiei sfinte" – identificată, de unii, cu cămaşa lui Hristos, sunt ţinta criticilor iehoviste, care blamează implicarea soldaţilor nazişti şi a luptătorilor din războiul de 30 de ani, ca şi a câştigurilor materiale obţinute cu aceste prilejuri[1216].

Fără pretenţia de a fi, nici pe departe, exhaustivi, vom exemplifica, în cele ce urmează, şi câteva poziţii oficiale catolice faţă de prozelitismul iehovist, din dorinţa de a ilustra existenţa unor forme de misiune bine conturate în Biserica Romano-Catolică; numărul acestor manifestări este, cu siguranţă, vast, şi doar trecerea lor în revistă ar depăşi cu mult spaţiul cercetării de faţă.

Forurile superioare catolice (cum ar fi, de pildă, *Biroul Catehetic Naţional din Italia)* au făcut recomandări pertinente credincioşilor vizitaţi de „martori", în sensul respingerii din start a oricărui contact cu aceştia[1217].

[1210] Idem, *Treziţi-vă!*, 8 aprilie 1996, p. 6-8
[1211] *Ibidem*, p. 8
[1212] Idem, *Treziţi-vă!*, 8 noiembrie 1994, p. 22
[1213] Idem, *Cunoştinţa...*, p. 111
[1214] Idem, *Turnul de veghere*, 15 octombrie 1998, p. 3
[1215] Idem, *Treziţi-vă!*, 8 noiembrie 1994, p. 29
[1216] Idem, *Turnul de veghere*, 1 aprilie 1997, p. 19
[1217] Idem, *Turnul de veghere*, 1 iulie 1997, p. 32

Citând din scrisoarea unui „catolic", iehoviștii conchid că „Biserica își impune propriile reguli, fără să țină cont de voința credincioșilor". În *New Catholic Encyclopedia (1965)* se arată clar că „martorii" nu aparțin societății în care trăiesc[1218].Un buletin lunar de informații editat de Biserica romano-catolică din Shkoder, Albania, a publicat o serie de articole, intitulate „cum să-i evitați pe Martorii lui Iehova?"[1219].

Deși sunt vizibil denigrați în publicațiile iehoviste, catolicii au avut o atitudine favorabilă „Martorilor lui Iehova" adeseori când aceștia au fost prigoniți. Reținem poziția d-nei Chan Siu-ching, președinta Comisiei pentru pace și justiție din Dioceza Catolică din Hong Kong, care și-a exprimat dezacordul față de reprimarea brutală a iehoviștilor din Singapore, arătând că nu trebuie oprite manifestările lor cultice (întruniri, literatură de cult), ci actele antistatale și antisociale (prozelitismul, refuzul înrolării în armată etc.)[1220].

Nu putem trece cu vederea și o apariție recentă, publicată în România de prof. dr. Anton Moisin (greco-catolic): *Ofensiva sectelor în România. Martorii lui Iehova – dărâmători ai creștinismului,* Ed. Imago, 1999, 16 pagini. Deși formatul operei o recomandă, mai degrabă ca pe o broșură, iar în pagina 2 autorul se prezintă ca fiind specialist în sectologie, invitat să conferențieze de către Federația Internațională a Universităților Catolice la Simpozionul de la Viena din 1991, un spațiu generos este rezervat unor considerații de natură istorică, în fapt, adevărate elucubrații jignitoare la adresa poporului român și a Bisericii Ortodoxe Române. De fapt, autorul caută să învinovățească Biserica Ortodoxă Română de pătrunderea și dezvoltarea sectelor în țara noastră. Trecând peste toate acestea, găsim și observații valoroase, în ce privește obiectul cercetării de față: în privința „martorilor lui Iehova", numărul participanților la adunări și al simpatizanților este cu 130% mai mare decât al membrilor înscriși; botezul lor nu este valid, pentru că nu se face în numele Sfintei Treimi și, într-un cuvânt, „martorii" „sunt periculoși"[1221]. După ce arată că Biserica Catolică din România se mai află, încă, în faza de refacere după persecuția comunistă și că nu se cunoaște vreo luare de poziție oficială a ei în problema sectelor, autorul recunoaște că Biserica Ortodoxă Română „s-a manifestat public împotriva invaziei predicatorilor"[1222]. Dintre măsurile propuse „pentru stăvilirea ofensivei sectelor", reține atenția, ca un deziderat, „colaborarea între Biserica Catolică din România și Biserica Ortodoxă Română", împiedicată, bineînțeles, în viziunea autorului, de obstacolul „retrocedărilor"[1223].

[1218] apud Idem, *Turnul de veghere,* 1 iulie 1993, p. 14
[1219] Idem, *Turnul de veghere,* 1 ianuarie 1994, p. 7
[1220] Idem, *Treziți-vă!,* 8 iunie 1997, p. 26
[1221] Anton Moisin, *Ofensiva sectelor în România. Martorii lui Iehova – dărâmători ai creștinismului,* Ed. Imago, 1999, p. 10
[1222] *Ibidem,* p. 7
[1223] *Ibidem,* p. 8

2. ÎN BISERICILE PROTESTANTE

2.1. TRADUCEREA TENDENȚIOASĂ A BIBLIEI IEHOVISTE (N.W.T.) ȘI „BIBLIILE" PROTESTANTE (TRADUCERI CONVENABILE)

Martin Luther este acuzat de iehoviști că, deși în unele cuvântări ar fi recunoscut că Iehova este numele lui Dumnezeu, nu l-a inclus pe acesta în traducerea sa asupra Bibliei, publicată în 1534, preferând să-l înlocuiască prin forma HErr (Domnul)[1224].

Traducerea lui Powis Smith și Goodspeed, din 1935, propune aceeași formulă de înlocuire a lui Iahve cu Domnul, pentru a urma „tradiția iudaică ortodoxă", iar celor ce vor să guste „savoarea textului original" li se recomandă să citească Iahve în loc de Domnul[1225].

Cu multă ostilitate este privită de către „martori" și Revised Standard Version (1951), care, asemeni King James Version, nu menționează sintagma Iahve, din două motive: 1.acesta nu este numele folosit întotdeauna în ebraică; 2.utilizarea unui nume pentru Dumnezeu în creștinism este inoportună.[1226]

„Martorii lui Iehova" apreciază varianta „Cornilescu" a Bibliei în românește, pe care o recomandă în fața traducerii ortodoxe. Ca argument, ei aduc versetul *Luca 17, 21*, pe care Cornilescu l-a redat în forma: „împărăția lui Dumnezeu este în mijlocul vostru", în timp ce Biblia ortodoxă scrie: *Împărăția lui Dumnezeu este înăuntrul vostru.* Comentând diferențele, iehoviștii spun că textul ortodox nu poate fi acceptat, întrucât pasajul conține o afirmație spusă unor farisei corupți[1227]. Cuvintele lui Hristos au, însă, adresabilitate universală.

„Pretinșii «studenți în Biblie» se așează deasupra Bibliei și din această pricină nu-l pot afla pe Hristos"[1228], afirmă Ș. Constantinescu. În privința textelor sacre, „martorii" sunt adepții teoriei neoprotestante a „dictării" lor directe de sus: „Dumnezeu s-a folosit de oameni pentru a scrie Biblia, asemeni unui om de afaceri, care dictează o scrisoare secretarei sale"[1229]. Scopul Bibliei nu rezidă în mesajul ei soteriologic. Pentru „martori", aceasta are menirea strictă de a propovădui restabilirea dreptății originare în Paradisul unui regat milenist[1230].

[1224] W.T., *Numele divin...*, p. 18
[1225] *Ibidem*, p. 19
[1226] *Ibidem*, p. 20
[1227] Idem, *Cunoștința...*, p. 91
[1228] Ș. Constantinescu, *Op.cit.*, p.10
[1229] Idem, *Tu poți...*, p. 49
[1230] *Ibidem*, p. 50

La adresa lumii protestante sunt aduse, de către „martorii lui Iehova", acuzații ce vizează respingerea autenticității Bibliei (sau a unor părți din ea), prin așa-numita metodă exegetică a „înaltului criticism"[1231]. În concluzie, se arată într-o scriere iehovistă că „principalele Biserici protestante au lansat un atac intelectual de mare amploare împotriva Bibliei"[1232].

2.2. PUNCTE DE VEDERE, COMENTARII TEOLOGICE ȘI ACȚIUNI SPECIFICE DE COMBATERE A PROZELITISMULUI IEHOVIST ÎN LUMEA PROTESTANTĂ

Vom încerca, în preambulul acestui paragraf, să redăm câteva dintre comentariile iehoviste la adresa protestantismului, asupra căruia incriminările, sunt, evident, mai reduse față de cele aduse religiei catolice. Explicația este simplă: filiația neoprotestantă iehovistă, care determină existența unor puncte doctrinare comune – predestinația, mântuirea prin credință, aspectul strict juridic al Răscumpărării, negarea Tainelor, a conceptelor de *sfânt* și *sfințenie* etc. Totuși, Reforma protestantă este ținta unor atitudini extrem de critice din partea redactorilor iehoviști. Sunt descrise în amănunt și înfierate luptele medievale dintre protestanți și catolici, precum și atitudinea abuzivă a unor leaderi marcanți: „Chiar și protestanții, inclusiv unii dintre reformatorii lor, i-au eliminat pe dizidenți arzându-i pe rug sau i-au ucis pe catolici dându-i pe mâna autorităților laice. Calvin, de exemplu, deși prefera decapitarea, l-a ars de viu pe Michael Servetus, pe care l-a considerat un eretic antitrinitarian...Martin Luther, în schimb, a instigat la violență împotriva țăranilor dizidenți, ceea ce a dus la uciderea a aproape 100 000 de persoane"[1233].

Sub titlul zeflemitor : „Vă rugăm, fără concurență", în revista „Treziți-vă!" este publicată o chemare a Consiliului Ecumenic al Bisericilor de a pune capăt tentativelor „competitive" ale unor biserici de a acapara membrii altor biserici. Sunt amintite deja celebrele „ajutoare" materiale „umanitare", în spatele cărora stau a ' seori intenții prozelitiste. Însă ceea ce este mai important și merită să ne rețină atenția e delimitarea clară între misiunea creștină, numită „mărturisirea Evangheliei" și prozelitismul religios, care nu poate fi acceptat. În încercarea de a defini prozelitismul, Consiliul Ecumenic al Bisericilor propune câteva criterii bine determinate, însă nu unanim acceptate, dintre care amintim: „criticarea pe nedrept a altei biserici, faptul de a prezenta biserica sau convingerile personale ca fiind cele adevărate, faptul de a oferi ajutoare umanitare și posibilități de

[1231] Idem, *Biblia-Cuvântul lui Dumnezeu sau al oamenilor?*, p. 32
[1232] *Ibidem*, p. 34
[1233] Idem, *Treziți-vă!*, 8 mai 1997, p. 21

instruire pentru a-i convinge pe ceilalți să se alăture altei biserici; folosirea forței sau a presiunilor psihologice pentru a-i face pe oameni să se asocieze cu o altă religie și faptul de a profita de suferința oamenilor sau de «deziluzia» față de biserica lor pentru a-i converti"[1234]. Doctrina iehovistă imprimă folosirea tuturor acestor elemente ca arsenal prozelitist, deci titlul sub care este publicată știrea nu trebuie să ne mire.

Biserica Anglicană este acuzată de iehoviști că, prin vocea episcopului de Edinburgh, al cărui nume este, însă, trecut sub tăcere, susține libertinajul sexual, vorbind despre așa-numitele „gene promiscue"[1235]. În contextul prezentării pelerinajului anual în cinstea Statuii Sfintei Fecioare de la Walsingham, doctrina anglicană este considerată apostată și idolatră. Tot cu acest prilej, bazându-se pe zvonuri neverificate, iehoviștii susțin că se organizează întâlnirea clericilor homosexuali anglicani[1236]. Despre manifestările homosexuale ale unor clerici protestanți, „martorii" acuză și Sinodul Bisericii Luterane din Hanovra[1237].

În încercarea de a discredita sărbătoarea anglicană a recoltei - Lammas - , „martorii" susțin că manifestările religioase organizate cu acest prilej sunt inspirate din „credința animistă în spiritul grăuntelui". Uită, însă, că Hristos însuși a afirmat că *grăuntele de grâu, când cade pe pământ,...dacă va muri, aduce multă roadă...(Ioan 12,24).*

„Martorii" înfierează „eșecul W.C.C. de a realiza unitatea creștină"[1238]. În țările „puternic ancorate în protestantism", „religia este, practic, moartă" – zic ei[1239]. Desigur, mai este mult până la realizarea unei uniri religioase, dar s-au făcut pași importanți pentru crearea unui spirit de toleranță, axat pe respectul față de om, în rândul tuturor Bisericilor afiliate. Refuzul iehoviștilor de a se alătura acestui demers, ba mai mult, denigrarea lui, sunt o dovadă în plus de fundamentalism.

„Martorii" afirmă că „Reforma a dat naștere la o mulțime de biserici naționale sau teritoriale, care căutau să intre în grațiile statelor politice și le sprijineau activ în războaiele lor"[1240]. Tot ei spun că „intoleranța și vărsarea de sânge au marcat Reforma", care „nu a restabilit închinarea pură"[1241]. Misionarii protestanți au acționat cu scopul ascuns al „subjugării oamenilor", afirmă iehoviștii[1242]. Toate acestea sunt pure speculații, întrucât

---

[1234] Idem, *Treziți-vă!*, 8 mai 1998, p. 28
[1235] Idem, *Treziți-vă!*, 8 iunie 1997, p.4. Nu se fac referiri bibliografice privind sursa de informare.
[1236] Idem, *Treziți-vă!*, 22 august 1994, p. 26-27
[1237] *Ibidem*, p. 28
[1238] Idem, *Treziți-vă!*, 8 iunie 1993, p. 30
[1239] Idem, *Biblia-Cuvântul lui Dumnezeu sau al oamenilor?*, p. 146
[1240] Idem, *Turnul de veghere*, 1 iulie 1993, p. 11
[1241] Idem, *Turnul de veghere*, 1 decembrie 1994, p. 4
[1242] Idem, *Biblia-Cuvântul lui Dumnezeu sau al oamenilor?*, p. 34

se referă la fapte care nu au implicat cu nimic Bisericile protestante, ci anumite persoane în nume personal.

În prezent, popularitatea Bisericii Lutherane „scade rapid" – susţin „martorii"[1243]. Tot ei spun că mulţi parohi din Biserica Anglicană „nu cred în învăţăturile de bază ale credinţei creştine tradiţionale, cum ar fi naşterea de către o virgină, miracolele lui Isus şi a doua venire a lui Mesia"[1244]. La fel – presupuneri, denigrări, exagerări, făcute cu scopul de a insufla neîncredere în propriile Biserici adepţilor protestantismului.

Biserica Anglicană este acuzată că a sprijinit războiul din Rwanda, de partea populaţiei hutu[1245]. Nu aduc, însă, nici un argument – act sau declaraţie oficiale – pentru a sprijini această afirmaţie. „Martorii" reproduc şi îndemnurile episcopului Londrei adresate soldaţilor englezi de a-i ucide pe nemţi, arătând implicarea Bisericii Anglicane în războaie[1246]. Însă ţara sa era în legitimă apărare în faţa agresiunilor naziste. De asemenea, protestanţii sunt consideraţi răspunzători, alături de catolici, şi de izbucnirea altor conflicte armate, printre care este menţionat şi „războiul de 30 de ani".

Evident, tuturor acestor detractări li s-a răspuns prin nenumărate luări de poziţii, publicaţii şi alte manifestări specifice în lumea protestantă. Întrucât multe dintre acestea au drept obiect combaterea erorilor doctrinare iehoviste, despre care ne-am ocupat deja în partea I a lucrării de faţă, vom încerca acum să redăm câteva aspecte inedite ale combaterii prozelitismului iehovist în lumea protestantă.

De pildă, un preot anglican din Bethanga, Australia, a avut o iniţiativă curajoasă: a mers pe urmele „martorilor" şi le-a cerut enoriaşilor cărţile şi publicaţiile distribuite de aceştia, pe care le-a ars, apoi, în piaţa publică[1247]. Este, în mod evident, un exemplu ce ar putea fi urmat de clericii tuturor Bisericilor creştine de pretutindeni.

Biroul Evanghelic de Cercetare a Ideologiilor (EZW) a protestat energic împotriva hotărârii judecătoreşti de recunoaştere a statutului secţei iehoviste în Germania. Din comunicatul de presă emis cu acest prilej, rezultă că organizaţia iehovistă are un caracter antidemocratic şi distrugător al familiilor[1248]. Privitor la manipularea tinerei generaţii de către această sectă, comentariile venite din partea aceluiaşi prestigios centru de cercetare sunt definitorii: „Tinerii martori ai lui Iehova sunt smulşi din comunitatea şcolară din care au făcut parte între 9-13 ani şi sunt siliţi să se profileze ca persoane izolate"[1249].

[1243] Idem, *Turnul de veghere,* 15 decembrie 1993, p. 29

[1244] *Canberra Times*, f. alte ref., apud Idem, *Turnul de veghere,* 15 octombrie 1998, p. 3

[1245] Idem, *Turnul de veghere,* 15 decembrie 1994, p. 28

[1246] Idem, *Tu poţi trăi pentru totdeauna în paradis pe pământ,* p. 28

[1247] Idem, *Turnul de veghere,* 1 ianuarie 1994, p. 30

[1248] a se vedea R. Antim, *op. cit.*, p. 83

[1249] *Materialdienst der EZW,* nr. 11/1983, apud R. Antim, *op. cit.*, p. 80

3. ÎN CADRUL CULTELOR NEOPROTESTANTE:

3.1. REACTIVAREA PRACTICILOR MOZAICE – ASPECT COMUN NEOPROTESTANTISMULUI ŞI IEHOVISMULUI

În demersul lor pseudo-teologic, cultele şi denominaţiunile apărute în creştinismul apusean manifestă o predilecţie evidentă faţă de explorarea unor practici iudaice, biblice sau nebiblice, fie din dorinţa de a se autodetermina, într-o lume atât de fărâmiţată ideologic, fie pentru a face jocul unor cercuri sioniste şi masonice, interesate în destabilizarea Bisericilor creştine tradiţionale.

În privinţa „Martorilor lui Iehova", nu este întâmplător faptul că gruparea lor derivă, din punct de vedere doctrinar, din adventismul reformist; aceasta spune mult în privinţa filiaţiei lor mozaice. Am putea vorbi, la mişcarea de care ne ocupăm, de o exacerbare a acestei influenţe, întrucât Russell însuşi s-a arătat un pasionat cercetător al Vechiului Testament şi un înfocat pelerin în Palestina, acţiuni care şi-au pus amprenta asupra ideologiei sectei, încă de la începuturile ei.

„Studenţii Bibliei" s-au aplecat cu o atenţie furibundă asupra studiului Vechiului Testament – teren mai puţin exploatat de exegeza protestantă şi neoprotestantă. Ei au găsit în „Scripturile ebraice" – cum le place să le numească – cheia unor noi învăţături, care să dea identitate sectei: pretinsa obligaţie de a folosi pentru Dumnezeu un nume special – Iehova, aflarea coordonatelor războiului final – Armaghedon –, descrierea plastică a unui paradis pământesc, împărţirea în clase a adepţilor, justificată prin folosirea ca exemple a unor categorii umane biblice (sau chiar personaje, cărora li s-a dat valoare colectivă – de exemplu, „clasa Ilie" sau „Ionadabii").

Observăm, totodată, o manieră cu totul nouă în ceea ce priveşte interpretarea biblică, prin crearea unui liant exegetic exclusiv profetic între cărţile Vechiului Testament şi Apocalipsă, ale căror semnificaţii sunt aduse la zi, prin comparaţii plastice, încercând să stabilească noile coordonate ale vieţii religioase ale omului contemporan. Sunt trecute sub tăcere acele părţi ale Bibliei care nu profetizează sau care nu convin ideologiei eretice iehoviste. Nu întâmplător, singurele cărţi ale Bibliei care s-au bucurat de comentariile (literale!) ale „martorilor", înşirate pe spaţiile unor cărţi întregi sunt *Daniel* şi *Apocalipsa*[1250].

Prozelitismul însuşi – activitate iehovistă de bază, comună şi neoprotestanţilor, este o practică iudaică veche, înfierată de Mântuitorul: *Vai vouă, cărturari şi farisei făţarnici!, că înconjuraţi marea şi uscatul ca să*

[1250] titlurile acestor cărţi, editate de W.T., sunt: *Să acordăm atenţie profeţiei lui Daniel* şi *Apocalipsa – grandiosul său apogeu este aproape.*

faceți un prozelit; și dacă l-ați făcut, îl faceți fiu al gheenei, de două ori mai mult decât voi (Matei 23, 15). În mod clar, Hristos este adeptul unei predicări cu rol didactic – informativ, nu de constrângere. Abia după aderarea liberă a auditorului la cele ascultate, începe formarea sa ca mădular al Bisericii, pe drumul catehumenatului. Hristos și Apostolii n-au forțat niciodată pe nimeni să accepte învățătura lor; nu au insistat, căutându-i pe oameni prin case, ci au vorbit public, respectând libertatea și intimitatea persoanei.

Revenirea la conceptul iudaic despre Dumnezeu, monoteist, ce-i drept, însă incomplet revelat, este o altă formă a „întoarcerii la origini" iehovistă. Negarea Sfintei Treimi și amplificarea unei teologii a „numelui divin" sunt erezii fundamentate puternic în mozaism.

Tot o „aducere la zi" a unei vechi prevederi mozaice este și respingerea transfuziilor sangvine, considerate forme prin care se încalcă porunca biblică vechi-testamentară a abținerii de la sânge.

Însă cea mai vizibilă similitudine între ideologia iehovistă și cea neoprotestantă și concepțiile mozaice, preluate și de sionismul modern, se vădește în dorința impunerii unei dominații absolutiste peste întreaga lume, prin intermediul unui „Regat" religios. Legăturile între religie și politică sunt vechi: evreii L-au răstignit pe Hristos pentru că n-a fost un Mesia politic; „martorii", însă, vor cu tot dinadinsul să-L pună Rege peste o împărăție pământească (concept pur iudeo-masonic); în paralel, sabotează orice formă de guvernare umană, ștergând din sufletele adepților lor conștiința apartenenței de neam, patriotismul, respectul însemnelor naționale și datoria apărării propriei țări.

Considerăm, în baza celor enunțate mai sus, că „Martorii lui Iehova" se încadrează în peisajul cultelor neoprotestante actuale, prin tendințe și practici comune, prin care se îndepărtează, practic, de creștinism, și se apropie, tot mai mult, de cultul mozaic.

3.2. DELIMITĂRI, OPINII ȘI PĂRERI TEOLOGICE CONTRARE SECTEI IEHOVE, VENITE DIN LUMEA NEOPROTESTANTĂ

Vom păstra, în cele ce urmează, metoda de cercetare abordată în subcapitolele precedente: vom trece în revistă, inițial, câteva aspecte ale ideilor înfierate de iehoviști la anumite culte neoprotestante, urmând să încheiem cu replicile acestora.

„Sectele protestante care au rezultat din Reformă au păstrat multe doctrine nescripturale" – afirmă „martorii". Astăzi, „predicatorii avizi storc milioane de dolari de la telespectatori"[1251]. Teleevanghelizatorii sunt

[1251] W.T., *Biblia-Cuvântul lui Dumnezeu sau al oamenilor?*, p. 146

consideraţi de către „martori" „imorali", întrucât „se scaldă în milioane de dolari şi trăiesc ca regii"[1252].

„Martorii lui Iehova" critică exegeza adventiştilor de ziua a şaptea asupra textului *Daniel 8, 14*, socotind-o, pe bună dreptate, falsă, prin eludarea interpretării contextuale. În fapt, pasajul împricinat se referă la o idee doctrinară de bază a cultului A.Z.S., şi anume „judecata de cercetare", introdusă de Hellen White, odată cu eşecul Parusiei din 1844. Pentru a-şi îndrepta erorile profetice, cultul A.Z.S. a introdus o idee doctrinară nouă – venirea spirituală a Domnului în acel an, pentru a-i judeca în chip nevăzut pe morţi şi, ulterior, pe vii. Ulterior, aceeaşi tactică va conveni şi iehoviştilor, debusolaţi de eşecul calculelor advente, care plasau Parusia în 1914: şi în acest caz, Hristos a venit „pe nori" şi s-a încununat ca Rege nevăzut[1253].

Sunt criticaţi, în scrierile iehoviste, şi penticostalii, pentru „vorbirea în limbi"[1254], practicată fără asistenţa harismatică a Duhului Sfânt, ca simplă producere a unor sunete, fără a comunica vreun mesaj divin, şi în nici un caz printr-o exprimare în limbi străine, aşa cum procedau Apostolii.

În analizarea punctelor de vedere neoprotestante faţă de gruparea de care ne ocupăm în lucrarea de faţă, constatăm bine definite două tendinţe: contracararea diferenţelor doctrinare iehoviste şi, inedit, prozelitismul neoprotestant antiiehovist. Pe lângă contestarea abaterilor eretice iehoviste notorii (antitrinitarismul, inexistenţa sufletului, hristologia aberantă etc.), constatăm luări de poziţii şi în privinţa unor teorii ale „martorilor" care se abat de la anumite teze doctrinare specifice altor culte neoprotestante. Spre exemplificare, putem menţiona nemulţumirea unor teologi neoprotestanţi privitor la învăţătura iehovistă a „îndreptării prezente", care poate fi pierdută oricând prin neascultare[1255]. Îndreptarea, zic ei, „este o declaraţie legală pe care Dumnezeu o face o dată pentru totdeauna despre un credincios...", în fapt, o consecinţă directă a conceptului de predestinare.

În plus, „martorilor" li se reproşează valoarea pe care o acordă faptelor bune personale, conformismul faţă de legile morale, atât cele biblice, cât şi cele impuse de Societatea Watch Tower, în contradicţie cu teoria protestantă a mântuirii numai prin har, prin credinţă[1256]. Există şi un punct de convergenţă aici, în ce priveşte conceptul de „har" – „favoare nemeritată dată de Dumnezeu"[1257].

Watchman Fellowship – o „misiune creştină interconfesională", cu sediul la Birmingham, a publicat, prin intermediul „Bisericii Creştine Evanghelice"

[1252] Idem, *Va exista...*, p. 25
[1253] Idem, *Turnul de veghere*, 15 iulie 1997, p. 26-28
[1254] Idem, *Să aducem...*, p. 184
[1255] J. Ankerberg, J. Weldon, *op. cit.*, p. 22
[1256] *Ibidem*, p. 24
[1257] *Ibidem*, p. 23

din str. Carol Davila, Bucureşti, un material în limba română, intitulat *Atenție!,* făcând referire la „Martorii lui Iehova". Din considerațiile lor, spicuim:

1. studiile biblice iehoviste sunt numite „îndoctrinare programată, făcută într-o manieră denaturată şi necinstită"[1258];
2. „Dictatura *Turnului de veghere* controlează viața „martorilor";
3. Sunt o sectă rigidă, fundamentalistă, întrucât susțin că „toate celelalte Biserici sunt apostate";
4. „Martorii" „denaturează Scripturile". N.W.T. este o „Biblie trunchiată". „Doctrina lor este diametral opusă oricărei învățături sănătoase şi academice". Metodele lor de cercetare sunt „frauduloase".
5. „Profețiile" lor nu s-au împlinit niciodată (sunt aduse în discuție mai multe date profetice iehoviste: 1874, 1914, 1918, 1925, 1975);
6. Armaghedonul este „zăhărelul care îi face pe supușii acestui cult să se înhame la căruța *Turnului*";
7. „Cei mai mulți dintre *Martorii lui Iehova* sunt foarte sinceri; ei înşişi sunt „ victimele unui subterfugiu diabolic".
8. Nu este indicată angajarea de discuții contradictorii cu „martorii", ci, mai degrabă, refuzul plin de respect al dezbaterilor religioase cu aceştia.

Există şi erori între strategiile propuse de neoprotestanți pentru „trezirea la realitate" a „martorilor". Bunăoară, li se propune iehoviştilor să studieze independent Biblia, şi nu în cadrul sectei lor. Nu putem fi de acord cu un astfel de gen de lectură, neasistată de Biserică, chiar dacă ea este mult îndrăgită de lumea neoprotestantă. Pilduitor este famenul *(Fapte 8, 31).*

Wilbur Lingle fixează „obiectivul fundamental al conversației dintre un creştin şi un «Martor al lui Iehova»: de a-l conduce pe iehovist „la o credință personală în minunatul nostru Domn şi Mântuitor Isus Hristos"[1259]. De fapt, el abordează dialogul cu adepții sectei din perspectiva unei tentative prozelitiste reciproce. Intitulată *Abordarea cu dragoste a Martorilor lui Iehova,* o carte a acestui autor chiar descrie, cu lux de amănunte, o formă de prozelitism neoprotestant în rândurile „Martorilor lui Iehova", plecând de la premisa că metoda cea mai bună de apărare este atacul.

Inspirat din teoriile preopinenților, prozelitismul neoprotestant antiiehovist respectă câteva jaloane principale:

1. atacarea organizației iehoviste în sine: aparat de conducere, sisteme de coordonare a activităților, fluctuații în politica managerială, cazuri de corupție, imoralitate etc. Primul pas este acela de a-i face pe „Martorii lui Iehova" să-şi dea seama că organizația „Watch Tower" nu poate fi demnă de încredere;

[1258] Watchman Fellowship, *Atenție!*, f.an ap. Aceeaşi referință şi pentru celelalte citate, de la punctele 1-8

[1259] W. Lingle, *op. cit.*, p. 22

2. odată indusă starea de neîncredere față de secta iehovistă, se va proceda la atacarea principalelor diferențe doctrinare, cu folosirea „anumitor părți" din Biblie și cu recomandarea ca preopinenții iehoviști să fie convinși să apeleze cât se poate de puțin la Bibliile lor;
3. conducerea spre o „relație personală cu Domnul Cristos" și, concomitent, frecventarea regulată a unei Biserici „ce se bazează doar pe Biblie"[1260].

În paralel, pentru trecerea cu succes a acestor trei etape, mai sunt recomandate:

1. folosirea literaturii iehoviste, prin adresarea unor întrebări „rezonabile" inspirate din aceasta, menite a câștiga încredere;
2. primirea „martorilor" în casă, pentru discuții, dar interzicerea accesului acestora la predicarea în lacașuri de cult;
3. obținerea, din partea interlocutorilor, a unui angajament asupra a cel puțin 20 de întâlniri ulterioare; fixarea obligativității ca, în tot acest răstimp, persoanele venite să nu se schimbe;
4. stabilirea unor relații cordiale cu preopinenții, aflarea unor date personale despre aceștia, menite unei abordări individuale, în condițiile în care secta îi constrânge să renunțe la viața lor personală;
5. evitarea începerii discuției cu subiecte doctrinare, precum Trinitatea, iadul etc. Baza prozelitismului neoprotestant este păcatul și salvarea prin Hristos;
6. ascunderea apartenenței religioase;
7. prudență în mânuirea unor texte iehoviste mai vechi, care contravin doctrinei actuale a „martorilor", dar care nu-i vor pune prea mult în dificultate, întrucât secta își recunoaște cu seninătate variațiile ideologice;
8. invocarea faptului că nu se mai poate ști care învățături sunt de origine divină și care omenești, în condițiile unor schimbări doctrinare atât de dese;
9. alternarea întrebărilor esențiale cu întrebări banale, pentru destinderea discuției;
10. toate aceste coordonate pot fi respectate numai în cadrul discuțiilor purtate în locuința proprie; „martorii" sunt îndoctrinați să nu primească vizite ei înșiși.

Nu putem să nu remarcăm și similitudini între doctrina baptist-milenistă a lui Lingle și cea a iehoviștilor: susținerea milenarismului, precum și a celor 7 ani de tribulație anteriori mileniului, atacuri asupra papalității (dogma infailibilității) etc. Printre reproșurile specifice adresate „martorilor" se numără negarea mântuirii numai prin credință[1261].

[1260] *Ibidem*, p. 23
[1261] *Ibidem*, p. 35

4. CONTESTAREA PROZELITISMULUI IEHOVIST ÎN MEDIUL UNIVERSITAR, ȘTIINȚIFIC, ACADEMIC

Evident, toți oamenii de știință, academicienii, cercetătorii și teologii de bună credință nu pot fi de acord nici cu manifestările prozelitiste ale „martorilor lui Iehova", nici cu ideologia lor eretică. Am prezentat într-un capitol anterior pozițiile unor reputați savanți – biblişti renumiți, față de falsul grosolan al Scripturii – versiunea iehovistă N.W.T. În cele ce urmează, vom mai exemplifica, fără pretenție de exhaustivitate, câteva poziții ale unor personalități celebre, vis-à-vis de secta iehovistă.

Prof. Richard Singelenberg, de la Universitatea din Utrecht, Olanda, referindu-se la apropierea anului 1975, profețit de „martori" ca termen al sfârșitului lumii, declară: „Sensul iminenței unui eveniment apocaliptic probabil, urmat de posibilitatea unui cataclism mondial, a avut un impact declanșator asupra activităților prozelitiste ale «martorilor lui Iehova»"[1262]. În concepția aceluiași, creşterea activităților prozelitiste în Olanda, în timpul perioadei „profetice" 1966-1975 s-ar datora următorilor trei factori: 1. elementul socio- cultural, favorabil apariției unui mesaj milenist, contrapus așteptărilor pesimiste pentru viitorul apropiat; 2. aderenților li s-a inoculat ideea că trebuie să-și intensifice eforturile de predicare, în vederea anunțării posibilității salvării în 1975; 3. renunțarea la terminologia rigidă tradițională, în sensul că profeția conține o doză certă de ambiguitate.

În privința politicii medicale iehoviste, același distins cadru universitar, expert în sociologia religiilor, afirmă: „Desconsiderarea lumii, o caracteristică ideologică majoră a Societății Watch Tower, se arată a fi la baza prohibiției transfuziilor sanguine printre «martorii lui Iehova»"[1263].

Dr. Joel Elliott, profesor la Universitatea Carolina de Nord, afirmă: „«Martorii» detestă orice forme de asociere «lumești», bazate pe rasă, culoarea pielii, apartenență etnică, naționalitate sau clasă"[1264].

[1262] R. Singelenberg, *The ,1975' – prophecy and its impact among Dutch Jehovah's Witnesses*, la www. Watchtowerinformationservice.org

[1263] Idem, *The Blood Transfusion Taboo of Jehovah's Witnesses*, la www. Watchtowerinformationservice.org

[1264] Joel Elliott, *The Jehovah's Witnesses and the Theocratic Subversion of Ethnicity*, 1993, la www. Watchtower informationservice.org

CONCLUZII

1. „MARTORII LUI IEHOVA" – O NOUĂ ORGANIZAȚIE AMENINȚĂTOARE LA ADRESA BISERICII ȘI A LUMII

Din prezentarea făcută în lucrarea de față, reiese în mod clar că gruparea „Martorilor lui Iehova" este o religie aparte, un sincretism iudeo-creştin, de nuanță neoprotestantă, virusată de New-Age şi manevrată din umbră spre o hegemonie mondială. Pericolul său este foarte mare, întrucât s-a infiltrat deja pretutindeni pe glob, constituindu-şi nuclee de lucru stabile şi bine organizate, începând de la „creierul" din S.U.A., până la cele mai mici insule din oceanele lumii.

Directiva primordială a grupării iehoviste este strângerea de adepți prin orice mijloace – prozelitismul – despre care ne-am ocupat într-un capitol aparte al acestei lucrări. Cu mijloace diverse şi tactici bine studiate, cu calificări psihologice redutabile şi cu mai bine de 100 de ani de experiență la activ, „pionierii" iehovişti sunt armata cea mai temută pentru asedierea conştiințelor umane din timpurile noastre. Puterea lor stă în teribila capacitate de adaptare la cerințele spirituale ale contemporanilor noştri, loviți de secularism şi desacralizați, mari amatori de inovații bigote sau de tip New-Age, dar şi de promisiunile frumoase ale unui paradis nepoluat. Eşecul guvernărilor umane şi chiar al unor religii tradiționale de a-i convinge pe oameni de concretețea demersurilor lor deschide larg calea iehovismului – prezentat ca o alternativă viabilă, în ciuda numeroaselor oscilații doctrinare, sciziuni şi erori profetice (bine ascunse, de altfel, prin tactici prozelitiste specifice). Aşa se face că numărul „martorilor lui Iehova" pe glob a crescut cu repeziciune, ajungând acum să depăşească 6 milioane, iar trendul este, în continuare, crescător, mai ales în țările slab dezvoltate. În condițiile în care prozelitismul iehovist nu este îngrădit, ba chiar este favorizat prin prevederile legale, gruparea „martorilor" devine o amenințare gravă la adresa Bisericilor locale şi a țărilor în cauză, din următoarele motive:

1. Martorii dețin o putere financiară redutabilă şi un aparat prozelitist foarte bine pus la punct. Se ştie că publicitatea negativă este cea mai puternică lovitură dată concurenței. Or, iehoviştii încep, aproape invariabil, atacurile lor, cu denigrarea capilor religioşi locali, a Bisericilor în general, a corupției din guverne şi alte foruri de conducere internaționale, naționale şi locale.

2. Înmulțirea numărului de „martori ai lui Iehova" atrage după sine creșterea proporțională a iureșului prozelitist. Cu cât sunt mai mulți, cu atât vizitele în teritoriu sunt mai dese, iar cantitatea de material publicitar mai mare.
3. Destabilizarea Bisericilor tradiționale este evidentă, în urma prozelitismului iehovist: „martorii" nu atrag la secta lor decât un număr foarte mic de atei; majoritatea celor „convertiți" sunt mădulare din trupul Bisericilor – oameni interesați de religie, unii având chiar pregătire teologică – evident, una superficială. Astfel, obștile de creștini se subțiază încetișor...
4. Odată cu creșterea numărului de „martori" dintr-un anumit areal, se produce un grad mare de risc privind destabilizarea socială și națională. Conducerile statale ar trebui să trateze cu mai mare circumspecție legiferarea sectei iehoviste, atâta vreme cât sunt renumite acțiunile ostile însemnelor statale și naționale și refuzul satisfacerii stagiului militar. Așa-zisa concepție pacifistă a iehoviștilor este doar un pretext pentru nesupunere civică și militară. În condițiile în care ritmul actual al creșterii numărului „martorilor lui Iehova" din Albania, de pildă, rămâne cel actual, s-ar putea ca, în câteva zeci de ani, această țară să rămână fără drapel, imn și armată.
5. Manifestările iehoviste, deși ascunse sub umbrela unei pseudo-libertăți conferită de „drepturile omului" se vădesc ca fiind anacronice și ilegale. Dintre numeroasele exemplificări, care ar putea ilustra această afirmație, ne-am oprit asupra câtorva:
   - Publicitatea negativă, interzisă în majoritatea țărilor, este practicată intens de către „martori", în virtutea libertății de opinie; aceștia își susțin pledoariile cu jigniri grave la adresa Bisericilor și clericilor lor.
   - Tot o expresie a „libertății" este considerată respingerea transfuziilor sangvine, în fond, o formă mascată de eutanasie, adică de sinucidere voluntară, la care medicii sunt uneori părtași, victime căzând chiar copii nevinovați.
   - Manifestarea unor atitudini de respingere a suveranității statale și naționale, mascate sub conceptul de „neutralitate", sunt neconstituționale, în majoritatea țărilor lumii.
   - Respingerea apărării patriei – doctrină iehovistă de bază – este ilegală în multe state de pe glob.
6. „Martorii lui Iehova" clamează îndelung dreptul lor de a avea „libertate de conștiință". Nimeni nu este împotrivă; dar ce se întâmplă dacă aceasta este pervertită? Care sunt criteriile după care

acceptăm sau nu anumite drepturi în baza conştiinţei? Evident – legile morale, dumnezeieşti şi omeneşti. De fapt, „martorii" urmăresc schimbarea legilor, de aceea nu se conformează lor.

7. Nu în ultimul rând, trebuie analizat aspectul economic al expansiunii iehoviste. În spatele „pionierilor" de pe teren stă una dintre cele mai bogate organizaţii de pe glob – Societatea Watch Tower, avidă mereu de a-şi spori averea prin orice mijloace. Deşi a declarat comerţul un „element satanic", Societatea nu poate trăi fără el. Este renumită opulenţa în care îşi duc traiul nababii iehovişti de la New York; şi astăzi, sediile, tipografiile şi celelalte proprietăţi ale sectei beneficiază de cele mai noi dotări, indiferent de costul acestora. O astfel de putere financiar-economică trebuie monitorizată permanent, în condiţiile în care riscurile unei destabilizări sunt iminente. Fluctuaţiile doctrinare au generat nu o dată valuri de retrageri din sectă (ultimul – în 1975 – a adus o primă „clătinare" a edificiului, odată cu revendicarea, de către cei retraşi, a sumelor investite în sectă, pentru care Societatea nu şi-a asumat nici o răspundere, până astăzi); puşi în faţa unor falsuri profetice repetate, adepţii ei ar putea, la un moment dat, să o părăsească în masă; în acest caz, gestionarea colosului economic, aflat la umbra Societăţii Watch Tower, va genera mari probleme juridice.

„Martorii" susţin că „întregul concept de interconfesionalism este dezaprobat de Dumnezeu"[1265]. Ei sunt ostili oricărei forme de ecumenism, invocând ostilitatea vetero-testamentară (uneori, însoţită de represalii fizice vizibile) faţă de idolatrie.

2. PERICOLUL PROPAGANDEI IEHOVISTE ÎN ROMÂNIA

Un act normativ valabil pe teritoriul României stipulează: „Credinţa religioasă...nu poate scuti pe nimeni de la obligaţiile impuse de legi"[1266]. Prozelitismul iehovist reprezintă o ameninţare gravă, atât la adresa Bisericii Naţionale Ortodoxe, cât şi a statului român, precum şi, în mai mică măsură, asupra celorlalte Biserici şi Culte ce activează pe pământ românesc. Nu degeaba, în istoria iehovistă de peste 80 de ani în România, perioadele de aflare în legalitate a sectei sunt extrem de scurte. Nu ne vom opri, însă, asupra trecutului, ci vom analiza starea grupării iehoviste din România zilelor noastre şi perspectivele de viitor.

[1265] W.T., *Turnul de veghere*, 1 februarie 1994, p. 30

[1266] *Legea pentru regimul general al cultelor religioase*, în *Monitorul Oficial*, nr. 178, partea I, din 4 august 1948, pct. 1

După semi-legalizarea „Martorilor lui Iehova" în 1990 sub paravanul unei organizații non-guvernamentale, numărul acestora a crescut rapid, de la câteva mii la aproape 40.000 în prezent. Desigur, au existat câteva mii de retrași sau excluși din sectă, dar aceasta nu schimbă datele problemei, întrucât, per ansamblu, gruparea sporește numeric de la an la an. Majoritatea noilor convertiți provin dintre fiii Bisericii-mame Ortodoxe. În acest context, trebuie acordată o atenție sporită acestei secte, extrem de nocivă Ortodoxiei românești.

În mod deosebit, considerăm că pericolul iehovist în România este amplificat din următoarele cauze:

1. ospitalitatea românească tradițională – îi determină pe iehoviști să aplice cu mult sârg principiul lor de bază: prozelitismul de la ușă la ușă;
2. lipsa unei culturi religioase, chiar în ce privește aspectele ei primare, mai cu seamă în mediul rural și la generațiile ce au trăit și studiat în epoca totalitarismului comunist – este speculată de „martori", care se consideră educatorii religioși potriviți, prin „studiile biblice";
3. inexistența conștiinței apartenenței religioase parohiale a multor creștini ortodocși, siliți să trăiască în imense cvartaluri comuniste, fără biserici sau păstori sufletești arondați – este o premisă fericită a declanșării atacului prozelitist iehovist;
4. publicitatea făcută unor slăbiciuni sau păcate comise de slujitorii bisericești – este o sursă pentru „martori" de a generaliza ideea că întreaga Biserică este coruptă (potrivit zicalei, atât de dragă lor, „să nu faci ce face popa..");
5. receptivitatea față de nou și mirajul Occidentului, cu tot ceea ce are el, fără a face o selecție riguroasă a valorii – este cauza pentru care, mai cu seamă generația tânără – renunță la tradițiile românești pentru pseudo-cultura de import (noul cosmopolitism, de tip *Valentine's Day, Halloween etc.)*;
6. suportul financiar iehovist, prin intermediul celebrelor „ajutoare", este o armă prozelitistă eficientă, în rândul unei populații pauperizate de căutările „Tranziției"...; mai nou, se adaugă facilitarea obținerii unor locuri de muncă bine plătite în străinătate;
7. credulitatea, naivitatea și prostia unei părți a populației, momită cu ușurință de iminența „sfârșitului lumii";
8. pendulările guvernanților români între realitate și ficțiune, între recunoașterea pericolului sectei și obedienta fața de constrângerile externe privind legalizarea ei între religiile admise de stat;
9. necunoașterea, de către personalul medical, a riscurilor asumate privind respingerea transfuziilor; inexistența unei legislații în acest domeniu, care să ofere măcar copiilor protecția necesară;

10. sistemul educaţional românesc, aflat în căutarea unei identităţi proprii, însă viciat din start prin pătrunderea în şcoli a corifeilor iehovişti, pe post de învăţători şi profesori. Cum îi vor învăţa aceştia pe copii respectul faţă de drapelul şi imnul ţării, iubirea de patrie, cinstirea eroilor care s-au jertfit pentru neam etc.?

Toate aceste premise favorizează acţiunile prozelitiste ale iehoviştilor în România. Pentru contracararea lor, am arătat metode eficiente în capitolul 4 al acestei lucrări.

3. CUNOAŞTEREA DOCTRINEI „MARTORILOR" DE CĂTRE PREOŢII ORTODOCŞI ROMÂNI, MISIONARII ŞI DASCĂLII DE RELIGIE – NECESITATE ACTUALĂ

Putem vorbi, pe bună dreptate, de un sincretism religios iehovist, consecinţă directă a amalgamului de credinţe de pe pământ american. De pildă, negarea Sfintei Treimi este un element doctrinar întâlnit şi la unitarieni, mormoni, secta lui *Moon* şi *Calea Internaţională*. Respingerea războaielor şi a antrenării în armată este comună şi adventiştilor de ziua a şaptea, după ce, în trecut, fusese o notă distinctivă a menoniţilor, moravienilor şi quakerilor. Ostilitatea faţă de preacinstirea Maicii Domnului, cinstirea sfinţilor, a icoanelor, a crucii şi moaştelor este o doctrină protestantă de bază, preluată de toate cultele neoprotestante. Guvernarea pământului printr-un „Regat" este promovată intens şi de către mormoni. Transfuziile sunt respinse şi de către Biserica Scientologică. Se pare că singura învăţătură exclusiv iehovistă rămâne cea legată de promovarea numelui divin – Iehova.

Prozelitismul iehovist s-a abătut, mai cu seamă în ultimul deceniu, asupra ţărilor ortodoxe. În 1993, s-a înregistrat la Kiev – străveche vatră ortodoxă – cel mai mare număr de noi-botezaţi la un congres iehovist din toate timpurile.

Într-o carte iehovistă găsim următoarea remarcă: „Martorii lui Iehova nu pretind că ar fi profeţi inspiraţi. Ei au comis greşeli", dar cu „lucruri de importanţă secundară"[1267]. Noi zicem că greşelile se ţin lanţ: oscilaţiile doctrinare fac să planeze dubii serioase asupra seriozităţii şi „inspiraţiei revelate" ale demersului teologic iehovist, lovit, finalmente, de nulitate. Greşelile, chiar recunoscute de autorii lor, dăunează credibilităţii lucrării, întrucât Hristos este *Adevărul (Ioan 14, 6)*, iar învăţătura Sa nu poate fi decât adevărată; erorile, în mod logic, nu pot proveni decât de la Satana: promovarea lor descoperă o învăţătură religioasă satanizată, deci eretică.

[1267] W.T., *Să aducem*...., p. 259

„Martorii" îşi raportează orele desfăşurate pe teren – în munca prozelitistă. Ar trebui şi preoţii, şi dascălii de religie, să fie mai responsabili şi mai activi: norma lor să nu se reducă la 5-6 ore preotul şi 18 ore profesorul (pe săptămână); permanent, să organizeze cateheze, întâlniri cu tinerii, studii biblice, muncă de bibliotecă, perfecţionare personală prin cercetare şi lectură, iniţierea de pelerinaje etc.

Din biografiile membrilor sectei, care au părăsit în trecut credinţa ortodoxă, reţinem că o critică de bază a Ortodoxiei este legată de ritualismul sec practicat de unii slujitori. Acest lucru este, din păcate, o realitate cu care Biserica se confruntă în teritoriu, unde slujirea unora devine mecanicistă, fără trăire, fără dragoste şi căldură, fără predică şi cateheză permanent ziditoare de suflete.

Condamnabilă este şi atitudinea unor clerici de a se implica politic în mod partizan. Nicolae Iorga spunea, pe bună dreptate, că „politicianismul este acela care a rupt haina fără cusătură a lui Iisus Hristos"[1268].

Ignoranţa şi lipsa de pregătire a unor clerici sau teologi români constituie, din nefericire, arma care conferă cea mai mare autoritate propagandiştilor iehovişti. Faptul că „martorii" aduc în discuţie unele din elementele – cheie ale doctrinei lor, sprijinite de versete biblice şi alte presupuse dovezi, se constituie, adesea, într-o veritabilă provocare pentru teologul ortodox. În cazul în care nu primesc cuvenita replică, iehoviştii se consideră îndreptăţiţi în rătăcirea lor; ca să nu mai vorbim despre efectul pe care discuţia în sine îl poate avea asupra unor eventuali spectatori neutri.

Pentru a preveni astfel de întâlniri penibile, Biserica Ortodoxă Română trebuie să acorde atenţia cuvenită pregătirii misionare a slujitorilor ei – clerici sau laici, în Seminariile şi Facultăţile de Teologie, la cursurile pastorale, misionare şi de promovare a personalului clerical şi cu orice alte prilejuri. Personal, consider total insuficient numărul de ore alocate în curriculum-ul instituţiilor de învăţământ teologic disciplinei Îndrumări misionare, cu ramurile înrudite: Sectologie, Misiologie şi Ecumenism. Deosebit de grav este faptul că Teologia Pastorală s-a scos complet din aria curriculară obligatorie la nivel seminarial, rămânând o singură oră pe săptămână în curriculum-ul la decizia şcolii![1269]

Datorită interdicţiei sectei iehoviste pe pământ românesc până în 1990 (cu mici perioade, reprezentând excepţii – neglijabile), teologii români nu i-au acordat o prea mare atenţie. Nu au apărut tratate teologice în privinţa

---

[1268] *Biserica noastră şi cultele minoritare....* p. 381

[1269] în practică, nu se studiază, căci Consiliile Profesorale votează în Planul de învăţământ alte discipline, pe considerentul că temele de studiu de la Teologie Pastorală se parcurg în cadrul programelor de Dirigenţie (lucru neadevărat). Concret, la Seminarul Teologic Bucureşti, în anul şcolar 2004-2005, nu se predă nici o oră de Teologie Pastorală.

„Martorilor lui Iehova" şi, cu excepţia menţionării în manualele de Sectologie, nu se cunosc prea multe lucruri, în mediile teologice, despre această sectă. De aceea, am început, în lucrarea de faţă, să prezint, în primele 3 capitole, cele mai importante elemente de doctrină şi manifestare religioasă iehovistă, insistând asupra celor eretice, întrucât constituie punctele esenţiale de dispută cu teologii ortodocşi. Se observă, însă, o uriaşă fluctuaţie pe plan doctrinar la „Martorii lui Iehova" – consecinţă a unei pseudo-teologii nedecantate încă; din estimările specialiştilor, se pare că această stare de ambiguitate ideologică va continua. În consecinţă, este nevoie de actualizarea permanentă a informaţiilor publicate de „martorii" înşişi, prin tipăriturile lor. A sosit vremea ca toţi creştinii ortodocşi, sub atenta îndrumare a preoţilor parohi, să nu mai distrugă literatura iehovistă, ci, prin Protoierii, să o predea specialiştilor în Sectologie din seminarii, facultăţi de teologie şi mânăstiri, pentru studiu şi formularea apărării dreptei credinţe. Cu acest prilej, se poate analiza mai bine şi arealul parcurs de „martori", evidenţiindu-se zonele mai puternic „infestate", pentru a se lua măsurile ce se impun.

Foarte numeroase şi intens răspândite, într-un vast teritoriu, publicaţiile iehoviste ajung să fie citite, vrând-nevrând, de milioane de români. Desigur, o mică parte dintre ei se şi convertesc la această sectă, numai în baza celor citite. Mulţi manifestă disponibilitatea de a se întâlni cu iehoviştii, dar, dintr-un spirit tradiţionalist, rămân ataşaţi Bisericii, însă încep să aibă dubii în ce priveşte învăţătura ei. Pentru toţi aceştia, este nevoie ca scrierilor iehoviste să li se dea replici pertinente, într-un limbaj cât mai accesibil, de către teologi, sub girul competent al Bisericii.

Lipsa unor studii asupra publicaţiilor iehoviste (care apar într-un ritm de cel puţin 5 pe lună) este o formă de nepăsare a noastră, şi, în acelaşi timp, de stimulare a auto-încurajării iehoviştilor, care îşi imaginează că scrierile lor conţin adevărul pur, atâta vreme cât nimeni nu ia atitudine pentru a le comenta în vreun fel.

Întrucât la capitolul „Tradiţie şi spiritualitate" „Martorii lui Iehova" nu au nimic de spus românilor, automat, singura cale a agresivităţii iehoviste spre sufletele acestora este o pretinsă formă de cunoaştere a adevărului, diferită şi „superioară" faţă de cea propovăduită de Biserică. De multe ori, aceasta nici nu este suficientă pentru convertire, întrucât românii sunt foarte tradiţionalişti: în clipa în care vor auzi că „martorii" nu fac pomeni, parastase, nu serbează Paştele, Crăciunul etc., îi vor respinge, mai mult ca sigur. Însă ereziile iehoviste, chiar dacă nu vor putea să-i convertească, le vor strecura în suflet îndoiala faţă de învăţătura Bisericii, cufundându-i pe mulţi într-o stare de moarte spirituală, făcându-i ca singurele momente în care să-şi mai arate calitatea de creştini să fie cele ale marilor treceri

existențiale ale vieții. Iată de ce este necesară, mai mult ca oricând, o acțiune deschisă de demascare a doctrinei false iehoviste, atât în scris: prin cărți, broșuri și articole în publicații, cât și verbal, de către preoți și profesori, în predici și cateheze.

Ideea iehovistă a studiului în familie nu este rea. Părinții trebuie să încurajeze dorințele de a cunoaște adevărurile biblice și de credință ale copiilor lor, îi pot ajuta la pregătirea temelor de la lecțiile de religie sau pot lectura împreună pasaje din Biblie sau alte cărți duhovnicești. Desigur, ritmicitatea acestor preocupări trebuie lăsată la libera alegere a celor în cauză; este total inoportună maniera iehovistă a impunerii unor studii familiale zilnice de cel puțin o oră. Preotul duhovnic poate doar îndruma spre realizarea unor astfel de activități, spre creșterea spirituală a păstoriților săi.

Sectă violentă și nihilistă, gruparea „martorilor lui Iehova" nu a creat decât confuzie de când ființează. Nu a contribuit cu nimic la patrimoniul culturii universale; ea însăși susține idei confuze, lipsite de perenitate.

4. FERIREA CREDINCIOȘILOR, A TINERETULUI ÎN SPECIAL, DE PERICOLUL SOCIAL-RELIGIOS AL VIOLENȚEI SECTARE IEHOVISTE

Să nu ne lăsăm înșelați de ispita trufiei, prin care să ne considerăm pe noi înșine atât de tari în credință, încât orice asociere să ne păstreze incoruptibili. Mulți sunt atrași în tovărășia iehoviștilor și, deși bravează la început, - sperând chiar că vor reuși să-i întoarcă la Ortodoxie - , sfârșesc, în mod tragic, prin a adera ei înșiși la secta iehovă.

Sectarismul aduce după sine frustrare, ignoranță, izolare. Așa cum am arătat în capitolul 3 al acestei lucrări, „Martorii lui Iehova" întrunesc condițiile spre a fi declarați sectă, și încă una dintre cele mai antisociale cu putință. „Separarea de lume" – concept iehovist clasic – înseamnă, de fapt, ruptura față de societate, față de feluritele criterii și moduri de grupare socială. Integrarea individuală a cetățenilor în mediul social în care trăiesc, dar și afirmarea lor personală, ca identități distincte, este o cerință de bază a unei societăți sănătoase. „Martorii lui Iehova" ocolesc acest principiu: ei se alătură comunitar numai în cadrul grupării lor, pe criterii exclusiv religioase; le sunt interzise afiliațiile politice, sportive, culturale etc. Mai mult, trăind într-un cerc restrâns, nu sunt încurajați să se deschidă spre exterior (spre ceilalți membri ai societății), decât în sens prozelitist, cu scopul scoaterii a cât mai mulți semeni de-ai lor din „lumea" considerată satanică.

Sigur că acest nou tip de grup social – secta iehovistă – deși promovează conceptul de universalitate –, este o societate bolnavă, care nu

se dă înapoi de la orice mijloace de a-şi promova propriul sistem eretic printr-un prozelitism agresiv, chiar violent, vizând atragerea a cât mai mulţi noi membri. Anacronismul îndoctrinărilor antisociale iehoviste se vădeşte, însă, în clipa când un „martor" este exclus sau se retrage de bunăvoie. Automat, toţi iehoviştii îl părăsesc, având interdicţie de a mai avea vreo legătură cu el; totodată, el nu este pregătit să facă faţă mediului social de care a stat izolat atâta vreme şi despre care a fost îndoctrinat serios că ar fi sub stăpânirea Satanei. În consecinţă, cel în cauză va fi un inadaptat, la a cărui integrare socială va trebui lucrat multă vreme. În unele ţări, există chiar organizaţii non-guvernamentale specializate pentru această misiune, în rândul foştilor „martori ai lui Iehova".

Am trecut în revistă câteva specte ale pericolului social prezentat de secta iehovistă, desigur, fără pretenţie de exhaustivitate. O atenţie deosebită trebuie acordată tineretului, care are nevoie de protecţie socială faţă de prozelitismul iehovist. Există semnale precise că „martorii" nu se sfiesc să facă prozelitism în şcoli, deşi această activitate este ilegală. Se distribuie broşuri de propagandă şi reviste printre elevi şi se programează chiar filme religioase iehoviste, prezentate drept „material didactic", la care sunt invitaţi şi părinţii, rudele, vecinii.

Mai grav, tinere adepte ale sectei „Martorii lui Iehova" s-au infiltrat în Colegii Pedagogice şi Facultăţi (de pildă, la Colegiul Pedagogic din Giurgiu), aspirând cu neruşinare la statutul de dascăl, în condiţiile în care se cunoaşte clar ostilitatea lor faţă de însemnele oficiale ale ţării, faţă de imnul de stat şi faţă de ideea de patriotism, în general. Gândul că astfel de persoane vor oferi educaţie copiilor noştri în viitor este îngrozitor.

Tot din învăţământ ne parvin ştiri la fel de grave privind susţinerea unor tradiţii străine de spiritualitatea noastră românească, prin profesorii de limbi moderne, mulţi dintre ei adepţi sectari. Aceştia fac presiuni asupra copiilor, părinţilor şi directorilor de şcoli, pentru a organiza serbări fastuoase de *Halloween, Valentine's Day, Ziua Recunoştinţei etc.*, în timp ce sărbătorile noastre naţionale, trecute cu roşu în calendarul ortodox, sunt bagatelizate. De multe ori, asistăm la întreruperea procesului de învăţământ din cauza manifestărilor neromâneşti, în timp ce în zilele noastre sfinte se desfăşoară un program normal, care împiedică prezenţa copiilor în biserici la Sfânta Liturghie. În mod normal, noi, românii, suntem cei mai în măsură să le arătăm străinilor tradiţii bimilenare, comorile noastre naţionale, care ne reprezintă ca neam, şi abia apoi să ne arătăm interesul şi respectul faţă de manifestările lor similare.

La orele de Religie, profesorul trebuie să-i cunoască pe copii şi părinţii lor, şi să intervină energic în cazul în care, unii dintre aceştia, aparţinând sectei iehoviste, ar face propagandă acesteia. Nu mai vorbim de cazurile

grave în care unii profesori – adepți ai sectei – eludează legile și fac prozelitism în școli; acestea trebuie deconspirate imediat. În cazul în care unii elevi, în special în clasele mai mari, ajung să citească materiale iehoviste, problematizând pe marginea lor, profesorul de Religie trebuie să fie un sfetnic bun, arătându-le pericolul sectei și oferindu-le lămuriri suplimentare despre chestiunile doctrinare disputate. La fel, și în cazul în care unii elevi ajung să intre în contact cu propovăduitorii iehoviști; primul îndemn, în acest caz, este de a părăsi compania lor.

De dorit ar fi ca în programa analitică pentru disciplina „Religie" să se acorde o atenție sporită studiului unor teme de sectologie; chiar în eventualitatea în care acest lucru nu se va realiza prea curând, profesorul trebuie să nu lase neelucidată nici o problemă din acest domeniu propusă de elevi: oricând se pot găsi zece minute pentru o discuție cu caracter misionar; aceasta depinde de abnegația dascălului respectiv. Tot în contextul dăruirii de sine a cadrelor didactice de la „Religie", putem vorbi și de acele manifestări extracurriculare de excepție, realizate deja cu bune rezultate în unele școli, și care pot și trebuie să fie imitate de cât mai mulți: organizarea unor cabinete de „Religie", redactarea unor reviste și publicații religioase, organizarea unor concursuri cu premii, programarea de pelerinaje, excursii și tabere ortodoxe, înființarea de cercuri școlare ale „micilor misionari" etc.

Am lăsat la urmă pericolul religios reprezentat de secta iehovistă, întrucât acesta este cel mai grav. Nimic nu se compară cu pierderea mântuirii sufletelor acelor creștini ortodocși căzuți în rătăcirea iehovistă. Fără credința în Dumnezeu Cel în Treime, în Răscumpărarea adusă de Hristos, în harul sfințitor al Sfântului Duh conferit prin Sfintele Taine în Biserica Ortodoxă – singura păstrătoare a acestui tezaur doctrinar nealterat, nu poate exista mântuire. Apostazia iehovistă, bazată pe minciună, este asemenea trădării lui Iuda; ea nu înseamnă o simplă ignoranță în materie de credință, ci o opțiune premeditată de susținere a răului, a minciunii, a imposturii, a ereziei considerată dogmă, a falsului istoric și, cel mai grav, a mistificării însuși cuvântului lui Dumnezeu – Sfânta Scriptură. Și dacă un profet din vechime spunea: *Vai de cei ce zic amarului dulce și dulcelui amar (Isaia 5, 20),* iar un Părinte al Bisericii concluziona: *Nu poate să aibă pe Dumnezeu de tată, acela care n-are Biserica de mamă (Sf. Ciprian, De catholicae Ecclesiae unitate, cap.6),* nouă nu ne rămâne decât să spunem că secta „Martorii lui Iehova" reprezintă nu numai un pericol social, ci și religios, prin pervertirea conștiinței morale a adepților săi, prin rătăcirile doctrinare inacceptabile după 2000 de ani în care teologia veritabilă a strălucit, rând pe rând, în disputele pe marginea lor, prin violența unui prozelitism ridicat la rang de dogmă, orientat luciferic spre crearea unei pluralități în răutate și perversitate. Este, de fapt, ceea ce am încercat să arătăm prin lucrarea de față.

BIBLIOGRAFIE AUXILIARĂ

- A -
EDIȚII ALE SFINTEI SCRIPTURI

a) ediții integrale

1. *Biblia* sau *Sfânta Scriptură,* Ediție jubiliară a Sfântului Sinod, tipărită cu binecuvântarea şi prefața Prea Fericitului Părinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, versiune diortosită după Septuaginta, redactată şi adnotată de Bartolomeu Valeriu Anania, Arhiepiscopul Clujului, sprijinit pe numeroase alte osteneli, E.I.B.M.B.O.R., Bucureşti, 2001.
2. *Biblia* sau *Sfânta Scriptură,* tipărită sub îndrumarea şi cu purtarea de grijă a Prea Fericitului Părinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, cu aprobarea Sfântului Sinod, E.I.B.M.B.O.R., Bucureşti, 1990.
3. *King James Version,* printed by W. Lewis, M.A., at the University Press, Cambridge, London.
4. *La Bible,* par Louis Segond, docteur en theologie, Paris, 1910.
5. *Traduction Œcuménique de la Bible,* par Alliance Biblique Universelle – Le Cerf, nouvelle édition revue, 1993.
6. *Biblia* sau *Sfânta Scriptură a Vechiului şi Noului Testament,* traducere în limba română de Dimitrie Cornilescu (eretică).
7. *New World Translation of the Holy Scriptures(N.W.T.),* 1600 p. (ediție eretică, iehovistă).

b) ediții fragmentare

8. *Noul Testament cu Psalmii,* tipărită sub îndrumarea şi cu purtarea de grijă a Prea Fericitului Părinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, cu aprobarea Sfântului Sinod, E.I.B.M.B.O.R., Bucureşti, 1991.
9. *Noul Testament,* tipărit sub îndrumarea şi cu purtarea de grijă a Prea Fericitului Părinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, versiune revizuită, redactată şi comentată de Bartolomeu Valeriu Anania, sprijinit pe numeroase alte osteneli, E.I.B.M.B.O.R., Bucureşti, 1993.
10. *Novum Testamentum Graece et Latine, Utrumque textum cum apparatu critico imprimendum curavit Eberhard Nestle,* Editio vicesima secunda (Nestle-Aland), United Bible Societies, London, 1963.

11. *ΤΗΣ ΚΑΙΝΗΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ, ΑΠΑΝΤΑ. – NOVUM TESTAMENTUM GRAECE* – , LONDINII: Sumptibus Britannicae Societatis ad Biblia Sacra Domi et Foris Edenda Constitutae, 1889.
12. *Scripturile Greceşti Creştine, Traducerea Lumii Noi (N.W.T.)* – editată de Watch Tower and Tract Society of Pennsylvania, Brooklyn, New York, S.U.A., 2000 (ediţie iehovistă eretică, grav mistificată).

- B -
OPERE ALE SFINŢILOR PĂRINŢI ŞI SCRIITORI BISERICEŞTI; SCRIERI PATRISTICE ŞI PATROLOGICE

1. *Scrierile Părinţilor Apostolici,* trad. pr. D. Fecioru, în colecţia P.S.B., nr. 1, E.I.B.M.B.O.R., 1979;
2. *Apologeţi de limbă greacă:* Sf. Justin Martirul şi Filosoful, Teofil al Antiohiei, Atenagora Atenianul, trad. pr. prof. T. Bodogae, pr. prof. Olimp Căciulă şi pr. prof. D. Fecioru, în colecţia P.S.B., nr. 2, E.I.B.M.B.O.R., 1980, 388 p.;
3. *Apologeţi de limbă latină,* trad. David Popescu, în colecţia P.S.B., nr. 3, E.I.B.M.B.O.R., 1981;
4. Sf. Atanasie cel Mare, *Cuvânt împotriva elinilor; Cuvânt despre întruparea Cuvântului; Trei cuvinte împotriva arienilor,* trad. pr. prof. Dumitru Stăniloae, în colecţia P.S.B., nr. 15, E.I.B.M.B.O.R., 1987, 416 p.;
5. Clement Alexandrinul,
   a) *Pedagogul,* în colecţia P.S.B., nr. 4, E.I.B.M.B.O.R., 1982;
   b) *Stromatele,* trad. pr. D. Fecioru, în colecţia P.S.B., nr. 5, E.I.B.M.B.O.R., 1982, 591 p.;
6. Eusebiu de Cezareea, *Istoria bisericească; Martirii din Palestina,* trad. pr. prof. T. Bodogae, în colecţia P.S.B., nr. 13, E.I.B.M.B.O.R., 1987, 451 p.;
7. Sf. Grigorie cel Mare (Dialogul), *Cartea Regulei Pastorale,* trad. pr. Al. Moisiu, E.I.B.M.B.O.R., Bucureşti, 1996, 216 p.;
8. Sf. Grigorie de Nazians, *Cele cinci cuvântări teologice,* trad. din l. gr., introd. şi note de pr. dr. acad. Dumitru Stăniloae, Ed. Anastasia, 1993, 185 p.;
9. Sf. Grigorie de Nyssa, *Marele cuvânt catehetic,* Ed. Sophia, Bucureşti, 1998;
10. Sf. Ioan Casian, *Aşezămintele mânăstireşti şi Convorbiri duhovniceşti,* trad. prof. Vasile Cojocaru şi prof. David Popescu, în colecţia P.S.B., nr. 57, E.I.B.M.B.O.R., 1990, 905 p.;
11. Sf. Ioan Damaschin, *Dogmatica,* trad. Pr. D. Fecioru, Ed. a III-a, Editura Scripta, Bucureşti, 1993, 214 p.;

12. Sf. Ioan Gură de Aur,
    a) *Omilii la Facere (I),* trad. pr. D. Fecioru, în colecția P.S.B., nr. 21, E.I.B.M.B.O.R., 1987, 438 p.;
    b) *Omilii la Matei,* trad. pr. D. Fecioru, în colecția P.S.B., nr. 23, E.I.B.M.B.O.R., 1994, 1051 p.;
13. Sf. Maxim Mărturisitorul,
    a) *Ambigua,* trad. pr. prof. Dumitru Stăniloae, în colecția P.S.B., nr. 80, E.I.B.M.B.O.R., 1983, 372 p.;
    b) *Scrieri şi epistole hristologice şi duhovniceşti,* trad. pr. prof. Dumitru Stăniloae, în colecția P.S.B., nr. 81, E.I.B.M.B.O.R., 1990, 367 p.;
14. Nicolae Cabasila, *Scrieri: Tâlcuirea dumnezeieştii liturghii şi Despre viața în Hristos,* trad. pr. prof. dr. Ene Branişte şi pr. prof. dr. Teodor Bodogae, Ed. Arhiepiscopiei Bucureştilor, 1989, 299 p.;
15. Origen,
    a) *Contra lui Celsus,* trad. pr. prof. T. Bodogae, în colecția P.S.B., nr. 9, E.I.B.M.B.O.R., 1984, 585 p.;
    b) *Exegeze la Noul Testament,* trad. pr. prof. T. Bodogae, pr. prof. Nicolae Neaga şi Zorica Lațcu, în colecția P.S.B., nr. 7, E.I.B.M.B.O.R., 1982, 528 p.;
    c) *Peri arhon (Despre principii),* trad. pr. prof. T. Bodogae, în colecția P.S.B., nr. 8, E.I.B.M.B.O.R., 1982, 408 p.;
16. Sf. Vasile cel Mare, *Scrieri, partea a III-a. Despre Sfântul Duh. Corespondență(epistole),* trad. pr. prof. dr. C. Cornițescu şi pr. prof. dr. Teodor Bodogae, în colecția P.S.B., nr. 12, E.I.B.M.B.O.R., 1988;
17. COMAN, Pr. Prof. Dr. Ioan G.,
    a) *Patrologie,* vol. I-III, E.I.B.M.B.O.R.;
    b) *Patrologie,* Ed. Sf. Mân. Dervent, 2000, 208 p.
18. RUS, Remus, *Dicționar enciclopedic de literatură creştină din primul mileniu,* Ed. Lidia, Bucureşti, 2003, 904 p.

- C -
CONCORDANȚE, OPERE EXEGETICE, DICȚIONARE ŞI LUCRĂRI DE TEOLOGIE BIBLICĂ

1. CÂRSTOIU, Protos. Lect. Dr., *Despre uriaşi în capitolul şase al cărții Facerea,* în *Studii Teologice,* 2001, Nr. 1-2;
2. CONSTANTIN, Gh., *Moartea şi învierea după Sfânta Scriptură,* în *Studii Teologice,* 1978, Nr. 1-2;
3. CONSTANTINESCU, pr. prof. dr. Ioan, *Studiul Noului Testament,* manual pentru Seminariile Teologice, E.I.B.M.B.O.R., Bucureşti, 1981;

4. COMAN, Pr. Dr. Constantin, *Biblia în Biserică. Eseuri pe teme biblice,* Ed. Bizantină, 1997;
5. DAVID, Diac. Petre I., *Atitudini mai noi cu privire la valoarea și interpretarea Sfintei Scripturi,* în *Mitropolia Banatului,* XXXIV(1984), Nr. 3-4;
6. FOSDICK, Harry Emerson, D.D., *The Modern Use of the Bible,* The Macmillan Company, New York, 1924, 291 p.;
7. GEORGESCU, I.V., *Demonologia Vechiului Testament,* în *B.O.R.,* 1938, Nr. 9-10;
8. JINGA, Dr. Ioana Cristina, *Noțiunea de „înțelepciune" în cărțile didactice canonice,* Ed. Europolis, Constanța, 2002, 258 p.;
9. MIRCEA, Pr. Dr. Ioan,
   a) *Dicționar al Noului Testament,* E.I.B.M.B.O.R., 1995, 578 p.;
   b) *Prefigurările crucii în Vechiul Testament și semnificațiile lor în tradiția cultică creștină,* în *Studii Teologice,* XX(1969), Nr. 3-4;
   c) *Traduceri greșite ale Sfintei Scripturi în limba română,* în *B.O.R.,* CI(1983), Nr. 3-4;
10. MOISESCU, prof. Iustin, *Ierarhia Bisericească în epoca apostolică,* Ed. Centrului Mitropolitan al Olteniei, 1955, 80 p.;
11. ZAHARIA, Valerian, Episcopul Oradiei, *Flori alese din grădina Sfintelor Scripturi,* Oradea, 1965, 386 p.

- D -
LUCRĂRI DE TEOLOGIE SISTEMATICĂ: DOGMATICE, MORALE, APOLOGETICE ȘI DE ISTORIA ȘI FILOSOFIA RELIGIILOR

1. ANDRUTSOS, Hristu,
   a) *Dogmatica Bisericii Ortodoxe Răsăritene,* trad. D. Stăniloae, Sibiu, 1930, 474 p.;
   b) *Simbolica,* trad. Iustin Moisescu, Craiova, 1955, 349 p.;
2. BELU, D., *Cinstirea Sfinților în Biserica Ortodoxă,* în *Mitropolia Moldovei și Sucevei,* 1970, Nr. 1-2;
3. BRANIȘTE, Marin, *Eshatologia în concepția lui Origen,* în *Studii Teologice,* IX(1958), Nr. 7-8;
4. BRIA, Pr. prof. dr. Ion, *Dicționar de teologie ortodoxă,* Ed. a II-a, E.I.B.M.B.O.R., București, 1994, 428 p.;
5. BRIA, V., *Contribuția Sf. Atanasie la fixarea dogmei hristologice,* în *Ortodoxia,* 1961, Nr.2;
6. BRIANCIANINOV, Ignatie, *Cuvânt despre moarte,* trad. Al. Monciu-Sudinschi, Ed. Ileana, 1997, 141 p.;

7. BUCEVSCHI, Orest, *Sensul vieţii în concepţia creştină,* în *Glasul Bisericii,* 1956, Nr. 1-2;
8. BUCHIU, preot Ştefan,
   a) *Cunoaşterea apofatică în gândirea parintelui Stăniloae,* Ed. Fundaţiei Culturale Libra, Bucureşti, 2002, 228 p.;
   b) *Întrupare şi unitate. Restaurarea cosmosului în Iisus Hristos,* Ed. Libra, Bucureşti, 1997, 253 p.;
   c) *Învăţătura despre Logosul divin la Sfântul Atanasie cel Mare,* în *Ortodoxia,* anul LI(2000), Nr. 3-4;
9. ,BUZDUGAN, C.,
   a) *Învăţătura ortodoxă despre cinstirea Sfintelor Icoane,* în *Mitropolia Moldovei şi Sucevei,* 1974, Nr. 1-2;
   b) *Sfânta Cruce şi învierea,* în *Mitropolia Moldovei şi Sucevei,* 1976, Nr. 1-2;
10. CHIRA, +Justinian, *Învăţătura Bisericii lui Hristos despre judecată şi despre rugăciunea pentru cei repausaţi,* în *Mitropolia Ardealului,* 1981, Nr. 1-3;
11. CHIŢESCU, N.,
   a) *A doua Persoană a Sfintei Treimi în doctrina Sf. Ioan Damaschin,* în *Ortodoxia,* 1976, Nr.2;
   b) *Sf. Taine. Temeiuri scripturistice şi patristice,* în *Studii teologice,* I(1949), Nr. 7-8;
12. CIOBOTEA, Dan-Ilie, *Legătura interioară dintre cruce şi înviere,* în *Mitropolia Banatului,* 1984, Nr. 3-4;
13. CIUCANU, Eustochia, *Cultul Sfinţilor Îngeri,* în *Mitropolia Moldovei şi Sucevei,* LIX(1983), Nr. 1-3;
14. CLEOPA, Arhim. Ilie, *Valoarea sufletului,* Ed. Bunavestire, Bacău, 1994, 238 p.;
15. COMAN, Pr. Prof. Ioan G., *„Şi Cuvântul trup S-a făcut",* tratat de hristologie şi mariologie patristică, Ed. Mitropoliei Banatului, Timişoara, 1993, 432 p.;
16. CONSTANTINESCU, I., *Rugăciunile pentru cei morţi,* în *Glasul Bisericii,* XXXIV(1975), Nr. 7-8;
17. DAVID, Diac. Petre I., *Rugăciunile pentru cei adormiţi întru nădejdea învierii,* în *Mitropolia Moldovei şi Sucevei,* 1988, Nr. 1;
18. DRĂGULIN, Pr. Dr. Gh., *Revelaţie şi eshatologie,* în *Studii Teologice,* X(1959), Nr. 1-2;
19. ELIADE, Mircea, *Istoria credinţelor şi ideilor religioase,* Ed. Universitas, Chişinău, 1992, vol. I-III;
20. ELIADE, Mircea, CULIANU, Ioan P., *Dicţionar al religiilor,* Ed. a II-a, trad. Cezar Baltag, Ed. Humanitas, 1996, 281 p.;

21. EVDOKIMOV, Paul, *Cunoașterea lui Dumnezeu în tradiția răsăriteană,* trad. pr. lect. dr. Vasile Răducă, Ed. Christiana, București, 1995, 170 p.;
22. GALERIU, Pr. Costache,
    a) *Cinstirea Sfintelor Moaște,* în *Mitropolia Banatului,* 1980, Nr. 10-12;
    b) *Învățătura creștină despre Sfânta Cruce și cinstirea ei,* în *Ortodoxia,* XXX(1978), Nr.3;
23. GHIUȘ, Benedict, *Despre îngeri,* în *Mitropolia Olteniei,* 1957, Nr. 3-4;
24. ICĂ, I.,
    a) *Doctrina Fer. Augustin despre Sfânta Treime după tratatul „De trinitate",* în *Studii Teologice,* 1961, nr. 3-4;
    b) *Învățătura ortodoxă despre sfinți,* în *Glasul Bisericii,* 1954, Nr. 4-5;
25. JURCĂ, C.E., *Explicarea Sf. Taine a Preoției,* în *Mitropolia Banatului,* 1985, Nr. 5-6;
26. LOSSKY, Vladimir,
    a) *Introducere în teologia ortodoxă,* în colecția: *Orizonturi spirituale,* Ed. Enciclopedică, București, 1993, 196 p.;
    b) *Vederea lui Dumnezeu,* trad. de prof. dr. Remus Rus, E.I.B.M.B.O.R., București, 1995, 144 p.;
27. MATSOUKAS, Nikolaos, *Teologie dogmatică și simbolică,* vol. IV-*Demonologie,* trad. pr. prof. dr. Constantin Coman, pr. drd. Cristian-Emil Chivu, Ed. Bizantină, București, 2002, 169 p.;
28. MEYENDORFF, John,
    a) *Biserica Ortodoxă ieri și azi,* trad. Cătălin Lazurca, Ed. Anastasia, 1996, 237 p.;
    b) *Teologia bizantină,* trad. de pr. conf. dr. Alexandru I. Stan, E.I.B.M.B.O.R., 1996, 317 p.;
29. MIHOC, Vasile, *Preotia sacramentală,* în *Mitropolia Ardealului,* 1983, Nr.1-2;
30. MITROFAN, Părintele, *Viața repausaților noștri și viața noastră după moarte,* trad. de Mitrop. Iosif, vol. 1, Ed. Anastasia, 1993, 235 p.;
31. MLADIN, Mitrop. Dr. Nicolae, BUCEVSCHI, Prof. Diac. Dr. Orest, PAVEL, Prof. Dr. Constantin, ZĂGREAN, Prof. Diac. Dr. Ioan, *Teologia Morală Ortodoxă,* vol. I-II, București, 1979;
32. MOLDOVAN, Pr. Ilie, *Taina Nunții,* în *Ortodoxia,* XXXI(1979), Nr. 3-4;
33. NICULCEA, pr. lect. univ. Adrian, *Teologie Dogmatică Ortodoxă Comparată,* Editura Arhetip, 2001, 437 p.;
34. POPESCU, Dumitru,
    a) *Are mișcarea ecumenică un viitor,* în *Mitropolia Ardealului,* XXXII (1987), Nr. 5;
    b) *Ortodoxie și contemporaneitate,* Ed. Diogene, București, 1996, 214 p.;

c) *Teologie şi cultură,* E.I.B.M.B.O.R., Bucureşti, 1993;
35. POPESCU, pr. prof. univ. dr. Dumitru, COSTACHE, Diac. Doru, *Introducere în dogmatica ortodoxă,* Ed. Libra, Bucureşti, 1997, 197 p.;
36. RADU, Pr. Prof. Dr. Dumitru,
    a) *Sfintele Taine în viaţa Bisericii,* în *Studii Teologice,* XXXIII (1981), nr. 3-4;
    b) *Caracterul ecleziologic al Sf. Taine,* Bucureşti, 1978, în *Ortodoxia,* Nr. 1-2;
37. REMETE, Gh., *Cinstirea sfintelor moaşte în lumina învăţăturii ortodoxe despre îndumnezeirea omului,* în *Mitropolia Ardealului,* XXX(1985), Nr. 1-2;
38. RUS, Asist. Remus, *Concepţia despre om în marile religii,* teză de doctorat, Bucureşti, 1978, 204 p.;
39. SAUCA, Ioan, *Jertfa de pe Cruce a Mântuitorului în lumina unirii ipostatice,* în *Mitropolia Moldovei şi Sucevei,* LX(1984), Nr. 10-12;
40. STAN, Pr. Conf. Dr. Alexandru, RUS, Dr. Prof. Remus, *Istoria religiilor, manual pentru Seminariile teologice,* E.I.B.M.B.O.R., Bucureşti, 1991, 348 p.;
41. STĂNESCU, N., *Hiliasmul şi incoerenţele lui,* în *Ortodoxia,* IX(1956), Nr. 2;
42. STĂNILOAE, Pr. Prof. Dr. Dumitru,
    a) *Chipul nemuritor al lui Dumnezeu,* Ed. Mitropoliei Olteniei, Craiova, 1987, 383 p;
    b) *Crucea, în teologia ortodoxă şi în cult,* în *Ortodoxia,* XXXIII (1975), Nr. 3;
    c) *Definiţia dogmatică de la Calcedon,* în *Ortodoxia,* III(1951), Nr.2;
    d) *Iisus Hristos lumina lumii şi îndumnezeitorul omului,* Ed. Anastasia, 1993, 285 p.;
    e) *Relaţiile treimice şi viaţa Bisericii,* în *Ortodoxia,* XVI(1964), Nr.4;
    f) *Sfânta Treime sau La început a fost iubirea,* E.I.B.M.B.O.R., Bucureşti, 1993;
    g) *Sfânta Treime, creatoarea, mântuitoarea şi ţinta veşnică a tuturor credincioşilor,* în *Ortodoxia,* XXXVIII (1986), nr. 2;
    h) *Starea sufletelor după judecata particulară,* în *Ortodoxia,* V(1953), Nr. 4;
    i) *Teologia Dogmatică Ortodoxă,* vol. I-III, Bucureşti, 1978;
    j) *Trăirea lui Dumnezeu în Ortodoxie,* Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1993, 247 p.;
43. ŞURUBARU, I.,
    a) *Hristos şi Sf. Duh în viaţa Bisericii,* în *Studii Teologice,* 1968, nr. 9-10;
    b) *Pnevmatologia ortodoxă şi valenţele ei ecumenice,* în *Ortodoxia,* XX(1968), Nr. 4;

44. TACHE, Pr. Lector Sterea, *Îndrumător pentru pregătirea candidaţilor la dogmatică, în vederea susţinerii examenului de admitere în facultăţile de teologie ortodoxă,* Ed. Episcopiei Argeşului, Curtea de Argeş, 1997, 187 p.;
45. TODORAN, Pr. Prof. Dr. Isidor, ZĂGREAN, Arhid. Prof. Dr. Ioan, *Teologia Dogmatică,* Bucureşti, 1991, 404 p.;
46. *Viu este Dumnezeu,* catehism pentru familie, întocmit de o echipă de creştini ortodocşi, trad. Aurel Broşteanu şi Pr. Galeriu, Ed. Harisma, Bucureşti, 1992, 556 p.;
47. VASILESCU, prof. Emilian, *Istoria religiilor,* E.I.B.M.B.O.R., Bucureşti, 1982;
48. VLĂDUCĂ, Ion, *Mic dicţionar de apologetică ortodoxă,* Ed. Bizantină, Bucureşti, 2002, 212 p.+15 planşe.;
49. YANNARAS, Christos, *Abecedar al credinţei,* trad. pr. dr. C. Coman, Ed. Bizantină, Bucureşti, 1996, 206 p.;

- E -
LUCRĂRI DE TEOLOGIE PRACTICĂ, MISIUNE ŞI PASTORALĂ

1. BĂBUŞ, Gr., *Ierurgiile, ca mijloc şi prilej de pastoraţie,* în *Studii Teologice,* II(1954), Nr. 9-10;
2. BRIA, I., *Orientarea misionară a parohiei,* în *Glasul Bisericii,* 1987, Nr. 1;
3. BUGA, pr. prof. Ion, *Pastorala,* Încercări de psihologie pimenică, Ed. Internaţional Scorpion, 1992, 158 p.;
4. BRANIŞTE, Preot prof. dr. Ene,
   a) *Liturgica generală, cu noţiuni de artă bisericească,* Bucureşti, 1985;
   b) *Liturgica specială, pentru institutele teologice,* Ediţia a doua, E.I.B.M.B.O.R., Bucureşti, 1985, 572 p.;
   c) *Teologia icoanelor,* în *Studii teologice,* Nr. III(1952), Nr. 3-4;
5. CĂLUGĂR, D., *Personalitatea religios-morală a preotului, factor determinant în pastoraţie,* în *Mitropolia Ardealului,* XXVIII(1983), Nr. 3-4;
6. CÂNDEA, Spiridon, *Parohia ca teren de activitate pastorală a preotului,* în *B.O.R.,* 1960, Nr. 5-6;
7. CHIALDA, Mircea, *Creştinism şi patriotism,* în *Studii teologice* V(1953), Nr. 1-2;
8. COMAN, Pr. Constantin, *Ortodoxia sub presiunea istoriei,* Ed. Bizantină, Bucureşti, 1995;

9. COMAN, Vasile, episcopul Oradiei,
   a) *În apărarea unității credinței străbune,* Ed. Episcopiei Ortodoxe Române a Oradiei, Oradea, 1988, 310 p.;
   b) *Rolul și rostul preotului în parohie. Câteva îndemnuri pastorale pentru timpul de acum,* în Mitropolia Ardealului, XXVI(1981), Nr. 7-9;
   c) *Viața parohiei,* în *Mitropolia Ardealului,* 1958, nr. 1-2;
10. DAVID, Diac. Prof. Dr. Petre,
   a) *Biserica și lumea (societatea),* în *Ortodoxia,* XXXIV (1982), nr. 4;
   b) *Caută și vei afla. Predici misionar-patriotice la toate sărbătorile anului, la sfinți mari, la cuvioși, propovăduitori și mărturisitori români,* Ed. Episcopiei Argeșului, Curtea de Argeș, 1996, 636 p.;
   c) *Din istoria sfinților poporului român, Sfinți și martiri eroi, prețioasă mărturie a eternității neamului românesc,* Ed. Rompit, București, 1992, 80 p.;
   d) *Preotul ortodox și propovăduirea Evangheliei,* în *Ortodoxia,* Nr. 2/1981;
11. DRĂGULIN, pr. conf. dr. Gheorghe, *Istorie și Religie, instituții și personalități din tradiția Bisericii Ortodoxe Române,* Ed. Tradiție, București, 1996, 389 p.;
12. GALERIU, Pr. Costache, *Întărirea familiei, datorie patriotică și poruncă divină,* în *Mitropolia Ardealului,* 1967, Nr. 6-7;
13. ILIESCU V., *Despre rugăciune,* în *Glasul Bisericii,* 1958, Nr. 11;
14. LUPȘAC, Drd. Ioan-Ostap, *Bisericile din Ucraina, astăzi,* în *B.O.R.,* CXVIII (2000), Nr. 4-6;
15. NECULA, Nicolae D.,
   a) *Doctrina și viața religioasă a Bisericii copte reflectate în textele ei liturgice(rugăciuni și imne),* teză de doctorat, în *Ortodoxia,* 1976, Nr. 3-4;
   b) *Tradiție și înnoire în slujirea liturgică,* vol. I-II, Galați, 2001;
16. PAVEL, C., *Posturile rânduite de Biserică, în condițiile de viață actuale ale creștinilor,* în *Studii Teologice,* XXIX(1977), Nr. 5-8;
17. PLĂMĂDEALĂ, Dr. Antonie, Mitropolitul Ardealului,
   a) *Preotul în biserică, în lume, acasă,* Sibiu, 1996, 288 p.;
   b) *Tâlcuri noi la texte vechi,* Ed. a II-a, Ed. Pronostic SRL, București, 1996, 607 p.;
   c) *Tradiție și libertate în spiritualitatea ortodoxă,* în colecția Axios, Ed. Pronostic SRL, 1995, 382 p.;
   d) *Vocație și misiune creștină în vremea noastră,* Sibiu, 1984;
18. PRELIPCEANU, Vl., *Incinerarea morților și teologia ortodoxă,* în *Studii Teologice,* 1962, Nr. 7-8;

19. SCHMEMANN, Alexandru, *Din apă şi din Duh,* studiu liturgic al botezului, Ed. Symbol, 1992, 125 p.;
20. SCRIBAN, Arhim. Iuliu, *Duminica – zi de sărbătoare în Biserica creştină,* în *B.O.R.,* 1921, Nr. 1;
21. SLEVOACĂ, pr. dr. Ştefan, *Din tezaurul Ortodoxiei, în apărarea credinţei străbune,* Ed. Episcopiei Buzăului, 1990, 383 p.;
22. TIŢA, Michael, *Implicaţiile morale ale preoţiei,* în *Glasul Bisericii,* 1986, Nr. 2;
23. +VASILE al Oradiei, *Rolul şi rostul preotului în parohie. Câteva îndemnuri pastorale pentru timpul de acum,* în Mitropolia Ardealului, XXVI(1981), Nr. 7-9;
24. VASILESCU, Emilian,
    a) *Rugăciunea, cultul viaţa religioasă,* în *Mitropolia Olteniei,* 1956, Nr. 1-3;
    b) *Sfintele sărbători creştine şi sărbătorile altor religii,* în *Glasul Bisericii,* 1955, Nr. 1-2;
25. VINTILESCU, Pr. Petre,
    a) *Liturghia în viaţa românească,* în *B.O.R.,* 1943, Nr. 4-6;
    b) *Spovedania şi duhovnicia,* Alba Iulia, 1995, 312 p.;
    c) *Spovedania, prilej de pastoraţie individuală,* în *Studii Teologice,* I(1949), Nr. 9-10;
26. VÎRLAN, I., *Rolul credincioşilor mireni în Biserica Ortodoxă Română,* în *Mitropolia Moldovei şi Sucevei,* 1981, Nr. 7-8;

- F -
LUCRĂRI DE SECTOLOGIE, ÎNDRUMĂRI MISIONARE ŞI ECUMENISM

1. *Biserica şi sectele,* Ed. Orthodoxos Kypseli, Bucureşti, 1992;
2. *Îndrumări misionare,* lucrare elaborată de un colectiv de autori de la Institutul Teologic Universitar din Bucureşti, coordonator: pr. prof. dr. Dumitru Radu, E.I.B.M.B.O.R., Bucureşti, 1986, 946 p.;
3. ADRIAN, Pr. Simeon, *Biserica, sectele şi fraţii mincinoşi,* culegere de învăţături ortodoxe, Ed. Pelerinul, Iaşi, 1998, 192 p.
4. ALEVIZOPOL, Pr. Dr. Antonios, *Ortodoxia în faţa sectelor,* Ed. Symbol, Bucureşti, 1993, 167 p.;
5. ATKINS, Gaius Glenn, D.D., L.H.D., *Modern Religious Cults and Movements,* Fleming H. Rewell Company, New York, S.U.A., 1923, 359 p.;
6. BĂLANA Gheorghe, *Despre învierea trupurilor şi natura lor după înviere,* în *Studii Teologice,* IX(1957), Nr. 5-6;

7. BERECHET, Şt., *Lupta Bisericii contra sectelor,* în *B.O.R.,* Nr. 4/1924;
8. CHIALDA, M., *A doua venire a Mântuitorului Iisus Hristos (Parusia),* în *Glasul Bisericii,* XLII(1983), Nr. 6-8;
9. CHIŢESCU, N., *Despre milenarism,* în *Mitropolia Moldovei şi Sucevei,* 1972, Nr. 5-6;
10. CLEOPA, Arhim. Ilie, *Despre împărăţia de o mie de ani,* în *Mitropolia Moldovei şi Sucevei,* LIX(1983), Nr. 1-3;
11. COMAN, V., *Adevărul ortodox şi greşeala sectară despre Sfânta Treime,* Sibiu, 1941;
12. COMŞA, Gh.,
    a) *Călăuza cunoaşterii şi combaterii sectelor,* Cernica, 1925;
    b) *Statul în faţa sectelor,* Arad, 1933;
13. CONSTANTINESCU, Pr. Al. N., *Sectologie; istoricul şi combaterea sectelor din România,* Ediţia a III-a, Bucureşti, 1943, 168 p.;
14. CORBU, Romeo, *Ecumenismul, religia veacului XXI,* Ed. Eurobit, Bucureşti, 1998, 128 p.;
15. CUCIUC, Constantin, *Religii noi în România,* Bucureşti, 1997
16. DANION Vasile, OLARU, Pr. Ilarion, *Dărâmarea idolilor. Apostazia New Age,* Ed. Credinţa noastră, Bucureşti, 2001, 285 p.;
17. DAVID, Diac. Petre I.,
    a) *Călăuza creştină pentru cunoaşterea şi apărarea dreptei credinţe în faţa prozelitismului sectant,* Ediţia I, Arad, 1987, 488 p.;
    b) *Cinstirea sfintei şi de viaţă dătătoarei Cruci,* în *Ortodoxia,* XXXIV (1982), Nr. 2;
    c) *De la erezie la sectă. De la schismă la grupări anarhice,* Bucureşti, 1996;
    d) *Dragoste evenghelică, ecumenism sau prozelitism?* – în *Almanahul Bisericesc,* 1995;
    e) *Ecumenismul, factor de stabilitate în lumea de astăzi,* Bucureşti, 1998, 606 p.;
    f) *Invazia sectelor asupra creştinismului secularizat şi intensificarea prozelitismului neopăgân în România, după decembrie 1989,* vol I: Ed. Crist-1, Bucureşti, 1997, vol. II-III: Ed. Europolis, Constanţa, 1999-2000;
    g) *Misiunea creştină astăzi. Neoprotestanţi vechi şi noi. Secte religioase şi grupări anarhice,* în *Glasul Bisericii,* L(1992), Nr.1-3;
    h) *Psihologia sectantului,* în *Glasul Bisericii,* 1987, Nr. 4;
    i) *Raiul şi iadul în învăţătura creştină,* în *Mitropolia Banatului,* 1983, Nr. 9-10;
    j) *Sectele religioase, pericol al vieţii şi al moralei îr societatea contemporană,* în *Glasul Bisericii,* Nr. 5/1986;

k) *Sectologie sau Apărarea dreptei credințe,* manual experimental, Ed. Sfintei Arhiepiscopii a Tomisului, Constanța, 1998, 428 p.;

18. DEHELEANU, Petru,
    a) *Sectologie,* Arad, 1948;
    b) *Preoția ortodoxă,* în *B.O.R.,* 1973, Nr. 3-4;
19. FLORESCU, Șt., *Propaganda sectară – pericol național,* în *B.O.R.,* Nr. 9/1926;
20. GHEORGHIU, V., *Împărăția de „mii de ani" și lupta cea mai de pe urmă,* 1928;
21. HOEKEMA, Anthony A., *The Four Major Cults,* Ediția a 6-a, Michigan, S.U.A., 1978, 447 p.;
22. IONESCU, Marin C., *Sectarismul, un pericol social,* București, 1941;
23. ISPIR, Vasile G.,
    a) Curs de Îndrumări misionare, București, 1929;
    b) Sectele religioase – un pericol național și social;
    c) *Sectele religioase din România,* Arad, 1928;
24. LOICHIȚĂ, V., *Chiliasmul (milenarismul), expunere și critică dogmatică,* 1926;
25. MARCU, Gr., *Combaterea interpretărilor greșite ale eshatologiei biblice,* în *Mitropolia Ardealului,* 1960, Nr. 1-2;
26. MIRCEA I., *Împărăția lui Hristos de mii de ani și evenimentele eshatologice descrise în Apocalipsă 20, 1-15,* în *Ortodoxia,* XXXV (1983), Nr.4;
27. MOLDOVAN, Pr. Ilie,
    a) *Cinstirea Sfintelor Moaște în Biserica Ortodoxă,* în *Ortodoxia,* XXXII(1980), Nr. 1;
    b) *Milenarismul,* în *Glasul Bisericii,* XL(1981), Nr. 1-2;
28. MOROZANU, Serafim, *Milenarismul,* în *Mitropolia Olteniei,* 1960, Nr. 3-4;
29. MUNTEANU, Pr. Alexandru-Armand, *Ghid bibliografic: Erezii și secte religioase,* în *B.O.R.,* 1972, Nr. 11-12;
30. NEAGA N., *Eshatologia creștină,* în *Mitropolia Ardealului,* (1971), Nr. 3-4;
31. NICOLAESCU, N., *Venirea a doua a Domnului. Împărăția de o mie de ani,* în *Studii Teologice,* XXIII(1972), Nr. 1-2;
32. OLARIU, Constantin, *Despre rudeniile Domnului,* în *Mitropolia Banatului,* 1986, Nr.4;
33. PETRACHE, Pr. Constantin Bogdan, *Copiii noștri și ispita magiei albe,* în *Vestitorul Ortodoxiei,* Anul XIV, Nr. 289, 15 aprilie 2002;
34. PETRESCU N., *Cinstirea Sfintelor Icoane,* în *Mitropolia Olteniei,* 1981, Nr. 7-9;

35. PETREUȚĂ, I., *Botezul eterodocşilor,* în *Mitropolia Banatului,* 1963, Nr. 1-2;
36. PLĂMĂDEALĂ, +Antonie, *Ca toți să fie una,* Bucureşti, 1979;
37. POPESCU, Ion, *Ortodoxia în fața ereziilor contemporane,* Ed. Diogene, 1996;
38. POPESCU, T.M., *Privire istorică asupra schismelor, ereziilor şi sectelor. Cauzele sociale ale apariției lor,* în *Studii Teologice,* II(1950), Nr. 7-8;
39. POPESCU, Vintilă, *Motivele care determină pe unii creştini ortodocşi să treacă la alte culte,* în *Studii Teologice,* IV(1952), Nr. 7-8;
40. PRODAN, Arhim. Mina, *Călăuza cunoaşterii şi combaterii sectelor,* Bacău, 1995, 143 p.;
41. ROSE, Ierom. Serafim, *Ortodoxia şi religia viitorului,* trad. M. Grosu, Ed. Cartea Moldovei, Chişinău, 1995, 237 p.;
42. RUSCANU, M.B., *Eshatologia creştină şi hiliasmul,* în *Mitropolia Banatului,* 1983, Nr. 7-8;
43. SAVIN, Ioan Gh., *Iconoclaşti şi apostați contemporani,* Ed. Anastasia, Bucureşti, 1995, 127 p.;
44. STĂNESCU, N.V., *Sensul ortodox al icoanei,* în *Ortodoxia,* VIII(1956), Nr. 2;
45. SWING, William E., episcopul Californiei, *Crearea organizației religiilor unite,* trad. pr. conf. dr. Alexandru I. Stan, Ed. Gnosis, Bucureşti, 1999, 152 p.;
46. TACHE, Pr. Sterea, *Credință şi misiune,* Ed. Sf. Arhiepiscopii a Bucureştilor, 1999, 258 p.;
47. TĂNASE, Laurențiu, *Modalitățile de racolare a noilor adepți, specifice sectelor religioase,* în *Glasul Bisericii,* 1996, Nr. 1-4;
48. VERNETTE, Jean, *Sectele,* trad. Cleopatra Sava, Ed.Meridiane, Bucureşti, 1996;
49. WÜRTZ, Bruno, *Doctrinele principalelor secte ale creştinismului contemporan,* Timişoara, 1984.

- G -
LITERATURA DE SPECIALITATE ANTI-IEHOVISTĂ

1. ANKERBERG, John, WELDON, John, *Realitatea despre Martorii lui Iehova,* în colecția Ancora, Ed. Agape, Făgăraş, 1996, 56 p.
2. ANTIM, Radu, *Societatea „Martorii lui Iehova" în contextul fenomenului sectar* (în colecția: *Nebunia lumii de azi*), Ed. Arhidiecezana, Cluj Napoca, 1996, 85 p.
3. ARDELEAN, Teodor, *Fariseii lui Iehova,* Ed. Politică, Bucureşti, 1983, 283 p.;

4. BERGMAN, Jerry, *Jehovah's Witnesses. A Comprehensive and Selectively Adnotated Bibliography,* Grenwood Press, Westport, 1999;
5. BEZENITI, Arhim. Pantelimon, *Iehoviştii, duşmani ai credinţei şi ai patriei,* Atena, 1994, 23 p.
6. CETNAR, William, CETNAR, Joan, *Questions for Jehovah's Witnesses,* Kunkletown, PA, 1983;
7. CHIRICĂ, Petru, *Feriţi-vă de adventişti, evanghelişti, baptişti şi milenişti!;*
8. CONSTANTINESCU, Şerban, *Năzbâtii teologice sau Falsa mărturie a aşa-zişilor „Martori ai lui Iehova",* Dillensburg, Germany, 1990, 53 p.;
9. COTOS, N., *Secta Studenţilor în Biblie,* în *Candela,* 1923, *XXXIV;*
10. ELDER, Lee, *Why Some Jehovah's Witnesses Accept Blood and Conscientously Reject Official Watch Tower Society Blood Policy,* în *Journal of Medical Ethics,* 2000, în reţeaua Internet, la www. watchtowerinformationservice.org;
11. ELLIOTT, Joel,
    a) *Language and Identity at the Kingdom Hall,* în reţeaua Internet, la www. watchtowerinformationservice.org;
    b) *The Jehovah's Witnesses and the Theocratic Subversion of Ethnicity,* 1993, în reţeaua Internet, la www. watchtowerinformationservice.org;
12. FARKAS, John R., ZARPENTINE, Pat, *Watch Tower Bible and Tract Society Teachings. Have they changed?,* Webster, New York, 1992, 38 p.
13. FRANZ, Raymond, *Crisis of Conscience,* în reţeaua Internet;
14. GROAT, Joel B., *Adevăruri care ar trebui ştiute despre Martorii lui Iehova,* în reţeaua Internet, la www. rcrwebsite.com
15. GRUSS, Edmond,
    a) *We Left Jehovah's Witnesses, a Non-Prophet Organization,* în reţeaua Internet;
    b) *The Jehovah's Witnesses and Prophetic Speculation,* în reţeaua Internet
    c) *Apostles of Denial,* în reţeaua Internet;
16. HARRISON, Barbara, *Visions of Glory,* în reţeaua Internet;
17. LINGLE, Wilbur, *Abordarea cu dragoste a „Martorilor lui Iehova",* Făgăraş, 1997, 239 p.;
18. MACAVEI, Teodor, *Întrebări şi răspunsuri pentru Martorii lui Iehova,* Capela Creştină, Petroşani, 1996;
19. MAGANI, Duane, *Dialogue with Jehovah's Witnesses,* Clayton, CA;
20. MANOLACHE, Stelian, *Martorii lui Iehova: Aleşii lui Dumnezeu?,* Braşov, 1996;
21. MAŢECIUC, Bogdan, *Martorii lui Iehova,* în reţeaua Internet, la www. Odaia.ro;

22. MOISIN Anton, *Ofensiva sectelor în România. Martorii lui Iehova – dărâmători ai creştinismului,* Ed. Imago, 1999, 16 p.
23. PENTON, J., *Apocalypse Delayed;*
24. PESTROIU, David, *Martorii lui Iehova – Sunt ei creştini?,* în colecţia *Călăuza ortodoxă,* Ed. România creştină, 1999, 228 p.
25. REED, David A., *Jehovah's Witnesses – Answered Verse by Verse,* Ediţia a 16-a, Michigan, S.U.A., 1992, 139 p.
26. SINGELENBERG, R.,
    a) *The ,1975'-prophecy and its impact among Dutch Jehovah's Witnesses,* în reţeaua Internet, la www. watchtowerinformationservice.org;
    b) *The Blood Transfuzion Taboo of Jehovah's Witnesses,* în reţeaua Internet, la www. watchtowerinformationservice.org;
27. SYM, Jennifer, *Jehovah's Witness Died for her Faith,* în reţeaua Internet, la www. watchtowerinformationservice.org;
28. WATCHMAN FELLOWSHIP, *Atenţie! Martorii lui Iehova,* pliant publicitar antiiehovist.

- H -
PUBLICAŢII IEHOVISTE
editate de Watch Tower Bible and Tract Society of Pennsylvania

1. Colecţia parţială a revistelor bilunare iehoviste *Turnul de veghere* şi *Treziţi-vă!* (câte 32 de pagini fiecare revistă);
2. *Adevărata pace şi siguranţă. De unde se poate aştepta?,* 1976, 192 p.;
3. *Adevărul vă va face liberi,* Bucureşti, 1947;
4. *Apocalipsa – grandiosul său apogeu este aproape;*
5. *Biblia – Cuvântul lui Dumnezeu sau al oamenilor?,* 1991, 192 p.;
6. *Bogăţie,* (autor: J. Rutherford), Bucureşti, 1936;
7. *Bucuraţi-vă de viaţa de familie!,* 1993;
8. *Bucură-te pentru totdeauna de viaţă pe pământ,* 1982, 32 p.;
9. *Care este scopul vieţii? Cum îl puteţi afla?,* 1993, 32 p.;
10. *Cartea mea cu relatări biblice,* 1983, 117 p.;
11. *Care sunt convingerile „Martorilor lui Iehova"?,* fără anul apariţiei;
12. *Ce pretinde Dumnezeu de la noi?,* 1996, 32 p.;
13. *Cel mai mare Om care a trăit vreodată,* Ediţia a II-a, 2002, 448 p. nenumerotate;
14. *Cine guvernează în realitate lumea?,* 1993;
15. *Cine va stăpâni lumea?,* Bucureşti, 1935;
16. *Când vă moare cineva drag,* 1994, 32 p.;
17. *Cum a apărut viaţa – prin evoluţie sau prin creaţie?,* 1988, 256 p.;
18. *Cunoştinţa care conduce la viaţă veşnică,* ediţia I-1995, ediţia a II-a-1996, 192 p.;
19. *De ce este viaţa plină de atâtea probleme?,* 1995;

20. *De ce te poţi încrede în Biblie?,* 1991;
21. *Există un Creator care se interesează de voi?,* 1998, 192 p.;
22. *Foto-Drama Creaţiunii. Istoria a 49.000 de ani în chipuri,* Asociaţia studenţilor în Biblie, Cluj, 1924;
23. *Guvernul care va aduce paradisul,* 1986, 31 p.;
24. *Iată, Eu fac toate lucrurile noi!,* ediţia a II-a, 1986, 30 p.;
25. *Încununează-ţi cu succes tinereţea,* 1987, 192 p.;
26. *Jehovah's Witnesses – Who are they? What do they believe?;*
27. *Mankind's Search for God,* 384 p.;
28. *Martorii lui Iehova. Care sunt convingerile lor?,*1993;
29. *Martorii lui Iehova din România,* 1997, 16 p.;
30. *Martorii lui Iehova îndeplinind în unitate voinţa lui Dumnezeu pe întregul pământ,* 1987, 32 p.;
31. *Mângâiere pentru cei deprimaţi,* 1993;
32. *Numele divin care va dăinui pentru totdeauna,* 1986, 31 p.;
33. *O lume nouă plină de pace. Oare va veni ea?,* 1992;
34. *O viaţă paşnică într-o lume nouă,* 1994;
35. *Salvarea vieţii prin sânge. În ce mod?,* 1992, 31 p.;
36. *Să acordăm atenţie profeţiei lui Daniel,* 1999, 320 p.
37. *Să aducem argumente din Scripturi,* 1989, 446 p.;
38. *Să ne apropiem de Iehova!,* 2002, 320 p.;
39. *Să vină regatul tău!,* 1987, 190 p.;
40. *Săbiile transformate în fiare de plug. Când?,* Deva, 1997;
41. *Secretul unei familii fericite,* 2002, 192 p.;
42. *Se îngrijeşte într-adevăr Dumnezeu de noi?,* 1995, 32 p.;
43. *Se vor iubi vreodată toţi oamenii unii pe alţii?,* 1997;
44. *Şcoala şi Martorii lui Iehova,* 1996, 32 p.;
45. *The Secret of Family Happiness,* 192 p.;
46. *Tinerii se întreabă. Răspunsuri practice,* 320 p.;
47. *Trebuie să crezi în Trinitate?,* 1990, 32 p.;
48. *Tu poţi trăi pentru totdeauna în paradis pe pământ,* 1986, 256 p.;
49. *United in Worship of the Only True God,* 1987, 192 p.;
50. *Va exista vreodată o lume fără război?,* 1993, 32 p.;
51. *Zorile mileniului,* Cluj, 1922.

- I -
AUXILIARE NECESARE

1. *Dictionnaire grec-français,* par M. A. Bailly, onzième édition revue, Librairie Hachette, Paris, vol. I-II;
2. *Dicţionar latin-român,* de Gh. Guţu, Ed Ştiinţifică, Bucureşti, 1993;
3. *Manual de limbi clasice,* pentru Seminariile Teologice, Ediţia a III-a, E.I.B.M.B.O.R., Bucureşti, 1983, vol. I-II

- J -
VARIA

1. Colecţia parţială a ziarelor *România liberă, Cotidianul, Ziua, Evenimentul zilei, Libertatea.*
2. Periodice bisericeşti: *Vestitorul Ortodoxiei, Candela Moldovei, Glasul Bisericii, Biserica Ortodoxă Română, Studii Teologice, Almanahuri bisericeşti (1995-2002);*
3. BALCA, diac. prof. dr. Nicolae, *Istoria filosofiei antice,* E.I.B.M.B.O.R., Bucureşti, 1982, 379 p.;
4. CUCIUC, Constantin, DUPU, Constantin, *Introducere în sociologia religiilor,* vol. I-II, Ed. Gnosis, 1996-1998;
5. DECRETUL nr. 177/1948 şi DECRETUL nr. 334/1970, privind Cultele recunoscute în ţara noastră şi Organizarea Departamentului Cultelor;
6. DUMITRIU-SNAGOV, Ion, *Relaţiile stat-Biserică,* Ed. Gnosis, Bucureşti, 1996, 188 p.;
7. LEGEA *pentru regimul general al cultelor religioase,* în *Monitorul Oficial,* Nr. 178, partea I, 4 august 1948;
8. MANTZARIDIS, Georgios, *Globalizare şi universalitate,* Ed. Bizantină, Bucureşti, 2002;

POSTFAȚĂ

După anul 1989, în România, ca şi în alte ţări din centrul şi estul Europei, fenomenul religios a cunoscut o mare amploare în ansamblul său. În acelaşi timp, însă, el s-a şi diversificat. Astfel, foarte rapid, a apărut o nouă „ofertă" religioasă, abundentă şi uneori chiar agresivă, mai ales pe fondul unei stări generale de criză spirituală şi vid religios, după aproape 50 de ani de educaţie atee. Creşterea numărului sectelor, curentelor şi noilor mişcări religioase este astăzi în România o realitate evidentă. Conform unor date oferite de către Secretariatul de Stat pentru Culte, în România există în prezent peste 700 de asemenea secte şi mişcări, multe dintre ele înregistrându-se sub forma unor asociaţii sau fundaţii religioase active, fie la Secretariatul de Stat pentru Culte, fie la Ministerul Justiţiei, Sănătăţii etc. Practic, în toate judeţele ţării observăm o adevărată „explozie" religioasă şi pseudo-religioasă. După cum se exprimă un teolog francez contemporan, suntem martorii unei „goane" permanente şi uneori fără final după noi spiritualităţi şi pseudo-spiritualităţi, dintre care unele foarte bizare pentru mentalitatea şi experienţa religioasă a omului de rând.

Deşi este interzis prin lege, prozelitismul sectar şi neoreligios este mai actual şi mai eficient ca oricând astăzi în România. Sunt elaborate structuri şi strategii de proliferare dintre cele mai bine gândite, se folosesc mijloace de propagandă şi racolare, pentru toate clasele sociale, dintre cele mai performante, cum ar fi unele publicaţii, radio sau televiziune.

Ei bine, tocmai acesta este meritul lucrării prezentate de autorul de faţă: el încearcă şi reuşeşte o analiză foarte puternică şi foarte lucidă a fenomenului sectar, în speţă a prozelitismului iehovist, care se constituie la ora actuală ca cea mai agresivă formă de prozelitism din România.

Tema în discuţie a fost concepută şi elaborată de către autor în două mari părţi, fiecare dintre acestea subsumând o serie de capitole şi subcapitole foarte interesante, atât sub aspectul cuvântului, cât şi al formei de prezentare, autorul dovedind din plin că stăpâneşte, până în detaliu, fenomenul iehovist şi dedesubturile sale. Aş remarca, de asemenea, stilul cursiv, elegant şi coerent al lucrării.

Partea I a lucrării, intitulată *Martorii lui Iehova – un nou ceremonial sincretist de influenţă mozaică,* a fost structurată de autor pe două capitole, consacrate activităţii prozelitiste a organizaţiei şi ereziilor mai vechi, renăscute în secta iehovistă.

Dobândind statutul legal încă din anul 1990, ca asociație nonguvernamentală, iar apoi fiind recunoscută în calitate de cult religios (2000), secta „Martorii lui Iehova" raportează în prezent un număr de 39.122 de membri în România, afiliați la 566 de congregații. Amploarea atât de explozivă a mișcării se explică, așa cum ne demonstrează autorul, în primul rând prin munca „de teren" foarte bine organizată, prin violența mijloacelor de proliferare folosite, cât și prin tacticile foarte subtile abordate. Prozelitismul iehovist vizează, în principal, marile aglomerări urbane (de preferință gările, aeroporturile, spitalele, stațiile mijloacelor de transport în comun, parcuri, dar și blocurile de locuințe), iar în mediul rural târgurile populare. Acest tip de prozelitism nu cunoaște zi de odihnă, întrucât peregrinările se fac în fiecare zi din săptămână. „Pionierii" speciali, misionarii și supraveghetorii itineranți sunt finanțați cu zeci de milioane de dolari (numai în 1990, s-au cheltuit 34 de milioane de dolari) de la New York.

Între altele, sistemul educațional este folosit în mod foarte eficient ca mijloc propagandistic, constând mai ales în cursuri gratuite de limbă engleză. Pe lângă „școlile de minister teocratic", patronate de iehoviști, se desfășoară și cursuri de citire și scriere în țări subdezvoltate, așa încât odată cu alfabetizarea, cei în cauză deprind și concepțiile sectei. Pe de altă parte, adepții manifestă o evidentă agresiune împotriva mijloacelor moderne de instruire și informare, înființându-și școli proprii pentru copiii lor, considerând, de pildă, că actuala cultură ar fi una a „răzvrătirii". De aceea, contestă utilizarea programelor TV, cinematografia, manifestările artistice școlare, lectura beletristică etc.

Capitolul al II-lea al primei părți a lucrării reprezintă o analiză temeinică din punct de vedere doctrinar a subordinaționismului iehovist, ca și a antitrinitarismului caracteristic sectei. Dumnezeu este unipersonal (Tatăl – Iehova), creator al Fiului și al Duhului Sfânt. Din această perspectivă, iehoviștii cataloghează religia creștină drept o credință primitivă, cu un caracter politeist-fetișist. Iisus Hristos, în opinia lor, nu este decât un simplu „misionar al lui Iehova", o proiecție a lui Dumnezeu și nu Dumnezeu Însuși. Acceptă moartea „omului Iisus Cristos", o comemorează, deși le repugnă în general orice sărbătoare, dar neagă învierea Sa cu trupul; fără Înviere, însă, moartea lui Hristos rămâne un act singular, lipsit de relevanță și inutil.

Lumea n-a fost creată de către Dumnezeu, printr-o prezență personală, ci prin „trimiterea Spiritului lui Sfânt la orice distanță"; Dumnezeu este considerat doar un fel de „Marele Arhitect al Universului", fapt ce ne amintește de cosmogonia homerică, potrivit căreia Demiurgul – Marele Arhitect modelează materia primordială prin *Idothea* sau providența demiurgică.

Pe de altă parte, „Martorii lui Iehova" consideră că nu există nici o diferență între om și animale: „suflete fiind, atât oamenii cât și animalele

mor şi încetează să mai existe". Singura referinţă rezidă în faptul că oamenii vor fi readuşi la viaţă prin înviere. De fapt, martorii fac o confuzie evidentă între suflet şi trup. Ei susţin că termenul biblic *nephesh* (suflet) reprezintă ceva ce respiră, mănâncă şi poate muri. Dincolo de orice nuanţări, acest concept ne aminteşte de antropologia homerică legată de *tymos*-ul sau forţa de viaţă, care-l părăseşte pe om în momentul morţii, ca formă de extincţie totală, sau – prin extensie – chiar la antropologia budistă, potrivit căreia omul n-ar fi decât un simplu complex de agregate care, după moarte, se dezagregheză.

Eshatonul, Armaghedonul şi „Regatul pământesc al lui Iehova" sunt, de asemenea, teme fundamentale pentru „martori". Tenta lor predilect apocaliptică, iminenţa şi inevitabilitatea lor speculează sensibilitatea oamenilor faţă de sfârşitul catastrofic al ordinii actuale. Lumea va sucomba prin agresiune, în urma Armaghedonului, când întreaga societate umană care îl ignoră pe Dumnezeu va fi ştearsă de pe faţa pământului. E evident, avem aici de-a face cu un mesaj similar aceluia promovat de anumite secte şi grupări religioase teroriste, gen *Aum Shinry Kyo* din Japonia.

Partea a II-a a lucrării este consacrată relaţiei sau, mai degrabă, antirelaţiei sectei cu societatea, fiind intitulată *Prozelitismul antisocial al „Martorilor lui Iehova" şi misiunea creştină a Bisericii,* structurată pe trei capitole mai importante, şi anume *Tulburări sociale şi manifestări antistatale generate de mişcarea iehovistă, Atitudinea Bisericii Ortodoxe Române faţă de manifestările prozelitiste iehoviste* şi *Atitudini, luări de poziţie şi manifestări specifice creştinismului apusean faţă de prozelitismul iehovist.*

De fapt, „Martorii lui Iehova" se află într-o permanentă tensiune cu structurile sociale ale statului, cu însăşi ideea de „stat", considerat „satanic". Statele, guvernele, parlamentele şi celelalte structuri social-politice sunt blamate, întrucât se contrapun „adevăratei" conduceri planetare: „regatul lui Iehova". În regatul teocratic iehovist, sunt respinse din start toate formele de asociere: echipe sportive, cluburi, unităţi de apărare statală sau individuală, organizaţii, fundaţii, ligi etc. Singura formă de grupare acceptată este secta iehovistă în sine, faţă de care toţi membrii trebuie să dovedească o loialitate deplină.

Odată intraţi în sectă, „martorilor" li se interzic orice hobby-uri sau activităţi paralele cu preocupările iehoviste. De asemenea, iehoviştii nu sunt de acord cu ceea ce se cheamă „profesii" sau „cariere lumeşti", cu pasiunile muzicale, pentru că toate genurile muzicale ar reflecta influenţa lui Satan. Tot la fel, ei trebuie să manifeste o anumită reticenţă faţă de cuceririle ştiinţei şi tehnicii, recomandând: „să nu vă doriţi să vă procuraţi ultimele noutăţi în domeniul electronicii". Singura soluţie oferită de „martori" pentru timpul liber este practicarea activitătilor recreative doar împreună cu prietenii iehovişti sau „cu familia", „într-o curte sau într-un parc din localitate".

Pe aceeaşi linie a ignorării ştiinţei şi tehnologiei moderne, iehoviştii refuză transfuziile sangvine, corelate cu negarea existenţei sufletului omenesc. Sufletul, în concepţia iehovistă, nu este, de altfel, de natură spirituală, ci materială, cu referire directă la sânge. Prin urmare, orice transfuzie de sânge ar însemna a amesteca sufletele. Privind din această perspectivă lucrurile, „martorii" afirmă că salvarea unei vieţi nu justifică încălcarea legii divine. În opinia lor, este de preferat să-şi lase copiii să moară decât să apeleze la transfuzii. De altfel, acest lucru s-a şi întâmplat în comunităţile iehoviste în mii de cazuri în întreaga lume.

Caracterul antiinstituţional promovat de sectă se relevă în faptul că inoculează adepţilor lor disprețul faţă de însemnele naţionale şi nesupunerea faţă de organele legitim şi democratic alese pentru a reprezenta interesele social-politice ale societăţii. Prin urmare, refuză orice pregătire militară şi ignoră organismele internaţionale, despre care afirmă că nu au nici un rol pozitiv pentru omenire. Acesta este şi unul dintre motivele pentru care secta a fost interzisă în unele ţări, precum Singapore, Germania sau Franţa, unde este considerată ca un factor ce atentează la garantarea ordinii sociale şi siguranţei naţionale.

În ultimele capitole ale părţii a II-a a lucrării de faţă, autorul analizează foarte documentat atitudinea Bisericii Ortodoxe Române şi luările de poziţie ale unor Biserici apusene faţă de manifestările prozelitiste iehoviste.

Din prezentarea făcută de către autor, luările de poziţie sunt, totuşi, timide şi sporadice, ţinând seama de amploarea fenomenului în sine.

În fine, lucrarea se încheie prin eleborarea unor propuneri concrete vizând strategia pe care Bisericile creştine istorice şi tradiţionale ar trebui s-o adopte în contracararea şi diminuarea impactului mişcării asupra credincioşilor creştini ortodocşi. Demersul autorului se doreşte o „provocare", o provocare care ar trebui preluată, analizată şi fructificată, ţinând seama de dimensiunile fenomenului.

Desigur, lucrarea de faţă este una meritorie, având în vedere mai ales actualitatea temei şi importanţa ei pentru noul context socio-religios. Cu certitudine, publicarea ei contribuie la acoperirea unui gol în ceea ce priveşte cunoaşterea mai profundă a fenomenului sectar contemporan, a prozelitismului şi motivaţiilor sale în societatea de astăzi.

Pr.prof.dr. Nicolae Achimescu
Facultatea de Teologie Ortodoxă
a Universităţii „Al.I.Cuza" din Iaşi